

મરણરેકુલ—અનવાર.

ભાગ ૩ એ.

૮૧૨ હદીસ.

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गजराती कार्यालय विभाग]

अनुक्रमांक १६६३ वर्गीक

पुस्तकचे नाम अक्षरे पुस्तक-२०१०-३

विषय प० : २६

٢٢

TV
1407

અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે.

જે કંઈ તમને રસુલુલ્લાહ આપે તે લો અને જેથી તમને બાજ રાખે
[મનાઈ કરે] તે [તેથી] બાજ રહે. અને અલ્લાહથી ડરો બચીત
અલ્લાહ સખ્તાઈથી શિક્ષા કરનાર છે.

સુરા હશર ૫૯;૭.

મશારેહુલ-અનવાર

ભાગ ૩ જો.

૮૧૨ હદીસ.

મુળ અરબી તથા ઉર્દુ ઉપરથી ભાષાન્તર કરી છપાવી
પ્રસિદ્ધ કરનાર

ગુલામ મોહમ્મદ ખી. હાજી હાફેઝ

સાહિક

સુ. સંદેર જલ્લે સુરત.

આવૃત્તિ પેહેલી

પ્રત ૧૦૦૦

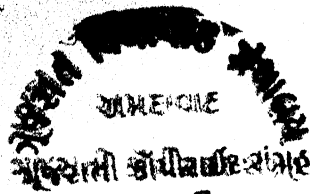
સને ૧૪૧૭ના રવિયા અઢાર મહિને આ પુસ્તકને મોકાવેલું છે.

મોહો રમઝાન ૧૩૨૫ હીજરી

કીમત રૂ. ૧

સુરત:

“સરસ્વતી” પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

૧૯૬૩

પ્રસ્તાવના.

મોટા મહેરબાન રહમ કર્તા અલ્લાહના નામથી.

અલ્લાહ તઆલાની હમ્દને હમ્દ હમ્દ અને લાખ લાખ શુકર કે તેણે તરેહ તરેહથી પોતાનો માર્ગ અમારા પર પરગટ કર્યો કે જે માર્ગની આગળ સર્વ માર્ગો આવેલ છે. અને હમ્દને હમ્દર દોહર અને સલામ હમ્દરત મોહમ્મદ મુસ્તફા માટે છે કે તેવણની હદીસોનો ખજનો કુરઆન બાદ ખોદાનો માર્ગ અતાવવાનું ઉમદા સાધન છે. હદીસોના અગ્તણ પણથી માણસ ભટકેલો રહે એમાં તાજુબ નથી અને એની ગાળથી દિલમાં તર પ્રકાશે છે એમાં કંઈ શક નથી. આ અલ્લાહ તું આ રસૂલ પર તથા તેમની આલ પર તથા તેમના સર્વ સહાબાપર તથા તેમની શરીઅતને મદદ કરનાર પર તું દુહર અને રહમત અપાર મોકલ.

એ પછી શુલામ મોહમ્મદ ખીન હાજ હાજેન સાર્દિક અરબ કરે છે કે આ ત્રીજા ભાગના સમાપ્તથી ખોદાએ મશારેકનું પૂરું પુસ્તક મુજબ અદનાને હાથે પૂરું કરાવ્યું એ તેનું અલ્હસાન છે.

આ ભાગમાં નમ્બરોની ગણતરી જ્વેતાં ૮૧૨ હદીસો છે પણ ખરું જ્વેતાં ૮૧૪ હદીસો છે કારણ કે ૧૪૮૯ પછી તથા ૨૨૨૮ પછી એ હદીસો પર નમ્બર અપાયાં નથી.

રસૂલુલ્લાહ (અલ) દરેક સીબ જાણે છે કામ ત્રીજા તેમનાથી જાતી નથી. એવું જવાબ કરી આશેક રસૂલ થવાના યોગ વાલી કેટલાકો લોકોને ભારે છે એવા મોટા અકીદાના રહીઆ માટે મશારેક ભાગ ૧ લામાં ૩૬ હદીસો અને ભાગ ૨ જામાં ૫૦ હદીસોના નમ્બર તથા નોશાન આપ્યાં છે. અને આ ભાગમાં પણ તે હદીસોને મધ્યે કુલ્લી મુકી છે તેના નમ્બરોની વાદી અત્રે લખી જાણાવું છું કે જેથી વાંચક વરગ તે હદીસોને અલલાહથી કાઢી શકે. હદીસ નાં ૧૪૬૧, ૧૪૬૨, ૧૫૦૨, ૧૫૦૬, ૧૫૦૭, ૧૫૦૯, ૧૫૫૮, ૧૬૦૫, ૧૬૩૫, ૧૭૨૧, ૧૭૨૫, ૧૭૨૬, ૧૭૪૪, ૧૭૪૭, ૧૭૫૧, ૧૭૫૨, ૧૭૫૩, ૧૭૬૩, ૧૭૬૫, ૧૭૬૬, ૧૭૭૫, ૧૭૮૩, ૧૭૮૫, ૧૭૮૭, ૧૮૩૧, ૧૮૫૧, ૧૮૫૭, ૧૮૨૩, ૧૮૫૫, ૧૮૭૦, ૧૮૮૯, ૨૦૨૦, ૨૦૫૦, ૨૧૦૫, ૨૧૦૬, ૨૧૧૨, ૨૧૧૩, ૨૧૫૭, ૨૨૨૫, અને ૨૨૨૬ માં છે. જેમ નહીં જાણવાની આ ૪૦ હદીસો થઈ અને આગળા ભાગોના સરવળા મેળવતાં ૧૨૬ હદીસો થઈ.

મોતવી જ્વેતુરક હવેન કે તેવણુ રહિરમાં આવી શમયુલ ગ્લામમાં કહેવડાવે છે તેવણુ નું નામ લઈ મેં રહિરની જુમા મસજીદમાં સેફેલ માણસોની વચ્ચે કવું હતું કે જ્વે મોતવી સાહેબ પ્રલમે જેમ વિંધ મુજબ અદના સાથે મોતાજેરો કરવા આવે તો હું તેવણુના મદરસામાં પણ જવા તૈયાર છું કે લોકો ઉપર સત્ય થું છે તે ખુલે પણ આજ સુધી મોતવી સાહેબથી તે જન્યું નહીં આવી થળા લોકો ઉપર સારી અસર પડી. અલહમ્દો સિદ્લાહ.

છેવટમાં હું ખોદાથી માંયું છું કે તે મારા આ પુસ્તકને વકુ ઉપયોગી કરે અને મને એવાજ કામમાં લાગેલો રાખે અને મારા શુતાહોની ખખશીશનું એને સાધન કરે આમીન વસલ્લ-લ્લાહો અલન નખી.

* શમસુલ ગ્લામનો ખિતાબ ગ્લામમાં તરકથી અપાય છે એ ગણો માનીતો ખિતાબ છે. અને સરકાર પણ એ ખિતાબ આપે છે તે પણ માન આપવા લાયક છે. પણ જે માણસ પોતે પોતા માટે એ ખિતાબ ધારણ કરે અથવા જાહેસો એ ખિતાબ નવાજીશ કરે તે કીકારવા લાયક છે. અને એવા માણસને પોતાની સહીમાં એ ખિતાબ જતાવે તે ઘણી ખુબી છે તથા ખેડવાય છે. શા. મો.

મહેર ખખર.

ખેડેશતી ઝવર ઉદું છોકરીના તથા ઝોર તો માટે ખાસ આ કિતાબ લખાયું છે એમાં અ કીદા નમાઝ રોઝા ઝકાત નિકાહ, તલાક, ઇદત, સોગના મસલા તથા કેટલાક વ્યવહારના તથા અખ વાકના મસલા સારી રીતે બયાન થયા છે. એની સાથે ઘર કેમ ચલાવવું બણી તથા સાસુ સસરા સાથે કેમ રહેવું તથા અન્ધ્યાઓની કેવી રીતે પરવીરશ કરવી તે પણ બયાન થયાં છે. તથા સો નેક બી બીઓની લાલત તેમની પરહેઝગારી વગેરે પણ બયાન થઈ છે. અને ઘર ધંધાના હુનેરા પણ સારી રીતે દરશાવ્યા છે. જે કે એ પુસ્તક ખાસ ઝોરનો માટ લખાયું છે પણ મરદોને પણ ઝોલું લાભ કારક નથી. એ પુસ્તકના ૧૦ ભાગ છે. દરેક ભાગની કીમત આના ૪ આખા પુસ્તકની કીમત ૩૦ રા.

ખેડેશતી ગોહર ઉદું—મરદોને વ્રગતા મસલા ઇલાજ વગેરે જે ખેડેશતી ઝવરમાં બયાન થયા નથી તે એમાં બણી સારી રીતે લખાયા છે. કીમત આના ૯

તુરકે ઇસ્લામ ઉદું—ધર્મપાત્ર આર્યોની તરફે ઇસ્લામ ચોપડીના એમાં સંપૂર્ણ જવાબ છે. કીં ૦ આના ૮

હુમ પ્રકાશ ઉદું—એમાં દયાનંદના ૧૮ મા સમુદ્ધાસનો જવાબ છે. કીં ૦ રા. ૧

ખરકે ઇસ્લામ ઉદું—એમાં આર્યો સમાજવાળાઓના સવાલનો જવાબ છે તથા છેવટમાં તેવીજ રીતના કેટલાક સવાલ તેઓપર કર્યા છે. કીં ૦ આના ૬

આર્યો સમાજકી પોલ ઉદું—ભાગ ૧ સો કીં ૦ રા. ૧૧

” ” ” ” ભાગ ૨ જે કીં. રા. ૧૧ આ અને ભાગમાં આર્યો સમાજના ઉમુલોપર અહસ કરી તેનો બણી સારી રીતે રદીઓ આપ્યો છે. એના કન્તા અસલ આર્યો સમાજ હતા એટલુંજ નહીં પણ અમામાં આર્યોઓ તરફથી ઉપદેશનું કામ પણ કરતા હતા તેવું મુસલમાન થયા પછી આ પુસ્તકો

રચ્યાં છે જે જોવા લાયક છે.

માલા ખુદ મિન્હો—નામની જગત ખણીતી શરસી કીતાબ મહા વિદ્વાન વલીયે કામેલ જનાય કાજ સનાઉલ્લાહ પાણીપતી (રહ) ની રચેલી કે જે બણા શેહરોના બણા પ્રેમોમાં બણી વાર છપાઇ માન પામી દરેક ઇસ્લામી મદરસાઓમાં ચાલુ છે. તેનો તરબુમો યુજરાતીમાં છ પાથો છે. મજકુર કિતાબનો તરબુમો ઉદુંમાં પણ થઈ બણો માંગીતો થયો છે. પણ તે શક્ત કિતાબનો તરબુમો છે. અને યુજરાતીમાં કિતાબ ના તરબુમા સાથે તેની નોટોના પણ તરબુમો થયો છે કે જેમાં નમાઝ, રોઝા, ઝકાત અકાએદ વગેરેના સંક્રેષ્ટ મસલાઓનો મોટો ખજાનો સમાયેલો છે. અને એજ કારણથી શરસી માલા ખુદ મિન્હોની સાથે દરેક પ્રેસવાળાએ એ નોટને છાપી છે. એ તરબુમો ૬૦ રતલી ઉમદા કામજ ઉપર છપાઇ બહાર પડ્યો છે. કીં ૦ રા. ૧

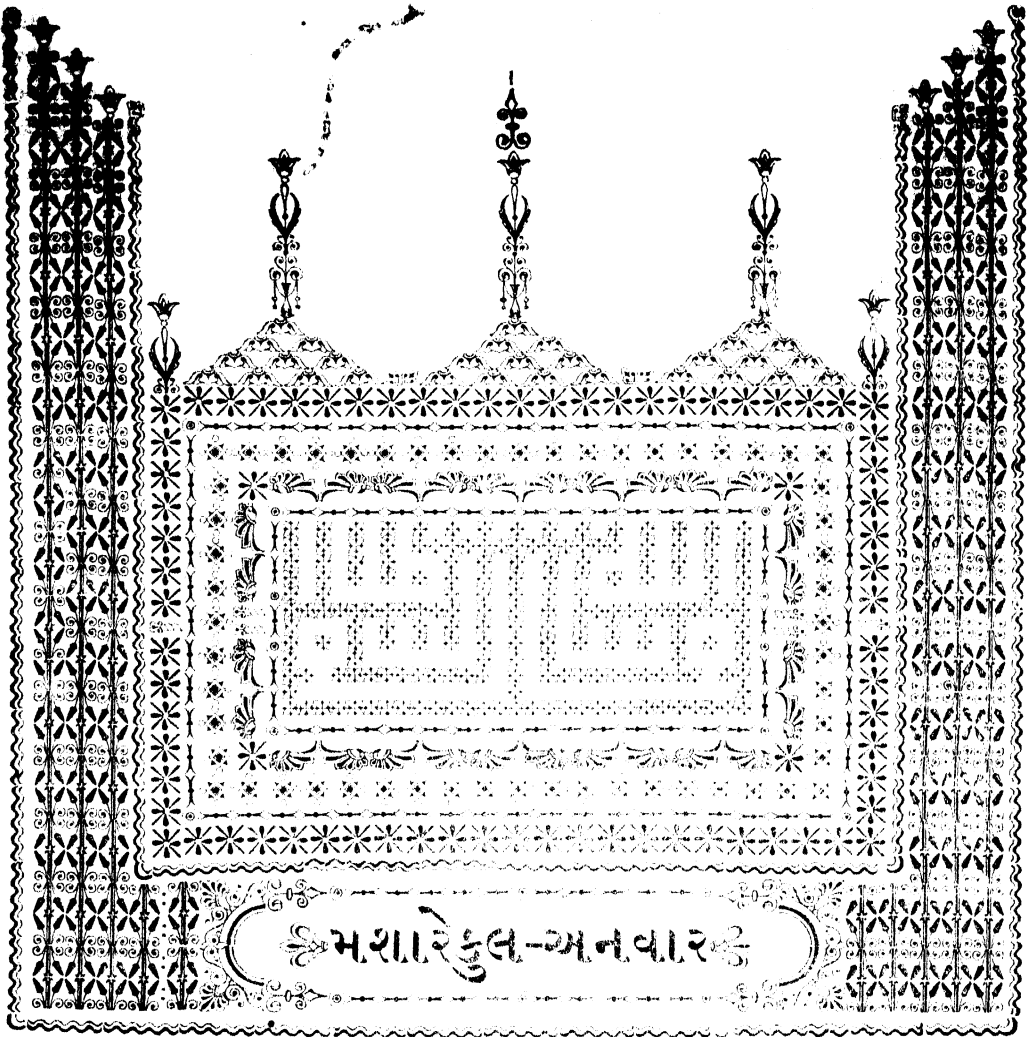
તોહફતુલ હિન્દ—નામની કીતાબ જે ઉરદુ ભાષામાં માન પામી ૧૧ વાર છપાયલી તેનો અગ્રેજી ભાષામાં તરબુમો થયો છે અને જે કે કરતાએ માત્ર હિન્દુ ધર્મ અને ઇસ્લામી ધર્મની સરખામણી કીધી હતી પણ ભાષાંતર કર્યાએ નોટમાં ખ્રિસ્તીઓની અને આર્યસમાજ વાળાઓની પણ સરખામણી કરી તેઓના લખાણનો જવાબ પણ લખ્યો છે. જેથી તે અસલ કીતાબ સહીત ત્રણબણી મારી થઈ છે. મતલબ કે એ કીતાબનો વાંચનાર હીંદુ ખ્રીસ્તી અને ઇસ્લામી ધર્મથી વાકેફ થઈ જશે. કીમત પોસ્ટ વગર રા. ૨)

મશારેકુલ અનવાર ભાગ ૧ સો—કીં. રા. ૧ એમાં બુખારી તથા મુસલીમની ૭૩૪ હદીસો છે.

મશારેકુલ અનવાર ભાગ ૨ જે—કીં. રા. ૧ એમાં બુખારી તથા મુસલીમની ૭૨૬ હદીસો છે.

ખેડેશતી ઝવર ભાગ ૩ જે—જેમાં રોઝા ઝકાત, શિત્રનો સદ્કો, કુરબાની, અન્ધ્યાનો

७. डा. जयशंकर प्रसाद-१९४७-४८ पारितोषिक, पंजाब.

ખોદાના નામથી જે મોટો મહેરબાન રહ્યો કર્તા.

અધ્યાય સાતમા

ની

✽ ફસલ ૧૩ મી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે અના શબ્દ છે.

૧૪૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાબર (સલ) ફરમાવ્યું કે હું નથી છું એમાં કંઈ
બીન આઝેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે જુઝ નથી. હું અબ્દુલ મુતલિબનો દીકરો છું.

આ અલ્લાહ તુ તારી મદદ ઉતાર ” આ હજરતે (સલ) હોનેનની લગાઈને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસના રિવાયત કરનાર અશબ ખીન આઝેબ (રદી) ને કોઈ શખ્સે પૂછ્યું કે શું તમા સહાયા લોક હોનેનની લગાઈમાં નાહા હતા. ત્યારે તેણે કહ્યું કે બોદાની કસમ હજરતે તો કદી ખીન ફેરવી નથી. હા, લશકરના આગળા લોકોના પગ ઉપડી ગયા હતા અને હજરત સફેદ ખચ્ચર પર સ્થાય હતા. ફરી બ્યારે કાફેરોએ હજરતને ઘેરાયો તો હજરત (સલ) ચ્વારીથી નીચે ઉતર્યા અને કાફેરો પર હલ્લા કરીને આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે (સલ) આ વાક્યમાં આપ દાદાના નામથી કબર કરી નથી. પણ પોતાની મોયુબ્બતની હકીકત સિદ્ધ કરી છે. કારણ કે કાફેરોએ અહલે કિતાબથી સાંભળ્યું હતું કે અબ્દુલ મુતલિબની બોલાદમાં એક પેગમ્બર કિયન થશે જે મુલકને જીતશે.

૧૪૫૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું જનતમાં પ્રથમ શક્ષાત્ કરનાર છું. જેટલો હું સચાવાયો છું તેટલો કોઈ નથી સચાવાયો નથી. અને પેગમ્બરોમાંના કોઈ નખીને તો તેની ઉમ્મતના એકજ પુરૂષ સાચવ્યો છે.

ફાયદો એટલે જેટલી મારી ઉમ્મત ધણી મુસલમાન છે તેટલી કોઈ પેગમ્બરની નથી. માટે પ્રથમ હું શક્ષાત્ (લલામણ) કરીશ. જનતમાં શક્ષાત્ પદવી ચઢવાની થશે.

૧૪૬૦ બાબારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મરયમના દીકરા (ઈસા આ.) ની સાથે ખીન લોકો કરતાં હું વધારે નજદીક છું પેગમ્બરો (આપસમાં) સાવકા ભાણે છે. અને મારી વચ્ચે અને તેમની વચ્ચે કોઈ પેગમ્બર નથી.

ફાયદો સર્વ પેગમ્બરોનું દીન એકજ છે એટલે તોહીદ. અને ધ્યાદતો તથા શરીઅત જૂદી જૂદી છે. તો જાણે પેગમ્બરો સાવકા ભાણે ઈયા. આપ તો સર્વનો એક અને મા ધણી. હદીસની સાર રૂપી મતલબ આ છે કે બ્યારે સર્વ પેગમ્બરો મોયુબ્બતમાં સરખા ઈયા તો ઈસા (અલે) ને

ખાસ કરીને બોદાનો દીકરો કહેવું તદ્દન મોઢી વાત છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે હું ઈસા (અલે) થી વધારે નજદીક છું મારી વચ્ચે અને તેમની વચ્ચે કોઈ પેગમ્બર નથી. એટલે યહુદીઓ ઈસા (અલે) ની પેગમ્બરીનો નકાર કરતા હતા હજરત (સલ) તેમની સત્યતાના શાક્ષી થયા. જેમકે ઈસાએ અમારા હજરત [સલ] ની ખશાત આપતાં બોદાનની ઇનજલમાં કહ્યું છે કે “મારી પછી ફારકશીત આવશે મારી સત્યતાનો શાક્ષી થશે” *

* ૧૪૬૧ બાબારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું મુમેનોના જીવ કરતાં તેઓથી વધારે નજદીક છું. તો જે કોઈ દેણદાર થઈને મરે તો મારે માથે તેનું અદા કરવું છે. અને જે કોઈ માલ છોડીને મરે તો તે તેના વાગેસ માટે છે.

ફાયદો અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે શરૂ ઈસલામમાં હજરત [સલ] ની આ આદત હતી કે બ્યારે કોઈ જનાઝો આવતો તો પુછતા કે એણે પોતાના કરજ અદા કરવા માટે કંઈ માલ રાખ્યો છે? ફરી જો જણાવતું કે કરજ અદા કરવાનું હંકાણું છે તો હજરત (સલ) તેના જનાઝાની નમાઝ પઢતા હતા. પણ જો કરજ અદા કરવાની કોઈ સુરત નહોતી તો પોતે નમાઝ પઢતા નહોતા. અને મુસલમાનોને નમાઝ પઢવાનું કહેતા હતા. ફરી બ્યારે ઇસ્લામની કતેહ થઈ, અને બેતુલ માલમાં માલ ભેગો થયો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. કરજદાર ઉપર કબી આ પાટે હજરત (સલ) નમાઝ પઢતા નહોતા કે તાકો કરજથી ડરે, અને જે કરજદાર હોય તે કરજ અદા કરવામાં ગફલત કરે નહીં.

૧૪૬૨ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કેયામતના દિવસે ખીન આદમનો સરદાર છું અને કબર ફાટનારાઓમાં હું પ્રથમ છું અને

* વાંચો સુહાન ૧૫; ૨૬ એ વિષે વધુ બોલાસો ઇઝહાશ્લ હક લાગ ૨ પૃષ્ઠ ૧૫૫-૧૬૬ માં છે. ગુ. મો.

સહઅત કબૂલ થયેલા પ્રથમ હું છું.

ફાયદો એટલે હાશરમાં કબરો ફાટી મુરદાં છન્દા થઈને નીકળશે તો પ્રથમ મારી કબર ફાટશે અને પ્રથમ મારી શકાઈત કબૂલ થશે તે પછી બીજા પેગમ્બરોની. યોહાનની ઈનજીલમાં ઇસાએ [અલે] અમારા હજરત (સલ) ની સરદારીની આવી રીતે સાક્ષી આપી છે “હવે હું વધારે વાતચીત તમારાથી કરતો નથી. કારણ કે આ જહાનનો સરદાર આવે છે” એટલે મારા પછી ખાતેમુન-નખીયીન આવે છે. તે તમને સર્વ કંઈ શીખવશે મારે શીખવવાની હવે કંઈ ગરજ રહી નથી. અને આ જે ફરમાવ્યું કે હું કેયામતમાં બની આદમનો સરદાર છું. તો જો કે હજરત (સલ) દુન્યા તથા આખરત બંને જહાનમાં બની આદમના સરદાર છે અને સર્વ માણસોથી શ્રેષ્ઠ છે પણ દુન્યામાં કોઈએને એનું યકીન નથી. પણ કેયામતમાં જ્યારે તમામ મખલૂક દુન્યામાં સપડાશે અને પેગમ્બરો પણ ખોદે ધલાદીથી શકાયત નહીં કરી શકશે તે પેળા અમારા હજરત (સલ) ની શકાયત કબૂલ થશે તો દરેક મુસલમાન તથા કોઈ પર હજરત (સલ) ની સરદારી તથા યુગુરગી સાષ્ટ રીતે પ્રગટ થશે.

૧૪૬૩ મુસલિમમાં જાંબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કેયામતને દિવસે આ લોકોનો (એટલે જંગે ઓહોદના શહીદોનો) સાક્ષી છું.

ફાયદો જંગે ઓહોદમાં સિન્તેર સહાબી શહીદ થયા હજરત (સલ) બે બે લાશોને એક એક કબરમાં દફન કરતા હતા. અને પ્રમાવતા હતા કે જે વધારે કુરઆન પઢનાર હોય તેને કિમ્લા તરફ આગળ રાખે. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે હું તેઓની નિર્મળ શહાદતનો ગવાહ છું.

૧૪૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હોજે કાસર પર હું તમારે માટે આગળ જનાર છું.

૧૪૬૫ મુસલિમમાં અબુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું

મોહમ્મદ છું, અહમદ છું, મોકદ્દરી છું, હાશેર છું, નખીયુ-તોયા છું, નખીયુલ-મરહમા છું” અને અતરાકે અબી મસજિદમાં છે “અને નખીયુ-રહમહ છું, અને નખીયુલ-મલહમા છું” અને એમાં નખીયુ-તોયા વર્ણાયું નથી.

ફાયદો હજરતે (સલ) આ હદીસમાં પોતાના નામો તથા ગુણો વર્ણ્યાં. મોહમ્મદના અર્થ ધણો સ્તુત્ય અહમદના અર્થ સર્વ મખલૂકથી વધુ સ્તુતી પાત્ર (અથવા વધુ સ્તુતી કરનાર) મોકદ્દરીના અર્થ સર્વ પેગમ્બરો પછી આવનાર. હાશેર એટલે સર્વનો હાશેર આપના કદમ ઉપર થશે. નખીયુ-તોયા એટલે આપના હાથ ઉપર અગણીત લોકોએ તોયા કરી અને તેમની ઉમ્મતની તોયા મકબૂલ છે. નખીયુલ-મરહમા એટલે એવો પેગમ્બર કે જેની શરીઅતના અહકામમાં કંઈ સખ્તી કે તંગી નથી તદન રહમત (અને મહેર) છે. નખીયુલ-મલહમા એટલે જંગને પેગમ્બર કે તલવારથી દીનને જહાનમાં ફેલાવ્યું. અતરાકે અબુ મસજિદ એક કિતાબનું નામ છે જેને ઇબરાહીમ બીન મોહમ્મદ દમીશકી (રહ) જેવણુ હદીસના મોટા હાફિજ હતા તેવણે રચી છે. હિન્દુસ્તાનમાં ખ્રીસ્તીઓ મુસલમાનો પર શંકા કરે છે કે તમારા પેગમ્બરે તલવારના જોરથી ઇસ્લામ ફેલાવ્યું અને માણસોને કતલ કર્યા, અને જુઓ તો રક્ત વહેતું (ખૂન રેળ) દુરસ્ત નથી. કોઈ પેગમ્બરે ખૂન રેળ કરી નથી. એનો જવાબ આ છે કે ખુદિવાળા એક મતે છે કે જુલમ અને કુશર ધણી પુરી ચીજ છે. અને અદલ તથા ઈમાન ઉમદા ચીજ છે. તો જ્યારે જાલેમ અને કોઈર પોતાના જુલમ તથા કુશરને નહીં છોડે અને હમ્મ વાતને કોઈ તરેફ નહીં સમજે તો તેનું કતલ કરવું અકલની નજદીક દોશ પાત્ર નથી કે બીજા લોકો તેની સંગથી ખરાબ થાય નહીં. દાખલા તરીકે જો આદમીનો હાથ સંડે તો તેને કાપવો બેહતર છે કે જોથી બીજા અન્યથ સડતા અયે. એમ છતાં તૌરાત તથા અનુરને ખ્રીસ્તીઓ સત્ય માને છે (અને જૈમલનું અંગ જાણે છે) તે તૌરાતમાં જોહાદ (ધર્મ વિધે લડાઇ) કરવાનો ખુદ્દી રીતે હુકમ હસ્તિ ધરાવે છે. હજરત મુસા હજરત હુસા અને હજરત

દાહિદ (અલે) નો જેહાદ જમત નાખીતો છે. જેને કાક હોય તે તૌરાતમાં જુએ. એટલુંજ નહીં પણ ૪૫ માં ઝખુર (મીત)માં અમારા હજરત (સલ) ની બશારત [સુવારતા] માં દાહિદે (અલે) આવી રીતે પ્રમાવ્યું છે “ ઓ પેહેલ વાન તું જહોનલાલીથી પોતાની તલવાર બાંધી રાત પર લટકાવ અદાલતપર સ્વાર થા. તારો જમલો હાથ તને હેબતવાળા કામો દેખાડશે ” અને ૭૨ માં ઝખુરમાં હજરત (સલ) વિષે ખોદા આવી રીતે પ્રમાવે છે કે “ તે મારા બંદાઓમાં સમસાધથી રાજ્ય કરશે. મોહતાબને બચાવશે, જલેમોને તુકડે તુકડા કરશે. જ્યાં સુધી સૂર્ય દસ્તિ ભોગવશે તેનું દીન, બરકત, તથા તેનું નામ બાકી રહેશે ” આ બંને દલીલોથી ખુલ્લી રીતે જણાયું કે જેહાદ કરવું ઉમદા કામ છે. અમે ખ્રીસ્તીઓને પસંદ નહોય * પણ ખોદાને પસંદ છે. અને ખ્રીસ્તીઓ જે કહે છે કે આ

બંને બશારતો હજરત ઇસા [અલે] માટે છે તે તદ્દન ખોટું છે. કારણ કે ઇસા (અલે) ક્યારે તલવાર પકડી? અને કયા કાફરને માર્યો? તેમના પર પેહેલવાન તથા જેહાદ કરનારના શબ્દ ખરા પડતા નથી. પણ આ બંને બશારતો અમારા હજરત (સલ) ની નોખુવતનો ખુલ્લી દલીલ છે.

૧૪૬૬ મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાવ્યું કે હું અને યતીમને પાલનાર જનતમાં આ બંનેની જેમ છીએ. અને હજરતે (સલ) કલેમાની આંગળી તથા વચલી આંગળીના તરફ ઇશારો કર્યો.

ફાયદો એટલે યતીમની પરબરશ કરનાર તથા તેમના માલની સંભાળ કરનારની એટલી ઉંચી પદવી થશે કે જે આંગળીઓમાં જેવો મીલાપ છે તેવો મારી પદવી સાથે મીલાપ રહેશે.

✽ પ્રસલ ૧૪ મી ✽

આ પ્રસલમાં તે હદીસ છે કે જેને મથાલે ઇસમે ફેગમ છે.

૧૪૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાવ્યું કે ઓ અરફેદા પુત્રો તમે (ઢાલ તથા બરછી) લો ” આ હજરતે (સલ) ઈદને દિવસ મદાનવાળાઓને કહ્યું અને તેઓ ઢાલ તથા બરછીથી રમતા હતા.

ફાયદો અરફેદા હબશીઓના દાદાનું નામ છે જેની એઓ ઓલાદ છે. રિવાયત છે કે ઈદને દિવસે હજરત (સલ) હજરત આગેશા (રદી) ના ઘરમાં હતા. અને હબશીઓ ઢાલ બરછીથી મસજીદની સંદેનમાં કસરત કરતા હતા. ત્યારે

* જેહાદને નહીં પસંદ કરવું પણ ખ્રીસ્તીઓનું માત્ર મોંઘો છે તથા ઇસ્લામ પર હોશ મુકવા માટે છે નહીં તો ધર્મને માટે એઓ યહુદીઓ સાથે તથા રોમન ક્રોબાલીક અને પ્રેટિસ્ટન આપસમાં ઘણા લડ્યા છે. વાંચો મારી ચોપડી જેહાદની હકીકત. શા. મો.

હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. હજરતે (સલ) આ બેલને એટલા માટે જોયો [તથા મસજીદમાં રમવા દીધો] કે ફરી ગદકાની જેમ આ જેહાદનું સાધન છે. વિશેષ કરી ઈદને દિવસે આવા મોયાહ કામમાં કંઈ દોશ નથી કેમકે વધારે ખુશીનું કારણ છે.

૧૪૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાવ્યું કે તું થોભ કેમકે હું આશા રાખું છું કે મને (હિજરત કરવાનો) હુકમ મળશે. ” આ હજરતે (સલ) હિજરત કરવા પેહેલાં હજરત અયુબકર [રદી] ને કહ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) થી આગળ સર્વ સહાબા મદીના તરફ હિજરત કરી ગયા હતા. સિદ્દિકે અકબરે (રદી) પણ હિજરત કરવાનો હુકમ હજરત (સલ) થી માંગ્યો ત્યારે હજરતે આ હદીસ પ્રમાવી. ફરી સિદ્દિકે અકબર હજરત

(સહ) ની સાથે જવાની વાત જોતો રહ્યો. જ્યારે હજરત (સહ) ને હિજરતનો કુકમ થયો તો હજરતની સાથે મદીને આવ્યા. આ હદીસથી સિદ્દિકે અકબરની મોટી પ્રજ્ઞાત સિદ્ધ થઈ કે હજરતે [સહ] પોતાની રક્ષાકત માટે સિદ્દિકે અકબર સિવાય કોઈને નીમ્યા નહીં.

૧૪૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં સરીયા ખીનતે હોયે (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તમે થોભો ખચીત આ સરીયા ખીનતે હોયે છે.

ફાયદો સહી બોખારીમાં પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે કે હજરત સરીયા હજરત (સહ) ની ખીખી હજરતની મોલાકાત માટે મસજીદમાં આવ્યાં. હજરત (સહ) રમજનમાં એતેકાફે બેઠા હતા. તેવણુ હજરત સાથે વાત ચીત કરતાં રહ્યાં. રાત ધણી વીતી ત્યારે હજરત (સહ) તેમને પોહોંચાવવા ચાલ્યા. માર્ગમાં બે અનસારી મદ્યા ત્યારે હજરતે (સહ) તેઓને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ મારી ખાયડી છે કોઈ પારકી સ્ત્રી નથી ખોટી વારના નહીં કરવી. અનસારીઓ એ કહ્યું સુખાન-સ્લાહ ! આ રસુલુસ્લાહ આપને માટે ખુરી ધારના કરવાનો પેસારો કેવો ? હજરતે ફરમાવ્યું કે શૈતાન ઇનસાનના બદનમાં ખૂનની જેમ ફરે છે. હું ખીધા કે રખે ને તમારા દિલમાં કંઈ બદ ગુમાની નાખે. આ હદીસથી જણાયું કે માણસ તોહમતની જગ્યાથી બચે. અને જો એવી જગ્યામાં સપડાય તો પોતાની સાક્ષાત લોકોમાં જાહેર કરે કે જેથી લોકો બદ ગુમાનીમાં સપડાય નહીં.

૧૪૭૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સહ] ફરમાવ્યું કે તમે થોભો હું તમને શીખવું છું અને તમને બશારત થાઓ. ખચીત તમારા પર અસ્લાહની નેઅમતમાંથી છે કે તમારા સિવાય લોકો માનો કોઈ આ વખતમાં નમાઝ પઢતો નથી” અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું “તમારા સિવાય કોઈએ આ વખતમાં નમાઝ પઢી નથી.” અનસારી નમાઝમાં ત્યારે ધણી દેર લાગી ત્યારે હજરતે (સહ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એકવાર હજરતે (સહ) ઇશાની

નમાઝ અડધી રાત વીતે પઢી, અને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે બોહાનું તમારું પર એકમાત્ર છે કે આ વખતની ઇખાદત તમારે જ માટે ખાસ કરી. ખીજા માણસો આ વખત ઇખાદતમાં તમારા ભેગા નથી.

૧૪૭૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે (ઈ-મામની) વાત સાંભળવાને તમારે તાબેદારીને પોતાની તંગીમાં તમારે આસાનીમાં, ખુશીમાં તમારે નાખુશીમાં તમારે ખીજા કોઈને તારા પર વધારવાની હાલતમાં લાજેમ જણુ (અગત્યનું ગણુ).

ફાયદો એટલે હાકિમ જે કુકમ કરે તેની તાબેદારી વાજેબ છે ફરી તે કામ તારા પર સખત હોય અથવા સેહલું હોય. તું ખુશ હોય અથવા નાખુશ હોય તથા તે હાલતમાં કે હાકિમ તારા પર ખીજા કોઈને વગર તેને હકે આગળ વધારે ખીજાને આપે તને નહીં આપે. પણ ગુનાહના કામમાં હાકિમની તાબેદારી નથી.

૧૪૭૨ મુસલિમમાં સોખાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે ધણી સિજદા કરવાને તારા પર લાજેમ જણુ (જરૂરનું જણુ) કારણ કે ખચીત જ્યારે તું અસ્લાહ માટે સિજદા કરશે તો તેથી અસ્લાહ તારો દરજે [પદવી] બોલંદ કરશે અને તેથી અસ્લાહ તારો ગુનોહ ઘટાડશે.” આ હજરતે સોખાનને ફરમાવ્યું.

ફાયદો સોખાન (રદી) હજરત (સહ) ના ચેલા હતા. તેવણુ હજરત (સહ) ને પૂછ્યું હજરત મને તે કામ બતાવો જે મને જનતમાં લઈ જાય ? ત્યારે હજરતે (સહ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૭૩ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સહ] ફરમાવ્યું કે ધણી કાળા કુતરાને કે જેની આંખો પર બે ડાઘા હોય તેના કતલ કરવાને તમે લાજેમ જણુ કેમકે તે શૈતાન છે” એટલે ઇજ્જ કરતાર છે.

ફાયદો મસાખીદમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે પ્રથમ કુતરાં મારવાનો કુકમ કર્યો તે એટલાં સુધી કે એક સ્ત્રી જંગલથી આવી તેણીની સાથે એક કુતરું હતું તે પણ

મસખુ. ફરી હજરતે (સલ) કુતરાં મારવાની રેકાણું કરી અને આ હદીસ પ્રમાણી.

૧૪૭૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે લાજેમ જાણો તે (ખીલવણ) ના કાળા ફળને કેમકે તે ખુશખોદાર છે. જાહેર (રદી) કહે છે કે મેં કહ્યું થું તમે બકરાં ચરાવ્યાં છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા. અને દરેક નખીચે તે ચરાવ્યાં છે.

ફાયદો જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે અમો હજરત [સલ] ની સાથે એક મજલે ઉતર્યાં અને અમો ત્યાં ખીલવણના ફળ વિણી વિણીને ખાતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પાકા ફળ ખાઓ. અને પેગમ્બરોએ પ્રથમ બકરાં એટલાં માટે ચરાવ્યાં કે ઉમ્મતનો બદાખત કરી શકે.

૧૪૭૫ મુસલિમમાં અ.યુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જેટલી શક્તિ રાખો તેટલાં અમલને લાજેમ કરો. કારણ કે જ્યારે તમને થાક લાગી નારાજ થશો તો અસ્લાહ નારાજ થાય છે.

✽ ફસલ ૧૫ મી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે લામ છે.

૧૪૭૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે માટે કીમત છે અને તારે માટે ઊંટ છે. તારે માટે કીમત છે અને તારે માટે ઊંટ છે.” આ હજરતે જાહેર (રદી)ને કહ્યું.

ફાયદો હજરતે [સલ] જાહેર (રદી) થી ઊંટ ખરોદ્યું હતું ફરી તેમને ઊંટ અને કીમત બંને આપ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૭૮ મુસલિમમાં અ.યુ મસજિદ ઉકબા ખીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારે માટે તેને બદલે કેયામતને દિવસે સાતસો ઊંટડીઓ નકીલવાળી છે” એકે પુરૂષ નકીલવાળી ઊંટડી લાવ્યો અને

ફાયદો બોખારીમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે અમારે ત્યાં એક સ્ત્રી આવી તેણે એક દોરડી ટાંપી હતી તે આખી રાત સૂતી નહોતી. જ્યારે જાંઘનું જોર થતું તો તેને પકડી લેતી. હજરત (સલ) ધરમાં આવ્યા તો દોરડીનો હાલ પૂછ્યો તો મેં તે આરતનો હાલ બયાન કર્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે નફલ ઇબાદત ત્યાં સુધીજ સારી છે કે ખુશીથી અદા થાય. અને તેમાં જીવ લાગે. કારણકે જ્યાં સુધી તમને ઇબાદતમાં નારાજ તથા થાક લાગતી નથી ત્યાં સુધી ખોદા રહમત તથા સવાબને કાટતો નથી.

૧૪૭૯ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે થોભ એ આએશા! નરમીને તારા પર અખત્યાર કર. અને સખતી તથા બુકુ બોલવાથી તું બચ.

ફાયદો આ હદીસનો કિસ્સો ખીજ અધ્યાયમાં આવી ગયો કે યહુદીઓએ હજરત [સલ]ને ખુરૂં કહ્યું હતું તેના બદલામાં હજરત આએશા [રદી] એ પણ સખત કહ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

કહ્યું કે આ અસ્લાહના માર્ગમાં નજર છે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૪૭૮ મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે દરેક ખીમારી માટે દવા છે. તો જ્યારે દવા ખીમારીને લાગુ પડે છે તો અસ્લાહના હુકમથી તે સારી થાય છે.

ફાયદો એટલે ખરૂં જોતાં દરેક ખીમારી માટે અસ્લાહના ઇલામમાં એક દવા હરેલી છે અગર જો હકીમે જાણતા નહોય. ફરી ફરમાવ્યું કે જો કે દરેક ખીમારી માટે ઔષધ છે પણ તે ઔષધ પોતાની તાસીરમાં નિરાધાર નથી હકીમે મુતલક [અસ્લાહ]ના હુકમની ગરજવાન છે. આજ કારણ

છે કે સો વાર આજમાવેલી હવા (ચિત્રાવણ) કોઈ એક જગ્યા તદ્દન અસર કરતી નથી.

૧૪૮૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજીદ તથા અનસ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે દરેક અહદ (કશર) તોડનાર માટે અહદ તોડવાના પ્રમાણમાં કેયામતને દિવસે એક અહદ (વાવટો) છે.

કાયદો. અહદની મતલબ આ છે કે કેયામતને દિવસે ફજ્યત થાય.

૧૪૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ હેરિરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે દરેક નખી માટે એક મકબૂલ હોઆ છે તેને તે માંગે છે. અને હું ધરાદો ફરજી ઇનશાઅલ્લાહ કેયામતને દિવસ શશઅત કરવા મારી હોઆને છુપાવી રાખું છું.

કાયદો. જો કે પેગમ્બરોની ઘણી દુઆ મકબૂલ થાય છે પણ તેઓની નજદીક ખાતરીપૂર્વક મકબૂલ થનારી હોઆ એકજ હોય છે. અને ખીજમાં ખાતરી નહીં પણ મકબૂલ થવાની આશા હોય છે. તો હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે મેં મારી ખાતરીપૂર્વક હોઆને મારી ઉમ્મત માટે રાખી મુકી છે કે કેયામતની સખતીમાં તેઓને કામ આવે. આ હદીસથી હજરત [સલ]ની અપાર શક્તિ ઉમ્મત ઉપર જાહેર થઈ.

શેઅર.

એ મુસલમાનો કરો શુકરે જોદા તુમને પાયા મુસ્તકાસા પેશવા દેખો કયા તુમ પર આ રહમે મુસ્તજા હોઝ મહશર કામી સામાં કર ગયા તુમકા અબ્દા જાજેમ હે ઉસકી પેરવી ફર કર દો બિદઅતાંકા શુમરહી.

૧૪૮૨ બોખારીમાં મઅન ખીન યઝીદ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાણ્યું કે ઓ યઝીદ જે તેં નૈયત કરી તે તારે માટે છે અને ઓ મઅન જે તેં નૈયત કરી તે તારે માટે છે.

કાયદો. યઝીદે જકાતનો માલ પોતાના વકીલ [પવરવાળા]ને આપ્યો કે કોઈ મોહતાજને આપે. વકીલે અજાણપણમાં અધારામાં યઝીદના

એક અમલને આપી. જ્યારે યઝીદને આ હાલ જણાયો ત્યારે પોતાના દીકરાને હજરત [સલ] પાસે લઈ ગયો અને આ હાલ કહ્યો. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તારાપરથી જકાત અદા થઈ. અને તેને લેવું ફરજત છે અજાણપણને લીધે. ઇમામ આજમ તથા ઇમામ મોહમ્મદ [રહ]નો આજ મજહબ છે કે જે અધારામાં અજાણથી આપને અથવા દીકરાને જકાત આપે તો જકાત અદા થાય છે. ખીજ વાર જકાત આપવાની ફરજ જરૂર નથી.

૧૪૮૩ બોખારીમાં આએશા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાણ્યું કે તમારે માટે અફજલ [શ્રેષ્ઠ] જેહાદ મકબૂલ હજરત છે.

કાયદો. બોખારીમાં રિવાયત છે કે હજરત આએશાએ (રદી) હજરત [સલ]ને કહ્યું ઓ રસ્તુલ્લાહ અમો જેહાદને અફજલ ઇમાદત જાણીએ છીએ, જો ફરમાવો તો અમો પણ જેહાદ કરીએ. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે એરતાપર જેહાદ ફરજ નથી. તેઓ માટે મકબૂલ હજરત જેહાદ બરાબર છે. મકબૂલ (મઅરર) હજરત તે છે કે જેમાં યુનોહ નહોય.

૧૪૮૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ હેરિરા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે શુલામ નેક કામ કરનાર માટે બે સવાબ છે.

કાયદો. એટલે એક સવાબ જોદાની બંદગીના અને બીજો સવાબ માલિકની તાબેદારીનો.

૧૪૮૫ મુસલિમમાં અબ્દુ હેરિરા [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાણ્યું કે શુલામ માટે તેવું જાણું તથા કપડું છે. અને જે કામની તેને શક્તિ નહોય તેની તકલીફ તેને આપે નહીં.

૧૪૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં જોઅર ખીન મુતઅેમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે મારા પાંચ નામ છે. હું મોહમ્મદ તથા અહમદ છું. અને હું માહી છું મારે લીધે અલ્લાહ કુફરને મટાડે છે. અને હું હાશર છું મારા કદમપર લોકોનો હશર થશે. અને હું આકેય છું (એટલે હું છેલ્લો પેગમ્બર છું).

આ પ્રસંગમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે જામ અથવા જાન છે.

૧૪૮૭ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નાણુ-વતમાંથી મોખશ્શરાત વગર કંઈ રહ્યું નથી. સહા-બાએ કહ્યું મોખશ્શરાય શું છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સાફ સ્વપ્નું.

ફાથદો નોણુવતનો ઇલમ ગૈયથી આવે છે. તો ફરમાવ્યું કે ગૈયથી ઇલમ આવવાનો માર્ગ સાચા ખવાય વગર કોઈ રહ્યો નથી. કારણકે નો-ણુવત ખતમ થઈ ગઈ છે.

૧૪૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ઝોળીમાં ત્રણ છોકરાઓ સિવાય કોઈ બાલ્યું નથી. (૧) ઇસા ખીન મરયમ. (૨) ને-રેજવાળો છોકરો. અને (૩) દૂધ પીતાં પીતાં બોલનારો છોકરો.

ફાથદો દૂધ પીતાની હાલત [યાજપણું]માં આ ત્રણ સિવાય કોઈ બચ્યું બોલ્યું નથી. હજરત ઇસા (અલે)નું બોલવું તો કુરઆનમાં વર્ણવ્યું છે કે હજરત મરયમ (અલે)ની પાકદામની એમના બોલવાથી સિદ્ધ થઈ. અને નેરેજવાળો છોકરાનો કિસ્સો આ છે કે * બની ઇસ્લાઈલમાં નેરેજ નામનો એક આયેદ પુરૂષ હતો. તે ઇબ્રાહિમખાનામાં ઇબ્રાહિમ કરતો હતો. એવામાં તેની માએ ત્યાં આવીને તેને શુભ પાડી. પણ નેરેજ નમાઝને લીધે બોલ્યો નહીં, નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો. તેની મા પાછી ફરી. ખીજે દિવસે તેની મા ફરી તેની પાસે આવી તો પણ તે નમાઝમાં હતો. તેની માના પૂકારવાથી તે બોલ્યો નહીં. તેની માએ આવી રીતે બદ-દોઆ કરી “ઓ અલ્લાહ જ્યાં સુધી એ વ્યભિચારણુ વેશ્યાનું મોં નહીં જુવે મરે નહીં.” બની ઇસ્લાઈલમાં ને-રેજની બંદગીની ધણી ચરચા હતી. એક વેશ્યા

રાંડ કે જેનું સ્વરૂપ પ્રખ્યાત હતું તેણે કહ્યું કે જુઓ હું નેરેજને હલાવું છું. અને તેના તકવા તહારત સર્વ બોલો છું [તેનું યત તોડું છું] તો તે વેશ્યા તેની સામે આવી પણ તેણે તેણી તરફ કંઈ ધ્યાન કર્યું નહીં. ફરી તે એક ભરવાડ પાસે ગઈ જે નેરેજના ઇબ્રાહિમખાના પાસે ચરાવતો હતો, તેણે તેણીથી વ્યભિચાર કર્યો. જ્યારે છોકરો જણી તો તે કસબણે કહ્યું કે આ નેરેજનો છોકરો છે. ફરી તો બધા બની ઇસ્લાઈલ નેરેજથી ફરી ગયા. અને ઇબ્રાહિમખાનાથી કાઢી લાવ્યા અને ઇબ્રાહિમ-ખાનું તોડી નાખ્યું. અને તેનાપર માર પડવા લાગી. નેરેજે કહ્યું તમે શા માટે મને મારો છો? લોકોએ કહ્યું કે તે આ કસબણથી હરામકારી કરી છે તે તારો છોકરો જણી છે. નેરેજે કહ્યું તે છોકરો ક્યાં છે? લોકો તે છોકરાને તેની સામે લાવ્યા. નેરેજે કહ્યું હવે મને છોડો નમાઝ પઢવા દો (ફરી હું જવાબ આપીશ) ફરી તે નમાઝ પઢીને છોકરા પાસે આવ્યો. અને તેના પેટમાં આંગળી ખોદીને કહ્યું કે આ છોકરા બોલ કે તારો બાપ કાણ છે? છોકરો બોલ્યો મારો બાપ હલાણો ભરવાડ છે. ફરી તો સઘળા લોક નેરેજને ચુમવા ચાટવા લાગ્યા. અને કહ્યું કે અમે તારા ઇબ્રાહિમખાનું સોનાનું આંધી આપીએ? નેરેજે કહ્યું કે એની કંઈ ગરજ નથી. જેવું માટીનું હવું તેવું બનાવો. ફરી તેવું બનાવ્યું. અને દૂધ પીતા છોકરાનો કિસ્સો સારરૂખી આ છે કે તેની માએ ઘોડાપર સ્વાર એક પુરૂષને જોયો તો કહેવા લાગી, આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને આવો કરીશ. તે છોકરાએ દૂધ પીવું છોડીને કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એવો નહીં કરીશ. ફરી તેની માએ એક સ્ત્રીને જોઈ કે તેણીને ચોરી અને હરામકારીને લીધે મારે છે તેણીએ કહ્યું આ અલ્લાહ મારા દીકરાને એવો નહીં કરીશ. છોકરાએ દૂધ પીવું છોડીને કહ્યું આ અલ્લાહ મને એવો નહીં કરીશ. ફરી

* આ કિસ્સા અતરે લખવાના નહોતા. કા-રણ કે તે પ્રેરૂરા હવીસ ના. ૧૭૦૫માં છે. જા. મો.

છોકરાએ કહ્યું તે સ્વાર જલેમ હતો અને આ સ્ત્રી તદ્દન એકસર હતી માટે મેં તારે વિરુદ્ધ જોદાથી દોષ્યા કરી.*

૧૪૮૯ જોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ નખી [અલે] ત્રણજવાર જૂઠાં જોડ્યા છે, એ વાર જોદાની આખતમાં. તેમનું કહેવું હતું મોદો છું અને તેમનું કહેવું પણ આ તેઓના મોદાએ કયું છે. અને એકવાર સારાની આખતમાં.

કાયદો હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે]ની કોમ તારા તથા મૂર્તિપૂજક હતી તો તેમની ઈદને જ્યારે દિવસ આવ્યો તો તેઓએ ધાર્યું કે હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે]ને લઈ જાય. હજરત ઇબ્રાહીમ તેઓના માનવા પ્રમાણે પોતાના નહીં જવાનો હોલો (બહાનું) ઉઠાવ્યો. તારા જોદને કહ્યું કે હું મોદો છું. એટલે તમારા માનવા પ્રમાણે આકાશની ચાલથી હું ખીમાર થઈશ. અથવા દિલ દુઃખવાને ખીમારી કહી. અને જ્યારે તેમના લોકો ઈદમાં શહેર બહાર ગયા તો તેવણે દેવલમાં જઈને સર્વ મૂર્તિ તોડી અને હથોડો મોટા બુતને ખાંધે મુક્યો. જ્યારે લોકોએ પૂછ્યું કે મૂર્તિઓ કોણે લાંગી? તો હજરત ઇબ્રાહીમ કહ્યું આ મોટી મૂર્તિએ તોડી જેને ખાંધે હથોડો રખાયો છે. તો તેઓ પોતે મૂર્તિ પૂજવાની એવકુશાયથી શરમિન્દા થયા. તે લોકો મોટી મૂર્તિનું ઘણું માન માનતા હતા અને વણી બંદગી કરતા હતા માટે હજરત ઇબ્રાહીમ મૂર્તિ તોડી તો હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે]ના મૂર્તિ તોડવાનું કારણ જાણે તેજ મૂર્તિ થઈ. માટે હજરત ઇબ્રાહીમ તેને તોડનાર બનાવી. અને જ્યારે હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે] એરાક દેશથી હિજરત કરી શામ દેશમાં ગયા તો ત્યાંના રાજાની ટેવ હતી કે ખુબસુરત સ્ત્રી છીણવી લેતો અને તેના ખાવિન્દને મારી નાંખતો. પણ જો ભાઈ હોય તો તેને મારતો નહોતો. તો હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે] પોતાની ખીખી સારાને

જે ઘણું ખુબસુરત હતાં ફરમાવ્યું, રાજા તને જોલાને અને મારા વિષે પૂછે તો કહે જો કે આ મારો ભાઈ છે. એટલે દીન સંબંધનો ભાઈ * આ ત્રણે જાતો ખરું જોતાં સાચી હતી અને જાહેરમાં જૂઠી (માટે જૂઠાં જોલાવાનું કહ્યું.)

† મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ [રદી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ માટે તે દિવસમાં અનાજ નહોતો. જો તેઓ પાસે તે હોત તો તે વિષે તેઓ માટે તે દોષ્યા કરતે” એટલે મકાવાળાઓ માટે જ્યારે હજરત ઇબ્રાહીમ દોષ્યા કરી ત્યારે.

કાયદો તૈસીફ વોસલમાં લખ્યું છે કે હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે] હજરત ઇસમાઈલ [અલે] ની ખીખીને તેઓના ગુજારાનો હાલ પૂછ્યો. તેણીએ કહ્યું અમા સારી રીતે ગુજારો કરીએ છીએ, અને અલ્લાહનું શુકર કયું (ઉપકાર માન્યો). ફરી ફરમાવ્યું કે તમારું ખાણું શી ચીજનું છે? તેણીએ કહ્યું કે માંસ. ફરમાવ્યું કે તમારું પીવાનું શું છે? તેણીએ કહ્યું પાણી. આપે આ સાંભળી દોષ્યા કરી એ અલ્લાહ એઓ માટે માંસ અને પાણીમાં બરકત આપ. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે વખતમાં તેઓ પાસે અનાજ નહોતો. જો હોત તો તે માટે પણ દોષ્યા કરતે.

૧૪૯૦ જોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કોઈને તેની કરની (અમલ) જનતમાં લઈ જશે નહીં. સહાબાએ કહ્યું શું આપને પણ નહીં લઈ જશે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પણ મારા અમલ લઈ જશે નહીં. પણ જો અલ્લાહ પોતાના ફજલ અને રહમતથી મને ઢાંકશે તો હું જઈશ.

કાયદો એટલે અલ્લાહના ફજલ અને રહ-

* હાલ ચાહુ તૌરાતની કેટલીક પ્રતો પ્રમાણે જણાય છે કે સારા હજરત ઇબ્રાહીમ [અલે] ની કાકાની છોકરી હતાં તો પિત્રાણ બહેન પણ થયાં. ગુ. મો.

† આ હદીસ બે શુદ્ધ પ્રતોમાં તથા મશાહે-કની શરહ મશાહેકમાં છે પણ ઉર્દુ ભાષાંતર કરનારે લખી નથી માટે એ હદીસને મથાલે ના. ની ગણતરી આપી નથી. ગુ. મો.

* આ ત્રણનું નાનપણમાં જોલાનું એક મતે સિદ્ધ થયું છે. અને યુસૈફ (અલે) ની પાકદામની બનાવ કરવા એક બાળકનું તથા અસહાય ઉબદુદ્દીન એક બાળકનું જોલાનું સિદ્ધ છે. વાંચો હદીસ નાં ૧૭૧૨. ગુ. મો.

મત વગર માત્ર સારાં કામો મુકિત (નળત) રજુ ખોદાવું ફળ છે, અને કરની એ તેની માટે પૂરતાં નથી. ખરું જોતાં નળતનું કા- નિશાની તથા પતો છે.

✽ ફસલ ૧૭ મી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ભરમા છે.

૧૪૯૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે અલ્લાહે આદમના પૂતળાને જન્મતમાં બનાવ્યું તો જેટલું તેણે રાખવા ચાહીયું તેટલું (ત્યાં) રહેવા દીધું ફરી શૈતાન તેની આસપાસ ફરવા લાગ્યો અને તેને જોવા લાગ્યો. જ્યારે તેણે તેને જોયું કે તે અંદરથી પોલ છે તો તેણે બળ્યું કે આ મખલૂક (ઉત્પન્ન) એવી છે કે પોતાના અખત્યારમાં રહેશે નહીં.

ફાયદો કોઇક રીવાયતમાં છે કે આદમ [અલે] નું પૂતળું દુન્યામાં બન્યું અને આ હદીસથી જણાય છે કે જન્મતમાં બન્યું તો મતલબ આ છે કે આદમ (અલે) નો ગારો દુન્યામાં તૈયાર થયો અને પૂતળું જન્મતમાં બન્યું. અને કેટલાક કહે છે કે રૂઢ જન્મતમાં દાખલ થઇ અને પૂતળું દુન્યામાં બન્યું. મક્કા અને તાએફની વચ્ચે એક બાગમાં ચાલીસ વર્ષ પડી રહ્યું અને આ હદીસમાં જે જન્મત છે તેથી

મતલબ તેજ બાગ છે. ફિરશ્તાઓ બળુતા નહોતા કે એનું નામ શું છે અને તેના પેદા કરવાની શી ગરજ છે. સર્વને એક તરેહની આશ્રય હતી. જ્યારે શૈતાને પૂતળાને સારી રીતે જોયું તો પોકળ પેટ હોવાથી અનુમાન કર્યું કે બૂકમાં એને પોતાના જનન પર કાણુ રહેશે નહીં. અને આવી રીતે બોલ્યા કે જે ખોદાએ એને મારાપર બ્રહ્મા આપી તો હું તેની તાબેદારી કરીશ નહીં. અને જે તેને મારા અખત્યારમાં કર્યું તો હું તેને હલાક કરીશ.

* ૧૪૯૨ બાખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે જ્યારે કોરૈશે મને (મિઅરાજ વિષે) જૂઠ્ઠાં તો હું હતીમમાં ઉભો રહ્યો. ફરી અલ્લાહે બેતુલ મોકદસને મારે માટે પ્રગટ કર્યું તો હું તેને જોતો જતો હતો અને તેની નિશાનીઓ ખતાવતો હતો.

✽ ફસલ ૧૮ મી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ભરમા છે.

૧૪૯૩ બાખારી તથા મુસલિમમાં ફાતેમા ખીનતે કેસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અશુ જહમ તો પોતાની લાકડીને અરદન ઉપરથી ઉતારતો નથી. અને મોઆવિયા તેતો દરિદ્રી છે તેની પાસે માલ નથી. તું એસામાંથી નિકાહ કર. આ હજરતે [સલ] ફાતેમાને કહ્યું જ્યારે તેણીને તેના પતી અશુ અમર ખીન હકેસે તલાક આપ્યેન આપી ફરી અશુ

જહમ તથા મોઆવિયા (રદી)એ તેણીથી પેગામ કર્યો ત્યારે.

ફાયદો ફાતેમા ખીનતે કેસે [રદી] હજરત [સલ] ની સલાહ લીધી કે હું અશુ જહમથી નિકાહ કરું અથવા મોઆવિયા (રદી)થી ? ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે સલાહ આપવામાં કોઇની એવ બુખાન કરવી દુરસ્ત છે. જેથી સલાહ લેનાર ધોકો ખાય નહીં. આ ગીબતમાં દાખલ નથી.

૧૪૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં* મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે ઇસ્લામને તો હું કબૂલ રાખું છું પણ માલ તેની મને કંઈ મતલબ નથી” મોગીરા બીન શોઅબ્બા [રદી] જ્યારે મુસલમાન થયા ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને કહ્યું.

ફાયદો કુફરની હાલતમાં મોગીરા કફિરોના કાગલાને સાથે થયા. ફરી તેઓને ધોકો આપીને મારી નાખ્યા. અને તેઓનો માલ લઈને હજરત (સલ) પાસે મુસલમાન થવા આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવું કે કફિરથી પણ દગો કરવો દુરસ્ત નથી. જે કે કફિરોનો માલ મોખાહ છે પણ તે એવી શરતથી કે તેઓ પર ગલબો અને છત થાય અને ફરાર તોડવો પડે નહીં. અને જ્યારે કફિરોના સંગ અને નોકરી અખત્યાર ફરી અથવા તેના અમનમાં રહ્યા તો તેનો માલ ચોરવો તથા દગાથી લેવો કદી દુરસ્ત નથી.

૧૪૯૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે માર્ગો જે તે તારે ડાબે તરફ જોયા તે માર્ગો ડાબા હાથ વાળાઓના (એટલે કે યામતના જોયાને ડાબા હાથમાં અમલનામા અપાશે તેઓના) છે. અને જે માર્ગો કે તે તારી જમણી બાજુએ જોયા તે માર્ગો સિધા હાથવાળાઓના (એટલે કે યામતના જોયાને જમણા હાથમાં અમલ નામું મળશે તેઓના) છે અને પહાડ તે તો શહીદોનું ઠેકાણું છે અને તે તને મળશે નહીં. અને થમ્મ તે ચાંબલા ઇસ્લામનો છે. અને રસી તે તો ઇસ્લામની રસી છે અને તું તેને મરવા સૂધી હમ્મશ પકડી રાખશે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં ખવાબમાં જોયું કે એક પુરુષે મને કહ્યું કે ઉઠ. ફરી તેણે મારો હાથ પકડ્યો. હું તેની સાથે ચાલ્યો. ત્યારે મેં મારે ડાબી તરફ કેટલાક માર્ગો જોયા. મેં તે પર ચાલવાનો

વિચાર કર્યો. તેણે કહ્યું અયાં નહીં ચાલ. એ કફિરોના માર્ગો છે. ફરી મેં જમણી તરફ માર્ગો જોયા તો તે પુરુષે કહ્યું અયાં ચાલ. હું ત્યાં ચાલ્યો તો એક પહાડ હું જોઈ છું. તેણે કહ્યું કે એ પર ચઢ, તો મેં કેટલીક વાર તે પર ચઢવાની કોશીશ કરી પણ દરેક વાર સરી (ફસલી) પડતો હતો. ફરી હું તેની સાથે આગળ ચાલ્યો તો મેં એક સ્તમ્ભ જોયો જેનું માથું આકાશમાં લાગેલું હતું અને તેના માથા પર એક દોરડી હતી. તે પુરુષે કહ્યું આ થામલા પર ચઢ. મેં કહ્યું કે હું કેવી રીતે તે પર ચઢી શકીશ તેનું માથું તો આકાશે લાગેલું છે તો તેણે મને ચઢાવ્યો. મેં રસી પકડી લીધી. સવાર સૂધી તે રસી મારા હાથમાં રહી. ફરી મેં આ સ્વપ્ન હજરત (સલ) ને કહ્યું ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૪૯૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં યમ્લા બીન ઓમૈયા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ખુશબો તને લાગેલી છે તેને ત્રણ વાર ઘા. અને જબ્બો તે તું કહાડ. ફરી જે તું હજરતમાં કરે છે તે તું તારા ઉમરામા કર” એક શખ્સ જે ધર્મનામાં હજરત (સલ) પાસે આવ્યો તેણે ઉમરાનું એહરામ બાંધ્યું હતું અને તેની દાદી અને માથાના વાળ ખુશબોથી રંગેલાં હતાં અને તેણે જબ્બો પેહેરેલાં હતાં. ફરી તેણે કહ્યું કે મેં ઉમરાનું એહરામ બાંધ્યું છે અને મારી હાલત જે જુઓ છું તે છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો રાવીથી રિવાયત છે કે મેં ઓમર ફારૂક (રદી) ને કહ્યું કે મને ઘણી ખાહેશ છે કે હું હજરત [સલ] ની સુરત વહી ઉતરતી વેળા જોઉં. જ્યારે મક્કાની પાસે જે ધર્મનાની મજલે ઉતર્યા તો એક શખ્સ ખુશબો લગાડી જબ્બો પેહેરી હજરત (સલ) ની પાસે આવ્યો. તેણે પૂછ્યું કે ઓ હજરત ! તે શખ્સ માટે શું ફરમાવો છો કે જેણે ઉમરાની નૈયત કરી હોય અને ખુશબો લગાડી હોય ને જબ્બો પેહેર્યો હોય ? તો હજરતે (સલ) એક ઘડી તેને જોયા ફરી હજરત (સલ) પર વહી ઉતરવા શરૂ થઈ. જ્યારે વહી ઉતરી રહી ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સે મને ઉમરાનો હાલ પૂ-

* આ હદીસ માત્ર બુખારીમાં છે. શરહ મશારેક. ગુ. મો.

જ્યાં તે ક્યાં છે? લોકો તેને યોલાવી લાગ્યા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાણે. આથી જણાયું કે જ્યારે હજરત અને ઉમરાની નૈયત કરે તો ખુશખો લગાડવી તથા સીવેલું કપડું પહેરવું ફરજત નથી.

૧૪૯૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જોયેર ખીન મુતએમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તો મારા માથા પર ત્રણ જોખલા પાણી રેડું છું. ” અને બોખારીએ કહ્યું “ ત્રણ વાર અને હજરતે (સલ) પોતાના ખંને હાથોથી ધસારો કર્યો ” (એટલે માથા પર પાણી નાખવાનો) જ્યારે હજરત (સલ) ની પાસે લોકોએ ગોસલ બાબતમાં અઘડો કર્યો ફરી કોઈએ કહ્યું કે હું તો મારા માથાને ફલાણી ફલાણી ચીળથી ઘાઉં છું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે ગોસલમાં ત્રણ વાર પાણી નાંખવું સુન્નત છે. અરબમાં ઘણું કરીને તગારામાં ગોસલ કરતા માટે હજરતે (સલ) ત્રણ પોરા બયાન કર્યા.

૧૪૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તો અલ્લાહે આપ્રીયત આપી (સાન્ને કર્યો) અને લોકોમાં શર' (ફસાદ) ઉઠાવાને હું યુર' જાણું છું.

ફાયદો લખીદ ખીન આસમ ચહુદી એ હજરત (સલ) ને જાદુ કર્યું હતું એનો કિસ્સો વિસ્તારથી પાંચમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો છે. જ્યારે તેનું જાદુ કરવું સિધ્ધ થયું તો હજરત આએશાએ હજરત (સલ) ને કહ્યું કે ઓ રસૂલુલ્લાહ આપ તે જાદુગરને શિક્ષા આપો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જે કે જન-દુઅરની સગ્ન કતલ છે. પણ એ હક્ક હજરત (સલ) નું હતું હજરતની કસર તેણે કરી હતી માટે ફસાદ નહીં ઉઠવાની મસલેહતથી તથા પોતાની ઘણી મેહર (મજીદે કરમ) ને લીધે બદ-લો લીધો નહીં.

૧૪૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતની શરતોમાંથી

પ્રથમ અગ્નિ છે જે લોકોને પર્વથી પશ્ચિમ તરફ ભેગા કરશે. અને જન્નતવાળા પ્રથમ ખાણું જે ખાશે તે માછલીની કલેજનો વધારો છે. અને જ્યારે પુરૂષનું પાણી (વીર્ય) સ્ત્રીના પાણીથી વધે છે તો તે બચ્ચાને ખેંચે છે. (એટલે પોતાની સૂરત પર) અને જ્યારે સ્ત્રીનું પાણી વધે છે તો તે ખેંચે છે (એટલે તેણીની સૂરત પર) ” જ્યારે અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામે હજરતને (સલ) ધરલામ લાવવા પેહેલાં સવાલ કર્યા તેના હજરતે (સલ) ઉત્તર આપ્યા.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) મદીનામાં ચહુદીઓના મોટા આલિમ હતા. જ્યારે હજરત (સલ) મદીનામાં પધાર્યા તો અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામે કહ્યું કે હું હજરત (સલ) થી તે સવાલ કરીશ જેનો જવાબ પેગમ્બર વગર કોઈ આપી શકતો નથી. તો ફરમાવ્યું કે કેયામતની પેહેલી નિશાની કયા છે? અને જન્નતવાળા પ્રથમ ખાણું શું ખાશે? અને બચ્ચું જે મા અથવા બાપની શિકલને મળતું થાય છે તેનું કારણ શું છે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ મુસલમાન થયા.

૧૫૦૦ મુસલિમમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દોઝખી લોક જેઓ ખરં જોતાં દોઝખીજ છે તેઓ તો તેમાં ન મરશે અને ન જીવશે. પણ જે લોકોને અગ્નિ તેઓના ચુનાહને લીધે લાગી છે તેઓને અલ્લાહ મોત આપશે તે એટલાં સૂધી કે તેઓ જ્યારે બલીને કોએલો થશે તો શકા-અતનો (તેમને માટે) હુકમ થશે. ફરી તેઓ ટો-લોટોલાં લવાશે અને તેઓ જન્નતની નેહર પર વીખરાશે. ફરી હુકમ થશે, ઓ જન્નતવાળાઓ એઓ પર પાણી નાખો. ફરી જેવી રીતે ના-લાના કચરામાં દાણો ઉગી નીકળે છે તેમ તેઓ ઉગી નીકળશે.

ફાયદો એટલે જે કાફર દોઝખ માટેજ બન્યા છે તેઓને નમોત થશે કે અજબથી છુટે અને ન એવી જન્નતી કે તેમાં નિરાંત રહે. પણ ચુનેહગાર મુસલમાન દોઝખમાં પડીને કેટલીક મુદત સૂધી મુરદાં થશે એટલે અજબની

સખતાથી બેહોશ થશે જાણે મરી ગયા. ફરી સળ બોગવા પછી જનતમાં દાખલ થશે.

૧૫૦૧ મુસલિમમાં ઝેદ ખીન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ અને સલાત પછી બુઝો ચા લોકો ? હું તો બશર (માણસ) જ છું કરીય છે (વખત પાસે આવ્યો છે) કે મારા પરવરદિગારનો રસૂલ (એલચી) મારી પાસે આવે અને હું તેનું કહેવું માનું (એટલે મલકુલ મોત આવે અને મારું મોત થાય) અને હું તમારામાં બે ઉમદા ભારી વસ્તુ છોડી નહિ છું. તેમાંની પેહેલી અલ્લાહની કિતાબ છે જેમાં નર છે અને હિદાયત છે. તો તમે અલ્લાહની કિતાબને લો અને તેને પકડી રાખો. અને (બીજી ઉમદા ચીજ) મારી અહલે જૈત છે. (એટલે મારાં ધરવાળા) મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને જોદા યાદ દેવડાવું છું. મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને જોદા યાદ દેવડાવું છું. મારી અહલે જૈત વિષે હું તમને જોદા યાદ દેવડાવું છું. ” અને એક રિવાયતમાં છે “ જોદાની કિતાબમાં નર તથા હિદાયત છે જે તેને વળગી રહ્યો અને લીધી તે હિદાયત પર છે અને જેણે તેને છોડી તે ગુમરાહ થયો. ” અને બીજી રિવાયતમાં છે “ તે અલ્લાહની રસી છે (એટલે તેને મળવાનું સાંધન છે) જેણે તેની તાબેદારી કરી તે હિદાયત પર થયો. અને જેણે તેને છોડી તે ગુમરાહી પર રહ્યો. ”

ફાયદો રિવાયત છે કે હિજરીને નવમે વર્ષ જ્યારે હજરત [સલ] હજ્રતુલ વેદાઅ કરીને પાછા ફર્યા અને મદીનાની વચ્ચે ગદીર ખામ નામની જગ્યાએ પોહોંચ્યા તો હજરતે [સલ] ખુતબો પઢ્યો. જોદાની હમ્દ કરી અને નસીહત કરી અને આ હદીસ ફરમાવી. અરબના સધળાં ટોલાં હજરે વિદાયમાં હજરત [સલ] ની સાથે હતાં અને ગદીર ખામ સુધી હજરત [સલ] ની સાથે આવ્યાં. અયાથી દરેકનો માર્ગ જૂદો થાય છે. ત્યાં હજરતે (સલ) સધળા અરબને કુરઆન અને અહલે જૈતનું માન જતાવ્યું. કારણ કે હજરત (સલ) ને જણાવાયું હતું કે ઉમ્મતમાં ઝુટ પડશે કુરઆનના મજસુનથી લોક ગફલત કરશે અને અ-

હલે જૈતની મોહબ્બતમાં કેટલાંક લોકો કસૂર કરશે એટલું જ નહીં પણ મોહબ્બત તો કોરે રહી અદાવત પર કમર બાંધશે. જેવી રીતે ખારજ અને નાસેબી કરે છે. તો ફરમાવ્યું કે મારું મોત પાસે છે. હું હમેશ જીવતો રહી શકતો નથી. કે મારેથી દરેક ચીજ (હમેશ) પૂછી શકો. મારા પછી હિદાયતની સૂરત (માર્ગ મેળવવાની રીત) આજ છે કે કુરઆન પર અંમલ કર્યાં કરશો. કેમકે તેમાં તદ્દન પ્રકાશ (નુર) છે અને હિદાયત (માર્ગ મેળવવાનું સાધન) છે. દરેક ચીજ સામડી રીતે અને વિસ્તારથી તેમાં છે. અને અહલે જૈતની તાજમ અને મોહબ્બત કરવી કે તેઓ કુરઆનની તફસીર છે. (એટલે હમેશ તેઓનો સંગ હજરત (સલ) સાથે રહેવાથી એમનો પરતવો પડવાથી તફસીર સારી રીતે જાણનાર છે.) અહલે જૈત કહે છે ધરવાળાઓને તો હજરત (સલ) ની બીબીયો તથા હજરત (સલ) ની ઝોલાદ એ સર્વ અહલે જૈતમાં દાખલ છે. હિન્દુસ્થાનમાં પણ બીબીને ધરવાળી (ધરના લોક) કહે છે. હજરત (સલ) ની બીબીયોને અહલે જૈતમાં નહીં દાખલ કરવું કાં તો અજ્ઞાનતા છે કાં તો હઠ ધર્મ છે. ફિક થયું અલ હમ્દો લિલ્લાહ કે આ હદીસ પર પૂરો અમલ અહલે સુનતને મળ્યો છે. કારણ કે એઓનો અકીદો તથા અમલ કુરઆનને માફક છે. કુરઆન છતાં કોઈ ચીજ પર અમલ કરતા નથી. અને સધળા અહલે જૈતની મોહબ્બત તથા માનને વાળેખ જાણે છે. એથી ઉલટા ખારજીઓ તથા નાસેબીયો છે કે તેઓ અહલે જૈતના ઘણાઓથી અદાવત રાખે છે. અને શીઆઓનો તો અજબ હાલ છે કે તેઓ પોતાને અહલે જૈતના મોહબ્બત કરનાર કહે છે પણ હજરત (સલ) ની બીબીઓને અહલે જૈતમાં દાખલ કરતા નથી. માત્ર હજરત ફાતેમા (રદી) ની ઝોલાદને અહલે જૈતમાં ગણે છે. અને વળી તેમાં પાગ ઘણા ધમામ જાદાઓને ખુરું કહે છે. તો ખરું જિતાં આ સધળા અહલે જૈતના દોસ્ત ક્યાં નહીં. જેવી રીતે કુરઆનની કેટલીક સૂરતે માનવી અને કેટલીકનો નકાર કરવો દુસ્ત નથી. તવી રીતે આ વાહીયાત મોહબ્બતની દીનમાં કંઈ ગણતરી નથી. અને કુરઆનને

તો શીઆઓએ સાફ જવાબ આપ્યો છે. તેઓ કહે છે કે ધર્માઓ સિવાય કુરઆનની મતલબ કોઈ જન-તું નથી. તો તૌરાત તથા ઇનજીલની માફક કુરઆન મહદ પણુ તેઓની નજદીક મનસખુલ અમલ છે (તે પર ચાલવાને લાગ્યેક નથી). તો સિધ્ધ થયું કે અહલે મુનત સિવાય આ હદીસ પર અમલ કરવો કોઈના લાયગમાં નથી.

* ૧૫૦૨ જોખારી તથા મુસલિમમાં મિસર ખીન મખરમા તથા મરવાન ખીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત તો આ છે કે ખચીત તમારા ભાણે તોખા કરીને (એટલે મુસમાન થઇને) આવ્યા છે. અને ખચીત મેં વિચાર કર્યો છે કે તેઓના કેદીઓ તેઓ તરફ પાછા ફરવું. તો જે કોઈ તમારામાંનો એને ખુશીથી પસંદ કરતો હોય તે કરે (અને તે પોતાના હિસ્સાના કેદીઓને વગર અવેજે પાછા ફરવે.) અને જે શખ્સ તમારામાંનો ચાહતો હોય કે તે પોતાના હિસ્સા પર જમ્બેલો રહે તે એટલાં સૂધી કે અલ્લાહ અમને પ્રથમ ગનીમત આપે તેમાંથી અમે તેને તેનો બદલો આપીએ તો જ્નેઝમ્યે કે તે તે પર અમલ કરે.” આ લોકોથી મતલબ હવાજેનના લોકો છે.

ફાયદો જંગે હોનેનમાં હવાજેનની કોમ હજરત (સલ) સાથે લડી. તેઓની હાર થઇ. તેઓનાં બાળ બચ્ચાં સહાબામાં વેહેંચાયાં. બ્યારે તે લોક મુસલમાન થયા અને પોતાના જ્નેઝ બચ્ચાં હજરત (સલ) પાસે માંગ્યાં ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે પોતાનો હિસ્સા ખુશીથી આપે તો ઠીક. પણ જ્ને કોઈને આપવું ન હોય તો અમને કરજની રીતે આપે. અને તેને બીજી જગ્યાથી બદલો આપીશુ. છેવટે સર્વ સહાબાએ પોતાના હિસ્સા વગર અવેજે ખુશીથી આપ્યા. આથી જ-લાયુ કે ધર્મામને ગનીમતના માલથી કરજ લેવું ફરસ્ત છે.

૧૫૦૩ મુસલિમમાં જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત આ છે કે અલ્લાહે પોતાની કિતાબમાં ઉતાયું છે “ઓ લોકો તમે

તમારા પરવરદિગારથી ડરો જેણે તમને એક જીવ (આદમ)થી ઉત્પન્ન કર્યા અને તેથી તેની બાપડીને (એટલે આદમની પાંસળીથી હવવાને) બનાવી અને તે બંનેથી ઘણા પુરૂષો અને સ્ત્રી ઉત્પન્ન કર્યાં. અને ડરો અલ્લાહથી કે જેના નામથી તમે આપસમાં સવાલ કરો છો. અને (ડરો) સગાં-ઓ (સાથે બદ મોહુફી કરવા) થી. બે શક અલ્લાહ તમારી સાંભળ રાખનાર છે. આ ધમાનવાળાઓ તમે ડરો અલ્લાહથી. અને દરેક જીવને જ્નેઝમ્યે કે તેણે કાલ માટે શું કર્યું છે તે જુઓ. અને ડરો અલ્લાહથી. ખચીત જે ચીજ તમે કરો છો તેનો અલ્લાહ ખબરદાર છે. (હજરતે ફરમાવ્યું) દરેક પુરૂષને જ્નેઝમ્યે કે તે પોતાના દીનારથી પોતાના દિરદમથી પોતાના કપડાંથી પોતાના ઘરો કે ખજુરના સામગ્રી સદકો કરે. હજરતે (સલ) એટલા સૂધી ફરમાવ્યું કે અડધી ખજુરથીજ સહી.

ફાયદો જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે અમે હજરત (સલ) પાસે બેઠા હતા એટલામાં મોજરના લોક નાંગા ઘણીજ મોહતાજની હાલતમાં આવ્યા. તેઓનો હાલ જ્નેઝને હજરત (સલ) નું દિલ ઘણું દરદયું (દુઃખી થયું) ખિલાલને ફરમાવ્યું કે અજનન કહે. બ્યારે લોક ભેગા થયા ત્યારે હજરતે (સલ) ખુતબો પઢીને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તમે સધળા આદમ (અલે) ની ઓલાદ છો. તો આ લોક પણ તમારા ભાઈ હયાં. માટે એઓ સાથે બલાઇ કરવી વાજેબ થઈ. કેમકે આ ખેરાત કેયામતને દિવસે તમારી મુકિતનું સાધન થશે. દરેક શખ્સ પોતાની શક્તિ પ્રમાણે ખેરાત કરે. પ્રથમ એક અનસારી અશરશીયો (ગેણી) ની એક થેલી લાવ્યો. અને બીજી રિવાયતમાં છે કે ઓમર ફારૂક પ્રથમ મૂઠી ભરીને દિરમ લાવ્યા. ફરી તો લતાડ ચાલી સર્વ લોક કંઈ કંઈ લાવ્યા. હજરત (સલ) ઘણા ખુશ થયા અને ફરમાવ્યું કે જે શખ્સ સારો માર્ગ કાઢશે તો તે માર્ગ પર ચાલનારા સર્વનો સવાબ તેને મળશે. અને જે ખુશ માર્ગ કાઢશે તો સર્વનો પાપ તેના પર પડશે.

૧૫૦૪ મુસલિમમાં જાયેર (રદી) થી રિ-

વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાતતો આ છે કે ખચીત બેહતર વાત (કલામ) ખોદાની કિતાબ છે. અને સારો માર્ગ મોહમ્મદનો માર્ગ છે. અને ખુરાં કામો તે નવા નીકળેલાં (બિદઅત) છે. અને દરેક બિદઅત ગુમરાહી છે.

ફાયદો એટલે મારી પછી કુરઆન પર તથા મારી સંનત પર ચાલશો. કારણ કે કુરઆનથી બેહતર કોઈ કલામ નથી અને મારા તરીકા (માર્ગ) થી બેહતર કોઈ તરીકા નથી. કે તમો મારો માર્ગ તજી બીજા માર્ગ સ્વીકારો. ફરી દીનમાં નવાં કામોથી રોક્યા અને દરેક બિદઅતને ગુમરાહી કહી. બિદઅત તેનું નામ છે કે જેની શરીઅતમાં કંઈ અસલ ન હોય.

૧૫૦૫ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સના અને હોરદ પછી વાત આ છે કે ખચીત આ ટોલું અનસારીયોનું ધટતું જશે અને લોકો વધતા જશે. તો જે કોઈ ઉમ્મતે મોહમ્મદની કોઈ ચીજનો હાકેમ બને ફરી તેને એવી શક્તિ મળે કે તેમાં નુકસાન કરી શકે અથવા તેમાં લાભ કરી શકે તો તેને જોઈએ કે તે તેઓની નેકાઓને કબૂલ કરે. અને તેઓના બદકારોથી દરગુજર કરે.

ફાયદો હજરત (સલ) ને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે બની ઓમિયાની સલતનતમાં અનસારીયો પર જુલમ થશે. જેથી અનસારી યોની સિફારશ માટે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઉમ્મતે મોહમ્મદની હાકેમને જરૂર છે કે તેઓના સારા લોકોની તાજીમ તકરીમ કરે. અને તેઓના ખુરા લોકોથી આંખ બંદ કરે (દર ગુજર કરે) એટલે જો કોઈ ગુનોહ તાજીર (હલકી સજા) ને લાગ્યેક કરે તો હાકેમ તેને દાલી દે. એની આ મતલબ નથી કે અનસારી અગર જો હદ મારવાને લાગ્યેકનો ગુનોહ કરે તોએ તેને હદ નહીં મારે. કારણ કે હદોમાં સિફારશ નથી. અને તેમાં હાકેમને કંઈ અખત્યાર નથી. હજરતે (સલ) પોતે ફરમાવ્યું છે કે જો મોહમ્મદની છોકરી ફતેમા ચોરી કરશે તો હું તેનો હાથ કાપીશ.

* ૧૫૦૬ બોખારીમાં અમર બીન તગલેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ અને સલાત પછી વાત આ છે કે ખોદાની કસમ હું કોઈને આપું છું અને કોઈને છોડું છું (કોઈને આપતો નથી). અને જેને હું આપું છું તેના કરતાં જેને હું છોડું છું તે વધારે પ્યારો છે. પણ જે લોકોના દિલમાં હિરસ લોલ (હાધવરાલ) જેઠો છું તેને હું આપું છું. અને કેટલાક લોકોના દિલમાં ખોદાએ તવંગરી તથા ખૈર (સતોષ) રાખ્યા છે તેના તરફ હું તેઓને સોંપું છું, અમર બીન તગલેબ પણ તેઓમાં છે.

ફાયદો હજરત (સલ) પાસે કેટલોક માલ આવ્યો. હજરતે (સલ) કેટલાકોને આપ્યો અને કેટલાકોને નહીં આપ્યો. ફરી હજરત (સલ) ને જણાવ્યું કે જેઓને માલ નહીં આપ્યો તેઓ રંજીદ થયા છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મારા આપવાને મોહમ્મદનું કારણ અને નહીં આપવાને રંજીદ હોવાનું કારણ નો સમજે. પણ મામલો એથી ઉલટા છે. એસખર લોભી લોકોને હું આપું છું અને સતોષ વાળાને હું સતોષ ઉપર છોડું છું.

* ૧૫૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ અંશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમ્દ તથા સલાત પછી વાત આ છે કે ઓ આએશા મને તારા વિષે આવી આવી વાત પુગી છે. માટે જો તું તેથી કારી છે તો અલ્લાહ વેહેલો તારી પવિત્રાઈ પ્રગટ કરશે પણ જો તું ગુનાહમાં પડી છે તો અલ્લાહથી મારી માંગ અને તેની આગળ તોખા (પસ્તાવો) કર. કારણ કે બદો ન્યારે પોતાના ગુનાહનો ઇકરાાર કરે છે ફરી પશ્ચાત્તાપ કરે છે તો અલ્લાહ તેની તરફ રહમતની સાથે ફરે છે.

ફાયદો ન્યારે હજરત આએશા (રદી) પર તોહમત સુકાઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એનો પૂરો કિસ્સો પાંચમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો. (હદીસ ના. ૧૦૨૭).

૧૫૦૮ બોખારીમાં અબ્દુલ્લ હરદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા સાહેબો તો ખચીત પોતાના જાનને સ-

ખતીમાં નાખ્યો.” એટલે હજરત અબુ બકરે (રદી)

ફાથદો એનો પૂરો કિસ્સો આવી ગયો* કે સિદીક, ફાઝલમાં કોઈ બાબતથી રંજ થયો હતો. સિદીક અકબર (રદી) પોતાનો છેલ્લો ઉઠાવતા રંજદા થઈને હજરત (સલ)ની પાસે આવ્યા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. પ્રરી ફાઝલ (રદી) પણ આવ્યા અને સફાઈ થઈ ગઈ.

* ૧૫૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં કઅબ ખીન માલિક (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે આણે તો ખચીત સાચું કહ્યું છે માટે તું ઉઠ તે એટલા સૂધી કે અલ્લાહ તારા વિષે ફેસલો કરશે.” આ હજરતે કઅબ ખીન માલિક (રદી) ને કહ્યું.

ફાથદો રિવાયત છે કે કઅબ ખીન માલિક જંગે તબૂકમાં હજરત (સલ) ની સાથે ગયા નહોતા. જ્યારે હજરત (સલ) ત્યાંથી પાછા

* વાંચો હદીસ ના. ૨૫૭. શા. મો.

ફરયા તો નહી જનારાઓથી કારણ પૂછ્યું. મુના ફેક્રાએ જૂઠી કસમો ખાઈને હજરત (સલ) ને રાજ કર્યા. જ્યારે કઅબને પૂછ્યું તો એ સાચા મુસલમાન હતા એવણે કહ્યું કે એ હજરત મેં સ્વારી ખરીદી હતી અને સફરનો સામાન ફીક કર્યો હતો. આજે ચાલું છું કાલે ચાલું છું એમ કહેતાં કહેતાં હું રહી ગયો. મને ખરું જોતાં કોઈ રોકાણ કરનાર નહોતું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને કઅબના મામલાને ખોદા પર સોંપ્યો. અને ફરમાવ્યું કે કઅબથી કોઈ વાત ચીત કરે નહીં. અલ્લાહ તઆલાએ તેમની સચ્ચાઈની બરકતથી પચાસ દિવસ પછી તેમની તોખા કબૂલ કરી. અને આયત ઉતારી. અને જૂઠા મેનાફેક્રાના પ્રજ્જહતામાં ખીજ આવતો ઉતરી. આથી જણાયું કે સાચનું પરિણામ સાચું છે. અગર જે શરૂમાં જાહેર રીતે હલકાય થાય.

અધ્યાય આઠમો

આ અધ્યાયમાં કેટલીક ફસલો છે.

ફસલ પેહેલી

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ગણતરી છે.

૧૫૧૦ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારી ખુરી ટેવામાંથી આ એક ટેવ છે. એ મિકદાદ.” જ્યારે રસુલુલ્લાહ (સલ) નો દૂધનો હિસ્સો પીવાને લીધે તથા ત્રણ બકરીઓ બીજાવાર દોહવાને લીધે મિકદાદ (રદી) એટલા હર્યા કે જમીન પર પડી ગયા ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસનો પૂરો હિસ્સો માની હદીસમાં પાંચમાં અધ્યાયમાં વિસ્તારથી આવી ગયો છે.*

૧૫૧૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ ટેવ લોકોમાં છે જે તેઓ માટે કુશર છે. (૧) નસબમાં એવ કાઠવી અને ઐયત પર વિલાપ કરવો.†

ફાયદો એટલે આ કુશરની રસમ છે અને જો એને હલાલ નાણીને કરશે તો ચોખ્ખુ કુશર છે.

૧૫૧૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ જનતે ચાંદીની છે. તેના વાસણ અને જે તેમાં છે તે સર્વ ચાંદીના છે. અને એ જનતો સોનાની છે તેના વાસણ તથા

જે તેમાં છે તે સર્વ સોનાના છે. લોકો વચ્ચે તથા તેઓ ખોદાને જુએ તે વચ્ચે ખોદાની જાત પર તેના જલાલની ચાદર છે અને જનતમાં.

ફાયદો આ હદીસમાં “વલેમન ખાફ મકામ રખિયહી જનતાન” નું તથા “વમિન ફનેહેમા જનતાન” નું બયાન છે.

૧૫૧૩ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દો-જખવાળાઓની એ જાત છે જેને મેં નોંધ નથી. એક જાતની પાસે ગાયના પુછડા જેવો ચાખકો છે જેથી લોકોને મારે છે બીજી જાત કેટલીક સ્ત્રીઓ છે જેઓ કપડાં પેહેરેલી છતાં નાંગી છે પુરષોને પોતાની તરફ ઝુકાવે છે (અને તેઓ તરફ) ઝુકનારી છે. તેઓના માથાં જાણે ઉટડી-ઓની ઝુકલી ખૂંધે. તે સ્ત્રીઓ જનતમાં જશે નહીં અને તેની ખુશખો સુંગરી નહીં. અને જુઓ તો તેની ખુશખો આટલે આટલે આવે-† થી જણાય છે” (એટલે ઘણે ફરથી)

ફાયદો એટલે હજરત (સલ) ના વખતમાં એવા લોક નહોતા. પેહેલી જાતથી મતલબ ચોખ્ખા અને ચાખકવાળા છે જેઓ ફરીયાદીને બાદશાહ તથા હાકેમ પાસે જવા દેતા નથી. એટલુંજ નહીં પણ મારે છે. અને બીજી જાતથી મતલબ વેશ્યા સ્ત્રીઓ છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે કપડાં પેહેરેલી છે છતાં નાંગી છે

* વાંચો હદીસ ના. ૬૩૮ જુ. એ.

† આથી તાજબાદારીમાં માતમ કરવાની, રડવાની, કુલ્હાની, અરસીમાં ખાનીની દુરમત ખુલ્લી રીતે બહાર પાડે છે. જુ. એ.

† આ હદીસમાં આટલી આટલી ફરી કહેવાય છે પણ તેનો ખોલાસો બીજી હદીસમાં છે કે ચાલીસ વર્ષની ફરીયાદી. જુ. એ.

એટલે તેઓનો પોશાક એવો છે જેથી બદન દેખાય છે જેમકે બારીક આંધણી ગાંડીની કુડીઓ. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે એવાં કપડાં હરામ છે. કારણ કે કપડાં પેહેરવાની મતલબ બદન છુપાવવું છે તો જ્યારે બદનજ ખુલું રહ્યું તો કપડાંથી શો લાભ થયો?

૧૫૧૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સ જીલ ઉપર ઘણા હલકા છે. (પણ તે) તરાજુમાં ભારી છે (અને) ખોદાને પ્યારા છે મુખ્હાન-લ્લાહે વ જે હુદિદહી મુખ્હાન-લ્લાહીલ અજીમ.

૧૫૧૫ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અન્નાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે નેઅમતો છે જેમાં ઘણા લોકોને નુકસાની (ખાધ) લાગે છે. (૧) તંદરૂતી અને (૨) પ્રરાગત.

ફાયદો એટલે તંદરૂતી અને પ્રરાગત એવી ઉમદા નેઅમત છે કે માથુસ જે બંદગી તથા જે દીનનું કામ કરે તે કરી શકે છે. પણ ઘણાં લોક એ નેઅમતની કદર જાણતા નથી. દુન્યાના નકામા કામોમાં વાહીયાતમાં અને ગદ્દલતમાં આ નેઅમતને ખરબાદ કરીને દીનમાં દરિદ્રી રહી જાય છે.

૧૫૧૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ ચીજો જ્યારે નીકળશે તો પ્રથમથી નહીં ઇમાન લાવનાર કોઈ જીવને ઇમાન લાવવું તથા ઇમાનમાં કોઈ સાફ કામ કરવું (એટલે ઇમાનને મુનાફિકપણથી નિર્મળ કરવું) લાલ આપશે નહીં (૧) પશ્ચિમથી સૂર્યનું નીકળવું (૨) દળ્ગલ અને (૩) દાખ્ખતુલ અર્દ (જમીનનું જનવર.)

ફાયદો એટલે જ્યારે આ નિશાનીયો

૬ નવવી (રહ) કહે છે કે સૂર્યનું પશ્ચિમથી નીકળવું સહી મત પ્રમાણે એક જ દિવસ થશે ફરી કેયામત સૂધી બીજા દિવસોની જેમ થશે. અને સહી હદીસમાં છે કે જે દિવસે સૂર્ય પશ્ચિમથી નીકળશે તે રાત ઘણી જ મોટી થશે. અને જ્યારે ત-હજ્જેદ પદનાર તેની લખ્ખાણને જાણશે તો તેઓ જાણશે કે જેમથી કોઈ નવી બીજા ક્ષેત્રમાં થનાર છે

પ્રગટ થઈ તો કેયામત જાહેર થશે. ત્યારે જેમ ઉપર ઇમાન લાવવું રહ્યું નહીં (પણ જોઇને ઇમાન લાવવું થયું) માટે તે વખત ઇનામ લાવવું કંઈ લાભકારક રહેશે નહીં.

૧૫૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ શખ્સોથી અલ્લાહ કેયામત ને દિવસે વાત કરશે નહીં. અને નતેઓને જોશે અને ન તેઓને (ગુનાહોથી) પવિત્ર કરશે. અને તેઓ માટે દુઃખનો અજળ છે. એક તે પુરૂષ કે જેની પાસે જંગલમાં વધારે પાણી હોય ને રાહદારીને મનાઇ કરે. અને બીજો તે શખ્સ કે જેણે બીજા પુરૂષને અસરની નમાઝ પછી કંઈ ચીજ વેચી ને કસમ ખાધી કે ખોદાની કસમ તેણે આટલે આટલે એને તીધી છે. અને તે તેને સાચવે. અને જુઓ તો તેણે એટલી કીમતે લીધી નહોતી. (એટલે તેણે જુદી કસમ ખાધી) અને ત્રીજો તે પુરૂષ છે કે જેણે ઇમાનથી ઈઅમત કરી. એ ઈઅમત દુન્યાને જ માટે કરેલી. પ્રી જે ઇમાને તેને દુન્યાથી કંઈ આપ્યું તો કરાર પૂરો કર્યો અને જે નહીં આપ્યું તો કરાર તોડ્યો.

ફાયદો વેચનારનું જુદી કસમ ખાવી દરેક વખત ગુનોહ છે. પણ અસર પછી જ જોજ જુનોહ છે કારણ કે તે વેળા ફરશતા હાજર હોય છે.

૧૫૧૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ શખ્સોથી અલ્લાહ કેયામતને દિવસ વાત કરશે નહીં તથા તેઓને [ગુનાહોથી] પવિત્ર કરશે નહીં. અને તેઓને જોશે નહીં. અને તેઓ માટે દુઃખનો અજળ છે. (૧) વઢ વ્યભિચારી (૨) બાદશાહ જૂઠો અને (૩) બાયડી બચ્ચાવા-જો દરિદ્રી ગરર કરનાર (એટલે ગરરીમાં ન તે જાતુલ માલથી પોતાનું હક લે ન નોકરી કરે અને ન કમાઇ કરી પોતાના લોકોની ખબરદારી રાખે.)

ફાયદો જે કે વ્યભિચાર જૂઠો અને ગ-જેથી તેઓ રડશે, અલ્લાહ આગળ આજેજ કરશે. એવામાં સવાર પશ્ચિમ તરફથી થશે ફરી સૂર્ય નીકળશે પણ તેમાં ફેરફારી હશે નહીં. આ મો.

ફર સર્વને માટે યુરાં છે. પણ આ ત્રણ શાખ્સો માટે ધણાજ યુરાં છે. યુદ્ધાપા છતાં હરામ કારી તદન બદ બખતી છે. અને બાદશાહી તથા સરકારી હોવા છતાં જૂઠ ધોલવું નિર્વાહ છે. અને ગરીબાઇ છતાં મગફરી કરવી ધણીજ બે મોનાસખ છે.

૧૫૧૯ મુસલિમમાં અયુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ શાખ્સોથી અલ્લાહ કેયામતને દિવસે વાત કરશે નહીં અને તેઓને જ્નેશી નહીં. અને તેઓને [યુનાહોથી] પાક કરશે નહીં અને તેઓ માટે દુઃખનો અજબ છે. અયુ જર્ કહે છે કે હજરતે [સલ] આ ત્રણ વાર કહ્યું. અયુ જર્ કહે છે કે તેઓનું ખાનું ખરાય થયું અને નુકનાસીમાં પડ્યા તેઓ કાણ છે? આ રસુલુલ્લાહ! હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે [૧] લુગી નીચે રાખનાર (એટલે જેની ઈઝાર કે લુગી ઘુંટીથી નીચે રહે) [૨] ખૈરાત કરી એહસાન જતાવનાર અને [૩] જૂઠી કસમ ખાધને માલ ચલાણ કરનાર.

૧૫૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ મુસા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ આદમી માટે બેવડી મજદુરી [સવાબ] છે. [૧] અહલે કિતાબમાંનો પુઝ કે જે પોતાના પેગમ્બર પર ઈમાન લાવ્યો અને મોહમ્મદ પર ઈમાન લાવ્યો. [૨] યુલામ મમલુક જેણે અલ્લાહનું હક અદા કર્યું અને પોતાના માલિકાનું હક અદા કર્યું. અને [૩] એક પુરૂષ કે જેની પાસે લોડી હતી તેણીથી સમ્ભોગ કરતો હતો ફરી તેને અદબ શીખવ્યો તો સારી રીતે અદબ શીખવ્યો. અને તેને શરીઅતના હુકમ શીખવ્યા તો સારી રીતે શીખવ્યા. ફરી તેને અજાદ કરીને તેણી સાથે નિકાહ કર્યો તો તેને બે સવાબ છે [એક સવાબ શીખવવાનો તથા અજાદ કરવાનો અને બીજો સવાબ નિકાહ કરવાનો]

૧૫૨૧ મુસલિમમાં અયુ કતાદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રેક મહિનાના ત્રણ રોઝા અને રમજનના રોજ બીજી રમજન સુધી આ આખા વર્ષના રોજ છે.

અને અરકાના દિવસનો રોજો હું ધારું છું અલ્લાહથી કે એ એક વર્ષ આગળનો તથા એક વર્ષ પાછળનો કફારો છે. અને આશુરા (દશમી મોહરમ) નો રોજો હું ધારું છું અલ્લાહથી કે તે એક વર્ષ આગળનો કફારો છે. (એટલે યુનાહ મટાડનાર છે)

ફાયદો મસાબીહમાં અયુ કતાદ [રદી] થી રિવાયત છે કે ઓમર પ્રાફે કહ્યું ઓરસુલુલ્લાહ આખા વર્ષનો રોજો રાખવો કેવો છે? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આખા વર્ષના રોજ રાખનાર નરોજદાર છે અને ન બેરોજ છે. એટલે દુરસ્ત નથી. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જેને વર્ષના રોજ રાખવાનો શોખ હોય તે રમજનના અને દર મહિને ત્રણ રોજ રાખે તેને સધળા વર્ષના રોજનો સવાબ થશે.

૧૫૨૨ મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ રાત રોઝી માટે છે અને સાત રાત કુંવારી માટે છે. @

ફાયદો એટલે જ રજાવલી સ્ત્રીની નિકાહ કરે તો ત્રણ રાત બરાબર તેની પાસે રહે. અને કુંવારી પાસે સાત રાત રહે. મમામ શાફેઈ [રહ] નો આજ મજહબ છે.

૧૫૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્રણ બીજો જેનામાં હશે તે ઈમાનનો મિઠાસ [ગળપણ] મેળવે છે (૧) તે શખ્સ કે જેની નજદીક અલ્લાહ તથા તેના રસુલ સર્વ જહાનથી વધારે પ્યારા (વહાલા) હોય. (૨) આ કે કોઇ પુરૂષની સાથે મોહબ્બત કરે તો તે અલ્લાહનેજ માટે મોહબ્બત કરે (એટલે મોહબ્બતમાં દુન્યાનો લગાવ રાખે નહીં.) અને [૩] આ કે અલ્લાહે કુફરથી છોડવ્યા પછી તેમાં ફરી જવાને જેમ અગ્નિમાં પડવું નાપસંદ કરે છે તેવી રીતે નાપસંદ જણે. [એટલે અગ્નિના જેમ કુફરથી ડર]

ફાયદો તમામ જહાનથી ખોદા તથા રસુલને વધુ પ્યારા જણવાની નિશાની આ છે કે

@ આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસના ૪૬૭ માં તથા તેની નોટમાં થયું છે. આ. મો.

ખોદા તથા તેના રસુલની રજમન્દીને સર્વની રજમન્દી પર શ્રેષ્ઠ બાણે. શરીરત વિરૂધ્ધ વાતમાં કોઈની ખાતર રાખે નહીં. ફરી તે પીર હોય કે શેઠ સાહુકાર હોય.

૧૫૨૪ મુસલિમમાં અણુ માલિક અશઅરી [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ચાર વાતો મારી ઉમ્મતમાં બહેલીયતના વખતની છે જેને તેઓ છોડશે નહીં [૧] ખાનદાનોની બગાડ મારવી (૨) લોકોના નસબમાં તાનો કરવો. (૩) તારાગ્રાથી વરસાદ ચાલવો [એટલે નખેતરની તાસીરથી વરસાદ સમજવો] અને (૪) વિલાપ કરવો.

ફાયદો ખરું જોતાં કુદરતી આ રસમો આ ઉમ્મતમાં ચાલુ છે. સર્વ અવામ લોક તારાગ્રાના માનવામાં અને વિલાપમાં સપડાયલા છે. અને ખાનદાન પર પ્રખર કરવો અને બીજાઓના નસબમાં તાનો કરવો એ તો ધણા ખરા ખાસ લોકોમાં પણ મળી આવે છે. અલ્લાહ પોતાની સંભાળમાં રાખે.

૧૫૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સમાં ચાર ખસલતો હોય તે ચોખ્ખો મુનાફિક છે અને જેમાં એમાંની એક હોય તેમાં એક ખસલત મુનાફિક પણીની છે તે એટલાં સૂધી કે તેને તજે. (૧) જ્યારે અનામત મુકાય તો ખાનત કરે (૨) જ્યારે વાત કરે તો જૂઠી કરે (૩) જ્યારે કરાર કરે તો કરાર તોડે અને (૪) જ્યારે વાતચીત કરે અને ઝઘડે તો ભુંડુ બોલે અને બોહતાન મુકે.

ફાયદો મુનાફિક એ તરેહના છે. એક આ કે દિલમાં કુદર હોય અને માત્ર જ્યાનથી ઇસ્લામનો ઇકરાર કરે. હજરત (સલ) ના વખતમાં જેઓ મુનાફિક હતા તેઓ એવી તરેહના હતા. બીજા આ કે દિલમાં કુદરતો નથી ઇસ્લામ છે પણ બોદો અકીદો પુરાં ચલણો અને ખરાબ વાતોમાં સપડાયેલા હોય. આ હદીસમાં બીજી તરેહનો નિષ્કંઠ મતલબ છે. એટલે ઈમાનને યોગ્ય તો આ હતું કે આદમી આ પુરા કામોથી અચ્છો રહે. તો જ્યારે આ કામોમાં સપડાયેલા

રહો તો ઇસ્લામની તેમાં કંઈ ખુબી બહાર થઈ નહીં માટે તેને મુનાફિક ફરમાવ્યો.

૧૫૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં તલહા બીન ઓબૈદુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે રાત દિવસમાં પાંચ નમાઝો છે " એક પુરૂષે હજરત [સલ] ને ઇસ્લામ વિષે પૂછ કરી તેને હજરતે આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું કે શું મારા ઉપર એ નમાઝો સિવાય બીજી કંઈ છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં, પણ જો તું નફલ નમાઝ પઢે તો સવાબનું કામ છે. અને રમજન મહિનાના રોઝા રાખવાના છે. તેણે કહ્યું શું મારા ઉપર એ સિવાય બીજી રોઝા છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં. પણ તું નફલ રોઝા રાખે. અને તેને માટે રસુલુલ્લાહે ઝકાત બયાન કરી તો તેણે કહ્યું કે શું મારા પર તે સિવાય પણ આપવું ફરજ છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નહીં. પણ આકે તું નફલ આપે. ફરી તે પુરૂષ આ કહેતો પાછો ફર્યો કે ખોદાની કસમ હું એથી કંઈ વધારીશ નહીં અને એથી કંઈ ઘટાડીશ નહીં. ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો એણે સાચું કહ્યું છે તો તે મતલબે પોહોંચ્યો. અને એક રિવાયતમાં છે કે એના બાપની કસમ એ મતલબે પોહોંચ્યો જો એણે સાચું કહ્યું. અથવા એના બાપની કસમ તે જન્મતમાં દાખલ થયો જો એણે સાચું કહ્યું.

ફાયદો હજરતે (સલ) હજીને વર્ણવ્યું નહીં કારણ કે તેનો સવાલ ઇસ્લામના દરેક રૂકનનો નહોતો. અને આ જો તેણે કહ્યું કે "હું એથી કંઈ વધારીશ નહીં અને એથી કંઈ ઘટાડીશ નહીં." એટલે આ ફરજ ચીજોમાં હું પોતાના તરફથી વધારો ઘટાડો કરીશ નહીં. એની આ મતલબ નથી કે હું ફરજ સિવાય સુનત નફલ અદા કરીશ નહીં. અને હજરતે (સલ) જો તેના બાપની કસમ ખાધી તે અરબોની ટેવ પ્રમાણે છે, હજરત (સલ) ની જ્યાનથી નીકળી ગયું તેને માન આપવાની મતલબ નહોતી. અથવા ખોદા સિવાય બીજા કોઈની કસમ ખાવાની મનાઈ એ વધી થઈ હશે.

૧૫૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા-

(૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પાંચ જનાવરો સધળાં બદખત છે. એ હરમમાં કતલ થાય. (૧) કાગડો (૨) ચીલ (૩) વીંછુ (૪) ઉંદર અને (૫) કડનાર કુતરું.

ફાયદો જ્યારે મઠકામાં એઓનું મારી નાંખવું દુરસ્ત થયું તો બીજી જગ્યા વધારે દુરસ્ત થવું જોઈએ.

૧૫૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સાત શખ્સોને અલ્લાહ પોતાના સાચા (છાયા) માં રાખશે તે દિવસે કે જ્યારે તેના છાયા વગર કોઈ છાયા હશે નહીં.* (૧) ઇમામ અદલ કરનાર (૨) જીવાન જે ઉગતી જીવાનીથી અલ્લાહની બંદગીમાં રહેા. (૩) તે પુરુષ કે જેનું દિલ મસજીદો તરફ લાગેલું છે (૪) તે એ પુરુષો કે જેઓએ અલ્લાહને માટે દોસ્તી કરી હોય. બેગા થાય તો એ પર અને જૂદા પડે તો એ પર (૫) તે પુરુષ કે જેને માલવાળી ઇજ્જતવાળી અને ખુબસૂરતીવાળી સ્ત્રી ખુલાવે (એટલે બદકારી માટે) અને તે કહે કે હું ખોદાથી ડરું છું. (૬) તે પુરુષ કે જે કંઈ સદકો કરે ફરી તેને એવી રીતે છૂપાવે કે તેના ડાબા હાથ નહીં જાણે કે તેના જમણા હાથે શો સદકો કર્યો છે. અને (૭) તે પુરુષ કે જે ખાલી ઘરમાં અલ્લાહની યાદ કરે ફરી તેની બંને આંખો વહે (એટલે ખોદાના ખોદથી રડ્યો)

* છાયાની એક મતલબ મદદ તથા માનની પણ છે. તો એ લોકોને કયામતમાં ખોદા તરફથી મદદ થશે તથા માન મળશે. શુ. મો.

૧૫૨૯ મુસલિમમાં આએશા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દસ ચીજો પેદાએશી સુનત છે (૧) મૂંછ કાતરવી (૨) દાદી લમ્બાવવી (૩) દાતણ કરવી (૪) નાંખમા પાણી લેવું (૫) નખ કાપવા (૬) આંગળીઓની જોડ ધોવી [કે જેથી મેલ જમે નહીં] [૭] અગલના વાળ દુપવા [૮] દુડી નીચેના વાળ બોડવાં. (૯) પીશાબ પછી પાણીથી ઇસ્તીન જો કરવો. રાવી કહે છે કે હું દશમીને જૂલી ગયો પણ તે કાગળો કરવો છે” એટલે સારી રીતે યાદ નથી પણ કરીના (સમ્બંધ) થી જણાય છે કે દશમી ચીજ કદાપી કાગળો કરવો છે.†

૧૫૩૦ બોખારીમાં અબુલ્લાહ બીન અમર (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ચાલીસ બાબતો છે તેમાંની ચઢત બકરી ભેટ કરવી છે (કે તેનું દૂધ પીયા કર) એમાંની કોઈ બાબતને સવાબની આશાથી તથા તે વિષે થઇલા વાયદાને સાચવીને કરશે તો તેથી તેને અલ્લાહ જનતમાં દાખલ કરશેજ.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ચાલીસ બાબતોનું ખુલાસાવાર વિસ્તારથી બયાન કર્યું નથી. કદાપી બલાઈ કરવાની જાતીયો મતલબ છે એટલે મખલૂકને તરેહ તરેહના શાયદા પોહોંચાવવા.

† કાજ અચાજ (૨૬) કહે છે આ દશમી કદાપી ખતના કરવી છે જેનું બયાન હદીસ ના ૧૩૨૪ માં છે અને પેદાએશી સુનત છે એટલે દરેક ઇનસાન જેમાં ઈનસાનપણું છે તે આ દશ ચીજોને પસંદ કરે છે. તો દાદી લમ્બાવવી અને મૂંછા કાતરાવવી એ ઇનસાનીયતથી તથા માણસના ખ્વાસથી છે. શુ. મો.

✽ ફસલ ૨ ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે વલ્લજી શબ્દથી કસમ છે.

૧૫૩૧ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (૨દી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ છે કે જેના કબજમાં મારો જાન છે. જે કોઈ આ ઉમ્મતના યહૂદી તથા

ખ્રિસ્તીથી મારી બાબત સાંભળીને જે હું લાવેલો છું તે પર ઇમાન નહીં લાવશે તો તે દોજખી-માંથીજ થશે.

ફાયદો ઉમ્મત બે તરેહની થાય છે એક

ઉમ્મતે દાવત એટલે જેઓને ઇસ્લામ તરફ નોતપાં. એમાં કફિર તથા મુસલમાન બંને દાખલ છે. બીજી ઉમ્મતે ઇજ્ઞાપત એટલે જે લોકો ઇમાન લાવ્યા એમાં માત્ર મુસલમાન દાખલ છે. આ હદીસમાં ઉમ્મતથી મતલબ ઉમ્મતે દાવત છે. યહીદી તથા ખ્રિસ્તીને ખાસ કરીને એટલાં માટે વર્ણવ્યા કે જ્યારે તેઓ અહલે કિતાબવાળા હોવા છતાં હજરત પર ઇમાન લાવવું તેઓ પર શરજ થયું તો બીજાઓ પર ઇમાન લાવવું વધારે ફરજ થશે. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યાં હજરત (સલ) ની તથા દીન ઇસલામની ખબર નહીં પોહોંચી હોય તો તે લોક લાચાર છે તેઓથી માત્ર ખોદાની તોહીદ (એકતા) નો સવાલ થશે પેગમ્બરીની પૂછ થશે નહીં.

૧૫૩૨ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) શરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે એશકક તમારામાંના એક ઉપર એવો દિયસ આવવાનો છે કે તે મને જોશે નહીં. અને તેની પાસે માલ ઓલાદ હોવા છતાં તે મને જુએ એ તેને માલ ઓલાદ કરતાં વધુ પ્યાર થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે (સલ) પોતાના મોતનો ઇશારો કર્યો છે. કે જેથી સહાબા હજરત (સલ)ની સંગતને મોટી દોલત સમજે. હજરત (સલ)ના દીદારની આ તાસીર હતી કે દમપરદમ યકીન પૂર્ણ થતું જતું હતું. નેક ચલણ સારો સ્વભાવ આવતા જતા હતા. માટે સહાબાને પોતાની બાપડી બચ્ચા અને માલ કરતાં હજરત (સલ) ની સંગત ઘણી વહાલી હતી. એટલુંજ નહીં પણ હમણા પણ મોહમ્મદી આશોકોનો એવાજ હાલ છે કે ખ્યાબમાં હજરત [સલ] ના દીદાર મળવા ઉપર તમામ જહાનને કુરઆન કરે છે

૧૫૩૩ મુસલિમમાં હનજલા બીન એસૈદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના કબજામાં મારો જાન છે. જે હાલત પર તમે મારી પાસે રહો છો અને પાદે છલાહી કરો છો તેવી હાલતમાં જે હમેશા રહો તો તમારા બીજાણીમાં તથા તમારા માર્ગોમાં જરૂર તમારેથી શિરશતા મારાપડહો (મુલાકાતનું હાથ મેળવવું) કરે. પણ આ હનજલા!

કદી અલ્લાહની યાદ છે અને કદી કુન્યાનો કારો-ખાર છે. આ હજરતે [સલ] ત્રણવાર ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં હનજલા (રદી) થી રિવાયત છે કે હું તથા સિદીકે અકબર (રદી) હજરત ની પાસે ગયા. મેં કહ્યું આ રસૂલુલ્લાહ (સલ)? હનજલા તો મુનાફિક થયો છે. હજરતે ફરમાવ્યું કે કેવી રીતે? મેં કહ્યું કે અમે લોક જ્યારે આપની સેવામાં રહીએ છીએ અને આપ અમને દોજખ જનત યાદ દેવડાવો છો તો જાણે અમે આપથી જોડાયે છીએ. ફરી જ્યારે અમે હજરત (સલ) પાસેથી જોડાયે છીએ અને બીબી બચ્ચામાં તથા કારખારમાં લાગીએ છીએ તો ઘણી વાતો ભૂલી જઈએ છીએ. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે હમેશા હજુરી (ખોદાનું ધ્યાન) બનેલી રહે તો માણસથી તદ્દન આ જહાનનો કારખાર કારે રહે અને શિરશતાનો આલમ નજરે પડે. માટે તે હાલત હમેશા રહેતી નથી. એને મુનાફિક પણ જાણવું જોઈએ નહીં. કારણ કે ગફલતનું આવવું હિકમતથી કાઢ નથી.

શેઅર.

ગફલત બ જહાં અગર ન ખૂદે

અજ ઉમર દમે બસર ન ખૂદે*

૧૫૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જાન છે ખચીત તમે મારી નજદીક સર્વ લોકોથી વધારે વહાલા છો. એ વાર ફરમાવ્યું. "એટલે અનસારીઓ.

૧૫૩૫ બોખારીમાં અબુ સમદ તથા કતાદા બીન નોઅમાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના કબજામાં મારો જાન છે ખચીત તે કુલ હોવલ્લાહ તરતીયાંશ કુરઆનના બરાબર છે. જા

* અર્થ—જહાનમાં જે ગફલત નહોત તો ઉમરનો એક શ્વાસ પણ પૂરો થતે નહીં. યા. મો.

જા એના એક અર્થ આ છે કે કુલ હોવલ્લાહ પદવાથી તરતીયાંશ કુરઆનનો સવાબ થાય છે. અને બીજો અર્થ હદીસ નાં ૨૫૬ માં બયાન થયો છે.

૧૫૩૬ મુસલિમમાં અયુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખરીત તેના વાસણ આકાશના નાના મોટા તારાઓની ગણતરીથી વધારે છે. જુઓ અંધારી રાતમાં જ્યારે વાદળા ન હોય તે તારા ઘણા ચમકે છે તેવી રીતે તે ઘણા છે. જનતના વાસણ જે કોઈ તેથી પીશે તે છેવટના વખત સુધી તરસો રહેશે નહીં (એટલે તે હમેશા ટસ રહેશે) જનતથી એ નળ તેમાં પડે છે. જે કોઈ તેનાથી પીએ તે તરસો થાય નહીં. તેની પોહોલાય લગ્યાણ અમ્માનથી એલા સુધી જેટલી છે તેનું પાણી દૂધથી વધારે ઉજળું છે. અને મધથી ઘણું મીઠું છે. " જ્યારે અયુ ઝરે કહ્યું આ રસૂલુલ્લાહ હોજે કાસરના વાસણ કેટલાં છે ત્યારે આ હજરતે તેમને કહ્યું.

ફાયદો અમ્માન અને એલા શામમાં રહેશે છે.

૧૫૩૭ બાબારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જેવી રીતે પારકું ઊંટ હોજ ઉપરથી દૂર કરવામાં આવે છે તેવી રીતે હું મારી હોજ કાસરથી કેટલાક પુરવાને દૂર કરીશ. *

ફાયદો એટલે કાંરેશો મુનાફિકા અને મુરત-દો હોજે કાસરથી હઠાવાશે.

૧૫૩૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જ્યાં સુધી તમે ઇમાન નહીં લાવશો જનતમાં જશો નહીં. અને જ્યાં સુધી આપસમાં મોહબ્બત પેદા નહીં કરશો ત્યાં સુધી પૂરા ઇમાનદાર થશો નહીં. શું હું તમને એક ચીજ એવી નહીં બતાઉં કે જ્યારે તેને તમે કરશો તો આપસમાં દોસ્ત થશો. તમે સલામ કરવાને આપસમાં રિવાજ આપો.

ફાયદો જનત મળવી ઇમાન ઉપર અટકેલી છે. અને ઇમાન મોહબ્બત ઉપર અટકેલું

છે. ફરી હજરતે (સલ) જનત મળવાનો સહેલો માર્ગ બતાવ્યો. એટલે અરસલામો અલૈકુમ કરવી. સલામ કરવાથી મોહબ્બત વધે છે કે એ લલી હોઆ છે. એટલે ખોદા તને દરેક બલાથી સલામત રાખે. અને દસ્તુર છે કે આદમી પોતાના ખેર ખવાહ હોઆ માંગનારને પોતાનો દોસ્ત જણે છે તો તે પણ તેનાથી મોહબ્બત કરે છે. જે કે સખાવત અને એહસાન કરવું પણ મોહબ્બતનું કારણ છે પણ એહસાન તથા સખાવત સઘળી જહાનના મુસલમાનોથી થઈ શકતી નથી અને સલામ આસાન વાત છે જે દરેકથી થઈ શકે છે. માટે હજરતે (સલ) એને ખાસ કરીને બતાવી. પણ અફસોસ અજબ ઉલટો વખત થયો છે કે જહાલત અને ગરૂરને લીધે કેટલાક લોકો સલામ કરવાથી નાપુશ થાય છે એટલુંજ નહીં પણ (સલામથી ઉલટા) અદાવત પર કમર બાંધે છે. મોહબ્બત અને ખેર ખવાહીની ચીજ તે ઉલટાઓની નજદીક અદાવતનું કારણ થઈ.

૧૫૩૯ બાબારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે તમારા માંનો કોઈ પૂરો ઇમાનદાર થતો નથી જ્યાં સુધી કે હું તેની નજદીક તેના બાપથી અને તેના છોકરાથી વધારે વહાલો નહીં થાઉં. †

ફાયદો એટલે જ્યારે મારી રજમન્દીને બાપ બેટાની રજમન્દી પર શ્રેષ્ઠ રાખે ત્યારે પૂરો ઇમાનદાર બને.

૧૫૪૦ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે કોઈ બંદો જ્યાં સુધી પોતા માટે જે ચીજ પસંદ કરે છે તે પોતાના પડોસી માટે અથવા પોતાના બાઈ માટે નહીં પસંદ કરશે ત્યાં સુધી પૂરો મુમીન થતો નથી.

૧૫૪૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જરૂર તમને કેયામતને દિવસે આને અમતનો સવાલ (પૂછ)

† આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૬૩૭, ૬૪૩ તથા ૧૫૨૩માં છે. ડા. મે.

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૩૩૩ માં છે. ડા. મે.

થશે તમને તમારા ઘરથી જુએ કહાડયા ફરી તમને આ નેઅમત મળ્યા વખર પાછા ફર્યા નથી” આ હજરતે (સલ) અયુ બકર તથા ઓમર (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાથદો એનો પૂરો ફિરસો સાતમાં અધ્યાયમાં આવી ગયો* કે હજરત (સલ) તથા સિદીક તથા ફારૂક (રદી) જુએને લીધે એક અનસારીને ઘેર ગયા. મેઆનીના ખાણથી જ્યારે સારી રીતે ધરાયા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ સવાલ થવાનો કે નેઅમતને ખોદાની તાબેદારીમાં ખરચી અથવા નાફરમાનીમાં.

૧૫૪૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જ્યારે તે તમને સાચુ કહે છે તો તમે તેને મારો છો અને જ્યારે તે તમને જૂઠું કહે છે તો તમે તેને છોડો છો.” એટલે બનીલ હજ્જનના કાળા યુલામને કે જે જ્વરને દિવસે પાણીના ઊંટો ઉપર હતો.

ફાથદો જગે વ્હરમાં જ્યારે હજરત (સલ) નું લશ્કર ઉતર્યું ત્યારે હજરત (સલ) ના સહાયા એક કાળા રંગના યુલામને પકડી લાવ્યા જે કોરેશના પાણી ખેંચનાર ઊંટોમાં હતો. અને પૂછ્યું કે અયુ સુફ્યાન તથા તેના લોક ક્યાં છે? તેણે કહ્યું કે હું તેઓને જાણતો નથી પણ અયુ જહલ વગેરે તો ફલાણી જગ્યા ઉપર છે. ત્યારે સહાયા તેને મારવા લાગ્યા તેણે મારના ડરથી કહ્યું કે અયુ સુફ્યાન વગેરે પણ છે. તો સહાયાએ તેનો છોડ્યો. ફરી બીજી વાર તેને પૂછ્યું તેણે કહ્યું કે મને અયુ સુફ્યાનની ખબર નથી. પણ અયુ જહલ વગેરે તો છે. સહાયાએ તેને ફરી માર્યો. અને હજરત (સલ) નમાઝ પઢતા હતા. જ્યારે હજરતે આ હાલ જોયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૫૪૩ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે જરર થયો જલદી આદેલ હાકેમ થઈને તમારામાં મરયમનો છોકરો (ઈસા) ઉતરશે ફરી તે સુલીન તોડશે જુડને કતલ કરશે અને જી-

અયાને ગેરવશે અને માલ એટલો વધી જશે કે તેને કોઈ લેશે નહીં.

ફાથદો કેયામતની નજદીક ઇમામ મહદીના વખતમાં હજરત ઇસા (અલે) આસમાનથી ઉતરશે અને ખ્રિસ્તી ધર્મને હાલવશે મોહમ્મદી દીન પર ચાલશે. સલીખ જે સુલીની શિકલ ઉપર થાય છે તેને કહે છે જેવી આ શિકલ ખ્રિસ્તીઓ આ શિકલને ધણું માન આપે છે. કારણ કે તેઓના માનવા પ્રમાણે હજરત ઇસા (સલે) સુલી ઉપર મરાયા. અને જો કે આ વખતમાં નસારાથી જીએ લેવો દુરસ્ત છે પણ હજરત ઇસા (અલે) પોતાના વખતમાં નસારાથી જીએ કબૂલ કરશે નહીં. જો તેઓ ઈમાન નહીં લાવશે તો તેઓને કતલ કરશે.

૧૫૪૪ યોખારી તથા મુસલિમમાં સઅદ ખીન અયુ વકકાસ તથા અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે કે દી પણ કોઈ માર્ગમાં શૈતાન તને ચાલતો મળ્યો છે તો તે તારા માર્ગ સિવાય બીજા માર્ગમાં ચાલ્યો છે. આ સઅદ (રદી) ની રિવાયત છે. અને અયુ હોરેરા (રદી) ની રિવાયતમાં શબ્દ “કુતો” સાલેક ફજ્જનના શબ્દથી આગળ છે (પણ મતલબમાં કંઈ ફેર નથી)” આ હજરતે [સલ] ઓમર ફારૂક (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાથદો મસાબીહમાં રિવાયત છે કે ઓમર ફારૂકે (રદી) હજરત (સલ) ની સેવામાં હાજર થવાની રજા લીધી. અને હજરત (સલ) ની પાસે કોરેશની સ્ત્રીઓ પુકારી પુકારીને વાતો કરતી હતી. જ્યારે ઓમર ફારૂકના આવવાની ખબર થઇ તો સર્વ પરદામાં થયો. ઓમર ફારૂક અંદર આવ્યા તો હજરતને હસતા જુએ છે ત્યારે કહ્યું કે ઓ રસુલુલ્લાહ (સલ) ખોદા આપને ખુશ રાખે આપના હસવાનું કારણ શું છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને આ સ્ત્રીઓથી તાબુબ થયું. તેઓ મારી પાસે વાતો કરતી હતી જ્યારે તમારો અવાજ સાંભળ્યો તો સર્વ પરદામાં થઇ. ઓમર ફારૂકે એસતોને કહ્યું આ પોતાના જનોની દુશ્મનો? તમે મારેથી ડરો છો. અને રસુલુલ્લાહથી ડરો નથી. એસ-

તોસે ક્યું હા, અમે તમારેથી ડરીએ છીએ. કારણ કે તમારો સ્વભાવ આકરો છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તારા આકરા પણ તથા મજબૂતીને લીધે શૈતાની કામ તારી પાસે ફટકવા પામતાં નથી. હરામ કામેની તો વાત શી પણ મુબાહ કામ પણ તારી આગળ કરવાથી લોકો ડરે છે. હજરત (સલ) ના વખતમાં એમર ફારકને ઇનીસપેક્ટર (મોહતસેબ) નું કામ સોંપાયલું હતું માટે લોકો તેમનાથી ડરતા હતા. દસ્તુર છે કે ચોર જેવી રીતે કોટવાલથી ડરે છે તેવી રીતે રાજાથી ડરતા નથી. અને એટલી વાતથી કોઈ શખ્સ કોટવાલને રાજાથી અફઝલ ગણ્યો નથી. તેવીજ રીતે આ હદીસથી એમર ફારક (રદી) ની ફજલત હજરત (સલ) ઉપર સિ-

દ્ધ થઈ શકતી નથી.

૧૫૪૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જાન છે. કોઈ પણ પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને ખીચાણા તરફ યુલાવશે ફરી તે નકાર કરશે તો જ્યાં સુધી તે પુરૂષ તેણીથી રાજ નહીં થાય ત્યાં સુધી આસ-માનવાળો* તેણી પર શરમે છે.

ફાયદો એટલે સ્ત્રીને પોતાના પતીથી આ કામમાં નકાર કરવો દુરસ્ત નથી. કેમકે એથી ખોદા નારાજ થાય છે.

* એટલે અલ્લાહ. અથવા ફિરશતા કારણ કે ખીજ હદીસમાં છે કે ફિરશતા તેણી પર લાન-ત કરે છે. ગુ. મો.

✽ રસલ ૩ ✽

આ રસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે શબ્દ વલ્લાહથી કસમ છે.

૧૫૪૬ બોખારીમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ હું દિવસમાં સિ-તેર વારથી વધુ ખોદા પાસે ખખ્શીશ માંગુ છું [ઇસ્તિગદાર કરું છું] અને તેની તરફ તોઆ કરું છું. ૧*

ફાયદો ખીજ હદીસમાં ઇસ્તિગદારને સો વાર ફરમાવી છે. આ હદીસમાં ઇસ્તિગદાર તથા તોઆ કરવાનું ઉત્તેજન (તરગીબ) છે. એટલે જ્યારે પેગમ્બર માસૂમ [નિરાપરાધી] સિ-તેરથી વધુ વાર ઇસ્તિગદાર કરે તો ખીજા યુનેહગાર લોકોને ઇસ્તિગદાર તથા તોઆ કરવી જરૂર લાગે-મ. અહ.

૧૫૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસ-વર ખીન મખરમા તથા મરવાન ખીન હકમ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ ખખ્શીત હું અલ્લાહનો રસૂલ છું અગર જો તમેએ મને જાહૂલ્યો. લખ મોહમ્મદ ખીન અબ્દુલ્લાહ" આ હજરતે હોદે-

જુ આ હદીસનું ફેરફાર જવાન હદીસ નાં ૪૬૬માં તથા તેની મોઠમાં છે. ગુ. મો.

ખીયાના વખતમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો હિજરીતે છઠ્ઠે વર્ષે હજરત [સલ] ઉમરો કરવા આદ્યા. જ્યારે મકાનો પાસે હોદે-ખીયાની મજલે પોહોંચ્યા તો કોરૈશના કાફેરોએ હજરત [સલ] ને રોક્યા અને આ વાત પર મુલહ થઈ કે આ વર્ષે વગર ઉમરો કરે હજરત [સલ] પાછા ફરે અને આવતા વર્ષે ઉમરા માટે પધારે. હજરતે (સલ) મુલહ નામું લખાવ્યું કે "આ મુલહ નામું છે જે પર મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહે મુલહ કરી" કાફેરોએ ક્યું કે અમે મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ લખી આપતા નથી પણ મોહમ્મદ ખી. અબ્દુલ્લાહ લખો. જો અમે તમને રસૂલુલ્લાહ ગણ્યો તો તમારેથી શા માટે લડતે? અ-ને મક્કે જવાથી કેમ રોકતે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને મોહમ્મદ રસૂલુલ્લાહના શબ્દને કાપી મોહમ્મદ ખી. અબ્દુલ્લાહ લખ્યો.

૧૫૪૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ તમારામાં કોઈ પો-તાની કસમ ઉપર તેના કરવાળાઓની ખાખતમાં

અડેલા રહે તે અલ્લાહની નજદીક ધણું યુનાહનું કામ છે આથી કે તે અલ્લાહે તેના પર ફરજ કરેલા કકરો આપે.

ફાયદો એટલે જો કે કસમને નિલાવવી બેહતર છે પણ જેમાં પોતાના ધરવાળાઓને કંઈ નુકસાન પોહોંચે તો તેમાં કસમને તોડવી અને કકરો આપવો અફજલ છે. “કે આજુરદને દિ-લે દોસ્તાં જહલસ્ત, વ કશરએ યમીન સહલ”.*

૧૫૪૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા તથા અયુ શોરેહ બોળમ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ ઈમાન લાવતો નથી. ખોદાની કસમ ઈમાન લાવતો નથી ખોદાની કસમ ઈમાન લાવતો નથી. લોકોએ ક્યું આ રસુલુલ્લાહ કોણ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે શપ્ત કે જેના પડોસી તેની તકલીફથી નિડર [ખોદા] નહોય.

ફાયદો આથી જણાયું કે પડોસીથી બ-

* અર્થ—દોસ્તોનું દિલ દુઃખવડુ અજ્ઞાનતા છે અને કસમનો કકરો આપવો સહેલ છે. ગુ. મો.

લાઈ કરવી ફરજ છે અને તેને દુઃખ આપવું હરામ છે.

૧૫૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ બીન આબેય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની કસમ જો ખોદાની મેહર નહોત તો અમને માર્ગ નહીં મળતે અને ન અમે સદકા કરતે, અને ન અમે નમાઝ પઢતે. તો તું અમારા પર નયિન્ત પણ મોકલ. અને જો અમે મુશરેકોથી બીડીએ તો અમારા પગ જમાવ (એટલે લડાઈને વખતે અમારા પગ હઠે નહીં) અને મુશરેકોએ અમારા પર છવાઈતી કરી છે (સરકશી કરી છે). જ્યારે તેઓ શિતના ફસાદનો ધરાદો કરે છે તો અમે તેઓની વાત માનતા નથી.

ફાયદો સને ચોથીમાં કફેરાએ હજરત (સલ) પર હલ્લા કર્યો. હજરતે (સલ) બચાવ માટે મદીનાને આસપાસ ખાત્ર ખોદાવી. હજરત (સલ) ખાત્રથી માટી કાઢતા હતા અને આ હદીસ ફરમાવતા હતા.

❀ ફસલ ૪ થી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે સીન છે.

૧૫૫૧ મુસલિમમાં ઉકબા બીન આમેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુલકો હવે તમારે માટે ફતેહ થશે. અને અલ્લાહ તમને બસ છે. તો તમને માલ વેહેં-ચવાની ગફલત થાકવે નહીં.*

ફાયદો એટલે રૂમ ધરિન અને તોરાન ફતેહ થશે. અને જેહાદ કરનારાઓના ફાલામાં ધણો માલ આવશે. તો ફરમાવ્યું કે એવું ન થાય કે તમો માલના વધારામાં જેહાદ કરવાથી ગફલત કરો. હજરત (સલ) બાદ જે ફતેહ થઈ તેની આ હદીસમાં ખખર છે તથા જેહાદ કરવાની

તરગીબનો ધશારો છે.

૧૫૫૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હવે ફિતના ઉઠવાનો તેમાં બેસનારો ઉભા રહેનાર કરતાં સારો છે. અને તેમાં ઉભો રહેનાર ચાલનાર કરતાં સારો છે. અને ચાલનાર દોડનાર કરતાં સારો છે. જે તેમાં અંખરો તે તે તેને ખેંચી લેશે. તો જે કાષ પનાહ કે બચાવ લેવાની જગ્યાને બુચે તો તેથી તે બચાવ કરે.

ફાયદો હજરત (સલ) પછી જે ફસાદ પ્રકટ થયા તેનો આ હદીસમાં ધશારો છે. જેમ કે હજરત ઉસમાન (રદી) ની શહાદત. એટલે જગતમાં ફેલાનારા ફસાદનો બચાવ થઈ શકે તો નથી તો તેમાં વધુ કોશીશ કરનાર કરતાં

* શરહ મશારેકમાં જે અર્થ લખાયા છે તે પ્રમાણે તરબુસો આવી રીતે છે “તો તમારામાંનો કેમ તીરની રમત કરતાં ચાકે નહીં.” એટલે જેહાદની હમેશ તૈયારી કર્યા કરવી. ગુ. મો.

થોડી કોશીલ કરનાર બેહતર છે. એજ માટે ધ-
ખ્યા સહાયાએ ફિતના અને ફસાદના વખતમાં ખુલ્લે
બેસવું અખત્યાર કયું હતું.

૧૫૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોમેદ સાએદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે આજની રાત્રે હવા સખત
ચાલશે, તેમાં કોઈ ઉમેા રહે નહીં. તો જે-
ની પાસે ઊંટ હોય તે તેની દોરડી મજબૂત
ખાંધિ.” આ હજરતે (સલ) તખૂકમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો સને નવ હિજરીએ મુલકે શામમાં
હજરત (સલ) જંગે તખૂકમાં ગયા. તો ત્યાં
એક રાત્રે આ હદીસ ફરમાવી. જેમ કે તે રાત્રે
ધણી સખત આંધી (વાવાઝરકુ) ચાલી. એક શખ્સ
ત્યાં ઉમેા હતો તેને આંધીએ ઊડાવીને તપના
પહાડ પર પટક્યો. તપના દેશ તખૂકથી કેટલાક
દિવસના માર્ગ ઉપર છે.

૧૫૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અલી
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે આખરી જમાનામાં હવે એક કોમ નીકળ-
વાની, થોડી ઉમરની, અલ્પ ખુદ્દિની, સારા લોકો
જેવી વાતો કરશે કુરઆન પઢશે. (પણ) તેઓના
ગળાની નળીથી નીચે ઈમાન ઉતરશે નહીં. (એ-
ટલે ઈમાનની કંઈ અસર થશે નહીં.) જેવી

રીતે તીરશિકારમાંથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે
તેઓ દીનથી નીકળી જશે. તો તેઓ જ્યાં તમને
મળે ત્યાં તેઓને કતલ કરો. કેમકે જે તેઓને
કતલ કરશે તેને તે કતલ કરવામાં સવાબ છે
અલ્લાહની નજદીક કેયામતને દિવસે.

ફાયદો આ લોકથી મતલબ ખારજીઓ
છે કે જેઓને અલી મુરતજબ (રદી) એ કતલ
કયાં.

૧૫૫૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
મારી પાછળી ઉમ્મતમાં હવે કેટલાક લોકો થશે
જેઓ તમને એવી વાતો કહેશે કે જે તમે
સાંભળી નથી અને ન તમારા ખાપ દાદાઓએ.
તો તમે તેઓથી ખચતા રહો.

ફાયદો આ હદીસમાં ખિદમતવાળાઓનું
વર્ણન છે જેઓ ઇસ્લામ વિરૂધ્ધ તથા મુસલ-
માનોના ઇજ્જત વિરૂધ્ધ નવા કામોને ચાલુ કરે
છે. કાંતો જૂહી હદીસો બનાવીને અથવા કાંતો
અવલીયા અલ્લાહને નામે લગાડીને અથવા કાંતો
ઇમામોને નામે લગાડીને. આ હદીસથી સાફ
જણાયું કે ગર જાંચે કોઈ વાત માનવી નજ
જોઇએ. કેમકે એમાં દાન ખગડે છે. એજ માટે
હજરો ખિદમતો દુન્યામાં ફેલાઇ ગઇ છે.

❀ ફસલ ૫ મી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે **બોખારા** નો સંગ્રો છે.

૧૫૫૬ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કે-
યામતને દિવસે જનતના દરવાજા પર આવીશ,
ફરી હું બોલાવીશ. તો ચોક્કીદાર કહેશે કે તું
કોણ છે? હું કહીશ કે મોહમ્મદ છું. ફરી
તે કહેશે કે મને તારે માટેજ હુકમ થયો છે
તારાથી પ્રથમ કોઈને માટે બોલાવીશ નહીં.

૧૫૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમને ચાર ચીજની
આજ્ઞા કરું છું અને ચાર ચીજની રોકાણ કરું

છું. (૧) અલ્લાહ પર ઈમાન લાવવાની સાક્ષી
આ વાતની આપવી કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂ-
જ્ય નથી. અને મોહમ્મદ અલ્લાહના રસૂલ છે
(૨) નમાઝ પઢા કરવાની (૩) ઝકાત આપવાની
અને (૪) જે તમને લડાઇમાંથી લુટ (ગનીમત)
મળે તેના પાંચમે ભાગ આપવાની. અને તમને
મનાઈ કરું છું (૧) તુમણીથી (૨) લીલા વ્રજથી
(૩) નકારથી અને (૪) મોદૈયરથી” આ હજર-
તે (સલ) અબ્દુલ કેસના આવેલા લોકો (ડીપોટે-
સન) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો તે વખતમાં શરાબના ચાર તરેહ

હના વાસણુ વપરાતાં હતાં- એક તો તુમડી ખીજું લીસા ઘડો જોવો કે લીલી ખરણી. ત્રીજું નકીર એટલે ખજુરના લાકડામાં કારીને બનાવેલું. અને ચોથું મોઢંયર એટલે (લખોટાલું અથવા) રોગન લગાડેલું જેમાં ડામર મેળવાયલું હોય. જ્યારે દારૂ દરામ થયો તો હજરતે (સલ) તેના વાસણો વાપરવાની પણ મનાઈ કરી કે કેથે (વાસણુ જેઠ) શરાબ પીવાનું યાદ આવે નહીં. જ્યારે શરાબ પીવાની આદત છૂટી તો છેવટે આ વાસણો વાપરવાની પણ છૂટી આપી. જેમકે ખીજી હદીસ માં આ વાત છે.

* ૧૫૫૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અખ્યાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારા સાથીઓ ફિદ્યો [ગળ છોડાઈ] લેવાને લીધે મારી સામે કરવામાં આવ્યા તેથી હું રડું છું. તેઓનો અગમ્ય આ ઝાડની પાસે મને દેખડાવવામાં આવ્યો. ” આ હજરતે [સલ] બદરને દિવસે ઓમર (રહી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જોગે બદરમાં કારેશના સિતેર કાફેર પકડાયા. હજરતે [સલ] તેઓની બાબતમાં સલાખાને સલાહ પૂછી. સિદ્દીક અકબરે (રહી) કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ આ લોક તારી કામ છે. એઓને છોડી દો, કદાપી એઓ મુસલમાન થશે. અથવા એઓથી મુસલમાનો ઉત્પન્ન થશે. અને છોડવાને બદલે એઓથી ફિદ્યો લ્યો. એ લોકો આપશે, કે હજરત [સલ] ના સહાયા (તે રૂપી-યાથી) સામાન કરીને શક્તિ મેળવે. અને દારૂ-કે આજમે (રહી) કહ્યું ઓ હજરત ! આ લોકોએ આપને જૂઠ્યા છે અને આપને વતનથી બે વતન કર્યા છે આપ આ સંઘળાની ગરદન મારો. જ્યારે ઘણા સહાયાની સલાહ હજરતે [સલ] ફિદ્યો લેવાની જેઠ તો હજરતે [સલ] ફિદ્યો લખને તેઓને છોડીયા. ફરી આ મજમુનની આ-યત ઉતરી કે “ પેગમ્બરને ફિદ્યો લેવો લાયક નહોતો ” તો હજરત [સલ] તથા અયુ બકર સિદ્દીક (રહી) એક ઝાડની નજદીક રોવા લાગ્યા. ડારૂકે આજમે [રહી] કહ્યું ઓ હજરત (સલ) ! આપ શા માટે રડો છો ? મને બતાવો કે હું પણ રડું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને એક રિવાયમાં આવી રીતે છે કે જે

અગમ્ય આવતે તો ઓમર સિવાય કોઈ બચતે નહીં. કારણ કે માલ લેવાની તેમની મરજી નહોતી. આ હદીસથી સાદ જણાયું કે જે બાબતમાં વહી નહોં થતી તો હજરત (સલ) તેમાં એજતેહાદ (અનુમાન) કરતા હતા. જે તેમાં કંઈ ચુક થતી તો અલ્લાહ જલદીથી ખબર કરતો.*

૧૫૫૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમારા ખ્યાબને જેજોં છું તે પાછલી સાત રાતને બરાબર થયો છે. તો જે કોઈ તે (શબ્દકર) ને હુંઠતો હોય તે તેને પાછળી સાત રાતોમાં હુંડે.

ફાયદો શમે કદરને હજરતના સહયાએ ખ્યાબમાં જેઠ. કોઈએ તેવીસમીએ કોઈએ પચ્ચીસમીએ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે રમઝનની પાછલી એકાદીની રાતોમાં શમે કદર જરૂર છે. જેને શાખ હોય તે તલાથ કરે. એટલે સર્વ એકાદીવાળી રાતોમાં જગતો રહે અને ધ્યાનત કરે. આખર એમાં કોઈ તો હશે.

૧૫૬૦ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ હારેસાની ઓલાદ હું તમને જેજોં છું કે તમે હરમથી નીકળી ગયા છો. (એટલે મદીનાના હરમથી બહાર છો) ફરી હજરતે તેઓ તરફ જેઠને કહ્યું, નહીં, તમે તો હરમમાં છો. અને મુસલિમે અયુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત કરી છે કે ખચીત રસુલુલ્લાહે (સલ) મદીનાની આસપાસ બાર માઇલ હેમા (રમના) ઢેરવ્યું છે.

૧૫૬૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અને ખચીત હું અલ્લાહનો રસુલ છું. કોઈ પણ બંદો એમાં શક કર્યા વગર બો-

* કોઈ યોગ હજરત (સલ) થી છાની નથી દરેક યોગ હજરત જાણે છે એવું માનનારે તથા વિશેષ કરી ખાન સાહેબ અબ્દુલ કાદર બાકબાએ આ હદીસને વિચારવી. ગુ. મો.

જે હુનરી મજહબમાં મદીનાને આસપાસ હરમ નથી એ વિષયો વધુ ખાલાસો હદીસ ના. ૪૨૦ માં છે. ગુ. મો.

દાની મોલાકાત કરશે તો તે જનતમાં જશેજ.

કાયદો: એટલે જે કલેમા શહાદત પઢશે અને તોહીદ તથા શહાદતમાં કંઈ સંદેહ નહીં રાખશે તો તે જનતમાં જવાનો. અગર જો તે ગુનાહના પ્રમાણમાં સજા ભોગવશે.

૧૫૬૨ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું તમને અનસાર વિષે વસીયત કરું છું. કેમકે તેઓ મારા ખાસ લોકો છે અને મારા બેદ જાણનાર (ભરોસેદાર) છે. અને જે તેઓ પર ફરજ હતું તે તેઓએ અદા કર્યું છે (એટલે તેઓએ દીનની મદદ કરી છે) અને જે તેઓનું હક્ક છે તે પાકી રકમ છે (એટલે સવાખ અને લલાઇ) તો તેઓના નેક લોકોથી કબૂલ કરો અને તેઓના પુરાઓથી દરગુજર કરો.

કાયદો: એટલે હદ વગર તેઓની જૂલ ચૂક નહીં પકરો.

૧૫૬૩ મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંની કોઈ પોતાના પાણીને તથા પોતાના બોરડીના પાતરાંને લ્યે ને પાકી મેળવે. ફરી સારી રીતે મસલે કે જેથી માથાની જગ્યામાં પાણી પોહોચે. ફરી તે પોતા પર પાણી રેડે. ફરી તે કસતુરી લગાડેલું ચીથરું લ્યે ને તેથી પાકી મેળવે. (એટલે અંદર રાખે કે જેથી બદબો દૂર થાય અને ગર્ભસ્થાનમાં બી રહે.)” અસમા બીનતે શકલે (રદી) જ્યારે હજના ગોસલ વિષે પૂછ કરી ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

કાયદો: બોરડીના પાંદડાં પાણીમાં બેશ દેવાનો આ લાલ છે કે મેલ સારી રીતે ધૂંટે. †

૧૫૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેના પર (એટલે જાબેરના આપ અબ્દુલ્લાહ પર) રડશે અથવા નહીં રડશે જ્યાં સુધી તમે તેને નહીં ઉલાવશો ત્યાં સુધી ફિરશતા તેના પર પોતાના પરાથી છાયા કર્યા જાય છે.

† આ હદીસથી જણાયું કે બદન સાફ કરવા બોરડીના પાંદડાં ગોસલના પાણીમાં નાખવાં સુનત છે. અને જેઓ માત્ર મુરદાના ગોસલ માટે જ નાખવું સુનત બાકે છે તેઓ જૂલ કરે છે. ગુ. મો.

કાયદો: જાબેરના આપ અબ્દુલ્લાહ જંગે એહોદમાં શહીદ થયા. કાફિરોએ તેમના નાક કાન અને હાથ કાપ્યા હતા. તેમની લાશ હજરત (સલ) ની આગળ ઢાંકેલી રાખી હતી. જાબેરે કપડું ઉઘાડી જેવાનો વિચાર કર્યો કાફરોએ તેમને મના કર્યા. એટલામાં અબ્દુલ્લાહની બેહેન રડતી ચીલ્લાતી આવી ત્યારે હજરતે (સલ) તેણીને આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે શહીદ પર જેટલી મુસીબત અને દેખીત હલકાઇ જેટલી વીતે તેટલીજ તેની ખોદાની નજદીક ઇજત વધે છે.

૧૫૬૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી વાળનું પાણી પોહોચે છે ત્યાં સુધી મુસલમાનને ધરેલું પોહોચશે.

કાયદો: એટલે જ્યાં સુધી વાળનું પાણી લાગે છે ત્યાં સુધી કયામતમાં સૂર્ય જેવી રોશની થશે.

૧૫૬૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અહાબ સુધી અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું કે યહાબ સુધી ધરે પોહોચશે.

કાયદો: અહાબ અથવા યહાબ મદીનાની પાસે એક જગ્યાનું નામ છે. એટલે મદીનાની આબાદી ત્યાં સુધી થશે.

૧૫૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તમે જે માં વાળને લોકોમાં ઘણો પુરો જ્નેશો જે આ લોકો પાસે આવે તો એક તરેલું માં લઇને અને પેલા લોકો પાસે આવે તો બીજી તરેલું માં લઇને.

કાયદો: આથી મતલબ મોનાફક છે જે મુસલમાનોમાં મુસલમાન અને અને કાફિરોમાં કાફિર. એવીજ તરેલ તે શપ્સ પાણ જે શીઆમાં શીઆ અને અને સુન્નીઓમાં તકીયા કરીને સુન્ની અને. એવીજ તરેલ તે શપ્સ પાણ કે જે બે દુશમનોમાં મળે આની આગળ એના સરખી કહે અને તેની આગળ તેના સરખી કહે. †

† એટલે બેદરથી જેવાથી હમેશા બચેલા રહેવું જોઈએ તે વાતની મતલબ કાલવા ફરેક દેવા સાથે મળે છે. તે ખરે જોતાં કોઈની સાથે મળતા નથી પોતાની મતલબ સાથે મળે છે. ગુ. મો.

૧૫૬૮ બાપ્તિસ્મા તથા મુસલિમમાં શતેમા બીનતે કેસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે જાણો છો મેં શા માટે તમને બેગા કર્યા? તેઓએ કહ્યું કે અલ્લાહ તથા તેના રસૂલ વધારે જાણુનાર છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બોદાની કસમ મેં તમને ડરાવવા કે આશ્વા આપવા બુલાવ્યા નથી પણ તમને એટલાં માટે બેગા કર્યા કે તમીમદારી એક પુરૂષ ખ્રિસ્તી (નસરાની) હતો તે આવ્યો અને તેણે ઇસલામ સ્વીકારી બેઅત કરી. અને મસીહ દબંગલ વિષે જે વાત મેં તમને કહી હતી તેને માફક તેણે મારી આગળ વાત કરી છે. તે બયાન કરે છે કે તે લખમ અને જોગમ કબીલાના ત્રીસ પુરૂષ સાથે સમુદ્રમાં સ્નાન થયો ફરી સમુદ્રની મોજોએ તેઓ સાથે એક મહિના સંધી રમત કરી (એટલે મોજના જોરને લીધે વહાણ હવાકીમાં રહ્યું.) ફરી તેઓ સૂર્ય કુખમાં સમુદ્રના એક બેટ (જાહીરા) તરફ પોહ્યાં. ફરી તેઓ નાવડીમાં બેસી બેટમાં ગયા. તો તેઓને લાંબી પુછડીવાળું ઘણા વાળનું જનનવર મળ્યું જેનું આગળ પાછળ ઘણા વાળને લીધે જાણાતું નહોતું. ફરી તેઓએ (તે જનનવરને) કહ્યું ઓ કમખખત તું શી ચીજ છે? તેણે કહ્યું કે હું જસૂસ છું. લોકોએ કહ્યું જસૂસ શું? તેણે કહ્યું કે ઓ લોકો તમે આ પુરૂષ પાસે દેરમાં જાઓ તે તમારી ખબર વિષે આતુર છે. તેઓ કહે છે કે જ્યારે તે જનનવરે અમારી આગળ પુરૂષનું નામ લીધું તો અમે ગભરાયા કે કદાપી આ ભૂત પરીત હશે. તમીમ કહે છે કે ફરી અમે જલદી ચાલ્યા ને દેરમાં ગયા. ત્યાં જોઈએ છીએ કે એક મોટું માણસ છે કે જેના જેવો કદાવર તથા જકડેલો કદી અમે જોયો નથી. તેના બંને હાથ ગરદનની સાથે જકડેલા છે. તેના ઘુંટણોથી ઘુંટી સંધી લોટું છે. અમે કહ્યું ઓ કમખખત તું કોણ છે? તેણે કહ્યું કે મારી ખબર ઉપર તમને તો શકિત મળી (એટલે મારો હાલ તો જાણીશો) માટે તમે બતાવો કે તમે કોણ છે? અમે કહ્યું કે અમે અરબના લોકો છીએ સમુદ્રના વહાણમાં અમે બેઠા હતા. તો જોશના વખતમાં સમુદ્ર અમને

મળ્યો જેથી એક મહિના સંધી મોજોએ અમારી સાથે રમત કર્યાં કરી ફરી અમે તારા આ બેટની પનાહ લીધી. નાવડીઓમાં બેસીને બેટમાં આવ્યા. ફરી અમને લાંબી પુછડી અને ઘણા વાળ વાળું જનનવર મળ્યું. તેના ઘણા વાળને લીધે અમે તેનું આગળ પાછળ જાણતા નહોતા. અમે તેને કહ્યું ઓ કમખખત તું કોણ છે? તેણે કહ્યું કે હું જસૂસ છું. અમે કહ્યું કે જસૂસ શું? તેણે કહ્યું કે તમે આ દેરમાં આ પુરૂષ પાસે જાઓ. કેમકે તે તમારી ખબર વિષે આતુર છે. ફરી અમે તારી તરફ દોડતાં આવ્યા, અને અમે તેનાથી બીધા કે કદાપી તે ભૂત પરીત નહોત. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું કે જો સાનની ખબરી વિષે તમે મને ખબર આપો. અમે કહ્યું કે તું શી બાબતની તેની ખબર પૂછે છે? તેણે કહ્યું કે હું તેની ખબરીથી વિષે પૂછું છું કે તે કળ આપે છે? અમે કહ્યું કે આપે છે. તેણે કહ્યું કે તમે જાણો તે થોડા વખતમાં કળ આપશે નહીં. તેણે કહ્યું કે તમે મને તબરીયા સમુદ્રની ખબર આપો. અમે કહ્યું કે તું શી બાબતની તેની ખબર માંગે છે? તેણે કહ્યું કે શું તેમાં પાણી છે? અમે કહ્યું કે તે ઘણો પાણી વાળો છે. તેણે કહ્યું કે તેનું પાણી થોડા વખતમાં જતું રહેશે. તેણે કહ્યું ઓઅર નેહરની મને ખબર કરો? લોકોએ કહ્યું કે તેની શી બાબતની ખબર તું માંગે છે? તેણે કહ્યું કે શું તે નેહરમાં પાણી છે? અને શું ત્યાંના લોકો તે નેહરના પાણીથી બેતી કરે છે? અમે તેને કહ્યું કે તેમાં ઘણું પાણી છે અને ત્યાંના લોકો તેના પાણીથી બેતી કરે છે. તેણે કહ્યું કે અબજો (અરબો) ના નખી વિષેની મને ખબર કરો તેણે શું કહ્યું? લોકોએ કહ્યું કે તે મક્રથી નીકળ્યા અને યસરબમાં ઉતર્યા. તેણે કહ્યું કે શું તેની સાથે અરબ લડ્યા છે? અમે કહ્યું કે હા, તેણે કહ્યું કે તેણે તેઓ સાથે કેવી રીતે કહ્યું? અમે તેને ખબર કરી કે તે પાસે વાળા અરબો પર ગાલેબ થયો (જીત મેળવી) જેથી તેઓએ તેની તાબેદારી કરી. તેણે તેઓને કહ્યું કે શું તે થયું? અમે કહ્યું કે હા, તેણે કહ્યું કે ખચીત તેની તાબેદારી કરવી તે-

આ માટે બેહતર છે. અને હું મારી ખબર ત-
મને આપું છું. ખચીત હું મસીહ છું. અને
હવે મને નીકળવાનો હુકમ થશે. ફરી હું ની-
કળીશ જમીન ઉપર સેર કરીશ. મક્કા અને
મદીના સિવાય હું દરેક ગામમાં ચાલીસ દિવ-
સમાં ફરીશ. અને તે બંને (માં જવું) મારા
પર હરામ છે. તે બેમાના કોઈમાં પણ હું જ-
વા ચાહીશ તો નાગી તલવાર હાથમાં લઈને
ફિરશતો મારી સામે આવી મને તેનાથી રોકશે.
અને તેના દરેક દરવાજા ઉપર ફિરશતો તેની
ચોક્કા આપે છે. ફરી રસુલુલ્લાહે (સલ) પોતાના
હાથમાં પકડવાની લાકડીથી મિન્બર ઉપર ટકોરો
મારીને કહ્યું આ મદીના છે. આ મદીના છે.
તમો જાણો છો શું મેં તમને આ બયાન કર્યું
નહોતું? લોકોએ કહ્યું કે હા, હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું કે મને તમીમની વાત ઘણી પ્રસન્ન પડે
છે. કારણ કે હું તમને તેની તથા મક્કા, મ-
દીનાની વાત બયાન કરતો હતો તેની સાથે તે
મળતી છે. તમો જાણો કે તે શામના દરયામાં
અથવા યમનના દરયામાં છે. નહીં નહીં પણ તે
પૂર્વ તરફ છે. તે પૂર્વ તરફ છે. તે પૂર્વ તરફ
છે. ફરી હજરતે પોતાના હાથથી પૂર્વ તરફ
ઠશારો કર્યો.

ફાથદો પ્રથમ હજરતે (સલ) દબ્બલનું
હામ શામનો દરયા અથવા યમનનો દરયા કહ્યો
ફરી કહાપી તેજ વખત વહીથી જણાવ્યું હશે કે
તે પૂર્વ તરફ છે. એજ માટે આ વાતને ત્રણવાર ફેરવી
ફેરવીને કહી. જેમકે એની આગળ અગિયારમી
હદીસ (નાં ૧૫૭૯) માં ખુલ્લું હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું છે કે દબ્બલ પૂર્વ તરફથી આવશે.
ઐસાન અને ઝોઅર શામના મુલકમાં બે શેહેર
છે. અને તખરીરયાન શામની પાસે છે. આથી
જણાવ્યું કે દબ્બલ હમણા હસ્તિ ધરાવે છે અને
તે કેદી છે. કેયામતની નજદીક ખોદાના હુકમથી
નીકળશે અને ઇસા મસીહ (અલે) ને હાથે મારશે.

૧૫૬૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે આખ વહે
છે અને દિલ ગમ કરે છે અને અમારો પર-
વરદિગાર રાજ થાય તેજ અમે કહીએ છીએ.
(એટલે ઇન્ના બિલ્લાહે વ ઇન્ના એલેહે રાજેઉન

કહીએ છીએ) ખોદાની કસમ આ ઇબરાહીમ
અમે તારે લીધે ગમગીન છીએ.

ફાથદો મિશકાતમાં અનસ (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરત ઇબરાહીમ એટલે હજરત-
ના ફરજન્દનો બપોરે દમ નીકળવા લાગ્યો તો
હજરત (સલ) ની બંને આંખોથી આંસુ નીક-
ળ્યાં. ત્યારે અબ્દુર રહમાન ખીન એફે હજરત
(સલ) ને અરજ કરી કે આ હજરત! આપ અને ર-
ડવું? હજરતે ફરમાવ્યું કે આ અબ્દુર રહમાન
આ રડવું રહમતની નિશાની છે. ફરી હજરતને
ખીજ વાર આંસુ આવ્યાં ફરી આ હદીસ ફર-
માવી. એટલે આંખથી આંસુ નીકળવાં અને
દિલથી ગમ કરવો એ સગર વિરૂધ્ધ નથી. પણ
એ રહમત તથા દિલ નરમ થવાની નિશાની છે.
રાજણી ગાવી (છેડો વાલવો) અને શિકવો બ-
કવો કરવો બેશકક સખર વિરૂધ્ધ છે અને હ-
રામ છે.

૧૫૭૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે ફરમાવ્યું કે ખાણું ખવરાવે અને જેને
તું ઓલખે અને જેને તું નહીં ઓલખે તેને
તું સલામ કરે” એક પુરૂષે કહ્યું કે ઇસ્લામની
કયી ખસલત સારી છે? તેને હજરતે આ ફરમાવ્યું.

ફાથદો આથી જણાવ્યું કે જાલાઈ કરવી
ફરી તે માલની હોય કે જખાનની હોય આ
ખસલામનો સત્વ છે. અને આ પણ જણાવ્યું કે
મુસલમાનને સલામ કરવામાં પીછાનની જરૂરત
નથી. મુસલમાનને ફરી તેનાથી પીછાન હોય કે
ન હોય સલામ કરવી અફજલ છે. કારણ કે
એ ઇસ્લામનું હકક છે તથા મોહબ્બતનું કા-
રણ છે.

૧૫૭૧ મુસલિમમાં નાફિઅ ખીન ઉકળા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું કે તમો અરબના જમીરા (ખેટ) માં જેહા-
દ કરશો તો અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી
તમો ઇરાનમાં જેહાદ કરશો તો અલ્લાહ તેને
ફતેહ કરશે. ફરી તમો રૂમમાં જેહાદ કરશો તો
અલ્લાહ તેને ફતેહ કરશે. ફરી તમો દબ્બલથી
જેહાદ કરશો તો ખોદા તે પર (પણ) ફતેહ આપશે.

ફાથદો જેવી રીતે હજરતે (સલ) ખ-

ખાસ આવી તેવીજ રીતે થયું. પ્રથમ અરખા હોય તેમ થયું. તે પછી ઇરાન તે પછી રમ. અને ઇરામ મહદી (રદી) ના વખતમાં દળમલ પર ફરતો થશે. આ ઉમદા મોજેજો છે. કેમકે ભવિષ્યની ખબર હીક પડી.

૧૫૭૨ બોખારીમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમ્મારને બાગી ટોલું કતલ કરશે.

ફાયદો જંગે ખંદકમાં હજરતે (સલ) અમ્માર (રદી) ના માથા પર હાથ ફેરવીને આ હદીસ ફરમાવી. બ્યારે અલી મુરતમ્ન તથા મોઆવીયા બીના સુફ્યાન (રદી) માં જંગે સિકરીન થયો ત્યારે અમ્માર (રદી) શહીદ થયા. અમ્માર અલી મુરતમ્નના લશકરમાં હતા. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે મોઆવીયા (રદી) નું લશકર બાગી હતું.* અને તે વખતમાં ઇમામનું હક માત્ર હજરત અલી (રદી) માટે હતું.

૧૫૭૩ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામત કાએમ થશે અને એક પુરૂષ પોતાની ઊંટડી ટોલી રહેા હશે. ફરી તેનું દંધ વાસણમાં મોંસુધી નહીં પુગશે કે કયામત કાએમ થશે. અને એ પુરૂષે આપસમાં કપડાની ખરીદી કરતા હશે ફરી વેચાણ પૂરું નહીં થશે કે તેવામાં કયામત કાએમ-

* હજરત મોઆવીયા (રદી) ના લશકર વિષે બાગી ટોલું કહેવાયું છે પણ એથી હજરત મોઆવીયા ઉપર કંઈ દોશ લાગુ પડતો નથી. કારણ કે તેમને હોકુમત મલવાની ખબર હજરતે કરી હતી તો તેવજ તે હોકુમતને ઢુંદનાર થયા. બાગીના અર્થ ઢુંદનારના થાય છે. પણ હજરત અલી (રદી) ના વખતમાં તે ઢુંદ કરવી ભૂલ હતી. અને બોખારીમાં વિતરના બયાનમાં અબુલ્લાહ બીન અબ્બાસનું એમના વિષે ફકીહ [મુજતહેદ] નો શબ્દ કહેયો છે તો મુજતહેદની ભૂલ કરવી તે પણ સવાબનું કારણ છે. એજ માટે તખરાનીમાં હજરત અલી (રદી) નો કાલ છે કે અમારા કતલ થઈલા અને મોઆવીયાના કતલ થઈલા જનતમાં છે. અને હજરત ઇમામ હસન [રદી] ના ખિલાફત છાડવા પછી તો હજરત મોઆવીયા [રદી] ઇમામે ખરદહક ઉજા. ગુ. મો.

મ થશે. અને એક પુરૂષ પોતાના હોળને સુધારતો હશે તે પાછો નહીં ફરશે એવામાં કયામત કાએમ થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે (સલ) ઉમ્મતને કયામતથી ખબરદાર કર્યા કે તેથી ગફલતમાં રહે નહીં. કારણ કે કયામત થવાની કાંઈ તારીખ નિમાયલી નથી. લોકો પોતાના દુન્યાના કામોમાં લાગેલા હશે કે એવામાં અચાનક કયામત આવશે. ઈનજલમાં હજરત ઇસાએ (અલે) પણ આ હદીસને માફક ફરમાવ્યું છે કે લોકો પોતાના કામોમાં લાગેલા હશે એવામાં કયામત આવી પડશે.

૧૫૭૪ મુસલિમમાં મુસતવરેદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે રમના લોક [એટલે ખ્રિસ્તીઓ] ઘણા હશે એવી હાલતમાં કયામત થશે.

ફાયદો આ હદીસમાં ઇશારો છે કે કયામતને કરીબ ખ્રિસ્તીઓ ઘણી ખરી જમીન પર હાકેમ થશે.

૧૫૭૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જમીન પોતાના કલેજના તુકડા થામલાં જેવા સોના ચાંદીના એકશે (એટલે જમીન અંદરના ખજાના અને સોના ચાંદીની ખાણો કમાયતમાં પ્રગટ થશે) ફરી એક કતલ કરનાર આવશે ને કહેશે કે મેં આને માટે (ફલાણુને) કતલ કર્યો. અને સગાઈ તોડનાર આવશે અને કહેશે કે આને માટે મેં સગાઈ કાપી. અને ચોર આવશે અને કહેશે કે આની બાબતમાં મારો હાથ કપાયો. ફરી તેઓ તે માલને છોડશે અને કાંઈ તેનાંનું કંઈ લેશે નહીં.

ફાયદો કયામતને કરીબ આ થશે. કયામતના ડરથી દુરસત કર્યા કે આદમી માલ લીધે.

૧૫૭૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતને દિવસે જમીન એક રોટલી જેવી થશે. જનતવાળાઓની મેમાની માટે. જેવી રીતે તમારામાંના કાંઈ પોતાની રોટલીને સપ્તમાં ઉલટ પુલટ કરે છે તેવી રીતે અલ્લાહ પોતાના હાથથી ઉલટ પુલટ કરશે.

કાથેદો એટલે પૃથ્વીની સુરત મારીથી બહારાને યોરાના રૂપમાં જન્મીઓ માટે હશે. અને એમ થયું યોદાની કુદરત આગળ કંઈ મુશ્કેલ નથી. કારણ કે હમણા પશુ જમીનથી અન્નએવ તરિકના મહેદાર મેવા નીકળે છે. ને લખણી જમીનને તે મોઠા મેદો કરે તો તેમાં આશ્ચર્ય શેનો ?

૧૫૭૭ યોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇનશાઅલ્લાહ કાલે અમે બની કેનાનાના ટેકારા પર ઉતરીશું જે જગ્યા પર કાફેરાએ કુદર ઉપર રહેવાના કસમ ખાધા છે.” એટલે તે જગ્યામાં કે જેનું નામ મોહસ્સય છે.

કાથેદો હિજરત પેહેલાં જ્યારે હજરત (સલ) મક્કામાં હતા તો કોરેશ તથા બની કેનાનાએ આપસમાં મોહસ્સય જગ્યામાં આ વાત પર કસમ ખાધી હતી કે બની હાશેમ તથા બની મુતલેબથી શાદી વિવાહ કરવા નહીં. અને તે-જોથી કોઇ બીજની ઘેચ ખરીદ કરવી નહીં. તે એટલાં સુધી કે તેઓ તંગ ચંઈને (લાંચાર અઈને) હજરત (સલ) ને તેઓની સ્વાધીન કરે. જેમકે ત્રણ વર્ષ સુધી હજરત (સલ) તથા તે-મના સગાં ફરી તે કાફેર હોય કે મુસલમાન હોય એક ધરમાં ઘેરાઈ રહ્યાં. આગ પાણી વરીક તેઓ આપતા નહોતા. ખાવાની તો વાતજ શી. છેવટે અલ્લાહે તેઓમાં ઘુટ નાખી. અને કા-ફેરા પોતાના અહલ અને કરારથી અલગ થયા તે પછી હજરતે (સલ) મદીના તરફ હિજરત કરી. સન આઠમામાં મક્કા પ્રતેહ થયું. અને નવમામાં હજરત (સલ) હજરે વેદાઅ માટે પધાર્યા. જ્યારે મક્કાને પાસે પોહોંચ્યા તો યો-સામાએ પૂછ્યું, યો હજરત (સલ) કાલે મક્કામાં ક્યાં ઉતરીશું ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. તે જગ્યા ઉતરવાનો આ લાજ છે કે યો-ફાનું એહસાન યાદ આવે* કે ન્યાં કુદર પર

* આ ઉપરથી ફાકહાઓએ કહ્યું છે કે મો-નાથી આવતાં મોહસ્સયમાં ઉતરવું સુનત છે. પણ હતાથીઓ એને વાન ઝાડી ખેલા છે. અને મક્કાના મોઅલ્લેમો બીલકુલ ખતાવતા નથી. હજરત મોહસ્સ-યમાં ન્યાં ઉતરી હતા ત્યાં એક મસજદ બંધાઈ-

કાફેરાએ કમર ખાંધી હતી ત્યાંજ મુસલમાનોને અલ્લાહિ કેવા માલીબ ક્યાં. અને ‘બીનુ’ આ કે કાફેરા કરમિન-દા થાય.

૧૫૭૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના એક પાસે શેતાન આવે છે અને કહે છે કે આને કોણે પેદા કર્યું અને આને કોણે પેદા કર્યું, તે એટલાં સુધી કે કહે છે કે તારા પરવરદિગારને કોણે ઉપન્ન કર્યો. તો જ્યારે આ હદ પોહોંચે તો અઝીજને પટે (અલ્લાહની પનાહ લ્યે), અને અટકી જાય.

કાથેદો એટલે જ્યારે એવો ખોટો ખી-યાલ આવે તો ખોદા તરફ વળે, અને ‘અઝીજે’ મિલ્લાહે મિનશ શેતાનીર રજમ” પટે. અને આ ખ્યાલને દિલથી દૂર કરે. કારણ કે, યોદાની યાદ શેતાનના વસવસાને દેકે કરે છે. જેવી રીતે આશ્તાય (સૂર્ય) ની રોશનીથી જીલમત તથા અધાર દૂર થાય છે.

૧૫૭૯ મુસલિમમાં અથુ હોરેસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હજનજ પૂર્વની તરફથી આવશે અને તેનો વિ-ચાર મદીનાનો હશે. જેથી તે યોદાહામી પાછ-લ ઉતરશે ફરી ફરશતા તેનું મોં શામના ત-રફ ફેરવશે અને ત્યાં તે હલાક થશે.

૧૫૮૦ મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો ઉપર એક એવો વખત આવવાનો છે કે એક પુરૂષ પોતાના કાકાના છોકરાને તથા પોતાના સગાંને જીલાવશે કે તમે આરામના તરફ આવો બોહલી રાજ તરફ આવો. પણ ને તેઓ જાણતા હોય તો તેઓ માટે મદીના ખેહતર છે. તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે તેઓમાં-નું કોઇ પણ મદીનાથી મોં ફેરવીને (એરાજ કરીને) નીકળશે તો અલ્લાહ તેનાથી સારો ત્યાં લાવશે. તમે જાણો કે મદીના લુહારતી બટ્ટી સમાન છે તે ખોટાને કાઢે છે. કેયામત કાએજ થશે નહીં તાંહાં સુધી કે જેવી રીતે લુહારતી બટ્ટી

લી છે. ખુરા કિસમત છે તે આદમી કે મોહસ્સયમાં જ્યાં સુધી ફેરી ઇલાની નમાજ પઢીને આવે, એહલ નહીં થાય તો જરા પણ થોભે. આ. મો.

હુકાના મેહને દૂર કરે છે તેવી રીતે મદીના પોતાના યુરા લોકોને બાહાર કાઢે નહીં.

ફાથદો શામ અને એરાકના મુલકમાં મદીનાના કેટલાક લોકો આસુદા થવા માટે પોતાના ઘર બાર લાઇ જશે અને જુઓ તો તેઓ માટે આ બેહતર નથી કે હજરત (સલ) ના પડોસમાં રહેવાને દુન્યા માટે છોડે.

૧૫૮૧ બાબારી તથા મુસલિમમાં અણુ સંધિ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો ઉપર એક વખત આવવાનો જેમાં એક ટેલું જેહાદ કરશે. તેઓને કહેવાશે કે શું તમારામાં કોઇએ રસુલુલ્લાહને જોયા છે? તેઓ કહેશે કે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે. ફરી એક ટેલું બેરોજુનું જેહાદ કરશે તેઓને કહેવાશે કે રસુલુલ્લાહ (સલ) ને જોનારને (ઐટલે સહાબાને) તમારામાંના કોઇએ જોયા છે? (ઐટલે તાબેઇન છે) તેઓ કહેશે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે. ફરી લોકોનું એક ટેલું જેહાદ કરશે તેઓને કહેવાશે કે “રસુલુલ્લાહની સાથે રહેનારની સાથે રહેનારને જોનાર તમારામાં કોઇ છે (ઐટલે તથા તાબેઇન છે)” તેઓ કહેશે કે હા, ફરી તેઓની ફતેહ થશે.

ફાથદો આ હદીસથી સહાબા, તાબેઇન અને તથા તાબેઇનની મોટી ફજલત સિધ્ધ થઇ. કેમકે તેઓની બરકતથી ફતેહ મળશે.

૧૫૮૨ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે તમારી પાસે ઓવેસ બીન આમીર યમનવાળા ટોળાઓ સાથે આવશે મોરાદના કબીલાથી અને મુરાદમાંના કરનાના કબીલાથી. તેમને કોઠ હવું, ફરી એક દિરહમ જેટલી જગ્યા સિવાય બીજું સારું ચુકું છે. તેમની મા છે તેની સાથે એ ધણી લલાઇ કરે છે. જો તે બોદાને બરોસે કસમ ખાય તો અલ્લાહ તેને પૂરી કરે. તો જો તારે માટે તેમનાથી બખ્શીશ મગાવવાની શક્તિ મળે તો તું તે કર.

ફાથદો આ હદીસમાં ઓવેસ કરનીની ધણી ઉમદા ફજલત સિધ્ધ થઇ. ઓવેસ કરની તાબેઇનમાં છે. સહાબી નથી. જો કે તેવણ હજરત (સલ) ના વખતમાં મોબુદ હતા, પણ માની બીજમતથી પુરસત મળી નહીં કે હજરતની હજૂરમાં હાજર થાય. ઓમર ફારૂક પોતાની

વફાતને વર્ષે હજૂર માટે મયા. ત્યાં યમનના લોકોને પૂછ્યું કે ઓવેસ કરની પણ તમારી સાથે છે? એક વૃધ્ધ પુરૂષે કહ્યું કે ઓવેસ કરની તો કોઇ નામીયા તથા ઇજતવાળા પુરૂષો માંથી નથી. પણ મારો એક ભાઇ છે તેનું નામ પણ ઓવેસ છે. પણ તે શપ્થ તો ધણોજ હલકો છે તથા તેની ધણીજ નબળી હાલત છે. અમારા જિંટ ચરાળા કરે છે. ઓમર ફારૂકે (રદી) કહ્યું તું અમને તેમની સાથે મેળવશે? તેણે કહ્યું હા, ચાલો. અરશાતના પીલવણના જંગલમાં જિંટ ચરાવતો હશે. ફરી ઓમર ફારૂક તથા અલી (રદી) તેની સાથે રવાના થયા. જુઓ છે કે ઓવેસ કરની જંગલમાં નમાંઝ પઢવામાં લાગેલા છે અને આસપાસ જિંટ ચરે છે. ઓમર ફારૂકે તેમને સલામ કરી. તેવણે અમને જવાબ વાળ્યો. ઓમર ફારૂકે (રદી) નામ પૂછ્યું ઓવેસ કરનીએ કહ્યું કે મારું નામ અબ્દુલ્લાહ છે. ઓમર ફારૂકે કહ્યું કે જો લોક આસમાન અને જમીનમાં છે તે સર્વ અબ્દુલ્લાહ છે. જો નામ તમારી માએ તમારું પાડ્યું છે તે બતાવો! ઓવેસ કરનીએ કહ્યું કે નામ પૂછવાથી તમારી શી ગરબ છે? ઓમર ફારૂકે કહ્યું કે હજરતે (સલ) અમને તમારો પતો બતાવ્યો છે જેથી અમે તમને ઓળખ્યા છે. ત્યારે કહ્યું કે હા, મારું નામ ઓવેસ કરની છે. ફરી ઓમર ફારૂકે પોતાની મગફરત (બખ્શીશ) માટે દોઆ કરવાનું કહ્યું. ઓવેસ કરની (રદી) એ કહ્યું કે મેં કદી પોતાના જન માટે અથવા પાસ કરીને બીજા કોઇ શપ્થ માટે દોઆ કરી નથી. પણ આવી રીતે સઘળા મુસલમાનો પુરૂષ સ્ત્રી માટે દોઆ કરે છું. હવે બોદાએ તમારી રાખરૂ મને પ્રખ્યાત કર્યો અને ઓળખાવ્યો. વાર હવે તમે બતાવો કે તમે બંને આદમીયોનું શું નામ છે? અલી સુરતજાએ (રદી) કહ્યું કે આ અમીરલ મોમેનીન ઓમર (રદી) છે. અને હું અલી બીન અણુ તાલીબ છું. ત્યારે તો ઓવેસ કરની તાજમ માટે સંભાળથી બેઠા, ફરી આવી રીતે કહ્યું, આ અમીરલ મોમેનીન આ અલી બીન અણુ તાલીબ અરસલામો અલિકુમ વ રહમતુલ્લાહ

ખાદા આ ઉમ્મતના તરફથી તમને સારો બદલો આપો. ફરી ઓમર ફારૂકે (રદી) કંઈ કપકું તથા ખોરાક આપવાનો ઇરાદો કર્યો, ઓવેસ કરનીએ કબૂલ કર્યો નહીં. અને કહ્યું કે મેં સાંભળ્યું છે કે દોનખમાં મોટી મોટી ખીણો (આર) છે તેને પાતળા તથા ભૂખા લોકો સિવાય કોઈ ફલાંગી શકશે નહીં. માટે હું ચાહતો નથી કે મારું પેટ આમુદા રહે. એ પછી ઓમર ફારૂક તથા અલી મુરતજ (રદી) તેમનાથી રૂખસત થયા. આ હદીસથી ઓમર ફારૂક તથા અલી મુરતજ (રદી) ઉપર ઓવેસ કરની (રદી) ની ફજલત સિદ્ધ થતી નથી. કારણ કે તામિષન સહાબાથી શ્રેષ્ઠ થઇ શકતા નથી. અને માત્ર દોઆ કરાવવાથી પ્રજલત સિદ્ધ થતી નથી. કારણ કે ખુદ હજરતે (સલ) પોતા માટે કેટલાક લોકો પાસે દોઆ કરાવી છે. એટલુંજ નહીં પણ પાંચે વખતની અગ્નિમાં તમામ ઉમ્મતથી મકામે મહમુદ પોતા માટે હાસિલ થવાની દોઆ કરવાનું ફરમાવ્યું છે.

૧૫૮૩ મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનતવાળા જનતમાં ખાશે પીશે પણ ઝાંડે ફરશે નહીં રીંઠ કાઢશે નહીં અને પિશાબ કરશે નહીં. પણ તેમનું એ ખાણું ડકાર થશે અને કસતુરીના ખુશ્બો જેવો પરસેવો થશે. જેવો તેઓને શાસ (સાસ) લેવાનો ઇલહામ થાય છે તેવી રીતે તેઓને અલ્લાહની તસબીહ તથા હમ્દ કરવાનો ઇલહામ થશે.

ફાત્તેહા એટલે બેહેસ્ત પાક આલમ છે ત્યાંના ખાવાનો કુંચો (પુજલો) આ આલમ (દુન્યા) ની તરફ પર નથી. પણ ત્યાંના પુજલો ડકાર તથા પરસેવો થઇને નીકળ્યા કરશે. અને જેવી રીતે આ દુન્યાની જીન્દગી હવા બેચવાથી અને શાસ લેવાથી થાય છે તેવી રીતે તે પાક જહાનમાં સુખદાન-સ્લાહ અને અલદન્દો સિલ્લાહ કહેવું દમ લેવાની જગ્યા થઇને આતમાને સુખ આપનાર થશે.

૧૫૮૪ મુસલિમમાં અયુ મસજિદ ઉકળા ખીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની કિતાબ-

ને વધુ પદનાર તમારામાંનો ઇમામત કરાવે. ફરી જો તેઓ કિરામતમાં (પદવામાં) અરખા હોય તો સુનતને વધારે જાણનાર (ઇમામત કરે) ફરી જો તેઓ સુનતમાં સરખા હોય તો હિજરતમાં પ્રથમ જનાર (ઇમામત કરે) ફરી જો તેઓ હિજરતમાં બરાબર હોય તો વધારે ઉમરવાળો (ઇમામત કરે). અને કોઇ પુરૂષની હુકુમતની જગ્યામાં કોઇ પુરૂષ તેના હુકમ વગર ઇમામત કરે નહીં. અને તેના ઘરમાં તેની માનની જગ્યામાં વગર હુકમે બેસે નહીં.

ફાત્તેહા ફિક્કમાં લખ્યું છે કે ઇમામતમાં અફજલ આલિમ છે તે બાદ કારી તે પછી મુતકી તે પછી મોટી ઉમરવાળો. અને આ હદીસમાં કારીને આલિમ ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે કારણ કે હજરત (સલ)ના વખતમાં જે કારી થતો હતો તે અલિમ થતો હતો અને પાછલા વખતમાં બધા લોકો કારી હોય છે અને આલિમ હોતા નથી. માટે ફિક્કમાં આલિમને કારી ઉપર શ્રેષ્ઠ કર્યો. અને હિજરતનો સવાબ સહાબા પર ખતમ થયો માટે ફિક્કમાં પરહેજારીને હિજરતને ટોકાણું કરી.

૧૫૮૫ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેટલી મુદત અલ્લાહ ચાહશે ત્યાં સુધી જનતમાંની જગ્યા પડી રહેશે ફરી જે તરેહની ચાહશે તેવી એક મખલુકને અલ્લાહ તેને માટે ઉપન કરશે.

ફાત્તેહા જનત એવી બાહલી જગ્યા છે કે જનતવાળાઓના દાખલ હોવા છતાં કેટલીક જગ્યા ખાલી રહી જશે. ફરી કેટલીક મુદત પછી તેને પણ અલ્લાહ કોઈ મખલુકથી આબાદ કરશે.

૧૫૮૬ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-

ત આ હદીસથી સાફ જણાયું કે ઇમામતનું માન હજરતે (સલ) કિરામત જાણનાર તથા ઇલમ જાણનારને આપ્યું છે. બહાઇ મારનાર બેચી જગ્યા (સદરની) શોયદાર જાહેલ સૈયદે આ હદીસથી ખોષ લેવો જોઇએ. કાનજ દુરે મુખતાર વગરેથી જણાય છે કે નવો મુસલમાન આલિમ જાહેલ સૈયદ કરતાં માનીતો છે અમર જો તે સૈયદ માનીવાળો કે ખાનખાવાળો કે કોઇ બોહલાવાળો હોય, યા. મે. ૧.

વાપત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસ્રા-
હાનના ચહુદીઓમાંથી સિતેર હજાર હજમલને
તાબે થશે તેઓ ઉપર કાળી પીછોડી હશે.

૧૫૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
મૈયતની પાછળ ત્રણ વીજ થાય છે તેની અ-
હલ, માલ, અને કરની. ફરી બે તેમાના પાછા
ફરે છે, અને એક રહી જાય છે. તેની અહલ
અને માલ પાછાં ફરે છે. અને તેના અમલ
રહી જાય છે.

ફાયદો આ હદીસની મતલબ આ દ્રષ્ટાં-
તથી સારી રીતે ખુલે છે દ્રષ્ટાંત એક શ-
ખ્સના ત્રણ દોસ્ત છે. તેમાંથી એક દોસ્ત
તો સર્વથી ઘણો પ્યારો હોસાદાર છે જેને
માટે આ શખ્સ રાત દિવસ જાગ જિદા કરી
વશ જતો હતો. અને બીજો દોસ્ત એથી ઓ-
છો. પણ ત્રીજાથી ઘણો પ્યારો છે. અને ત્રીજો
દોસ્ત અનેથી ઓછો. તો જ્યારે એ શખ્સને
હાકેમે ગુસ્તાની નજરથી તેડ્યો તો એ પ્રથમ
પોતાના મોઝા હોસાદાર દોસ્ત પાસે ગયો કે
મારી આ ગુસ્તાનીમાં તું મારે કામે લાગ. તો
તે ધરથી ત્રણ બહાર નીકળ્યો નહીં. અને તેણે
ખુલ્લી જગ્યા આપ્યો. ત્યારે એ લાચાર થઈને
બીજા વચ્ચે હાલતના દોસ્ત પાસે ગયો. તેણે
કહ્યું કે ચાલ હું તારી સાથે હાકેમના દરવાજા
સુધી ચાલું છું, પણ હું માંહે આવીશ નહીં.
ફરી એ ત્રીજા દોસ્ત પાસે ગયો જેનાથી કદી
કદાચ મોલાકાત થતી હતી. તેણે કહ્યું તું ન-
ચિન્ત રહે હું તારી સાથે ચાલીશ. અને તને
આફતથી બચાવીશ. (ખુલાસો) આદમીનો સર્વ-
થી ઘણો પ્યારો માલ છે તે તો મરા પછી
ધરમાં રહી જાય છે. અને વચલી હાલતનો દો-
સ્ત તે સગાઈવાળા લોક છે. જેઓ કબર સુધી
મુરદાને પોહોચે છે. અને ઓછા દરજ્જાનો દોસ્ત-
કરની (આમાલ) છે જે મૈયતની સાથે કબરમાં
જાય છે. અને તેને અલ્લાહના અગ્નયથી બચા-
વે છે. સુખ્દાનલ્લાહ અજબ ગલરાટની જગ્યા
છે કે જની દોસ્ત તો વખત આવેથી આંખ

† આમાં હસારો છે કે હજમલને તાબે ઘણા
ચહુદીઓ થશે. ગુ. મો.

ચોરે. અને ફક્ત સરતની ઓળખાણવાળો કામ
આવે. આદમી કેવો નાદાન છે કે દોસ્ત અને
દુશમનને પીછાન તો નથી. અને પરિણામથી
ગફલતમાં રહી બે વફા તથા બે મરવતની પા-
છલ પોતાની પ્યારી ઉમરનો નાશ કરે છે.

નજમ.

માલો આલાદ તેરી કબરમે જનનેક નહીં.
તુજ કો દોજખજી મોસીબત સે છોડાનેકે નહીં-
જુઝ અમલ ગોર મેં કોઇ બી તેરા ચાર નહીં.
કયા કેયામત હે કે તુ ઉરસે ખબરદાર નહીં.

૧૫૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે લોકો મદીનાને સારી હાલતમાં છો-
ડી જશે. અને ત્યાં જંગલી જાનવરો તથા ચલ્લાં
વગેરે સિવાય કોઇ રહેશે નહીં. અને છેવટમાં જે
ત્યાં મરશે તે મેઝિના કબીલાના બે ચરાવનાર હ-
શે, તેઓ પાતાના બકરાઓને ખુલાવીને મદીનામાં
જવાનો વિચાર કરશે તો ત્યાં જંગલી જાનવરોને
જોશે. તેઓ જ્યારે સનીયતુલ વદાએ પોહોચશે
તો ઉંધે માં પડશે (એટલે મરી જશે)

ફાયદો આ હદીસમાં કેયામતની ફરીખ
મદીનાના ઉજડ થવાની ખબર છે. સનીયતુલ વદાએ
મદીના પાસેના એક ટેકરાનું નામ છે.

૧૫૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમારામાં રાતના ફિરશતા અને ઇ-
વસના ફિરશતા આગળ પાછળ આવજન કરે છે.
અને અસરની નમાઝમાં તથા ફજરની નમાઝમાં
ભેગા થાય છે. ફરી જેણે તમારામાં રાત કાઢી
છે તે ઉપર ચઢે છે તો અલ્લાહ તેઓને પૂછ
છે. અને જુઓ તો તે તમને સારી રીતે જાણે
છે. કેવી રીતે તમે મારા બંદાઓને છોડીયા છે ?
તો તેઓ કહે છે અમે તેઓને છોડીયા અને
તેઓ નમાઝ પઢતા હતા. અને અમે તેઓની
પાસે આવ્યા અને તેઓ નમાઝ પઢતા હતા.

ફાયદો આથી જણાયું કે દરેક રાત દિ-
વસ ખબરો લખનાર ફિરશતાઓની બે વાર બ-
દલી થાય છે. અને બંદાઓનો હાલ બે વાર
અલ્લાહના દરબારમાં પેશ કરે છે. સુખ્દાનલ્લાહ
જે હાકેમનો સિપાઇ કોઇ શખ્સ પર નિમાઇ

તો તેના ડરથી કોઈ કામ હાકિમની મરજી વિ-
રૂધ કરી શકતો નથી. અને અયાં અહકમુલ
હાકિમીન (અસ્લાહ) ના ચોકીદારોનો આદમીને
કંઈ ખ્યાલ આવતો નથી. ઈમાન નિર્ભળ
હોવાનું આ કારણ છે જેથી ગણત અને ચહેનમાં
હિમર ગુજરે છે.

શેઝર.

ગર વઝીર અજ ખોદા બ તરસીદે

હમચોનાં કઝ મલિક મલક ખુદે ફે

૧૫૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે ઝમાનો પાસે થશે અને ઇલમ ધરી
જશે. અને બખીલાઇ નખાશે (એટલે જકાત
અને ખેરાતની રસમ જતી રહેશે.) અને શિતના
જહેર થશે અને હરજ ધણી થશે. સહાબાએ
કહ્યું કે હરજ શી ચીજ છે? આ રસુલુસ્લાહ!
હજરતે ફરમાવ્યું કે કતલ, કતલ. (એટલે ખૂન
રેઝી ધણી થશે.)

ફાજીલ કેયામતની નિશાનીયો આ હદીસમાં
ફરમાવી. અને આ જે ફરમાવ્યું કે ઝમાનો પાસે
થશે એટલે કેયામતનો વખત લાગેલો થવાનો અ-
થવા રાત દિવસ નાના નાના જણાશે.

૧૫૯૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું કે કેયામતને દિવસે અસ્લાહ લોકોને ભેગા
કરશે જેથી તેઓ એ માટે શોકાતુર (ગમગીન)
થશે. ફરી તેઓ કહેશે કે જન અમે અમારા
પરવરદિગારની પાસે (કોઈની) શશઅત લઇ જ-
ઈએ જેથી આ જગ્યાથી અમને રાહત થાય તો
ડીક થાય. ફરી તેઓ આદમ (અલે) પાસે આ-
વીને કહેશે તમો આદમ છો મખલુકના આપ છો
ખોદાએ તમને પોતાના હાથથી બનાવ્યા અને
તમારામાં પોતાનો આત્મા ફૂંક્યો. અને ફિરસ્તા-
ઓને હુકમ કર્યો તેઓએ તમને સિજદો કર્યો
અમારી શશઅત તમારા પરવારદિગાર આગળ
કરો કે આ જગ્યા અમને રાહત આપે. તો આ-
દમ કહેશે હું એ જગ્યાને લાએક નથી. ફરી તે

જૂઠું અર્થ—જો વઝીર જેવી રીતે બાદશાહથી
ડરે છે તેવી રીતે અજાહુથી ડરે તો તે ફિરસ્તો
થતે. ગુ. મો.

પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેનાથી ઘણું ફરી
તેને લીધે પોતાના પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ
તમો નહ (અલે) પાસે જઓ તે પહેલો રસ
છે ખોદાએ મોકલેલો. ફરી તેઓ નહ (અલે)
પાસે આવશે. તે કહેશે કે હું એ જગ્યાને
લાએક નથી. ફરી તે પોતાની ખતાને યાદ ક-
રશે જે તેનાથી ઘણું ફરી તેને લીધે પોતાના
પરવરદિગારથી શરમાશે. પણ તમો ઇબ્રાહીમ
(અલે) પાસે જઓ જેને અસ્લાહે ખલીફ બના-
વ્યો છે. તો તેઓ ઇબ્રાહીમ (અલે) પાસે આ-
વશે તો તે કહેશે કે હું એ જગ્યાને લાએક નથી
અને પોતાની ખતાને યાદ કરશે જે તેમનાથી
ઘણું ફરી તેને લીધે પોતાના પરવરદિગારથી
શરમાશે. પણ તમો મુસા (અલે) ની પાસે જઓ
જેની સાથે અસ્લાહે વાત કરી છે અને તેને
તોરાત આપી છે. ફરી તેઓ મુસા (અલે) પા-
સે આવશે તો તે કહેશે કે હું તે જગ્યાને
લાએક નથી અને તે પોતાની ખતાને યાદ કરશે
જે તેનાથી ઘણું ફરી તેને લીધે તે પોતાના
પરવરદિગારથી શરમાશે પણ તમો ઇસા રહુસ્લાહ
પાસે જઓ જે અસ્લાહના કલામ છે (એટલે
અસ્લાહનું કલામ માત્ર કુનથી ઉત્પન્ન થયા છે.)
ફરી તેઓ ઇસા (અલે) પાસે આવશે. તો તે
કહેશે કે હું એ જગ્યાને લાએક નથી પણ તમો
મોહમ્મદ (સલ) પાસે જઓ જે ખાસ બંદા
છે તેમના આગળ પાછળા ગુનાહ માફ થયા છે.
ફરી તેઓ મારી પાસે આવશે. ફરી હું મારા
પરવરદિગાર પાસે હુકમ (ઇજન) માંગીશ ફરી
મને હુકમ મળશે ફરી હું મને જોઈશ કે હું
સિજદામાં છું. તો તે મને જેટલું રાખવા આ-
હશે તેટલી વાર રહેવા દેશે. ફરી મને કહેવાશે કે
ઓ મોહમ્મદ તારા મધ્યાને ઉપાડ તું કહે સાં-
ભળવામાં આવશે. મંજ આપવામાં આવશે શશ-
અત કર શશઅત ફરજ થશે. ફરી હું મારા
માથું ડિહાવીશ અને જે હન્દ મને તે શીખવ-
શે તે હન્દથી હું મારા પરવરદિગારની તારીફ
કરીશ. ફરી હું સિદ્દીકશ કરીશ તો મારે માટે

* આથી જણાયું કે તે હન્દના શખ્સો હ-
જરત (સલ) ની બાજુમાં નથી. કેયામતમાં શીખ-
વવામાં આવશે. ગુ. મો.

એક હદ બંધારો ફરી હું તેઓને અગ્નિમાંથી કઢી જનતમાં દાખલ કરીશ. ફરી હું પાછો ફરી સિન્હદામાં પડીશ. ફરી અસ્લાહ જેટલું રાખવા ચાહશે હું પડેલો રહીશ પ્રશ્ન મને કહેવાશે કે આ મોહમ્મદ તારું માથું ઉપાડ અને કહે સાં-ભળવામાં આવશે અને માંગ અપાશે અને શપ્ત-અત કર શપ્ત અત તારી કબૂલ થશે ફરી હું મા-રું માથું ઉઠાવીશ અને જે હમ્દ મને તે શી-ખવશે તે હમ્દથી હું મારા પરવરદિગારની સ્તુતી કરીશ. ફરી હું સિદ્ધારશ કરીશ તો મારે માટે એક હદ બંધારો ફરી હું તેઓને અગ્નિથી કા-ઢીશ અને જનતમાં દાખલ કરીશ. રાવી કહે છે કે ત્રીજી વારે અથવા ચોથી વારે હજરતે ફર-માન્ગ્યું કે હું કહીશ, આ મારા પરવરદિગાર કુરાને જેને શક્યા તેની સિવાય હવે કોઈ અગ્નિમાં નથી (એટલે જેની બખ્શીશમાં હુકમ કુરઆ-નમાં નથી એટલે મુશરિક તથા કાફર તે રહ્યા છે) અ-ને એક રિવાયતમાં છે, હું અસ્લાહ પાસે ચોથી વાર આવીશ અથવા ચોથી વાર પાછો ફરીશ. અને મૂસાનું બયાન જે આગળ આવ્યું તે બો-ખારીની બાજે રિવાયતમાં છે.

ફાયદો આથી જાણાયું કે હશરમાં સ-ર્વ પેગમ્બર ના પાડશે અને પોતપોતાની બુલ જુલ વાદ કરીને શરમારો આખરે અમારા હજરત (સલ) લોકોની મદદ કરનાર થશે અને અમે ગુનેહગારોને તે કેહરની જગ્યાથી બચાવશે. તે વેળા શોકતે મોહમ્મદી તમામ જહાન પર પ્રગટ થશે. એજ જગ્યાને મકામે મહમૂદ તથા શપ્ત અતે કુબરા કહે છે. આ અમારા હજરત (સલ) માટે ખાસ છે બીજા પેગમ્બરોનો એમાં કાંઈ દખલ નથી. પ્રથમ હજરત (સલ) થી શ-પ્ત અત એટલા માટે ચર નહીં થશે કે તમામ મખલૂકને પેગમ્બરોની જુબાની સિધ્ધ થાય કે હજરત (સલ) સિવાય કોઈને આ પદવી નથી. જે કે નખીયો વલીયો અને આલયાની પણ શ-પ્ત અત સિધ્ધ થઇ છે. પણ તે શપ્ત અત જુઝ્ઝ છે કુલ્લી નથી. પ્રથમ આ મેદાનમાં અમારા હ-જરત (સલ) સિવાય કોઈ કદમ રાખી શકશે નહીં. ફરી ન્યારે શપ્ત અતનો માર્ગ ખુલશે અને અસ્લાહને મળ્યો મોહમ્મદી નજરને લીધે ઠડો

થશે તો બીજા પેગમ્બરો તથા ઇમામ પણ પો-તાના મરતબાના પ્રમાણમાં શપ્ત અત કરવા તૈયાર થશે.

રોઅર.

હસ માહેરકા સખસે નેરાલા હી તોર હે. દિલબર સભી હે પર મેરા દિલબર કુચ એર હે. અસ્લાહુમ્મ સલ્લે વ સલ્લેમ અલા અલ્લેહ વ હ-બીબેક સૈયેદીલ મુરસલીમ વ શરીફલ મુજનબીન.

૧૫૯૨ મુસલિમમાં અબુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયામતમાં કેટલાક મુસલમાનો પહાડ બરાબર ગુનાહોને લઇને આવશે અસ્લાહ તેને માફ કરશે અને તેને યહુદીઓ તથા ખ્રિસ્તીઓ પર રાખશે. રાવી કહે છે કે મારી જાણમાં એ પ્રમાણે છે. અબુ રૈહ કહે છે કે હું જાણુ તો નથી કે આ શકક કાના તરફથી છે. (એટલે અબુ મૂસાને આ હદીસની યાદમાં શક પડ્યો અથવા બીજા કોઈને)

ફાયદો આ હદીસમાં તે મુસલમાનો મતલબ-છે કે જેઓને યહુદ તથા નસારાથી લખી તકલી ફા પોહોંચી, અને તેઓએ સખર ક્યો. વસ્લા-હો આવમ.

૧૫૯૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે વીજ નસખને લીધે હરામ થાય છે તે દૂધ પીવાથી હરામ થાય છે.

ફાયદો એટલે જેવી રીતે સગી મા બેહેન માસી અને શેષથી નિકાહ દુરસ્ત નથી તેવીજ રીતે દૂધની સગાઈથી નિકાહ દુરસ્ત નથી. એનો વધુ ખોલાસો ફિક્હમાં જોવો જોઈએ.

૧૫૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કાબાને પાતળી પીન્ડલીઓવાળો હ-બશી વેરાન કરશે.

ફાયદો કયામતને કરીજ ન્યારે ઇબાદત કરનાર બંદ નહીં રહેશે તો એવા નાપાક કમજો-રને હાથે કાબા ખરાબ થશે. તેની હિકમત બો-દાજ સારી રીતે જાણ્યું છે કે શું છે.

૧૫૯૫ બોખારીમાં જાબર (રદી) થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક કામ અગ્નિમાંથી શપ્ત અતને લીધે નીજાશે.

ફાથદો આ કામથી મતલબ યુનેહગાર મુ
અલમાન છે જે યુનાહોને લીધે દોળખમાં પડશે.
ફરી ધમાનને લીધે અગ્નિયા, શોહદા, અને ઓ-
ભમાની શહામતના કારણથી આખરે જનતમાં જશે.

૧૫૬૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે જે કોઇએ લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને
તેના દિલમાં જવ બરાખર ખેર (નિકી) હશે તો
તે અગ્નિથી નીકળશે. ફરી જે કોઇએ લાએલાહ
ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને તેના દિલમાં ધર્મ બરા-
ખર ખેર હશે તો તે અગ્નિથી નીકળશે. ફરી જે
કોઇએ લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને તેના
દિલમાં જર્ (રજ) બરાખર ખેર હશે તો તે
અગ્નિથી નીકળશે” યોખારીએ (રહ) કતાદાની
રિવાયતમાં અનસથી “ખેર” ની જગ્યા “ધમાન”
ની રિવાયત કરી છે (એટલે જેણે લાએલાહ
ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું અને તેના દિલમાં જવ બરાખર
કે ધર્મ બરાખર કે જર્ બરાખર પશુ ધમાન હશે
તો તે દોળખથી આખરે નીકળશે.)

ફાથદો ખેરથી મતલબ ઉમદા યુલો છે જેમ-
કે અલ્લાહને માટે મોહબ્બત રાખવી તેનેજ માટે
દુષ રાખવો, અલ્લાહની યાદની મોહબ્બત, ઇલ-
મની મોહબ્બત, શહીદ થવું સગાંઓથી બલાઇ
કરવી, અદેખાઇ તબવી, અહંકાર મમ્દરી તબ-
વી વગેરે.

૧૫૬૭ યોખારીમાં અબુ સઈદ [રદી] થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ધ-
માનવાળા અગ્નિથી છુટકારો પામશે ફરી તેઓ
તે પુલ ઉપર રોકાશે કે જે જનત અને જહ-
નમની વચ્ચે છે. ફરી એકનો ખીજ સાથે દુ-
ન્યામાં જે જુલમ થયો હોય તેનો બદલો લેવા-
શે. તે એટલાં સુધી કે જ્યારે તેઓ પાક સાફ
થશે તો તેઓને જનતમાં જવાનો હુકમ મળશે.
તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન
છે તેઓમનિ કોઇ દુન્યામાં પોતાના ધરનો મા-
ર્ગ જાણે છે તે કરતાં તે જનતમાં પોતાના ઠ-
કાણાને વધારે જાણનાર છે.

ફાથદો આ હદીસમાં તે ધમાનદાર મ-
તલબ છે કે જે દોળખમાં અપને નીકળ્યા પશુ
દોળખમાં પડ નહીં અને લોકોના હકોને લીધે

વચ્ચે રોકાયો. ફરી જ્યારે અબુ અને ઇપકા-
થી કોઇનું હક નાશ કરવાનો જુલમનો બદલો
પામશે અને હકદાર રાજ થશે ત્યારે તેઓ જ-
નતમાં જશે.

૧૫૬૮ મુસલિમમાં અબુ હુરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ-
નતમાં એવા લોકો જશે કે જેઓના દિલ પક્ષી-
ઓના દિલ સરખાં છે.

ફાથદો આથી મતલબ ડરનાર નરમ-દિલ
લોક છે જેઓ ખોદાથી ડરે છે. જેવી રીતે
અલ્લાં માણસોથી ડરતાં રહે છે કે માત્ર અ-
વાજ અને હાથના ઇશારાથી બાગે છે. ¶

૧૫૬૯ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હુરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી એક ટોળું સિ-તેર હ-
જરતું જનતમાં જશે કે જેઓના મોં પૂનમના
ચંદ્રની માફક પ્રકાશશે.

૧૬૦૦ મુસલિમમાં અબુ હુરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી
ઉમ્મતમાંથી સિતેર હજર ટોલાં જનતમાં જશે
જેમાંનું એક ટોળું ચંદ્રની સૂરત પર થશે

ફાથદો આથી મતલબ પરહેજગાર તવકકો-
લ કરનાર લોક છે. જેઓ દરેક હાલતમાં ખોદા
પર નજર રાખે છે. જાહેરના કારણો માં સપ-
ડાયલા નથી. જેમકે ખીજ હદીસમાં આ મજ-
મુન ખુલ્લી રીતે આવ્યું છે.

૧૬૦૧ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-
લ્લાહ ખીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હ-
જરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ જનતવાળા-
ઓને જનતમાં દાખલ કરશે અને દોળખવાળા-
ઓને દોળખમાં. ફરી તેઓમાં એક પુકારનાર
હશે થશે ને કહેશે કે ઓ જનતવાળાઓ
(તમને) મોત નથી ઓ દોળખવાળાઓ (તમને)
મોત નથી. દરેક જેમાં હોય તેમાં હમેશ રહેનાર છે.

ફાથદો આ હદીસથી જણાયું કે જનત-

¶ અથવા એથી મતલબ અલ્લાહ પર ભરોસો
કરનાર છે. કારણ કે હદીસમાં છે કે જે તમે અલ્લાહ
પર ખરેખરે ભરોસો કરો તો જેવી રીતે અલ્લાહ
પક્ષીઓને ખોરાક આપે છે તેવી રીતે તમને આ-
પશે. કુ. મો.

વાળા અને દોળખવાળા કદી ફના થશે નહીં. જે જ્યાં રહ્યો ત્યાં રહ્યો. પણ મુનેહગાર મુસલમાનોના દોળખથી નીકળવા પછી આ પુકાર થશે કે જેથી જનતવાળા વગર ખટકે એહેનથી રહે. અને દોળખવાળા પોતાની આશા છોડે. આ અલ્લાહ તારા ગજબની પતાહ.

૧૬૦૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી સિ-તેર હજાર આદમી વગર હિસાબે જનતમાં જશે.

ફાયદો એટલે તેઓના અમલનામા માત્ર તેઓને દેખાડવામાં આવશે વધુ કહેવું સાંભળવું થશે નહીં.

૧૬૦૩ ખોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસમાઈલની મા પર અલ્લાહ રહમ કરે જે તે ઝમઝમને છોડતે અથવા આવી રીતે કહ્યું જે તે ઝમઝમથી ખોખલો નહીં બરતે તો વેહતો ચશમેા (નેહર) થતે.

ફાયદો હજરત ઇમરાહીમ (અલે) હજરત હાજર તથા હજરત ઇસમાઈલ (અલે) ને ખોદાની મરજથી કાપાની પાસે છોડી ગયા. ત્યાં ન કંઈ આખાદી હતી અને ન દાણા પાણી. હજરત જીખરફલે [અલે] ત્યાં જમીન પર પોતાને પર મોર્યા જેથી જમીનમાંથી ઝમઝમનું પાણી કુટી નીકળ્યું. હજરત હાજરે તે પાણીની આસપાસ પાલ બાંધી કે જેથી પાણી વહી જાય નહીં. અને ખોખેખોખે લેવા શરૂ કર્યું તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ઇસમાઈલ [અલે] ની મા તેને નહીં રોકતે તો ઝમઝમ એક નદી થતે. કારણ કે ગેબી ખજનાથી વહ્યું હતું.

૧૬૦૪ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ રહમ કરે મૂસા (અલે) પર આથી વધારે તેને ઇજ્જ અપાઈ અને તેણે સખર કર્યો " જંગે હોનેનમાં એક પુરષે કહ્યું કે ખોદાની કસમ આ તો એવી વહેંચણી છે કે જેમાં અદલ થયા નથી. તથા તેથી ખોદાની રજામ-દી ઇજ્જત

ઇ નથી. આ સાંભળ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે હોનેનમાં મનીમતનો ઘણો માલ આવ્યો હતો. હજરતે (સલ) મકાના નવા મુસલમાનોને ઘણો માલ આપ્યો કે જેથી દુન્યા લઇને ઇમાનની કદર જીજે. તો એક ખેદીન પુરષે કે જેનો લકબ જીલ ખોવેસરા હતો તેણે હજરતને તાનો કર્યો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરત મૂસા (અલે) પર તોહમત મુકાયું હતું કે તેવણે પોતાના બાઇ હારનને જખમી કરીને મારી નાખ્યા. તો ખોદાએ ફિરશતાઓને હુકમ કર્યો કે હારન (અલ) ની લાશ તેઓને દેખારે. આખર વગર જખમની લાશ જોઇ તે નાપાક શરમિન્દા થયા. ખોદા ખરજી માતો પર લાનત કરે તેઓ ન તો પેગમ્બરને તોહમત મુકતાં છોડે છે અને ન તેમની ચાલ તથા અસહાયને.

* ૧૬૦૫ ખોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ તેના પર રહમ કરે ખચીત તેણે મને ફલાણી ફલાણી આપ્યાં યાદ દેવાવી. જેને હું જુલાવાયો હતો. અને એક રિવાયતમાં છે તેને મેં ફલાણી ફલાણી સૂરતથી ગેરવી નાખી હતી " અબ્દુલ્લાહ ખીન ચઝીદ ખતમી અનસારો રાતમાં કુરઆન પઢતા હતા જે સાંભળી હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૬૦૬ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્વાર ચાલનાર પર સલામ કરે અને ચાલનાર ખેસનાર પર સલામ કરે અને થોડા ઘણા પર સલામ કરે.

૧૬૦૭ મુસલિમમાં અબુ જર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના દરેકના દરેક જોડ (સાંધા) પર સદકો છે. ફરી દરેક તસખીહ કહેવી સદકો છે અને દરેક તમીહ કરવી (અલ હમ્દો લિલ્લાહ કહેવું) સદકો છે. અને દરેક તહલીલ કરવી [લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહેવું] સદકો છે. અને દરેક તકબીર કહેવી (અલ્લાહો અકબર કહેવું) સદકો છે, બધી આત્મા કરવી સદકો છે. અને

બુરા કામથી રોકાણ કરવી સદેક છે. અને આસ્ત (પોહોર દહાડો ચઢા) ની બે રકબત નમાઝ પઢવી એના બદલામાં બસ થાય છે. *

ફાયદો એટલે સાબે સમો રાખવું દર રોજ ખોદાની તાજ નેઅમત છે તો માણસ પર તેનું શુકર કરવું પણ અગત્યનું થયું. ફરી ફરમાવ્યું ખેરાત કરવી માત્ર માલ ખરચ કરવા ઉપર અટકેલી નથી પણ અલ્લાહની યાદનો સવાબ પણ ખેરાતના બરાબર છે. અને આસ્તની બે રકબત તો આ શુકર ગુળરી માટે બસ થાય છે.

૧૬૦૮ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ તમારે માટે નમાઝ પઢે છે ફરી જે તેઓએ ઠીક પઢી તો તમારે માટે (સવાબ) છે. અને જે તેઓએ ચૂક કરી તો તમારે માટે (સવાબ) છે. અને તેઓ ઉપર (નહીં સંભાળ રાખવાનો) અગ્નબ છે.

ફાયદો એટલે જમાઅત છોડવી કાઢ રીતે દુરસ્ત નથી. કારણ કે જે ઇમામે નમાઝની સર્વ શરતો તથા રૂકનો અદા કર્યાં તો તમારી નમાઝ પૂરી થઈ, અને જે તેઓએ નમાઝની કોઈ શરત અને રૂકન છોડ્યું તો પણ તમને સવાબ છે. કારણ કે તમને તેની ખબર નથી પણ તેઓ પર અગ્નબ છે. આ હદીસથી જણાવું કે જે ઇમામ નાપાક અથવા બેવોળુ નમાઝ પઢાવે અને મુકતદીયોને તેની ખબર નહીં હોય તો તેઓની નમાઝ થઈ ગઈ. અને ઇમામ ઉપર તેનો વખાલ પડશે.

૧૬૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ કેયામતને દિવસે આસમાનોને લપેટશે ફરી તેને પોતાના જમણા હાથમાં પકડશે ફરી કહેશે હું બાદશાહ છું. ક્યાં છે સરકશી કરનારા ક્યાં છે ગરરી કરનારા. ફરી જમીનોને ડાળા હાથમાં લપેટશે ફરી તે કહેશે કે હું બાદશાહ છું ક્યાં છે સરકશી કરનારા ક્યાં છે અહંકાર કરનારા.

ફાયદો અલ્લાહ તઆલા ડાળા જમણા

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૪૫૫ માં છે. ગુ. મો.

હાથથી પવિત્ર છે. આ તેનો કુદરતનો મિસાલ છે. આ હદીસમાં ઇશારો છે કે સરદારો અને બાદશાહોને ગરૂ કરવો યોગ્ય નથી. જેને પોતાના મરવા જીવવામાં કંઈ અખત્યાર નહોય તે બાપડો શું બુમડ કરે? મોટાઈ તથા મગર-રી ખોદાનેજ લાએક છે.

૧૬૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસે લોહાને પરસેવો થશે તે એટલાં સૂધી કે તેઓનો પરસેવો જમીનમાં સિન્તર ગળ સૂધી જશે અને તેઓના મોંમાં જશે તે એટલાં સૂધી કે તેઓના કાનો-એ પોહોંચશે.

ફાયદો સૂર્ય કેયામતમાં ઘણો પાસે આવશે એક ગાવને છેટે. તેની ગરમીની સખતાઈથી કરનીના પ્રમાણમાં કેટલાકને ઘુંટી સૂધી અને કેટલાકને ઘુંટણ સૂધી અને કેટલાકને મોં સૂધી પરસેવો પોહોંચશે.

૧૬૧૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઇમરાન ખીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો એક આદમી પોતાના લાઇનો હાથ જેમ ઊંટ કરડે છે તેવી રીતે કરડે છે. તને તેની દીયત (દંડ) મળશે નહીં.

ફાયદો એક શખ્સે ખીજ શખ્સનો હાથ કરડ્યો તેણે પોતાનો હાથ તેના મોંમાંથી ખેંચ્યો જેથી કરડનારના દાંત પડી ગયા. તેણે પોતાના દાંત પાડવાની ફરયાદ કરી અને દીયત માંગી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરતે (સલ) તેને ઇપકા આપ્યો કે એક તો તે તેનો હાથ ઊંટનો જેમ લચરડીયો અને ફરી તેનાથી દીયત ચાહે છે. તેણે પોતાના બચાવ માટે પોતાનો હાથ ખેંચ્યો. તારો દાંત પડ્યો તેમાં તે શું કરે. સર્વ ઇમામોનો આજ મજહબ છે. કે એવી સૂરતમાં કંઈ બદલો નથી.

૧૬૧૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

† મશારેફ અનવારની શરહમાં છે કે આ હદીસ માત્ર મુસલિમની છે. અને તે પણ અબુ હોરેરા (રદી) ની રિવાયત નહીં પણ અબુ-લ્લાહ ખીન અખ્યાસની રિવાયત છે. ગુ. મો.

ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કોઈ અગ્નિનો અંગારો લેવા ધારે છે અને ફરી તેને પોતાના હાથમાં મુકે છે " હજરતે (સલ) એક પુરૂષના હાથમાં સોનાની વીટી જોઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. ફરી હજરતે તે વીટી કાઢીને ફેંકી. ફરી રસૂલુલ્લાહ (સલ)ના ગયા પછી તે પુરૂષને કહેવાયું કે તારી વીટી લે અને તેથી લાભ લે. તો તેણે કશું કે નહીં. ખોદાની કસમ રસૂલુલ્લાહે જેને ફેંકી તેને કદી લઇશ નહીં.

ફાયદો આથી જણાયું કે સોનું પેહેરવું પુરૂષને હરામ છે. અને સિદ્ધ થયું કે હાકેમ તથા જેને શક્તિ હોય તે શરિઅત વિરૂધ્ધ કામ પોતાના હાથથી દૂર કરે.

૧૬૧૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક લશકર કાપ્યા પર ચઢાઈ કરશે. ફરી ન્યારે તેઓ જમીનના મેદાનમાં આવશે તો તેઓના આગળ તથા પાછળ (સર્વે) જમીનમાં ધસાવાશે ફરી તેઓની નૈયત પ્રમાણે (કિયામતને દિવસે) ઉઠાવાશે.

ફાયદો હજરતે (સલ) ખબર આપી કે આખર જમાનામાં એક લશકરનો આ હાલ થશે. હજરત આગેશા (રદી) એ પૂછ્યું કે આ હજરત લશકરમાં તો ખબરના લોકો પણ હોય છે તેઓની શી કસૂર કે તેઓ પણ અન્યાયમાં શરીક થશે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે પુરાઓની સંગમાં નેકો પર પણ દુન્યાનો અન્યાય થાય છે પણ આખરમાં જેની નૈયત તેવો બદલો મળશે.

૧૬૧૪ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસે અલ્લાહ જમીનને કબજે કરશે અને આસમાનને પોતાના જમણા હાથમાં લપેટશે ફરી કહેશે હું બાદશાહ છું. ક્યાં છે જમીનના બાદશાહો?

૧૬૧૫ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુતરું, સ્ત્રી, અને ગધેડું નમાઝને તોડે છે. અને કાલવાની પાછલી લાકડી જેવું એથી (નમાઝને)

બચાવે છે. †

ફાયદો એટલે જે નમાઝની સામે કુતરું સ્ત્રી અને ગધેડું આવે તો નમાઝ જતી રહે છે. અને હાથ બરાબર લાકડી આગળ ઢીલી કરે તો તેઓના આગળ આવ્યાથી નમાઝમાં કંઈ નુકસાની આવતી નથી. આજમા કહે છે કે આ હદીસ મનસ્ખ છે. કારણ કે બીજી હદીસમાં હજરત આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) નમાઝ પઢતા હતા અને હું હજરતની આગળ પલંગ પર સૂઈ રહેતી હતી. તો જણાઈ આવ્યું કે સ્ત્રીના આગળ આવ્યાથી નમાઝ જતી નથી.

૧૬૧૬ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન શિખીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમી કહે છે મારો માલ મારો માલ. પણ તારો માલ તો તેજ કે જે તે ખાધો અને ફના કર્યો, અથવા પેહેર્યો અને તેને પુરાનો કર્યો, અથવા સદકો કર્યો, અને તેને ચાલુ કર્યો [એટલે અલ્લાહને ત્યાં સંભાળ્યો આખરતનો ખજાનો બનાવ્યો એજ કામ આવશે.]

ફાયદો એટલે તારો માલ ખર્ચ જેતાં તેજ છે જે તારે કામ આવે. ફરી તે દુન્યામાં કે આખરમાં. પણ જે માલ દુન્યાના ખાવા પેહેરવામાં ખર્ચ થાય તે તો ફના થયો. ખર્ચાતને માત્ર બકા છે, જે આખરમાં કામ આવશે. તો અકલવાળાને જરૂર છે કે ખર્ચાતને ક્રેબ રાખે. દુન્યામાં માલ જમા રાખવાની નૈયત રાખે નહીં. કેમકે તેને બીજા ઉઝાવશે.

૧૬૧૭ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બંદો કહે છે મારો માલ મારો માલ પણ તેના માલમાંથી તેને માટે તો ત્રણજ છે. જે તેણે ખાધો ફના કર્યું અથવા પેહેરીને જીવું કર્યું અથવા આપીને સંભાળ્યો. અને એ સિવાય તો તે જનાર છે અને એને લોકો માટે છોડનાર છે (એટલે બાકી રહેલા માલથી એને કંઈ લાભ નથી)

૧૬૧૮ મુસલિમમાં અયુ જર્ (રદી) થી

† આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૮૪૪ માં છે. ગુ. મો.

રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ અબ્રહામ વ જલ્લ ફરમાવે છે કે જે કોઇ એક નેહી લાવશે તેને માટે દસ ધણું છે (દસ ધણો સવાબ મળશે) અથવા [એથી] હું વધારીશ. અને જે કોઇ બધી લાવશે તો બદલો બહીનો એકજ બધી છે, અથવા હું તેને માફ કરીશ. અને જે કોઇ મારેથી એક વેંત પાસે થાય છે તો હું તેને એક હાથ પાસે ચાઉં છું. અને જે કોઇ મારેથી એક હાથ પાસે થાય છે તો હું તેને એક વામ પાસે ચાઉં છું. અને જે કોઇ મારી પાસે ચાલતો આવે છે તો હું તેની પાસે દોડતો આવું છું. અને જે કોઇ જમીન ભરીને યુનાહોની સાથે મારી મુલાકાત લેશે અને તેણે કોઈ ચીજને મારે શરીક કરી નહીં હશે તો હું તેટલીજ મગફેરત [અપશીશ] ની સાથે તેની મોલાકાત કરીશ.

ફાયદો આ હદીસમાં અલ્લાહની પૂરતી રહમતનું બયાન છે જેનું કંઈ બયાન થઈ શકતું નથી. @

૧૬૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સહિદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ કહેશે કે ઓ આદમ ! તો તે કહેશે કે હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં તથા તારી તામેદારીમાં, અને સર્વ બેહતરી તારા હાથમાં છે. ફરી તે કહેશે કે અગ્નિમાં મોકલવાના તું કહાડ [એટલે જે દોજખમાં નાખવાના છે તેને તું જૂદા કર.] આદમ (અલે) કહેશે કે કેટલા દોજખમાં મોકલવાના છે? અલ્લાહ કહેશે કે દરેક હજરમાંથી નવ સો નવાણું. હજરતે કહ્યું કે આ તે વખત છે કે આગક બુઠો થશે અને ગાબણી ગાબ મેલી દેશે અને લોકોને તું નીશાવાળા બેશે અને જુઓ તો તેઓ નીશાવાળા હશે નહીં. પણ અલ્લાહનો અજબ સખત છે. રાવી કહે છે કે આ વાત સહાબાને ધણી ભારી લાગી ને કહ્યું ઓ રસલુલ્લાહ અમારામાં તે કયો પુરૂષ થશે ?

@ આ હદીસમાં સમ્પૂર્ણ રહમતનું બયાન છે એ ઉપરથી કોઇ ધોષામાં પડી બે પરવાઈથી યુનાહ કરે નહીં. કારણ કે કેટલાક યુનેહગારો માટે અલ્લાહનો અજબ પણ સખત છે માટે તેથી ડરતો રહે, અને મગફેરતની આશા કરતો રહે. અને એ હદીસથી જણાયું કે મુશરેકની ધણી ખરાબી છે માટે શિક્ષી બન્યો રહે શા. મો.

[એટલે ન્યારે હજરમાં એકજ શખ્સ જનંતી હોયો તો અમને મુકિત મળવાની શી ઉમ્મેદ રહી] હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તમને બહારત થાઓ ! કારણ કે યાજૂજ માજૂજ (ગોગ માગોગ) ના હજર અને તમારામાંનો એક પુરૂષ [એટલે દોજખને ભરવા માટે યાજૂજ માજૂજ થું ઓછાં છે કે તમો ગભરાઓ છો] ફરી કહ્યું તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમો જનંતવાળાઓમાં ચોથો ભાગ થશો. રાવી કહે છે કે અમે સહાબાએ અલ્લાહની હમ્દ કરી અને તકબીર કહી. ફરી હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમો તરતીયાં જનંતના થશો. રાવી કહે છે કે અમે અલ્લાહની હમ્દ કરી તથા તકબીર કહી. ફરી હજરતે [સહ] ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મારો જન છે ખચીત હું આશા રાખું છું કે તમો અડધા જનંતવાળા થશો. ખચીત આગળી ઉમ્મતો સાથે તમારી મિસાલ જાણે કાળા બળદના આમડામાં ઉગલા વાળ સરખી છે. અથવા ગધેડાના હાથમાં ડાગા જેવી મિસાલ છે. §

ફાયદો એટલે આગળી ઉમ્મતોના પ્રમાણમાં ઉત્તે મોહમ્મદી ધણીજ ઓછી છે. દોજખ માટે યાજૂજ માજૂજ તથા આગળી ઉમ્મતોના કાશિર કંઈ ઓછા નથી. આથી જણાયું કે અડધી જનંતમાં આ ઉમ્મતે મરહુમા (કૃપા પાત્ર) થશે અને અડધીમાં ખીજ પેગમ્બરોની ઉમ્મતો થશે. આ ઉમ્મત પર આટલો કરમ માત્ર આ નખીયે કરીમની બદોલત છે. **અલ્લાહુમ્મ સદલે વ સદલેમ અલેહ.** આ હદીસનો આગળો મજમુન જાગરના તુકડે તુકડા કરે છે અને પાછળો મજમુન ધણી ખુશી આપે છે. ઈમાનના બે પર છે ડર અને આશા. ન તદન ડર સારો કે અલ્લાહની રહમતથી નિરાશ કરે. ન વગર ખટકે આશાજ રાખવી જોઈએ કે શરીઅત વિરૂધ્ધ વગર બંધનનો રહે.

૧૬૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે

§ આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં ૧૩૭૪ માં તથા તેની નોટમાં છે. શા. મો.

હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમામ જહાનના પ-
રવરફિયાને માટે લોકો ખડા થશે. તે એટલાં
સૂધી કે તેઓમાની કોઈ પોતાના પરસેવામાં પો-
તાના અડધા કાન સૂધી હુબશે.

૧૬૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં જામેર
ખીન સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પછી બાર અમીર થશે.
જામેર (રદી) કહે છે કે ફરી હજરતે કોઈ વા-
ત કહી જે મેં સાંભળી નથી. ફરી મારા બાપે
કહ્યું કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક તે-
ઓમાની કૌશી છે.

ફાયદો જે કે હજરત (સલ) પછી ઘણા
સરદાર થયા. પણ મતલબ આ છે કે બાર સ-
રદાર ઘણાજ દીનદાર થશે. સુનતે મોહમ્મદી ઉ-
પર આલશે જેવી રીતે હજરત (સલ) ના ચાર
ખલીફા, ઇમામ હસમ, ઓમર ખીન અબ્દુલ
અઝીઝ, અને ઇમાન મહદી. બાકી તફસીલ બો-
દાનેજ ખબર છે. અને શીઆ જે કહે છે કે
આથી મતલબ બાર ઇમામ છે તે વગર આધાર-
ની વાત છે. કારણ કે અમીર સરદાર તથા હા-
કેમને કહે છે. તો (બારમાથી) અલી મુરતજ્જ ત-
થા ઇમામ હસન (રદી) ની સિવાય કોઈ ઇમા-
મને સક્ષતતતતની હકુમત મળી નથી. કમાલ અને
શુબ્હગી (તેઓની) જૂદી વાત છે પણ અ્યાં
તો હોકુમતનું બયાન છે.

૧૬૨૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમારો ખજાનો કેયામતને દિવસે
ગંજે અઝદહા (અજગર) થશે.

ફાયદો તે માલ અને ખજાનો મતલબ
છે કે જેની જકાત અપાઈ નહોય.

૧૬૨૩ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી
ઉમ્મતમાં ખલીફા થશે જે બોખા ભરી ભરીને
માલ આપશે અને તેને ગણશે નહીં.

ફાયદો આ હદીસમાં ઇસ્લામની ર્તેહ
તથા માલ વધવાની ખબર છે. અથવા તો
(ખલીફાથી) મતલબ ઓમર ફારૂક (રદી) છે
કુમકે બ્યારે ઇરાનનો ખજાનો આવ્યો તો તે-
વણે હાથેથી બોખા ભરી ભરીને અગણીત મા-

લ વેહેંચ્યા. અથવા તો ઇમામ મહદી મતલબ
છે. વલ્લાહો આલમ.

૧૬૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અ-
બ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અબ્દુલ્લાહ ખીન
સલામ મજબૂત દોરડી પકડેલી હાલતમાં મરશે.

ફાયદો એટલે મુસલમાન મરશે. હજરતે
(સલ) અબ્દુલ્લાહ ખીન સલામ (રદી) ના ખવા-
બની આ મતલબ બયાન કરી. અને ખવાબનો
વધુ ફિરસો આગળ આવી ગયો.

૧૬૨૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક
પુકારનારો પુકારશે કે ખચીત તમારે માટે તંદ-
સ્ત રહેવું છે જેથી તમે કદી ખીમાર પડશો ન-
હી. અને ખચીત તમારે માટે જન્દા રહેવું છે
માટે તમે કદી મરશો નહી. અને ખચીત તમારે
માટે જુવાન રહેવું છે જેથી તમે કદી વૃધ્ધ
થશો નહીં. અને ખચીત તમારે માટે એશમાં
રહેવું છે માટે કદી તમે ગમગીન અને મોહ-
તાજ થશો નહીં. આજ તેનું કહેવું છે “ અને
તેઓને પુકારાશે કે આ તમારી જનત છે જેના
તમે માલિક બના છો એટલા માટે કે તમે
અમલ કરતા હતા ”

ફાયદો જનતમાં ફિરશતો આ પુકાર ક-
રીને જનતવાળાઓને સંભળાવશે કે જેથી તેઓ
વગર ખટકે રહે.

૧૬૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં હોજે-
ફા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-
રમાવ્યું કે એક પુરૂષ એક બાંધ સુશે ફરી
તેના દિલથી અમાનત તથા દિયાનતદારી ઉચકાઈ
જશે અને તેની અસર (નિશાન) નુકતા જેવી
રહેશે. ફરી તે એક બાંધ સુશે ફરી અમાનત ત-
થા દીનદારી તેના દિલથી કબજે કરાશે અને
તેની અસર ફરોલા જેવી રહેશે જાણે તે એક
અંગારાને તારા પગ ઉપર નાખ્યો હોય અને
ફરોલા પડે તો તું તેને ઉભરાઈશો જોશે અને
જુઓ તો તેમાં કંઈ નથી. ફરી લોકો આપસ-
માં વેચ ખરીદ કરશે પણ કોઈ અમાનત અદા

૧ વાંચો હદીસ નાં ૧૪૯૫. અને હદીસ નાં
૨૦૩૪ માં પણ તે ખવાબનું બયાન આવશે. શા. મો.

શેઅર.

હર શયે અઝ બહરે તો એ બુલ ફાજૂલ
મી કોનદ અઝ ઓળે જખ્ખારી નોજૂલ
તો એ જાયે ખુદ ચો મરદે જે અદમ
બર નગીરી ગામ ને રોઝો ન શખજી

૧૬૨૮ જોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે કરીબ છે કે શેરાત નદી સોનાની
ખાણથી ખુલી જશે. તો જે કોઈ ત્યાં હાજર
હોય ને તેથી કંઈ ચીજ લ્યે નહીં.

ફાયદો એટલે કેયામતની નજદીક ફે-
રાત નદીથી સોનાનો ખજાનો પ્રગટ થશે. તેને
લેવાની એટલાં માટે મનાઈ કરી કે તે કેયા-
મતની નિશાની છે. તે વખત મુસલમાનને પો-
તાની આકેબતની ફિકર લાગે છે દુન્યા લ-
ઈને શું કરશે.

૧૬૨૯ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે
તારી મુદત (ઓમર) વધશે તો કરીબ છે કે
તું એવા લોકોને જોશે કે તેઓના હાથમાં બ-
ળદના પુછડા જેવું (કારડો) હશે. તેઓ સવાર
અટલાહના ગળખમાં કરશે અને સાંઝ અટલાહના
કહરમાં કરશે.

ફાયદો આથી મતલબ કોરડાવાળા તથા
ઓખદાર છે જેઓ હાકિમ પાસે દાદ માંગનારને
જવા દેતા નથી અને મારે છે.

૧૬૩૦ જોખારીમાં અયુ સર્હદ (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ક-
રીબ છે (જલદી વખત આવે છે) કે મુસ-
લમાનો ખેલતર માલ બકરાં થશે કે તેની પા-
છલ પર્વતોની ટેકરીએ અને વરસાદની જગ્યાએ
(ચરાવવા માટે) જશે. પોતાનું દીન લઈને ફિત-
નાઓથી ભાગશે.

ફાયદો એટલે ફસાદના વખતમાં ખુણા
પકડવો સારો છે. કારણ કે લોકોથી મીલાપ
રાખવાથી એવા વખતમાં ઈમાન સલામત રહે-

જી અર્થ-દરેક રાત્રે એ બેવકુફ તારે માટે
જખ્ખારીના ઉંચાણથી ઉતરવું [નોજૂલ] થાય છે
તું તો પોતાની જગ્યાથી બેઅદમ મરદની જેમ
રાતમાં કે દિવસમાં ડગલું ભરતો નથી. શા. મો.

કરવાને નજદીક જશે નહીં. તે એટલાં સુધી કે
કહેવામાં આવશે કે ફલાણીની ઓલાદમાં એક પુ-
રુષ અમાનતદાર છે. અને એક પુરુષ માટે કહે-
વામાં આવશે કેવો ચાલાક છે કેવો દુશ્મયાર છે
અને કેવો અકલવાળો છે અને જુઓ તો તેના
દિલમાં રાચના દાણા બરાબર ઈમાન નથી.

ફાયદો હદીસનો સારાંશ આ છે કે અ-
માનતદારી દમપર દમ ઓછી થતી જશે. આ-
ખેર આ હાલ થશે કે નામીયા અને પ્રખ્યાત
લોક જેની લોકો વખાણ કરશે તેઓની પણ નૈ-
યત બદલાઈ જશે. તેઓના દિલમાં કંઈ અમા-
નતદારી રહેશે નહીં. હોજ્જા (રદી) થી રિવાયત
છે કે મેં હજરત (સલ) થી જે વાત સાંભળી
છે. તો એક તો હું જોઈ ચુક્યો અને બીજીની
વાટ જોઈ છું. પેહેલી વાત તો આ છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમાનતદારી પુરુષો-
ના દિલોમાં વચ્ચે ઉતરી છે તો તેઓએ કુર-
આન તથા હદીસથી ઇલમ શીખ્યો. એટલે બા-
દારથી તેમ અંદરથી અમાનતદાર તથા દીનદાર
થયા. અને બીજી વાત હજરતે અમને
અમાનત જતી રહેવાની કહી છે. ફરી આ હ-
દીસ ફરમાવી.

૧૬૨૭ જોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે દરેક રાત્રે પેહેલા આસમાન તરફ
અમારો પરવરદિગાર ઉતરે છે જ્યારે ત્રીજા ભાગ
પાછલી રાતનો રહે છે. તે કહે છે કોઈ મને
પુકારે છે કે હું તેની દોઆ કબૂલ કરું.
કોઈ મારેથી માંગનાર છે કે હું તેને આપું.
કોઈ મારેથી બખ્શીશ માંગે છે કે હું તેની
બખ્શીશ કરું.*

ફાયદો ખોદાના ઉતરવાથી મતલબ તેની
રહમતનું ઉતરવું છે. આ હદીસથી સાફ જણા-
યું કે આ વખત ધણોજ મકબૂલ છે એ વ-
ખતની દોઆ કબૂલ થાય છે. પણ અફસોસ
કે આવો સારો વખત ઊંધ અને ગફલતમાં
કપાય છે.

* આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૮૬૨
માં છે. શા. મો.

તું નથી. તો બહારીએને ચરાવી ખાવું બેહતર છે. ૧૬૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમ પુત્ર ધરડો થાય છે અને બે વસ્તુ તેનાથી જીવન થાય છે, માત્રનો લોભ અને ઉમરનો હિરસ.

ફાયદો એટલે વૃધ્ધ પણામાં માલ તથા અન્દગીના લોભ ધણોજ વધી જાય છે.

૧૬૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ કેરેશતું ટોણું લોકોને હલાક કરશે. સહાબાએ કહ્યું તમે અમને શો હુકમ ફરમાવો છો? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો તેઓથી અલાહેદા રહે તો બેહતર છે. અબુ હોરેરા (રદી) કહે છે કે જો હું ચાહું તો તે-

ઓના નામ લઈ ફલાણુની ઓલાદ અને ફલાણુની ઓલાદ.

ફાયદો આ હદીસમાં બની ઓમિયાની હોકુમતના ફસાદોની ખબર છે. જેમકે ઇમામ હોસેન (રદી) ની શહાદત પછી સંકટો સહાબાને યઝીદના લશકરે શહીદ કર્યા,

૧૬૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મદીનાવાળા જીલ હોલેકાથી એહરામ બાંધે. અને શામવાળા બેહકાથી એહરામ બાંધે. અને નજ્દવાળા કરનથી એહરામ બાંધે.

ફાયદો એટલે જ્યારે હજજ તથા ઉમરાની નૈયતથી આ ત્રણે મુકામ પર પોહોંચે તો ત્યાંથી એહરામ બાંધે.

❀ ફસલ ૪ થી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મયાલે ઓખરા મજકુલ છે.

૧૬૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને સ્વપ્નામાં દેખાવ્યું કે હું દાતણ કરું છું ફરી મારી પાસે બે પુરૂષો આવ્યા તેમાંનો એક બીજાથી મોટો હતો. ફરી મેં તે દાતણ નાનાને આપ્યું. તો મને કહેવાયું કે મોટાને આપ, તો ફરી મેં તેને મોટાને આપ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી મોટી ઉમરવાળાનું માન તથા શ્રેષ્ઠતા જણાઈ.

* ૧૬૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્વપ્નામાં હું મને કાખાની પાસે જોઈ રહ્યો છું. ફરી હું એક ધજંલા રંગના પુરૂષને જોઈ છું જે ધજંલા રંગના પુરૂષો તું જુએ તેથી તે સારો છે. જેને ખભા સૂધીના વાળ છે જે ખભા સૂધીના વાળવાળા તું જુએ તેથી તે સારો છે. તેણે તેમાં કાંસડી ફેરવી હતી તે વાળથી પાણી ટપકતું હતું. બે પુરૂષ ઉપર

ટેકાને અથવા (રાવી ને શક છે) બે પુરૂષના ખભા પર ટેકાને બેતુલ્લાહને તવાફ કરે છે, તો મેં પૂછ્યું કે આ કોણ છે? મને કહેવામાં આવ્યું કે આ મસીહ બીન મરયમ છે. ફરી મેં બીજા પુરૂષને જોયો તેના વાળ ધુંધરવાળા છે. જમણી આંખનો કાણો છે જાણે તે ટેટા જેવી દ્રાક્ષ છે. તો મેં પૂછ્યું આ કોણ છે? મને કહેવામાં આવ્યું કે આ મસીહે દજ્જલ છે.

ફાયદો હજરત ઇસાનો લકબ, (અબિ-ધાન) મસીહ એટલા મોટે થયો કે તેવણે ધર નહીં બતાવ્યું, ઘણું કરીને જંગલમાં ફર્યા કરતા હતા. અને તેમના હાથ લગાડવાથી માંદાં સાજાં થતાં હતાં. અને દજ્જલનો લકબ મસીહ એટલા મોટે થયો કે તે ચાલીસ દિવસમાં સઘળા જહાનમાં ફરી વળશે. ઇસા (અલે) તથા દજ્જલ કેયામતની નજદીક આવશે. હજરતે (સલ) તે બંને મસીહની નિશાનીયો બતાવી કે મુસલમાનો ઓળખે અને ઘોડો ખાય નહીં.

૧૬૩૬ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી) થી રિ-

વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયા-મતના દિવસે લોકોથી સૂર્ય નજદીક કરવામાં આવશે. તે એટલાં સૂધી કે એક માઇલને છેટે થશે ફરી લોકો પોતાના અમલના પ્રમાણમાં પરસેવામાં થશે. ફરી તેઓમાંના કેટલાકોને ઘુંટી સૂધી થશે. અને કેટલાકોને ઘુંટણ સૂધી થશે અને કેટલાકોને કમર સૂધી થશે. અને કેટલાક તો એવા થશે કે તેઓને પસીનાની લગામ પેહેરાવશે. એટલે મોંમાં ધુસી જશે.

ફાયદો મીલથી મતલબ કાંતો ગાવ છે અથવા કાંતો સુરમો લગાડવાની સલાહ છે.

૧૬૩૭ મુસલિમમાં હોજ્જા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દિલ્લા ઉપર ફિતના સામે આવે છે જેમ ચટાઇની એક એક સહી. * ફરી જે દિલમાં તે ફિતના પીવડાવાયા (દાખલ થયા) તો તેમાં એક કાળો નુકતો પડે છે. અને જે દિલે તેનો નકાર કર્યો તેમાં ઉજળો નુકતો પડે છે. ફરી જે તરેહના દિલ થાય છે. એક સફેદ સંગે મરમર સરખું તેને જ્યાં સૂધી આકાશ અને પૃથ્વી છે કાંઈ ફિતનો નુકસાની આપશે નહીં. અને ખીજી કાળું માદીના રંગનું કુમળા જેવું ઉધું પડેલું જે નેકીને પીછાને નહીં અને બદીનો નકાર કરે નહીં. પણ તેની ખાહેશો નફસાની વગર કંઈ જાણે નહીં. ” આ હદીસ યોખારી તથા મુસલિમ બંનેમાં છે. પણ આ અનુક્રમે શમ્હે મુસલિમમાં છે.

ફાયદો ખોટી શ્રધ્ધા અને નકામા વસવસાઓનો દિલ્લો ઉપર મોટો જથ્થો રહે છે. તો જેના દિલમાં વાહીયાત (ખોટું) જરૂરું તે કાળું થયું. તેને નેક બદની પીછાન રહેતી નથી. જેવી રીતે ઊંઘા વાસણમાં પાણી રહેતું નથી. અને જે દિલે તેનું કંઈ ધ્યાન કર્યું નથી અને પોતાને ખોટા ખ્યાલથી બચાવ્યું તે દિલ પ્રકાશીત થાય છે તેને નેક બદની એવાલખ થાય છે જેથી તે યુનાહોથી બચે છે.

૧૬૩૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે

* એટલે જેવી રીતે ચટાઈ બનતી વેળા એક એક સહી આમળ આવે છે તેવી રીતે દિલ્લો ઉપર ફિતના એક એક આવે છે. અ. મો.

જનતના દરવાજા સોમ તથા શુરવારે ખુલે છે. ફરી જે બંદાએ ખોદાની સાથે કોઈને બેલ્યો નહીં (શિક્ક નહીં કર્યું હશે) તેવા દરેક બંદાની મગફરત (માર્શી) થાય છે. પણ જે પુરુષને તેના બાઇ સાથે દુશમનાઇ અને કપટ હોય તેઓ માટે કહેવાય છે કે એ બંને જ્યાં સૂધી પોતપોતામાં સલાહ કરે ત્યાં સૂધી દીલ દો (રહેવાદો).

ફાયદો આથી જણાયું કે યુગજ તથા કીનો મુસલમાનોથી રાખવા એવા સખત યુનાદ છે જે મગફરતને રોકે છે. ત્રણ દિવસથી વધુ મુસલમાનથી જુદાઇ રાખવી કદી દુરસ્ત નથી.

૧૬૩૯ યોખારી તથા મુસલિમમાં સફયાન ખીન અબુ જોહેર અઝદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે યમન ફતેહ થશે ફરી એક કોમ ઉંટો હાંકતી આવશે (એટલે ધણી જલદી આવશે) ફરી પોતાની અહલને તથા જે તેઓની તામેદારી કરશે (કહ્યું માનશે) તેને (મદીનાથી) ઉઠાવી જશે. અને જુઓ તો મદીના તેઓ માટે બેહતર છે જે તેઓને જાણ હોત. અને શામ ફતેહ થશે. ફરી એક કોમ ઉંટો હાંકતી આવશે અને પોતાની અહલને તથા જે તેઓનું કહ્યું માનશે તેઓને (મદીનાથી) ઉપાડી જશે. અને જે તેઓ જાણતા હોય તો મદીના તેઓ માટે બેહતર છે. અને એરાક થતેહ થશે ફરી એક કોમ ઉંટો દોડાવતી આવશે ને પોતાના ખીખી બચ્ચાંઓને તથા જે તેઓનું કહ્યું માનશે તેને ઉપાડી જશે. અને જુઓ તો તેઓ માટે મદીના બેહતર છે. જે તેઓ જાણ રાખતા હોય.

ફાયદો એટલે ઇસ્લામની ફતેહ થયા પછી લોકો મદીનાનું રહેવું છોડી યમન, શામ અને એરાકમાં પોતાના ઘરબાર સહીત જઈ વસશે. અને જુઓ તો હજરતને છોડવું તથા મદીનાની બરકતથી અબાગ્ય રહેવું તેઓ માટે બેહતર નથી.

૧૬૪૦ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બાયડી ચાર બાયતોને લીધે નિકાહ કરવામાં આવે છે. તેણીના માલને લીધે, તેણીના ખાનદાનને લીધે, તેણીની ખુબ સરતીને લીધે,

અને તેણીની દીનદારીને લીધે. તો તું દીનવાળીની દુઢ કર. તારા હાથ માટીમાં રાળાઈ (એટલે તું દીનદાર સ્ત્રીની દુઢ કર. અને બીજા અર્થ આ છે જો તું દીનદાર સ્ત્રીને છોડશે તો તારા હાથમાં ખાક છે)

કાયદો એટલે દસ્તુર છે કે સ્ત્રીના નિકાહની ખાહેશ ચાર ચીજોનેજ લીધે થાય છે. તો પ્રમાણ્યું કે તું દીનદાર તથા નેક બખ્ત સ્ત્રીને સર્વથી એક જાણ્યું કે જીન્દગી આરામથી નીકળશે. અને માલ ખાનદાન અને ખુશસૂરતીને નહીં જો, કે ઘણું કરીને ઘોઠા થાય છે. અને તેની ખુરી જો ને લીધે જીન્દગી કડવી પડે છે. અને જો દીનદારીની સાથે માલ, ખાનદાન, અને ખુશસૂરતી પણ હોય તો સુખદાન-સ્લાહ નુરન અલાનુર (પ્રકાશ પર પ્રકાશ) છે.

૧૬૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં આસામા બીન ઝેદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે કેયામતને દિવસે એક પુરૂષ લાવવામાં આવશે ફરી તે અગ્નિમાં નખાશે તો તેના પેટની આંતરડીયો નીકળી પડશે. ફરી જોવી રીતે ગંધકું ઘંટીમાં ફરે છે તેવી રીતે તે તે આંતરડીયો સાથે ફરશે. ફરી તેની પાસે દોજખવાળા ભેગા થશે અને કહેશે કે ઓ પ્રલાણ્યા તને શું થયું? શું તું અમને બલીવાતની આજ્ઞા કરતો નહોતો અને ખુરી વાતથી શેકતો નહોતો? તો તે કહેશે હા, હું તમને બલી વાતની આજ્ઞા કરતો હતો પણ હું તે કામ કરતો નહોતો. તથા ખુરી વાતની મનાઈ કરતો હતો પણ હું પોતે તે કામ કરતો હતો.

કાયદો આ હદીસમાં વાએજ બેઅમલની સજાનું બયાન છે.

૧૬૪૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે કેયામતને દિવસે દોજખીમાંનો દુન્યામાં ઘણી એશ તથા આરામ ભોગવનારો લાવવામાં આવશે ફરી તેને દોજખમાં એક ડુપડી મરાશે ફરી કહેવામાં આવશે, ઓ આદમ પુત્ર તેં કદી (દુન્યામાં) આરામ જોયું હતું કદી તને એશ મળી હતી? તો તે કહેશે કે ઓ પરવરદિગાર કદી નહીં. અને જનંતવાળાઓના દુન્યામાં ઘણીજ સખતી

ભોગવનાર લાવવામાં આવશે ફરી તેને કહેવામાં આવશે ઓ આદમ પુત્ર શું તેં કદી સખતી જોયું છે. શું તારા પર કદી સખતી વીતી છે? તો તે કહેશે ખોદાની કસમ નહીં. મારા પર કદી સખતી પડી નથી તથા કદી મેં સખતી જોયું નથી.

કાયદો દોજખની સખતાઈના મુકાબલામાં દુન્યાના આરામને ભૂટી જશે અગર જો તેણે દુન્યામાં રાજપાટ કર્યું હશે. અને જનંતના ચેહેન તથા આરામની આગળ દુન્યાની તકલીફ કદી યાદ આવશે નહીં. અગર જો તેણે આખી ઉમર બીમારી તથા ભૂખમરામાં કાઢી હશે.

૧૬૪૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે તે દિવસે (એટલે કેયામતે) જહાનમ લાવવામાં આવશે તેને સિન્તેર હગ્ગર રાશ હશે અને દરેક રાશ સાથે સિન્તેર હગ્ગર ફિરસ્તા ખેંચશે.

કાયદો આ હિસાબ પ્રમાણે દોજખના સર્વ ફિરસ્તા ચાર અબજ નેવું કરોડ થાય છે. અને ખાકી કારખાનાઓના ફિરસ્તાઓની ગણતરી માથુસની ગણતરીથી બહાર છે અલ્લાહ ફરમાવે છે. “અને તારા પરવરદિગારના લશકરને તેના સિવાય કોઈ જાણતું નથી.”

૧૬૪૪ મુસલિમમાં જાએર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે દરેક બંદો જે હાલત ઉપર મર્યો હશે તે પર તે હશરમાં ઉઠાવાશે.

કાયદો એટલે કુફર ઉપર અથવા ઇમાન ઉપર, ચોખ્ખા દિલ ઉપર અથવા નિષ્કાં ઉપર.

૧૬૪૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે કેયામતને દિવસે કાફિર લાવવામાં આવશે ફરી તેને કહેવાશે વાઈ તું કહે, જો તારી પાસે પૃથ્વી ભરીને સાતું હતે તો તું તેને (તારા જાન બચાવવામાં) ફિદ્યો આપતે? તે કહેશે કે હા, ફરી તેને કહેવામાં આવશે કે ખચીત તારી પાસે એથી સેહલું માંગવામાં આવ્યું હતું.

કાયદો એટલે દુન્યામાં તો તારી પાસે માત્ર ઇમાનની ખાહેશ તથા ચિંક નહીં કરવાની

ફરમાવેશ હતી. તારેથી તો એટલું પણ બન્યું નથી. આજે દુન્યા ભરીને સોનું આપવા તૈયાર થયો.

૧૬૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ તરીકા (માર્ગ) ઉપર લોકોનું હશર થશે. (એટલે ત્રણ તરેહ પર લોકો ભેગા થશે) (૧) આશા રાખનાર લોકો (એટલે પોતાના નેક અમલોને લીધે હિસાબ અને સવાખની આશા કરનાર) (૨) ડરનાર લોકો (એટલે તક સીરવાર મુસલમાન.) બે માણસો એક જાંટ પર ત્રણ એક જાંટ પર, ચાર એક જાંટ પર અને દશ એક જાંટ પર, અને (૩) બાકીના-એને અગ્નિ હાંકી જશે, બપોરના જ્યાં તેઓ રહેશે ત્યાં અગ્નિ તેઓની સાથે રહેશે અને રાતના જ્યાં તેઓ રહેશે ત્યાં તે રાત રહેશે અને જ્યાં તેઓ સવાર કરશે ત્યાં તે સવાર કરશે. અને જ્યાં તેઓ સાંજ કરશે ત્યાં તે સાંજ કરશે.

દ્વાયદો આ હશર કેયામતથી પેલેલાં થશે કે સવળા મુલકોના જીન્દા લોકોને શામના મુલકમાં અગ્નિ હાંકી લાવશે. પણ મુસલમાન સ્વાર થશે અને કાફરો ચાલતા આવશે. અને કેયામતનું હશર તો કબરોથી થશે.

૧૬૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસે લોકો સરેત જમીન ઉપર ભેગા થશે જેમાં જરા લાલી હશે જાણે મેદાની રોટલી, જેમાં કોઈની નિશાની રહેશે નહીં. (એટલે કોઈ મકાન મિનારો રહેશે નહીં. સાફ મેદાન થશે) અને કેટલાકોએ કહ્યું કે “જેમાં નિશાની રહેશે નહીં” એ હદીસમાંથી નથી પણ સહલના શબ્દો છે અથવા ખીન કોઈના.

૧૬૪૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અગ્નિમાંથી ચાર શખ્સો નીકળાશે. ફરી તેઓ અલ્લાહની આગળ લવાશે. ફરી તેમાંના એક શખ્સમાં ફેરવીને કહેશે આ મારા પરવરદિગાર જ્યારે

તેં મને અગ્નિથી કાઢ્યો તો પ્રાણે તેમાં નહીં ફેરવ. ફરી અલ્લાહ તેને અગ્નિથી મુક્તિ આપશે.

૧૬૪૯ બોખારીમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસે નૂહ (અલે) બુલાવાશે તો તે કહેશે આ મારા પરવરદિગાર હું હજર છું તારી ખીજમતમાં તથા તારી તાબેદારીમાં. ફરી તે કહેશે શું તેં તારી ઉમ્મતને કેણુ પુગાવી? (એટલે અજબથી તેઓને ડરાવ્યા.) નૂહ કહેશે કે હા, ફરી તેની ઉમ્મતને કહેવાશે શું તમને તેણે પુગાવી છે? તો તેઓ કહેશે અમારી પાસે કોઈ ડરાવનાર આવ્યો નથી. ફરી અલ્લાહ (નૂહને) કહેશે તારો કોણુ સાક્ષી છે? તો તે કહેશે કે મોહમ્મદ તથા તેની ઉમ્મત. ફરી તમો સાક્ષી આપશો કે તેણે પોહોંચવી છે. આજ મતલબ છે તેના કહેવાની “અને એવીજ રીતે અમે તમને દરમિયાની (એટલે એક) ઉમ્મત બનાવી કે જેથી તમો લોકો પર સાક્ષી આપનાર થાઓ અને હજરત તમારા પર સાક્ષી થાએ.”

* કેટલાક કહે છે કે રસૂલુલ્લાહ જ્યારે શહાદત આપનાર (સાક્ષી) પોતાની ઉમ્મતના થયા તો જરૂર તેમના હાલને જાણનાર થયા. તેનો જવાબ કે બાંધો તમો જો એજ આચતને જાંડા ઉતરી જશે તો એનો જવાબ એજ આચતથી મળશે. એ આચતમાં ઉમ્મત વિષે પણ કહેવાયું છે કે તમો લોકો ઉપર સાક્ષી થશો. તો તમારા માનવા પ્રમાણે એમ થયું જોઈએ કે નૂહ મૂસા ઇસા વગેરેની જે ઉમ્મતો તે પેગમ્બરોના વખતમાં હતી તે દરેકને હાલ આ ઉમ્મત જાણનાર થવી જોઈએ પણ એ તો કોઈનું માનેલું નથી. તો એ શાહેદી માત્ર આજ વાતની છે કે નૂહ વગેરે પેગમ્બરોએ પોતાની ઉમ્મતને પેગમ્બરી પોહોંચવી હતી અને એ કુરઆનથી તેઓએ જાણ્યું એથી એઓ ગેબ જાણનાર નથી તેવીજ રીતે હજરતના સહાબા કુરઆનને સારી રીતે જાણનાર હતા તેઓની એ સાક્ષી ઉપર હજરતની સાક્ષી થશે. એમાં ગેબ ક્યા છે. કેયામતમાં કેટલાક માણસોને આપ સારા જાણ્યો અને તેઓ તેવા નહીં હશે અને હજરતને કહેવામાં આવશે કે તારી પછી એઓએ શું કયું તેની તને ખબર નથી. અને હજરત જવાબમાં કહેશે જ્યાં સુધી હું તેમાં રહ્યો ત્યાં સુધી તેઓ થી ખબરદાર હતો. બોખારી કિતાબુલ અખીયા

ફાયદો આ હદીસમાં તથા આ આયતમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદીની પ્રજ્ઞલત સર્વ ઉમ્મતો ઉપર સારી રીતે સિધ્ધ થઈ. કારણ કે ગવાહીની લીયાકત દરેક શખ્સને હોતી નથી, સાક્ષી થવા માટે પ્રમાણિકપણું અને સાચા થવું શરત છે. એક રિવાયતમાં છે કે નહીં ઉમ્મત કહેશે અમારા વખતમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદી ક્યાં હતી વગર જોએ તેઓની શાહેદી કેમ કરીને સનદ થાય? તો ઉમ્મતે મોહમ્મદી ઉત્તર આપશે કે અગર જો અમે તમારા વખતમાં ન હોતા પણ અમને આ હાલ કુરઆનથી જણાયો છે. ખોદાના કલામથી વધુ કોઈના કલામનો આધાર નથી.

૧૬૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેકની દોઆ કબૂલ થાય છે જ્યાં સુધી તે આવી રીતે જલદી કરે નહીં. કે મારા પરવરદિગારથી દોઆ કરો પણ તેણે કબૂલ કરી નહીં.

ફાયદો દોઆમાં આવી રીતે જલદી કરવી તે એવી બેઅદબી છે કે તેનું પરિણામ અભાગ્ય રહેવું છે. માણસને ખોદાના કારખાના તથા કિતાબુત તફસીર. તથા તફસીર હુરે મનસૂર. તફસીરે અઝીઝીથી એ આયતની તફસીર લાવી લોકોને ધાંકો આપનારે આ મજમુનને વિચારવાનું છે. વળી તફસીરે અઝીઝીની સૂરા મોઝઝમ્બેલની તફસીરમાં "વ તબતલ એલેહે તબતીલા"ની તફસીરમાં ખુદ્દુ કહેવાયું છે કે કોઈ પણ શખ્સની તમામ હાલતોનો એહાદો કરનાર [બિરનાર] ખોદા સિવાય કોઈ નથી. શુ. મો.

તો બેદ શી ખબર કે જલદી કરે છે? ખોદાજ સારી રીતે જાણે છે કે દોઆ નહીં કબૂલ થવામાં શી હિકમત છે. ખીજી હદીસમાં છે કે મુસલમાનની દોઆ ના મકબૂલ થતી નથી, કાંતો તેની અસર દુન્યામાં પ્રગટ થાય છે કાંતો આખરતમાં. ઘણી ચીજોની આશા માણસ દુન્યામાં કરે છે અને જુઓ તો તે તેને માટે બેહતર નથી માટે અલ્લાહ તેના બદલામાં આખરતમાં સવાબ આપશે. કારણ કે કરીમ પોતાના દરવાજાથી કોઈ ને મહરૂમ (અભાગ્ય) ફેરવતો નથી.

૧૬૫૧ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે સિવાય શહીદના દરેક શુનાહની બખરીશ થાય છે.

ફાયદો એટલે કરજ વિધેની પકડ શહીદથી પણ બાકી રહે છે. આ હદીસમાં પ્રશારો છે કે કરજ અદા કરવામાં સુસ્તી કરે નહીં. ઓલમાઓએ કહ્યું છે કે કરજથી મતલબ બંદાઓના સધળા હક્ક છે. એટલે શહીદથી ખોદાના સર્વ શુનાહ માફ થાય છે પણ બંદાના શુનાહોની પકડ રહે છે.

૧૬૫૨ બોખારીમાં અથુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનતવાળાઓ માટે કહેવાશે, ઓ જનતવાળાઓ હમેશ રહેવું છે મોત નથી. અને દોઝખવાળાઓને કહેવાશે ઓ દોઝખવાળાઓ હમેશ રહેવું છે મોત નથી.

ફાયદો આથી જણાયું કે જનત તથા દોઝખનો નાશ નથી.

અધ્યાય નવમો

આ અધ્યાયમાં પાંચ ફસલો છે.

✽ ફસલ પેહેલી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે ફેઅલે માજી છે.

૧૬૫૨ બોખારીમાં આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે આજ રાત્રે અલ્લાહ તરફથી એક આવનાર આવ્યો. ને કહ્યું તું આ મુબારક નાલામાં નમાઝ પઢ અને કહે ઉમરો હજ્જમાં દાખલ થયો.

ફાયદો નવમી સાલે હજરત (સલ) મદીનાથી હજ્જ માટે આવ્યા. જ્યારે તે નાલે પોતાની જાગ્યા કે જેનું નામ વાદીએ અક્રીક છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે હજ્જ તથા ઉમરો એક એકરમથી અદા કરી એને કેરાન કહે છે. આ હદીસ ઇમામ આજમ (રહ) ની દલીલ છે કે કેરાન અજન્નલ છે ફક્ત હજ્જ (ઇફરાદ) થી તથા તમ-તોથી. તમ-તો આ કે ઉમરો કરીને એહરામ ઉતારે પ્રરી હજ્જની મોસમમાં બીજી એહરામ બાંધીને હજ્જ અદા કરે.

૧૬૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ જર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે જીબરિયલ આવ્યો ને મને બિશારત આપી કે તારી ઉમ્મતથી જે કાઠ એવી હાલતમાં મરશે કે તે ખોદાની સાથે શિક્ક કરતો નહોતો તો તે જન્મતમાં દાખલ થશે. અબુ જર્ કહે છે કે મેં કહ્યું અગર જે તેણે જીના કરી હશે અને ચોરી કરી હશે તોએ ?

† આથી જણાયું કે હજરતે [સલ] હજ્જે કેરાન કરેલી. હજરતે હજ્જે કેરાન કરેલી એ વિષે ઘણી દલીલો છે તે સર્વને સંગ્રહ ગ્રાંડુલ મથાલમાં છે. શુ. મો.

હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અગર જે જીના કરી હશે અને ચોરી કરી હશે તોએ.

ફાયદો એટલે ઇમાન આખર જન્મતમાં લઈ જશે અગર જે યુનાહોને લીધે સજા ભોગવે અથવા વગર સજાએ મારી થાય.

૧૬૫૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આદમ તથા મૂસાએ (અલે) બાદસ કરી તો મૂસાએ કહ્યું ઓ આદમ તું અમારો આપ છે તેં અમને અભાગ્યા કર્યા અને જન્મતથી કાઢ્યા (એટલે જે તું ધર્મ નહીં ખાતે તો તું અને તારી ઓલાદ જન્મતથી કાઢાંતે નહીં). ત્યારે આદમે કહ્યું તું મૂસા છે અલ્લાહે તને પોતાના કલામથી અરજીદા કર્યો અને તારે માટે તૌરાતને પોતાને લાથે લખા. તો શું જે વાતને અલ્લાહે મારે માટે મારા ઉપન થવા પેહેલાં ચાલીસ વર્ષથી ટેરવી રાખી હોય તેના વિષે મને તું કપકા આપે છે ? તો આદમે મૂસા પર જીત મેળવી.

ફાયદો પૂરી રિવાયત મસાબીદમાં આવી રીતે છે કે આદમ તથા મૂસાએ પોતાના પર-વરદિગારની પાસે વાતચીત કરી તો આદમે મૂસા પર જીત મેળવી. મૂસાએ કહ્યું તું આદમ છે. તને ખોદાએ પોતાના કુદરતના લાથથી બનાવ્યો અને પોતાની રહ તારામાં ધુન્કી હતી. ફરી પ્રિ-સ્તાઓથી તને સિજદા કરાવ્યો અને તને પોતાની જન્મતમાં રાખી પ્રરી તેં પોતાના યુનાહ-

થી લેકિને જમીન ઉપર નાખ્યા. તો આદમે ક-
થું તુંજ મૂસા છે તને ખોદાએ પોતાની પેઠ-
અચી તથા પોતાના કલામથી માનવંત કર્યો, અને
તને તારાત આપી જેમાં દરેક ચીજનું વિસ્તાર-
થી બયાન છે. અને તને વાત કરવા (માના-
જાત) માટે પાસે કર્યો. તો બતાવ તો ખોદાએ
તારાતને કેટલાં વર્ષ આગળ મારા પેદા કરવા-
થી લખી હતી? મૂસાએ કહ્યું ચાલીસ વર્ષ. આ-
દમે કહ્યું શું તે (તેનાં) આ મતલબ પણ જોઈ
કે આદમે નાફરમાની કરી? મૂસાએ કહ્યું હા,
આદમે કહ્યું તો તું શા માટે મને ઇપકો આપે
છે તે કામના કરવામાં કે જે મારી તકદીરમાં
મારી પેદાએશથી ચાલીસ વર્ષ પહેલાં ઠરી ચુ-
ક્યું છે? * હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે આદમે
મૂસા પર જીત મેળવી. આ વાત ચીત મૂસા
(અલે) ની વક્ષાત બાદ આલમે અરવાહમાં થઈ.
અને જ્યાં સૂધી હજરત આદમ (અલે) આ દુ-
ન્યામાં જીવતા રહ્યા કસરને પોતાની તરફ લ-
ગાડતા રહ્યા. આ હદીસથી આ સિધ્ધ થતું ન-
થી કે માણસ પોતાના યુનાહને તકદીર તરફ
ફરવા કરે, પોતાને બિન કસર સમજે. કારણ
કે આલમે અજસામ ને આલમે અરવાહ સાથે
તોલ કરતું દુસ્ત નથી. શૈતાને પોતાના યુના-
હને આ જહાનમાં તકદીર તરફ લગાડ્યો અને
પોતાને બેકસર જાણ્યો જેથી તે શ્રાપીત ત-
થા મરફૂદ થયો. અને હજરત આદમે (અલે)
કસરને પોતાની તરફ લગાડી જેથી તેવણ મ-
કબૂલ તથા મહબૂબ થયા. માણસાઈ તથા સે-
વક પણ અદબતું નામ છે અને બેઅદબી
શૈતાની કામ છે.

શેઅર.

બંદગી ન ખોવદ બજુઝ ઇન્જો અદબ

બે અદબ મહરમ શુદ અઝ ફજલે રખ્ખ ફૂ

* આદમે મૂસા (અલે) ના ઇપકાનો નકાર
કર્યો કારણ કે એ બૂલ ચૂકના માફ થવા પછી હતો.
અને માફ થવા પછી ઇપકો આપવો ઠીક નથી. વ-
ળી યુનાહ ઉપર ઇપકો આપવાનો દુન્યામાં આ
લાભ થાય છે કે માણસ યુનાહ કરતો અટકે પણ
બીજા જહાનમાં લાભ કારક નથી. શા. મો.

૧૬૫૬ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-
બ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમે આ ધણું સારું કર્યું અને ધ-
ણું ઠીક કર્યું માટે તમો કર્યા કરો. " જ્યારે
અબ્દુલ મુતલિબ પુત્રોએ હજરતને અમઝમ ઉ-
પર ખજૂર ઘોલીને (નખીજનું) પાણી પાતું ત્યારે હજ-
રતે (સલ) તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) હજ્જતુલ
વિદાઅમાં અમઝમ પાસે જાંટ ઉપર સ્વાર થઈને
આવ્યા. અને હજરત (સલ)ની પાછળ ઓસા-
મા બીન ઝૈદ (રદી) સ્વાર હતા. હજરતે અમા-
રેથી પાણી માંગ્યું અમે હજરતને ખજૂરનું બી-
ગવેળું પાણી પાડું. હજરતે (સલ) પોતે પીધું
અને બચેલું ઓસામાને આપ્યું. પ્રી હજરતે
(સલ) આ હદીસ ફરમાવી.† આથી જણાયું કે
નેક કામની તારીફ કરવી અને તે વિષે ઉત્તે-
જન (તરગીબ) આપવું મુસ્તહબ છે.

૧૬૫૭ બાખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ નખી (અલે) એ કદૂમ-
માં સુનતા (ખતના) કરી.

ફાયદો કદૂમ શામના મુલકમાં એક જ-
ગ્યાતું નામ છે. અને આ જે પ્રખ્યાત છે કે
હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) પોતાની ખતના વાંસ-
લાથી કરી તે ગલત છે. કદૂમથી મતલબ વાં-
સલો નથી પણ એક જગ્યા છે. રિવાયત છે કે
હજરત ઇબ્રાહીમ નવાણું વર્ષની ઉમરમાં પો-
તાની ખતના કરી અને આ સંનત પ્રથમ
તેમનાથીજ ચાલુ થઈ. તારાતની ઉત્પત્તી અધ્યાય
૧૭ માં લખાયું છે કે ખોદાએ ઇબ્રાહીમ (અલે)
ને ફરમાવ્યું કે મારા અહદને કેયામત સૂધી તું
યાદ રાખ અને તારી નસલ (વંશ) યાદ રાખે.
એટલે દરેક પુરૂષની ખતના થયા કરે એજ મા-

ફી અર્થ-સેવક પણ તે આજીવ થતું તથા અ-
દબજ છે. અને બેઅદબ પરવરદિગારના ફજલથી
મહરમ થાય છે. શા. મો.

† આ હદીસ સારા કામ કરનારને શાખાશી
આપતી કે માનપત્ર આપવું દુસ્ત જણાવે છે. પણ
તે હદ બહાર નહીં હોવા જોઈએ. શા. મો.

રા અહલની નિશાની છે. તમારા દેહમાં હમેશનો સર્વ કાલનો અહલ. જે સુનતા નહીં કરશે તે ઇબ્રાહીમના લોકમાંથી જુદો થયો. તેણે ખોદાનો અહલ તોડ્યો” અલ હમ્દો લિલ્લાહ ઇસ્લામવાળા એ કરાર પર કાબેલ છે. અને ખ્રીસ્તીઓએ ખતના કરવી તદ્દન છોડી દીધી. અને જુઓ તો તેઓ તૌરાતને સત્ય જાણે છે, અને મનસ્સુપ થવાને માનતા નથી. જેમકે માથાની ઇનજીલમાં ઇસા (અલે) સાફ રીતે ફરમાવે છે કે હું તૌરાતના હુકમને મનસ્સુપ કરવા આવ્યો નથી. એટલુંજ નહીં પણ પોતે હજરત ઇસા (અલે) ની પણ ખતના થઇ હતી. તો તૌરાતના હુકમ પ્રમાણે ખુલ્લી રીતે સિદ્ધ થયું કે ખ્રીસ્તીઓ ઇબ્રાહીમ (અલે) ના લોકોથી બાહાર છે. તેઓએ ખોદાના દાએમી (હમેશના) કરારને તોડ્યો.†

૧૬૫૮ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અણને ઝેદ લીધા અને તે શહીદ થયો ફરી તેને જાગરે લીધા અને તે શહીદ થયો. ફરી તેને અબ્દુલ્લાહ ખીન રવાહાએ લીધા અને તે શહીદ થયો. ફરી તેને ખાલિદ ખીન વલીદે વગર સરદારીએ લીધા ફરી તેને હાથે ફતેહ થઇ.

ફાયદો હજરતે (સલ) જગે મુતામાં લશકર મોકલ્યું તેના ત્રણ સરદાર નિમ્યા અને ફરમાવ્યું કે જો ઝેદ શહીદ થાય તો જાગર તૈયાર સરદાર છે. અને જાગર પણ શહીદ થાય તો અબ્દુલ્લાહ ખીન રવાહા સરદાર છે. ફરી જ્યારે જંગ થયો તો ત્રણે સરદાર શહીદ થયા. ફરી સહાબાએ સલાહ મશવરો કરીને ખાલિદ ખીન વલીદને પોતાનો સરદાર બનાવ્યો તો ફતેહ થઇ. હજરત (સલ) ને તેજ દિવસે વલીને માર્ગે ખબર થઇ. લોકોને મદીનામાં ફરમાવ્યું ફરી તેજ માફક ખબર પણ આતી. અને આ જે ફરમાવ્યું કે ખાલિદે વગર સરદારીએ ફતેહ કરી એટલે હજરતે (સલે) તેમને સરદાર બનાવ્યા નહોતા પણ સહાબાએ તેમને બનાવ્યા હતા. આથી જણાયું કે સહાબાનું એકમને થયું (ઇજમા)

એ દલીલ છે. સિદ્દિક અકબર (રદી) ની ખિલાફત પણ સહાબાના ઇજમાથી થઇ તો ખેશફ દુરસ્ત થઇ.

૧૬૫૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક બંદાએ ગુનોહ કર્યો ફરી કહ્યું ઓ મારા અલ્લાહ તું મારા પાપને માફ કર. તો અલ્લાહ તઆલા કહે છે મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તે જાણે છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને ગુનાહને પકડે છે. ફરી તે બંદાએ બીજવાર ગુનોહ કર્યો ને કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર તું મારા પાપને માફ કર. ફરી અલ્લાહ તઆલાએ કહ્યું મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તે જાણે છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને તે પર પકડ કરે છે. ફરી તેણે તોખાને તોડી ને ગુનોહ કર્યો. ફરી કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારા ગુનાહને બખ્શ. ફરી અલ્લાહ તઆલા કહે છે મારા બંદાએ ગુનોહ કર્યો તેણે જાણ્યું છે કે તેનો પરવરદિગાર છે જે ગુનાહને માફ કરે છે અને ગુનાહ પર પકડ કરે છે. તું જે ચાહે તે કર મેં તારે માટે બખ્શીશ કરી છે” આ હદીસનો એક રાવી અબ્દુલ આલા કહે છે કે હું જાણુતો નથી કે “તું જે ચાહે તે કર” એ ત્રીજવાર કહ્યું છે અથવા ચોથી વાર.

ફાયદો એટલે જેટલી વાર માણુસ ગુનોહ કરી તોખા કરે છે તેની તોખા કબૂલ થાય છે. આદમીની કસૂર જો કરીએ તો તે એ ત્રણ વારમાં તંગ થાય છે. અયાં અલ્લાહની ફરીમી છે અયાં તંગી કેવી ?

નજમ.

બાઝ આ બાઝ આ હરઅંચે હસ્તિ બાઝ આ. ગર કાફિરે રિન્દો મે પરસ્તી બાઝ આ. ઇ દરગહે મા દરગહે નો મંદો નેસ્ત. સદ બાર અગર તોખા શિક્ષતી બાઝ આ.”

* અર્થ—પાછો ફર પાછો આવ જેવાનું હોય પાછો આવ. જો કાફિર કે રિન્દ કે દારૂચો હોય તોએ પાછો ફર (તોખા કર) આ મારો દરબાર નિરાશીનો દરબાર નથી. એ વાર જો તોખા તોડી હોય તોએ પાછો ફર ને તોખા કર. શુ. મો.

† એ વિષે તેહફતુલ હિન્દ ગુજરાતી પૃષ્ઠ ૨૪૯ માં વિસ્તારથી લખાયેલું છે. શુ. મો.

પણુ શરત આ છે કે તોઆ કરતી વેળા પશ્ચાન્નાપ (પસ્તાવો) હોય અને તે ગુનાહના કરવાનો ઇરાદો ન હોય. પણુ જો તે ગુનાહના કરવાનો ઇરાદો દિલમાં હોય તો માત્ર જપ્પાનથી પશ્ચાન્નાપ (તોખા) કરવો મસખરી સરખું છે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે “તું” જે આહિ તે કર” એટલે જે ગુનાહ પછી તોઆ પણુ હોય તો એવા ગુનાહ માફીને રોકતો નથી. એની આ મતલબ નથી કે તોઆ ક્યાં પછી માણસ છૂટો થાય છે, જીવ જે આહિ તે કરે.

૧૬૬૦ મુસલિમમાં અમર ખીન અબસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોદાએ મને સગાંઓ સાથે લલાહ કરવા બુતોને તોડવા અને અમે અલ્લાહને એક જાણીએ તેની સાથે કોઈને ભેળીએ નહીં એ માટે મોકલ્યો છે” હજરત (સલ) ને અમર ખીન અબસાએ પૂછ્યું કે અલ્લાહે તમને શા કામ માટે મોકલ્યા છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો શરૂ ઇસ્લામમાં જ્યારે ઇસ્લામ ઘણું નિર્બળ હતું ત્યારે આ શખ્સ એટલે અમર ખીન અબસા મકકામાં આવ્યો. હજરત (સલ) ને તેણે પૂછ્યું કે તમે કોણ છો? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બર છું. તેણે પૂછ્યું પેગમ્બર તે શું? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોદાએ મને મોકલ્યો છે? તેણે કહ્યું શા માટે મોકલ્યા છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી તેણે કહ્યું કોણ કોણ તમારી સાથે થયા છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક આઝાદ અને એક ગુલામ. એટલે અમુ બકર સિદીક તથા બિલાલ. ફરી તેણે કહ્યું હું તમારી સાથે થાજી છું. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હમણા તું મારી સાથે રહી શકતો નથી. મારા નિર્બળ પણાને તથા કાફરોના ગલબાને તું જીતે નથી? હમણા તું પોતાને ઘેર પાછો જા. જ્યારે તું અમારી ફતેહ સાંભળે ત્યારે આવજો.

૧૬૬૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં હકીમ ખીન હેઝામ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે નેકી તારેથી પ્રથમ થઈ

હતી તે પર તું ઇસ્લામ લાવ્યો છે” આ હજરતે હકીમ ખીન હેઝામને કહ્યું.

ફાયદો હકીમ ખીન હેઝામ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં મુસલમાન થતી વેળા અરજ કરી કે ઓ રસ્લુલાહ કુફરની હાલતમાં જે મેં નેકીયો કરી છે જેવી રીતે સગાંઓ સાથે લલાહ, ગુલામ આઝાદ કરવો તો તેનો પણુ સવાબ મને મળશે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઇસ્લામની બરકતથી આગળી નેકીયોનો સવાબ નિરર્થક જશે નહીં.

૧૬૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આબેય [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારા દિલગીર અને મારા સ્વભાવને મળતો છે” આ હજરતે બકર ખીન અમુ તાલિખને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી બકર તૈયારની મોટી ફજલત સિધ્ધ થઈ. હજરત [સલ] ના બહેર ખાતેન સાથે મલતા થવું ઘણું ઉમદા કમાલ છે.

૧૬૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હેરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પોતાના ચાર દાંત તરફ ઇશારો કરીને ફરમાવ્યું જે કામે આ કયું તે ઉપર અલ્લાહનો ગજબ સખ્ત થયો છે. જે શખ્સને રસ્લુલાહે અલ્લાહના માર્ગમાં કતલ કર્યો તે પર અલ્લાહનો ગજબ સખ્ત થયો છે.

ફાયદો જોગે ઓહોદમાં કાફરોએ પથર માર્યા હજરત (સલ) ના દાંત શહીદ થયા અને મુખ મુખારક સોરાઈ ગયું. અને ઓહ ઉપર જખમ થયો. અલી મુરતજન પાણીથી હજરત (સલ) નું ખૂન ઘોંટા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. તેજ લડાઈમાં હજરતે (સલ) ઓએ ખીન ખલફને બરછીથી જખમી કર્યો તો તે મલકીન તેજ જખમથી મક્કામાં જઈને મર્યો.

૧૬૬૪ બોખારી તથા હિરામાં અમુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષે એક પુરૂષથી નેની સ્થાવર મિલકત ખરીદી. ફરી સ્થાવર ખરીદનારને તેમાંથી એક ઘડો મળ્યો જેમાં સાનું હતું. તો જેણે સ્થાવર મિલકત ખરીદી તેણે તેને કહ્યું તું તારા સાનું મારાથી લે મેં તો તારેથી જમીન ખરીદી છે

કાંઈ સોનું ખરીદ્યું નથી. ત્યારે વેચનારે જમીન ખરીદનારને કહ્યું મેં તો તને જમીન તથા જે તેમાં છે તે વેચ્યા છે. ફરી તે બંનેએ એક પુરૂષને હકમ (લવાઈ) નિમ્નો. તો તે લવાઈ કહ્યું શું તમારી ઝોલાઈ છે? તો તેમાંના એકે કહ્યું કે મારે છોકરા છે અને બીજાએ કહ્યું મારે છોકરી છે. તેણે કહ્યું તે છોકરાના તે છોકરીથી નિકાલ કરો. અને તે બંને પર તમો તેથી ખરચ કરો અને સદંકા કરો.

ફાયદો. આ હદીસમાં સારી નૈયત તથા દિયા-નતદારીનું બયાન છે. હાકેમે બ્યારે તેઓની સારી નૈયત જોઈ તો તેઓમાં સગાઈ કરવી યોગ્ય જાણી, અને તે માલ વાપરવાનો કેવો ઉમદા માર્ગ કાઢ્યો!

૧૬૬૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્લુ-લ્લાહ બીન અબ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાકમાં તેં હીક કહ્યું અને કેટલાકમાં તેં બૂલ કરી છે” હજરતે આ અમુ બકર (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો. એક શખ્સ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું એ રસૂલુલ્લાહ મેં ખવાયમાં જોયું કે વાદળીથી ઘી તથા મધ ટપકે છે અને લોક તેને પોતાના ખાવામાં ભરે છે. કોઈ વધારે લે છે અને કોઈ યોગ્ય. અને મેં આસમાનથી એક રસી લટકેલી જોઈ. હજરત (સલ) તેને પકડીને ચઢી ગયા. ફરી હજરત પછી બીજા એક પુરૂષ તેને પકડીને ચઢી ગયો. ફરી બીજા એક પુરૂષ તેને પકડી તો રસી તુટી ગઈ. ફરી તે સાંધાઈ તો તે પણ ચઢી ગયો. સિદ્દીકે અકબરે (રદી) કહ્યું મારા મા આપ હજરત (સલ) પર કુરઆન! જો હુકમ હોય તો હું એ સ્વપ્નાની મતલબ બયાન કરું. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તુંજ એની મતલબ બયાન કર. સિદ્દીકે અકબરે (રદી) કહ્યું. તે વાદળી તો ઇસ્લામની વાદળી છે. અને ઘી તથા મધ જે ટપકે છે તે કુરઆન તથા તેની મીઠાશ છે. અને જેઓ ખાવામાં ભરે છે તેઓ કુરઆન પઠનાર છે. કોઈને ઘણું કુરઆન યાદ છે અને કોઈને થોડું. અને જે રસી આસમાનથી લટકતી હતી તે સ્વપ્નદીન છે જે

પર તમો છો તો ખોદા તેને આધારે પોતાની તરફ ચઢાવશે. ફરી આપના પછી આપનો ખલીફા તેવીજ તરેહ ચઢશે ફરી બીજા ખલીફા ચઢશે ફરી ત્રીજા ખલીફા ચઢવા આહરી તો કંઈક અડચણ પડશે. આખર તે અડચણ મટી જશે અને તે પણ ચઢશે. હવે આ હજરત (સલ) આપ ફરમાવો મેં હીક મતલબ કહી અથવા બૂલ કરી? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી.

ફાયદો. કેટલાક ઝોલમાઝોએ કહ્યું છે કે મતલબ જો કે સર્વ હીક હતી પણ ચૂક આ થઈ કે હજરતથી મતલબ બયાન કરવાનો હુકમ માંગ્યો. જો સિદ્દીકે અકબર સમ્પર કરતે અને હજરત પોતે બયાન કરતે તો હીક થાત. અને કોઈ આલિમ આવી રીતે કહે છે કે કોઈક ઇ-બારતની મતલબ બયાન કરવામાં ચૂક થઈ છે. મધની મતલબ કુરઆન એ તો હીક પણ ઘીની મતલબ હદીસ કહેવું જોઈતું હતું. વલ્લાહો આલમ.

૧૬૬૬ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે અમારાથી પ્રથમ હતા તેઓને અલ્લાહે જુમ-આથી લટકેલા રાખ્યા. યહુદીઓ માટે સનીવાર હતો અને નસારા માટે રવીવાર હતો. ફરી અલ્લાહ અમને લાગ્યો અને જુમઆના દિવસની અમને દિવાયત આપી. તો અલ્લાહે જુમઆ સનીવાર અને રવીવાર બનાવ્યા. (અંટલે સની તથા રવી પર જુમઆને આગળ કર્યો.) અને એવીજ રીતે કયામતને દિવસે તેઓ અમારે તાબે થશે. અમે દુન્યામાં છેલ્લા છીએ પણ કયામતમાં પહેલા છીએ જેનો ફેસલો તેઓ માટે આગળથી થશે” અને એક રિવાયતમાં આવી રીતે છે. “તેઓનો ફેસલો મખલુકથી પ્રથમ થશે.”

ફાયદો. માલુસ માટે ખોદાની નજદીક જુમઆનો દિવસ તાજમ કરવા તથા ઇમાદતને લાગે એ ધણીજ મુનાસેબ હતો. કારણ કે હજરત આદમ (અલે) એજ દિવસે ઉત્પન્ન થયા, અને કયામત પણ એજ દિવસે થશે. તો માલુસથી આજ દિવસને સાથ વધુ મલતા પણ હું. પણ યહુદ તથા નસારાની સમજમાં એ વાત નહીં આવી. યહુદે સનીવારને માન આપ્યું એવા ખ્યાલથી કે ખોદા એજ દિવસે ઉત્પન્ન કરવાથી પરાજિત થયો. અને

નસારાએ સ્વીકારને માન આપ્યું એવા વિચારથી કે ઈસા (અલં) તેઓના માનવા પ્રમાણે સૂલી ચઢ્યા પછી કબરથી એજ દિવસે ની-કળ્યા, અને આસમાન પર ગયા. હજરને (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે અમારા દિવસ તેઓના દિવસ ઉપર દુન્યામાં આગળ છે તેવીજ તરેહ કેયામતમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદી તેઓ કરતાં આગળ થશે. પ્રથમ એજ ઉમ્મત હિસાબ કિતાબથી ફ-રાગત થશે. એવીજ રીતે એને માફક માથી અધ્યાપ વીશમાંમાં ઉમ્મતે મોહમ્મદીની સિકત મોજુદ છે કે પાછલી ઉમ્મત આગળ થશે અને આગળી ઉ-મ્મત પાછલી થશે *

૧૬૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત છે અને માત્ર મુસલિમમાં અ-નસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે સઅદ બીન ઓમાજ (રદી) ની મો-તને લીધે રહમાનનો અરશ જુન્નૈશમાં આવ્યો. ફાયદો સઅદ બીન મોઆજ (રદી) મ-દીનાના સરદાર હતા. જંગે ઓહોદમાં શહીદ થયા. તેમની પ્રજલતમાં હજરતે (સલ) આ હદીસ ફર-માવી. અરશને જુન્નૈશ સઅદ (રદી) ની રહેને લીધે થઈ. કારણ કે કામેલોની રહેો માત્ર પછી અરશને નીચે જઈને ઈરે છે.

૧૬૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું કે અલ્લાહ તમો બંનેની રાતમાં ખરકત આપો” આ દોઆ હજરતે અબુ તલહા તથા ઉમ્મે સોલૈમ (રદી) ને માટે કરી.

ફાયદો ઉમ્મે સોલૈમ અબુ તલહાની બી-બીનું નામ હતું. અબુ તલહા (રદી) નો છોકરો મરી ગયો હતો અને અબુ તલહા ઘરમાં નહોતા. જ્યારે અબુ તલહા ઘરમાં આવ્યા તો ઉમ્મે સોલૈમે છોકરાના મરવાની ખબર કરી નહીં, અ-ને અબુ તલહાની આગળ ખાણું પીરસ્યું. તે-વણે સારી રીતે જમ્યું પાણી પીધું ફરી સ-ઓગ થયો. ફજર થતાં ઉમ્મે સોલૈમે કહ્યું ઓ અબુ તલહા જો એક કામ બીજી કામથી કાઢ ચીજ વાપરવા (આરીઅત) લાવે ફરી તે લો-

ક જો પોતાની ચીજ માંજે તો તે આપે અથવા નહીં આપે? અબુ તલહા (રદી) એ કહ્યું કે પારકી ચીજ આપવામાં કંઈ બહાનું કરવું નજ જોઈએ. ત્યારે ઉમ્મે સોલૈમે (રદી) કહ્યું તમારો છોકરો મરી ગયો. સખર કરો કે સવાબ મળે. અબુ તલહાએ આ હકીકત હજરત (સલ) ને કહી ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે દોઆ ક-રી. એટલે ખોદા તમને ઓલાદ આપો. એક રિ-વાયતમાં આવ્યું છે કે તેજ રાત ઉમ્મે સોલૈમ (રદી) ને હમલ રહ્યો ફરી છોકરો થયો જેનું નામ હજરતે અબુલ્લાહ રાખ્યું. હજરત (સલ) ને ઉમ્મે સોલૈમની મજબૂતી તથા એવા ગમમાં પતીને શુખ પોહોંચાવવું પસંદ આવ્યું.

૧૬૬૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દોઝખ અને બેહેશ્તે આપસમાં ત-કરાર કરી. ફરી દોઝખે કહ્યું મારામાં તકબ્બો-રીવાળા તથા મગરૂરીવાળા દાખલ થશે. અને જનંતે કહ્યું કે મારામાં નિર્બળ તથા આપણાં દા-ખલ થશે. તો અલ્લાહે દોઝખને કહ્યું તું મારો અગળ્ય છે. જેને ચાહું તેને તારાથી અગળ્ય કરું. અને જનંત માટે કહ્યું તું મારો રહમત છે જેને ચાહું તેને તારાથી રહમ કરું. અને ત-મો દરેકને માટે ભરતી છે.

ફાયદો દોઝખ અને જનંતમાં શ્રેષ્ઠાનો વાદવિવાદ થયો. દોઝખે પોતાને જનંતથી અધ-જલ જાણી. આ આધારે કે ખોદાના નાફરમા-નોને તે સગ્ન કરશે. અને જનંતે પોતાને શ્રેષ્ઠ જાણી આ પ્રમાણથી કે ખોદાના તાબેદાર તથા કહ્લાસર ને તે સવાબ તથા બહો આપશે. અ-લ્લાહ તઆલાએ યુકાદો આપ્યો કે તમો બંને બરાબર છો. દોઝખ અલ્લાહના કાપને પ્રકાશ છે અને જનંત અલ્લાહની મેહરતું જાહેર થવું છે.

૧૬૭૦ મુસલિમમાં અબુલ્લાહ બીન મસ-ગિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે તારા હાથ માટીમાં રોળાઈ શું તું સાક્ષી આપે છે કે હું અલ્લાહનો રસૂલ છું? આ હજરતે (સલ) ધખને સૈયાદને કહ્યું.

ફાયદો એનો કિસ્સો આવી ગયો છેજી કે

* એ પેશાન ગાઈના વધુ ખોલાસો છઠ્ઠા-૩૬ હક બા. ૨. પૃષ્ઠ ૧૫૧માં જુઓ. ગુ. મો.

છબને સૈયાદ મદીનાના ચલુદીનો છાકરો હતો. જી-
નાતથી તેને કંઈક હાલ જણ્યોતો હતો. બ્યારે
હજરતે (સલ) તેને આ હદીસ ફરમાવી તો તેણે
કહ્યું હા, હું જાણું છું કે તમે અરબના ર-
સૂલ છો.

૧૬૭૧ યોખારીમાં અશુ હોરરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઉઘિ
માં પડ્યો દીનારનો બદો, દિરહમનો બદો, અને
કાળી ધારીદાર કામળનો બદો, જે તેને અપાય
તો ખુશી થાય, અને જે તેને નહીં અપાય તો
નાખુશ થાય. તે ઉઘિ પડ્યો અને ઉભટો થયો અને
બ્યારે તેને કાટો લાગે તે કાઢી શકે નહીં. અ-
લ્લાહના માર્ગમાં પોતાના ઘોડાની રેન પકડનાર
વીખરાયલાં વાળ વાળા અને પગ ધૂળમાં રેલા-
ઈલા સેવક માટે ખુશી થાયો. જે તે ચોકીમાં
રખાય તો ચોકી આપતો રહે. અને જે તે લ-
શ્કરની પાછલ ચોકીમાં રખાય તો ત્યાં રહે. જે
તે છૂટી માંગે તો તેને છુટી અપાઈ નહીં, અને
જે તે કોઠાની સિફારશ કરે તો સિફારશ કબૂલ
થાય નહીં.

ફાયદો આ હદીસમાં લાલચીની ધણી નિ-
ન્દા છે અને યુમનામ ગાઝીની સમ્પૂર્ણ પ્રજ્વલત-
તું બયાન છે. લોભીને દીનારનો બદો દિરહમનો
બદો અને પોશાકનો બદો એટલાં માટે ફરમા-
વ્યો કે લોભને લીધે તેનાથી દીનદારી તથા ખોદા-
ની બંદગી થઈ શકતી નથી. રાત દિવસ તેની
ઉમર દુન્યા કમાવામાં પૂરી થાય છે. તો ખરું
જેતાં તે ખોદાનો બદો નહીં રહ્યો દુન્યાનો બદો
થયો. અરબ લોક કાળી ધારીવાળી કામળને ધણી
પસંદ કરે છે માટે હજરતે (સલ) તેની જીકર
કરી. પણ મતલબ એથી દરેક તરફનો ઉમદા
પોશાક છે. આ હદીસથી જણાવ્યું કે દીનદારી-
ની સાથે યુમનામ થવું અને લોકોમાં બેકદરી
એ ખોદાને ધણું પસંદ છે.

૧૬૭૨ યોખારીમાં અશુ હોરરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
જે કશ્સે અલ્લાહના માર્ગમાં જોહાદ કરી, તે-
ના ધરથી જોહાદ સિવાય તથા તેના કલેબાની
તસદીક (આમલ) સિવાય કશ્સે તેને કદી આ ન-
થી તે સમજાવ્યું એટલે અલ્લાહની નિમીત્ત છે કે જેને

અનંતમાં દાખલ કરે અથવા સલામ અને
લુટ જે તેણે મેળવી તેની સાથે તેને ઘેર લાવે.

ફાયદો યોખાખી નૈયતવાળા સાચીનો ખે-
દા જમીન છે જે તે શહીદ થયો તો અનંતમાં
ગયો, અને જે તે જીવતો રહ્યો તો સલામ
તથા ગનીમતનો માલ લઈને પોતાને ઘેર આ-
વ્યો. અને રીતે તેનું બહુ છે.

૧૬૭૩ યોખારી તથા મુસલિમમાં અશુ
હોરરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે મલકુલ મોત મૂસા (અલે) પાસે
આવ્યો અને કહ્યું કે પોતાના પરવરદિગારનો હુ-
કમ માન. (એટલે મોતને કબૂલ કર) તો મૂ-
સાએ (અલે) મલકુલ મોતની આંખ પર તમા-
ચો માર્યો જેથી તેની આંખ ફેડી. તો ફિસ્તો
અલ્લાહની પાસે પાછો ફર્યો ને કહ્યું ખચીત
તેં મને તારા બંદા તરફ મોકલ્યો જે મોતને
ચાહતો નથી અને જીવ્યો તો તેણે મારી આંખ
ફેડી. તો અલ્લાહે તેની આંખ પાછી આપી ને
કહ્યું કે મારા બંદા પાસે જ ને કહે જીન્દગી
ચાહે છે? જે જીન્દગી ચાહતો હોય તો બળદની
પીઠ પર હાથ રાખ ફરી તારો હાથ તેના જી-
ટલાં વાળને ઢાંકશે ખચીત તું તેટલાં વર્ષ જી-
વશે. મૂસાએ (અલે) કહ્યું ફરી શું? ફિસ્તા-
એ કહ્યું ફરી મોત છે. મૂસાએ (અલે) કહ્યું
તો હમણાજ સહી. (ફરી આ દોઆ ફરી) આ
મારા પરવરદિગાર તું મને પવિત્ર જમીન (ખિતુલ
મોકદ્દસ) ની નજદીક કર. પથર ફેંકવા જેટલી
ફરીએ. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદાની ક-
સમ જે હું તેની નજદીક હોત તો તમને તેની
કબર બતાવત રસતાની બાજુએ લાલ ટેકરાની પાસે.

ફાયદો આ હદીસમાં બેદીન લોકો શંકા
કરે છે કે ફિસ્તાની આંખ ફેડવી માણસથી
બની શકતી નથી. અને મલકુલ મોત તો ખો-
દાના હુકમ પ્રમાણે આવ્યો હતો મૂસાએ શા
માટે માર્યો. તેનું કહ્યું શા માટે નહીં માન્યું.
આથી જણાવ્યું કે મૂસા (અલે) ને દુન્યાની જી-
ન્દગી ધણી પ્યારી હતી. તેનો જવાબ આ છે
કે ફિસ્તો માણસની સૂરત ઉપર આવ્યો હતો
તો માણસાઈ સ્વભાવ તેના ઉપર જાહેર થવા
જોઈએ તો આ રૂપમાં ફેડવાથી આંખનું દૂટકું

કંઈ આશ્ચર્ય નથી. અને હજરત મુસાએ (અલે) મલકુલ મોતને ઓલાખ્યો નહોતો. પણ કોઈ આદમી છે જે રહ કાઢવાનો જૂઠા ઘવો કરે છે એમ જાણ્યું હતું. કારણ કે રહ કાઢવી ફિરસ્તા સિવાય માણસનું કામ નથી. માટે તેને પોતાની પાસેથી હડસેલો તો ભોગજોગે (ઇતેફાકથી) તેની આંખ ઉપર હાથ પડ્યો આંખ પૂટી ગઈ. અને આ ખોટી ધારના છે કે હજરત મુસા (અલે) ને જીન્દગી બધી પ્યારી હતી. કારણ કે બીજી વાર ઉમર વધારવાનો ખોદાએ પેગામ મોકલ્યો. અને હજરત મુસાએ (અલે) કબૂલ કર્યો નહીં.

૧૬૭૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે રહમતના સો ભાગ કર્યા. ફરી પોતાની પાસે નવાળું ભાગ રાખ્યા અને એક ભાગ જમીન ઉપર ઉતાર્યો. તો આજ ભાગને લીધે સર્વ મખલૂક આપસમાં મેહેર (કૃપા) રાખે છે. તે એટલાં સૂધી કે ઠોર પોતાના બચ્ચાથી તેને લાગી જવાના ડરથી પોતાની લાત ખસેડે છે.*

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે અલ્લાહની રહમત (મેહેર) લોકો ઉપર અગણીત છે. એજ માટે તે કાફીરોને જલદી પકડતો નથી અને આખેરતમાં અમારા હજરત (સલ) ની કાફાઅતથી અમે ગુનેહગારોની ખખરીશ થશે. એટલુંજ નહીં પણ હજરત (સલ) ને પણ જે પોતાની ઉમ્મત ઉપર અપાર કૃપા છે તે પણ ખરું જોતાં અરહમુર રહેમીન [અલ્લાહ] ની રહમતનો અસર છે.

૧૬૭૫ બોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેને તું મલનાર છે તે પર કલમ સુકાયું છે” આ હદીસનું છેવટ આ છે “તો તું એ વાત માટે ખસ્સી થા અથવા છાડ. (એટલે ખસ્સી નહીં થા.)

ફાયદો અયુ હોરેરા (રદી) એ કહ્યું કે એ હજરત હું જીવાન છું અને મોજર્દ (વગર સીનો) છું. જો હુકમ હોય તો ખસ્સી થાઉં કે જેથી બહિયાર તથા હરામથી બચું. ત્યારે હજરતે

(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે તારી કિસમતમાં ચનાર છે તેને તકદીરના કલમે લખ્યું છે. આ તારો વિચાર નિર્લાભ છે. તકદીર આગળ કંઈ તદખીર ચાલતી નથી.

૧૬૭૬ મુસલિમમાં અયુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહના નખીને તેં સંભાળ્યા તેને ખદલે તે તને સંભાળે” ત્યારે અયુ કતાદાએ હજરત (સલ) ને લૈલતુત તારીસની સવારમાં ત્રીજી વાર ટેકા આપીને સંભાળ્યા ત્યારે હજરતે તેમને આ કહ્યું. †

ફાયદો હજરતે ખૈયર પ્રતેહ કરીને રાતના કુચ કરી. સવાર થતાં હજરત (સલ) ઉપર ઊંધનો ગલગો થયો. હજરત સ્વાર હતા. ઉંધને લીધે ઝુકી ઝુકી જતા હતા. અને અબૂ કતાદા અનસારી હજરતને થોભાવી લેતા હતા. ત્રીજી વાર હજરત જગ્યા જણાયું કે અયુ કતાદા થોભાવતા આવતા હતા. ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે આ હોઆ કરી.

૧૬૭૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે આદમને ઉપનન કર્યા. અને તેમનું કદ સાઠ હાથ હતું. ફરી અલ્લાહે કહ્યું, જા આ ફિરસ્તાઓને સલામ કર. ફરી સલામનો જે ઉત્તર તેઓ આપે તે સાંભળ. કારણ કે તેજ સલામ તથા જવાબ તારે માટે તથા તારી ઓલાદ માટે છે. ફરી આદમ (અલે) કહ્યું અસ્સલામો અલૈકુમ, તો તેઓએ કહ્યું અસ્સલામો અલૈક વ રહમતુલ્લાહ. અને તેઓએ (ઉત્તરમાં) વરહમતુલ્લાહનો શબ્દ વધાર્યો. અને જે કોઈ જનતમાં જશે તે આદમની સુરત ઉપર થશે (એટલે સાઠ હાથનો થશે) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો અત્યાર સૂધી હમેશ ઘટતા રહ્યા છે. ‡

† આ હદીસથી જણાયું કે બલાહ કરનાર માટે હોઆ કરવી મુસ્તહબ છે. ગુ. મો.

‡ કેટલાક ફિરસા ખયાન કરનાર વાએજે ખયાન કરે છે કે મોજબ બીન એક એટલો જાઓ હતા કે તે સૂર્યમાં માછલી જીંજતો. તેની પીન્ડલીથી નીલ નદીની પુલ થઈ. નદના તોફાનમાં લેને છું-લ્યું સૂધી પાણી આવેલું. આ સર્વ વાતોએ આ હ-

* આ હદીસનું કેટલુંક ખયાન હદીસ નાં ૭૭૮ માં છે. ગુ. મો.

ફાયદો. હજરત આદમ (અલે) થી જેટલો વખત દૂર થતો ગયો માણસનું કદ પણ ઘટતું ગયું. જનતમાં સર્વે ખરાબર થશે. જો કે સાઠ હાથનું કદ આ વખતમાં દેખામણું લાગતું નથી. કેમકે અમારાં કદ નાનાં છે પણ જનતમાં દીપ-શે. કારણ કે સર્વે ખરાબર થશે. આ હદીસથી જ-ણાયું કે અરસલામો અલેક કહેવું અને જવાબમાં વ અલેકસલામ વ રહમતુલ્લાહ કહેવું હજરત આદમ (અલે) ની સુનત છે. જે લોકો સલામ અલેક છોડી બંદગી, મુજરા, આદાબ, અને કોર-નશ કરે છે તેઓ ખરું જોતાં કપુત છે. તેઓ-એ પોતાના કદીમ ખાનદાનની રાહ છોડી એટલુંજ નહીં પણ જેણે આદમનો તરીકો (વિધી) છોડ્યો તે માણસ નથી. *

૧૬૭૮ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લા-હે માટીને સ્ત્રીવારે ઉત્પન્ન કરી અને સ્ત્રીવારે તેમાં પર્વતો બનાવ્યા. અને સોમવારે ઝાડ પેદા કર્યાં. અને મંગલવારે દુઃખ મુસીબત પેદા કરી. અને બુધવારે નૂર પ્રકાશ કર્યું. અને ગુરવારે તે-માં જનનવર ફેલાવ્યાં. અને જુમઆને દિવસે અ-દીસ રહે છે. કારણ કે આદમ (અલે) ની આ-લાહ હમેશા આદમ [અલ] ના કદથી ઘટતી રહી છે. ગુ. મો.

* કત્તા એ આ સાર “ તેજ સલામ તથા જવાબ તારે માટે તથા તારી આલાહ માટે છે ” ના શ-બ્દોથી કાઢયો છે. આ શબ્દોથી જણાય છે કે એ રસમ કેયામત સુધી ટેરવી છે, કોઈ પેગમ્બરે એને મનસૂખ કરી નથી. આ વાંચી સૂરતના કેટલાક અ-બલુ મૈલવીઓએ શરમાવું જોઈએ. તેઓ કહે છે કે આદાબ, બંદગી એ સુનત વિરૂધ્ધ નથી તથા એ કહેવું દુરસ્ત છે. સલામને ઠેકાણે છે વગેરે અને એ હું સિધ્ધ કરીશ. તે આજ સુધી સિધ્ધ કર્યા કરે છે. એવા નામના મૈલવીઓથી અબલોને ઘણું નુકસાન થાય છે. અરસલામો અલેકુમ એ તો પેગ-મ્બરોની સુનત થઈ આદાબ બંદગી એ કોની સુ-નત છે ? અરસલો અલેકમાં તો ખોદાની જીર છે તથા સુનતની તાબેદારી છે માટે કેહેનારને સવાબ થાય છે, તેમ એમાં દોઆ છે જેથી સામેવાળાને લાલ થાય છે. પણ આદાબ બંદગીમાં તો એમાંનું કંઈ નથી. પણ બહેલને એટલી બુદ્ધિ ક્યાં ? ગુ. મો.

સર પછી આદમ (અલે) ને ઉત્પન્ન કર્યાં, છેલ્લી ધડીમાં અસર અને રાતની વચ્ચે.

ફાયદો. આ હદીસથી જણાયું કે માણસ અશરકુલ મખલુકાત (ઉત્તમ પ્રાણી) છે. કારણ કે સર્વ ઉત્પન્ન પછી માણસ ઉત્પન્ન થયું. અને દસ્તૂર છે કે પ્રથમ તમ્બુ ખીછાણા નોકર ચાકર હાજર થાય છે પાછલથી બાદશાહની સ્વા-રી આવે છે. અને જુમઆની પાછલી ધડી જ-માં હજરત આદમ (અલે) પેદા થયા એ ખો-દાને એવી પ્યારી છે કે તે વખત જે દોઆ કરે તે મકબૂલ થાય છે. જેમકે આ મજમુન ખીજ હદીસમાં સિદ્ધ છે.

૧૬૭૯ મુસલિમમાં અબ્બાસ ખીન અબ્દુલ મોત્તલિબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે કોઈ અલ્લાહના રખ્ય (પરવરદિગાર) થવા પર તથા ધરલામના દીન થવા પર તથા મોહમ્મદના રસૂલ થવા પર રાજ થયો@ તેણે ઈમા-નની મજા (લેહેજત) ચાખી.

ફાયદો. ખોદાની ખોદાઈ પર રાજ થવાની આ નિશાની છે કે તેની કબ કદર (તકદીર) પર રાજ રહે. દુઃખ મોસીબતમાં તેના ગિલ્લો શિ-કવો નહીં કરે. અને દીન ધરલામ પર રાજ થ-વાની આ નિશાની છે કે ધરલામના હુકમો પર મ-જબૂત થાય. કુફરની રસમો પાસે ફટકે પણ નહીં. અને હજરત (સલ) ની પેગમ્બરી પર ખુશી થવન-ની પેહેચાન આ છે કે હજરતની સુનત ઉપર ચાલે. અને બિદઅતથી દુશમનાઈ રાખે. અને જ-ને એ ખબર નથી તેને ઈમાનના મજાની ખબર નથી.

૧૬૮૦ ખોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રોઝો ખોલનાર (નહીં રાખનાર) આજે સવાબ લઈ ગયા.

ફાયદો. મસાળીદમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતની સાથે અમો સફરમાં હતા.

@ હજરત મોહમ્મદ (સલ) ની રિસાલત પર રાજ થવું એમાં અલ્લાહના રખ્ય થવાની તથા ઈ-સ્લામના દીન થવાની રજમન્દી આવી બચ છે છ-તાં દરેકને જુદા જુદા બચાન કર્યા જેમાં ઇશારો છે કે દરેકથી રાજ રહેવું અમત્યનું છે. અને ખો-દાને છોડી પીર પેગમ્બરોથી પોતાની હાજત ચા-હનાર ખોદાના રખ્ય પણાથી રાજ નથી. ગુ. મો.

તો કેટલાક સદાચા રાજદાર હતા. અને કેટલાક બેરોજા હતા. અને મરમીની હતુ હતી. જ્યારે મળલે પોહોંચ્યા તો રાજદાર લોકો પડી ગયા. અને વગર રાજા વાળાઓએ તમ્બુ ઉભાં કર્યાં. અને ગટાને પાણી પાડ્યું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખીજમતનો સવાખ આજે માત્ર નહીં રાજા રાખનારાઓને મળ્યો.

૧૬૮૧ ખોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસા ખીન મરયમે (એલ) એક પુરુષને ચોરી કરતાં જોયો તેને કહ્યું તે ચોરી કરી. તો તેણે કહ્યું કદી નહીં. તેની કસમ કે જેના સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી (એટલે અસ્લાહની) તો ઇસાએ (અલે) કહ્યું હું અસ્લાહ પર ઇમાન લાવ્યો અને મારી આંખને મેં જુઠવી.

ફાયદો એટલે ખરી વાત છે કે ઇમાનદાર ચોરી કરતો નથી મારી આંખે જૂલ કરી છે. સુખ્હા-નસ્લાહ સારી ધારનાના અર્થ આજ છે. એક એવા લોક છે કે જેઓ વગર જુએ તોહમત લગાડે છે અને દુકાન મચાવે છે અને એક આ પાક લોક છે કે આંખથી જોઈને પણ ખોટી ધારના કરતા નથી. જ્યારે તેણે ખોટાની કસમ ખાઇ ચોરીનો નકાર કર્યો તો હજરત ઇસા (અલે) આ સમ-જ્યા હશે કે કદાપી આ માલમાં એનું કંઈ હક હશે, અથવા તો એણે હાસી માટે લીધો હશે આખરે આ માલ માલિકને આપશે, અથવા કરજની નૈયતથી લીધો હશે કરજને અદા કરશે. મતલબ કે સારી ધારના કરવા માટે ધણા કારણો બની શકે છે. એવીજ રીતે ખુરી ધારના માટે પણ ધણા કારણો બની શકે છે. મુસલમા-નને આજ યોગ્ય છે કે સારી ધારના કરે ખોટી ધારનાથી બચે.

૧૬૮૨ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મા-ટીમાં રોળાઈ નાક, ફરી માટીમાં રોળાઈ નાક, ફરી માટીમાં રોળાઈ નાક તે શખ્સનું કે જેને મા ખાપ બને અથવા બેમાંનું એક મળ્યું હોય ને ફરી તે જનતમાં નહીં જાય.

ફાયદો એટલે તે શખ્સ ધણો બેનસીબ છે જે જહ મા ખાપની ખીજમત કરી જનત

નહીં મેળવે. આ હદીસથી જણાયું કે મા ખાપની ખીજમત કરવી જનતનું સારું સાંધન છે. અને તેમને તક્લીફ પુગાવવી તથા ખીજમત નહીં કરવી દેઝખનું કારણ છે.

૧૬૮૩ ખોખારીમાં અયુ બકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અ-સ્લાહ તારા લોભને વધારો. અને ખીજ વાર તું નહીં કરતો.” આ હજરતે (સલ) અયુ બકરા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) રોકમાં હતા. અયુ બકરાએ આવા ખ્યાલથી કે રોકનો સવાખ જ-તો રહે નહીં જલદીથી સફની પાછલ નૈયત ક-રીને રોકમાં મળી ગયા. જ્યારે હજરત [સલ] ને આ હાલ જણુયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઇખાદતનો લોભ સારી વાત છે ખોટા વ-ધારો કરે પણ ફરી એવી જલદી કરવી નહીં. કેમકે સફમાં મળી જવું અર્જબ છે અને સફની ફા-છલ ઉભા રહેવું મકરહ છે. અને ઇમામ આ-જમ, ઇમામ શફિઈ અને ઇમામ માલિક (રહ) નો આજ મજહબ છે કે સફની પાછલ નમાઝ પઢવી મકરહ છે. પણ નમાઝ ખાતેલ થતી નથી. જે નમાઝ ખાતેલ થતે તો હજરત (સલ) ફરી પઢવાનું ફરમાવતે.

૧૬૮૪ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એક શહેરને સાંભળ્યું છે કે જેની એક તરફ ખુશકીમાં છે અને ખીજ તરફ દરયામાં છે. સ-હાબાએ કહ્યું કે હા, ઓ રસુલુલ્લાહ. (એટલે કુસટાન્ટોનીયા) હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી ઇસલાહની ઓલાદમાંના સિ-તરે હજર તેના પર જંગ કરશે નહીં ત્યાં સુધી કેપામત થશે નહીં. ફરી જ્યારે તેઓ ત્યાં આવશે તો ઉતરશે. ફરી તેઓ હથિયારથી લડશે નહીં અને તીર મારશે નહીં. તેઓ કહેશે લાએલાહ ઇલ-લાહા વાલાહો અ-કબર તો તેની એક બાજુ દરયા તરફની પડી જશે. ફરી તેઓ ખીજ વાર લાએલાહ ઇલ-લાહો વસ્લાહો અકબર કહેશે તો તેની ખીજ તરફ પડી જશે. ફરી તેઓ ત્રીજવાર કહેશે લાએલાહ ઇલ-લાહો વસ્લાહો અકબર તો તેઓની માટે ખુલી જશે. ફરી તેઓ

તેમાં દાખલ થશે ને લૂટ ચલાવશે. તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે ગનીમતનો માલ વેહેંચતા હશે કે એકાએક તેઓની પાસે પુકારનાર આવશે અને કહેશે કે દળગલ નીકળ્યો છે. ફરી તેઓ દરેક ચીજને છોડશે અને પાછા ફરશે.

ફાયદો આ હદીસમાં કુરટ-ટોનીયાના ફ-તેહની ખબર છે કે કેયામતની નજીક ઇમામ મહદી (રદી) ના વખતમાં થશે. આ હદીસથી જ-ણાયું કે વગર હથિયાર ચાલે માત્ર કલેમાની ખરકતથી ફતેહ થશે. અને ત્રીજા અધ્યાયમાં હદીસ આવી છે કે હથિયાર પણ ત્યાં ચાલશે.* તે મત-લબ્ધ આ છે કે પ્રથમ કંઈક હથિયાર ચાલશે પણ આખર કલેમાની ખરકતથી ફતેહ થશે.

૧૬૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અલી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વચલી નમાઝ એટલે અસરની નમાઝથી અ-મને તેઓએ (કાફિરોએ) રોક્યા. અલ્લાહ તેઓ-ની કબરોને અને ઘરોને અગ્નિથી ભરો” આ-હજરતે ખન્દકને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો જગે ખન્દકમાં કાફિરોએ ઘણી બીડ કરી અને મોટી ધુમની લડાઈ થઈ. હજરત (સલ) ને ધ્રુસત મળી નહીં અસરની નમાઝ કળ થઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હ-દીસથી જણાયું કે સલાતે પુસતા (વચલી નમાઝ) જેની સંભાળની કુરઆનમાં ઘણી તાકીદ છે તે અસરની નમાઝ છે. કારણ કે તે ફજર બહાર અને મગરેબ ઇશાની વચ્ચે છે.

૧૬૮૬ બોખારીમાં અમુ સહદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબને મસજિદે સાચું કહ્યું જેઓ પર તું ખૈરાત કરે તેઓમાં તારો ઘણી તથા તારો છોકરો વધારે હકદાર છે.

ફાયદો અખ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ (રદી) ની બીબીએ હજરત (સલ) ને કહ્યું એ હજરત ! આજ આપે ખૈરાત કરવાનું ફરમાવ્યું તો હું ચાહું છું કે પોતાનું ઘરેણું મોહતાબને ખૈરાત કરું તો અખ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ આવી રીતે કહે છે કે હું તથા મારો છોકરો બીબા મોહતા-બેથી વધુ હકદાર છીએ. ત્યારે હજરતે (સલ)

* વાંચો હદીસ નાં ૬૦૧ ગ્રા. મો.

આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે બે બાપડી માલદાર હોય અને ખાવિન્દ મોહતાબ હોય તો ખાવિન્દને ખૈરાત આપવી અફવલ છે.

૧૬૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ સહદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે અલ્લાહે સાચું કહ્યું અને ત.રા ભા-ઇના પેટ જુઠ કહ્યું છે.

ફાયદો એક શખ્સ હજરત (સલ) ની પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું કે મારા ભાઇનું પેટ ચાલે છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને મધ (શહેદ) પા. તેણે મધ પાચું. પેટ બંધ થયું ન-હીં. ફરી તેણે પેટ ચાલવાની રાવ કરી. હજરતે (સલ) ફરી મધ પાવાનું ફરમાવ્યું. એવીજ રીતે ત્રણ વાર ફરમાવ્યું ચોથી વાર તેણે કહ્યું આ હજરત ! મધથી બીજું વધારે પેટ ચાલે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને ચોથી વાર પણ મધ પાવાને ફરમાવ્યું. જેમકે ચોથી વાર પેટ બંધ થયું. આ જે ફરમાવ્યું કે ખોદા સાચો છે એટલે ખોદાએ જે કુરઆન-માં ખબર આપી છે કે મધમાં સાગ પાણું તથા શિશુ છે તે સાચું છે. અથવા તે શખ્સની શિક્ષા મધથી હજરત (સલ) ને વહીની રૂએ જ-ણાઈ હશે. આ શખ્સનું પેટ ચાલવું મવાદના વ-ધારાને લીધે હશે માટે હજરતે (સલ) શહેદને યોગ્ય જાણ્યું કે જેથી તે મવાદને કાઢે. જ્યારે મવાદ ની-કળી ગયો તો પેટ બંધ થયું. આ હકાપણને તે-નો ભાઈ જાણતો નહોતો જેથી તે દસ્ત આવ્યાથી ગભરાતો હતો.

૧૬૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું કે તે બંને સ્ત્રીએ સાચું કહ્યું ખચીત તે-ઓને અજાબ થાય છે જેને સઘળાં દોરો સાં-ભળે છે” એટલે મદીનાના યહુદીઓની બે ડો-સીઓએ. જેઓ હજરત આએશા (રદી) પાસે આ-વી અને કહ્યું કે ખચીત કબર વાળાઓને તેઓ-ની કબરોમાં અજાબ થાય છે.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવા-યત છે કે મારી પાસે યહુદની બે ડોસીઓ આ-વી. તેઓએ અને કબરના અજાબની ખબર કરી. મેં તેઓની વાત માની નહીં. જ્યારે તેઓ ચાલી

મધ ત્યારે મેં એ બાબત હજરત (સલ) ને કહી. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને હજરત (સલ) કોઇ પણ નમાઝ પઢતા તો તેમાં કબરના અગ્નિથી પનાહ માંગતા.

૧૬૮૯ બોખારીમાં અબુ હુરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહે તાવુનુ કર્યું (ખુશ થયો) તે સાંકોથી કે જેઓ જનતમાં સાંકોમાં (જકડાઇને) જશે.

ફાયદો એટલે ઘણા કારણે બેડીયોમાં પકડાઇ આવે છે ફરી ધસ્લામની હિદાયત પામીને જનતમાં દાખલ થાય છે. અને કેટલાક કહે છે કે સાંકોની મતલબ બોદાનું આકર્ષણ છે. એટલે જેને પોતાની તરફ બેડીયો તે જનતમાં દાખલ થયો.

૧૬૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝિબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આણે સેહલું કામ કર્યું અને એક રિવાયતમાં છે કે થોડું કામ કર્યું અને સવાબ મળ્યો. "બની નખીતના એક પુરષે કહ્યું હું સાક્ષી આપું છું કે અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી અને ખતીત તું તેનો ખદો છે અને તેનો રસૂલ છે. ફરી તે આગળ વધ્યો અને કતલ ચલાવી, તે એટલાં સૂધી કે તે મરાયો. તે પુરષ માટે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો બની નખીત નસારાની એક કોમ છે તે કોમનો એક પુરષ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો. તેણે કહ્યું હું પ્રથમ કાફરોથી લડું ફરી મુસલમાન થાજી અથવા જે હુકમ હોય ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું, પણ તું પ્રથમ મુસલમાન થા. ફરી લડાઈમાં ઉતર. તો તે શખ્સ મુસલમાન થઇને લડવા લાગ્યો આખરે તે શહીદ થયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ધસ્લામ પછી નમાઝ રોઝો ઝકાત હજ્જ કંઈ કર્યું નથી માત્ર જરા વારના જેહાદથી જનતમાં દાખલ થયો. આ હદીસથી જણાયું કે ધસ્લામ સર્વ ઇબાદતોમાં એજ છે વગર ધસ્લામે કોઇ ઇબાદત તથા નેકી કબૂલ નથી.

૧૬૯૧ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી આંખે ખાર (રક્ત) કર્યો.

ફાયદો હજરત (સલ) પોતાની કોઇ બીબીના ઘરમાં હતા. બીજી બીબીએ એક પ્યાલામાં ખાણું મોકલ્યું ધરવાળી બીબીએ પોતાના હાથ મારી પ્યાલું પાડ્યું અને તે તુટ્યું. હજરત (સલ) તે ખાણને સાંભરી મુકતા જતા હતા અને આ હદીસ ફરમાવતા હતા. ફરી હજરતે (સલ) તેના બદલામાં બીબું આપું પ્યાલું આપ્યું. એક રિવાયતમાં છે કે હજરત આએશા (રદી) ના ઘરમાં હજરત (સલ) હતા. અને હજરત ઝેનબે (રદી) હજરત (સલ) માટે ખાણું મોકલ્યું હતું. ખાર કરવો સ્ત્રીઓમાં પેદાએશી વસ્તુ છે વિશેષ કરી સાંકોમાં. શરીરતમાં એ પર પકડ નથી. એજ માટે હજરતે (સલ) પણ તે પર ગુસ્સો કર્યો નથી.

૧૬૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હુરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નખીયોમાંના એક નખીએ જેહાદ કરી ફરી પોતાની કોમને કહ્યું જે પુરષે કોઇ સ્ત્રીથી નિકાહ કર્યો હોય અને તે તેણીથી ધર કરવા ચાહતો હોય અને હજુ સૂધી ધર કર્યું નહોય તે. તથા જે પુરષે ધર ખાંધવા શરૂ કર્યું હોય અને હજુ સૂધી છત નખાઈ નહોય તે, તથા જેણે બકરીઓ કે બેટરીઓ ગાલણી ખરીદી હોય અને તેઓના વિચાવાની વાટ જોતો હોય તે મારી સાથે આવે નહીં. ફરી તેણે જેહાદ કર્યો તો અસરની નમાઝને વખતે અથવા તેને લગભગ એક ગામે પોહાંચ્યો. ફરી સુર્યને કહ્યું તું પણ હુકમને માનનાર છે અને હું પણ હુકમને માન આપનાર છું. એ અલ્લાહ ! તું એને મારે માટે જરા રોક. તો તે તેને માટે રોકયો તે એટલાં સૂધી કે અલ્લાહે તેમને ફતેહ આપી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તેઓએ લુટ્યુ હતું તેને ભેગું કર્યું. ફરી અગ્નિ તેને બાળવા ઉતરી પણ તેને બાળુ નહીં. તો તે નખીએ કહ્યું તમારામાંથી કોઇએ લુટમાંથી ખ્યાનત કરી છે. માટે દરેક કબીલાનો એક પુરષ મારાથી બેઅત કરે. ફરી તેઓએ બેઅત કરી તો એક પુરષનો હાથ પેગઅરના હાથથી ચોટી ગયો. ત્યારે નખીએ કહ્યું કે તમારામાં ખ્યાનત થઇ છે માટે તારા કબીલાએ મારેથી બેઅત કરવી જોઇએ. ફરી તે કબીલાએ બેઅત કરી તો તેના હાથથી જે પુરષના અથવા ગણુ

પુરુષના હાથ વળગી ગયા. તો પેગમ્બરે કહ્યું તમારામાં ખ્યાનત થઇ છે તમે ખ્યાનત કરી છે. ફરી તેઓએ ગાયના માથા જેટલું સોતું કાઢ્યું તેને માલમાં મુક્યું અને તે માલ ટેકરી ઉપર હતો. ફરી અગ્નિ આવી ને તેને ખાળ્યો. (હજરત ફરમાવે છે) અમારી આગળ કોઈને માટે ગનીમતનો માલ (લુટ) હલાલ નહોતો (અમારે માટે હલાલ થયો) આ આટલાં માટે કે અલ્લાહે અમારી કમજોરી તથા અમને અશક્ત બે-યા તો તેને અમારે માટે પવિત્ર કરી.

ફાયદો આ પેગમ્બર હજરત યુઝા ખીન વત (અલે) હતા. હજરત મૂસા (અલે)ના ખલીફા. શા-મના મુલકમાં અરીહા શહેરમાં જુમઆને દિવસે લડાઇ થઇ હતી. ખોદાએ તેમની દોઆથી સૂર્ય-ને લડાઇના ફતેહ થવા સૂધી રોકી રાખ્યો હતો. હજરત યુશાએ (અલે) નવા વિવાહવાળાને તથા નવું ઘર બાંધનારને તથા વિયાનારાં જન-વરોના માલિકોને એટલાં માટે લીધા નથી કે તે-ઓનું દિવ ત્યાં લાગેલું રહેશે જેથી તેઓ સારી રીતે જોહાદ કરી શકશે નહીં. આથી જળાયું કે જોહાદ કરવો ખુલ્લા દિલવાળા, વગર વહગણ રાખનાર લોકોથી સારી રીતે થઇ શકે છે. આ-ગળી ઉમ્મતોમાં ચલણ હતું કે કુરખાની તથા ગનીમતના માલને આસમાની આગ બાળતી અ-ને કબૂલ થવાની આજ નિશાની હતી. ગનીમત-નો માલ લેવો તેઓને હલાલ નહોતો, ઉમ્મતે મો-હમ્મદી માટે હલાલ થયો છે.

૧૬૯૩ મુસલિમમાં જાહેર [રદી] થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ યહુદો પર લાનત કરે. તેઓએ પોતાના પેગમ્બરો-ની કમરોને મસજીદ બનાવી. (સિજદાની જ-ગ્યા બનાવી)¶

૧૬૯૪ બોખારીમાં અબુલ્લાહ ખીન અ-

¶ જ્યારે પેગમ્બરોની કમરોને સિજદાની જ-ગ્યા બનાવવું લાનતનું કારણ થયું તો વલીયોની કમરોને સિજદાની જગ્યા બનાવવી વધારે લાનતનું કારણ થશે. અને જ્યારે સિજદાની જગ્યા કે મસ-જીદ બનાવ્યાથી લાનત થાય તો સિજદો કરનાર પર કેટલી લાનત થવી જોઈએ. અહીં મુસલમાનો-ને શિક્કના કામેથી બચાવે. આમીન. આ. મે.

ખાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે અલ્લાહ તેઓ પર લાનત કરે. તમે જાણો, ખોદાની કસમ તેઓએ જાણ્યું છે કે તે-ઓએ (ઇબરાહીમ તથા ઇસમાઈલે) કદી તે તી-રથી ફાલ જોઇ નથી.

ફાયદો મકાના મુશરેફા પાસે ત્રણ તીર હતા. એક પર લખાયું હતું ખોદાએ હુકમ આ-પ્યો ખીજ પર લખાયું હતું ખોદાએ મનાઈ કરી ત્રીજે ખાલી હતો. તો જ્યારે તેઓની આ-ગળ કોઈ કામ આવતું જેમકે સફર કરવી અ-થવા નિકાહ કરવો તો તે ત્રીજીથી ફાલ લેતા હતા. જે હુકમનો તીર પ્રથમ હાથમાં આવતો તો તે કામ કરતા. અને જો મનાઇનો તીર નીકળતો તો તે કામથી દૂર રહેતા. પણ જે ખાલી તીર નીકળતો તો કેટલાક દિવસ થોભી જતા. ફરી એ-વીજ રીતે ફાલ લેતા. જ્યારે મક્કા ફતેહ થયું તો હજરતે (સલ) જોયું કે હજરત ઇબરાહીમ તથા હજરત ઇસમાઈલ (અલે) ની બે તસવીરો છે અને તેમના હાથમાં પણ ફાલના તીર છે. ત્યા-રે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મુશરેફાને સારી રીતે જણાયું છે કે આ યુજુ-રગો આ કામ કદી કરતા નહોતા તો પણ એ લોકો પોતાના કુશરથી તથા ખોદા તરફ જુડી વાત લગાડવાથી અટકતા નથી. એવીજ તરેહ આ ઉમ્મતના જાહેલ લોક અલી મુરતજ (રદી) ની તસવીર વગર દાઢીની બનાવે છે. અને ઇમામ કાસિમની સાચક (બરી) અને ગોમુલ આજમની મેધી કાઢે છે. અને જુઓ તો તેઓ સારી રીતે જાણે છે કે આ ખુલ્લી બનાવટ છે તે યુજુરગો આ બેહુદા વાતોથી પાક છે.

૧૬૯૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હે-રેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે એક પુરૂષે કહ્યું કે જરૂર હું આજ મને સદકા કરીશ. ફરી તેણે પોતાનો સદકો કા-ઢ્યો અને તેને એક વેશ્યાના હાથમાં મુક્યો. ફરી સવારના લોકો વાત કરવા લાગ્યા કે વેશ્યાને આ-જ રાત્રે સદકો મળ્યો. ફરી તેણે કહ્યું આ અ-લ્લાહ તારેજ માટે સ્તુતી છે વેશ્યાને સદકો કર-વા પર. જરૂર હું સદકો કરીશ. ફરી તેણે સદ-કાને કાઢ્યો અને તેને તવગરના હાથમાં મુક્યો.

તો સવારના લોક વાત ચીત કરવા લાગ્યા કે દો-લતવાળા પર સદકો થયો. ફરી તેણે કહ્યું એ અલ્લાહ તારેજ માટે સર્વ તારીફ છે તાલેવાનને સદકો આપવા પર. જરૂર હું સદકો કરીશ. ફરી તેણે સદકો કાઢ્યો ને એક ચોરના હાથમાં મુક્યો. તો લોકો સવારના બોલવા લાગ્યા કે ચોરને સદકો મળ્યો. ત્યારે તેણે કહ્યું એ અલ્લાહ તારેજ માટે સર્વ હુદ છે જનનીયાને તવંગરને અને ચોરને સદકો આપવા ઉપર. ફરી તેની પાસે આવીને કહેવાયું * તું જાણ તારી ખૈરાત કબૂલ થઈ છે. વેશ્યાની ખૈરાત તે એટલાં માટે કે કદાપી તે તે સદકાનો માલ લઈને હરામ કરીથી રોકારો. અને તાલેવાનની ખૈરાત તે કદાપી એથી ધડો લેશે, અને ખોદાએ જે તેને આપ્યું છે તેને તે ખરચ કરશે. અને ચોરની ખૈરાત તે એટલાં માટે કે કદાપી એ ખૈરાતને લીધે ચોરી કરવાથી રોકારો.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે ખૈરાત સદકાનો સવાખ નિરર્થક (નકામો) જતો નથી. અગર જો અજાણ પણે ખેમોકા ખરચાવો હોય પણ નૈયત ચોખ્ખી જોઈએ.

૧૬૯૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષે કદી કોઈને કદી નહોતી તેણે પોતાની અહલ (પોતાના લોકો) ને કહ્યું જ્યારે તે મરે તો તેને જાળશે. ફરી તેની અ-ઉધી રાખ ખુશકીમાં અને અડધી દરયામાં ઉડાવશે ખોદાની કસમ જો અલ્લાહે તેના પર તંગી કરે તો તે એવો અજાણ કરશે કે તેવો અજાણ તમામ જ-હાનમાંથી કોઈને કરશે નહીં. ફરી જ્યારે તે મર્યો તો તેઓએ તેના કહેવા પ્રમાણે કર્યું. તો અલ્લાહે ખુશકીને હુકમ કર્યો તો તેણે જે તેમાં હતું તે બેચું કર્યું અને દરયાને હુકમ કર્યો તો તેણે જે તેમાં હતું તે બેચું કર્યું. ફરી અલ્લાહે કહ્યું તેં શા માટે આ કર્યું? તેણે કહ્યું એ મારા પરવરદિગાર તારા ડરને લીધે. અને તું ધણું જાણનાર છે. તો અલ્લાહે તેને ખખશયો.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે અલ્લાહનો બપ તથા પોતાની કસમમાં ધકારો એ કુનાહ

ક આ અનવાર હાલો તે વખતના પેગમ્બર હોય અથવા ખામની ફરિયાદો હોય. કા. મા.

માફ થવાનું કારણ છે.

૧૬૯૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સૌથીમાન ખીન ઘણે કહ્યું આજ રાત્રે જરૂર હું સો સ્ત્રીઓ પાસે ફરીશ (એટલે તેઓથી સમ્મોગ કરીશ) તેમાંની દરેક સ્ત્રી એક છોકરા જાણશે જે અલ્લાહના આગમાં જોહાદ કરશે. તો ફરિસ્તાએ તેને કહ્યું તું ઇનશાઅલ્લાહ કહે. પણ તેણે કહ્યું નહીં અને ભૂલી ગયો. ફરી તે સો સ્ત્રી પાસે ફર્યો પણ તેમાંની માત્ર એ-કજ સ્ત્રી અડધું માણસ જણી. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે જો તે “ઇનશા અલ્લાહ” કહેતે તો કસમ પૂરી થતે તથા તેની ગરજ પૂરી પડવાની વધુ આશા થતે. એક રિવાયતમાં (સો સ્ત્રીને બદલે) નેવું છે અને એક રિવાયતમાં સિત્તર છે.

ફાયદો જ્યારે લોકોએ જોહાદમાં સુસ્તી કરી ત્યારે હજરત સૌથીમાને ઘણી એલાદની આ-શા કરી કે જોહાદ માટે ખીનઓની ગરજ રહે નહીં. પણ ઇનશાઅલ્લાહ કહેવાનું ભૂલી ગયા. મુ-રાદ પૂરી પડી નહીં. આથી જણાયું કે જ્યારે કો-ઈ કામનો ધરાદો કરે તો ઇનશાઅલ્લાહ જરૂર ક-હેવું જોઈએ. કારણ કે ખોદાની મદદ વગર આ-દમીથી કોઈ કામ થઈ શકતું નથી. ફરી તે પેગમ્બર હોય, વલી હોય હકીમ હોય કે બાદશાહ હોય.

૧૬૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ બ-રઝા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોલૈખીએ સાતને કતલ કર્યા ફરી કાફીરોએ તેને કતલ કર્યો. આ મારો છે અને હું તેનો છું. આ મારો છે અને હું તેનો છું.

ફાયદો જોલૈખીએ એક સદાખીનું નામ હતું. હજરતે (સલ) કોઈ લડાઈમાં જોયું કે કાફીરોની સાત લાસોની પાસે તેની લાસ પડી છે ત્યારે હજરતે (સલ) તેમની જીવલતમાં આ હદીસ ફરમાવી ફરી હજરતે (સલ) પૂર પ્યારથી તેમના માથાને પોતાની ગોદ (ખોળા)માં લીધું તે પછી કબ-રમાં દફન કર્યા.

૧૬૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બરોમાંથી કોઈ પેગમ્બરને એક કાફીએ અટકાવી દીધો તો તેણે હુકમ કર્યો જો

કીડીયોનું ઘર બળાયું. તો અલ્લાહે તેના તરફ વહી મોકલી કે તને એક કીડીએ ચટકા આપ્યો અને તરખીલ કરનાર એક ટોલાને તેં ખાળ્યું.

ફાથદો હજરત મુસાએ (અલે) અલ્લાહની જનાબમાં અરજ કરી એ અલ્લાહ તું યુનેહગારોની વસ્તીયોને હલાક કરે છે અને જુઓ તો તેઓમાં નેક લોક પણ હોય છે. ખોદાએ હજરત મુસા (અલે) ની સમજુતી ચાહી. હજરત મુસા (અલે) ને ગરમી ઘણી જણાઈ જેથી એક ઝાડના છાયામાં જઈ સૂતા. ત્યાં એક કીડીએ ચટકા આપ્યો, હજરત મુસાએ કીડીનું ઘર (દર) બળાવ્યું. ત્યારે ખોદાએ ફરમાવ્યું તેં એક કીડીની કસ્ટમાં સર્વ કીડીયોને જેઓ અલ્લાહની યાદ કરતી હતી શા માટે બળાવી ?

૧૭૦૦ બોખારીમાં ઇમરાન ખીન હોસૈન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ હતો અને તેના સિવાય કોઈ સીજ નહોતી. અને તેનું અરશ પાણી પર હતું. અને તેણે લોહ મહપુજમાં દરેક ચીજને લખી ફરી તેણે આસમાનો અને ઝમીનને બનાવ્યાં.

ફાથદો ઇમરાન ખીન હોસૈન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ની પાસે હું હતો. એટલામાં યમનના લોક આવ્યા. તેઓએ કહ્યું ઓ હજરત ! (સલ) અમે દીનને પૂછવા આવ્યા છીએ. અને અમે આ વાત પૂછીએ છીએ કે આ જહાનથી પ્રથમ શું હતું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલામાં કાઠએ મને કહ્યું કે તારું જાંટ છૂટી ગયું. હું જાંટની પાછળ ગયો તે મજલીસ બરખાસ્ત થઈ. જો હું ત્યાં રહેતો તો આથી ઘણો હાલ જણાતો. આ હદીસથી જણાયું કે એક વખત એવો હતો કે ખોદાની પાક ભત સિવાય કોઈ સીજ નહોતી ન અરશ હતું ન પાણી ન લોહ મહપુજ ન આસમાન અને ન ઝમીન. તે પછી ખોદાએ અરશને પાણી પર રાખ્યું અને જે જે આ જહાનમાં કરવાનું ધારેલું હતું તે લોહ મહપુજમાં લખ્યું. તે પછી આસમાન ઝમીન બનાવ્યાં. આ હદીસથી સાફ જણાયું કે યુનાની હકીમો જે કહે છે કે આસમાન ઝમીન અનાદી (કદીમ) છે તે એટું છે. મોખુસની અરજ સુદિ અને

સમજ શકતી નથી. નખી અસમની વાત પર અકીદો રાખવો જાહેર.

૧૭૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખે સ્ત્રી હતી તેઓની સાથે તેઓના બે છોકરા હતા. વર આવીને બે માંની એક સ્ત્રીના છોકરાને લઈ ગયું. તો તેણી એ પોતાની સાથવાળીને કહ્યું તારાજ છોકરાને વર લઈ ગયું છે. અને ખીજાએ કહ્યું તારાજ છોકરાને વર લઈ ગયું છે. ફરી તે બંને દાગિદ (અલે) પાસે ફરીયાદ લાવી. તો દાગિદે મોટીના લાલમાં ચુકાદો આપ્યો. ફરી તે બંને સોલેમાન ખીન દાગિદ (અલે) ની પાસે આવી અને તેમને આ હાલ બયાન કર્યો. તો સોલેમાને કહ્યું મને છરી આપો હું એના બે તુકડા કશું છું. ત્યારે નાનીએ કહ્યું તું કતલ નહીં કર અલ્લાહ તારા પર રહમ કરે. એ છોકરા મોટીનો છે (એટલે હવે હું કાંવો કરતી નથી ખીજાને આપો) ત્યારે તેમણે તે નાનીને અપાવ્યો.

ફાથદો હજરત સોલેમાને (અલે) નાનીને એટલાં માટે અપાવ્યો કે તેણીને દુઃખ થયું, તેણીએ છોકરાને કાપતું પસંદ કર્યું નહીં. તો જણાયું કે તે છોકરા તેનોજ હતો. અને જો મોટી સ્ત્રીનો હોતો તો તે તેના કાપવા પર રાજ થતે નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યારે ગવાહ નહોતો તો હાકેમને લાજમ છે કે કરીના તથા કિયાસ (અનુમાન) ઉપર અમલ કરે.

૧૭૦૨ મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્રાઈલમાં એક સ્ત્રી ડીગણી હતી. તે બે લાંબી સ્ત્રીઓ સાથે ચાલતી હતી. તેણીએ લાકડાનાં બે પગ (પાવડી) બનાવી પેહેર્યાં અને એક પોલ સોનાની વીટી બનાવી તેમાં કસ્તુરી ભરી અને તે તો ઘણી ઉમદા ખુશ્બો છે. ફરી તે બંને સ્ત્રીઓ સાથે ચાલી તો લોકોએ તેણીને ઓળખી નહીં. ફરી તેણીએ પોતાના હાથથી આવી રીતે ઇશારો કર્યો. ” આ હદીસના રાવી શેખાએ પોતાનો હાથ ઝાડ્યો (એટલે તે સ્ત્રીના ઇશારા કરવાની ખીસાલ બયાન કરી.)

ફાથદો તે સ્ત્રીએ પાવડી એટલાં માટે પેહે-

રી કે લાંબી જણાય. અને કસ્તુરીને લોકો તરફ એટલાં માટે મેહકારી કે ખુશખોને લીધે લોક તેની તરફ ધ્યાન આપે. આ હદીસમાં ઇશ્વારો છે કે જ્યારે બીતર ખમડેલું હોય તો જાહેરની બનાવટ કંઈ વિચારતી નથી.

૧૭૦૩ બોખારીમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલિયાં પેગમ્બરો સરદાર તથા હાકેમ બન્યા કરતા હતા. જ્યારે કોઈ નથી ફેલત થતો તો તેની જગ્યા બીજી નથી થતો. અને ખચીત મારી પછી કોઈ નથી નથી પણ મારી પછી ખલીફા થશે અને તે ધણી થશે. સહાબ્યાએ કહ્યું તો આપ અમને શો કુકમ ફરમાવો છો ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પ્રથમ હાકેમની એમત (કરાર) પૂરી કરો. ફરી બીજાની. તેઓના હક્કને અદા કરો. કારણ કે અલ્લાહ તેઓને રખત રાખવાનો હાલ પૂછનાર છે.

ફાઝલે એટલે જમતનો બદોબસ્ત તથા સુધારો હકિમ વગર થઈ શકતો નથી. આજળી જમતોમાં તો પેગમ્બરોથી બદોબસ્ત થતો હતો. આ જમતમાં ખલીફાઓથી થશે. માટે તેઓની તાબેદારી હર્દ મુસલમાન ઉપર વાજેબ છે. જો હાકેમ રખતના હક્કમાં કસર કરે તો તેથી ખોટા સમજાશે.

૧૭૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલ નાગા ગોસલ કરતા હતા અને એક બીજાની નખતોને જોતા હતા. અને મૂસા (અલે) એકલા ગોસલ કરતા હતા. તેઓએ કહ્યું ખોટાની કસમ મૂસા અમારી સાથે નહાતા નથી તેમને ખાદ ખાપ (ખુશિયો મોટો થવા) ની બીમારીજ રહે છે. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે મૂસા (અલે) એક વાર ગોસલ કરવા ગયા ફરી પોતાના કપડાને એક ખચર પર ચુકવું. તો તે ખચર તેમનું કપડું લઈને આવ્યો. હજરત ફરમાવે છે કે મૂસા તેની પાછળ આવી રીતે કહેતા હોડયા, ઓ ખચર મારું કપડું, ઓ ખચર મારું કપડું તે એટલાં સુધી કે બની ઇસ્માઈલિયાં તેમની નખતા તરફ નજર કરી ને કહ્યું ખોટાની કસમ મૂસાને કોઈ બીમારી નથી. ફરી તે ખચર એકથો તે એટલાં સુધી કે સારી

રીતે તેમના તરફ નજર થઈ. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે મૂસાએ (અલે) પોતાનું કપડું લીધું અને ખચરને મારવા લાગ્યા.

ફાઝલે આ હદીસથી જણાવ્યું કે જે કોઈ અહલે હક પર તોહમત ચુકે છે ખોટા તેને અરમિન્દો કરે છે. અને જણાવ્યું કે તનહાઈમાં એકલાં નાગા નહાવું દુસ્ત છે.

૧૭૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોરેજ એક પુરૂષ જગત (આબિદ) હતો. તેણે એક ઇબ્રાહિમ ખાનું બનાવ્યું તેમાં તે હતો. ફરી તે નમાઝ પઢતો હતો એવામાં તેની મા આવી ને કહ્યું ઓ જોરેજ ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારીમાં પૂકારે છે અને હું નમાઝમાં છું. ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો. તો તે ચાલી ગઈ. ફરી બીજો દિવસે તે નમાઝ પઢતો હતો અને તેની મા આવી ને કહ્યું ઓ જોરેજ ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારી મા પૂકારે છે અને હું નમાઝમાં છું. ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો તો તે ચાલી ગઈ. ફરી જ્યારે કાલ થઈ તો તે તેની પાસે આવી ને કહ્યું ઓ જોરેજ ? તો તેણે કહ્યું ઓ મારા પરવરદિગાર મારી મા પૂકારે છે અને હું નમાઝમાં છું. ફરી તે નમાઝમાં લાગેલો રહ્યો. તો તેણીએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ ન્યાં સૂધી એ વસ્થાનું મોં નહીં જુએ તું એને મોત નહીં આપતો. ફરી બની ઇસ્માઈલિયાં જોરેજની તથા તેની બંદગીની ચરચા થઈ. અને એક સ્ત્રી વસ્થા હતી જેની જીવસરતી જરણુલ મસલ હતી (દાખલો આપવામાં આવતી હતી) તેણીએ કહ્યું જો તમે ચાહો તો હું તેને ફંદામાં લઈ. હજરત (સલ) ફરમાવે છે કે ફરી તે તેની આગળ આવી તો તેણે તેની તરફ કંઈ નજર કરી નહીં. ફરી એક ચરાખનાર જે તેના બંદગી ખાનામાં આવ્યા કરતો હતો તેની પાસે તે આવી ને તેને પોતા પર શકિતમાન કર્યો ને તે તેણી પર મઠ્યો જ્યો તે મઠવતી થઈ. ફરી જ્યારે તે જણી તો તેણીએ કહ્યું ઓ જોરેજનું છે. ફરી એકા તેની પાસે આવ્યા. તેને ઇબ્રાહિમ ખાનાથી ઉતાર્યો. તેના ઇબ્રાહિમ ખાનાને પાડ્યું અને તેને મારવા લાગ્યા.

તેણે કહ્યું તમને શું થયું? તેઓએ કહ્યું તેં આ વેશ્યા સાથે વ્યભિચાર કર્યો છે. અને તે તારાથી બાળક નહીં. જોરેજો કહ્યું તે બાળક ક્યાં છે? ફરી તેઓ તે બાળકને લાગ્યા. જોરેજો કહ્યું મને તમો છોડો હું નમાજ પઢું. ફરી તેણે નમાજ પઢી. ત્યારે તે નમાજ પઢી રહેતા તો તે બાળક લવાયું તેણે તેનું પેટ ઠાકીને કહ્યું આ બાળક તારો બાપ કાણ છે? બાળક બોલ્યું ફલાણો બરવાડ. હજરત (સલ) ફરમાવે છે ફરી તો તે સખળા જોરેજો પાસે આવ્યા અને તેને ચુચ્ચન કરવા લાગ્યા, તેને પંપાળવા લાગ્યા. અને કહ્યું અમો તારૂં બંદગીખાનું સોનાનું બાંધી આપીએ? તેણે કહ્યું ના, જેવું હતું તેવું માટીનું બાંધી આપો. અને એક છોકરા પોતાની માનું દૂધ પીતો હતો. એટલામાં એક સારાં કપડાંવાળો મજબુત પુરૂષ સ્વારી પર સ્વાર થઈને આવ્યો, ત્યારે તેની માએ કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એવો કર. ફરી તે છોકરાએ છાતી છોડી અને તે પુરૂષ તરફ ફર્યો. ફરી તેની તરફ નજર કરીને કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એવો નહીં બનાવ. ફરી તે છાતી તરફ જુક્યો અને ધાવવા લાગ્યો. અણુ હોરેરા કહે છે કે હું હજરત (સલ) તરફ જતો હતો તેવણુ તે ધાવવાની તરેફ બતાવતા હતા. પોતાની આંગળી મોંમાં નાંખી ચૂસતા હતા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકો એક લોડીને લઈને નીકળ્યા અને તેઓ તેણીને મારતા હતા અને કહેતા હતા તેં ઝીના કરી છે ચોરી કરી છે. અને તે કહેતી હતી, અલ્લાહ મને યસ છે અને તે મારું કામ બજાવનાર (વકીલ) છે. ત્યારે તે છોકરાની મા બોલી આ અલ્લાહ મારા દીકરાને એના જેવો નહીં કર. ત્યારે તે છોકરાએ ધાવતું છોડી તેણીના તરફ નજર કરીને કહ્યું, આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર. ફરી આ જગ્યા બને મા દીકરામાં વાતચીત થઈ. તેની બોડકી * માએ કહ્યું સારી હાલતવાળો પુરૂષ આવ્યો ને મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એના જેવો કર.

તો તે કહ્યું આ અલ્લાહ તું એના જેવો મને નહીં કર. અને આ લોડીને લઈને તેઓ આવ્યા તેઓ તેને મારતા હતા અને કહેતા હતા તેં ઝીના કરી ચોરી કરી તો મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મારા દીકરાને એના જેવો નહીં કર તો તે કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર. તે છોકરાએ કહ્યું ખચીત તે પુરૂષ જલેમ હતો જેથી મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો નહીં કર. અને ખચીત આ લોડી માટે તેઓ કહે છે તેં ઝીના કરી પણ તેણીએ ઝીના કરી નથી અને તેં ચોરી કરી પણ તેણીએ ચોરી કરી નથી. માટે મેં કહ્યું આ અલ્લાહ તું મને એના જેવો કર.

કાયદો અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તણુ બાળકો સિવાય કોઈ બાળક બોળામાં બોલ્યું નથી. એક ઈસા બીન મરયમ ફરી આ હદીસ ફરમાવી અને બે બાળકોના બોલવાને વર્ણવ્યું તો તણુ છોકરાઓનું બોલવું સિધ્ધ થયું.

૧૭૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં સલમા બીન અકવા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજને દિવસે અમારા સ્વારોમાં બેહતર અણુ કતાદા છે, અને અમારા પેદલ ચાલનારાઓમાં બેહતર સલમા છે” જોકેરદથી પાછા ફરતી વેળા હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

કાયદો જોકેરદ એક નેહરનું અથવા એક ગામનું નામ છે. અણુ કતાદા તથા સલમા અનસારી સહાબા છે. હજરતે (સલ) તેઓની સીપાઈગરી તથા ઉસ્તાદીની તારીફ કરી.

૧૭૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક પુરૂષ હતો જે લોકોને ફરજ આપતો હતો. અને પોતાના ગુલામને કહેતા હતા કે જ્યારે તું નાદાર પાસે જાય તો દરગુજર કર્યો કર. (એટલે સખતીથી માંગણી કરવી. નહીં) કદાપી ખોદા પણ અમારેથી દરગુજર કરે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણે અલ્લાહની મુલાકાત કરી (મર્યો) તો અલ્લાહે તેનાથી દરગુજર કરી.

કાયદો એટલે મરવા પછી તેના પર અજામ કર્યો નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે જે

* બોડકી એ “હલકા” શબ્દનો તરજુમો છે. પણ શરહ મશારેકમાં એ શબ્દનો તરજુમો કંઠમાળા વાળો કર્યો છે. ગુ. મો.

મમલક ઉપર સખ્તી કરતો નથી તે પર ખોદા સખ્તી કરતો નથી.

૧૭૦૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂરીયા સુધાર હતા.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે ધંધા અને પેશા કરવો કંઈ એમની વાત નથી. એટલુંજ નહીં પણ ધંધાનાં રહેતું મરદ માટે હુનર છે. કે જેથી પોતાનાં બાળ બચ્ચાંઓની ખર્ચ લઈ શકે. અને માંગવાની જલ્લત (ખિસ્સર) થી બચે.

૧૭૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પલેગ અજળ હતી, અલ્લાહ પોતાના બંદાઓમાંથી જે પર ચાહે તે પર મોકલે છે. ફરી અલ્લાહે તેને ધર્માનવાળાઓ માટે રહમત કરી છે. કોઈ પણ બંદો જે ગામમાં પલેગ (તાજિન) હોય ત્યાં હોય અને તેમાં સખર કરીને થોભી રહે (ધીરજ રાખીને) સવાબની આશા કરીને ત્યાંથી નીકળે નહીં, તે જાણે છે કે અલ્લાહે જે લખ્યું છે તે સિવાય કંઈ તેને લાગતું નથી તો તેને માટે શહીદનો સવાબ છે. ” હજરત આએશા (રદી) એ જ્યારે તાજિન (પલેગ) વિષે હજરત (સલ) ને પૂછ કરી ત્યારે તેમણે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તાજિન આગળી લખમત ઉપર અજળ હતી અને ઉખમતે મોહમ્મદી માટે રહમત છે. જે કોઈ તાજિનમાં ધીરજ રાખે શે-હેરથી નહીં નીકળે તકદીરનો એતેકાદ રાખે અને તાજિનના દુઃખથી મરશે તો તે શહીદોમાં લખાશે. જે શેહેરમાં પલેગ થાય ત્યાંના લોકોને ત્યાંથી નીકળવું ફરસ્ત નથી. અને બીજા શેહેરવાળાઓને તે શેહેરમાં આવવું જોઈએ નહીં.

૧૭૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં જુન્-હોય ખીન અબ્દુલ્લાહ (રદી) થા રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારેથી આગળ એક પુરુષ હતો તેને જખમ હતો જેથી તે ગભરાયો ને છી લઈને પોતાનો હાથ કાપ્યો જેથી તેનું ખૂન બંધ પડ્યું નહીં તે એટલાં સૂધી કે તે મરી ગયો. તે અલ્લાહ તાલાએ ફરમાવ્યું મારા બંદાએ પોતાનો જન આપવામાં જલ્દી કરી માટે

મેં તેના પર જનત હરામ કરી છે.*

૧૭૧૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સહિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારાથી પ્રથમ એક પુરુષ હતો જેણે નવાણું જન માર્યા ફરી જમીન ઉપરના ધણા વિદાનની પૂછ કરી તો લોકોએ એક રાહેબ (દરવેશ) ને બતાવ્યો. તો તેણે તેની પાસે આવીને કહ્યું કે તેણે નવાણું જન કતલ કર્યા છે તો શું તેને માટે તોળા છે? તેણે કહ્યું કે નહીં. ત્યારે તેને કતલ કરીને પૂરા સો કર્યાં. ફરી તેણે જમીન ઉપરના ધણા વિદાનની પૂછ કરી. તો લોકોએ એક વિદાન પુરુષને બતાવ્યો તો (તે આલિમ પાસે આવીને) તેણે કહ્યું કે તેણે સો જન કતલ કર્યા છે, શું તેને માટે તોળા છે? તે આલિમે કહ્યું તે પુરુષ વચ્ચે અને તોળા વચ્ચે કોણ આવે છે? (એટલે તોળાને કોઈ રોકનાર નથી) ફલાણી ફલાણી જમીન તરફ તું જ તેમાં ફેટલાક લોકો અલ્લાહની બંદગી કરે છે તું પણ તેઓની સાથે અલ્લાહની બંદગી કર, અને તારી જમીન તરફ પાછો નહીં ફર. કેમકે એ ખરાબ જમીન છે. ફરી તે ચાલ્યો, જ્યારે તે અડધે રસતે પોહોંચ્યો તો તેનું મોત આવી લાગ્યું. તો તેના વિષે રહમતના ફિરસ્તા તથા અજળના ફિરસ્તા ઝબડવા લાગ્યા. રહમતના ફિરસ્તાઓએ કહ્યું એ તોળા કરીને દિલથી ખોદા તરફ લાગીને આવ્યો છે. અને અજળના ફિરસ્તાઓએ કહ્યું ખચીત એણે કદી કોઈ બહુ કામ કર્યું નથી. ફરી તેઓ પાસે એક ફિરસ્તો માણસની શિકલમાં આવ્યો. ફિરસ્તાઓએ તેને પંચ બતાવ્યો. તેણે કહ્યું બંને જમીનોની વચ્ચે માપણી કરો, ફરી બેમાંથી જેની તરફ પાસે હોય તેને તે લાએક છે. ફરી તેઓએ માપણી કરી તો જે જમીનનો તેણે વિચાર કર્યો હતો તેને તે પાસે થયો જેથી તેને રહમતના ફિરસ્તાઓએ કબજે કર્યો ” અને એક રિવાયતમાં છે કે “અલ્લાહે આ જમીનને વહી કરી કે તું ફર થા. અને આ જમીનને કે તું પાસે થા.” બોખારીની રિવાયતમાં

* આથી જણાયું કે આપ કાત કરવો મોટું પાપ છે. હમામ અયુ હતીફ તેના બનાજા પર નમાજ પઢવી ફરસ્ત જણતા નથી. ગુ. મો.

છે “ તે છાતીના બલે તોબાની જમીન તરફ સર-
ક્યો (એટલે મરતી વેળા અને જમીનની વચ્ચે હતો.
છાતીથી સરકીને તે તરફ પાસે થયો)

ફાંચદો આ હદીસથી કેટલાક ઉમદા કા-
યદા સિધ્ધ થાય છે (૧) મોટા ગુનાહથી તોબા
કરવી મકબૂલ છે (૨) જ્યાં ગુનોહ કર્યો હોય
ત્યાંથી હિજરત કરવી મુસ્તહબ છે. કે જેથી પુરા
સાથીઓની સંગ ફરીથીને તેને બલામાં નાખે નહીં
(૩) ફિસ્તાઓને ધલમે ગેબ નથી. જે તેઓ-
ને ગેબ હતે તો અબખના ફિસ્તા તકરાર ક-
રતે નહીં (તથા લવાદ કરી જમીન માપવાની જ-
રત પડતે નહીં.) (૪) વાદી પરતિવાદીએ લવાદ
(હકમ) ઠેરવવો ફરસ્ત છે (૫) અલ્લાહની રહ-
મતની કંઠ હદ નથી. અયાં બંદાએ ચોખ્ખા
દિલથી તોબા કરી ત્યાં રહમત અને અખશીશનો
દરયો નેશમાં આવ્યો.

૧૭૧૨ મુસલિમમાં સોહૈબ [રદી] થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે [સલ] શરમાયુ કે તમા-
રેથી આગળ એક રાગ હતો અને તેનો એક
નદુગર હતો. જ્યારે તે ધરડો થયો તો તેણે
રાગને કહ્યું હું છુટ્ટો થયો છું. માટે મારી પા-
સે એક છોકરો મોકલ્યો જેને હું નદુ શીખવું.
ફરી તેણે તેની પાસે એક છોકરો મોકલ્યો જેને તે
નદુ શીખવતો હતો. જ્યારે તે છોકરો જતો તો
તેના માર્ગમાં એક દરવેશ હતો તેની પાસે બે-
સતો અને તેની વાતો સાંભળતો જે તેને પ-
સન્દ પડતી હતી. જ્યારે નદુગર પાસે આવતો
તો દરવેશ પાસે જવું થતું અને તેની પાસે બે-
સતો. ફરી જ્યારે તે નદુગર પાસે આવતો તો
તે તેને મારતો જેની શિકાયત (ફરયાદ) દરવેશ
પાસે એણે કરી. દરવેશે કહ્યું જ્યારે તું નદુ-
ગરથી ડરે તો તેને કહે મારા ધરવાળાએ મને રો-
ક્યો. અને જ્યારે તું તારા ધરવાળાથી ડરે તો
કહે મને નદુગરે રોક્યો. તો તે એવીજ રીતે
રહેતો હતો. એવામાં એક કદાવર પ્રાણી
ઉપર તેનું જવું થયું જેણે લોકોને (આવ જ
કરતાં) રોક્યા હતા. તે છોકરાએ કહ્યું આ-
જને દિવસે હું નાણીશ કે નદુગર એક છે અ-
થવા દરવેશ એક છે. ફરી. તેણે પથર લીધો
અને કહ્યું આ અલ્લાહ દરવેશનું કામ નદુગ-

રના કામથી તારી નજદીક પ્યારું છે તો આ
પ્રાણીને કતલ કર કે લોકો ચાલુ થાય. ફરી તે જ-
નવરને પથર માર્યો. અને તેને મારી નાખ્યું ને
લોક ગયા. ફરી તે છોકરો દરવેશની પાસે આ-
વ્યો અને તેને ફિસ્તા બપાન કર્યો. દરવેશે કહ્યું
ઓ મારા પ્યારા દીકરા ! આજને દિવસે તું મા-
રેથી અફજલ (એક) છે. તારી પદવી એટલે
પોહોંચી છે જેને હું બેધ રહ્યો છું. અને ખચી-
ત હવે તું ફસારો (પરીક્ષામાં પડશે) પણ જ્યારે
તું ફસારો તો તારે મારું નામ બતાવવું નહીં.
અને તે છોકરો આવળાઓને કોદીઓને સાળ ક-
રતો હતો. અને લોકોની સર્વ ખીમારીનો ઇ-
લાજ કરતો હતો. ફરો રાગને સાથે બેસનાર જે
આંધળો થયો હતો તેણે એ હાલ સાંભળ્યો તે તે
છોકરા પાસે ધણી ભેટો (હદયા) લઇને આવ્યો.
અને કહ્યું જે તું મને સાળે કરે (શિશ આપે)
તો આ સથળ તારું છે. તે છોકરાએ કહ્યું ખ-
ચીત હું કોઇને શિશ આપતો નથી, શિશ તો
અલ્લાહજ આપે છે. જે તું અલ્લાહ પર ઇમા-
ન લાવે તો અલ્લાહ પાસે હું દોઆ કરીશ તે
તને સાળે કરશે. ફરી તે અલ્લાહ
હ પર ઇમાન લાગ્યો અલ્લાહે તેને સાળે કર્યો.
ફરી તે રાગની પાસે આવ્યો અને જેવી રીતે તે
બેસતો હતો તેવી રીતે બેઠો. રાગએ તેને કહ્યું
તારી આંખ કોણે ફરી આપી ? તેણે કહ્યું મારા
પરવરદિગરે. રાગએ કહ્યું શું મારા વગર તારો
ખીજે પરવરદિગર છે ? તેણે કહ્યું મારો અને
તારો પરવરદિગર અલ્લાહ છે. ત્યારે રાગએ તેને
પકડ્યો અને દુઃખ દેવા લાગ્યો, તે એટલાં સૂધી
કે તેણે છોકરાનું નામ બતાવ્યું. ફરી તે છોકરો
બુલાવાયો. અને રાગએ તેને કહ્યું આ મારા પ્રિય
પુત્ર તારું નદુ એટલે દરજે પુગ્યું છે કે તું આં-
ધળાઓને કોદીઓને સાળ કરે છે અને તું આ કરે
છે અને આ કરે છે. હજરતે (સલ) શરમાયુ કે તે
છોકરો આવ્યો ખચીત હું કોઇને સાળે કરતો નથી
સાળે તો અલ્લાહજ કરે છે. ફરી તેને પકડ્યો
અને તેને દુઃખ દેવા લાગ્યો. તે એટલાં સૂધી
કે તેણે દરવેશને બતાવ્યો. ફરી દરવેશ લવાયો તેને
કહ્યું તું તારા દીનથી ફરી જા. તેણે નકાર કર્યો.
ફરી કરવત મંગાવી અને દરવેશના માથાના સેંતા

પર રાખી તેને ચાંચાં. તે એટલાં સૂધી કે તેના બે ફાડચા પડી ગયાં. ફરી છોકરા લવાયો તેને કહેવાયું કે તું તારા દીનથી પાછો ફર. તેણે નકાર કર્યો, તો રાજાએ તેને પોતાના સાથીઓ કેટલાક પુરોને સાંધ્યા, અને કહ્યું કે એને ફલાણા ફલાણા પર્વત તરફ લઈ જાઓ અને એને તે પર્વત ઉપર ચઢાવો. ફરી જ્યારે તમે પર્વતની ટોચ (શિખર) પર જાઓ તો જો તે પોતાના દીનથી ફરે તો ઠીક, નહીં તો એને ફેંકો. ફરી તેઓ એને લઈ ગયા. અને પહાડ પર ચઢાવ્યો. તો તે છોકરાએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે તું ચાહે તેમ તું મને એઓથી બસથા (એટલે એઓના શરથી બચાવ.) તે પહાડે તેઓને ધણી હલાવ્યા જેથી તેઓ પડી ગયા. અને તે છોકરા રાજા પાસે ચાલતો આવ્યો. રાજાએ તેને કહ્યું તારા સાથીઓનો શો હાલ છે? એણે કહ્યું મારા તરફથી અલ્લાહ તેઓને બસ પડ્યો. ફરી તેણે તે છોકરાને પોતાના સંગવાળા પુરોને સાંધ્યા અને કહ્યું કે એને લઈ જાઓ. ફરી એને એક નાવડીમાં બેસાડવો અને જ્યારે સમુદ્રની વચ્ચે જાઓ તો જો એ પોતાના દીનથી ફરે તો ઠીક, નહીં તો એને દરયામાં નાંખો. ફરી તેઓ તેને લઈ ગયા. તે છોકરાએ કહ્યું ઓ અલ્લાહ તું જેવી રીતે ચાહે મારા તરફથી તું તેઓને બસ થા. ફરી તે નાવડી તેઓને લઈને ઉંધી થઈ જેથી તેઓ કુખ્યા અને એ ચાલતો રાજા પાસે આવ્યો. રાજાએ તેને કહ્યું તારા સાથીઓ શું કરે છે (એટલે તેઓનો શોહાલ છે)? છોકરાએ કહ્યું અલ્લાહ મને તેઓની ધુરાઈથી બચાવ્યો. ફરી તેણે રાજાને કહ્યું હું તને જે કહું તે પ્રમાણે જ્યાં સૂધી કરશે નહીં ત્યાં સૂધી તું મને મારનાર નથી. રાજાએ કહ્યું તે શું છે? તેણે કહ્યું તું લોકોને એક મેદાનમાં ભેગા કરશે અને મને મામલા પર સુધી દેશે. ફરી તું મારી તીરની થેલીથી એક તીર લેશે અને તે તીરને કામડીની વચ્ચે રાખશે અને કહેશે બિસ્મિ-લ્લાહ રહિમલ જોલામ ફરી તું મને મારશે. જો તું એવી રીતે કરશે તો મને મારશે. ફરી તે રાજાએ લોકોને એક મેદાનમાં ભેગા કર્યા. અને તેને એક થમ્બ પર સૂલીએ ચઢાવ્યો અને તેની

તીરની થેલીથી તીર લઈ કામડીની વચ્ચે રાખીને કહ્યું બિસ્મિ-લ્લાહ રહિમલ જોલામ. ફરી તેને તીર માર્યો તો તે તીર નામણામાં લાગ્યો. છોકરાએ પોતાના હાથને તીર લાગેલી જગ્યા નામણામાં રાખ્યો અને મરી ગયો. ત્યારે લોકોએ કહ્યું આમન્ના બે રહિમલ જોલામ ઓ ફરી રાજા પાસે કોઈએ આવીને કહ્યું તને શી ખબર છે? જેની તું બચ રાખતો હતો ખોદાની કસમ તે તારી બચ તો તારા પર ઉતરી છે. લોકો ધમાન લાવ્યા છે. રાજાએ માર્ગોને માથે ખાડા ખોદવાનો હુકમ કર્યો. ફરી ખાડા ખોદાયા અને તેમાં ચેહ સળગાવી અને કહ્યું જે કોઈ પોતાના દીનથી નહીં ફરશે તેને એમાં નાંખો અથવા તેને કહેા કે પડ (તે ચેહમાં પડ) તો લોકોએ તેમ કહ્યું. તે એટલાં સૂધી કે એક સ્ત્રી આવી તેની સાથે બાળક હતું તે સ્ત્રી તેમાં પડવાથી પાછી હતી તો તે છોકરાએ કહ્યું ઓ મા! તું સખર કર કારણ કે તું સત્યપર છે.

કાથદો આ હદીસમાં હકવાળા, ખાતેલવાળા, સખરની ફજલત, અને અલ્લાહની હિદાયતનું બયાન છે. આ કિસ્સાને મુજમલ રીતે (સામટી રીતે) અલ્લાહ તઆલાએ સૂરા વસ્સમાએ જાતીલ ખોજનામાં વર્ણવેા છે.

૧૭૧૩ મુસલિમમાં મોઆવિયા ખીન હકમ સોલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે પેગમ્બરોમાંથી એક પેગમ્બર લીટીયો દોરતા હતા. તો જેની લીટીયો તેમની માફક ફડે તો ઠીક છે.

કાથદો મોઆવિયા ખીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ને પૂછ્યું કે અમે કુફરની હાલતમાં ઇલમે જેબ બતાવનાર પાસે જતા હતા. હજરતે (સલ) ફરમાયું કે હવે તેઓની પાસે જગ્યા નહીં કરો. ફરી મેં કહ્યું કેટલાક લોકો લખીરો પાડીને કંઈક હાલ બતાવે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અરબના કહેરોની દરતુર હતી કે જ્યારે તેઓને કંઈ કામ કરવું હોય તો જલદી જલદી લખી લખીરો પાડતા. યરી બેએ લખીરો મેળવીને કાપતા જતા. છેવટે જો બે લખીરો રહી જતી તો તે

કામને સારું જાણતા હતા. હદીસના આલેખોએ કહ્યું છે કે આ હદીસથી સિધ્ધ થયું કે (તેવી) લકીરો કાઢવી દુરસ્ત નથી. કારણ કે લકીરો ખેંચવી તે પેગમ્બરનો મોજો હોતો તો તેને માફક ખીજ લોકોથી થયું અશક્ય છે. કેટલાક નાદાન આ હદીસને ઇલમે રમલનો આધાર ગણે છે. એ જોડી વાત છે. કારણ કે તે પેગમ્બરનું લીટી દોરવું ખાતરી પૂર્વક જણાઈ શકતું નથી કે જેથી આ લીટીમાં અને તે લીટીમાં મલતા પહોં કે નહીં મલતા પહોં જણાય. (અને જ્યારે તેને મલતા પહોં જણાય નહીં તો દુરસ્ત નથી) અને કણી હદીસો તથા આયતોથી સિધ્ધ થાય છે કે ભવિષ્યની વાત ખાતરી પૂર્વક કોઈ જાણી શકતું નથી. અને તેને જાણવાનો કોઈ કાયદો દેરવાયો નથી. તો ખુલ્લી રીતે જણાવું કે ઇલમે રમલ જરૂર અને નજુમ સારીખતમાં કદી દુરસ્ત નથી.

૧૭૧૪ મુસલિમમાં અબુલ્લાહ ખીન અમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આસમાનો અને જમીનના પૈદા કરવા પૂર્વે પચાસ હજાર વર્ષ અલ્લાહે જમલકની તકદીરો લખી. હજરત (સલ) ફરમાવે છે અને તેનું અરસ પાણી પર હતું.

ફાથહે જે કંઈ જોદાએ બનાવવું હતું તેને પ્રથમ લોહ મહબુબમાં લખ્યું ફરી તેની માફક જહાન ઉત્પન્ન કર્યું. આથી જણાવું કે પાણીની હસ્તિ આસમાન જમીનથી પ્રથમ છે.

૧૭૧૫ મુસલિમમાં જામેર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેનું જુઠું કહ્યું તે અગ્નિમાં જશે નહીં. કેમકે તે બદર તથા હોદેબીયામાં હાજર થયો છે "હાતેખ ખીન અખી જલતઆ (રહી) નો કુલામ હજરત (સલ) પાસે સિ-કાયત કરતો આવ્યો ને કહ્યું કે ઓ રસુલુલ્લાહ હાતેખ જરૂર દોઝખમાં જશે. ત્યારે હજરતે (સલ) તેને આ કહ્યું. આ હદીસથી સારું સિધ્ધ થયું કે હજરત (સલ) ના જે સહાબા જજે બદરમાં તથા જજે હોદેબીયામાં હાજર હતા તેઓ માટે દોઝખ દરામ છે. તેઓ ખતીલ જનતીજ છે. જજે બદરમાં ત્રણસો તેર સહાબા હતા. અને જજે હોદેબીયામાં પંદર સો હતા.

૧૭૧૬ જોખારીમાં ઉરવા ખીન ઝોમેર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ-અદે જુઠું કહ્યું. પણ આ એક એવો દિવસ છે કે અલ્લાહ તેમાં કાબાને માન આપે છે. અને આ દિવસમાં કાબાને ગીલાફ પોહેરાવાય છે. "એટલે સઅદખીન ઝોખાદાએ (રહી). જ્યારે તેણે અણુ સુફ-યાન (રહી) ને કહ્યું આજનો દિવસ તે લગાઈનો દિવસ છે આજે કાબામાં લડવું હલાલ થશે. એ વાતની ખબર અણુ સુફયાને રસુલુલ્લાહ (સલ) ને કરી. આ હદીસ મુરસલ છે (એટલે તાબેઈને સહાબીનું નામ રિવાયતમાં વર્ણવ્યું નહીં.) અને આ હદીસ હજરત આઝેશા (રહી) થી રિવાયત થઈ છે તેવણે નખી (સલ) થી રિવાયત કરી છે.

ફાથહે જોખારીમાં પૂરો કિસ્સો આવી રીતે છે કે જ્યારે હજરત (સલ) મકાને ફતેહ કરવા મદીનાથી આવ્યા તો આ ખબર ફોરેશને પોહોંચી તો અણુ સુફયાન, હકીમ, અને જો-દેલ હજરત (સલ) ની ભાલ કાઢવા નીકળ્યા. હ-જરતના જાસૂસ તેઓને પકડી લાઇ ગયા. અણુ સુફયાન મુસલમાન થયા. જ્યારે હજરતે (સલ) કુચ કરી તો અબ્બાસ (રહી) ને ફરમાવ્યું કે તમે એક જગ્યા ઉપર અણુ સુફયાનને લાઇને ઉભા રહો કે તે મુસલમાનોની ફોજને જુઓ. તો અબ્બાસ તેમને લાઇને ઉભા રહ્યા. અને હજરત (સલ) નું લશ્કર નીકળવા લાગ્યું. અણુ સુફયાન દરેક ટોલાનું નામ પૂછતા જતા હતા, અબ્બાસ ખતલાવતા જતા હતા. અણુ સુફયાન કહેતા હતા અને આ લોકોથી શું કામ? જ્યારે એક મોઢું ટોલું આવ્યું અણુ સુફયાને પૂછ્યું આ કોણુ લોક છે? અબ્બાસે કહ્યું આ અનસારી લોક છે તે-ઓના સરદાર તથા અણ્ડાવાળા સઅદ ખીન ઝોખા-દા હતા. સઅદે અણુ સુફયાનને કહ્યું આજ રકત વેહવાનો દહોડો છે. આજે કાબામાં લડવું હલાલ થશે. ફરી હજરત (સલ) નું ટોલું આવ્યું અને હજરત (સલ) નો અણ્ડો ઝોમેર (રહી) પાસે હતો. અણુ સુફયાને હજરત (સલ) ને કહ્યું તમે સઅદની વાત સાંભળી નથી? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તેણે શું કહ્યું? અણુ સુફયાને તે વાત બયાન કરી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. અને નવા મુસલમાનોને દિલાસો આપ્યો.

૧૭૧૭ બાપ્તિસ્મ તથા મુસલિમમાં સલમા બીન અકવા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે તે વાત કહી તેણે જૂઠું કહ્યું ખચીત તેને માટે બે સવાબ છે. અને હજરતે (સલ) બે આંગળીયો ભેગી કરી. ખચીત તે જોહાદ કરનાર છે મેહનતી માણસ છે અરબનો કોઇ આદમી લાયકો તેના જેવી ચાલ ચાલ્યો હશે. ” એટલે આમિર બીન અકવા સલમાના ભાઇ માટે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને તેમના ઘુંટણને તેમની તલવારની નોક લાગી હતી જેથી તે મર્યા હતા.

ફાથદો જંગે ખૈયરમાં આમરે કોઇ કાફર ઉપર તલવાર મારી તો તે તલવારની નોક તેમનાજ ઘુંટણ ઉપર પડી તેજ દુઃખથી તેવણુ મરણુ પામ્યા. કેટલાક લોકોએ કહ્યું આમિર હરામ મોત પોતાના હાથથી (આપઘાતથી) મર્યા તેમને જોહાદનો સવાબ મળશે નહીં. જ્યારે હજરતે (સલ) આ વાત સાંભળી ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. આમિર માટે બે સવાબ ફરમાવ્યા એક જોહાદનો સવાબ બીજો ઝખમની તકલીફનો. આ હદીસથી જણાવ્યું કે જે અવિચારે પોતાના હાથથી પોતાના દેહ પર ઝખમ લાગે અને તેથી માણસ મરે તો તેનું મોત હરામ નથી.

૧૭૧૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરુષને જૂઠું થવા માટે આટલું બસ છે કે તે જે સાંભળે તે બયાન કરે ” અને કોળાઇની રિવાજમાં જૂઠાની જગ્યા ગુનેહગાર (ધસમ) શબ્દ છે.

ફાથદો એટલે ઘણી ખરી ખબરો અને હિકાયતો જૂઠી કારી નહીં તો જે દરેક વાત બયાન કર્યો કરશે તો આ શબ્દ પછુ જરૂર જૂઠું હોય. એટલે જૂઠું મદદગાર હોય. આ હદીસથી સાફ જણાવ્યું કે જ્યાં સુધી વાતની સારી રીતે જાંચ નહીં કરે ત્યાં સુધી જાંચ પર લાવે નહીં.

૧૭૧૯ બાપ્તિસ્મ તથા મુસલિમમાં અયુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરુષોમાંથી ઘણા સમ્પૂર્ણ થયા પછુ ઓઝોમાંથી ઇમરાનની છોડરી મર્યામ તથા ફરઆનની બાઈડી આસીયા સિવાય કોઇ સમ્પૂર્ણ થઇ નહીં.

ફાથદો એટલે આગળી ઉમ્મતોમાં માત્ર આજ બે સ્ત્રીઓ કમાલવાળી થયો. કોરણ કે ઉમ્મતે મોહમ્મદીમાં હજરત પદીજા હજરત શતેમા તથા હજરત આઝિશા (રદી) ની સમ્પૂર્ણતા ઘણી હદીસોથી સ્પષ્ટ છે.

૧૭૨૦ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ધરાક પોતાના દિરહમ અને કશીઝની મનાઇ કરશે અને શામ પોતાના મુદ અને દીનારની મનાઇ કરશે અને મિમર પોતાના ગુણ અને દીનારની મનાઇ કરશે અને તમે જેવા શરમાં હતા તેવા થશો અને તમે જેવા શરમાં હતા તેવા થશો અને તમે જેવા શરમાં હતા તેવા થશો. આ હદીસ ઉપર અયુ હોરેરા (રદી) ના માસ અને ખૂને સાક્ષી આપી છે. (એટલે એમાં કંઇ શક નથી.)

ફાથદો કશીઝ અને મુદ માપના નામ છે. જેમાં અનાજ માપે છે. અને અરદખ (ગુણ) ચોસઠ સરનો થાય છે. આ હદીસમાં આખર જમાનાના શિતના ફસાદની ખબર છે કે એ દેશોની આવક ઇમામને મળશે નહીં. રખત સરદારની તાબેદારી કરશે નહીં. જેવી રીતે ઇસ્લામથી પ્રથમ વગર સરદારનો દેશ હતો તેવા થશે.

* ૧૭૨૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારા પર હમણા એક સૂરા ઉતરી. ફરી હજરતે (સલ) બિસ્મિલ્લાહ પઢિને ઇન્નાઆલેનાની પૂરી સૂરા પઢીને ફરમાવ્યું, તમે જાણો છો કોસર થું છે ? અમે કહ્યું અલ્લાહ તથા તેના રસૂલ સારી રીતે જાણનાર છે. હજરતે ફરમાવ્યું કે તે એક તેહેર છે. મારા પરવરદિગાર મને તેના વાયદો કર્યો છે. તેના પર ઘણી ખેર (બલાઇ) છે. તે હેબર કેયામતને દિવસે મારી ઉમ્મત આવશે તેના વાસણ તારાઓની ગણતરીએ છે ફરી એક બંદો તેઓમાના રોકાશે. હું કહીશ આ મારા પરવરદિગાર ખચીત તે મારી ઉમ્મતમાંથી છે ત્યારે કહેવામાં આવશે કે તું જાણતો નથી તારા પછી તેણે કેવો નવો માર્ગ કાઢ્યો (એટલે મુરતદ થયો)

ફાથદો અરબના કેટલાક લોક હજરત (સલ) પછી મુરતદ થયા. સિદિકે અકબર [રદી] તેમને આમાં તે લોક હોજા કામર્યા બતાવ્ય છે.

૧૭૨૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ મુસલિમ ઉકળા બીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જીઅરહલે ઉતર્યો ફરી તેણે મારી ધમામત કરાવી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી, ફરી મેં તેની સાથે નમાઝ પઢી. *

ફાયદો એટલે પાંચ વખતની ફરજ નમાઝ શીખવવા માટે જીઅરહલે (અલે) હજરત (સલ) ને પઢાવી કે જેથી ઉમ્મતને એવી રીતે શીખવે.

૧૭૨૩ મુસલિમમાં યોરૈદા બીન હુસૈય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારો સવાબ સિધ્ધ થયો અને વારસાએ તારી પાસે લોડીને પાછી ફેરવી. " એક ચોરને કહ્યું મેં મારી માને એક લોડી સદકો આપી હતી અને મારી મા મરી ગઈ છે, તેણીને હજરતે (સલ)

* આ એક દિવસનું બચાન છે. નહીં તો બે દિવસ દશ નમાઝો જીઅરહલે (અલે) હજરત (સલ) ને પઢાવી છે. મિશકાત. ગુ. મો.

આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તને બે પ્રાપ્ત થયા. એક આપવાનો સવાબ. બીજો વારસ થવાને લીધે લોડીની માલિકીયત.

૧૭૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસગિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે તમને તેના શરથી બચાવ્યા તેવી રીતે તેને તમારા શરથી બચાવ્યો. " એટલે તે સર્પ જે સહાબા ઉપર મિનામાં નીકળ્યો હતો.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસગિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે અમો મિનાની ખીણમાં હતા. હજરત (સલ) ઉપર ત્યાં સુરા વલ મુરસલાત ઉતરી અમો તેને યાદ કરતા હતા એટલામાં ત્યાં એક સર્પ નીકળ્યો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તમો એને મારી નાખો. અમો તેને મારવા દોડ્યા સાપ પોતાના દરમાં ગયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે સર્પનું મારવું ફરજત છે.

❀ ❀ ફસલ ૨ ❀ ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે માજી મજહુલ છે.

* ૧૭૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત્રણ રાત તું મને ખ્યાબમાં દેખાડાઈ. રેશમના તુકડામાં મારી પાસે તને ફિરસ્તો લાવ્યો ફરી તે કહેતો હતો, આ તારી આ છે. મેં તારો એહેરો ખોલ્યો તો આબેકુબ તે તું છે. ફરી મેં કહ્યું જે આ ખ્યાબ ખોદાની તરફથી છે તો ખોદા એમજ કરશે (એટલે તું મારા નિકાહમાં આવશે.)

ફાયદો આ જે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું " જે આ ખ્યાબ ખોદાની તરફથી છે " એટલે જે આ ખ્યાબની મતલબ (તાબીર) બીજી કંઈ નહીં થઈ તો જરૂર નિકાહ થશે. કારણ કે ખેગ.

અરના ખ્યાબમાં કંઈ શક સન્દેહ હોતાં નથી.†

* ૧૭૨૬ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યે કદર મને સ્વપ્નામાં દેખાડાઈ, ફરી મારા ધરવાળા-ઓમાંથી કાઢએ મને જ્યાડયો જેથી હું તેને બૂલાવાયો. અને એક રિવાયતમાં છે હું તેને બૂલી ગયો * તો તમો તેને બાકીની દસ રાતોમાં હુઠો.

† પણ ખ્યાબની મતલબ સમજવામાં ચૂક થઈ શકે છે માટે હજરતે (સલ) એવી રીતે ફરમાવ્યું. ગુ. મો.

* શરહ મશારેક વાળા કહે છે કે શયે કદરને રસુલુલ્લાહના બૂલવામાં આ હિકમત છે કે જે આપ નહીં બૂલતે તો આપ લોકોને ખબર કરતે જેથી લોકો બીજી રાતો સિવાય તે રાતને બહુ માન આપતે. ગુ. મો.

ફાયદો એટલે એકાની રાતોમાં.

૧૭૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાગેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પાંચ ચીજો અપાઈ જે મારેથી આગળ કોઈ પેગમ્બરને અપાઈ નથી. એક મહિનાના માર્ગ ઉપરથી ધાક (રોઅબ) ની સાથે મને ફતેહ મળી. અને જમીન મારે માટે મસજીદ તથા પવિત્ર કરનાર અનાવાઈ (એટલે દરેક જગ્યા નમાઝ તથા તયમ્મોમ દુરસ્ત છે.) માટે જે પુરૂષને મારી ઉમ્મતથી જ્યાં નમાઝનો વખત મળે નમાઝ પડે. અને મારે માટે ગનીમતનો માલ (લડાઈમાં લુટનો માલ) હલાલ થયો મારી આગળ કામિને માટે હલાલ થયો નથી. અને મને શકાયતની પદવી મળી. અને પેગમ્બર માત્ર પોતાની કામ તરફ મોકલાતો હતો અને હું સઘળા લોકોની તરફ મોકલાયો છું.

ફાયદો એટલે આ પાંચ વસ્તુથી હજરત (સલ) લર્વ પેગમ્બરોથી શ્રેષ્ઠ થયા. હજરત (સલ) નો રોઅબ (ધાક) આ હતો કે રમનો બાદશાહ ડરતો હતો. યહુદ તથા નસારાને ધ્યાદત ખાના સિવાય બીજી જગ્યા નમાઝ પઢવી દુરસ્ત નહોતી અને તયમ્મોમનો લુકમ નહોતો. ઉમ્મતે મોહમ્મદી માટે તમામ જમીન ઉપર નમાઝનો તથા તયમ્મોમનો લુકમ થયો. અને ગનીમતનો માલ પણ આ ઉમ્મત માટે દુરસ્ત થયો. અને કયામતમાં હજરત (સલ) ની સિવાય કોઈ પ્રથમ શકાયત કરી શકશે નહીં. અને સપ્ત દ્વીપ (સાત અકલીમ) ની નુબૂવતની પદવી હજરત (સલ) સિવાય કોઈને મળેલી નથી.

૧૭૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને લુકમ થયો છે કે હું સાત હાડકાં ઉપર સિન્જદો કરું. પિશાની પર, બંને હાથ પર, બંને છુંટણ પર, અને બંને પગના કિનારા પર. અને આ લુકમ થયો છે કે કપડાને તથા વાળને (નમાઝમાં) એકઠાં કરું નહીં.

ફાયદો નમાઝમાં વાળોનો અબ્બોડો બાંધવો તથા કપડાને માટીથી બચાવવાં મકરૂહ છે.

૧૭૨૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ બ-

કર, એમર તથા જાગેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને લુકમ થયો છે કે હું લોકોની સાથે કતલ ચલાઈ, તે એટલાં સુધી કે તેઓ કહે લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ ફરી જે કોઈએ લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહ્યું તેણે મારાથી પોતાના માલને અને જનને સંભાળ્યા. પણ કોઈ હકનો બદલો છે. અને તેનો હિસાબ અલ્લાહ પાસે છે.

ફાયદો એટલે જ્યારે આદમી મુસલમાન થયો અને ક્લેમો પડ્યો તો તેનો જન માલ લેવો હરામ છે. પણ જો તે નાહક ખૂત કરશે તો માર્યો જશે અથવા તે માલનો જમીન થશે તો તેનાથી માલ અપાવાશે. પણ જો તે ડરથી જાહેરમાં મુસલમાન થયો છે અને દિલમાં કાફિર રહ્યો છે તો ખોદા દેનાથી હિસાબ કરી લેશે. દિલોનો હાલ જાણવાનો લુકમ હાકમ તથા કાઠનો નથી.

૧૭૩૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને તે વસ્તીનો લુકમ થયો છે જે બીજી વસતીઓને ખાશે (એટલે ઇસ્લામની ફતેહ થશે સર્વ શેહેર મદીનાના તાબે થશે) લોકો તેને યસરબ રહે છે. અને તે તો મદીના છે. જેવી રીતે લોકોની ભટ્ટી મેલ (કાટ) દૂર કરે છે તેવી રીતે તે જુરા લોકોને દૂર કરે છે.

ફાયદો મદીનાનું નામ પ્રથમ યસરબ હતું હજરતે (સલ) તે નામ બદલી નાખ્યું.

૧૭૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ તથા સહલ બીન સઅદ સાએદી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કયામતની સાથ આવી રીતે મોકલાયો છું જેમ આ બંને. (હજરતે પોતાની બે આંગળીઓ તરફ ધકારી કહ્યો.) એટલે કલેમાની આંગળી તથા વચલી આંગળી તરફ.

ફાયદો હજરત (સલ) ખાતેમુન-નખીયોન છે. હજરત (સલ) પછી કોઈ પેગમ્બર નથી. કયામત સુધી હજરત (સલ) નું દીન કાએમ રહેશે. તો હજરતમાં તથા કયામતમાં કોઈ આડ રહી નહીં.

૧૭૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું કે બની આદમના એક પછી એક સારા જમાનાવાળાઓમાં હું ઉત્પન્ન થયો. તે એટલાં સુધી કે જે જમાનાવાળાઓમાં હું થયો તેમાંથી હું થયો.

ફાયદો એટલે હજરત આદમ (અલે) ના જમાનાથી તે હજરત (સલ) ના વખત સુધી હજરત (સલ) ના આપ દાદા માનવંતા (શરીફ) તથા ઊંચ ખાનદાનના હતા. એની આ મતલબ નથી કે સર્વ મુસલમાન હતા.

૧૭૩૩ મુસલિમમાં જાગેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ હવા મોનાફેકાની મોત માટે મોકલાઈ છે.

ફાયદો મસાબીહમાં જાગેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) સફર ગયા હતા. બ્યારે મદીનાની પાસે પુગ્યા તો વાવાઝરકું થયું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. બ્યારે મદીનામાં આવ્યા તો જણાવ્યું કે એક મોટો મુનાફિક મરી ગયો. આ હદીસ મોઅજ્જેઝો છે. કેમકે આવતા વખતની ખબર આપી.

૧૭૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇસ્લામનો પાયો પાંચ ચીજ ઉપર છે. અલ્લાહને એક જાણવું, નમાઝ કાયમ કરવી, ઝકાત આપવી, રમળનના રોઝા રાખવા, અને હજ્જ કરવી. એક પુરૂષે અખ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) ને કહ્યું હજ્જ કરવી અને રમળનના રોઝા રાખવા. અખ્દુલ્લાહ બીન ઓમરે (રદી) કહ્યું નહીં, “રમળનના રોઝા રાખવા અને હજ્જ કરવી” આવી રીતે મેં રસૂલુલ્લાહથી સાંભળ્યું છે. અને એક રિવાયતમાં છે કે (ઇસ્લામની ખુનયાદ પાંચ ચીજ છે) આ વાતની સાક્ષી આપવી કે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અને મોહમ્મદ અલ્લાહના બંદ છે તથા તેના રસૂલ છે. નમાઝ કાએમ કરવી ઝકાત આપવી ઐતુલ્લાહની હજ્જ કરવી અને રમળનના રોઝા રાખવા.

૧૭૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અય્યુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-

* તે પુરૂષે પ્રથમ રમળનના રોઝા કહેવા બોધતા હતા જેની જગ્યા તેણે પ્રથમ હજ્જ કહી માટે નકાર કર્યો. શુ. મો.

રમાવ્યું કે મેહનત તથા તકલીફની સાથે જનંત રોકાયેલી છે અને ખાહેશ તથા શકવતની સાથે દોઝખ રોકાયેલી છે” કેળખની રિવાયતમાં હોજેઅત (રોકાયેલી) ની જગ્યા હુશ્કત (ધિરાયલી) નો શબ્દ છે.

ફાયદો એટલે જનંત વગર ખ્યાદત તથા પરહેજગારીએ મળી શકતી નથી. અને ખ્યાદત તથા પરહેજગારી મેહનત મશકતથી કોરી નથી. અને યુનોહ તથા દુન્યાની એહેનનું પરિણામ દોઝખ છે.

૧૭૩૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દારનો વેપાર હરામ થયો.

ફાયદો શરાયનું વેચ ખરીદ મુસલમાનને કદી હુરસ્ત નથી.

૧૭૩૭ બોખારીમાં અય્યુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઝખાની મદીનાની બંને પથરેલી જમીનની વચ્ચે હરમ થયું છે.†

ફાયદો કેટલાક એલમાની નજદીક જેવી રીતે મક્કા હરમ છે તેવી રીતે મદીના પણ છે. અને આ હદીસ તેમની દલીલ છે.

૧૭૩૮ મુસલિમમાં અય્યુ મસજીદ ઉક્યા બીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારાથી આગળ એક પુરૂષનો હિસાબ થયો તો તેની કંઈ નેકી મળી આવી નહીં. પણ આટલું કે તે લોકો સાથે મીલાપ રાખતો હતો, અને તે તાલેવાન હતો તે પોતાના શુલામોને કહેતો હતો કે તેઓ તંગ દસ્તવાળાઓથી દરગુજર કરે (કરજ વસૂલ કરતાં સખતી કરે નહીં.) અલ્લાહે કહ્યું કે અમે તેના વિષે એહસાન તથા કરમ કરવામાં વધુ હક્કદાર છીએ. ફરી ફિરસ્તાઓએ તેનાથી દરગુજર કરી.

૧૭૩૯ બોખારીમાં અય્યુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દાઝીદ (અલે) ઉપર ફરઆન પદયું સેહલું થયું હતું તો તે પોતાની સ્વારીનો હુકમ કરતા હતા તો તેની ઝીન કસાતી. ફરી તેની ઝીન કસાતી તે પેહલાં

† આ હદીસનું કેટલુંક ખયાન હદીસ નાં ૪૨૦ તથા તેની નોટમાં છે. શુ. મો.

તેવણુ કુરમાન પઢતા હતા. અને તેવણુ પોતાની કાચનીજ કમાઈથી ખાતા હતા.

કાયદો કુરમાનની મતલબ અમૂર જ. એવી જલદી અમૂર પૂરી કરવી એ હજરત દાઉદ (અલે) નો માઅજ્જો છે. અને જો કે તેવણુ આદશાહ હતા છતાં પોતાની કમાઈ અને મેલનતથી ખાતા હતા.

૧૭૪૦ મુસલિમમાં આઅેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફિરક્તા નરથી ઉત્પન્ન થયા તથા જન્ન અગિની લોથી ઉત્પન્ન થયા. અને જે ચીજ તમારે માટે બયાન થઈ તેથી આદમ (અલે) ઉત્પન્ન થયા. (એટલે માટીથી)

૧૭૪૧ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું સિદરત્તલ મુનતહાએ પુગાવાયો ત્યાં ચાર નેહરો છે, એ નેહરો જાહેરની અને એ નેહરો ખાતેનની. જાહેરની નેહરો તો નીલ તથા ફેરાત છે. અને ખાતેનની અને નેહરો જનતમાં છે. અને મને ત્રણ પ્યાલાં અપાયાં. એક પ્યાલામાં દૂધ હતું અને બીજા પ્યાલામાં મધ હતું અને ત્રીજામાં શરાબ હતો. ફરી જેમાં દૂધ હતું તે મેં લીધું તો મને કહેવામાં આવ્યું કે તે પેદાએશા દીન મેળવ્યું.

કાયદો મેઅરાજની હદીસમાં એવું વિસ્તારથી બયાન થયું છે.

૧૭૪૨ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક સ્ત્રીને એક બિલાડી વિષે અગમ્ય થયો. તેણીએ તેને બાંધી, ન તેને ખવરાવ્યું અને ન પાણી પા્યું અને ન તેને છોડી કે તે જમીનના જનવરો ખાય.

૧૭૪૩ મુસલિમમાં અમુ જર્ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતના સારાં અને નરસાં અમલો મારી આગળ પેશ થયા તો તેના સારાં અમલોમાં માર્ગથી દૂર આપતી વસ્તુ ટાલવાને મેં જોઈ, અને તેના નરસા અમલોમાં મસજીદમાં યુકવાને મેં જોયું કે જે દફનાવાઈ નહીં હોય.

કાયદો માર્ગમાં તકલીફની ચીજ જોવા કાંટો પથર.

જો વાંચો હદીસ ના. ૧૧૧૦ ગુ. મો.

* ૧૭૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી આગળ ઉમ્મતો લવાયો. ફરી એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે લોક ચાલ્યા. અને એક નખી ચાલ્યો તેની સાથે દશ માણસ ચાલ્યા. અને એક નખી ચાલ્યો તેના સાથે પાંચ માણસ ચાલ્યા. અને એક નખી પોતે એકલો ચાલ્યો. ફરી મેં નજર કરી તો એક મોટું ટોલું જોઈ છું. મેં કહ્યું આ જબરહલ આ મારી ઉમ્મત છે? તેણે કહ્યું નહીં. પણ તું આકાશના કિનારા તરફ જો. ફરી મેં નજર કરી જોઈ છું કે મોટું ટોલું છે. જબરહલે કહ્યું આ તારી ઉમ્મત છે. અને આ સિતેર હજાર જે તેઓની આગળ છે તેઓ પર હિસાબ અગમ્ય નથી. મેં કહ્યું શા માટે? જબરહલે કહ્યું એઓ ડામતા નહોતા, તંત્ર મન્ત્ર કરતા નહોતા, અને અપસુકન (બદ શયુન) લેતા નહોતા. અને પોતાનાજ પરવરદિગાર પર ભરોસો કરતા હતા. ” આ હદીસ બોખારી તથા મુસલિમ બન્નેમાં છે. પણ શાબ્દો બોખારીના છે.

કાયદો જેટલા લોક જે પેગમ્બર પર માન લાવ્યા હશે તેઓજ કેયામતમાં તેઓની સાથે થશે. અને કોઈ પેગમ્બર પર કોઈ ધમાન લાવ્યું નહશે તેમની સાથે કોઈ થશે નહીં. આથી જણાયું કે અમારા હજરત (સલ) ની ઉમ્મત સર્વથી વધુ થશે. દવા કરવાને તજવું એ તવકકોલ નથી. કારણ કે હજરતે (સલ) ઘણીવાર દવા કરી છે. પણ ડામવું, ઝાડ ઝુક કરવી, અને બદલાવી લેવી એ તવકકોલ વિરુદ્ધ છે. પણ જ્યારે ડામવા સિવાય કોઈ ઔષધ નહીં હોય તો તે વેળા ડામવું પણ દુરસ્ત છે.

૧૭૪૫ મુસલિમમાં જબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પેગમ્બરો મારી આગળ કરાયા તો જોઈ છું કે મૂસા પાતળા પુરૂષ છે જાણે તે શત્રુઓના પુરૂષ છે. અને મેં ઈસા બીન મરયમને (અલે) જોયા તો મારા જોઈલા લોકોમાં ઉરવા બીન મસજીદ (રદી) ની સાથે ઘણા મળતા છે. અને મેં ઇબ્રાહીમ (અલે) ને જોયા તો મારા જોઈલાઓમાં તે તમારા સાથી એટલે પોતાથી ઘણા મલતા છે. અને મેં જબ-

રહસ (અલે) ને જોયા તો જે મેં જોયા તેઓ-
માં દેહ્યા બીન ખલીફાથી ઘણા મલતા છે.

૧૭૪૬ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને
પેગમ્બરે ઉપર છ વસ્તુથી શ્રેષ્ઠ મળી છે. મને
જવામેઉલ કલેમ અપાયા છે. મને રોઝોઅથી
ફતેહ મળી છે. મારે માટે ગનીમતનો માલ હલાલ
થયો છે. જમીનને મારે માટે પવિત્ર કર-
નાર તથા મસજિદ બનાવાઈ છે. હું સઘળા
જગતની તરફ મોકલાયો છું. અને હું ખાતેમુ-
ન-નખીયીન છું. (મારેથી નખીયો પૂરા થયા છે)

ફાયદો જવામેઉલ કલેમ તેને કહે છે કે
જેમાં થોડા શબ્દ અને ઘણી મતલબ હોય. *
જવામેઉલ કલેમની મતલબ કુરઆન અને હદીસ
છે. જેના અર્થ તથા મતલબોની કંઈ હદ નથી.
જેટલે ઉંડાણ ઉતરીએ તેટલી મતલબો ખુલે
છે. બાકાનો મજમુન વિસ્તારથી બારમી હદીસમાં
આવી ગયું છે. પણ આમાં છ વસ્તુ ફરમાવી અને
તેમાં પાંચ ચીજ. તો તેનું કારણ આ છે કે પ્રથમ
હજરત (સલ) ને પાંચ ચીજનો હાલ જણાયો ફ-
રી છટ્ટી ચીજ પણ ઇનાયત થઈ.

* ૧૭૪૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલીની એક ઉમ્મત મ-
સખ થઈ તે જણાઈ નહીં કે ક્યા સૂરતમાં થઈ,
પણ હું ધાર છું કે તે બંદર છે. જ્યારે બંદર
પાસે બિંટનું દૂધ મુકાય છે તો પીતા નથી પણ બ-
કરીનું દૂધ મુકાય તો પીએ છે-

* હજરત (સલ) ની નોખુવત વિષે પારસીઓની
કિતાબ દસાતીરમાં પેશીનગોઈ કહેવાઈ છે. તેમાં
પણ આપનો ગુણ જવામેઉલ કલેમ કહેવાયો છે.
વાંચો તોહફુલ હિન્દ ગુજરાતી પૃષ્ઠ ૪૮, ૪૯. ગુ. મો.

† “બારમી હદીસ” આ કોપી કરનારની
બૂલ છે તે બીસમી હદીસ છે એટલે હદીસ ના.
૧૭૨૭ ગુ. મો.

ફાયદો એટલે બની ઇસ્માઈલ બિંટનું દૂ-
ધ પીતા નહોતા તો આ સમ્બંધથી ફરમાવ્યું કે તે
લોક બંદરની સૂરત પર મસખ થયા. કારણ કે
બંદર પણ બિંટનું દૂધ પીતા નથી. ¶

૧૭૪૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે બની ઇસ્માઈલને કહેવાયું કે તમે
દરવાજામાં સિજદા કરતા દાખલ થાઓ અને ક-
હો “હિતતુન” અમે તમારી બખશીશ કરીશું.
તો તેઓએ એ હુકમનો અનાદર કર્યો દઘરા ઘસતા
દરવાજામાં પેદા અને હખ્ખતુન શી શઅરતીન કહ્યું.

ફાયદો બેતુલ મકદસ અથવા અરીહાના
દરવાજામાં દાખલ થવાનો તેમને હુકમ થયો હતો
તો તે લોક એવા બે અદબ હતા કે હાસી કરવા
લાગ્યા. સિજદા કરવાને બદલે દઘરા ઘસતા ચા-
લ્યા અને બખશીશ માંગવાને બદલે અનાજ માં-
ગવા લાગ્યા માટે બોદાના કોપમાં સપડાયા.

૧૭૪૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પર્વના હવાથી
ફતેહ મળી અને પશ્ચિમના હવાથી આદની કામ
હલાક થઈ.

૧૭૫૦ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આજ રાત્રે
મારે ત્યાં છોકરો જન્મ્યો તો મેં તેનું નામ મારા
બાપ ઇબ્રાહીમને નામે રાખ્યું-

ફાયદો સતે આઠ દિવસની આસપાસ (મરયમ)
કિયટીયાથી સાહેબ જાદા પેદા થયા. હજરતે
(સલ) તેમનું નામ ઇબ્રાહીમ રાખ્યું. સત્તર મ-
હિના પછી તેમનો ઇનતેકાલ થયો.

¶ જે લોકોની સૂરત બદલાઈ જનવાર બન્યા
છે તેઓની નસલ રહેતી નથી. વાંચો હદીસ ના.
૨૮૩ તો આ વાતની જાણ થવા પેહેલાં હજરતે
(સલ) અનુમાનથી આ ફરમાવ્યું છે. ગુ. મો.

❀ ફસલ ૩ ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જોને મથાલે માજી મોતકલિમનો શખ્ખ છે.

* ૧૭૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું એક નેહર પર આવ્યો જેના બંને કેનારા પર પોલાં માંતીના તમ્બુ છે. તો મેં કહ્યું આ શું છે ? એ જાબરહલ ! જાબરહલે કહ્યું હોજો કાસર છે.

* ૧૭૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં મારા પરવરદિગારથી હુકમ માંગ્યો કે હું મારી મા માટે બખશીશ (મગફરત) માંગું તો તેણે મને હુકમ આપ્યો નહીં. અને મેં તેણીની કબરની જાચારત કરવાનો હુકમ માંગ્યો તો મને હુકમ મળ્યો.

ફાયદો હજરતે (સલ) જ્યારે પોતાની માની કબરની જાચારત કરી તો હજરત રોચા અને સાથવાળા રોચા. અને ફરમાવ્યું કે કબરોની જાચારત કર્યા કરો એથી મોત યાદ આવે છે. જો કોઈ કહે કે કુરઆન શરીફમાં મુશરેફો માટે બખશીશ માંગવાની મનાઈ છે તો હજરતે (સલ) પોતાની માની મગફરત માંગવાનો શા માટે વિચાર કર્યો ? તેનો ઉત્તર આ છે કે હજરત (સલ) ને કદાપી પોતા માટે દોઝા માંગવામાં ખાસ થવાની આશા હશે. એટલે જો કે બીજા મુશરેફો માટે મગફરત માંગવી દુરસ્ત નથી પણ કદાપી મને દુરસ્ત હોય. વિશેષ કરી હજરત (સલ) ને લીધે અબુ તાલેબના અગ્નિમાં ઘટાડો થયો હતો. અથવા તો આ હુકમ માંગવો મનાઈ થવા પ્રથમ થયો હોય.

૧૭૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-લ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં જનતમાં ઝાંખ્યું તો ઘણા ખરા જનતવાળા ફકીરો હતા. અને મેં દોઝખમાં ઝાંખ્યું તો ઘણા ખરા દોઝખવાળા સ્ત્રીઓ હતી.

ફાયદો ઈમાનવાળા મોહતાબ ઘણું કરીને તકલીફોમાં રહે છે તો સખર કરે છે જેથી જનત મેળવે છે. અને સ્ત્રીઓ ઘણું કરીને બદ સલામત બદ અકીદા હોય છે. માટે તે દોઝખી થાય છે.

૧૭૫૪ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મિસવાક (દાંતણું) કરવાની ખૂબી (અથવા હુકમ) મેં તમને ઘણી વાર કહી છે.

ફાયદો મતલબ આ કે દાંતણું કરવામાં ગફલત સુરતી નહીં કરો મિસવાકની આદત રાખો.

૧૭૫૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં બખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં હિરા પહાડ પર એક મહિનો એતેકાફ કર્યો. ફરી જ્યારે મેં મારો એતેકાફ પૂરો કર્યો તો ઉતર્યો અને નાલાને માર્ગે ચાલ્યો, તો મને કાઠએ પૂકાર્યો. ફરી મેં આગળ પાછળ જમણે ડાબે જોયું તો મેં નજર ફરી પણ કાઠને જોયો નહીં. ફરી મને કાઠએ પૂકાર્યો, તો મેં મારું માથું ઉપાડ્યું. જોઈ છું કે તે એટલે જાબરહલ હવામાં અરશ ઉપર છે. ફરી મને ઘણી કંપારી છૂટી. હું બહીજ પાસે આવ્યો ને મેં કહ્યું મને કપડું ઓઢાવો કપડું ઓઢાવો. તેઓએ મારા પર પાણી છાંટ્યું.* ફરી અલ્લાહે આ આયત ઉતારી “ઓ ચિંગોટી ઓઢનાર ઉઠ અને (લોકોને અલ્લાહના અગ્નિથી) ડરાવ.

ફાયદો પ્રથમ હજરત (સલ) પર ઇકરાની સૂરા ઉતરી. ફરી ત્રણ વર્ષ વહી બંધ રહી, તે પછી સૂરા મુફરસેર ઉતરી.

૧૭૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન મખરમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મેં તારે માટે આ છુ-

* આમાં આ વાતનો ઈશારો છે કે ગભરાયલા માણસ ઉપર પાણી છાંટવાથી તેના ગભરાટમાં આરામ થાય છે. શુ. મો.

પાવી રાખ્યું છે. મેં તારે માટે આ છુપાવી રાખ્યું છે.” આ હજરતે (સલ) મિસવરના બાપ મખરમા (રદી) ને પ્રમાણ્યું. એટલે રેશમી અબ્બો જેને સોનાના ઘોરવા લાગેલાં હતાં.

ફાયદો જ્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી અને અબ્બો આપ્યો તે વખત સૂધી રેશમી કપડું પેહેરવું હરામ થયું નહોતું, અથવા આ માટે આપ્યું હશે કે તેને વેચી લ્યે.

* ૧૭૫૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું જન્મનાં ગયો તો મેં જન્મનાં અવાજ સાંભળ્યો. મેં કહ્યું આ કાણ છે ? ફિરતાયોએ કહ્યું આ ગોમૈસા બીનતે મિલહાન અનસ બીન માલિક નીના છે.

૧૭૫૮ બોખારીમાં સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં આજ રાત્રે બે પુરુષોને જોયા જેઓ મારી પાસે આવ્યા. ફરી મને એક જાડ પર ચઢાવ્યો ફરી મને એક ઘરમાં લઈ ગયા. જે ઘણું સાફ અને ચડતું હતું મેં તેથી સાફ કદી જોયું નથી. તે બંને એ કહ્યું આ ઘર તો શહીદોનું ઘર છે.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) ખ્યાખમાં જોયું.

૧૭૫૯ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં એક કાળી બાયડીને સ્વપ્નામાં જોઈ જેના માથાના વાળ વિખરાયેલાં છે, તે મદીનાથી નીકળી તે એટલાં સૂધી કે મહયઆમાં હુસી. મેં તેની આ મતલબ લીધી કે મદીનાની વખા મહયઆમાં ગઈ.

ફાયદો મહયઆ જોહશનું નામ છે જે મદીનાથી છ કોસ પર છે ત્યાં યહુદી રહેતા હતા. મદીનામાં ઘણું કરીને મરફી થયા કરતી. જ્યારે હજરતે (સલ) દોઆ કરી અને આ ખ્યાખ જોયો તો તે ત્યાંથી જતી રહી અને જોહશમાં જઈને પડી.

૧૭૬૦ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં જન્મનાં જોઈ જેનો કેટલોક ભાગ બીજા ભાગને ચપડી નાખે છે. અને મેં અમરને જોયો કે જે પોતાની આંતરડીયો ખેંચે છે. તેણેજ પ્રથમ સાંઢ છોડવાની વિધિ કહાડી.

ફાયદો અમર બીન આમિર હજરત (સલ) થી ત્રણસો વર્ષ પ્રથમ હતો. ખુતો (મુતિઆ) માટે સાંઢ છોડવાની રસમ તેણેજ કાઢી હતી. માટે તે એવા સખત અનખમાં સપડાયો. @

૧૭૬૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોવી રીતે ઉઘિલો માણસ જુવે છે તેમ મેં એક રાત્રે સ્વપ્નામાં જોયું કે જાણે અમે ઉકાબીન રાફિઅના ઘરમાં ઉતર્યા. ફરી અમારી પાસે ઇબને તામ વતનું તાણુ ખજૂર લવાયું. તો મેં તેની મતલબ (તાખીર) આ લીધી કે દુન્યામાં અમારે માટે બોલવું (ચલવી) છે અને આખરતમાં સાફ પરિણામ છે.

ફાયદો હજરતે (સલ) આ તાખીર શખ્દોથી કાઢી. બોલવું રાફિઅથી, અને સાફ પરિણામ ઉકાબીથી, અને બેહતર તથા ઉમદા તાખીથી કાઢી છે. આથી જાણ્યું કે તાખીર ફરવાની એક રીત આ પણ છે કે માત્ર શખ્દોથી નેક કાલીની જેમ મતલબ સમજે.

૧૭૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમર બીન આમિર બાગમનને મેં સ્વપ્નામાં જોયા કે તે પોતાની આંતરડીયોને અગ્નિમાં ખેંચે છે. સાંઢ છોડવાની રીત તેણેજ પ્રથમ કાઢી છે.

* ૧૭૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં ખ્યાખમાં જોયું કે હું મકાથી તે જમીન તરફ હિજરત કરું છું કે જેમાં ખજૂરીઓ છે, તો મારી ધારના આ થઈ કે તે જમીન યમામા છે અથવા હજર છે. પણ તે તો મદીના યસરખ નીકળ્યું. અને મેં એજ સ્વપ્નામાં જોયું કે મેં તલવારને હલાવી તો તે ઉપરથી તુડી ગઈ, તો તે ઓહોદમાં મુસલમાનોને જે દુઃખ પોહોંચ્યું તે છે. ફરી મેં તેને બીજી વાર હલાવી તો તે સારી રીતે પાછી બની ગઈ, તો તે અલ્લાહે ફતેહ આપી અને મુસલમાનોના જથ્થો બન્યો તે છે (એટલે

@ આ હદીસથી જણાય છે કે હજરત (સલ) ની નોખુવતથી પેહેલા ફિતરતના વખતમાં પણ જે શિદ્દ કરનાર હતા તેઓની પકડ થશે. શુ. મો.

જે એહાદ પછી ખેંચ અને મૂકા ફેલે થ-
યા અને ધરલામના લશકરે જોર પકડ્યું.) આ હ-
દીસની મુસલિમે પૂરી સનદ બયાન કરી છે, અને
બોખારીએ સનદને હજક કરી છે (તાલીક કરી છે)

ફાથદો યમામા તથા હજર અરબમાં બે
દેસ છે ત્યાં ખજૂરના ઝાડ ધણા છે. આ હદી-
સથી જણાયું કે પેગમ્બરોના ખ્યાલ સાચા થાય
છે. પણ તાખીર કરવામાં કદી ચૂક પડે છે. હિ-
જરતને ખરો મુકામ મદીના હતો પણ હજરત
(સલ) નો ખ્યાલ બીજી તરફ ગયો. એવીજ રી-
તે એલીયાના ખ્યાલ તથા કશક ધણું કરીને
સત્ય થાય છે પણ તેના બયાનમાં ભૂલ ચૂક થાય છે.

૧૭૬૪ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન એ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-
રમાવ્યું કે મેં ઇસા, મૂસા તથા ઇબ્રાહીમ (અલે)
ને જોયા, તો ઇસા લાલ ગુંગરવાળા વાળના અને
ચોડી છાતીના છે. અને મૂસા ઘણીલા રંગના ડાંઠે
ભારી સીધા વાળના જણે તે ઝૂતના પુરષોમાંથી છે.

ફાથદો હજરતે (સલ) આ ખુજરગોને મે-
અરાજમાં જોયા અથવા ખ્યાલમાં જોયા.

*૧૭૬૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં ખાંચર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે હું મને જોઈ છું કે જનતમાં દાખલ
થયો, તો ત્યાં રોમૈસા અથુ તલહાની બીબીને જો-
ઈ છું. અને મેં જોડાને અવાજ સાંભળ્યો તો
મેં કહ્યું આ કાણુ છે? ફિરસ્તાએ કહ્યું આ
બિલાલ છે. અને મેં એક મેહલને જોયો જેના
આંગણમાં એક સ્ત્રી છે. મેં કહ્યું આ મેહલ કોને
માટે છે? ફિરસ્તાએ કહ્યું એમર બીન ખ-તાબ
માટે. ફરી મેં તેમાં જવાનો વિચાર કર્યો કે તેને
જોઈ પણ ફરી મેં તારી ગેરતને યાદ કરી જેથી
હું પાછો હડ્યો. ત્યારે એમર (રદી) રડયા અ-
ને કહ્યું હું આપના ઉપર ગેરત કરીશ
આ રસલુલ્લાહ.

ફાથદો આ હદીસમાં ઉમ્મે સોલેમને
કે જેમની રોમૈસા તથા જોમૈસા અડક છે
તથા બિલાલને તથા એમર શરક (રદી) ને જ-
નતની બશારત છે.

*૧૭૬૬ મુસલિમમાં સમદ બીન અબી વ-
કાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-

રમાવ્યું કે મેં મારા પરવરાદગાર પાસે તથા ચી-
જ માંગી તો તેણે મને બે આપી અને એકની
મને મનાઇ કરી. મેં મારા પરવરાદગારથી માં-
ગણી કરી કે તે મારી ઉમ્મતને દુષ્ટ કાળથી
હલાક કરે નહીં. તો તે કબૂલ રાખી. અને મેં
તેનાથી માંગણી કરી કે તે મારી ઉમ્મતને કુબા-
વીને હલાક કરે નહીં તો તે કબૂલ કરી. અને
મેં તેનાથી માંગણી કરી કે તે તેઓના આપસમાં
લડાઈ તથા ખુનરેઝી નાખે નહીં તો તેથી મને મના-
ઇ કરી (માંગણી સ્વીકારી નહીં.)

ફાથદો દુષ્ટ કાળ તથા કુબાવતું ઉમ્મતે
માહમ્મદીમાં કદી એવા થયા નથી અને ન થશે કે
સઘળી ઉમ્મત એક સાથે હલાક થાય. જેવી રીતે
આગળી ઉમ્મતો હલાક થઇ. અને જંગ અને
કતલ તકદારમાં છે એ હમેશ રહ્યું અને રહેશે.

૧૭૬૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન એ-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-
રમાવ્યું કે મેં તેનાથી (એટલે એક પુરુષના
કહેવાથી) કે જેની સાથે તે નમાઝમાં દાખલ થ-
યો આશ્ચર્ય કરી. તેને માટે આસમાનના દરવાજા
ખુલ્યા. તેણે કહ્યું **અહીંદો અકબર કખીરા**
વલ હન્દો સિલ્લાહે કસીરા વ મુહ્મદાન-
હલીહે છુક રતન વ અસીલા ઇબને એમર
કહે છે કે બ્યારથી મેં રસલુલ્લાહથી એ શાન્દો
સાંભળ્યા ત્યારથી મેં કદી છોડા નથી.

ફાથદો એટલે આ કલામ જોદાને એવા
પસંદ થયો કે જેને માટે આસમાનના દર-
વાજા ખોલાયા.

૧૭૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સમદ
બીન અથુ વકાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજ-
રતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ સ્ત્રીઓ જેઓ મારી
પાસે હતી તેઓથી મેં તાબુબ કરી કે બ્યારે
તેઓએ તારો અવાજ સાંભળ્યો તો જટ
પરદામાં ગયો.

ફાથદો એનો કિસ્સો વિસ્તારથી આઠમા
અખ્યાયમાં આવી ગયો છે* કે કેટલીક સ્ત્રી હજરત
(સલ) ની પાસે વાતો કરતી હતી. બ્યારે એમર
શરક (રદી) આવ્યા તો તેમના ડરથી છૂપી ગયો.
ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

* વાંચો હદીસ ના. ૧૫૪૪ જુ. મો.

૧૭૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં બોસામા બીજા જેઠ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સક) ફરમાવ્યું કે હું જનંતના દરવાજા પર ઉભો રહ્યો તો તેમાં જે દાખલ થયા તેમાં મિસકીનો ધણી હતો. અને દોહતવાળા (જનંતમાં જવાથી) રોકાયા હતા. પણ દોહતવાળા તેઓને દોહતમાં જવાનો હુકમ થયો અને હું દોહતના દરવાજા ઉપર ઉભો હતો તો જે તેમાં દાખલ થયા તેમાં ઓરતો ધણી હતી.

ફાથદો દોહતવાળા અગર જે ઈમાનદાર હશે પણ મિસકીનો પછી જનંતમાં જશે. હિસાબ માટે જનંતના દરવાજા ઉપર રોકાશે.

૧૭૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સક) ફરમાવ્યું કે જેવી રીતે અમુ જરઅ ઉમ્મે જરઅ માટે છે તેવી રીતે હું તારે માટે છું." આ હજરતે (સક) હજરત આએશા (રદી) માટે ફરમાવ્યું. અને અમુ જરઅનો કિસ્સો હજરત આએશા (રદી) એ દિકાયત કર્યો છે. તે કહે છે કે અગિયાર સ્ત્રીઓ બેઠી તેઓએ આપસમાં કરાર કર્યો અને વચન લીધા કે તેઓ પોતાના ધણીની વાતને છૂપાવે નહીં. પેહેલીએ કહ્યું, મારો પતી જાણે જીંટનું પાતળું માંસ પહોડની ટોચ પર છે. ન તે સરખી જમીન ઉપર છે કે ચઢાય અને ન તે ફરયા માંસ છે કે તે લવાય. (એટલે ના લાએક તથા નકામો છે.) બીજીએ કહ્યું, મારો ખાવિન્દની વાતને હું ફેલાવતી નથી. તેની વાત રહી જવાનો મને ડર છે (એટલે મોટો કિસ્સો છે) જે હું બચાવ કરું તો તેની બહેર ખાતેનની સર્વ એમ બચાવ કરું.* ત્રીજીએ કહ્યું, મારો મરદ લાંબો પાતળો છે જે હું બોલુ તો મને તલાક મળે અને જે હું છાની રહું તો હું લટકતી રહું (એટલે ન મને રોટલી મળે અને ન કપડું.) ચોથીએ કહ્યું, મારો ધણી જાણે તે હામા દેશની રાત, ન ગરમી ન સરદી, અને ન પીઠીક ન ઉદારી. તેહામાં અરબનો એક પ્રાન્ત

* કાજ અયાજ (રદ) કહે છે કે તેનો પતી બહેરમાં દેખાયેલો હતો ખાતેનમાં ખરાબ હતો. જેથી તેણીએ તેની એમ બોલી નહીં, પણ સામટી રીતે ધરામણી કહ્યું. ઝા. મો.

† એટલે બિવકદ ખરાબ સ્વભાવનો છે. ઝા. મો.

છે જેમાં મક્કા છે ત્યાંની રાત મશહૂર છે.) પાંચમીએ કહ્યું, મારો ખાવિન્દ જે ધરમાં આવે તો ચીતા જેવો (એટલે સુધ રહે છે)† અને બહાર જાય તો વાઘ સરખો. અને કરાર વિષે પૂછ કરતો નથી (એટલે દયાળુ મયાળું છે. કરાર તોડવા વિષે પૂછ કરતો નથી.) છઠીએ કહ્યું, મારો પતી જ્યારે ખાંચ તો અપાટી જાય અને પીચી તો સુડાપી જાય. જે તે સૂએ તો જિંઘા કરે. તે હાથ નાંખતો નથી કે જેથી તે મારો દાઢ જાણે. સાતમીએ કહ્યું, મારો મરદ સુસ્ત છે અથવા પેહેલા નંબરનો સારીર છે. ઘોલી જાણુતો નથી, દરેક તરેહની બીમારી તેને છે (એટલે સર્વ તરેહની એમ તેમાં છે.) એવો જાલિમ છે કે તારું માથું ફેડે અથવા તારો હાથ તોડે અથવા એ બંને ભેગા કરે. (એટલે માથુને હાથ બંને તોડે) આઠમીએ કહ્યું, મારો પુરુષ અડકવામાં સલા સરખો નરમ અને તેની ખુશખો અરનખના જેવી ખુશખો (અરનખ એક ખુશખોવાળા ધાસનું નામ છે. મતલબ આ કે મારો પુરુષ બહેરમાં પણ સારો છે અને અંદર ખાતે પણ સારો છે.) નવમીએ કહ્યું, મારો મરદ ઉંચી ધમારત વાળો લાંબા પરતલા વાળો (એટલે લાંબા કદનો) ધણી રાખવાળો (એટલે ધણી મેમાનદારી કરનાર સખી.)† તેનું ધરસભાની પાસે છે (એટલે તે સભા અથવા ધર્મશાળાનો સરદાર તથા સખી છે. તેનું લંગરખાનું ચાલુ છે) દશમીએ કહ્યું, મારો ખાવિન્દનું નામ માલિક છે કેવો માલિક? ધણો એક માલિક. તેના જીટા છે ધણા તળેલા છે પણ ચરવાની જગ્યા થોડી છે (એટલે જીખાપરતમાં તેને ત્યાં જીંટ ધણા જીખહ થાય છે માટે તવેલા કરતાં જંગલમાં ઝાંછા ચરે છે.) જ્યારે જીટા વાગાનો અવાજ સાંભળે છે તો પોતાના વંધ થવાની તેમને ખાતરી થાય છે (મેમાનીમાં રાગ વાગાની દસ્તુર હતી માટે વાગાની અવાજ સાંભળી જીટોને પોતાના જીખહ થવાની ખાતરી થતી હતી.) અંબિયારમીએ કહ્યું, મારો ધણીનું નામ અમુ જરઅ છે. વાહ તે

† અથવા વગર ખેલ કરે એકદમ સમજામ કરે છે. ઝા. મો.

† સખી હોવાને લીધે તેનું ખખખા ખાલુ હમેશા વરમ રહે છે જેથી રાખ ધણી થાય છે. ઝા. મો.

કેવો અપુ ઝરમ છે ? ધરણીથી મા-
રા બને કાન ધુલાવ્યા. અને ચરખીથી મારી બને
પાણી (દંડ) ભરી દીધી. (એટલે મને ધણી મા-
તેલી કરી) અને તેણે મને ધણી ખુશ કરી જેથી મા-
રા જન ધણે ખુશીમાં રહ્યા. તેને હું બકરાં ઘેટાં-
વાળાઓમાં દુઃખી મળી ફરી તેણે મને ઘોડાવાળા ઊ-
ટવાળા ખેતીવાળા અને અંશુરવાળાઓમાં ફરી
(એટલે હું ધણી ધીકારેલી તથા દરિદ્રી હતી તેણે
મને માનીતી અને માલદાર કરી) હું તેની આગળ
કંઈ વાત કહું છું તો તે ખોટી કે ખરાબ લાગતી નથી.
અને હું સજી છું તો સવાર કરું છું (એટલે મને
કંઈ કામ કરવું પડતું નથી) અને પીજી છું તો દસ
ચાઉં છું. અપુ ઝરમની મા, કેવી છે અપુ ઝરમની
મા ? તેના મોટા મોટા કોણ છે અને તેનું મો-
ટું ચોડું ધર છે. અપુ ઝરમનો છોકરો, અપુ
ઝરમનો છોકરો કેવો સારો છે ? તેનું ખીલાણું જાણે
તલવારનું મયાન (એટલે નાઝની બદન છે) હ-
લવાનનો એક પાયો તેનું પેટ ભરે છે (એટલે ધ-
ણે આછો ખોરાક લે છે) અપુ ઝરમની છોકરી, શું
છે અપુ ઝરમની છોકરી ? પોતાના બાપની તાબે-
દાર માની તાબેદાર. પોતાની આંદરને બરનારી. (એ-
ટલે ધણી જાડી છે) અને પોતાની સોઠને ખોર આ-
પનાર છે (એટલે પોતાની પતીની ધણી પ્યારી છે
જેથી તેણીની સોઠ તેણી પર બળે છે.) અપુ
ઝરમની દાસી, કેવી છે અપુ ઝરમની દાસી ? જે
અમારી વાત બહાર કરતી નથી અને અમારું ખાણું
કેવું ઉપાડી જતી નથી અને અમારું ધર ધુળ કચ-
સાંધી ખરાબ રાખતી નથી. અપુ ઝરમ બહાર ની-
કળે જ્યારે મહાકોમાં દુધ વરોણાતું હતું ફરી
તે એક સ્ત્રીને મળ્યો જેની સાથે બે છોકરા ચીત્યા.
જેવા હતા. તેણીની કમરની નીચે તેણીના બંને
દાડમ સાથે રમતા હતા. તો અપુ ઝરમને મને
તલાક આપી અને તેણીની સાથે નિકાહ કર્યો.
તેના પછી મેં એક પુરુષની નિકાહ કર્યા જે સર-
દાર છે, કૌશલ્ય સ્વામી સારી જાણનાર છે, બાલો મા-
રનાર છે, તેણે મને દોર ધણી આપ્યાં. અને
જનવરોની દરેક જાતથી મને એક જોડું આપ્યું
અને કહ્યું, જો જીએ ઝરમ તું આ અને સગાં-
ઓને આપ. જીએ ઝરમને કહ્યું જે કંઈ મને ખીજા
ધણીએ આપ્યું છે તેને હું જો ભેટું કરું તો અપુ

ઝરમના નાહલા વાસણુ જેટલું પણ મામ નહીં
(એટલે ખીજા ખાવિન્દુનું એહસાન પેહેલા ખા-
વિન્દના એહસાનના મુકાબલામાં ધણું જ ઓછું છે.)

ફાંચડો જ્યારે હજરત આએશાએ (રદી)
અગિયાર સ્ત્રીના આ કિસ્સો હજરત (સલ) ની
આગળ બયાન કર્યો ત્યારે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
જો આએશા ! જેવી રીતે અપુ ઝરમ જીએ ઝ-
રમ ઉપર એહસાન કરતો હતો તેવી રીતે હું પણ
તારા પર એહસાન કરનાર છું.

૧૭૭૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અપુ મસા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે મેં તો તમને સ્વામી આપી નથી પણ અલ્લાહે
તમને સ્વામી આપી છે. "અશઅરી ટોલાના કે-
ટલાક પુરુષોને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાંચડો અપુ મસા અશઅરી (રદી) થી
રિવાયત છે કે અમે લોકોએ જેહાદ કરવા માટે
સ્વામી માંગી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખો-
દાની કસમ હું તમને સ્વામી આપીશ નહીં. અને
મારી પાસે સ્વામી છે પણ નહીં. કેટલાક દિવસ પછી
હજરત (સલ) પાસે મનીમતના ઊંટ આવ્યા. હ-
જરતે (સલ) અમને બોલાવીને પાંચ ઊંટ આપ્યા.
અમારી કોમના કેટલાક લોકોએ ચરખ કરી કે જો
હજરત ! આપે અમને સ્વામી નહીં આપવાની ક-
સમ આપી છે. શું આપ બૂલી ગયા છો કે અમ-
ને સ્વામી આપી ? ત્યારે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું કે જો હું કોઈ સ્ત્રી ઉપર કસમ ખાજી
છું ફરી જો હું તેના વિરુદ્ધમાં બેહતરી જાણું છું
તો કહારો આપીને કસમ તોડું છું. જાઓ મેં
તમને સ્વામી આપી નથી ખોદાએ તમને સ્વામી
આપી છે.

૧૭૭૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અપુ-
લ્લાહ ખીજા અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હ-
જરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું પાટલા ધોને ખાતો
નથી તથા તેને હરામ કરતો નથી.

ફાંચડો પાકેલી પાટલાથી હજરત (સલ)
ની સામે આવી હજરતે (સલ) તેને ખાધી નહીં.
લોકોએ પૂછ્યું શું આ હરામ છે કે હજરત ખા-
તા નથી ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હરિસ ફર-
માવી. એટલે જો કે આ હરામ નથી પણ અમા-

રી તખીઅતને ચમતી નથી * ઇમામ આજમ (રદી) ની નજદીક થો હલાલ નથી મકરહ છે. ઇમામ શાફિહ (રહ) ની નજદીક હલાલ છે.

૧૭૭૩ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે રાત્રે મને એઅરાજ થઇ ત્યારે લાલ ટેકરી પાસે મૂસા (અલ) ઉપર મારી ગુજર થઇ. જેઠી છુ કે તે પોતાની કબરમાં નમાઝ પઢે છે.

ફાયદો લાલ ટેકરી ખેતુલ મોકદસથી એક મળે છે. આ હંદીસથી જણાયું કે સહાબની જેમ પેગમ્બર પોતાની કબરમાં જીવતા છે.

૧૭૭૪ મુસલિમમાં યોરૈદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મેં તમને કબરોની જિયારત કરવાની મનાઇ કરી હતી તો હવે તેની જીયારત કરો. અને ત્રણ દિવસથી વધુ કુરબાનીના માંસની મેં તમને મનાઇ કરી હતી. હવે તમારી મરજીમાં આવે તે પ્રાણે રોકા રાખો. અને ચામડાના વાસણ સિવાય દરેક વાસણમાં મેં તમને નખીજ પીવાની મનાઇ કરી હતી, હવે તમે દરેક વાસણમાં પીઓ. પણ નિશાની વસ્તુ પીઓ નહીં.

ફાયદો શર ઇસ્લામમાં લોક જીત પરસ્તી છોડી મુસલમાન થયા હતા. માટે હજરતે (સલ) કબરોની જીયારતની મના કરી કે કેથે ફરી શિક્કમાં સપડાય નહીં. * જ્યારે લોકોના દિલોમાં ઇસ્લામ તથા તોહીદનો અકીદો મજબુત થયો તો છુટી આપી. અને ખીજ હદીસમાં કબરોની જીયારતનો લાભ ખતાવ્યો છે કે એથી દુન્યા ઠંડી પડે છે, અને

* એ હદીસનો વધુ ખોલાસો હદીસ નાં ૩૨૦ માં છે. ગુ. મો.

* શર ઇસ્લામમાં સઘળા મુસલમાન એવા નહોતા કે તેઓના શિક્કમાં સપડાવાનો ડર થાય પણ કેટલાક એવા હતા તેઓના ખયાલ માટે આ હુકમ થયો. પણ આ વખતમાં શિક્કના કામે કબરો પર થાય છે જેમાં લાખો મુસલમાન સપડાયલા છે. અને એવા કામે થાય છે કે મુતિ પૂજકો પણ માત થાય છે. એ કામેની ખબર જો હજરત [સલ] ને હતે તો કબરની જીયારત કદી દુરસ્ત કરતે નહીં. ગુ. મો.

મોત તથા આખરત યાદ આવે છે. હજરતે (સલ) આ લાલ એટલાં માટે ખતાવ્યો કે લોકો કબરોવાળાઓથી પોતાની ગરજ સારવાની માંગણી કરે નહીં, અને શિક્કમાં સપડાય નહીં. અને જ્યારે શરાય હરામ થઇ તો શરાયના વાસણ વાપરવાની પણ મનાઇ થઇ કે જેથી શરાય યાદ આવે નહીં. જ્યારે તેની પુરાઇ દિલોમાં બેઠી અને આવદત છૂટી ગઇ તો તે વાસણો વાપરવાનો હુકમ આપ્યો.

* ૧૭૭૫ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમને આ આશા છે કે અમારા બાથોને અમે જોતે. સહાબાએ કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ શું અમે આપના બાઇ નથી? * હજરતે (સલ) કહ્યું તમે મારા સહાબી છો અને અમારા બાથો તો હજી આવ્યા નથી. તો સહાબાએ કહ્યું તમારી ઉમ્મતથી જે હજી આવ્યા નથી તેને તમે કયામતને દિવસ શકામત માટે) કેવી રીતે ઓળખશો? હજરતે ફરમાવ્યું કે જો કોઇ પુરૂષ પાસે પચક્યાણુ ઘોડો સુધ્ધ કાળા ઘોડાઓમાં હોય તો તે શું પોતાના ઘોડાને ઓળખશે નહીં. † સહાબાએ ક-

* આથી જણાયું કે સહાબા હજરત ઉપર લાઇને શબ્દ વાપરતા હતા. ગુ. મો.

† આ સવાલ જવાબથી સાફ રીતે જણાય છે કે હજરત [સલ] દરેક ચીજના જાણનાર નથી અને સહાબાનો પણ એજ અકીદો હતો. જો સહાબા હજરત (સલ) વિષે એવું માનનાર હોત કે હજરત [સલ] દરેક ચીજના જાણનાર છે તો કદી હજરતની સામે એવો સવાલ કરત નહીં કે “જે હજી આવ્યા નથી તેને તમે કેવી રીતે ઓળખશો” તેમ જો એવો અકીદો રાખવો દુરસ્ત હતે તો હજરત કહેતે “તેઓ નહી પેદા થયા તો શું ? હું તો દરેક ચીજને જાણું છું.” પણ જ્યારે એમ કહ્યું નહીં એટલું જ નહીં પણ પોતાની જાણ થવા માટે પચક્યાણુની નિશાન જાહેર કરી તો સિદ્ધ થયું કે એ અકીદો ખોટો છે. આ હદીસના રાશી અયુ હોરેરા છે. અને તેમનું ઇમાન સન સાતમાં છે એટલે હજરતની વફાતથી ત્રણ વર્ષ પહેલાં તે જન્મ સૂધી કોઇ હદીસ એ પછીની એને વિરૂધ્ધ નહીં હોય ત્યાં સૂધી એથી ઉલ્ટો અકીદો કોઇ રાખી શકતો નથી. વળી એથી વિરૂધ્ધ હદીસ થઇ શકતી જ નથી કારણ કે એમાં તો કયામતમાં ઓલખવાનું કારણ ખયાન થયું છે માટે જો ખીજ હદીસ એને વિરૂધ્ધ હોય તો આ જૂઠી પડે છે. ગુ. મો.

હું કેમ નહીં ઓગળે ? આ રસુલુલાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ વાળુને લીધે પંચકથા-વ્યુ થઈને આવશે. અને હું તેઓ માટે હોજ પર આગળ જનારો છું (ફરત છું)

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે તેમના દી-દારથી અભાગ્ય રહેલાઓને પોતાનો શોખ પ્રગટ

કરી દિલાસો આપ્યો છે, અને હોજે કોસરનો વા-યદો કર્યો છે. મુસલમાનોને આથી કયો ફરમા લે-વા જેવો હશે કે હજરતે (સલ) તેઓને પોતાના લાઇ ફરમાવ્યા.

મિસરા.

મઅશુક કે ઉશ્શાક નવાઝરત હમીન રત

✽ ફસલ ૪ થી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે હલ શબ્દ છે.

૧૭૭૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું તું મને જીલખસાથી રાહત આપનાર છે ? " એટલે કામચે પનાનીથી.

ફાયદો જરીર [રદી] થી રિવાયત છે કે યમનમાં એક ખુત ખાતું હતું જેને જીલખસા કહેતા હતા. હજરતે [સલ] મને તેના તોડવાનો હુકમ આપ્યો અને આ હદીસ ફરમાવી. હું દો-હમો સ્વારો સાથે ત્યાં ગયો અને તેને ભાંગ્યું. અને તેની પાસે જે કાફિરો મળ્યા તેઓને માર્યાં. ફરી આવીને તેની ખત્તર હજરત (સલ) ને આપી. હજરતે (સલ) અમારે માટે દોઆ કરી.

૧૭૭૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તમે જાણો છો હું શા માટે હસું છું ? અમે કહ્યું અ-લ્લાહ તથા તેના રસૂલ વધુ જાણનાર છે. હજ-રતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બંદાની પોતાના પરવરદિ-ગાર સાથે વાતચીત કરવાથી હસી આવે છે. બંદો કહેશે આ મારા પરવરદિગાર શું તે મને જીલ-મથી પનાહ આપી નથી ? (એટલે તું વાયદો આ-પી ચુક્યો છે કે હું જીલમ કરીશ નહીં.) હજરતે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ જવાબ આપશે કે હા, (હું જીલમ કરતો નથી) હજરતે ફરમાવ્યું કે તે બંદો કહેશે હું મારા જાન માટે મારામાંના જવાહને કબૂલ રાખીશ. (એટલે મારી કસૂરનો દાખલો જ્યારે મારી જાનમાં પ્રગટ થાય ત્યારેજ મારા પર જુ-નોહ સિધ્ધ થશે જીજની ગવાહી આપવા પર મને બેરોસો નથી) અલ્લાહ કહેશે તારો જાન ગવાહ

થવા માટે બસ છે. અને કેરામન કાતેખીન તારા પર સાક્ષી આપવા માટે બસ છે. હજરત કહે છે કે ફરી તેના મોં પર મોહોર થશે અને તેના હાથ પગને કહેવાશે બોલો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફરી તેઓ તેના ખુરાં કામોને પ્રગટ કરશે. ફરી બંદાને વાત ચીત કરવાની છુટી મળશે તો તે હાથ પગને કહેશે તમને ધિક્કાર થાઓ તમને જોદાની ફિટકાર પડે ! તમારેજ માટે હું બધો ક-રતો હતો (એટલે દોઝખથી તમને મારે બચાવ-વાં હતાં, તો તમે પોતે જુનાહનો ટકરાર કરીને દોઝખમાં પડો છો.)

૧૭૭૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં ઝોસામા ખીન ઝેદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું અફિલે અમારે માટે શરૂ રાખ્યું છે ?

ફાયદો ઝોસામા ખીન ઝેદ (રદી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરત (સલ) મકકાની પાસે હજજે વેદાઅમાં પોહોંચ્યા તો મેં અરજ કરી કે પોતાના ઘરોમાંથી કયાં ઘરમાં હજરત (સલ) ઉતરશે, પોતાના ખાસ ઘરમાં અથવા અરીના અ-થવા જાફર તૈયાર [રદી] ના ? જ્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. અપ્પુ તાલ્લખના ચાર છો-કરા હતા. અકીલ, તાલિખ, જાફર તૈયાર અને અલી [રદી]. જ્યારે હજરતે [સલ] મકકાથી મ-દિના હિજરત કરી તો અલી મુરતજન તથા જા-ફર તૈયારે [રદી] હજરતનો સાથ આપ્યો. કારણ કે એઓ મુસલમાન થઈ ચુક્યા હતા. અને અ-કીલ એ વખત સુધી મુસલમાન થયા નહોતા માટે મકકામાં રહી પડ્યા, અને પોતાના આપના

વારસ થયા. અને ધરો વેચ્યાં. ઇમામ આજમ [રહ] ની નજદીક મકાના ધરો વેચવાં દુરસ્ત છે. અને આ હદીસ તેમની હલીલ છે.

૧૭૭૬ મુસલિમમાં અયુ હૈરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું તમે જાણો છો કે માર્ગ મેં આ તરફ છે. અસ્લાહની કસમ તમારે રોકૂમ તથા તમારું નમાઝમાં યોશુઅ કરવું મારા પર છાતું નથી. ખચીત હું તમને મારી પીઠ પાછળથી જોતું છું.

ફાયદો જમાઅતમાં કેટલાક નવા મુસલમાન અદબની સાથે નમાઝ પઢતા નહોતા. રોકૂમ સોજૂદ તથા સફ્ફમાં ઠીક રીતે ઉભા રહેવામાં મફલત કરતા હતા. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. કે જેથી એવાં કામોથી ખચતા રહે. આ હદીસથી જણાયું કે જેવી રીતે હજરત [સલ] આગળથી જોતા હતા તેવી રીતે પીઠ પાછળથી પણ જોતા હતા. આ હજરત [સલ] નો મોઅજ્જો હતો.

૧૭૮૦ જોખારી તથા મુસલિમમાં આસામા ખીન ઝેદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું જે હું જોજી છું તે તમે જુઓ છો? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખચીત હું વરસાદના પડવાની જેમ તમારા ધરોમાં ફિતના [ફિસાદ] પડવાને જોજી છું” ત્યારે મદીનાના કાષ કિલ્લા (અથવા ટેકરા) ઉપર હજરતે જોયું ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ફસાદોની ખબર છે જે મદીનામાં હજરત [સલ] પહોંચ્યા. જેમ-હજરત ઉસમાન [રદી] ની શહાદત તથા યઝીદના વખતની કતલ.

૧૭૮૧ જોખારીમાં અયુ હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ત્યારે જેહાદ કરનાર (જેહાદ કરવા માટે) નીકળે ત્યારે શું તું શક્તિ રાખે છે કે મસજીદમાં જાય તે નમાઝ પઢા કરે થાકે નહીં. અને રોઝો રાખ્યા કરે રોઝો તોડે નહીં?” એક પુરૂષે હજરત [સલ] ને કહ્યું મને એવું કામ ખતાઓ જે જેહાદની ખરાબર હોય તેને હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જો તું દરેક વખત રાત દિવસ નમાઝ પઢા કરે અને હમેશ વગર ખાંડો

કરે રોઝો રાખ્યા કરે તો તો એશક જેહાદ ખરાબર સવાખ મળે. પણ આદમીથી એ ખતી શકતું નથી તો જેહાદ ખરાબર કોઈ છપાદત થવી મુમકિન નથી. (અસંભવિત છે.)

૧૭૮૨ મુસલિમમાં અયુ હૈરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું તું નમાઝ માટે બાંગ સાંભળે છે? તે પુરૂષે કહ્યું હા, હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું તો મસજીદમાં હજર થયા કરે” એક આંધળા પુરૂષે હજરત [સલ] ને કહ્યું આ રસૂલુલ્લાહ મારી પાસે દોરનાર નથી કે જે મને દોરી મસજીદમાં લઈ જાય, અને હજરત પાસે માંગણી કરી કે ધરમાં નમાઝ પઢવાનો હુકમ આપે ફરી તેને છુટી આપી. ત્યારે તે પાછો ફર્યો ત્યારે તેને પાછો બોલાવીને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે જમાઅતથી નમાઝ પઢવી વાજેબ છે. ત્યારે આંધળાને કારણ હોવા છતાં જમાઅત છોડવાની છુટી નહીં થઈ તો તંદરસ્ત સાગને કેવી રીતે થાય? ઇમામ આજમ [રહ] ની નજદીક જમાઅત સુનતે મોઅક્રાફ છે. એટલે વાજેબની નજદીક છે. અને ઇમામ શાફિઈ [રહ] ની નજદીક ફરજે કિફાયા છે.

*૧૭૮૩ જોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હૈરેરા તથા અયુ સર્ફિ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું તમને ચગિદમાં રાત (પૂનેમ) નો ચંદ્ર જોતાં કંઈ બીડ (અઝયાલુ કે શંકા) નડે છે? સહાબાએ કહ્યું નહીં. જો રસૂલુલ્લાહ! હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે શું સૂર્ય વિષે કે ત્યારે તેની આગળ વાજબ નહીં હોય બીડ (અઝયાલુ કે સન્દેહ) નડે છે? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે અસ્લાહને એવીજ રીતે જોશો. કેયામતને દિવસ અસ્લાહ લોકોને ભેગા કરશે ફરી કહેશે જે કાષ જે વસ્તુને પૂજતો હોય તે તેને પુઠું લાગે. તો જે સૂર્યને પૂજે છે તે સૂર્યને તાળે થશે, અને ચંદ્ર પૂજે છે તે ચંદ્ર પુઠું લાગશે, અને જે ખુતોને પૂજે છે તે ખુતોની સાથે થશે. અને આ ઉમ્મત રહી જશે તેમાં મોનાફિકા હશે. ફરી જે રૂપમાં અસ્લાહને તેઓ ઓળખે છે તે સિવાય ખીન રૂપમાં અ-

આહ તેઓની પાસે આવશે અને કહેશે હું તમારો પરવરદિગાર છું. તેઓ કહેશે નહિને બિલ્લાહે મિત્ર (અમે તારાથી ખોદાની પનાહ લઇએ છીએ) અમે આ જગ્યા વાટ જોશું, તે એટલા સુધી કે અમારી પાસે અમારો પરવરદિગાર આવે. જ્યારે અમારી પાસે અમારો પરવરદિગાર આવશે તો અમે તેને પીછાનીશું. ફરી જે સૂરતમાં તેઓ અલ્લાહને ઓળખે છે તે સૂરતમાં અલ્લાહ તેઓની પાસે આવશે, ને કહેશે હું તમારો રખ્ખ છું. તો તેઓ કહેશે તું અમારો રખ્ખ છે. ફરી તેઓ તેની સાથે જશે. ફરી જહાનમની પીઠ પર પુલસરાત ગોઠવાશે, અને હું તથા મારી ઉમ્મત પ્રથમ (તેપરથી) જઈશું. અને તે દિવસે પેગમ્બરો સિવાય કોઈ વાતચીત કરશે નહીં. અને પેગમ્બરોની દોઆ તે દિવસ અલ્લાહુમ્મ સલ્લમ સલ્લમ થશે. અને જહાનમમાં સઅદાન ઝાડના કાંટા જેવા આંકડા છે. શું તમે સઅદાનનો કાંટો જોયો છે ? સહાબાએ કહ્યું હા, રસુલુલ્લાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે આંકડા સઅદાનના કાંટા સરખા છે પણ આટલું કે તેની મોટાઈનો અદાલતે ખોદા સિવાય કોઈ જાણતું નથી. ફિરશતા લોકોને તેઓની કરનીને લીધે ખેંચશે તો તેમાના કેટલાક તો પોતાના અમલને લીધે હલાક થનાર છે અને કેટલાક ધૂટવા સુધી અધમ્નવા સરખા છે. અને જ્યારે અલ્લાહ બંદાઓમાં ચુકાદો કરવાથી દારેગ થશે અને વિચારશે કે અગ્નિવાળાઓમાંથી કોઈને પોતાનો મહેરથી કાઢે તો ફિરશતાઓને હુકમ કરશે કે લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ કહેનારાઓમાં જે પર ખોદાએ રહમ કરવાનો ઇરાદો કર્યો હોય તેઓમાં જે અલ્લાહની સાથે કોઈને શરીક કરતા નથી તેઓને અગ્નિથી કાઢે. ફરી ફિરશતાઓ તેઓને અગ્નિમાં પીછાતશે. સિજદાની નિશાનીથી તેઓ તેઓને મેહેં આનશે. સિજદાની નિશાની સિવાય અગ્નિ માણસને બાળી નાખે છે. સિજદાની નિશાન બાળવી અગ્નિ ઉપર અલ્લાહે દરામ કરી છે. ફરી જોલેલા બજેલા નીકળશે તેઓ પર આખે હયાત પાણી છલકાશે જેથી જેવી રીતે પાણી વેહવાની જગ્યાના કચરામાં આપો આપ દાણો ઉગી નીકળે છે તેવી રીતે તેઓ ઉગી નીકળશે. ફરી અલ્લાહ

બંદાઓમાં ફસલો કરવાથી દારેગ થશે. અને એક પુરૂષ અગ્નિ તરફ મોં કરેલો રહી જશે. જનન-તમાં દાખલ થનારાઓમાં આ પાછલ પડનાર પુરૂષ છે. તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર તું મારા મોંને અગ્નિથી ફેરવ, કારણ કે તેની બદબોએ મને હલાક કર્યો છે અને ઝાલે મને બાળ્યો છે. ફરી અલ્લાહ જેટલી ચાહશે તેટલી દોઆ તે કર્યા કરશે. ફરી અલ્લાહ કહેશે જો હવે હું તારી આ માંગણી સ્વીકારું તો તું એ સિવાય બીજી માંગણી પણ કરશે ? તે કહેશે કે હું બીજી કંઈ તારથી માંગીશ નહીં. ફરી અલ્લાહ જેટલો ચાહશે તેટલો તેનાથી કરાર સ્થાપના લેશે, પછી તેના મોંને અગ્નિથી ફેરવશે. જ્યારે તે જનન તરફ મોં કરશે અને તેને જોશે તો અલ્લાહ ચાહશે તેટલી વાર ચુપકો રહેશે. ફરી કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર મને જનનતના દરવાજા પાસે કર. અલ્લાહ કહેશે શું તેં તારો કરાર અને અહદ આપ્યો નથી કે જે મેં તને આપ્યું છે તે સિવાય તું મારાથી કંઈ માંગણી કરીશ નહીં ? તને અફઝોસ છે કેવો બે વફા છે તું, ઓ આદમ પુત્ર ! તો તે પુરૂષ કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર ! અને અલ્લાહથી દોઆ કરશે. તે એટલાં સુધી કે અલ્લાહ તેને કહેશે જો હવે હું તને તે આપું તો તું તે સિવાય બીજી માંગણી કરશે ? તે કહેશે તારી ઇઝઝતની કસમ નહીં માંગીશ. ફરી અલ્લાહ તેની પાસેથી અહદ અને કરાર જે ચાહશે તે લખને તેને જનનતના દરવાજા આગળ લાવશે. ફરી જ્યારે તે જનનતના દરજા પર ઉભો રહેશે તો જનન તેને માટે ખુલી જશે. અને જે તેમાં ખેર તથા ખુશી છે તેને જોશે, તો તે જેટલું અલ્લાહે ચાહ્યું તેટલું ચુપ રહેશે. ફરી તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર મને તું જનનમાં દાખલ કર. અલ્લાહ તેને કહેશે શું તને જે આપાયું તે સિવાય બીજી માંગણી નહીં કરવાનો કરાર તથા અહદ તેં કર્યો નથી ? તારું પુત્ર થાઓ ઓ આદમ પુત્ર ? કેવો બે વફા છે. જ્યારે તે કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર તારી મખલૂકથી હું અભાર્યો થાઉં નહીં. ફરી તે અલ્લાહથી માંગણી કરતો રહેશે તે એટલાં સુધી કે અલ્લાહ તેનાથી હસશે. (એટલે પરસંદ થશે) ફરી જ્યારે તે તેનાથી સ-

જી થશે તો કહેશે જા જનતમા. જ્યારે તે જન-
તમાં જશે તો અસ્લાહ કહેશે કાઈ યીજની આ-
જા કર, જેથી તે અસ્લાહથી આજ્ઞા કરશે અને
માંગણી કરશે. તે એટલાં સુધી કે અસ્લાહ તેને
(પોતાના કરમથી) યાદ દેવડાવશે કે ફલાણી યીજ
માંગ ફલાણી યીજ માંગ. જ્યારે તેની આજ્ઞાઓ
પૂરી થશે તો અસ્લાહ તેને કહેશે આ સર્વ તારે
માટે છે અને એટલું બીજું પણ એની સાથે છે.

ફાયદો આ હદીસથી પૂરતી રીતે કેવામતમાં
અસ્લાહના દીદારની સામેતી થઈ. સુનત જમા-
અતનો આજ મજહૂબ છે. જે લોકોની કિસ-
મતમાં દીદારની નેઅમત નથી તેઓ એનો નકાર
કરે છે. પણ આ અફીદો જરૂર રાખવો જોઈએ
કે અસ્લાહ તઆલા શિકલથી તથા દેહથી પાક
છે. તેના દીદારની કેરીયત (તરેહ) અમને જણા-
ઈલી નથી. જેવી રીતે અસ્લાહ તઆલા અમને
જુએ છે અને દિશાના બધાંમાં નથી તેવીજ
રિતે વગર દિશાએ તે પોતાના દેખાડવા ઉપર પણ
શકિતમાન છે. જો કે આદમીની અકલ આ જ-
આ હેરાન છે પણ તેની કુદરતની આબજ સર્વ
આસાન છે.

૧૭૮૪ મુસલિમમાં અબુ હારેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બપો-
રી વખત જ્યારે વાદળી નહોય ત્યારે તમને સૂઈ-
ના જોવામાં બીડ કે હરકત પડે છે? સહાબાએ
કહ્યું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુનેમની
રાત્રે વાદળી નહોય ત્યારે તમને ચંદ્ર જોવામાં બી-
ડ કે હરકત નડે છે? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હ-
જરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની કસમ કે જેના
હાથમાં મારો જાન છે જેવી રીતે આ બેમાંના
એક (સૂઈ કે ચંદ્ર) ના જોવામાં તમને બીડ કે હ-
રકત નડતી નથી તેવી રીતે તમારા પરવરદિગાર-
ના જોવામાં બીડ કે હરકત આવશે નહીં. ફરી
તે બંદાની મુલાકાત લેશે (હિસાબ કરવા માટે).
તે કહેશે આ ફલાણા શું મેં તને માનીતો કર્યો
નથી? સરદાર બનાવ્યો નથી? તારું જેડું બના-
વ્યું નથી? તારે માટે ઘોડા તથા ઉંટને તાંબે કર્યો
નથી? અને મેં તને છોડ્યો નથી જેથી તું તારી કામનો
સરદાર બન્યો હતો ચોખાઈ લેતો હતો? તો તે
કહેશે હા, ફરી અસ્લાહ કહેશે શું તું પારતો હ-

તો કે તું મારી મુલાકાત કરનાર છે? તે કહેશે
કે નહીં. અસ્લાહ કહેશે ખમીત જેવી રીતે તું
મને બૂલ્યો હતું તને બૂલું છું. ફરી તે બીજની
મુલાકાત કરશે અને કહેશે આ ફલાણા શું મેં
તને માનીતો કર્યો નથી? સરદાર બનાવ્યો નથી?
તારા વિવાહ કર્યો નથી? તારે માટે ઘોડા ઉંટ
તાંબે કર્યો નથી? અને મેં તને છોડ્યો નથી જેથી તું
તારી કામનો સરદાર બન્યો હતો ચોખાઈ લેતો હતો?
તે કહેશે કે હા, આ મારા પરવરદિગાર! અસ્લાહ
કહેશે શું તું માનતો હતો કે તું મારી મુલાકાત
કરનાર છે? તે કહેશે કે નહીં. અસ્લાહ કહેશે કે
જેવી રીતે તું મને બૂલ્યો છે હું તને બૂલું છું.
ફરી તે ત્રીજની મુલાકાત કરશે ને તેને તેવીજ
રીતે કહેશે. તો તે કહેશે આ મારા પરવરદિગાર
હું તારા પર તારી કિતાબ પર અને તારા રસૂલો
પર છમાન લાવ્યો. અને મેં નમાઝ પઢી મેં રો-
જ રાખ્યો અને મેં સદકા કર્યો (અથવા ઝકાત
આપી) અને બની શકે તે પ્રમાણે બધી તારીફ ક-
રશે (પોતાના સારાં કામો કરવાને બયાન કરશે)
અસ્લાહ કહેશે આ જગ્યા થોભ હવે તારું ખરા-
પણું જણાશે. ફરી કહેવાશે હમણા અમારા સા-
ક્ષીને તારી પાસે મોકલીએ છીએ. અને તે પોતા-
ના દિલમાં વિચાર કરશે કે મારા વિરુદ્ધ કોણ
સાક્ષી આપશે. ફરી તેના મોં પર મોહોર થશે.
અને તેની જાગને કહેવાશે બોલ. તો તેની જાગ
તેનું માંસ તેના હાડકાં તેની કરની વિષે બો-
લશે. અને આ આટલાં માટે કે તેની પોતાની
સાક્ષીથી તેને બોલવાનું રહે નહીં (ઉજર રહે નહીં.)
અને આ મોનાકેફ છે (એટલે જોડો મુસલમા-
ન છે) અને એના પર પોદાનો ગળ્ય પડશે.

ફાયદો આ હદીસમાં પ્રથમ અસ્લાહના
દીદારનું વર્ણન કર્યું ફરી બે કાફીરોનું જેઓ હિ-
યામતના હિસાબ કિતાબના નકાર કરનાર છે, ફ-
રી મોનાકેફનું જે જખાનથી ઇસ્લામનો ઇક્રાર
કરતો હતો અને દિલમાં સન્દેહ રાખતો હતો.

* ૧૭૮૫ મેખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
બર્રા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે શું તમે કાઈની તબારા કરો છો?
સહાબાએ કહ્યું હા, ફલાણાની ફલાણાની ફલાણા-
ની અને ફલાણાની ચાર જણાની. ફરી હજરતે

(સહ) ફરમાવ્યું કે શું તમે કોઇ ખીજની દુંદ કરો છો? સહાબાએ કહ્યું હા, ફલાણીની ફલાણીની ફલાણીની અને ફલાણીની. ફરી હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું શું તમારાથી કોઇ ગુમ થયો છે? સહાબાએ કહ્યું નહીં. હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું પણ હું જોલૈખીખને જોતો નથી તેની દુંદ કરો.

ફાયદો કોઇ લડાઇમાં લડાઈ પછી સહાબા પોતાના સગાઓ તથા દોસ્તોની લાશો દુંદતા હતા ત્યારે હજરતે (સહ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી જ્યારે જોલૈખીખની લાશ મળી તો હજરતે (સહ) તેમનું માથું જંગ ઉપર રાખી ફરમાવ્યું આ મારો છે અને હું એનો છું.

૧૭૮૬ બાખારીમાં સમઠ ખીન અયુ વઝાસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તમને ફતેહ અને રિજક ગરીબોનેજ લીધે મળે છે.

ફાયદો એટલે પોતાની કુવવત તથા તદખીર ઉપર મગફરી કરવી નહીં તમને રોજી તથા ફતેહ ગરીબોનીજ બરકતથી મળે છે. તો તેઓની ખિજમત તથા ખાતેરદારીને પોતાને માટે ગનીમત સમજે, તેઓને નાચીઝ જલીલ નહીં જણો.

* ૧૭૮૭ બાખારી તથા મુસલિમમાં સમોરા ખીન જુન્દય (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે શું તમારામાંથી કોઇએ સ્વનું જોયું છે? અમે કહ્યું નહીં. હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું પણ મેં આજ રાત્રે સ્વપ્નામાં બે પુરૂષોને જોયા, જેઓ મારી પાસે આવ્યા ફરી મારો હાથ તેઓએ પકડ્યો ને મને જમીને મોકલ-સમાં લઈ ગયા. તો એક પુરૂષને બેઠેલા જોઈ છું અને એક પુરૂષ ઉભેલા છે તેના હાથમાં લોહાની આંકડી છે તે બેઠેલા પુરૂષના જડખામાં તે તેને નાખે છે તે એટલાં સૂધી કે ગરદનને છેડે સૂધી પોહોંચવી. ફરી તે એવીજ રીતે બીજા જ, ડખા સાથે કરે છે (ચીરે છે) અને તે જડખું પાછું જોડાય જાય છે, ફરીથી તે તેવીજ રીતે ક્યાંક ફેરે છે જ્યાં સૂધીમાં બીજું જડખું ચીરી રહે છે એટલાંમાં પેઠેલું જડખું સાચું થાય છે ફરી તે બીજા વાર એવી રીતે ક્યાં કરે છે મેં કહ્યું આ શું છે? તે બંને પુરૂષોએ કહ્યું ચાલ. તો

અમે ચાલ્યા તે એટલાં સૂધી કે એક ચીત સૂતેલા પુરૂષ પાસે આવ્યા, અને એક પુરૂષ હાથમાં પથર લઈને તેના માથા પર ઉમેલો છે ને તે પથરથી તેનું માથું બાંધે છે. જ્યારે તે પથર મારે છે તો તે પથર ગડખડે છે. ફરી જ્યારે તે તેને લેવા જાય છે, એટલાંમાં જેવું હતું તેવું થાય છે. ફરી તે તેની પાસે આવે છે ને મારે છે. મેં કહ્યું આ શું છે? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ. ફરી અમે એક તાંબર જેવા સુરાખની પાસે આવ્યા જે ઉપરથી જંગ છે અને નીચેથી ચોડું છે. તેની નીચે અગ્નિ ધગધગતી છે. જ્યારે તે અગ્નિ જ્વેશ ખાય છે તો તે માંહેના લોકો ઉપર આવે છે તે એટલાં સૂધી કે તેઓ નીકળવાને નજીક થાય છે. અને જ્યારે તે અગ્નિ ઠંડી પડે છે તો તેમાં પાછા જાય છે. તેમાં સ્ત્રી પુરૂષો નાગાં છે. મેં કહ્યું આ શું છે? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ. અમે ચાલ્યા તે એટલાં સૂધી કે અમે ખૂતની નહેર ઉપર પોહોંચ્યા, તેમાં એક પુરૂષ ઉભેલો છે, અને નહેરને કિનારે એક પુરૂષ છે તેની આગળ પથર છે. ફરી નહેરવાળો આગળ આવી નીકળવા ધારે છે તો કિનારા ઉપર ઉભેલો પુરૂષ તેના મોંમાં પથર મારે છે, તે જે જગ્યા હતો ત્યાં તેને ફેરવે છે. ફરી જ્યારે તે નીકળવા આવે છે તો એ તેના મોંમાં પથર મારે છે જેથી તે પાછો જ્યાં હતો ત્યાં જાય છે. મેં કહ્યું આ શું છે? તે બંનેએ કહ્યું આગળ ચાલ. અમે આગળ ચાલ્યા તે એક હરિયાળા ખાગમાં પોહોંચ્યા જેમાં મોટું ઝાડ છે. અને તેની જડની પાસે એક છુટો તથા બાળકો છે. અને જોઈ છું કે એક પુરૂષ તે ઝાડની પાસે છે તેની સામે અગ્નિ છે તેને સળગાવે છે. ફરી તે બંનેએ મને ઝાડ પર ચઢાવ્યો ને એક ધરમાં મને લઈ ગયા જેથી સુંદર ધર તથા ઝાડ ધર કદી મેં જોયું નથી. તેમાં વૃક્ષ પુરૂષો જીવાનો સ્ત્રીઓ અને બાળકો છે. ફરી તેઓએ મને ત્યાંથી કાઢો અને મને ઝાડ પર ચઢાવ્યો ને એક એવા ધરમાં મને લઈ ગયા કે જે ધણજ સુંદર તથા ચઢતું હતું, તેથી સુંદર તથા ચઢતું મેં કદી જોયું નથી. તેમાં છુટા તથા જીવાનો છે. મેં તેઓને કહ્યું તમે મને આખી રાત ફેરવા ક્યાં

હવે જ મેં જોયું તેની ખબર કરો. તેઓએ કહ્યું હા, જે પુરૂષને તેં જોયો કે તેના જડ્યા આચાર્ય છે તે જુદો છે, તે જુદી વાત લોકોને કહે છે ફરી લોકો તેને નકલ કરે છે જેથી જહાનમાં સધળે ફેલાય છે. એવી રીતે તેની સાથે કિયામત સુધી કર્યા કરશે. અને જે પુરૂષને તેં જોયો કે તેનું માથું ફેડાય છે તે પુરૂષને ખોદાએ કુરઆન શીખ્યું, તે કુરઆનથી ગાફેલ રહીને સૂઈ રહેા (એટલે તહજજુદમાં કુરઆન પઢ્યું નહીં) અને દિવસના તે પર અમલ કર્યો નહીં. તેની સાથે એવી રીતે કિયામત સુધી કર્યા કરશે. અને જે પુરૂષને તેં સુરાખમાં જોયા હતા તેની જિનાકાર છે. અને જે પુરૂષને તેં નહેરમાં જોયો તે બ્યાજ ખાનાર છે. અને જે બુદાને તેં ઝાડની જડમાં જોયા તે ઇયરાહીમ (અલે) છે. અને તેની આસપાસ બાળકો છે એ લોકોનાં છોકરાં છે. અને જે પુરૂષ અગ્નિ સળગાવે છે તે માલિક જહાનમનેા દારોગો છે. અને જે ઘરમાં તું પ્રથમ ગયો તે આમ મુસલમાનોનું ઘર છે. અને આ ઘર તે શહીદોનું ઘર છે. અને હું જીવરખલ છું અને આ મીકાઈલ છે. તું તારું માથું ઉપાડ. ફરી મેં તારું માથું ઉપાડ્યું તો જોઈું છું કે મારી ઉપર વાદળી જેવું છે. અને બીજી રિવાયતમાં છે કે ઉજળી વાદળી જેવું થર પર થર કંઈ છે. તે બંનેએ કહ્યું આ તારું હામ છે. મેં કહ્યું મને છોડો હું મારા ઘરમાં જાઉં. તે બંનેએ કહ્યું હજી તારી ઉમર બાકી છે તેં તેને પૂરી કરી નથી, જ્યારે તું તેને પૂરી કરશે તો તારા ઠીકાણામાં આવશે.

ફાયદો આ હદીસમાં જુદા, કુરઆનની ગફલત, જિના, અને બ્યાજ ખાવાની સગનું બયાન છે. કુરઆન યાદ કરવાનું આ હક્ક છે કે તેને અદ્યથી તિલાવત કર્યા કરે. વિશેષ કરી રાતના તહજજુદમાં અને તેના અહકામ પર અમલ કરે. અને આથી જણાયું કે મુસલમાનોના છોકરાં મરવા પછી હજરત ઇયરાહીમને સપુરદ થાય છે. અને સિધ્ધ થયું કે શહીદોનેા મરતયો બીજા મુસલમાનો કરતાં ધણે અજીલ છે.

૧૭૮૯ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું ત-

મારામાંથી કોઈ બ્યાજ રાત્રે યુનાહને નજદીક નહીં થયો છે (અથવા સ્ત્રી મીલાપ નહીં કર્યો છે)? અબુ તાલહાએ કહ્યું મેં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો તું તેણીની કબરમાં ઉતર.” એટલે નબી સાહેબની છોકરીની કબરમાં.

ફાયદો અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અમો હજરત (સલ) ની યેરીના જનાઝા પર હાજર થયા. અને હજરત (સલ) કબર પર બેઠા હતા. અને આંસું વહેતાં હતાં ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આ જે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જેણે રાતના હરકત કરી નહોય (એટલે સ્ત્રી મીલાપ કર્યો નહોય) આથી જણાયું કે કબરમાં તે માણસનું ઉતરવું બેહતર છે કે જેણે તે રાત્રે સમ્મોગ કર્યો નહોય.

૧૭૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તારી પાસે કુરઆનની કંઈ વસ્તુ છે (એટલે તને કુરઆન કંઈ યાદ છે) એક સ્ત્રીએ પોતાના જીવને નખી (સલ) સાહેબ આગળ પેશ કર્યો તે સ્ત્રીથી એક પુરૂષે નિકાહ કરવાનો વિચાર કર્યો તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અનો વિસ્તારથી ફિરસો આવી ગયો છે કે હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને કબૂલ કરી નહીં. ફરી તેણીના નિકાહ બીજા મરદથી કર્યો અને મોહર આ ઠરવી કે તે મરદ તે સ્ત્રીને કુરઆન શીખવે.

૧૭૯૦ મુસલિમમાં શરીફ બીન સૈવિદ સકરી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શું તારી પાસે એમૈયા બીન સલતની શેઅર (કવીતા) માં થી કંઈ છે? આ હજરતે શરીફ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાહબીહમાં શરીફ (રદી) થી રિવાયત છે કે હું એક દિવસ હજરત (સલ) ની પાછળ સ્વાર હતો, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને એમૈયાની શેઅર આવડે છે? મેં કહ્યું કે હા, આવડે છે. મેં એક શેઅર પઢી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વરી પઢ. મેં બીજી શેઅર પઢી. ફરમાવ્યું કે બીજી પઢ. મેં ત્રીજી પઢી. એવીજ રીતે સો શેઅર પઢી. જાણવું નોંધ્યું કે કુદરના

● પાંચે હદીસ નાં ૯૦૫ તથા ૯૪૬ જી. મો.

જનતામાં એકાએક એક શાસ્ત્રર હતો. તેની શાસ્ત્રર-
માં અસાહની હજી તથા દુન્યાની ધુરાધના મજ-
મુન હતાં. માટે હજીરે (સહ) તેને આંખળી. ફરી
ફરમાવ્યું કે તેની જગ્યાન ઈમાન લાવી પશુ દિલ
કાફર રહ્યું. એટલે જગ્યાનથી મજમુન સારાં ની-
કળતાં હતાં પણ દિલથી કુદર તથા દુન્યાની મો-
હવ્યત મયાં નહીં. ધણા શાસ્ત્રરોના એવોજ હાલ
છે. શાસ્ત્રરોમાં કેટલાંક મજમુન તો ધણાં સારાં અને
ઠીક જગ્યાનથી નીકળે છે પણ દિલ કાળા.

શાસ્ત્રર.

જો જ્યાં તેરી દુરે અફશાં હોઈ
હાય પર દિલ કી સિયાહી ન ગઈ

૧૭૯૧ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે શું તેં તે-
ણીને જોઈ છે? કારણ કે અનસારીયોની આંખો-
માં કંઈ વસ્તુ છે. (એટલે એવ છે) " એક
પુરૂષે અનસારી અથી નિકાહ કર્યો ફરી તે વા-
તની ખબર હજરત (સહ) ને કરી તેને હજરતે
(સહ) આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પુરૂષે કહ્યું મેં તે-
ણીને જોઈ છે. હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કેટલી
મોહર પર તેં તેણીથી નિકાહ કર્યો. તેણે કહ્યું
આર ઉકીયા ઉપર. હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું આ-
ર ઉકીયા પર! જાણે તમે આ પહાડ પાસેથી
આંદી ખોદી લાવો છો. અમારી પામે નથી કે તને
આપીએ પણ હવે તને એક તુકડી (ફાજ) માં મોક-

લીશ તો ત્યાંથી તને મળશે. ફરી હજરતે બની અ-
બસા તરફ એક તુકડી મોકલી જેમાં તે પુરૂષને પ-
ણ મોકલ્યો.

ફરમાવ્યું કે જે આરતથી
નિકાહનો ઇરાદો કરે તેને જોઈ લે કે જેથી એક-
માં અફસોસ કરવો પડે નહીં. અને તલાકનો વ-
ખત આવે નહીં. અને એજ માટે તુકડાની (એવ)
ખયાન કરવી પણ કુરસ્ત છે. અને જણાયું કે
માણસ પોતાની સ્થિતિથી વધુ મોહર બાંધે નહીં.
એજ માટે હજરતે (સહ) તેને ટપકો આપ્યો. ફરી
મેહરબાનીની રાહે તેનો નિભાવ પણ કરી આપ્યો.

૧૭૯૨ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-
લ્લાહ ખીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હ-
જરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે શું તમારા પરવરદિગા-
રે જે તમને વાયદો કર્યો તે તમને ખરી રીતે મ-
ળ્યો? ફરી ફરમાવ્યું જે હું કહું છું તેને એવો
હમણા સાંભળે છે " જ્યારે કલીએ બદર નામના
કૂવા ઉપર હજરત (સહ) ઉભા રહ્યા ત્યારે આ
ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે બદરમાં ઇસ્લામની ફતેહ
થઈ તો સિતેર કાફિર પકડાયા. અને સિતેર
મરાયા. હજરતે (સહ) તેઓની લાશો કૂવામાં ફેં-
કાવી. ફરી આ હદીસ ફરમાવી.*

* આ હદીસનું વધુ ખયાન હદીસ નાં ૧૦૧૭
માં તથા તેની નોટમાં આવી ગયું છે. શા. મો.

❀ ફસલ પ મી ❀

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે અમર છે.

૧૭૯૩ જોખારીમાં અબુ સઈદ (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે તમે
ઇકતેદા કરો અને પાછળવાળા તમારી ઇકતેદા કરે.
ફાયદો કેટલાક સહાબા સફ્રની પાછળ
જોલા હતા. હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું આગળ
વધો. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પ્રથમ
સફ્રના લોક નમાઝમાં મારી તાબેદારી કરે અને
બીજી સફ્રવાળા પેઢેલાંની ઇકતેદા કરે. એવીજ

રીતે આખર સૂધી. હજરત (સહ) ની આદત હ-
તી કે હુસયાર તથા ઘાના સહાબાને પ્રથમ સફ્રમાં
ઉભા કરતા હતા, કે હજરત (સહ) ની નમાઝનો
તરીકો શીખે તથા ખીજાઓને શીખવે.

૧૭૯૪ જોખારી તથા મુસલિમમાં અલી
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું
કે તમે આડુ (પેચ, ખોખ) ના બગીચામાં જા-
ઓ ત્યાં એક ઉંઠ સ્વાર અી છે તેની સાથે એક

પત્ર છે તે તેનાથી લ્યાઓ. ” આ હજરતે (સલ) અલી, ઓમેર, તથા મિકદાદને ફરમાવ્યું હતું. અને ખીજી રિવાયતમાં છે “ તમે જાઓ જ્યારે તમે આડુના બગીચામાં પોહોંચો. ” આ હજરતે અલી, અબુ મરસદ મનવી, તથા ઓમેરને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ સ્ત્રી જાસસીનો પત્ર મદીનાથી મકા લઈ જતી હતી. હજરત (સલ) ને વહીથી જણાયું માટે સહાબાને મોકલી પત્ર છીણવાઓ. બાકી કિસ્સો વિસ્તારથી આવી ગયો છે.

૧૭૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે મારી પાસે કાગળ લાવો હું તમારે માટે એક લખાણ લખી આપું જેથી તે પછી તમે કદી ગુમરાહ થશો નહીં. ” આ હજરતે પોતાની ખીમારીમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે ગુસ્વારને દિવસે હજરત (સલ) ને માંદગી વધી ગઈ અને ફરમાવ્યું વધું, તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાઓ હું તમને લખાણ લખી આપું કે તે પછી તમે કદી મતફેર તથા પરેશાન થશો નહીં. સહાબાએ પોત પોતામાં કાગળ લાવવા ન લાવવામાં વાત ચીત કરી. ફરી સહાબાએ કહ્યું હજરત (સલ) નો શો હાલ છે? મન્દવાડને લીધે અજાન બેઅખત્યાર થઈ છે? એ હજરતથી તપાસ કરો. ફરી હજરત (સલ) થી એ વાત તપાસ કરવા લાગ્યા. તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું હવે મને નો છેડો, જે તમે પૂછો છો તેથી જેમાં હું હમણા લાગેલા છું તે બેહતર છે. અને હજરતે તેઓને ત્રણ ચીજની વસીયત કરી. એક આ કે મુશરેફાને અરખના બેટથી કાઢશો. બીજી આ કે એલચીયોથી બલાહ કરશો જેવી રીતે હું કરતો હતો. ત્રીજી આ કે ત્રીજી વાત મને યાદ નથી. કેટલાક એલમા કહે છે કે ત્રીજી વાત આ હતી કે આસામાતું લશ્કર તૈયાર કરી શામ (સીરયા) માં મોકલો. અને બોખારીમાં ખીજી રિવાયત અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી આની રીતે છે “ જ્યારે હજરતે કાગળ માંગ્યું તો કેટલાક સહાબાએ કહ્યું હજરત (સલ) ઉપર માંદગીની સખતાઈ

છે અને તમારી પાસે કુરઆન છે અમને ખોદાની કિતાબ બસ કરે છે. એટલે લખાણની બધી જરૂરત નથી. અને કેટલાકોએ કહ્યું કાગળ લાઓ. શીઆ આ જગ્યા ઓમર ફારૂક પર તાનો કરે છે કે હજરત (સલ) ને એવણે કાગળ લખવા આપ્યો નહીં. ના ફરમાની કરી. અને કહ્યું કે અમને કુરઆન બસ કરે છે. એનો ઉત્તર આ છે કે તમારી સમજની ખામી છે. ઓમર ફારૂક પર તાનો કરવાની કંઈ જગ્યા નથી. કારણ કે તે વેળા હજરતની કાઠડીમાં બધા સહાબા હાજર હતા. અલી મુરતબ પણુ તેમાં ભેગા હતા. અને હજરતે જેટલા હાજર હતા તે સહાબાથી કાગળ માંગ્યો હતો. જે ઓમર (રદી) કાગળ નહીં લાવ્યા તો અલી (રદી) નો હાથ કોણે પકડ્યો હતો? હજરત (સલ) ને ત્યાં કુરઆન સિવાય કોઈ ચીજ લખવાની દસ્તુર નહોતી, અને કુરઆન સંધળું પૂરું થયું હતું માટે સહાબા વિચારમાં પડ્યા. અને ગુસ્તગો પછી હજરત (સલ) ને પૂછ્યું હતું, પણ હજરતે (સલ) બતાવ્યું નહીં જેથી સાફ જણાયું કે કોઈ બાબત વાજેબ હતી નહીં. જે વાજેબ કે જરૂરી હોત તો હજરત ચુપકા રહેતે નહીં. કારણ કે ખોદાનો હુકમ હજરત (સલ) પર પુગાવવો ફરજ હતો. એમ છતાં એ વાતચીત પછી હજરત (સલ) પાંચ મિનિટ બસ જાઓ. જે લખવું અગત્ય હતે તો તેને ખીજી વાર જરૂર લખાવતે. એટલુંજ નહીં પણ સાફ જણાય છે કે જે ત્રણ ચીજને હજરતે વસીયત કરી તેનેજ લખાવતે. અને આ જે ઓમર ફારૂકે (રદી) ફરમાવ્યું કે અમને કુરઆન બસ કરે છે તેની આ મતલબ નથી કે કુરઆન સિવાય હજરત (સલ) ની હદીસની પણ હાજત નથી, પણ તેની આ મતલબ છે કે કુરઆનમાં છેવટમાં અલ યૌમ અકમલતો હુકમ ની આયત હતી છે. અર્થ—આજ તમારા દીનને પૂર કરી ચુક્યો. એટલે હવે દીનનો કોઈ તાઝો હુકમ રહ્યો નથી. કુરઆન તથા હદીસમાં દીનના તકરીબ થઈ ચુકી છે. માટે ઓમર ફારૂકે (રદી) ખીમારીની સખતીની હાલતમાં હજરત (સલ) ને લખાવવાની તકલીફ આપવી મોનાસેબ જાણી નહીં. એને ના ફરમાન કહેતા નથી પણ એનો ઠીક માહબબત તથા બે-

જે વાંચો હદીસ નાં ૪૫૮ ગુ. મો.

રખાલી છે. કારણ કે દરતૂર છે કે માંદગીમાં પોતાના બુજરોગો તથા અઝીએને મેહનતથી બચાવે છે. દાખલા તરીકે જો બીમારીની હાલતમાં શીક્ષક પોતાના ચેલાને પાઠ આપવા માટે બુલાવે તો શાગીરદ તેની તકલીફના ખિયાલથી સખક લેવા નકાર કરે છે. આ નાશરમાની નથી પણ તદન મોહબ્બત છે અને ફિલ સોઝી છે.

રોઅર.

અશમ બદ અન્દેશ કે બર કન્દહ બાશ

ઐબ નોમાયદ હોનરશ દર નગર†

૧૭૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે એક પુરૂષે હજરત પાસે આવવાનો હુકમ માંગ્યો તેના વિષે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને આવવાનો હુકમ આપો. ખચીત તે પોતાની કામનો બુરો છોકરો છે (એટલે પોતાની કામનો બુરો આદમી છે) અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું “બુરો પુરૂષટોલાનો છે.” અને બીજી રિવાયતમાં છે “કામનો બુરો ભાઈ છે અને કામનો બુરો દીકરો છે.

ફાયદો હજરત આગેશા (રદી) થી પરી રિવાયત આવી રીતે છે કે એક શખ્સ હજરત (સલ) ની ખીજમતમાં હાજર થવાનો હુકમ માંગ્યો. હજરતે તેને હુકમ આપ્યો અને ફરમાવ્યું આ બુરો માણસ છે. જ્યારે તે હજરતની પાસે આવ્યો તો હજરતે તેની સાથે સારા સ્વભાવથી તથા હસમુખા થઈને વાત કરી. મેં કહ્યું આ હજરત આપે તો તેને બુરો કહ્યો હતો ફરી જ્યારે તે આવ્યો તો આપ તેની સાથે સારા સ્વભાવથી મળ્યા. તો હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ઓ આગેશા ! તે મને બુરો સ્વભાવનો તથા નફરદ બોલનાર ક્યારે જોયો હતો ? બોદાની નજદીક કેયામતને દિવસે મખલૂકમાં બુરો શખ્સ તે છે કે જેની બદી તથા ભૂંડ બોલવાને ડરે લોક તેની તાજમ કરે (માન આપે). આ હદીસથી જણાયું કે બદ બન આદમીની ઇઝ્ઝત કરવી માન આપવું પોતાની આખર અયાવના દુસ્ત છે. અને જે ફરસેક વગર પરદે [ગહેર રીતે] બુરો કામ કરતો હોય તેની ખીજત કરવી દુસ્ત છે

† અર્થ—બુરૂં ધારનારની આંખ કુટેલી થાઓ. કારણ કે તેની નજરમાં હોનર ઐબ દેખાય છે. ગુ. મો.

કે જેથી લોક તેનો હાલ સાંભળી ધડો લ્યે.

૧૭૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મને ફરમાવ્યું કે તેને ધરમાં આવવાનો હુકમ આપ. ખચીત તે તારો કાકો થાય છે. તારા હાથ માટીમાં રેલાય.” એટલે અફલહ, અબુલ કાઐમસ નો ભાઈ.

ફાયદો હજરત આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં અબુલ કાઐમસની બાયડીનું દૂધ પીધું હતું. જ્યારે સ્ત્રીઓને પરદાનો હુકમ થયો તો અબુ કાઐમસનો ભાઈ અફલહ મારે દરવાજે આવ્યો, ને મારા ધરમાં આવવાનો હુકમ માંગ્યો. મેં કહ્યું બોદાની કસમ જ્યાં સુધી હજરત [સલ] તેને હુકમ નહીં આપે હું તેને ધરમાં આવવાનો હુકમ આપીશ નહીં. કારણ કે મને અબુ કાઐમસે દૂધ પાવું નથી તેની સ્ત્રીએ દૂધ પાવું છે. જ્યારે હજરત (સલ) ધરમાં પધાર્યા ત્યારે મેં આ હાલ હજરત [સલ] ની આગળ કહ્યો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એજ માટે હજરત આગેશા [રદી] કહેતાં હતાં કે જે નસખ [સગાઈ] ને લીધે હરામ છે તે દૂધ પીવાને લીધે પણ હરામ છે. આથી જણાયું કે દાદના પતીથી તેના ભાઈથી અને દાદની ચેલાદથી સ્ત્રીને પરદો કરવાની કંઈ જરૂર નથી. કારણ કે તે મહરમ થયા છે.

૧૭૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હારેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે પોતાની બાયડી બચ્ચાઓથી આપવું શરૂ કર.

ફાયદો એટલે બાયડી બચ્ચાઓને આપવું ફરજ છે અને ખીજઓને આપવું નફલ છે. અને ફરજ નફલથી આગળ છે. જેમકે આગળ હદીસમાં એનો ખોલાસો છે.

૧૭૮૯ મુસલિમમાં જાબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું પોતાથી શરૂ કર, તારી જાત ઉપર સફો કર [ખરચ કર] ફરી જો કંઈ બચે તો તારા બાયડી બચ્ચાં માટે છે. ફરી જો તારા બાયડી બચ્ચાંથી કંઈ બચે તો તારા સગાંઓ માટે છે. ફરી જો તારા સગાંઓથી બચે તો આવી રીતે અને

આવી રીતે [એટલે જમણે ડાબે દરેક મોહતાજને આ-
પ]” અપુ મજકુર અનસારીએ પોતાના શુભામને
કે જેનું નામ યાકુબ હતું જ્યારે મોદબ્બર બના
વ્યો ત્યારે તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાળીહમાં જામર [રદી] થી રિ-
વાયત છે કે એક અનસારીએ પોતાના શુભામને
મોદબ્બર બનાવ્યો* અને તેની પાસે તે શુભામ સિ-
વાય કંઈ માલ નહોતો. જ્યારે હજરત (સલ)
ને આ વાતની ખબર પડી તો હજરતે તેનું આ-
ગદ કરવું દુરસ્ત રાખ્યું નહીં. અને ફરમાવ્યું
કે આને કોણ ખરીદે છે? એક શખ્સે તેને આ-
ડે સો દિરહે ખરીદ્યો. ફરી તે દિરહે તે અન-
સારીને આપ્યા. અને આ હદીસ ફરમાવી. આ-
થી જણાયું કે મોહતાજને ખૈરાત આપવા કરતાં
પોતાના બાઈડી બચ્ચાને આપવું પ્રથમ છે “અ
બલ ખૈરા બાદ હુ દરવેશ”

૧૮૦૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે
અતીયા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ-
લ) ફરમાવ્યું કે તમે તેણીના જમણા તરફથી
વોળુ કરવાની જગ્યાથી શરૂ કરો” હજરત (સલ)
ની છોકરી ઝૈનબ જે અપુલ આસ ખીન રખાઅ-
ની ખીખી હતી અને તેમની છોકરીઓમાં સર્વ
થી મોટાં હતાં તેણીને ગોસલ આપનારી સ્ત્રીઓ
માટે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે મૈયતની જમ-
ણી તરફથી ગોસલ શરૂ કરવું સુનત છે. અને
જમણી તરફથી વોળુની જગ્યાને (એટલે મોં
તથા હાથને પ્રથમ ધોવો.)

૧૮૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અપુ
ઝર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફર-
માવ્યું કે હંડા થવા દે કંડા થવા દે. અથવા આવી રીતે
ફરમાવ્યું “નતેગરી કર નતેગરી કર” આ હજર-
તે જેહરની અગ્નિ દેનારને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે ગરમીની મોસમમાં હંડા

* જે શુભામને મરવા પછી અઝાદ કરવું ફરવ્યું
હોય તેને મોદબ્બર કહે છે. મોદબ્બર કરેલા શુભામ-
ને વેચવાની ખીજ હદીસમાં મનાઈ છે. અને તે હ-
દીસને આધારે હનફી મજહબમાં પણ હરામ છે. પણ
મોદબ્બર મોદબ્બરને અઝાદ કરવું દુરસ્ત છે અને આ
મોદબ્બર પણ મોદબ્બર હોતો. શુ. મો.

વખતે અગ્નિ દેવી તથા નમાઝ પઢવી મુસ્તહબ છે.

૧૮૦૨ બોખારીમાં અપુ હોરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
હંડા વખતમાં નમાઝ પઢા કરો. કારણ કે ગર-
મીની સખતી તે જહંનમના બેશથી છે.

ફાયદો એટલે ગરમીની મોસમમાં જેહરની
નમાઝમાં વાર લગાડવી (હીલ કરવી) મુસ્તહબ છે
કે જમાઅત વધે. અને આ બંને હદીસો ધમામ આ-
જમ (રહ) ના મજહબની સમ્પૂર્ણ ફલીલ છે.

૧૮૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં કઅબ
ખીન માલિક (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે તારી મા તને જણી સારથી
જે દિવસ તારા શુર્યા તે સર્વથી બેહતર દિવસ-
ની તું બશારત લે. (ખુશ થા)” આ હજરતે (સલ)
કઅબ ખીન માલિકને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જંગે તબુકમાં કઅબ (રદી) હજ-
રત (સલ) ની સાથે ગયા નહોતા. અલ્લાહનો તથા
રસૂલનો તેમના પર પચાસ દિવસ ગુસ્સો રહ્યો.
જ્યારે તેમની તોખા કબૂલ થઈ ત્યારે આ હદીસ
ફરમાવી. આથી જણાયું કે મુસલમાન માટે તેજ
દિવસ બેહતર છે જે દિવસે દોખા તેનાથી રાજ થાય.

૧૮૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમર
ખીન ઓફ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમે ખુશી થાઓ તથા જે બીજ ત-
મને ખુશ કરે તેની આશા કરો (એટલે ફતેહ ધ-
સ્લામની) બોદાની કસમ દરિદ્ર (ગરીબ) નો ડર
તમારે માટે હું રાખતો નથી પણ હું આનો ડર રા-
ખું છું કે જેવી રીતે તમારાથી આગળાઓ પર દુ-
ન્યા બોલવી થઈ તેમ તમારા પર બોલવી થાય. ફ-
રી જેવી રીતે તેઓએ લોભ તથા અદેખાઈ કરી તે-
મ તમે લોભ તથા અદેખાઈ કરો. અને જેવી
રીતે તેઓને દુન્યાએ હલાક કર્યા તેમ તમે હલા-
ક થાઓ.” અને એક રિવાયતમાં છે “અને જે-
વી રીતે દુન્યાએ તેઓને ગફલતમાં નાખ્યા તેમ
તમને ગફલતમાં નાંખે.

ફાયદો બહેરનના મુલકથી હજરત [સલ]
પાસે માલ આવ્યો તે સાંભળી અનસાર લોક સ-
બહની નમાઝ પઢી હજરત (સલ) ની આગળ
આવ્યા. હજરત (સલ) હસ્યા ને ફરમાવ્યું કે
તમે માલની ખબર સાંભળીને આવ્યા છો? અ-

નજારાએ કહ્યું હા, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને ફતેહ ઇસ્લામ તથા માલ વધવાની ખરાસ્ત આપી. ફરી માલ વધવાની ખુરાઇ બયાન કરી.

૧૮૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ખુશ થા એ આએશા ! તું જાણે છે અલ્લાહે તારી સફાઈ જહેર કરી છે.

ફાયદો જ્યારે હજરત આએશા પર તોહમત મુકાયું,* અને તેમની સફાઈમાં કુરઆન ઉતર્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૦૬ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું મારે માટે પથર હુંદ કે તેનાથી હું ઇસ્તિન્ને કરું અને મારી પાસે હાડકી કે ગોખર નહીં લાવ.

ફાયદો આથી જાણ્યું કે આડે ધરવા પછી દેલાંથી પાક કરવું સુનત છે અને હાડકી તથા ગોખરથી ઇસ્તિન્ને કરવો ફરસ્ત નથી એવી જ રીતે કોઇલાથી પણ.

૧૮૦૭ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણીને જોતા રહો. ગોરા સીધા વાળવાલા એખદાર આંખવાલા બાળકને જણે તો તે હિલાલ ખીન એમિયાનું છે. અને જો તે કાળી આંખવાળા વાંકા વાળવાલા પાતળા પિન્ડલીવાલા બાળકને જણે તો તે શરીક ખીન સહમાનું છે.

ફાયદો હિલાલ ખીન એમિયાએ પોતાની બાયડીને શરીક ખીન સહમા સાથે એખ લગાડી. ફરી હજરતે (સલ) તે બંનેમાં લિઆનના કાચદા પ્રમાણે જૂદાઈ કરાવી. તેની સી ગર્ભવતી હતી. માટે હજરતે (સલ) સહાબાથી આ હદીસ ફરમાવી. જ્યારે તેણીને છોકરો થયો તો હજરતને ખબર થઇ કે શરીક ખીન સહમાથી મળતો છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો કુરઆનનો હુકમ

* તોહમત વિષેનું પ્રથમ બયાન હદીસ નાં ૧૦૨૭ માં છે. આ. મો.

† એવી જ રીતે પાકેલી ઇંટથી ફરસ્ત નથી સખત મકરૂહ છે. અફસોસ કે રાંદેર તથા સૂરતની ફરેક મસજીદમાં પાકી ઇંટો કે ઠીકરાં વપરાય છે કોઇ એની પરવા કરતું નથી. આ. મો.

(લિઆન) તે પર જરી કર્યો નહોત તો હું તે સ્ત્રી પર કંઈ હુકમ લમાડત. (એટલે સખ કરત) આ હદીસથી જાણ્યું કે બાળકનું મલતા પણ થવું પણ એક દલીલ છે. અને ઇમામ શાફેઈ (રહ) નો આજ મત છે. પણ ઇમામ આજમ (રહ) ની નજદીક કિયાફા કે મળતા પણ દલીલ નથી કદાપી હજરત (સલ) ને એ હાલ વહીથી જાણ્યો હશે.

૧૮૦૮ બોખારીમાં ઉમ્મે ખાલિદ ખીનતે સર્ફદ ખીન આસ અથવા ખીનતે ખાલિદ ખીન સર્ફદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા કરે તું ઘસી ફાડી નાખે. ફરી તું ઘસી ફાડી નાખે. ફરી તું ઘસી ફાડી નાખે.

ફાયદો ઉમ્મે ખાલિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ની પાસે ઘણાં કપડાં આવ્યાં તેમાં એક કાળો નાનો કુડતો હતો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તમે જાણો છો આ હું કાને પહેરાવીશ ? સહાબા ચુપકા રહ્યા ફરી હજરતે (સલ) મને બોલાવી પોતાને હાથે મને પહેરાવ્યો. ફરી આ દોઆ કરી.

૧૮૦૯ મુસલિમમાં અબુદુલાહ ખીન અમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બખીલાઈ (કંજુસાઈ) થી બચો. કારણ કે તમારાથી આગળવાલાઓને બખીલાઈએ હલાક કર્યા છે.

ફાયદો જ્યારે માણસ પર કંજુસાઈ વધી જાય છે તો તે ઝકાત આપી શકતો નથી તો ફરજને છોડ્યું. માટે ખોદાના અજબને લાએક થયો.

૧૮૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે અગ્નિથી બચતા રહો અગર જો ખજૂરની એક ચીરી આપીને.

ફાયદો એટલે થોડી ખેરાત પણ દોઝખથી બચાવે છે.

૧૮૧૧ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે લાનત કરનાર કામોથી બચો. સહાબાએ કહ્યું કયાં લાનત કરનાર કામો છે ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સ લોકોના માર્ગમાં આડે ફરે અથવા તેઓના હાથમાં.

ફાયદો માર્ગમાં તથા હાથાદાર આડની

નીચે આડે ફરવું દુઃખ આપવાનું કારણ છે. માટે લોક તેના પર લાનત કરે છે તથા પુરું કહે છે.

૧૮૧૨ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે રોકુઅ
તથા સિજદાને પૂરા કરો. તેની કસમ કે જેના
કમળમાં મારો જાન છે જ્યારે તમે રોકુઅ તથા
સિજદા કરો છો તે અચીત હું પીઠ પાછળથી
જોઉં છું.*

ફાયદો કેટલાક મામડાના નવા મુસલમાન
લોક રોકુઅ તથા સિજદામાં જલદી કરતા હતા.
ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૧૩ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રિથર રહે ઓ
ઓહોદ ! તારા પર તો એક નબી એક સિદ્દિક તથા
બે શહીદો છે. અને બીજી રિવાયતમાં છે “ તારા
પર નબી અથવા સિદ્દિક અથવા શહીદ વગર કોઈ
બીજું નથી.” અને તે પર નબી (સલ) અયુ પકર,
ઓમર, અને ઉસમાન (રદી) હતા.

ફાયદો હજરત [સલ] આ સહાબાની સાથે
ઓહોદ પર્વત ઉપર હતા. ફરી તે હાલ્યા ત્યાર
હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી તો પહાડ થગી
ગયો. આ હજરતના મોજેઝા છે કે જેવી રીતે હજ-
રતે [સલ] ફરમાવ્યું તેવું થયું. કેમકે હજરત
ઓમર તથા હજરત ઉસમાન [રદી] શહીદ થયા
જે પ્રખ્યાત છે. પહાડનું હાલવું ફખરને લીધે
હતું કે આવા યુગરંગોએ તેને માન આપ્યું.

૧૮૧૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું કે તું મારા તરફથી ઉત્તર આપ. ઓ
અલ્લાહ તું એને પવિત્રાત્મા [રહુલ કોદોસ] થી
મદદ કર ” આ હજરતે [સલ] હરસાન બીન
સામેતને ફરમાવ્યું.

ફાયદો કોરેશના કોફેરાએ હજરત (સલ)
ની હજ્જે (નિન્દા) કરી હતી ત્યારે હજરતે તેનો ઉત્તર

* લમઆત શરહ મિશકાત જ. ૧ પ. ૩૬૨
માં છે કે “હજરત (સલ) તું આ જોવું મોઅજ્જેનની
રૂએ હતું અને હમેશ નહીં પણ કદી કદી થતું હતું.
હજરત (સલ) ફરમાવે છે હું બશર છું આ હીવાર-
ની પાછલ છે કે તે હું બહુતો નથી.” મીશકાત જ. ૧
પ. ૫૦૬ માં પણ એને મળતું છે. ગુ. મો.

હરસાન (રદી) થી અપાઓત

૧૮૧૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હો-
રેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફર-
માવ્યું કે હલાક કરનારી સાત વસ્તુઓથી બ-
ચતા રહો. સહાબાએ કહ્યું તે કયી વસ્તુઓ છે
ઓ રસૂલુલ્લાહ ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અ-
લ્લાહની સાથે શર્ક કરવો. જાદુ, જે જીવને ઝા-
દાએ હરામ કર્યો છે તેને વગર હકે કતલ કરવો,
બાજ ખાવું, યતીમનો માલ ખાવો, લગાબને દિ-
વસે પીઠ ફેરવવી, અને બોલી ધમાનવાળી પા-
કદામન ઓઝોને તોહમત આપવું.

ફાયદો જે કે આ હદીસમાં ગુનાહ કબીરા
સાત ફરમાવ્યા છે પણ બીજી હદીસોમાં વધારે
પણ સિધ્ધ થયા છે. કદાપી તે વેળા એટલાજ
ગુનાહોનું વર્ણન કરવું યોગ્ય હશે.

૧૮૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજ-
રતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારી રાતની નમાઝોમાં
વિત્રને પાછળી નમાઝ કરો.

ફાયદો એટલે તહજ્જે પછી વિત્રની
નમાઝ જ્ઞેઘએ. અને જે શખ્સ કદી રાતના ઉ-
ડતો હોય અને કદી સૂઈ જતો હોય તેને લાજેમ
છે કે એશાને વખતે વિત્ર પઢી લ્યા કરે. પણ
હજરત [સલ] ના ફેઅલ (કરની) થી સિધ્ધ થાય છે
કે વિત્ર પછી બે રકઅત બેસીને પઢતા હતા.

૧૮૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હ-
જરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે આ નોતરાને જ્યારે ત-
મા નોતરાઓ તો કબૂલ કરો.

ફાયદો એટલે વલીમાના [શાદીના] ખાણાને
કબૂલ કરવું અગત્યનું છે.

† વાંચો હદીસ નાં ૩૪૩ ગુ. મો.

† યતીમનો માલ નાહક ખાવો હરામ છે.
યતીમના આપની કે માની જ્યારતમાં તથા યતીમના
બીજા કોઈ કારમાં યતીમનો પૈસો ખર્ચાઈ તે ખાણું
હરામ છે. લોકો ચોરીના માલને હરામ માને છે પણ
આ ચોરી કરતાં પુરું હોવા છતાં ખાનારાઓ જરાએ
ખ્યાલ કરતા નથી. સરકારને પણ જ્ઞેઘએ કે ખાણ-
કોનો માલ નાશ કરવાનો બદોબસ્ત રાખે. અને જ્યાં
એવું બને ત્યાં ચોતે ફર્યાદ થાય. ગુ. મો.

૧૮૧૮ બોખારીમાં ઉરવા બીન બેબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અબુ સુફ્યાનને પહાડના નાકા પાસે રોક કે તે મુસલમાનોને જુએ” ફતેહ મકાને દિવસે હજરતે [સલ] અબ્બાસ બીન અબ્દુલ મુતન્નેબ [રદી] ને ફરમાવ્યું. ધરસભ રિવાયત આવીજ રીતે છે [અટલે ઉરવા તાબેકને સહાબીતું નામ છેડીને રિવાયત કરી છે] અને એ હદીસ હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત થઈ છે અને તેણીએ હજરત (સલ) થી રિવાયત કરી છે.

ફાયદો આ હદીસનો બાકી કિસ્સો આ અધ્યાયમાં આવી ગયો છે. (ના. ૧૭૧૬)

૧૮૧૯ મુસલિમમાં મિકદાદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારીફ કરનારાઓનાં મોંમાં માટી ભરો. (એટલે કંઈ આપો નહીં.)

ફાયદો મહદ તથા તારીફ ધણું કરી જૂઠું તથા વધારાથી કોરી હોતી નથી માટે તેને કંઈ આપો નહીં.* અને તમે પોતાની તારીફ સાંભળી મગર થાઓ નહીં. જે કોઈ કહે કે હજરતે (સલ) પોતાની તારીફ કરનારાઓને ધનામ આપ્યું છે તો તેનો જવાબ આ છે કે હજરત (સલ) ની જે તારીફ હતી તે સર્વ સાચી હતી અને તેમાં સવાબ હતો એથી વિરૂધ્ધ બીજાઓની તારીફ છે કે જે વધારાથી કોરી નથી. આ હદીસમાં તે તારીફની નિન્દા છે કે જેણે તારીફ કરવાનો પોતાનો ધંધો ટૂંકવો હોય. પણ જે કોઈ શખ્સ કોઈ દીનદાર શખ્સની વગર લાલચે સાચી તારીફ કરે તો દુરસ્ત છે, કે જેથી ગુણવંત [મમદૂહ] ના નેક અમલમાં લોક પેરવી કરે. સારાંશ આ છે કે જે તારીફમાં લાલચ કે જૂઠું હોય તે દુરસ્ત નથી.

૧૮૨૦ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બેગા થાઓ ખચીત હું તમારી આગળ કુરઆનનો ત્રીજો ભાગ પઢીશ. ફરી બેગા થનાર બેગા થયા. ફરી હજરતે (સલ) નીકળીને કુલ હોલ-હાલો અહલ પઢી.

* એક અર્થ આ છે કે તેના મોંમાં કુળના-ખ એટલે કંઈ આપ કે જેથી તેની પ્રજાન ખંધ થાય અને તારી નિન્દા કરે નહીં, આ. થો.

૧૮૨૧ મુસલિમમાં અબુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તારા વાળુના વાસણને સંભાળી રાખ એનો કંઈ હાલ જાહેર થનાર છે [અથવા એનો મોજાઓ થશે]” લેલતુત તારીસ [પાછલી રાતે મોકામ કરેલી રાત] ની સવારે હજરતે [સલ] અબુ કતાદા [રદી] ને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો સવારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું અને દિવસના તરસ વધી અને પાણી નહોતું તેજ વાસણથી પાણી ઉભરાવા લાગ્યું અને અબુ કતાદા પાવા લાગ્યા. તે એટલાં સૂધી કે સધળું લશકર ધરાયું. આ હદીસથી બે મોઝાઓ સિધ્ધ થયા. એક પાણીનું નેશ ખાવું બીજો લવિષ્યની ખબર આપવી.

૧૮૨૨ બોખારીમાં જબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇબ્નુલ ખત્તાબને આની ખબર કર” જબેરે જ્યારે પોતાના દેણ અદા કરવાની ખબર કરી ત્યારે હજરતે જબેર [રદી] ને આ કહ્યું.

ફાયદો જબેર [રદી] ના બાપ જંગે ઓહોદમાં શહીદ થયા તેમના પર ધણું કરજ હતું. તેમના બાગમાં જેટલું ખજૂર થયું હતું તેડું માંગનારાઓને આપવા ચાહ્યું. પણ કરજ ધણું હતું અને ખજૂર થોડું માટે તેઓએ કબૂલ કર્યું નહીં. જબેરે (રદી) હજરત (સલ) થી સિફારશ કરાવી, પણ સાહુકાર યહુદી હતા તેઓએ કબૂલ કરી નહીં. હજરતે (સલ) જબેરને ફરમાવ્યું તું દરેક જાતનું ખજૂર જૂડું જૂડું ઢગલા કર. જ્યારે જબેરે (રદી) ઢગલા કર્યા તો હજરત (સલ) એક મોટા ઢગલાની આસ પાસ ફર્યા અને તેના પર જઈ બેસા. ફરી જબેરને કહ્યું માંગનારાઓને તોલી તોલીને આપવા શરૂ કર. જબેરે આપવા શરૂ કર્યું તે એટલાં સૂધી કે સધળું કરજ અદા થયું. જબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે સધળું કરજ અદા થવા છતાં સર્વ ઢગલા જવાને તેવા હતા. તેમાં કશી કમી થઈ નહોતી. જબેરે કહ્યું ઓ હજરત (સલ) તમામ દેણ અદા થયું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આખર ફારક (રદી) ને આ હાલની ખબર કર કારણ કે આખર ફારક (રદી) ને જબેરના કરજ અદા થવાની ખબર ફિકર હતી. જબેર-

૨ જાએ (રદી) આમર ફારક (રદી) ને ખ-
ખર કરી તો તેવણે કહ્યું, જ્યારે હજરત
(સલ) પધાર્યા ત્યારથીજ હું જાણી ગયો
હતો કે હવે જરૂર બરકત થશે.

૧૮૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તારા બાપ અયુ બકરને તથા તારા બાઇને બોલાવ
કે હું એક લેખ લખી આપું (ખિલાફતનામું) કેમકે
ખયીત હું હું કે કોઈ ઉમેદવારી કરનાર ઉમેદવારી
કરે, અને કોઈ કહેનાર કહે કે હું (ખિલાફતનો)
હકદાર છું. પણ અલ્લાહ તથા મુસલમાનો તો
અયુ બકર સિવાય કોઈને માનશે નહીં.

ફાયદો પ્રથમ હજરતે (સલ) વિચાર્યું કે
સિદ્દીકે અકબર (રદી) ને ખિલાફત નામું લખી
આપે કે જેથી બીજા કોઈ દાવો કરી શકે નહીં. ફ-
રી તકદીર તથા મુસલમાનોના ઇજ્જત ઉપર મુકયું.
એટલે તકદીરમાં તો આજ છે 'સિદ્દીકે અકબર
ખલીફા થશે, અને મુસલમાનોના ઇજ્જત પણ એ-
મનીજ ખિલાફત ઉપર થશે તો લખવાની જરૂ-
રત શી? આ હદીસથી સાફ જણાયું કે સિવાય
સિદ્દીકે અકબર (રદી) ને કોઈની ખિલાફત હજરત
(સલ) ના ધ્યાનમાં નહોતી.

૧૮૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-
ગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તમે અલ્લાહનું નામ લ્યો અને ખાઓ.

ફાયદો હજરત આગેશાએ (રદી) કહ્યું
આ રસુલુલ્લાહ કેટલીક કામ છે જેઓ નવા મુ-
સલમાન છે અને તેઓ અમારી પાસે માંસ લાવે
છે. અમે જાણતા નથી કે જુબહ કરતી વેળા
અલ્લાહનું નામ લ્યે છે અથવા નહીં ત્યારે હ-
જરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મુસલ-
માન ઉપર સારો ગુમાન રાખવો જોઈએ. તેઓ
જુબહ કરતી વેળા અલ્લાહના નામને જુલતા ન
હશે. તમે પોતાના શક દૂર કરવા ખોદાનું નામ
લ્યા કરો. એની આ મતલબ નથી કે તેઓએ
જુબહ કરતી વેળા અલ્લાહનું નામ ઓડયું હોય
તોએ તમારી ખિસ્મતલાહ કહેવાથી પવિત્ર થશે.
કારણ કે જુબહની વખતે ખિસ્મતલાહ કહેવી
જરૂર છે.

૧૮૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ

(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તમે ખિસ્મતલાહ કહો. અને દરેક પુરૂષ પો-
તાની આગળથી ખાઓ.

ફાયદો એટલે રકાબી (કે ચાલી) ની વ-
ચ્ચેથી ખાએ નહીં અને બીજાની આગળથી પણ
ખાએ નહીં પણ પોતાની તરફથી ખાએ.

૧૮૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તું જ અને તે સ્ત્રીઓના મોંમાં ધુળ નાખ."
એટલે જરૂર બીન અયુ તાલિય (રદી) ની સ્ત્રી-
ઓના (જ્યારે તેઓ જરૂર ઉપર ખાધી રડતી હતી
ત્યારે) આ હજરતે તે પુરૂષને કહ્યું જેણે કહ્યું કે
આ રસુલુલ્લાહ તે સ્ત્રીઓ અમારા પર ગાલેબ
થયો (એટલે અમારું કહ્યું માનતી નથી અને રડતાં
છાની રહેતી નથી.)

ફાયદો જરૂર તૈયાર (રદી) ને હજરતે (સલ)
લડાઇ ઉપર મોકલ્યા હતા. જ્યારે તેમની શહા-
દતની ખબર આવી તો હજરત (સલ) ને ઘણો ગમ
થયો. આ જરૂરના ઘરની સ્ત્રીઓ વિલાપ કરવા
લાગી. એક શખ્સે એ બાબતની હજરત (સલ)
ને ખબર કરી. હજરતે ફરમાવ્યું જઈને તેઓને
રોકો. તેણે જઈને મનાઇ કરી. સ્ત્રીઓએ માન્યું ન-
હોં. ફરી હજરત (સલ) ને અરજ કરી કે તેઓ
માનતી નથી. હજરતે કહ્યું ફરી જ અને મનાઈ કર.
એવી રીતે ત્રણ વાર હજરતે તે શખ્સને મોકલ્યો.
તેણે કહ્યું એ હજરત ! સ્ત્રીઓ માનતી નથી અને
અમારેથી ચઢી ગઇ છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ
હદીસ ફરમાવી તથા આરતો ઉપર ગરસો કર્યો. આ
હદીસથી વિલાપ કરવાની તથા પુકારીને રડવાની હુ-
રમત પૂરતી સખતાઇથી સિધ્ધ થઈ.

૧૮૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હો-
રરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું કે જ તારાં બાપડી બચ્ચાઓને ખવરાવ "
એટલે તે ખજૂરને જે ટાકરીમાં હતું. જે શખ્સે ર-
મજનમાં પોતાની સ્ત્રીથી સમ્બોગ કર્યો તે શખ્સને
હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એક પુરૂષ આવ્યો તેણે કહ્યું એ
હજરત ! હું હલક થયો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
શું થયું ? તેણે કહ્યું મેં રમજનમાં પોતાની સ્ત્રીથી
સોહબત કરી અને હું રોઝદાર હતો. હજરતે (સલ)

ફરમાવ્યું મુલામ આજાદ કર. તેણે કહ્યું મારામાં કુદરત નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તું બે માસના લગોલગ રોજ રાખ. તેણે કહ્યું મને તાકાત નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તું સાઠ ગરીબોને ખાણ આપ. તેણે કહ્યું મને શક્તિ નથી. હજરતે (સલ) કહ્યું તું બેસ. ફરી થોડી વાર પછી હજરતની પાસે મોટો ટોપલો બરીને ખજૂર આવ્યું. હજરતે (સલ) તેને ફરમાવ્યું એને લે અને ગરીબોને આપ. તેણે કહ્યું ઓ હજરત ! મરીનામાં મારાથી વધારે દરિદ્રી કોઈ નથી. હજરત (સલ) હસ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી. કફૂરો બીજાને આપવો જોઈએ પોતાને ખાવો દુરસ્ત નથી માટે કેટલાક આલેમોએ કહ્યું છે કે આ હદીસ મનસૂબ છે. અને કેટલાકોએ કહ્યું, આ હુકમ ખાસ તેજ શખ્સ માટે છે. અને કેટલાકોએ કહ્યું કે હજરતે (સલ) તેની ગરીબો જોઈ તેને કરજની તોર પર આપ્યું હતું. એટલે બ્યારે શક્તિ આવે ત્યારે કફૂરો અદા કરવો.

૧૮૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સમદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જા, તારી પાસે કુરઆન છે તેને બદલે મેં તને તેણીના માલિક કર્યો છે.

ફાયદો એટલે સ્ત્રીને કુરઆન યાદ કરાવવું એજ એની મોહર છે. બાકી કિસ્સો વિસ્તારથી આવી ગયો.*

૧૮૨૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં આયેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ધારીદાર કામળીને અયુ જહમ પાસે લઈ જાઓ. અને અયુ જહમનો કામળો (કમ્બલ) લાઓ. કેમકે એણે મને હમણા નમાઝમાં ગફલત નાખી.†

ફાયદો અયુ જહમે બારીક ચોખટ કાળી કામળી જેને બંને છેડે ધારી હતી તે હજરત (સલ) ને ભેટ આપી. હજરતે (સલ) તેને ઓઢીને નમાઝ પઢી. ફરી નમાઝ પછી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે એની કારીગરી નકશકારી (તરેહ ઉઠા-

વેલી) એ દિલ લગાડી નમ્રતાથી નમાઝ પઢવામાં તુકસાની કરી માટે હજરતે (સલ) તેને પાછી ફેરવી. અને તેને બદલે કામળો મંગાવ્યો કે તેનું દિલ તુટે નહીં. આથી જણાયું કે જે કપડું નમાઝમાં ખલલ કરે અને ધ્યાન સરખું નહીં રાખે તેને પેહેરવું મકરૂહ છે. એવીજ રીતે મસજદની તથા મોસલ્લાની નકશકારી મકરૂહ છે કેમકે તે જરૂર ધ્યાનને વીખેરે છે.

૧૮૩૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઇમરાન ખીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જા, અને આ તારાં બાળબચ્ચાંઓને ખવરાવ. અને તું જાણ કે ખચીત અમે તારા પાણીથી કંઈ ગટાર્યું નથી” બોખારીમાં આટલો વધારો છે. “કંઈ વસ્તુને ગટારી નથી પણ અલ્લાહે અમને પાણું છે.” લેલતુત તારીખની સવારે બે પખાલવાળી સ્ત્રીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) કોઈ સફરમાં હતા. ગરમીની સખતાઈ થઈ. અને રસતું લોકો પર જોર થયું પાણી કેથે નહોતું. સહાબાએ આ હાલ હજરત (સલ) ને કહ્યો. હજરતે બે શખ્સોને પાણી હુંઢવા મોકલ્યા. તેઓએ જોયું કે એક સ્ત્રી પાણીની બે પખાલો ઊંટ ઉપર લાદીને લઈ જાય છે, તેણીને હજરત (સલ) પાસે લઈ આવ્યા. હજરતે (સલ) પખાલથી પાણી લઈને લોકોને પાવા શરૂ કર્યું તે એટલાં સુધી કે લોકો ધરાયા. અને તે પખાલો તેવીજ તરેહ પાણીથી ભરેલી હતી. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ઓરતને કંઈ આપો. કોઈએ ખજૂર આપ્યું, કોઈએ આટો, અને કોઈએ સન્તુ તેને આપ્યાં ત્યારે હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને આ હદીસ ફરમાવી.‡

૧૮૪૧ મુસલિમમાં મિસવર ખીન મખરમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું. તું તારા કપડા તરફ જા તેને લે અને જો ચાલ નહીં.” આ હજરતે (સલ) મિસવર (રદી) ને ફરમાવ્યું. **ફાયદો** મિસવર (રદી) થી રિવાયત છે કે

† રિવાયત છે કે તે સહાબી અને પોતાની કામળો મને જે જોયું તેની ખબર કરી. ફરી તે ઇસ્લામ લાવી અને તેની કામળે પણ ઇસ્લામ રવીજ. શરહ મશારેક. ગુ. મો.

* વાંચો હદીસ નાંબ ૯૦૫, ૯૪૬, ૧૭૮૯. ગુ. મો.

† આથી જણાયું કે નમાઝ સિવાય બીજા કોઈ બાબતમાં નમાઝમાં દિલ કે વિચાર લાગે તો તેથી નમાઝ તુટતી નથી. ગુ. મો.

હું બારી પથર ઉઠાવી લઇ જતો હતો. અને બારી લુંગી ખુલી ગઇ. હું તેને બાંધી શક્યો નહીં. અને નાંગી હાલતમાં તેને લઇ ગયો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી સિધ્ધ થયું કે નખતતા ઠાંકીને પ્રરજ છે.

૧૮૩૨ મુસલિમમાં આમર (રફી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પાછો ફર ને સારી રીતે તારું વોળુ કર. ” એક પુરૂષે વોળુ કર્યું અને પોતાના પગ પર તેણે નખ જેટલું કોરું રાખ્યું તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. ફરી તે પાછો ફર્યો અને વોળુ કરીને નમાઝ પઢી.

ફાયદો આથી જણાયું કે વોળુના આગળ આથી જરા પણ સૂકું રહેવું વોળુને નફામું કરે છે.

૧૮૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રફી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પાછો ફર અને તારી બાયડી સાથે હજ્જ કર. ” એક પુરૂષે કહ્યું મારું નામ ફલાણી ફલાણી લગાઇમાં લખાયું છે અને મારી સ્ત્રી હજ્જ કરવા બાંધ છે. તે પુરૂષને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે સ્ત્રીએ વગર પોતાના ખાવિન્દે અથવા મહરમે હજ્જ કરવા જવું દુસ્ત નથી.

૧૮૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રફી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું પાછો જા ને નમાઝ પઢ કારણ કે તારી નમાઝ થઇ નથી. તે શખ્સે ફરી જલદી જલદી નમાઝ પઢી અને હજરતને સલામ કરીને ચાલ્યો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું નમાઝ પઢ તારી નમાઝ થઇ નહીં. એવીજ રીતે ત્રણ વાર તેણે નમાઝ પઢી ફરી તેણે કહ્યું પોતાની કસમ મને એથી સારી રીતે પઢતાં આવડતી નથી. તો હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું, જ્યારે નમાઝ માટે ઉભો રહે તો અલ્લાહો અકબર કહ્યા કર. ફરી જે કંઈ કુરઆન-

માંથી તને આવે તે પઢ્યા કર,* અને શાન્તિ તથા આરામથી રોકા કર્યા કર, ફરી સીધો ઉઠ્યા કર એવી રીતે કે સારી રીતે સીધો ખડો થાય. ફરી સિન્જદો કર્યા કર એહેનથી, ફરી માથું ઉપાડા કર એહેનથી. ફરી બેસા કર. એવીજ રીતે દરેક રક-અતમાં કર્યા કર. આ હદીસથી જણાયું કે નમાઝમાં તાદીલે અરકાન (બરાબર દરેક રકનને કરવું) વાજેબ છે. બાણું જલદી કર્યાથી યાતો નમાઝ બાતેલ થાય છે અથવા મકરૂહ થાય છે.

૧૮૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આબ્દુલ્લા [રફી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેને દૂધ પા જેથી તું તેના પર હશીમ થશો. અને જે ખટકો અથુ હોજેદાના દિલમાં છે તે પણ જતો રહેશે ” સોહેલ બીન અમર [રફી] નો છોકરી સહલાએ જ્યારે હજરત (સલ) ને કહ્યું, સાલેમના મારી પાસે આવવાથી હોજેદાના મોં ઉપર હું અણુગમો જેજી છું તેણીને હજરતે આ ફરમાવ્યું. તેણીએ કહ્યું હું તેને કેવી રીતે દૂધ પાજી તે તો મોટો પુરૂષ છે. તો હજરત દરયા અને કહ્યું હું બાણું છું કે તે મોટો પુરૂષ છે [અટલે છાતીથી ધવડાવવાની જરૂરત નથી કે તને અધર લાગે કાંઈ વાસણમાં કાઢીને પા.]

ફાયદો અથુ હોજેદા [રફી] નો સાલીમ શુલામ હતો તેમને તેના અંદર જવાથી બદ્દુમાની થતી હતી માટે હજરતે (સલ) આ તદબીર બતાવી. બાળકપણમાં દૂધ પીવાથી હરામ પણ સિધ્ધ થાય છે જવાનીમાં થતું નથી જેમકે બીજી હદીસમાં ખુદલું છે. તો આ હદીસનો હુકમ સાલીમને માટે ખાસ છે અથવા આ હુકમ મનસૂખ છે.

* ૧૮૩૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રફી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ખુદ્દા તું સ્વારી કર. કારણ કે અલ્લાહ તારાથી તથા તારી નજરથી બેપરવા છે.

ફાયદો હજરતે એક ખુદાને જોયો કે અલ હતો બાંધ છે અને બે તરફથી તેના બે છોકરા તેને ટેકા આપે છે. હજરતે (સલ) પૂછ્યું આવું શું

* આથી સાફ જણાય છે કે નમાઝમાં અલ હરદો પઢવી ફરજ નથી કારણ કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે “કુરઆનમાંથી જે તને આવડે તે પઢ્યા કર ” અલ હરદો પઢ કહ્યું નથી. શુ. મો.

કારણ છે? લોકોએ કહ્યું એણે ચાલતાં બેતુલાહ સૂધી જવાની નજર (માનતા) કરી છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે શા માટે આટલી માસીબતમાં પોતાને નાખે છે? જોદાને એની કંઈ પરવા નથી. આથી જણાયું કે જ્યારે શકિત નહોતી તો નજરને અદા કરવી વાજેબ નથી.†

૧૮૩૭ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તને જરૂર પડે તો ખીજ સ્વારી મળે તેટલાં સૂધી તું હદીના બેંટ પર દ્યુતર પ્રમાણે સ્વારી કર. † હદીના જાનવર ઉપર સ્વારી કરવાની પૂછ થઈ ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૩૮ જોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એને માટે ઝાડ ઝુક કરો. કારણ કે એને નજર લાગી છે. † એક છોકરીને ઉમ્મે સલમાના ઘરમાં જોઈ કે તેના મોં પર થોથર કે પીળાસ છે ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે નજરની તાસીર દુરસ્ત છે. અને કુરઆન તથા અલ્લાહના નામથી ઝાડ ઝુક કરવી દુરસ્ત છે. પણ જેમાં શિક્કનો મજબૂત હોય અથવા તેના અર્થ જણાયા નહોતો તો કદી દુરસ્ત નથી.

૧૮૩૯ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે ધણા જોડા રાખો. (અથવા જોડા પેહેરવાની વધુ આદત રાખો.) કારણ કે પુરૂષ જ્યાં સૂધી જોડા પેહેરેલો છે તે સ્વાર છે.

ફાયદો અરબમાં ગામડાના લોકોને જોડા પેહેરવાની ટેવ ઓછી હતી.* માટે તેઓને હજરતે આ શીખામણ આપી. વિશેષ કરી તેઓને જેહાદ તથા સફરતું કામ ધણું રહેતું હતું, એથી તેઓને જોડા પેહેરવાની ધણી અગત્ય હતી કે જેથી આદમી ચાલવા ફરવામાં મજબૂત થાય છે.

૧૮૪૦ જોખારી તથા મુસલિમમાં અય્યુ

† આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૨૬૬ માં તથા તેની નોંટમાં છે. ઝા. મો.

* ખુલા પગે ચાલવાની ટેવ સારી નથી પણ કદી કદી ખુલા પગે ચાલવું સુંગ છે. તથા એમાં ધણા લાભ પણ છે. ઝા. મો.

હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓરતોની બાબતમાં વસીયત (આજ્ઞા) કબૂલ કરો. કારણ કે સ્ત્રીની પેદાશ પાંસળીથી છે. અને પાંસળીમાં વધારે વાંક ઉપર નીમાં છે. જે તું તેને સીધી કરવા જશે તો તેને તોડી નાખશે, પણ જે તેને રહેવા દેશે તો તે વાંકી રહેશે, માટે તમે ઓરતોની બાબતમાં વસીયત કબૂલ કરો.

ફાયદો હજરત હવવા હજરત આદમ (અલે) ની પાંસળીથી પેદા થયાં તો ઓરતોની અસલ પાંસળી ફરી. અને પાંસળીનું તદ્દન સીધી થવું અશક્ય છે તો ઓરતોનું પણ તદ્દન સીધું થવું અને તેની સર્વ આદતો બદલાવી મહાલ (અસંભવિત) છે. માટે હજરતે (સલ) તેઓની બાબતમાં પોતાની ઉમ્મતને વસીયત કરી. કે બુધ્ધિ વાળા પુરૂષને લાજેબ છે કે ઓરતથી પોતાની મતલબ કાઢે અને તેની બદ મીઝાજ પર સખર કરે અને ટાલ તો રહે. હિકમત (હકાપણ) વાપર્યા કરે, તેનાથી ન તદ્દન ગફલત કરે કે જેથી વાંકી ચાલ્યા કરે, અને ન દરેક વાતમાં પકડ કર્યા કરે કે જીવનું ધુળ થાય, અને આખર તલાક આપવી પડે. સારાંશ આકે ઘરની બાબતમાં ઓરતની રાખે પણ શિક્ક, કુફર, ફરજ હોડવા, અને કબીરા ગુનાહોમાં તેની રિવાયત કદી કરવી જોઈએ નહીં.

૧૮૪૧ જોખારી તથા મુસલિમમાં અય્યુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જનાઝાને જલદી લઈ જાઓ, જે તે નેક બખત છે તો તેને તમે ભલામી તરફ નજદીક કર્યો છે (એટલે કબરમાં જઈને સવાબ મેળવશે.) અને જે તે ખીજ કંઈ છે (બુરો હતો) તો તમે તે બુરાને પોતાની ગરદન પરથી ઉતાર્યો.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે કફન દફનમાં જલદી કરવી મુસ્તહબ છે.†

૧૮૪૨ જોખારી તથા મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ જામેર તું ખેતરને પાણી પા. ફરી તારા પડોસી માટે મુક.

ફાયદો સારાંશ આ છે કે જેતું ખેતર પાણીની પાસે હોય તે પ્રથમ ખેતર પાવ તે પછી જે

† આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૮૭૦ માં તથા તેની નોંટમાં છે. ઝા. મો.

તેની પસંદ હોય તે સીએ.જી

૧૮૪૩ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સ્થીર રહે આ હોરા તારા પર તો નથી સિદ્ધિક તથા શહીદ સિવાય કાઈ નથી. અને તેના પર નથી સાહેબ (સલ), અયુ બકર, ઓમર, ઉસમાન, તલહા, ઝોબેર, અને સઅદ બીન અયુ વકાસ (રદી) હતા. અને એક રિવાયતમાં છે “થોભ અને તેના પર અયુ બકર, ઓમર, ઉસમાન, અલી, તલહા, અને ઝોબેર હતા.

ફાયદો અયુ બકર (રદી) તું સિદ્ધિક થવું તો જમત જાણીતું છે. બાકીના યુગરૂગો સઅદ બીન વકાસ સિવાય સર્વ શહીદ છે. અને એવણુ પણ પેટ ચાલવાની બીમારીમાં મર્યા છે તો તે પણ શહીદોમાં દાખલ છે. જેમ કે બીજી હદીસમાં છે કે જે પેટ ચાલ્યાથી મરે તે પણ શહીદ છે.

૧૮૪૪ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારો સરદાર એટલે સઅદ બીન ઝોબાદ શું કહે છે તે સાંભળો ખતીત તે ઘણો ગેરતવાળો છે અને હું તેનાથી ઘણો ગેરતવાળો છું અને અલ્લાહ મારાથી વધારે ગેરતવાળો છે.

ફાયદો સઅદ બીન ઝોબાદ (રદી) અનસારીઓના સરદાર હતા. તેઓએ હજરત (સલ) ને કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ જો હું પોતાની જોડે પાસે પારકા પુરૂષને જોજો તો તેને છોડી ચાર સાક્ષી ઢુંદવા જાજો? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, એટલે ઝીનાનો દાવો ત્યારેજ સિધ્ધ થાય કે જ્યારે ચાર સાક્ષી હોય. સઅદે (રદી) કહ્યું આ કેવી રીતે થાય? હું તેની કસમ ખાજી છું કે જેણે આપને સત્ય દીન ઉપર મોકલ્યા જો હું તેવી હાલતમાં હોજો તો તલવારથી મારું, ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ વાત ગેરતના કારણથી છે. અને ખોદા તથા રસૂલને ગેરત પસંદ છે. આ હદીસથી જણાવ્યું કે બ્યહિયારની વખતે કતલ કરવાથી ખોદાની નજદીક યુનોહ નથી પણ જો ગવાહ નહીં હશે તો હકિમ ખૂનને બદલે ખૂન કરશે.

૧૮૪૫ મુસલિમમાં વાએલ બીન હુજર (રદી) થી

જી વાંચો હદીસ નાં ૧૦૦૧ ગુ. મો.

રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સાંભળો અને તાબેદારી કરો. (પોતાના હકિમની) તેમના પર જે ફરજ છે તેનો બોજ તેઓ પર છે અને જે તમારા પર ફરજ છે તેનો બોજ તમારા પર છે.” સલમા બીન યહીદ જોઅશી (રદી) ને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો સલમાએ (રદી) કહ્યું આ હજરત (સલ) જો અમારા એવા સરદાર હોય કે અમારેથી પોતાની તાબેદારી કરાવે અને અમારું હક્ક આપે નહીં તે વેળા અમે શું કરીએ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે અગર જો તેઓ જુલમ કરે તોએ તમારા પર તેઓની તાબેદારી વાજેબ છે. જો તેઓ ધનસાફ નહીં કરશે તો અલ્લાહ તેઓને પૂછશે.

૧૮૪૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મુલ હોસેન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે સાંભળો અને તાબેદારી કરો અગર જો તમાર પર એવો હબશી ગુલામ હકિમ અને કે જેતું માયું કિશમિશ દરાખ સરખું હોય.

ફાયદો હબશી ગુલામનું ખલીફા કે બાદશાહ થવું દુરસ્ત નથી તો આ હદીસમાં હોકુમતથી મતલબ નાની હોકુમત છે. એટલે જો હબશી તમારો જમાદાર સુબેદાર થાય તો તેની પણ તાબેદારી જરૂર છે અગર જો દેખાણમાં યુરો તથા ઓછી લિયાકતનો હોય. કારણ કે તેની તાબેદારી ખરું જોતાં તે ખલીફાની તાબેદારી છે જેણે તેને સરદાર બનાવ્યો.

૧૮૪૭ યોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેણીને તું ખરીદ, અને ફરી તું તેણીને આઝાદ કર, વલાઅ લોંડી ગુલામનો વારસો] તો જે આઝાદ કરે તેનેજ માટે છે.

ફાયદો હજરત આએશા [રદી] એ ધરાદો કર્યો કે એક લોંડીને ખરીદી અઝાદ કરે. તેણીના માલિકોએ કહ્યું અમે આ શરત પર વેચીએ છીએ કે તેના વારસાનો હક્ક [વલાઅ] અમને મળે. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે વારસાનો હક્ક આઝાદ કરનાર માટે છે. અગર

જે તેના માલિક નાહક શરત કરે.*

૧૮૪૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મૂસા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેથી તમો ખીઓ અને તમારા મોં પર તથા છાતી પર નાખો અને ખુશી થાઓ. ” એટલે હજરત [સલ] ના વેળુથી જમા થયલા પાણીને જેમાં કુલી નાખેલી. આ હજરતે [સલ] અબુ મૂસા તથા ખિલાલ [રદી] ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] ના લોઆખથી પાણી ખરકત વાળું થયું. શું મગની કિસમત અબુ મૂસા તથા ખિલાલની છે કે જેમના પેટમાં તે પાણી ગયું.

૧૮૪૯ બોખારીમાં અબુ મૂસા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે સિફારશ કરો તમને સવાબ મળશે.

ફાયદો ફારશીશ, સિફારશથી ગરજવાળાઓનું કામ કાઢી દેવું સવાબનું કારણ છે.

૧૮૫૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઝોગર તથા અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમો ગવાહ રહે; તમો ગવાહ રહો. અને એક રિવાયતમાં છે એ અલ્લાહ તું ગવાહ રહે. ” ચંદ્ર ફાટવાની વેળા હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે જ્યારે ચંદ્રના બે તુકડા થયા ત્યારે અમો મિનામાં હતા. એક હેરા પહાડ પર હતો અને બીજો પહાડની નીચે ત્યારે હજરતે [સલ] અમને કહ્યું, જુઓ અને શાહેદ થાઓ. અને બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે મકકના કાફેરાએ હજરત [સલ] થી મોઅજ્જેઝો માંગ્યો તો હજરતે તેઓને શકે કમર [ચંદ્ર ફાટવો] બતાવ્યો. કાઝ અયાજ [રદી] ની શિક્ષામાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે કારેશના કાફેરાએ કહ્યું મોહમ્મદે અમારા પર બનુ કહ્યું જેથી ચંદ્રના બે તુકડા અમને દેખાય

* આથી જણાયું કે લેણુ હેણમાં જે શરતો થાય છે તે જે શરીઅત માફક હોય તોજ તે ચાલી શકે છે. શરીઅત વિરુદ્ધ શરતની કશી ગણતરી નથી. શા. મો.

છે. એક શખ્સે કહ્યું જે તમને બનુ કહ્યું છે તો આખા જમતને તો બનુ કહ્યું નહશે. ફરી તેઓએ ચોતરફના મુસાફરાથી ફરયાદત કહ્યું તો સર્વેએ ગવાહી આપી. અને અબુ જહલે ચોતરફ તપાસ કરવા માણસો મોકલ્યા તો દરેક તરફથી આજ સિધ્ધ થયું તો કારેશે કહ્યું આ ચાલુ બનુ છે. ચંદ્ર ફાટવાની હદીસ ઘણીજ મશહૂર છે. ઘણા સહાબાથી તેની રિવાયત સિધ્ધ થઈ છે જેમકે અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ, અબ્દુલ્લાહ બીન ઝોમર, અલી મુરતઝ, હોઝેશ, અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ, અનસ, જેઘેર બીન મુતએબ વગેરેથી હદીસોની કિતાબોમાં ઘણી રિવાયત થઈ છે. અને ફરમાનમાં પણ એની ખબર છે મુરએ કમરમાં અલ્લાહ તઆલા ફરમાવે છે “કયામત પાસે આવી અને ચંદ્ર ફાટ્યો અને જે તેઓ મોજેઝને જુએ છે તો મોં ફેરવે છે [દાંતે છે] અને કહે છે આ મજબૂત કે ચાલુ બનુ છે” અલ્લાહ તઆલાએ ચંદ્ર ફાટવાની ખબર જૂત કાળથી આપી એટલે આ કામ થઈ ચુક્યું. જે લવિબની ખબર હોત તો કાફેર તેને બનુ કહેતે નહીં. જે મહુર [ઘણાજ] મોઝરસેરોનો આજ મત છે. કેટલાક અજ્ઞાન બેદીન અને ખ્રિસ્તીઓ શંકા કરે છે કે જે ચંદ્ર ફાટવું થયું હોત તો ઘણી ભૂમી પર એ છાનું રહેતે નહીં. કારણ કે આસમાનનો હાલ સર્વની નજર આગળ આવે છે અને અજ્ઞાન વાતની નકલ કરવી (લખાણ કરવું કે માંથી ખયાન કરવું) માણસની પેદાઈથી ટેવ છે. તેનો જવાબ આ છે કે જમીનવાળાઓથી આપણુ નકલ થઈ નથી કે સર્વ લોક વિચારની સાથે તે રાત્રે જેમ રહ્યા હતા અને કાઠએ જેવું નથી. અને જે એ વાતની નકલ થઈ પણ હોત તો પણ માનખર ગણાતે નહીં. કારણ કે આખી જમીન પર ચંદ્રનો હાલ એક સરખો નથી કોઈ દેશમાં પ્રથમ નીકળે છે અને કોઈ દેશમાં ધીરી પડી (અને કોઈ દેશમાં કલાકો પડી). કારણ કે ઝમીનની સપાટી ધરાખર નથી પણ ગોળાકાર છે તો એકી વખતમાં ઉદય અને અસ્ત (તોણુ ગરજ) કેમ થાય? અને એમ પણ થાય છે કે કોઈ વેળા કોઈ મુલકમાં વાદળ તથા પહાડ આવે અને છે. એજ કારણથી સૂર્ય તથા ચંદ્ર મહણુ

ફેરફારથી દેખાય છે. કોઈ દેશમાં પૂરા સૂર્યનું
અહણુ અને કોઈમાં થોડાનું દેખાય છે અને કોઈ
દેશમાં તો તદ્દન અહણુ નથી. તો જ્યારે ચંદ્ર
તથા ઝમીન વાળાઓનો એવો હાલ છે તો જો
તેઓ પર ચંદ્ર શટવો છુપો રહ્યો હોય. કોઈ
તાબુજ નથી. અને જુઓ તો સૂર્ય કે ચંદ્ર અહણુ
નીમીત્ત ચીજ છે ખગોળ તથા જ્યોતિષ
વાળાઓની જાણમાં તેનો વખત આવી ગયો
છે અને ચંદ્ર શટવાનો વખત એથી
વિરૂધ્ધ કાયદાની નીમાયો નહોતો કે લોકો તેની
વાટ જોતા રહે અને જોયા કરે. અને જો કે ચંદ્ર
શટવો મોઝજો તથા નીરાણું કામ હતું ન તો
કોઈએ કદી જોયું અને ન સાંભળ્યું તો જો તે રાત્રે
કોઈ દેશમાં કોઈ શખ્સે ભોગ જોયો જોયું પણ
હશે તો પોતાના જોવાની ભૂલ કે આંખની ચૂક
સમજીને તેને કહેવાને કે લખવાને મોતાસેખ જા-
ણ્યું નહોતું. એમ છતાં ચંદ્ર શટવો રાતમાં થયો
હતો અને થોડી રાત રહ્યો હતો. અને રાત સૂ-
વાનો તથા આરામનો વખત છે ઘણું કરીને લો-
કો મકાનની અંદર હોય છે, એવા વખતમાં એવા
આસમાની હાલથી જે થોડો રહેનાર છે
ગફલતમાં રહેવું કંઈ આધુ નથી. અને ઘણું કરીને
એમ થાય છે કે ભરોસેદાર લોક આસમાની અ-
નજોએ કોઈવાર જુઓ છે જેમકે રાશનીનો પ્ર-
કાશ તારા ખરવા વગેરે આકાશની વસ્તુઓ, અને
જુઓ તો ઘણા લોકો તેથી ગાફલ રહે છે. સારાંશ
આ છે કે શકુલ કમર અમારા હજરત (સલ) નો
ઘણોજ મોટો મોઝજો છે. કુરઆનથી હદીસ-
થી, તથા જે લોકો તે વેળા હજર હતા તથા
પોતાની આંખે જોયા હતા તે લોકોની રિવાયત-
થી તવાતોરની રીતે સિધ્ધ થયો છે.* અકલવા-
ળાને શંકા સન્દેહની કોઈ જગ્યા નથી. કેટલાક
કાચા હકીમ કહે છે કે ચંદ્રના ઘેતુકડા થવા અ-
મારી અકલમાં આવતા નથી. તેનો જવાબ આ છે
કે તમે શું? અને તમારી અકલ શું? મિસરો
“આયા તું એ મુરજો વ કોદામત પરોખાલસ્ત”
સંધળા પેગમ્બરોના મોઝજોની આજ અવસ્થા

* એ વિષેની ખ્રીસ્તીઓની શંકાઓનો પૂરતો
જવાબ મારી કિતાબ હઝાફલ હકક ભાગ ૨ તથા
તોહફતુલ હિન્દ ગુજરાતીમાં છે. શા. મો.

છે કે તે અલ્પ બુધ્ધિથી બહાર છે. લા-
કડીનું અઝદા થવું મુરજનું જન્દા થવું પ-
હાડથી ઊંટડીનું નીકળવું ક્યારે તમારી નાકેસ
અકલમાં આવે છે કે ચંદ્ર શટવામાં હેરાન રહો
છો. ખરું જોતાં મોઝજો તો તેવુંજ નામ છે જ્યાં
અલક હેરાન હોય. મૈલાના રીઉદ દીન દેહલવી
(રહ) એ શકુલ કમર તથા નકાર કરનારાઓની શં-
કાઓના ઉત્તર બાબતમાં અજબ રિસાલો લખ્યો
છે જેને એથી વધારે તપાસ કરવાનો શોખ હોય તે
તેને તલાશ કરીને જુઓ.

* ૧૮૫૧ ખોખારીમાં મિસવર ખીન મખ-
રમા તથા મરવાન ખીન હકમ (રદી) થી રિવાયત
છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે જો લોકો તમે
મને મશવરો આપો શું હું તમોના બાવડી બ-
ચ્ચાં ઉપર ઝુકી પડું? આ લોકો વિચારે છે કે
અમને ઘેતુલ્લાહથી રોકો. ફરી જો તેઓ અમા-
રી પાસે આવશે તો અલ્લાહે મુશરફોની ગરદ-
ન કાપી છે અને નહીં તો અમે તેઓને અલા-
ગ્ય રાખીને છોડી દેશું. [એટલે બંને રીતે તે-
ઓનું નુકસાન છે.

ફામદો હજરત (સલ) જંગે હોદેખીયામાં
પંદરસો માણસ લઇને એહરામ બાંધીને ચાલ્યા,
અને જસૂસેને મોકલ્યા. જસૂસેએ હજરત (સલ)
ને ખબર આપી કે કાફરોના કાફરોએ મોટો જમાડ
કર્યો છે. હજરત (સલ) થી લડશે અને હજરતને
ખાનગે ખોદામાં ઉમરો કરવા જવા દેશે નહીં.
ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. અને
સહાબાથી મશવરો લીધો. અબુ બકર સિદીકે
[રદી] કહ્યું જો રસુલુલ્લાહ આપનો ઘેતુલ્લાહનો
કસદ કરીને નીકળ્યા છો લડવાનો ધરાદો નહોતો
તો આપ ઘેતુલ્લાહ તરફ ચાલો. જો કાફરો અ-
મને રોકશે તો અમે તેઓને મારીશું. હજરતે
(સલ) ફરમાયું તો બિસ્મિલ્લાહ બોલીને ચાલો.
આખર કાફરોએ હજરત [સલ] ને રોક્યા. હજરત
તેઓથી સલહ કરીને પાછા ફર્યા. બીજો વર્ષ ઉ-
મરો કળ કર્યો.

૧૮૫૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું કે સમોજ
સિવાય તમે દરેક ચીજ કરો. એટલે હજ-
વાળી સાથે.

ફાયદો એટલે હેનની હાલતમાં સોહાવત કરવી હરામ છે પણ અુમ્મન તથા અડકવું ફરત છે.

૧૮૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સિજદામાં ઠીક બરાબર થાઓ. અને તમારામાંનો કોઈ પોતાના હાથને કુતરાના બીજાવવા પ્રમાણે બીજાવે નહીં.

ફાયદો સિજદામાં કાણીને ઝમીનથી અને પેટને રાનથી મેળવી રાખવાં મકરૂહ છે જુદાં રાખે.

૧૮૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું (ઓ આએશા) એણીને અઝાદ કર કારણ કે એ ઇસમાઇલ (અલે) ની આલાદથી છે. ” આ હજરતે (સલ) આએશા (રદી) ને ફરમાવ્યું બની તમીમની એક કેદી ચોરત વિશે.

૧૮૫૫ બોખારીમાં એફ બીન માલિક અશજઠ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કિયામતની પેહેલાં છ સીજને ગણી રાખ. (૧) માશ મરથુ (૨) જૈતુલ મોકદસની ફતેહ (૩) મરઝીનું તમને પકડવું જેવી રીતે બકરાઓમાં મરઝી ફાટી નીકળે છે (૪) માલનું વધી જવું તે એટલાં સૂધી કે એક પુરૂષને સો દીનાર અપાશે તો તે નાખુશ થશે (એટલે આછા સમજશે) (૫) ફસાદ થવો, અરબનું કોઈ ધર એવું નથી કે જેમાં તે દાખલ થશે નહીં. અને [૬] ખમારી વચ્ચે અને રૂમ વચ્ચે સોલહ થવી, ફરી તેઓ દગો ડરશે, ફરી તેઓ તમારી પાસે એનો અણ લઇને આવશે, દરેક અણડા નીચે બાર હજાર આદમી હશે (એટલે નવ લાખ સાઠ હજારનું લશકર થશે).

ફાયદો એમર શરૂક (રદી) ની ખિલાફતમાં જૈતુલ મોકદસ ફતેહ થયું. અને શામમાં જ્યાં પડી સિતેર હજાર આદમી ત્રણ દિવસમાં મરી ગયા. અને માલનો વધારો હજરત ઉસમાનની ખિલાફતમાં થયો. અને એથી વધારો ઇમામ મહદી (રદી) ના વખતમાં થયો. અને હજરત આસમાન (રદી) ના વખતથી અરબમાં ફસાદ શરૂ થયો. અને રૂમીયો એટલે ખ્રિસ્તીઓથી સુલહ તથા જામ કિયામતની કરીબ થશે. આ હદીસ મોજીઝો છે, જેવું હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તેવું થયું.

૧૮૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં નેમ્માન બીન બશીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી આબાદમાં તમે અદલ કરો ” અને ઉકલેશી [રહ] ની રિવાયતમાં છે “ તમારા છોકરાઓની વચ્ચે. ”

ફાયદો એટલે સર્વને આપ્યા કરો કોઇને વધારે કોઇને આપ્યું આપવું બાપની મેહેરને છાજે નહીં.

* ૧૮૫૭ મુસલિમમાં એફ બીન માલિક અશજઠ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારા મન્ત્રો [અડકું કના] મારી આગળ લાવો. જ્યાં સૂધી શિક્ક નહોય ત્યાં સૂધી તે મન્ત્રોમાં કંઈ દોશ નથી.

ફાયદો માલિકે (રદી) કહ્યું અમે હજરત [સલ] ને અરજ કરી કે અમે કુદરતના વખતમાં અડ-કુંક કયાં કરતા હતા. હવે શી હુકમ છે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે હિન્દી મન્ત્ર ઘણા કરીને હરામ છે. એટલુંજ નહીં પણ ખુલ્લું કુદર છે. કેમકે તેમાં શિક્કનો મળતો હોય છે જેમકે “કલવા વીર અને લુણા ચમારી, અને બાસુખ દેવ અને અનુમાનની દોહાઇ” હોય છે. એવીજ રીતે તે મન્ત્ર પણ હરામ છે કે જેના અર્થ જણાયા નહોય કદાપી તેમાં શિક્ક હોય.

૧૮૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં એફ બીન ખાલિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે સોનું ચાંદી પંડેલું મળે તે બાબતમાં તેની ચેલી તથા તેના બાંધણને પબલિક કર ફરી એક વર્ષ સૂધી પ્રખ્યાત કર્યા કર. ફરી જો કોઈ તેને નહીં બોળખે તો તેને તું ખરચમાં લે. અને તે તારી પાસે અમાનત રહેવું જાઇએ. ફરી જો તેનો દુબનાર અમાનાના કોઈ પણ દિવસમાં તારી પાસે આવે તો તું તેને પોહોંચાવ.

ફાયદો એટલે જે શખ્સને રૂપયો કે ગીની મળે તો તેની ચેલી તથા દોરાને જાહેર કરે, અને માલિક મળે તો તેને હવાલે કરે. અને નહીં તો વર્ષ દહાડા પછી પોતાના ખરચમાં લાવે, પણ તેને કરજ જાણે. જ્યારે માલિક આવે ત્યારે આપે.

૧૮૫૯ મુસલિમમાં અબુ બરઆ અસલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-

માવ્યું કે મુસલમાનોના માર્ગથી તું ઇબ્રાહિમ દુર કર.” જ્યારે અબુ બરકા (રદી) એ હજરત (સલ) ને કહ્યું એા નખીયલ્લાહ તમો મને એવી વસ્તુ શીખવો કે જેનાથી હું લાલ લગું. ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે કાંટા પથર અને નળસત માર્ગથી દુર કરવા કે જેથી મુસલમાનોને આરામ થાય તને સવાખ થશે. આથી જણાવ્યું કે મુસલમાનોને લાલ પુગાવવો મુકિતનું ઉમદા સાધન છે.

૧૮૬૦ મુસલિમમાં જાએર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તું ચાહે તો તેણીથી અઝલ કર. પણ જે ચીજ તેણી માટે ખોદાયે દેરવી છે તે થશે ” (એટલે જે તેણીને આલાહ થવી છે તો જરૂર થશે, આ તદ્દખીર કંઈ કામ આવશે નહીં. (હદીસ ના. ૯૦૧)

ફાયદો એક શખ્સે અરજ કરી કે મારી પાસે એક લોંડી છે. મને પસંદ નથી કે તેણીથી આલાહ થાય. જે હુકમ હોય તો હું વિચી નીકળતી વેળા અલાહેદો થયા કરું. (અઝલ કર) ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. તે પછી તે શખ્સ પાછો આવ્યો અને તેણે કહ્યું કે આ હજરત (સલ) તેને હમેલ રહ્યા. હજરતે ફરમાવ્યું મેં તો એ પણ કહ્યું હતું.

૧૮૬૧ બોખારીમાં જાએર ખીન મુતએમ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો મને મારી આદર આપો. જે મારી પાસે આ જંગલના ઝાડોની ગણતરીએ જાંટો હોત તો હું તેને તમારામાં વહેંચત. ફરી તમો મને બખીલ કે જૂઠા કે નાહિમત જ્નેશો નહીં. ” આ હજરતે (સલ) હોનેનથી આવતાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો હોનેનની લડાઈમાં હઝારો જાંટ ઘોડા અને ઘેટાં બકરાં હજરત [સલ] ને મળ્યાં. હજરતે (સલ) સર્વ વહેંચી આપ્યાં. જ્યારે હજરત ત્યાંથી પાછા ફર્યા તો માર્ગમાં ગમાર લોક હજરત (સલ) ને વળગ્યા. અને માંગવા લાગ્યા, તે એટલાં સંધી કે હજરતની આદર ઉતારી લીધી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી હજરત (સલ) ની કમાલ સખાવત તથા ધણીજ ધીરજ (હિલમ) સિધ્ધ થઇ. જે નખી સિવાય ખીન માણસથી બની શકે નહીં.

૧૮૬૨ મુસલિમમાં ઉકખા ખીન અમર અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું જાણ્યો આ અબુ મસજિદ તું જાણ્યો આ અબુ મસજિદ તું જાણ્યો આ અબુ મસજિદ ખચીત જેટલો તું આ ગુલામપર શકિતવાન છે તેથી વધુ અસ્લાહ તારા પર શકિતવાન છે. મેં કહ્યું આ રસુલુલ્લાહ તે અલ્લાહની રમ માટે આજાદ છે. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તું એમ નહીં કરતે તો જરૂર દોઝખની અગ્નિ તને પકડતે.

ફાયદો અબુ મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હું પોતાના ગુલામને કોરડા મારતો હતો. મેં પાછલથી અવાજ સાંભળ્યો કે કોઇ કહે છે આ અબુ મસજિદ વિચાર કર, પણ મેં બુરસાને શીધ ખ્યાલ કર્યો નહીં. ફરી હજરતે પાસે આવીને ફરમાવ્યું, આ અબુ મસજિદ વિચાર કર તો હું તું જોજો છું કે હજરત (સલ) છે. મેં પોતાના હાથમાંથી કોરડો ફેંક્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તું પણ ખોદાનો ગુનેહગાર ગુલામ છે, અને ખોદાને શીક્ષા કરવાની તારાથી વધારે શકિત છે. આ હદીસમાં ફરમાન છે કે લોંડી ગુલામને હદથી વધુ મારવું નહીં, એનો પરિણામ દોઝખ છે.

૧૮૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો જાણો કે ઝમીન માસ્લાકને તથા રસૂલને માટે છે. અને હું દર : રાખું છું કે તમને દેશવટો આપું. તો તમારામાંથી જે કોઇ પાસે કંઈ માલ હોય તે તેને વેચે અને નહીં તો તમો જાણી દ્યો કે ઝમીન તો અલ્લાહની તથા રસૂલનીજ છે” આ હજરતે (સલ) યહુદો માટે ફરમાવ્યું.

ફાયદો બની નદીર યહુદી મદીનાની પાસે રહેતા હતા. તેઓએ હજરત (સલ) થી દગો કરવાનો વિચાર કર્યો. હજરતે તેઓ પર ૭ દિવસ ઘેરો નાખ્યો ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઉદાયવાનો અસખાખ ઉપાડી જાઓ, ઝમીન તથા બગીચાઓના તમો માલિક રહ્યા નથી. ફરી તેઓ શામના મુલકમાં નીકળી ગયા. અને તેઓના ઘર ખાર તથા બગીચા હજરત (સલ) ખજામાં આવ્યા.

૧૮૬૪ બોખારીમાં અલ્લાહ ખીન અ-

જ્યાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો કર્યા જાઓ. કેમકે તમો સારા કામ ઉપર છો. તમારા જીવાદ જવાનો ડર નહોત તો હું ખાંધા પર દોરડી મુકતે.

ફાયદો હજરત અબ્બાસ ઝમઝમની સબીલ ઉપર હાજીઓને પાણી પાતા હતા. હજરતે (સલ) તેની તારીફ કરી. અને ફરમાવ્યું કે પાણી કાઢવામાં હું પણ તમારે ભેગો થતે. પણ મને આ ડર છે કે જો હું આ કામ કરીશ તો મને જોઈને સર્વ લોક એ પર બીડ કરશે. ફરી તમને પાણી પાવું મુશ્કેલ પડશે.

૧૮૬૫ મુસલિમમાં સમદ ખીન અખી વઝાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો કામ કર્યા જાઓ દરેક શખ્સ જે ચીજ માટે ઉત્પન્ન થયો છે તે તેને સહેલી છે.*

ફાયદો સહાબાએ કથું કે આ હજરત (સલ) જ્યારે દરેક ચીજ તકદીર પર ઠરી તો કરની તથા ધખાદતની જરૂર શી? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કરનીને તકદીર વિરૂધ્ધ સમજે નહીં. પણ તમારા આ નેક અમલ પણ તકદીરની અસરથી છે.

૧૮૬૬ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા બીને પાછું મશકમાં નાખો અને તમારા ખજૂરને વાસણમાં નાખો. કારણ કે હું રોઝદાર છું.” ઉમ્મે સાલેમ (રદી) પાસે હજરત (સલ) ગયા અને તે બી તથા ખજૂર લાવ્યાં ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાયું કે નફલ રોઝદારને દબવત માટે રોઝો તોડવાની જરૂર નથી પણ જો ધક્કાર કરે તો દુરસ્ત છે ફરી તેની કળ લાઝમ છે.

૧૮૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ગોસલ કર અને કપડાની લગોટ બાંધ અને એહરામ બાંધ” જ્યારે અસમા બિન્તે એનૈસ મોહમ્મદ ખીન અયુ બકરને હજજતુલ વદા અમાં જીલ હેલેશમાં જખ્યાં ત્યારે હજરતે આ તેણીને ફરમાવ્યું.

* આ હદીસનું વધુ વર્ણન હદીસ નાં ૬૧૬ માં છે. ગુ. મો.

ફાયદો આથી જણાયું કે નિશાસ તથા હેજમાં એહરામ બાંધવું દુરસ્ત છે, અને અરફાતમાં ડેરવું પણ દુરસ્ત છે, પણ બૈતુલ્લાહનો તવાફ કરવો પાક થયા વગર દુરસ્ત નથી.

૧૮૬૮ મુસલિમમાં બેરેદા ખીન હોસેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બિસ્મિલ્લાહ તમો અલ્લાહના માર્ગમાં લડો. જે કાઠ અલ્લાહની સાથે કુદર કરે છે તેની સાથે કતલ ચલાવો. તમો જેહાદ કરો ફરી ખીયાનત કરો નહીં, બે વફાઈ કરો નહીં, નાખ કાન કાપો નહીં, બાળકને કતલ કરો નહીં, બેવફાઈ કરો નહીં. અને જ્યારે તું મુશરેકોમાંના તારા દુશ્મનની મુલાકાત કરે તો તેઓને ત્રણ બાબત તરફ ખુલાવ. ફરી જો તેમાંની કાઠને કબૂલ કરે તો તેઓથી કબૂલ રાખ અને તેઓથી (કિતાલ કરતાં) અટક. (૧) તેઓને ઇસ્લામ તરફ બોલાવ. જો તેઓ સ્વીકારે તો તેઓથી કબૂલ રાખ અને તેઓથી અટક. અને તેઓને દેશ છોડી મોહાજરોના દેશમાં રહેવા માટે ખુલાવ [એટલે મદીનામાં આવીને રહે.] અને તેઓને ખખર કર કે જો તેઓ એ કરશે તો જે મોહાજરોના લાલ છે તે તેઓ માટે છે (એટલે સવાબ તથા ગનીમત) અને મોહાજરો ઉપર જે લાઝ પડશે (એટલે જેહાદ) તે તેઓ માટે લાઝ પડશે. ફરી જો તેઓ દેશ છોડવા તું ના પાડે તો તેઓને ખખર કર કે તેઓ ગામડાના મુસલમાનો સરખા છે, જે હુકમ મુસલમાનો પર જરી થશે તે તેઓ પર જરી થશે. પણ તેઓને ગનીમત (લુટ) ના કે સુલહના માલથી કંઈ પણ મળશે નહીં. * પણ જો તેઓ મુસલમાનો સાથે જેહાદ કરે તો મજે (૨) જો તેઓ ઇસ્લામ કબૂલ નહીં કરે તો તેઓથી જાઅયો (માથા વેરો) માંગ જો તેઓ કબૂલ કરે તો તેઓથી કબૂલ રાખ. અને તેઓથી (કિતાલ કરતાં) રોકા. અને (૩) જો તેઓ જાઅયો આપ-

* જેહાદ નહીં કરનાર મુસલમાનને ગનીમતનો હિસ્સો મળશે નહીં. પણ તે મુસલમાનો પાસે જાઅયો લેવાતો નહોતો. આથી તમો સમજ શકશો કે જાઅયો એ કાફરોથીજ લેવાતું છે. અને એ જેહાદમાં શામેલ નહીં થવાનો બદલો છે એમ જે અલીઅલવાજો કહે છે તે ખોટું છે. ગુ. મો.

વેા કબૂલ નહીં કરે તો અલ્લાહથી મદદ માંગ અને તેઓની સાથે કતલ ચલાવ. અને જ્યારે તું કિલ્લાવાળા પર ઘેરો ધાલે અને તેઓ ધ્રુવ છે કે તારી સાથે અલ્લાહનો તથા તેના નબીનો અહદ કરે તો અલ્લાહનો તથા તેના નબીનો અહદ (કરાર) નહીં કર. પણ તારો તથા તારા સાથીઓનો અહદ કર. કારણ કે જો તમે તમારો તથા તમારા સાથીઓનો અહદ તોડશો તો અલ્લાહ તથા તેના રસૂલનો અહદ તોડવા કરતાં આ સેહુ છે. અને જ્યારે તું કિલ્લાવાળાને ઘેરો ધાળે અને તેઓ ધ્રુવ છે કે તું તેઓને અલ્લાહના હુકમ ઉપર ઉતારે તો તેઓને અલ્લાહના હુકમ ઉપર નહીં ઉતાર પણ તેઓને તારા હુકમ ઉપર ઉતાર. કારણ કે તું જાણી શકતો નથી કે તેઓની બાબતમાં તું ખોટાના હુકમને પોતાંથી શકે છે કે નહીં.

ફાયદો. હજરતની દસ્તુર હતી કે જ્યારે લશકરને કેથે રવાના કરતા તો તેઓના સરદારને આ હદીસ ફરમાવતા, અને જોહાદના કાયદા શીખવતા. જો કે અહદને તોડવો કોઈ પણ રીતે દુરસ્ત નથી પણ પોતાના કરાર તોડવાનો પાપ ખોટાના અહદ તોડવાથી ઓછો છે. માટે હજરતે ખોટાના તરફથી કરાર કરવાની મનાઈ કરી. અને સુલહ કરી પણ પોતાની મરજી ઉપર રાખી. કારણ કે ખોટાની મરજી જાણી શકતી નથી.

૧૮૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે અતીયા ખીનતે કઅમ (રદી) કે જેણીનું નામ નોસૈયા છે તેણીથી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તેણીને ત્રણ વાર કે પાંચ વાર કે જો તમારું ધ્યાન પૂરે તો એથી વધારે વાર ગોસલ આપો. અને છેવટના ગોસલમાં થોડુંક કાપુર નાખો. ફરી જ્યારે તમે પરાજિત થાઓ તો મને ખબર કરો.

ફાયદો. હજરત (સલ) ની જેટીનો દનતે-કાલ થયો, સ્ત્રીઓ તેણીને ગોસલ આપતી હતી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાયું કે ગોસલ આપવું ત્રણ વાર પર અટકેલું નથી પણ જ્યાં સુધી પાકી તથા સફાઈ મળે ત્યાં સુધી ગોસલ આપવું દુરસ્ત છે. અને છેવટના ગોસલમાં કાપુર નાખવું સુનત છે.

૧૮૭૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે એને બોરડીના પાણીથી ગોસલ આપો અને બે કપડાંમાં કઢન આપો. અને તેને ખૂશબો નહીં લગાડો, અને તેના માથાને નહીં ઢાંકો. કારણ કે અલ્લાહ એને કિયામતને દિવસે લગ્નૈક કહેતો ઉઠાવશે.

ફાયદો. એક પુરૂષ હજરત (સલ) ની સાથે હજીરમાં હતો તે એહરામ બાંધેલા મરી ગયો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હમામ શા-રેઈ (રહ) ની નજદીક એહરામ વાળો અગર મરે તો તેને ખૂશબો લગાડવી તથા તેનું માથું ઢાંકવું દુરસ્ત નથી. અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે. પણ હમામ આજમ તથા હમામ માલિક (રહ) ની નજદીક એહરામવાળો તથા ગેર એહરામવાળો સર્વ બરાબર છે.

૧૮૭૧ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું વાડી કબૂલ રાખ અને તેણીને તલાક આપીને છોડી દે. ” (અથવા એક તલાક આપ) આ હજરતે [સલ] સાબિત ખીન કેસ ખીન રાખાસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો. સાબિત ખીન કેસની બાબતે એ કહ્યું, જો હજરત તું સાબિતની દીનદારી તથા સારા સ્વભાવની બદગોષ્ટ કરતી નથી પણ ઇસ્લામમાં ખાવિન્દને દુઃખ આપવું ખુશ જાણું છું. એટલે મારે અને તેને બનવું નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું જે વાડી તેણે તારી મેહરમાં આપી છે તેને પાછી આપશે ? તેણીએ કહ્યું હા, ત્યારે હજરતે (સલ) સાબિત ખીન કેસને [રદી] આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે ખુદઅ દુરસ્ત છે એટલે ઓરત પાસેથી તલાકને બદલે માલ લેવો.

૧૮૭૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અમામર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સર્પો (સાપો) તથા કુતરાઓને કતલ કરો. અને બે લીટીવાળા સર્પ તથા પુછડી કપાવવા સર્પને મારી નાખો. કારણ કે આ બંને આંખોને ફેડે છે. અને ગર્ભને પાડે છે.

ફાયદો. એટલે આ બંને સર્પોમાં ખા-

સીધા છે કે જ્યારે તેની આંખ આદમીની આંખથી મળે છે એટલે સામે સામા થાય છે તો આંખની રોશની જતી રહે છે, અને હમેશાં સ્ત્રીઓના પડે છે. માટે એવા મૂળને મારવું જોઈએ.

૧૮૭૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મને ફરમાવ્યું કે તું મારી આગળ કુરઆન પઢ " મેં કહ્યું શું તમારી આગળ પઢું ? જો રસ હોય તો અને જુઓ તો તે આપની ઉપર ઉતર્યું છે. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને પસંદ છે કે હું કોઈ બીજાથી સાંભળું. ફરી મેં સૂરા નીસા પઢી. જ્યારે હું આ આયત ઉપર પોહ્યો " ફકેફ ઇબ્ન જેઅના મિન કુલ્લે ઉમ્મતીન ખે શહીદીન. " કહ્યા તો મેં માથું ઉપાડ્યું અથવા મારા પાસવાળાએ મને ધશારો કર્યો અને મેં મારું માથું ઉઠાવ્યું તો મેં જોયું કે હજરત (સલ) ના આંસુ વહી રહ્યાં છે.

ફાયદો હજરત (સલ) આ આયતથી કયામતની સખતાઈ યાદ કરીને રડયા. અને પોતાની ઉમ્મત ઉપર વધુ મહેરબાનીને લીધે રોયા કે તેઓના કામોને હું શું વર્ણન કરીશ. આ હદીસથી જણાયું કે બીજાથી કુરઆન સાંભળવું અને તેની મતલબમાં વિચાર કરી રડવું મુસ્તહબ છે. અને સિધ્ધ થયું કે પોતાના પઢવા કરતાં બીજાથી સાંભળવામાં ઘણી અસર થાય છે.

૧૮૭૪ મુસલિમમાં અયુ આમામા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કુરઆનને પઢો. કારણ કે તે પઢનારાઓ માટે કયામતને દિવસે શક્ષિયત કરનાર થશે. તમે જહરાવેનને * એટલે સૂરા બકર તથા સૂરા આલે ઇમરાનને પઢો. કારણ કે તે બંને કયામતને દિવસે આવશે જાણે તે બંને વાદળી છે અથવા બે છાયા છે અથવા જાણે તે સફર બાંધેલી પક્ષીઓની બે કતાર છે. તેઓ પઢનારાઓથી (અજાબ) દૂર કરશે તમે સૂરા બકરને પઢો. કેમકે તેને લેવી બરકત છે, અને છોડવી અફસોસ છે, અને તે પર જાદૂગર શકિત રાખતો નથી (એટલે તેની બરકતથી જાદુની

અસર થતી નથી.)

૧૮૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં જુન્દોખ ખીન અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સુધી તમારું દિલ લાગે કુરઆનને પઢો. અને જ્યારે (જખાન તથા દિલમાં) ઇખતેલાફ પડે (અથવા દિલ ઉઠી જાય) તો તેથી ઉઠી જાઓ.

ફાયદો એટલે કુરઆનને પઢવું દિલને હાજર રાખીને જોઈએ પણ જ્યારે દિલ લટકવા લાગે તો માત્ર જખાનથી પઢવું યમગ્રા છે. એટલું જ નહીં પણ ઘણા ખ્યાલોને લીધે કંઈનું કંઈ પઢાય જાય. †

૧૮૭૬ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં તમે સફર સીધી કરો. કારણ કે સફર સીધી કરવી નમાઝની ખૂબ સૂરતી છે.

ફાયદો સફરનું સીધી થવું તે આંકે લોખા બરાબર ઉભા રહે અને દરમિયાનમાં છેટા નહીં રહે.

૧૮૭૭ બોખારીમાં હોજેશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે શખ્સો ઇસ્લામનો શખ્દ (કલેમો) પઢતા હોયે તે મારે માટે લખી લાઓ. અને એક રિવાયતમાં છે " તમે મારે માટે ગણતરી કરો કે કેટલા લોકો ઇસ્લામનો કલેમો પઢે છે. તો તેઓ પાનસો હતા. " બીજી રિવાયતમાં છે " છ સાથી સાત સો હતા. " અને એક રિવાયતમાં છે કે " એક હજાર પાનસો હતા. " *

૧૮૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા છોકરાઓમાંથી એક છોકરાને મારે માટે ડુંદો કે તે મારી ખીજમત કર્યા કરે. " આ હ-

† વળી કુરઆનની તિલાવતથી મતલબ માત્ર શખ્દોજ બોલવા નથી પણ તેના અર્થ ઉપર ધ્યાન પોહોંચાડવું છે. અને એ એવી હાલતમાં બની શકે નહીં. શા. મો.

* જહરાવેન એ બેવડું જહાનું છે એના અર્થ સફેદ રોશનના થાય છે. એના પઢવાથી પૂરતી રોશની મળે છે જેથી એને એહેનાંમ અપાયું. શા. મો.

* એટલે મદીનાના આસપાસનાઓ સાથે પંદરસો થયા હતા. અને આગળી ચલુતરી માત્ર મદીના વાળાઓની હતી. શા. મો.

જરતે (સલ) અપુ તલહા [રદી] ને ફરમાવ્યું. જુ
ફાયદો મકાથી મદીનામાં આવીને અથ-
વા ખૈબર જતી વેળા આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૭૯ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ ખીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફરાએજ વાળાઓ [ચો-
ક્કસ હિસ્સો લેનારાઓ] ને ફરાએજ વાળાઓ સા-
થે મેળવો ફરી જે બચે તે સમાઈમાં નજદીકીવા-
ળા પુરૂષ (અસખા) માટે છે.

ફાયદો ફરાએજ નિમિત્ત હિસ્સાઓને કહે
છે જેની વિસ્તાર કુરઆનમાં વર્ણીત છે. જેમકે
છોકરીનો અડધો હિસ્સો માનો છોક્રો હિસ્સો બા-
યડીનો આઠમો હિસ્સો. તો ફરમાવ્યું કે મૈયતના
માલથી પ્રથમ ફરાએજવાળાઓને આપો, અને
તેઓને આપતાં જે બચે તેને અસખા લેશે. એનો
વધુ ખુલાસો ઇલમ ફરાએજમાં છે.

૧૮૮૦ યોખારીમાં મૈમુના (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને
અને તે (ઉંદ્ર) ને આસપાસ જે હોય તેને નાખી દો
અને પોતાના [યાકીન] ધીને ખાઓ.

ફાયદો ઉંદ્ર ધીમાં પડીને મરી ગયો તેનો
હજરત (સલ) ને મસલો પૂછ્યો ત્યારે હજરતે
(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આતે સૂરતમાં છે કે
ધી જમલું હોય, પશુ જે ધી પાતળું હોય અથ-
વા પગલેલું હોય તો સઘળું ધી નાપાક થયું.

૧૮૮૧ યોખારી તથા મુસલિમમાં કઅબ
ખીન માલિક (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે તારો થોડો માલ રોકી રાખ
એ તારે માટે બેહતર છે. ” આ હજરતે ક-
અબને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જગે તજૂકમાં કઅબ (રદી) હજ-
રત (સલ) ની સાથે ગયા નહોતા, ખોદા અને
રસૂલનો તેમના પર પચાસ દિવસ ધણેજ ઇપકા
રહ્યા. જ્યારે તેમની તોખા કબૂલ થઈ તો ખુશી-
માં આવીને તેઓએ આશુ કે પોતાનો તમામ

જુ અપુ તલહાએ હજરત અનસ (રદી) ને
પસંદ કર્યા તેવણે હજરત (સલ) ની દશ વર્ષ ખિ-
જમદ કરી. આ સૈયદુલ મુરસલીનની ખિજમતની
બરકતથી અહાહ તેમના માલમાં ચોલાદમાં અને તે-
મની ઉમરમાં બરકત આપી. શા. મો.

માલ ખેચાત કરે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હ-
દીસ ફરમાવી.

૧૮૮૨ યોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારો ન-
કશવાળો પરદો મારી આગળથી દૂર કર. કારણ કે
તેની તસવીરો હમેશ મારી આગળ નમાઝમાં
આવ્યા કરે છે.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) એ રંગીન
પરદો જેમાં તસવીરો હતી તે ઘરમાં લટકાવ્યો
હતો ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અ-
બ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તું તેને જુબાહ કર ફરી તેના ખ-
નમાં તારા જોડાને રંગ ને તેની ખૂંધ ઉપર રાખ.
અને તેનું માંસ તું કે તારા સાથીઓ ખાય ન-
હી. ” એટલે જે કુરઆનીનું ઊંટ બેતુલાહના
માર્ગમાં થાકી જઈ શકે નહીં તેનું.

ફાયદો હજરત [સલ] જ્યારે હજજ માટે
આવ્યા તો સોલ ઊંટ કુરઆનીના એક શખ્સને
સોખ્યા કે હાંકીને ચાલ. તેણે કહ્યું એા હજરત
(સલ) જો કોઈ ઊંટ માર્ગમાં થાકી જાય અને
ચાલી શકે નહીં તો હું શું કરું ? ત્યારે હજરતે
[સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આ તદખીર હજરતે
(સલ) આ માટે ફરમાવી કે માલદાર લોક તેને
કુરઆની સમજી ખાએ નહીં. અને મોહતાજ
લોક ખાએ.

૧૮૮૪ મુસલિમમાં જબેર (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એા અબ્દુલ
મુતલેખ પુત્રો પાણી ખેંચો. જો તમારા પાણી
પાવા ઉપર લોકોની બીડ કે ગલ્યાનો ખોદ મને
નહોત તો હું પશુ તમારી સાથે પાણી કાઢત.

ફાયદો આ હજરતે [સલ] ઝમઝમની સ-
ખીલ ઉપર હજરત અબ્બાસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

૧૮૮૫ યોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા ભા-
ઈની તું મદદ કર તે જલિમ હોય કે મજલૂમ
હોય. એક પુરૂષે કહ્યું એા રસૂલુલ્લાહ ! જ્યારે
તે મજલૂમ હોય તો હું તેની મદદ કરું પશુ મને
ખયર આપો કે જો તે જલિમ હોય તો હું તેની
કેવી રીતે મદદ કરું ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું

કે તું તેને રોકે, તથા તેને જીલમ કરવાની મનાઈ કરે. અચીત એજ તેની મદદ કરવી છે.

૧૮૮૬ મુસલિમમાં હોજીશ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બંને પાછા જાઓ, અમે તેઓના કરાર પૂરો કરીશું. અને તેઓ પર ફતેહ થવાની મદદ અસ્લાહથી માંગીશું.” આ હજરતે (સલ) હોજીશ તથા તેમના બાપને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હોજીશ [રદી] થી રિવાયત છે કે કાફરશના કાફરો તથા હજરત [સલ] વચ્ચે દસ વર્ષની સલાહ થઈ હતી. તેજ મુદતમાં હું તથા મારો બાપ મકાથી મદીને આવ્યા. કાફરોએ અમને પકડ્યા અને પૂછ્યું તમે ક્યાં જાઓ છો? અમે કહ્યું મદીના જઈએ છીએ. કાફરોએ કહ્યું કે તમે અમારી સુલહ તોડ્યા આહો છો? તમે અમારાથી ખોદાનો કરાર કરો કે અમે મદીને જઈને પાછા આવીશું, અને પેગમ્બરની સાથે થઈને લડીશું નહીં. અમે તેઓની સાથે તેવીજ તરફનો કરાર કર્યો. અને હજરત (સલ) ને એની ખબર કરી. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવ્યું કે કરાર પૂરો કરવો જરૂર છે અગર જે કાફરો સાથે કર્યો હોય.

૧૮૮૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હુરૈરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તમારાથી નીચો હોય તેની તરફ જુઓ અને જે તમારાથી ઉંચો હોય તેની તરફ નહી જુઓ. કારણ કે આ તારે લીધે ખેલતર છે કે તું અસ્લાહની નેઅમતને હલકા ગણે નહીં.

ફાયદો એટલે જે લોક તમારેથી માલ, ખૂબસૂરતી, તંદરૂસ્તી, અને રિયાસતમાં ઓછો હોય તેને ખ્યાલ કર્યો કરો, કે જેથી ખોદાનું શુકર તમારા દિલથી થાય. અને જે લોક તમારાથી દુન્યામાં શ્રેષ્ઠ હોય તેને જોયા નહીં કરો. નહીં તો નાસુકરી અખાનથી નીકળશે. અને નકામે રંજ [દુ:ખ] થશે.

૧૮૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સઅદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારી આલ પર આવ્યો જા, તે એટલાં સુધી કે તું તેઓના મેદાનમાં ઉતરે ફરી તેઓને ઇસ્લામ તરફ બોલાવ. અને ઇસ્લામ

વિષે જે તેઓ પર હક છે તેની તેઓને ખબર કર. [એટલે કલેમાની તથા શરીઅતના અહકામોની]

ફાયદો બ્યારે હજરતે [સલ] અલી મુરતમ (રદી) ને ખેબરની ફતેહ માટે મોકલ્યા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૮૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તારી માનતા પૂરી કર” હજરત ઓમરે [રદી] હજરત [સલ] ને કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ મેં જાહેલીયતમાં નજર કરી છે કે હું એક રાત એતેકાફ કરું. અને બીજી રિવાયતમાં છે મસજીદે હરામમાં [એટલે ખૈતુલ્લાહમાં] એતેકાફ કરું ત્યારે તેમને હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાવ્યું કે કુફરની હાલતની નજરને અદા કરવી વાજેબ છે* તે એવી શરતથી કે શરીઅત વિરૂધ્ધ નહોય.

*૧૮૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વલીમો કર અગર જે એક બકરીનો હોય.

ફાયદો અબ્દુર રહમાન ખીન ઓફ (રદી) ને અરદી લાંગલી હતી. હજરતે [સલ] પૂછ્યું આ શું છે? તેવણે કહ્યું મેં નિકાહ કર્યો છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે વધુ શક્તિ નહોય તો એક બકરીમાં વલીમો થઈ શકે છે.

૧૮૯૧ મુસલિમમાં આયેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કાફરોની નિન્દા કરો. કારણ કે એ તેઓને તીર મારવા કરતાં સખત છે.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) કવી સહાબાઓને ફરમાવ્યું જેમકે હસ્સાન, અબ્દુલ્લાહ ખીન રવાહાને.

૧૮૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ ખીન આઝેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેઓની (એટલે કાફરશના કાફરોની) નિન્દા કર, અને જીખરંદલ તારી સાથે છે” આ હજરતે (સલ) હસ્સાન ખીન સાથિત

* શરહ મશારિકમાં છે કે કુફરની નજર સહી નથી અને જીમહૂરનો આજ મત છે. અને આ હદીસમાં જે નજર પાલવાનું છે તે મુસ્તહબની રૂએ છે. શા. મો.

[રદી] ને પ્રમાવ્યું.

૧૮૬૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-મર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્ર-માવ્યું કે તમે સુબ્હથી આગળ વિતર પઢા કરો.

ફાયદો એટલે સુબ્હ સાદિકથી પેહેલાં. અને જો સુબ્હ પ્રગટ થઇ તો વિતરનો વખત નહીં રહ્યો પણ કળ પઢવી દુરસ્ત છે.

૧૮૬૪ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાવ્યું કે ફિતના-ઓથી પ્રથમ તમે સારાં અમલો જલદી કર્યા કરો. એવા ફિતનાઓ થશે જેવી અંધારી રાતના તુફા (એટલે અંધા ધુન્દી વખત આવશે સત્ત્વ અસત્ત્વની પીછાન રહેશે નહીં.) સવારમાં એક પુરૂષ મુસલમાન હશે અને સાંજના કાફિર થશે. અને સાંજનાં મુસલમાન થશે અને સવારમાં કાફિર થશે દુન્યાના અસત્તાવને બદલે પોતાના દીનને વેચશે.

ફાયદો આ હદીસમાં તે ફસાદોનું બયાન છે જે યકીન તથા મરવાનીયા સલતતમાં થયા. આ હદીસમાં હુકમ થયો છે કે માણસ પુરસ-તને ગનીમત જાણે. અને એએહેનીની આગળ જે નેક કામો થઇ શકે તે કરી લ્યે.

૧૮૬૫ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્રમાવ્યું કે છ ચીજોની આગળ તમે સારાં કામો કરી લ્યો (૧) દગ્ગલ (૨) ધુમાડો (૩) પૃથ્વિનું પ્રાણી (દાખ્ખતુલ અરદ) (૪) સૂર્યનું પશ્ચિમ તરફથી ની-કળવું [પ] સળગા જગતનો મામલો (કયામત) અને (૬) પોતાની મોત.

ફાયદો એટલે કયામતની નિશાનીયા તથા પોતાની મોતથી પ્રથમ જે બની શકે તે કરી લ્યો. કયામતથી પ્રથમ તમામ જગતમાં ધુમાડો જાહેર થશે. અને ઝમીનથી એક અજબ શિકલનું જાનવર નીકળશે.

૧૮૬૬ મુસલિમમાં અયુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાવ્યું કે માલ જમા રાખનારાઓને બખર કર તેઓની પીઠ ઉ-પર ડામની કે જે તેઓની પાંસલીમાં નીકળશે. અને એક ડામની કે જે તેઓની બેઝીમાં થશે અને કપાળમાં નીકળશે ” અને બોખારી તથા મુસલિ-મની બીજી રિવાયતમાં છે “ માલ બેગો રાખ-

નારાઓને બખર કર એક પથરની કે જે જહઃ નમમાં તાતો થશે ફરી તેઓની છાતીની બેડકી ઉપર તે રખાશે અને ખભાની ઉપરની હાડકી ઉ-પર નીકળશે. અને તે ખભાની ઉપરની હાડકી ઉ-પર રખાશે અને છાતીની બેડકી ઉપર નીકળશે. અને બખીલ થરથરાશે.

ફાયદો માલદાર બખીલ નહીં કમત આપ-નારને આ અજબ થશે.

૧૮૬૭ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-મર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] પ્ર-માવ્યું કે મારા તરફથી (લોકોને) પોહોંચાવો અગર જો એક આવત હોય. અને બની ઇસ્ત-ઇલિથી વાતો સાંભળીને બયાન કરો એમાં દોષ નથી.

ફાયદો એટલે લોકોને શરીરોએ મોહમ્મદી શીખવવું વાજેબ છે. જો વધુ નહીં તો ‘કુરઆન-ની એક આવતજ શીખવે. શરૂ ઇસ્લામમાં બની ઇસ્તઇલિની કિતાબો જેવાથી હજરતે [સલ] મનાઇ કરી હતી. કેમકે તેઓની રિવાયત ઉપર ભરોસો નહોતો કદાપી નવા મુસલમાનોનો અકીદો બગડે. ફરી જ્યારે દિલોમાં ઇસ્લામનો અકીદો જમી ગયો અને હક દીન પર યકીન પૂરું મળી ગયું તો બની ઇસ્તઇલિની રિવાયતો નકલ કરવાની છુટી આપી. જાણે સત્તાવાતની ચોર મદદ થઇ. પણ આ વાત જરૂર છે કે બની ઇસ્તઇલિની જે રિવાયત ઇ-સ્લામ વિરૂધ્ધ હોય તેને ઝટલ [ગપાટા] જાણુ-વી જોઇએ.

૧૮૬૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્ર-માવ્યું કે શબે કદરને તમે પાછલી સાત રાત-માં દુંદો.

ફાયદો એટલે રામજનના છેલ્લા દહાઇકામાં.

૧૮૬૯ મુસલિમમાં આયેશા (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાવ્યું કે શબે કદર-ને તમે રમજનની પાછળી દશ રાતોમાં દુંદ કરો.

ફાયદો એટલે એકીની રાતોમાં.

૧૯૦૦ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓ-મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્ર-માવ્યું કે તમે શબે કદરને પાછળી દશ રાતોમાં દુંદો ” અથવા આવી રીતે પ્રમાવ્યું કે “પાછળી સાત રાતોમાં.

૧૯૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બોહરી ખાઓ કારણ કે મોહરી ખાવામાં અરકત છે (એટલે સવાખ તથા રાગની શક્તિ.)

૧૯૦૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં હારેસા ખીન વહખ ખોખાઈ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે સદકો કરો. ઘણો જલદી વખત આવે છે કે પુરૂષ પોતાનો સદકો લખને જશે તો જેને આપવા ચાહે છે (ફકીર) તે કહેશે જો તું એને મધ કાલે લાવતો તો હું લેતો. પણ આજે તો મને એની ગરજ નથી. ફરી કોઈ કબૂલ કરનાર મળશે નહીં.

ફાયદો ધમામ મહદી (રદી) ના વખતમાં માલનો વધારો થશે. સર્વ લોક માલદાર થશે કોઈ દરિદ્રી મળશે નહીં જે સદકો લ્યે. તો ફરમાવ્યું કે આ વખતને ગનીમત જાણો, જે આપવું હોય તે મોહતાબને ને આપો.

૧૯૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ કુરઆનને હમેશ પઢા કરો, કારણ કે તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે રસીમાં અંધાયલા ઉંટ કરતાં ખચીત એ ઘણું લાગનાર છે.

ફાયદો ઉંટ ન્યાં પોતાની દોરડીથી છુટવું કે લાગવું. એવીજ રીતે હાફિજ જ્યારે કુરઆનનો દાર કરવો છોડી દે કે ભૂલ્યો, માટે હજરતે (સલ) તાકીદ ફરમાવી કે હમેશ દાર કરતો રહે કે જેથી કબૂલમાં રહે.

૧૯૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અલ્લાહ પાસે પનાહ માંગો. બલાની મશક્તથી, બદ અખતી મળવાથી, તકદીરની પુરાઈથી, અને દુશ્મનોના પુરા થવાથી.

ફાયદો બલાની મશક્ત તે આ કે માલ થોડો હોય અને બોલાદ ઘણી.

૧૯૦૫ મુસલિમમાં અબુ મૂસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે અલ્લાહ આગળ તોખા કર્યો કરો. કારણ કે હું દર રોજ અલ્લાહ આગળ સો વાર તોખા કરું છું.

ફાયદો એટલે જ્યારે માસૂમ પેગમ્બર દર રોજ સો વાર તોખા કરે તો ખીજાઓને ઘણીજ તોખા કરવી જરૂર છે.

૧૯૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ખોખર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વોળુ કર અને તારી પુરૂષ-છદ્રિય ધો ફરી સ.

ફાયદો ખોખર પ્રાકે (રદી) કહ્યું કે રાતના ગોસલની હાજત હોય તો શું કરે? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો તે વેળા ગોસલ નહીં થઈ શકે તો નળ-સત ધોઈ વોળુ કરીને સૂઈ રહે. કે જેથી રહની સફાઈ થાય.

૧૯૦૭ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા તથા અબ્દુલ્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જે યીજને અગ્નિ લાગી હોય તેથી તું વોળુ કર.

ફાયદો આ હદીસ મનસ્ખ છે. પ્રા.મ આજ હુકમ હતો હવે એ પર હુકમ નથી. કારણ કે અબ્દુલ્લાહ ખી. અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) બકરાનું પાકેલું માંસ ખાવું અને પ્રથમના વોળુથી નમાઝ પઢી. આધા પછી વોળુ કહ્યું નહીં.

૧૯૦૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મૂછોને ઘણી કતારાઓ, અને દાદી બે રાખો.

ફાયદો મૂછ કતારા અને દાદી બોડાવવી, અથવા ઘણી કતારાવવી કબીરો ગુનોહ છે. મુસલમાનોને અલ્લાહ તોશીક આપે અને જેરત આપે કે કાફીરોના જેવા ચેહરા નહીં બનાવે.]

૧૯૦૯ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું તેણીના તરફથી હજજ કર. વાઝ બતાવ તો ખરી જો તારી મા ઉપર દેણ હોય તો તું તેને અદા કરશે? તેણીએ કહ્યું હા, હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો ખાંદાનું કરજ અદા કરો. કારણ કે અલ્લાહનું કરજ અદા કરવાને વધુ લાગ્યેક છે.

ફાયદો એક સ્ત્રીએ કહ્યું કે મો હજરત મારી માએ હજજની નજર માની હતી અને તે વગર હજજ કરે મારા ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. ધમામ આજમ (રહ) ની ન-

જદીક જો મૈયતનો માલ હોય અને તેણે હજીની વસીયત કરી હોય તો વારસા પર તેના તરફથી હજી કરાવવી વાજબી છે. પણ જો માલ નહોતો અથવા મૈયતે વસીયત કરી નહોતો તો મુસ્તહબ છે.

૧૯૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તું હજી કર, અને રાસ્ત કર આવી રીતે કહે, ઓમારા અલ્લાહ જ્યાં તું મને રોકશે [એટલે જ્યાં બીખારી વધશે] ત્યાં મારું હલાલ થવું છે.” દો-બાઆ બીનતે એમૈરે [રદી] જ્યારે હજી કરવાનો વિચાર કર્યો અને હતી તે બીખાર તેણીને આં હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું.

ફાયદો જ્યારે એહરામ બાંધીને હજી કરવા જાય અને માર્ગમાં બીખાર થાય અથવા દુશમનના ડરથી જઈ શકે નહીં તો એહરામ બોલી નાખે. અને બીજો વર્ષ હજીની કબલ કરે.

૧૯૧૧ મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આને તું ફર કર. કારણ કે જ્યારે હું ધરમાં આવું છું અને એને જોવું છું તો મને દુન્યા યાદ આવે છે” એટલે પરદાને કે જેમાં પક્ષીની તસવીર હતી. આ હજરતે [સલ] હજરત આગેશા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ પરદા તે વખત હતો જ્યારે તસવીર રાખવી હરામ નહોતી.

૧૯૧૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુરઆન ચાર શખ્સોથી શીખો. અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદથી, સાલિમથી, મોઆવથી અને આગેશા બીન કઅમ (રદી)થી”. અને સાલિમ તે અબુ હોન્ફા (રદી) ના શુલામ છે.

ફાયદો હજરત (સલ) ના વખતમાં આ ચારે સહાબા કુરઆનના સારા વાકેફગાર હતા. માટે હજરતે (સલ) તેમની ઉસતાદીની સનદ કરી આપી કે લોક તેમનાથી શીખે.

૧૯૧૩ મુસલિમમાં આગેશા બીન સામિત (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારાથી તમે શીખો, મારાથી તમે શીખો, ખરીત અલ્લાહે તેમના માટે માર્ગ કાઢ્યો છે. કુંવારો કુંવારી સાથે સૌ કોરડા છે અને એક વર્ષ દેશવટો છે. અને નિકાહ વાળા નિકાહ વાળી સાથે

૧૫

સૌ કોરડા તથા સંગસાર કરવો છે.

ફાયદો કુરઆનમાં પ્રથમ આ હુકમ હતો કે બદલર આગેશાને કેદ કરો તે એટલાં સુધી કે મરી જાય. અથવા તેમની બાબતમાં ખોટા કાંઈ માર્ગ કાઢે. ફરી ખોટાએ આ માર્ગ કાઢ્યો જે હજરતે ફરમાવ્યો. ઇમામ શાફેઇ ઇમામ અહમદ (રહ) નો આજ મજહબ છે કે જો કુંવારો પુરુષ કે કુંવારી સ્ત્રી બલિચાર કરે તો તેની શીક્ષા આ છે કે કોરડા પણ મારીએ અને દેશ વટો પણ આપીએ. અને ઇમામ આજમ (રહ) ની નજદીક કુંવારીની હદ માત્ર કોરડા છે. અને નિકાહ વાળીની સજા માત્ર સંગસાર છે. કોરડાની સાથે દેશ વટો આપવો, અને સંગસારની સાથે કોરડા મારવા દુસ્ત નથી. બે સજાનું ભેગી કરવું છે. એમના મત પ્રમાણે આ હદીસ મનસૂખ છે. કારણ કે હજરતે (સલ) કેટલાકને સંગસાર કર્યો અને તેઓને કોરડા માર્યા નહીં.

૧૯૧૪ મુસલિમમાં ઇમરાન બીન હોસેન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું જે તેના પર હોય તે ઉતારો અને તેને છોડી દો. કારણ કે આ લાનતી છે. (હદીસ ના. ૫૭૦)

ફાયદો હજરત (સલ) સફરમાં હતા. લાનતનો શબ્દ સાંભળ્યો. પ્રછયું કે આ શું છે? લોકોએ કહ્યું કે ફલાણી સ્ત્રીએ પોતાની જીંટી-ને લાનત કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જ્યારે તે લાનતી ફરી તો તે પર બેસવાની શી જરૂર? તે પરથી તેણીનો અસબાબ ઉતારો અને એને છોડો. આ વાતથી હજરતે (સલ) તે સ્ત્રીને અણકી આપી કે જેથી બીજા વાર ફરી એવું કામ કરે નહીં. આથી અણકાયું કે જનવર પર લાનત કરવી દુસ્ત નથી.

૧૯૧૫ મુસલિમમાં અબુ સહદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે તમને મળે તે સૌ અને એ સિવાય બીજું તમને કંઈ મળશે નહીં.” આ હજરતે અબુ સહદના કરજ-દારોને કહ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે પોતાની વાડીના ફળ વેચ્યા અને કીમત લીધી ફરી ફળોને આકત લાગી અથવા નકામા થયાં. ખરીદારોએ પોતાના માલનો દાવો કર્યો. હજરતે (સલ) સહાબાને કહ્યું એને

મેસત આપે કે પોતાનું કરજ અદા કરે. સહાયાએ મેસત આપી પણ એટલી નહોતી કે તેથી સમજી કરજ અદા થાય ત્યારે હજરતે માંગનારાઓને આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાવ્યું કે હાઠેમને દુસ્ત છે કે દરિદ્રી કર તદાર તરફથી કંઈ કરજ અપાવીને બાકીનું કરજ માફ કરાવે.

૧૯૧૬ બેખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શકિત પ્રમાણે અમલ કર્યા કરો. કારણ કે જા સૂધી તમે (અમલ કરવાથી) ઉદાસ થાઓ નહીં ત્યાં સૂધી અલ્લાહ (સવાબ આપવાથી) ઉદાસ થતો નથી.*

ફાયદો એટલે હખાદત તેજ બેહતર છે જે હમેશા થઈ શકે જેથી દિલ ઉદાસ થાય નહીં.

૧૯૧૭ બેખારી તથા મુસલિમમાં ઝેદ બીન ખાલિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેને લે. કારણ કે તે તો તારેજ માટે છે અથવા તારા બાઈ માટે છે અથવા વર માટે છે એટલે બટકેલી બકરીને.

ફાયદો એટલે જે તું તેને નહીં પકડશે તો બીજને કોઈ માણસ તેને લેશે. અને જે કોઈ પણ નહીં લેશે તો વર ખાઈ જશે.

૧૯૧૮ બેખારી તથા મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ જાબેર તું અનસારીની નાની મશકનું પાણી લે અને મારા પર રૂડ. અને બિસ્મિલ્લા કહે.

૧૯૧૯ બેખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કસ્તુરીમાં ખરડેલા કપડાને એક ટુકડો લે ફરી તેથી પાકી મેળવ.

ફાયદો એક સ્ત્રીએ પૂછ્યું, આ હજરત હું હજ પછી કેવી રીતે પાક થયા કરે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ગોસલ પછી એક કપડાના ટુકડામાં મુશક લગાડીને રાખ્યા કર એટલે એથી ખૂનની બહોળા દૂર થશે.

૧૯૨૦ બેખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારા ખાવિન્દના માલથી દસ્તુર પ્રમાણે એ-

* આ હદીસનું કેટલુંક બચાવ હદીસ નાં ૧૪૭૫ માં છે. ડા. મે.

ટલો લે જે તને અને તારી આલાદને પૂરો પડે. આ હજરતે (સલ) અયુ સુફ્યાનની બાપડી હિન્દ ખીનતે ઉતખા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો હિન્દએ (રદી) કહ્યું આ હજરત! અયુ સુફ્યાન બખીલ મરદ છે, મને એટલો ખરચ આપતો નથી કે જે મને તથા મારી આલાદને બસ થાય. પણ આટલું બની શકે છે કે તેને વગર ખર્ચ કરે હું જરૂરત જેનું લઈ લઉં એટલે શું એવી રીતે લેવું દુસ્ત છે કે નહીં? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવ્યું કે બાપડી ખાવિન્દના માલથી વગર હું કમે જરૂરત જેનું કંઈ લ્યે તો દુસ્ત છે. કારણ કે તેનું હક ખાવિન્દ ઉપર ફરજ છે.

૧૯૨૧ બેખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મને છોડા (રહેવાદો) હું જેમાં છું તે બેહતર છે. અને હું તમને ત્રણ ચીજની આજ્ઞા કરું છું. અરબના બેટથી મુશરેકાને કાઢજો, અને વી રીતે હું એલચીને માન આપતો (મેમાની કરતો) હતો તેવી રીતે તમે એલચીઓને માન આપશો. રાવીએ કહ્યું હજરતે (સલ) ત્રીજી વાત કહી નહીં. અથવા તેવણે કહી પણ તે વાત મારેથી બુલાવાઈ. આ વાક્ય સુલેમાન બીન અયુ મુસલિમનો છે.

ફાયદો એનો પૂરો કિસ્સો કિરતાસ (૨: ૧૭) ની હદીસમાં આજ અબ્બાસમાં આવી ગયો છે.†

૧૯૨૨ બેખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સૂધી હું તમને રહેવાદું (છાડું) તમે મને રહેવા દો. જે તમારાથી આગળ હતા તેને તો સવાલોએ તથા પેગમ્બરો સાથે વિરૂધ્ધ પડવાએ હલાક કર્યા છે. તો જ્યારે હું તમને કોઈ ચીજની મનાઈ કરું તો તમે તેથી બચતા રહો. અને જ્યારે તમને કોઈ બાબતનો હુકમ કરું તો બનતા રહો તે કામ તમે કર્યા કરો.

† વાંચો હદીસ નાં ૧૪૭૫. ત્રીજી આજ્ઞા રાવી બુહી ગયો તેના વિષે મોહક (૨૬) કહ્યું છે કે તે આસામાના લશકરની તૈયારી છે. અને જ અચાજ (૨૬) કહે છે કે તે ત્રીજી આજ્ઞા આ છે તમે મારી કબરને છુત નહીં બનાવો જે પૂજવામાં જોડા. ડા. મે.

ફાયદો હજરતે (સલ) ખુતબો પઢ્યો અને ફરમાવ્યું કે ઓ લોકો તમો પર હજ્જ ફરજ થઈ છે માટે તમો હજ્જને અદા કરો. તો એક શખ્સે કહ્યું ઓ હજરત (સલ) શું દરેક વર્ષે હજ્જ ફરજ છે? હજરત (સલ) ચુપ રહ્યા. તે એટલાં સૂધી કે તેણે ત્રણવાર પૂછ્યું. ફરી હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જો હું હા, કહેતો તો તમો પર દર સાલ હજ્જ કરવી ફરજ થતે. અને તમારેથી કદી બની શકતે નહીં. ફરી આ હદીસ ફરમાવી. એટલે નકામા સવાલ નહીં કર્યા કરે. જે તમારે વિષે બેહતર છે તે હું પોતે બયાન કરું છું તમને એટલી દુંદ કરવાની શી જરૂર.

*૧૯૨૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં જાગેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એ વાતને છોડ એ તો ગંધાતી છે.

ફાયદો હજરત [સલ] સફરમાં હતા એક મોહાજર તથા અનસારીમાં બોલા ચાલી થઇ. મોહાજરે અનસારીના ઢગરા પર લાત મારી. અનસારીએ ચીખ મારી કે ઓ અનસારીયો દોષો. અને મોહાજરે એવીજ રીતે મોહાજરોને તેડ્યા. અને તરફના લોક ભેગા થયા. હજરતે (સલ) આ શોર સાંભળીને ફરમાવ્યું આ કુફરનો શખ્ષ (લડાઇ માટે ખુલાવવા) શા માટે થયો? સહાબાએ તે બંને શખ્સોનો હાલ બયાન કર્યો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૧૯૨૪ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને છોડો, અને એક ભરેલી ટોળ તેની પિશાબ ઉપર રેડો. કારણ કે તમો આસાની કરનાર મોકલાયા છો. સખતી કરનાર મોકલાયા નથી. (ના. ૫૫૯)

ફાયદો એક ગામડીયાએ હજરત (સલ) ની મસજિદમાં પીશાબ કરી. સહાબાઓએ તેને ધમકાવ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી હજરતે (સલ) તેને બોલાવીને કહ્યું કે મસજિદ ધ્યાદતની જગ્યા છે, અ્યાં પીશાબ કરવી યોગ્ય નથી. આથી જણાવ્યું કે નાદાનોની કસ્ટર ઉપર સખતી કરવી નજ્જ જોઇએ. અને સિધ્ધ થયું કે ઝમીનની નજ્જસત પાણી નાંખવાથી તથા સુકાઇ જવાથી દૂર થાય છે.

૧૯૨૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ-

હાદ બીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એને છોડ કારણ કે શરમ કરવી ધમાનથી છે. એક પુરૂષ પોતાના લાઇને શરમ વિષે બોધ આપતો હતો તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે શરમ ધમાનનો અબુ છે એ દરેક હાલતમાં બેહતર છે. અને જે શરમી દરેક રીતે એબદાર છે.

૧૯૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એને છોડ. ખચીત એના સાથીઓ થશે તેઓની નમાઝની આગળ તમારામાંનો પોતાની નમાઝને હલકી ગણુશે. અને તેઓના રોઝાની સામે પોતાના રોઝાને હલકો ગણુશે. અને તેઓ કુરઆન પઢશે પણ તેઓના ગળાની નીચે ઉતરશે નહીં. (એટલે દિલમાં કુરઆનની અસર થશે નહીં.) જેવી રીતે તીર શિકારથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે તેઓ ધસ્લામથી નીકળી જશે. તે તીરના ફલને જુએ તો કંઈ અસર દેખાય નહીં. તેની બાળની તરફ જોવે તો કંઈ અસર દેખાય નહી. તેની લાકડીને જોવે તો કંઈ અસર દેખાય નહીં તે તીરના પરને જુવે તો કંઈ અસર દેખાય નહીં. ગોવર તથા ખુનથી તે તીર પાર થઇશે (એટલે જેવી રીતે પાર થયલા તીરમાં જનવરની કંઈ અસર લાગતી નથી તેવી રીતે તે કામમાં ધસ્લામની કંઈ અસર બચેલી રહેશે નહીં.) તે કામની પીછાન આ છે કે તે કામમાં એક કાળો પુરૂષ છે જેનો એક દપડ જાણે જાનું થાન અથવા માંસનો લોથડો ધરે છે. લોકોના સારા ટોલા ઉપર તેઓ નીકળશે (એટલે અલી મુરતજ (રદી) ઉપર બાગી થઇને ચઢાઇ કરશે) અને બીજી રિવાયતમાં છે કે “જખતેલાશ તથા કુટના વખતમાં તેઓ નીકળશે.

ફાયદો હજરતે [સલ] કેટલોક માલ તકસીમ કર્યો. એક શખ્સ જેનું નામ જુલ ખેયસેરા હતું તેણે હજરત [સલ] ને કહ્યું કે ઇનસાફથી વહેંચણી કરો. ઓમર શાફે (રદી) કહ્યું ઓ હજરત જો હુકમ હોય તો હું આ કાદિરને મારી નાખું. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. અને ખારજ લોકોની ખબર આપી. અલી મુરતજએ

(૨૬) તે લોકોને કતલ કર્યાં. આ હદીસમાં જે ની-
લાનીનો પુરૂષ હજરતે [સલ] ખતાવ્યો હતો તેજ
નિશાનીનો પુરૂષ તે કામમાં મોજુદ હતો. બાકી
કિસ્સો આ હદીસનો ખીજા અધ્યાયમાં આવી ગયો.

૧૯૨૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં જખેર
(૨૬) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
કે એને રહેવા દે. લોકો કહેશે મોહમ્મદ પોતાના
સાથીઓને કતલ કરે છે " આમર ફારકે કહ્યું અને
છોડા હું આ મોનાફકે એટલે અખ્દુલ્લાહ ખીન ઓ-
મૈની ગરહન મારું ત્યારે તેમને હજરતે (સલ)
આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો મદીનામાં અખ્દુલ્લાહ ખીન ઓ-
મૈ મોટો મોનાફકે હતો તેણે હજરત (સલ) ની
સેવામાં બે અઢબી કરી. આમર ફારકે [૨૬]
તેના કતલનો કુકમ માંગ્યો ત્યારે હજરતે (સલ)
આ હદીસ ફરમાવી. એટલે લોક મુજબ બાબત
સમજશે નહીં. અને મને ખુની કતલ ચલાવનાર
જણીને મુસલમાન થવાને ગમરાશે.

૧૯૨૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં મોગીરા
ખીન શૈખખા (૨૬) થી રિવાયત છે કે હજરતે
[સલ] ફરમાવ્યું કે તે બંનેને રહેવા દે (નહીં ઉ-
તાર) કારણ કે મેં તે બંનેને પાક પેહેર્યા છે "
એટલે બંને મોઝાને. આ હજરતે (સલ) મોગીરા
(૨૬) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મોગીરા (૨૬) થી રિવાયત છે કે
હું સફરમાં હજરત (સલ)ની સાથે હતો. હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું તારી પાંસે પાણી છે? મેં કહ્યું
હા, ફરી હજરત સ્વારીથી ઉતર્યાં. મેં પાણી ના-
ખ્યું. હજરતે (સલ) વોળુ ક્યું, મોં હાથ ધાયા
માથા પર મસહ કર્યો. હજરતે મોઝા પેહેરેલા હ-
તા જોઈ હું મોઝા ઉતારવા કુકમ ત્યારે હજરતે
(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ઉતારવાની કરી
જરૂર નથી મેં વોળુ કરીને એને પેહેર્યા છે.

૧૯૨૯ મુસલિમમાં આએશા (૨૬) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેણીને
છોડ (એટલે તકરાર નહીં કર) એજ કારણથી મ-
લતા પશુ થાય છે. અને જ્યારે સ્ત્રીની મની પુરૂ-
ષની મનીથી વધી જાય છે તો તે પુરૂષ પોતાના
મેસાલને મોશાયેહ થાય છે. અને જ્યારે પુરૂષ-

નું પાણી સ્ત્રીના પાણીથી વધતું થાય છે તો તે
પોતાના કાકાઓ જેવો થાય છે.

ફાયદો હજરત આએશા (૨૬) થી રિવા-
યત છે કે એક સ્ત્રીએ પૂછ્યું કે જો સ્ત્રીને એહ-
તેલામ થાય અને વીર્ય જુએ તો મોસલ કરે? હ-
જરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, મોસલ કરે. હજરત
આએશા (૨૬)એ તે સ્ત્રીને કહ્યું તારું કાળુ થાય? સ્ત્રીને
પશુ એહતેલામ થાય છે? ત્યારે હજરતે (સલ) આ
હદીસ ફરમાવી. એટલે જો સ્ત્રીને વીર્ય નહોત તો
મામાઓની સુરતથી કેવી રીતે મળતો થતે?

૧૯૩૦ બોખારીમાં સલમા ખીન અકવા (૨૬)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓ
ધસમાઈલ (અલે) ની ઓલાદ તમો તીર મારો કાર-
ણ કે તમારો બાપ તીર મારનાર હતો.

ફાયદો કેટલાક સહાબા તીર અંદાઝી કરતા
હતા. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી, અ-
ને ફરમાવ્યું કે અમે ફલાણી કામની સાથે છીએ.
ત્યારે બીજા કામે તીર અંદાજ બંધ પાડી. હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું તમો શા માટે તીર મારતા નથી?
તેઓએ કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ અમે કેવી રીતે
તીર મારીએ તમો તો પેલી કામની સાથે છો?
અને અમારે સાથે નથી. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
તીર મારો હું સઘળાઓની સાથે છું. આ હદીસ-
થી જણાયું કે અનસારીઓ હજરત ધસમાઈલ
(અલે)ની ઓલાદ છે. તીર અંદાઝીની તાકીદ
એટલાં માટે ફરમાવી કે એ જેહાદનું સાધન છે.

૧૯૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં જખેર
[૨૬] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
કે તું તારા છોકરાનું નામ અખ્દુર રહમાન રાખ. "
આ હજરતે જખેરને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જખેર (૨૬) થી રિવાયત છે કે
અમારી કામમાં એક શખ્સને ત્યાં છોકરો થયો
તેણે કાસમ નામ રાખ્યું ફરી તેણે હજરત [સલ]
ને ખબર આપી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી.

૧૯૩૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં આમર
ખીન સલમા (૨૬) થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે બિરિમલ્લાહ કહે અને સીધે હા-
થે ખા. અને તારી આગળથી ખા.

ફાયદો આમર ખીન અખી સલમા [૨૬]
થી રિવાયત છે કે હું છોકરો હતો અને રહાખીની

દરેક તરફથી ખાતો હતો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે ઊકરાઓને અદબ શીખવેલો સુનત છે.

૧૯૩૩ યોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અરારા નામ પર તમારું નામ રાખો. પણ મારી કુન્યત જેવી કુન્યત રાખવી નહીં.

ફાથેહો કુન્યત તેને કહે છે જેને મથાલે શબ્દ અબ [આપ] હોય જેમકે અબુલ કાસિમ અબુલ હસન. હજરત [સલ] ની કુન્યત અબુલ કાસિમ હતી તો ફરમાવ્યું કે તમારી ઓલાદનું નામ મોહમ્મદ રાખો, અબુલ કાસિમ તેમને નહીં કહેલો. મસાબીહમાં રિવાયત છે કે હજરત (સલ) બજરમાં હતા. એક અબ્સ પૂકાર કરી આ અબુલ કાસિમ. હજરત તેની તરફ જોવા લાગ્યા. તેણે કહ્યું આ હજરત મેં આપને નહીં ઓલાબ્યા ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. હજરતનું નામ તથા કુન્યત રાખવામાં ઓલામાના ધણા મત છે. પણ સહી મત આજ છે કે નામ રાખવું તો દુરસ્ત છે પણ કાઠને અબુલ કાસિમ કહેવું બેહતર નથી. જેમકે એનું વિસ્તારથી બયાન સિક્કરસ સમ્બાદતમાં છે.

૧૯૩૪ યોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારી સફેને બરાબર કરો. કારણ કે સફે બરાબર કરવી તે નમાઝનું સમ્પૂર્ણ છે.

૧૯૩૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે આલો. આ જુમહાન પહાડ છે. એકકા [મોફેરેદુન] આગળ વધી ગયા છે. સહાબાએ કહ્યું આ હજરત [સલ] એકકા કોણ છે? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ધણી અલ્લાહની યાદ કરનાર પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓ.

ફાથેહો હજરત [સલ] મકાના માર્ગમાં જતા હતા. ત્યાં એક પહાડ દેખાયો જેનું નામ જુમહાન હતું ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. તે પહાડ પાસે કોઈ પહાડ નથી. એટલે જેવી રીતે આ પહાડ એકલો છે એવીજ રીતે યોદાની યાદ કરનારા પણ તેની યાદમાં તનહાઈને પસંદ કરનાર તથા ખુશ પકડનાર છે. તીરમિજમાં રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે એકકા લોકો તે છે

કે જે યોદાની યાદના લોભી તથા ફિદા થનાર છે. યાદે ઇલાહી તેમના ગુનાહોના યોગને મટાડનાર છે તો તેઓ કેયામતમાં હલકા પુજકા આવનાર છે.

૧૯૩૬ મુસલિમમાં અલી [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે કપડાને ફાડીને ઓઢણી ફાટેમાઓ માટે બનાવ. " એટલે તે રેશમી કપડાને કે જે ઓફેરેર દુમાએ રસુલુલ્લાહ [સલ] તરફ બેટ મોકલ્યું હતું. આ હજરતે [સલ] અલી [રહી] ને ફરમાવ્યું. અને ફાટેમાઓ તે એક ફાટેમા ઝંઘરા, બીજી હજરત અલી [રહી] ની મા ફાટેમા બીનતે અસદ, અને ત્રીજી ફાટેમા બીનતે હમઝા.

ફાથેહો જે કે રેશમી કપડું પુરૂષને હરામ છે પણ જે કોઈ તોહફા આપે તો કબૂલ કરે અને ઓરતોને હવાલે કરે તેઓને હલાલ છે.

૧૯૩૭ મુસલિમમાં અમર બીન અબસા [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે સુન્હની નમાઝ પઠ ફરી સૂર્ય નીકળી [ઉઝે ચઢે ત્યાં સૂધી નમાઝ પઢવાથી રોકાયેલો રહે. કેમકે બ્યારે તે ઉગે છે તો તે શૈતાનના બે શીંગડાઓની વચ્ચે ઉગે છે. અને એ વખત કાફિરા તેને સિન્હો કરે છે. ફરી નમાઝ પઠ. કારણ કે એ નમાઝમાં ફિરસ્તા તથા ઇબાદત કરનાર મોજૂદ તથા હાજર થાય છે તે એટલાં સૂધી કે લાકડી સાથે ઓલો લાગી જાય (એટલે બપોર થાય અને જૂમી પર સાયો રહે નહીં.) ફરી તે વેળા નમાઝ પઢતાં રોકા. કારણ કે તે વેળા જહંનમ ભડકે છે. ફરી બ્યારે સૂર્ય ઢલે તો નમાઝ પઠ. કેમકે તે વેળા ફિરસ્તા તથા ઇબાદત કરનાર હાજર તથા મોજૂદ હોય છે. તે એટલાં સૂધી કે અસરની નમાઝ પઢે ફરી નમાઝ પઢતો અટક તે સૂર્યાસ્ત થાય ત્યાં સૂધી. કેમકે તે શૈતાનના બે શીંગડાઓ વચ્ચે ડુબે છે, અને એ વેળા કોફેરા તેને સિન્હો કરે છે.

ફાથેહો અમર બીન અબસા [રહી] થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] મદીનામાં પધાર્યા તો મેં હજરતને નમાઝના વખતો પૂછ્યા ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે દરેક વખત નમાઝ પઢવી દુરસ્ત છે પણ ત્રણ વખતમાં દુરસ્ત નથી. સૂર્યોદય તથા તથા સૂર્યાસ્ત વેળા તો એટલા માટે મના છે કે તે વખત કોફેરા સૂર્યને સિન્હો કરે છે તો મુસલમાનોએ તેઓના જીવું

થયું [મોશાખહત] નહીં જોઈએ. અને ધોષોહારના જઈનમ લગડાવાય છે જલાલનો વખત છે.*

૧૮૩૮ બોખારીમાં ઇમરાન બીન હોસેન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ઉભા રહીને નમાઝ પઢ ફરી જો (ઉભા રહેવાની) શક્તિ ન હોય તો બેસીને પઢ, ફરી જો બેસવાની શક્તિ ન હોય તો લેટીને પઢ. ” આ હજરતે (સલ) ઇમરાનને કહ્યું.

ફાયદો ઇમરાન (રદી) થી રિવાયત છે કે મને બવાસીરની બીમારી હતી મેં એનો મસલો હજરત [સલ] ને પૂછ્યો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે બીમારને દરેક તરફથી નમાઝ પઢવી દુસ્ત છે. આહે ઉભા રહીને આહે બેસીને આહે સૂઈને.

૧૮૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મોગદ્દલ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મગરેબની નમાઝ પહેલાં તમો નમાઝ પઢો. મગરેબની નમાઝ પેહેલાં તમો નમાઝ પઢો. અને ત્રીજી વાર ફરમાવ્યું જોને જોઈએ તે પઢે. ” આ એટલાં માટે ફરમાવ્યું કે લોક તેને સુનત મોઅફદા જાણે નહીં.

ફાયદો લોકોએ પૂછ્યું કે મગરેબની આગળ નમાઝ દુસ્ત છે કે નહીં. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો કે મગરેબથી પ્રથમ નમાઝ પઢવી દુસ્ત છે પણ તકદીર તથા હમેશગી કરવી નજ જોઈએ. કેમકે ફરજ અદા કરવામાં દેર લાગશે.

૧૮૪૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અરત (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેને [એટલે કામળીને] તેના માથા તરફ ઢાંકો અને પગની તરફ ઇજ્જેર ઘાસ નાંખો ” એટલે મુસઅબ બીન આબેરને જ્યારે તે વણુ ઓહોદમાં શહીદ થયા.

ફાયદો જ્યારે મુસઅબ [રદી] શહીદ થયા તો એક કામળી વગર કંઈ કંઈન મળ્યું નહીં. અને કામળી પણ એવી નાની હતી કે જો માથા પર ના-

* પણ જુમઆને દિવસે માથે સૂર્ય હોય છતાં નમાઝ પઢવાની છુટી હદીસ શરીફમાં છે. અને હમામ યુસોફની તે માફક રિવાયત છે અને તેના પર ફતવો છે. ગુ. મો.

ખતા તો પગ ખુલ્લા રહેતા હતા. અને જો પગ પર નાખતા તો માથું ખુલ્લું રહેતું હતું. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવ્યું કે જ્યારે કંઈ નહીં મળે તો કપનમાં એક કપડું બસ થાય છે. *

૧૮૪૧ મુસલિમમાં સઅદ બીન અબી વક્ાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જ્યાંથી તેં એને લીધી ત્યાંતું એને મુક. ”

ફાયદો ગનીમતના માલમાંથી સઅદ બીન અબુ વક્ાસ એક તલવાર ઉઠાવી અને હજરત (સલ) થી માંગી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ગનીમતના માલમાં સર્વ ગાઝીયોનું હક્ક છે, વહેંચ્યા વગર તને કેવી રીતે મળે ?

૧૮૪૨ મુસલિમમાં ઉસમાન બીન અબુલ આસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તારા બદન ઉપર જ્યાં તેને દરદ થાય છે ત્યાં તારો હાથ રાખ. અને ખિરિમલ્લાહ ત્રણ વાર કહે અને અહિંજે બિલ્લાહ વફુદરતેહી મિન શરે મા અજોહો વ ઓહોજોહો સાત આવાર કહે. ” હજરતે ઉસમાન બીન અબુલ આસ (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં ઉસમાન બીન અબુલ આસ (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં પોતાના દરદ તથા બીમારીની શિકાયત કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ ફરમાવી. મેં તેપર અમલ કર્યો તો મને શિકા મળી.

૧૮૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું લોકોની પાછળ સ્વારી ઉપર બેસીને તવાફ કર. ” જ્યારે ઉમ્મે સલમાએ કહ્યું કે હું બીમાર છું ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાવ્યું કે બીમારને હજરતમાં સ્વાર થઈને તવાફ કરવો દુસ્ત છે.

૧૮૪૪ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પાસે તમો અલ્લાહના અગળની પનાહ માંગો, અલ્લાહ પાસે અગળને કબરની પનાહ માંગો, અલ્લાહ પાસે મહીસે દજ્જાના કિતનાની પનાહ

* અને આ પણ જણાય છે કે જો એક કંઈન પણ પ્રેરે નહોય તો માથા તરફ ઢાંકો. ગુ. મો.

માંગે, અલ્લાહ પાસે જીન્દગી તથા મરવાના શિ-
તાનાની પનાહ માંગે.

૧૯૪૫ મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે વા-
સણુને ઢાંકો, અને મશકતું મોં બાંધો. વર્ષમાં ૬
રાત છે જેમાં વખા (મરફી) ઉતરે છે જે વાસણ
કે તેના પર ઢાંકણુ ન હોય તથા જે મશકતું મોં
બાંધ્યું ન હોય તે પર તેનું ચુર થવાથી તેમાં તે
(વખા) ઉતરે છે " લેસ બીન સઅદ કહે છે, અમારે
પાસે રહેતા અજમરો પેહેલા કાનુન (ડીસઅર) માં
એથી બચાવ કરે છે. *

ફાયદો કાનુન અવલ એ રૂમી મહીનો
છે. ખરીફની આખર ફસલમાં થાય છે. સારાંશ
આ છે કે હદીસમાં તે રાતને ખાસ ઠેરવી નથી
કે ક્યારે થાય છે. પણ અજમરના લોક એને કાનુન
અવલમાં ગણે છે. કદાપી એવીજ રીતે હશે કેમકે
એ ફસલમાં હવા બગડે છે. પણ એના પર યકીન
નથી માટે વાસણોને દરેક રાત્રે બંધ રાખવાં જોઈએ.

૧૯૪૬ બોખારી તથા મુસલિમના જાહેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે તમે વાસણોને ઢાંકો. અને મશકોના મોં બાંધો,
અને દરવાજાઓને બંધ કરો, અને દીવાને હોળાવો.
કારણ કે શૈતાન મશક ખોલતો નથી દરવાજા
ઢાંકતો નથી અને વાસણ ખોલતો નથી. ફરી
જો તમારામાંના કોઈને પોતાના વાસણ ઉપર લા-
કડી મુકવા સિવાય કંઈ નહીં મળે તો લાકડીની
આડ કરે અને બિરિમલ્લાહ કહે. ખચીત જાંદર ધર-
વાળાઓને ધર સહીત બાળે છે (એટલે સૂતી વે-
ળા જો દીવો બળતો રહે તો જાંદર બત્તી લઇ
ગય છે. તો ધણું કરીને આગ લાગે છે.)

ફાયદો હજરતે (સલ) આ હદીસમાં અદબ
શીખવ્યા કે બિરિમલ્લાહ કહીને રાત્રે આ કામ કર-
વાં જોઈએ. જેમાં ઘણા ફાયદા છે.

૧૯૪૭ મુસલિમમાં જાહેર (રદી) થી રિવાયત
છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આને (દાદીને)
કોઇ ચીજથી બદલી નાખો (રંગી નાખો) અને
કાળકથી બચો.

* અને હિન્દુઓ એ વખત આસોની ઉવટમાં
ગણે છે. અને દીવાળી ફટાકા વગેરે પણ એના
ઉપાયમાં કરે છે. ગુ. મો.

ફાયદો ફતેહ મકામાં અબુ કોહાફા (રદી)
સિદ્દિક અકબર [રદી] ના બાપ મુસલમાન થયા. તે-
મની દાદી તથા માથાના વાળ ધણુંજ સફેદ હતાં
ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આથી
જણ્યાયું કે ખેળખ કરવો દુરસ્ત છે પણ કાળો ખે-
ળખ કરવો મકરૂહ (તાહરીમા) છે. ફોફલા કહે છે
કે વસમાનો ખેળખ દુરસ્ત છે કારણ કે કેટલાક સ-
હાબા કરતા હતા. વસમા સિવાય બીજા કાળો
ખેળખ દુરસ્ત નથી. વલ્લાહો આલમ.

૧૯૪૮ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પી-
ત [જેનમ] વાળાથી તું ભાગ જેવી રીતે તું વાધથી
ભાગે છે " બોખારીએ આ હદીસની પૂરી સનદ
બયાન કરી નથી.

ફાયદો આ બીમારીથી લોકોને નફરત
આવે છે તો માંદાને ઘણું દુઃખ થાય છે માટે તેની
સંગતની મનાઈ કરી. *

૧૯૪૯ બોખારીમાં અબુ મુસા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે
કેદીને છોડવો ભૂખ્યાને ખવડાવો, અને માંદાની બી-
માર પુરસ્તી કરો.

ફાયદો દુશ્મનથી મજબુતને છોડવું શ-
કિતવાળાપર ફરજ છે અને ખાણું આપવું તથા
બીમાર પુરસ્તી કરવી ફરજે કિફાય છે.

૧૯૫૦ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યાં સૂ-
ધી તેજો આ વાતની સાક્ષી આપે કે અલ્લાહ
સિવાય કોઇ પુત્ર નથી અને મોહમ્મદ અલ્લાહના
રસૂલ છે ત્યાં સુધી તું તેજોથી કિતાબ ચલાવ.
ફરી જ્યારે તેજો આ સાક્ષી આપે તો તેજો
પોતાના ખૂતને તથા માલને બચાવ્યા. પણ હ-
ક વાત ઉપર. અને તેજોના હિસાબ અલ્લાહ પર
છે. " આ હજરતે (સલ) ખેમરને દિવસે હજરત
અલી (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જ્યારે કાફરે ક્યેમો પઢ્યો
તો તેના જાન લેવો માલ લુટવો દુરસ્ત
નથી. પણ ખૂતને બદલે ખૂત થશે. તથા જો માલ
હશે તો અકાત લેવાશે. પણ જો તેણે પોતાના મા-

* આ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ નાં
૪૪૬ માં છે. ગુ. મો.

હા જાન ખમાવવા માટે કલેમો પદ્ધતી હશે અને દિલથી કાફેર રહેશે તો ખોદા તેનાથી દિસાવ કરી ભેશે. અમને જાહેરનો હુકમ છે.

૧૯૫૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરમિયાની ચાલ ચાલો તથા સિધે માર્ગે ચાલો.

ફાથેહ એટલે ઇબ્નાદતમાં. એટલુંજ નહીં પણ દરેક ચીજમાં વધવા ઘટનાથી બચો. એટલી ધણી ઇબ્નાદત કરવી ઠીક નથી કે દિલ ગભરાય અને દુઃખી થાય. અને ન એટલી થોડી કરે કે દિલ પર કંઈ અસર થાય નહીં.

૧૯૫૨ મુસલિમમાં જોવેરીયા હજરતની બી.બી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને મારી પાસે લાવ તે પોતાની જગ્યાએ પોહોંચ્યું છે " એટલે તેણીની લોડીને સદકાની બકરીનું માંસ અપાયું હતું તેને.

ફાથેહ હજરતે (સલ) ખાણું માંગ્યું. હજરત જોવેરીયા (રદી) એ કહ્યું એા હજરત આ વખત કંઈ હાજર નથી પણ મારી આજાદ કરેલી લોડીને ખરાતનું ગોશ્ત મળ્યું છે તે હાજર છે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જો કે ઝકાત અને ખરાત અમને દુરસ્ત નથી પણ જ્યારે પ્રથમ મોહતાજને મળી અને મોહતાજે બીજા શખ્સને આપી તો તેને દુરસ્ત થશે.

૧૯૫૩ મુસલિમમાં તારેક બીન ઓશેમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે અલ્લાહુમ્મ-ગફરલી વરહમની વ આફ્રેની વરન્નેકનીઈ ખચીત આ શબ્દો તારે માટે દુન્યા તથા આખરત બંને ભેગા કરે છે " એક પુરૂષે કહ્યું એા રસુલુલ્લાહ જ્યારે હું મારા પરવરદિગારથી માંગણી કરું તો કેવી રીતે કહું તે પુરૂષને હજરતે આ ફરમાવ્યું.

૧૯૫૪ મુસલિમમાં સબહ બીન અબી વ.કાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે હાઝિલાહ ઇલ્લાહલાહો વહ્દહુ હા થરીક લહ અલ્લાહો અકબર ક-

જી અર્થ-ઓ મારા અલ્લાહ તું મારી બખ-શીરા કર અને મારા પર રહમ કર અને મને આ-શીયત આપ અને મને રિજક રોજ આપ. આ. મો.

બીરા વલ હુન્દો. સિલ્લાહે કસીરા મુખ્હાન્ લ્લાહે રખિબ આલમીન હા હવલ વલા કુવ્વત હલ્લા બિલ્લાહિલ અઝીઝીલ હુકીમ તે જંગલી માણસે કહ્યું આ તો મારા પરવરદિગાર માટે છે મારે માટે શું છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કહે અલ્લાહુમ્મ-ગફરલી વરહમની વહુકેની વરઝોકની વ આફ્રેની (આફ્રેની શબ્દ વિષે રાવીને શક છે) " એક જંગલી હજરત (સલ) પાસે આવ્યો અને કહ્યું એા નખીય-લ્લાહ મને કોઈ કલામ શીખવો કે હું કલ્લા કરું તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

* ૧૯૫૫ મુસલિમમાં હોજેફા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એા હોજેફા અમારી પાસે તે લોકોની ખબર લાવ " આ હજરતે (સલ) લૈલતુલ અહઝાબના (ખનદકની લગાઇની રાત્રે) ફરમાવ્યું.

૧૯૫૬ મુસલિમમાં હોજેફા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એા જાં-ધણુસી ઉઠ " આ હજરતે [સલ] લૈલતીલ અહઝાબની સવારના હોજેફાને કહ્યું.

ફાથેહ જંગે ખનદકમાં કાફેરાએ મદીનાને કેટલાક દિવસ સધી ઘેરા નાખ્યો. એક રાત્રે ધણીજ ઠંડી હવા ચાલી લોકો બેલાન થયા ત્યારે હજરતે (સલ) હોજેફા (રદી) ને ખબર કાઢવા મોકલ્યા. ફરી હોજેફાને પોતાનો કામળો એઠાવ્યો. તેમને નિદ્રાનો ધણો ગભરો થયો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. બાકી કિસ્સો ચોથા અધ્યાયમાં વીસ્તારથી આવી ગયો છે. @

૧૯૫૭ બોખારીમાં અયુ સબહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કહો અલ્લાહુમ્મ સલ્લે અલ્લા મોહમ્મીન અબ્દેક વ રઘુસેક કમા સદમેત અલા ઇબ્રાહીમ વ ખારેક અલા મોહમ્મદીન વ આલે મોહમ્મદીન કયા ખારકત અલા ઇબ્રાહીમ વ આલે ઇબ્રાહીમ.

૧૯૫૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોમેક સાએદી (રદી) થી રિવાયત છે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે કહો અલ્લાહુમ્મ સલ્લે અ-

લા મોહમ્મદીન વ અલા અઝવાજેહી વ જુરીયતિહી કમા સદ્લેત અલા ઇબરાહીમ વ ખારેક અલા મોહમ્મદીન વ અલા અઝવાજેહી વ જુરીયતિહી કમા ખારકત અલા ઇબરાહીમ ઇન્નક હમીદુમ મજીદ.

૧૯૫૯ મુસલિમમાં ઉમ્મે સલમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું કહે અલ્લાહુમ્મ-ગફેરલી વ લહુ વ અઅ-કેબની મિન્હો ઉકબા હસનતન * જ્યારે અયુ સલમા (રદી) મયાં ત્યારે ઉમ્મે સલમા (રદી) ને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત ઉમ્મે સલમા (રદી) નો પ્રથમ ખાવિન્દ અયુ સલમાનો જ્યારે ઇતતેકાલ થયો ત્યારે તેણીને હજરતે (સલ) આ શીખવ્યું. અલ્લાહ તે દોઆ કમૂલ કરી તેણીનો નિકાહ હજરત (સલ) સાથે થયો.

૧૯૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સર્હદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે તમારા સૈયદ અથવા બેદતર તરફ ઉઠા એટલે સઅદ બીન મોઆજ (રદી) ની તરફ ફરી તેવણુ નખી (સલ) પાસે બેઠા. ફરી હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખચીત આ લોકો તારા હુકમ ઉપર કમૂલ થયા છે.

ફાયદો યની કેરેજ યહુદીની એક કોમ હતી તેઓએ હજરત સાથેના કરાર તોડ્યો હતો. હજરતે તેઓના કિલ્લાપર ઘેરો નાખ્યો હતો. ફરી તે લોકો આ વાત પર રાજ થયા કે સઅદ બીન મોઆજ અમારે વિષે જે ફેસલો આપે તે અમને કમૂલ છે. સઅદ જખમી હતા. હજરતે (સલ) તેમને મદીનાથી બોલાવ્યા. જ્યારે તેવણુ આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) અનસારીઓને આ હદીસ ફરમાવી. સઅદે તેમને કતલ કરવાનો હુકમ ફરમાવ્યો. તો તે કોમના પુરૂષ કતલ થયા. જો અને બાળકો લોંડી ચલામ થયાં. કેટલાક એાલમા કહે છે કે આ હદીસથી જણાય છે કે સરદાર તથા આલેમેની તાજમ માટે ઉભા થવું દુરસ્ત છે.

* અર્થ—જો મારા અલ્લાહ તું મને તથા તેને બખ્શ, અને તેના બાદ મને તેનો સારો બદલો આપ. શુ. મો.

અને કેટલાકોએ એનો જવાબ આપ્યો છે કે આ ઉભા થવું તાજમ માટે નહોતું પણ સઅદ જખમી હતા. તેમની સંભાળ માટે હજરતે ઉભા થવાનો હુકમ આપ્યો હતો. જેમકે બીજી હદીસમાં છે કે એક બીજા માટે ઉભો થયા નહીં ફરે જેવી રીતે અજમી લોકો કર્યા કરે છે. અને કેટલાક એાલમાં કહે છે કે તાજમમાં હદથી વધવા માટે ઉભા થવું મકરૂહ છે. અને અહલે ઇલમ તથા દીનની તાજમ માટે દુરસ્ત છે.

૧૯૬૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે જનત માટે ઉઠો કે જેની ચોગાઇ આકાશો તથા પૃથ્વી છે " બદરને દિવસે મુશરફો નજદીક થયા ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તેઓને કતલ કરો. કારણ કે તેઓને કતલ કરવા અથવા શહીદ થવું દરેક રીતે બેદતર છે. કારણ કે તેનો બદલો જનત છે.

૧૯૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસેથી તમે ઉઠી જોઓ. અને મારી પાસે જગ્યા કરવો યોગ્ય નથી " અને બીજી રિવાયતમાં છે " ન બીની પાસે જગ્યા કરવો યોગ્ય નથી "

ફાયદો હજરતે (સલ) મોતની બીમારીમાં ખડ્યો કલમ માંગ્યા. કેટલાકોએ કહ્યું લાઓ, કેટલાકોએ કહ્યું કંઈ જરૂર નથી. કેમકે હજરત (સલ) ને લખાવવામાં તકલીફ થશે. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એ વિધેનો બાકી કિસ્સો વીસ્તારથી આજ અધ્યાયમાં આવી ગયો.

૧૯૬૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે છી છી એને શુદ્ધ નાખ. શું તે જખમી નથી કે અમો સદકો ખાતા નથી. " અને બીજી રિવાયતમાં છે. " અમને સદકો હલાલ નથી " હસન બીન અલી (રદી) એ જ્યારે સદકાના ખજુરમાંથી એક ખજુર લઇ મોમાં નાખ્યું ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું

ફાયદો હજરત ઇમામ હસન (રદી) તે વેળા નાના હતા. આ હદીસથી સિધ્ધ થવું કે સૈયે-

દોને ઝકાતનો માલ હરામ છે.

૧૯૬૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં જામિર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું ખા દારણુ કે હું જેની સાથે ગુસ-પુસ કરું છું તેની સાથે તમો ગુસ-પુસ કરતા નથી. " એટલે પાકવેલા લસણુને. હજરત (સલ) ના સહાયાથી એક પુરખને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] ની આગળ પાકેલું શાક આવ્યું તેમાં લસણુની બો આવી હજરતે (સલ) તેને ખાધું નહીં. એક સહાબીને ફરમાવ્યું કે તું ખા. સહાબીએ જોયું કે હજરત (સલ) ખાતા નથી તો તેણે પણ હાથ ખેંચ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે પાકેલું લસણુ જે કે હલાલ છે, પણ હું આ કારણથી ખાતો નથી કે મારે જીવરજલ [અલે] સાથે વાત ચીત થયા કરે છે. અને તેમને એની બોનો અણગમો છે.

૧૯૬૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમો ખાઓ. કારણ કે તે એટલે પાટલા ઘો હલાલ છે પણ તે મારો ખોરાક નથી.

ફાયદો હજરત [સલ] એક જગ્યા ખેડા હતા પાટલા ઘોનું માંસ આવ્યું કોઇએ કહ્યું એ હજરત ! આ પાટલા ઘોનું માંસ છે. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે કે આ હલાલ છે પણ કારણ લોક એને ખાતા નથી. એટલે શરીઅત તરફની કરાહીયત નથી પણ તખીયત ચાહતી નથી. ઇમામ શાફિઇ તથા ઇમામ માલિક [રહ] ની નજદીક પાટલા ઘો હલાલ છે, અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે. અને ઇમામ આજમ (રહ) ની નજદીક હલાલ નથી † એમના મત પ્રમાણે આ હુકમ શર ઇસ્લામમાં હતા.

૧૯૬૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમો ફરખાનીથી ત્રણ દિવસ સુધી ખાઓ. " અમો પ્રથમ વર્ણુન કરી

† એ વિષે હદીસ નાં ૩૨૦ માં બયાન થયું છે. ગુ. મો.

આવ્યા કુ તે પ્રમાણે આ હદીસ મનસૂખ છે.

૧૯૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું દુન્યામાં એક મોસાફર સરખો થા. અથવા જાણે એક માર્ગના ચાલતા સમાન થા. અને તું પોતાને કબરવાળાઓમાં ગણી રાખ.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મારા બંને ખબા પકડ્યાં ફરી આ હદીસ ફરમાવી. અને અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર [રદી] આવી રીતે કહ્યા કરતા હતા કે જ્યારે તું સવાર કરે તો સાંજની આશા નહીં રાખ. અને જ્યારે તું સાંજ કરે તો સવારની વાટ નહીં જો, અને તંદરસ્તીની હાલતમાં ખીમારીના ખીયાલથી જે અમલ કરવો હોય તે કરી લે. (એટલે તંદરસ્તીને ગનીમત જાણ ખીમારીમાં કંઈ થઇ સકશે નહીં.) અને જિન્દગીમાં મોતની તૈયારી કર. હદીસમાં આ જે ફરમાવ્યું છે કે મુસાફર તથા માર્ગે ચાલનારની તરેહ ગુજારો કર એટલે મોસાફર સફરમાં વધારે બખેડો કરતો નથી, તથા દરેક વખત પોતાનું વતન યાદ કરે છે વાટ ખરચ [જાદે રાહ] ની ફિકરમાં રહે છે તેવીજ તરેહ ઇમાનવાળાને લાઝમ છે કે દુન્યાને સરા [ઉતારો] જાણીને બેહુદા હિરસને મારીને પોતાના અસલી વતનથી ગફલત કરે નહીં, દરેક વખત ત્યાંનો સામાન કરતો રહે. અને આ જે ફરમાવ્યું કે પોતાને કબરવાળાઓમાં ગણી રાખ એટલે દુન્યાની ફિકર અને હાય વરાલ એ મોતની ગફલત છે અને જ્યારે મોતને યાદ રાખે તો સર્વ મુશકેલ આસાન છે.

શેઝર.

યુ' આહજે રફતન કોનહ જને પાક ચે બર તખત મુરદન ચે બર રૂએ ખાક * આ હદીસ જોહદ તથા દરવેશીની મુળ છે. અલ્લાહ અમારી આંખો ખોલે. અને એના પર અમલ નસીખ કરે. **આમીન**

કુ વાંચો હદીસ નાં ૧૭૭૪ ગુ. મો.

* અર્થ—જ્યારે પવિત્ર જન જવાનો હરાદો કરે ત્યારે તેને તખત ઉપર મરડું અને માદી પર મરડું બને બરાબર છે. ગુ. મો.

૧૯૬૮ બોખારીમાં અપુ ઐયુષ અનસારી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમો તમારા અનાજને માપો [અથવા તોલો] તમારે માટે તેમાં ખરકત થશે.

ફાયદો એટલે ખરીદીને તોલવું નેમ્દર. જો ઓછું થાય તો માંગણી કરે, અને જો વધે તો પારકાનું હફ પાછું ફેરવે. દર રોજ તોલ્લીને ઘરમાં ખરચ કરવો પણ ઉદાપણથી ખાલી ન થી કે હિસાબથી ખરચ થાય, જરૂરતથી ન ઓછો ન વધારે. †

૧૯૬૯ મુસલિમમાં અપુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારા મરવા પડેલાઓને લાએલાહ ઇલ્લ-લાહની તલકીન કરો [શીખવો].

ફાયદો એટલે મરવાની વખતે લાએલાહ ઇલ્લ-લાહ પુકારીને કહો કે જેથી મરનાર પણ સાંભળીને કહે. હું અને તેને આવી રીતે કહેવું નહીં નેમ્દર કે લાએલાહ ઇલ્લ-લાહ કહે. કારણ કે કદાપી એ ભાનીને લીધે નકાર કરી બેસે.

૧૯૭૦ મુસલિમમાં અપુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક પુરૂષે પોતાના જીંટનું માથું પકડી રાખવું નેમ્દર. કારણ કે આ એક એવી મળલ છે જેમાં અમારી પાસે શૈતાન હાજર થયો છે "લેલનુત તારીસની સવારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું. *

ફાયદો જો એ ખબરથી પાછા ફરતાં આખરી રાત્રે હજરત (સલ) તથા તમામ લોક સૂઈ રહ્યા હજરતની નમાઝ કળ થઈ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ જગ્યા શૈ-

† નખી (સલ) થી રિવાયત થઈ છે કે તદખીરથી ગુબરો કરવો એ કેટલાક વેપારથી બેહતર છે. શરહ મશારિક. ગુ. મો.

હું જેથી તેની આખર વાત કલેમાની થાય, અને જનતમાં દાખલ થવાની ખશારતમાં શામેલ થાય. ફરી જ્યારે મરનારના મોંથી એક વાર કલેમો નીકળ્યો કે સુખ રહે. પણ જો તે કલેમો પઠા. પછી બીજી વાત કરે તો ફરી કલેમાની તલકીન કરે. ગુ. મો.

* આ હદીસનો વધુ ખુલાસો હદીસ નાં ૨૭૦ માં છે. ગુ. મો.

તાનની છે. એવું નહીં થાય કે શૈતાન કોઈના જીંટને ભગાવે માટે હુશયારીમાં રહેવું નેમ્દર.

* ૧૯૭૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમને નેમ્દર કે દિલની ખુશીની વખતે નમાઝ પઢે. જ્યારે સુસ્તી આવે તથા કાહેલ બને તો બેસી જાય. "અને બીજી રિવાયતમાં છે "તેને બેસી જવું નેમ્દર"

ફાયદો અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) મસજીદમાં દોરડી લટકેલી નેમ્દર. પૂછ્યું આ શું છે? લોકોએ કહ્યું કે હજરત ઐનખ (રદી) ની આદત છે કે જ્યારે તહજ્જેદની નમાઝમાં સુસ્ત થાય છે તો તેને પકડે છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે સુસ્તીમાં નફલ નમાઝ પઢવી વગર સવાદી છે.

૧૯૭૨ મુસલિમમાં જાબેર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના જેને નેમ્દર તે પોતાના ઉતારામાં નમાઝ પઢે. "હજરતે (સલ) આ વરસાદના દિવસે સફરમાં ફરમાવ્યું.

ફાયદો આથી જણાવ્યું કે વરસાદના ઉજરથી જમાઅતમાં હાજર નહીં થવું દુરસ્ત છે.

૧૯૭૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારામાંના હુશયાર અને અક્લવાળો મારી પાસે થવો નેમ્દર, ફરી તેઓની પાસે તે લોકો થાય જે તેઓથી મળતા હોય, ફરી તેઓની પાસે તે લોકો થાય જે તેઓથી મળતા હોય. અને બજારોના બક બકથી તમો બચતા રહો. " * એટલે મસજીદમાં તથા જમાઅતમાં બજારની તરફ શોર બકાર તથા બીડ કરો નહીં.)

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતની દસ્તૂર હતી કે જમાઅત વખતે અમારા બખાને લગોલગ રાખતા હતા. અને ફરમાવતા હતા કે અરખર થાઓ.

* શરહ મશારિકમાં એના અર્થ આવી રીતે છે "બજારની જેમ બેજસેલ થવાની તમો બચતા રહો." એટલે જેવી રીતે બજારમાં બેજસેલ થાય છે આલિમ બહેલ, તથા પુરૂષ સ્ત્રી બહુ પડતા નથી તેવી રીતે નમાઝ પઢવાની બચતા રહો. ગુ. મો.

અને ઉભા રહેવામાં આગળ પાછળ નહીં થાઓ. નહીં તો તમારા દિલોમાં ઇખતેલાફ પડશે ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે ઇમામની પાસે ઇલમવાળા તથા અ-કલમવાળા ઉભા રહે કે જેથી મસલા શીખે, તથા ઇમામને જે ચુક પડે તો તેને ખબરદાર કરે. અને જોલમા પછી દરગાહ દરગાહ લોક સફ-માં ઉભા રહે. અમુ બકર સિદ્દીક [રદી] ની ટેવ હતી કે નમાઝમાં હજરત (સલ) ની પાછલ બરાબર ઉભા રહેતા હતા. તે જગ્યા ખીજી શખ્સ ઉભો રહેતો નહોતો.

૧૯૭૪ મુસલિમમાં અમુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બે પુ-રોમાંથી એક (જેહાદ કરવા માટે) ખડો થાય. અને સવાળ બનેમાં બરાબર છે " બની લેહ્યાન તરફ જ્યારે લશકર મોકલ્યું ત્યારે હ-જરતે (સલ) તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે દરેક કામથી અડધા મા-ણસ જેહાદ માટે જાય અને અડધા આદમી જે-હાદ કરનારાઓના બાયડી અમ્યાની સંભાળ કરે. સવાળ બનેને બરાબર થશે.

૧૯૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અમુ બકર [રદી] ને હુકમ કરો કે લોકોને નમાઝ પઢાવે.

ફાયદો હજરતે (સલ) મોતની ખીમારીમાં આ હદીસ ફરમાવી. અને પાંચ દિવસ તેમનાથી ઇમામત કરાવી. જોગ અધ્યાયમાં એનું વિસ્તા-રથી બતાવ્યું છે. * જે હોધ્યા હજરત (સલ) નો ખાસ હતો એટલે ઇમામતનો તે પોતાની ઝિન્દગીમાં અમુ બકર સિદ્દીક (રદી) ને આપ્યો. એમાં સાફ ઇશારો છે કે ખિલાફત માટે જાણે હજરતે (સલ) તેમને પોતાના વધી અહદ (જય નશીન) બનાવ્યા.

૧૯૭૬ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અ-બ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેને (એટલે અમુ ઇસ્રાઇલને) કહો કે વાત કરે પોતા ઉપર છાયા કરે, જેસે અને પોતાના રોજાને પૂરો કરે.

* વાંચો હદીસ નાં ૪૬૫ ગુ. મો.

ફાયદો હજરતે (સલ) એક શખ્સને જો-યો કે તડકામાં ચુપકો ઉભેલો છે તેનું કારણ પૂછ્યું, લોકોએ કહ્યું આ અમુ ઇસ્રાઇલ છે એ-ણે નજર માની છે કે રોજો રાખે તડકામાં ઉ-ભો રહે અને કાઠથી વાત કરે નહીં. ત્યારે હજ-રતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. રોજો ઇબાદત હતો તેનો હુકમ આપ્યો. અને નહીં જોલવું તથા ધુપમાં ઉભા રહેવું ઇબાદત નહોતી માટે મનાઈ કરી. આથી જણાયું કે નાજમએઝ નજર-નું પૂર કરવું નહીં જોઈએ.

૧૯૭૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન એ-મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-રમાવ્યું કે તેને જોઈએ કે તેણીથી રજુ કરે (એટલે તલાકને બાતલ કરી પાછી તેણીને બાયડી બનાવે). * ફરી તેણીને રહેવા દે તે એટલાં સૂધી કે પવિ-ત્ર થાય. ફરી ખીજું હેજ આવે. ફરી જ્યારે તે પવિત્ર થાય તો સમ્મોગ કર્યા પેહેલાં તે-ણીને તલાક આપે અથવા તેણીને રાજી રાખે. જોરતોની તલાકની બાયતમાં જે જોદાએ હુકમ ફરમાવ્યો તે આજ ઇદદત છે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ ખીન એમર (રદી) થી રિવાયત છે કે મં પોતાની બાયડીને હેજમાં ત-લાક આપી. એમર ફાફે (રદી) આ હાલ હજરત (સલ) ને કહ્યો. હજરત ખફા થયા, ફ-રી આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસથી જણાયું કે હેજમાં તલાક આપવી ઘણીજ મકરૂહ છે. ફિક્કમાં એને તલાકે બિદઠ કહે છે. સુનત આ છે કે જ્યારે સ્ત્રી હેજથી પવિત્ર થાય તો તેણી-થી વગર સોદખત કરે તલાક આપે.

૧૯૭૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ ખીન સબદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તારા સુથાર ગુલામને હુ-કમ કર કે તે મારે માટે લાકડાનું મિન્બર બનાવે, હું તે પર લોકોથી વાતો કરું (ખાષ આપુ)

ફાયદો એક અનસારી સ્ત્રીનો રૂમી ગુલામ સુથારનું કામ કરતો હતો હજરતે (સલ) તે-ણીથી મિન્બરની ફરમાશ કરી. તો તેણે બના-

* આથી જણાયું કે હેજમાં તલાક આપવી ખુરી છે છતાં તે તલાક થાય છે. કારણ કે રોજાનો શખ્સ તલાક થયેલી ઉપર વપરાય છે. ગુ. મો.

ઓ હતો. હજરત (સલ) તેના પર ખુતબો પઢા કરતા હતા. અને જ્યારે મિન્યર ન હોતો તો જમીન ઉપર થામ્લાને ટેકી ખુતબો પઢતા હતા. હજરત (સલ) ને તેમાં તકલીફ થતી હતી. એક સહાબીએ જેમનું નામ તમીમ હતું તેણે અરજ કરી કે ઓ હજરત જેવો શામમાં મિન્યર થાય છે તેવો બનાવો ત્યારે હજરતે (સલ) મિન્યર બનવાવ્યો.

૧૯૭૯ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મસજીદમાંથી મને ચટાઇનો મોસલ્લો લાવી આપ ” આ હજરતે (સલ) આએશા (રદી) ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ઘરમાં એક જગ્યા હતી જ્યાં ઓરતો નમાઝ પઢતી હતી. તેને હજરતે (સલ) મસજીદ કહી. આ હદીસમાં હજરત (સલ) ની મસજીદ મુરાદ નથી કારણ કે હજરત આએશા (રદી) એ વખત હેજવાળાં હતાં. અને હેજવાળીને મસજીદમાં જવું દુસ્ત નથી. અથવા આ મતલબ છે † કે હેજવાળી સ્ત્રી હાથ લમ્યાવી મસજીદમાં કાઝ ચીજ ઉઠાવે તો દુસ્ત છે. હેજવાળીને મસજીદમાં જવું મના છે.

૧૯૮૦ બેખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ત-

† આ બીજી મતલબજી હીક છે. હદીસ નાં ૩૩૪ થી એનો ટેકો મળે છે. શા. મો.

મો મારા પર સાત મહક પાણી નાખો જેનાં મોં ખુલ્યાં નહોય (એટલે ભરેલી મશકો) કદાપી હું લોકોને વસીયત કરું ” જે બીમારીમાં હજરત (સલ) મર્યાં તેમાં જ્યારે દરદ વધ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી તો અમે હજરત (સલ) ને એક લગન (કે કુંડા) માં બેસડાવ્યા, અને તે મશકોનું પાણી નાખવા શરૂ કર્યું. તે એટલાં સૂધી કે હજરતે [સલ] ધશારો કર્યો કે બસ. ફરી બહાર નીકળ્યા અને નમાઝ પઢાવી અને ખુતબો પઢ્યો. આથી જણાયું કે હજરત [સલ] ને બીમારીમાં પૂર જોશમાં ગરમી હતી. બિનરમાં વહુદણે ઝંઘેર આપ્યું હતું તેની આ અસર હતી.

૧૯૮૧ બેખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે નરમી કરો અને સખતી નહોં કરો. દિલાસો તથા ધીરજ આપો પણ ભડકાવો નહોં. ¶

ફાયદો એટલે નરમી જોઇએ કે લોક દી-શીખે. ખુરો સ્વભાવ કે સખતી નજ જોઇએ કે લોકો ભડકી જશે.

¶ આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૧૯૨૪ માં છે. શા. મો.

અધ્યાય દશમો

આ અધ્યાયમાં કેટલીક તરેહની હદીસો છે.

✽ ફસલ પેહેલી ✽

આ ફસલમાં તે હદીસો છે કે જેને મથાલે લામે તાકીદ છે.

૧૯૮૨ મુસલિમમાં ઓમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જરૂર હું યહુદ તથા નસારાને અરજના બેટથી કાઢીશ તે એટલાં સૂધી કે તેમાં મુસલમાન સિવાય કોઇને રહેવા દઇશ નહીં.

ફાયદો અરબ ઈસ્લામનું ધામ છે માટે ડહાપણ આજ હવે કે ત્યાં મુસલમાનો સિવાય કોઈ રહે નહીં. તો ઓમર પ્રાર્થકે (રદી) આ હદીસ પ્રમાણે યહુદને ખૂબ વગેરેથી કાઢ્યા. અને શામમાં રાખ્યા.

૧૯૮૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહહ ખીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ખચીત હું કાંઈ તે પુરૂષને ઝણે આપીશ કે અલ્લાહ તેના હાથ પર ફત્વ આપશે, જે અલ્લાહને તથા તેના રસૂલને આહે છે અને અલ્લાહ તથા રસૂલ તેને આહે છે. ” એટલે અલી (રદી) ને. આ હજરતે [સલ] ખૂબ રને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો જો અખરમાં બ્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું તો રાત્રે સહાબાએ ચર્ચા કર્યા કરી કે જોઈએ આ દોઝત કોને બાગ્યે થાય છે. સવારમાં સહાબા હજરત (સલ) ની ખિજમતમાં હાજર થયા. દરેક શખ્સ એનો ઉમેદવાર હતો. તો હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલી મુરતગ ક્યાં છે ? લોકોએ કહ્યું આ હજરત તેમની આંખો આવી છે. હજરતે [સલ] તેમને બોલાવ્યા અને લખ મુબારક તેમની આંખમાં લગાડ્યા તોજ વ-

ખત સાજ થઇ. ફરી હજરતે [સલ] તેમને ઝણે આપ્યો. બોદાએ તેમના હાથ પર ફત્વ આપી. આ હદીસથી અલી મુરતગ [રદી] ની વાણી ઉમદા ફજલત સિધ્ધ થઇ.

૧૯૮૪ બોખારીમાં અબુ સઈદ ખીન મોઅલ્લા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર હું તને એક સૂરા શીખવીશ કે જે કુરઆનની સૂરતોમાં મોટી (ઐઝ) છે. ” આ હજરતે [સલ] અબુ સઈદ [રદી] ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ સૂરાની મતલબ ફતેહા (અલ હમ્દ) છે. સાતમાં અધ્યાયમાં એનું ખયાન આવી ગયું છે. *

૧૯૮૫ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત સુખ્હાન-લ્લાહે વલ હમ્દો લિલ્લાહે વ લા-એલાહ ઇલ્લાહ લ્લાહે વલ્લાહે. અકબર કહેવું જે યીજ ઉપર સૂરોદય થાય છે તે સર્વથી વધારે ખ્યાર છે (એટલે સઘળી દુન્યાથી.)

૧૯૮૬ મુસલિમમાં ઝોબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત તમારામાંના કોઇનું પોતાનું દોરી લઇ પહાડ પાસે આવવું ફરી લાકડાને બારે પોતાની પીઠ ઉપર લાવી તેને વેચવું કે જેથી અલ્લાહ તેના માંને (આખરને) રાખે” અને ખીજ રિવાયતમાં છે “ફરી તે તેના વકરાથી મદદ લ્યે એ લોકો પાસે માં-

* વાંચો હદીસ નાં ૧૨૭૫ ગુ. મો.

ગવા કરતાં બેહતર છે. તેઓ આપે અથવા નહીં આપે.

ફાયદો એટલે લાકડાં વેચીને ખાવું માંગવા કરતાં સારું છે કારણ કે સવાલમાં એકતો છલ્લત છે બીજી મતલબ મળવાની ખાતરી નથી મળે અથવા નહીં મળે. †

૧૯૮૭ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલખત્તા તમારામાંના કોઈનું અંગારા ઉપર બેસવું ફરી તેના કપડાં બળવું ને તેની આમડીને લાગવું એ કબર ઉપર બેસવા કરતાં બેહતર છે.

ફાયદો આ હદીસથી જણાવું કે કબર પર બેસવું અથવા કબર પર ચાલવું ફરવું સખ્ત ગુનોહ છે. (¶)

૧૯૮૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા તથા સઅદ બીન અયુ વક્ાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કોઈના પેટનું પશ્ચી ભરાવું તે એટલાં સૂધી કે તેના ફેફસાને લાગે [ફેફસા સડે] એ બેહતર છે આથી કે તેનું પેટ શેઅરથી ભરાય.

ફાયદો એટલે શેઅર કહેવી અથવા શેઅર પઢવાનો ઘણો શુભલ રાખવો અને કુરઆન તથા શરઈ ઇલમ પર ઓછી તવજ્જોહ રાખવી ઘણુંજ ખુર્ છે. કારણ કે ઘણી ખરી શેઅરો બેહુદા તારીફથી, ખરાબ નિન્દાથી તથા હદથી વધારવાથી કોરી નથી. તો શેઅર કેહવી કે પઢવી જાણે જૂઠા બોલવું તથા બોડી કલપનાની ટેવ પાડવી છે. અને દિલ ભટકતું રાખવું તો તરતજ મળે છે. કારણ કે નવા નવા મજમુનની હુંદમાં શાએરોને કેવી કેવી રીતે ફૂવા જાખવા પડે છે (તકલીફમાં ઉતરવું પડે છે.) પણ કદી કદાચ શેઅર સુખનમાં દિલ લગાડે અને ઘણો વખત દીનના ઇલમમાં ખરચ કરે તો મનાઇ નથી. કારણ કે હજરત (સલ) પણ કોઇ કોઇ વાર શેઅર સાંભળતા હતા. પણ સાચા મજમુનની શેઅરને.

૧૯૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અ-

† રોજખારને હલકા ગણી લીખ માંગનાર ફાયદોએ આથી બોધ લેવો બેહએ. શા. મો.

¶ શરહ મશારેકમાં છે કે એ બેસવાની મતલબ ઝાડે ફરવા બેસવું છે. શા. મો.

બુલ્લાહ બીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત એક પુરૂષ પોતાના ભાઇ મુસલમાનને પોતાની જમીન મફત આપે એ તેના ઉપર નિમ્નું ગણાત લેવા કરતાં બેહતર છે.

ફાયદો પેહેલા અધ્યાયમાં જમીન ગણોતે આપવાનો મસલો વર્ણવેલો છે. *

૧૯૯૦ બોખારીમાં સહલ બીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત અલ્લાહ તારે લીધે કોઇ પુરૂષને દિવાયત કરે (માર્ગ બતાવે) એ બેહતર છે આથી કે તને લાલ જોડો મળે.

ફાયદો અરબની નજદીક લાલ જોડ ઉમદા માલ છે. એટલે તારે લીધે જો એક માણસ મુસલમાન થાય તો આ દુન્યાના માલથી બેહતર છે. કારણ કે સવાબ હમેશ રહેનાર છે અને દુન્યાને ફના છે. જ્યારે હજરત અલી (રદી) ને જંગે ખબરમાં અમીર બનાવ્યા ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

૧૯૯૧ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર હકવાળાનું હક કેયામતને દિવસે અદા કરવામાં આવશે તે એટલાં સૂધી કે શીંગવાળી બકરીથી બોડી બકરીનો બેન્ડો અપાવશે.

ફાયદો એટલે જીલમ તથા કોઈનું હક નાશ કરવાથી બચો. કેયામતમાં ઇનસાફ થશે. માણસ તો કેરે રહ્યા વનવરોના જીલમનો પણ બદલો થશે. જો શીંગવાળી બકરીએ બોડી બકરીને મારી હશે તો બોડીને હુકમ થશે કે શીંગવાળીને મારે.

૧૯૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર તમારેથી જે આગળ થયા છે તેઓને માર્ગે તમો ચાલશો વેંત વેંત અને હાથ હાથ. તે એટલાં સૂધી કે જો તેઓ પાટલા ઘેના દરમાં ધુરયા હશે તો તમો તેની તાબેદારી કરશો. અમે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ યહુદ તથા નસારાની ચાલ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તો કોની? (એટલે યહુદ તથા નસારાજ મતલબ છે

* વાંચો હદીસ નાં ૧૫૧. શા. મો.

તેઓનીજ ચાલ ચાલશે.)

ફાયદો. હકીકત જોતાં હજરતે (સલ) જેવું ફરમાવ્યું તેવું થયું કે આ ઉમ્મતની અવામ મખલુકમાં શિક્ષિત તથા બિદઅત ઘણાજ ફેલાયા, કબર પરસ્તી પીર પરસ્તી અને બદ એતેકાદી સામાન્ય રીતે પ્રગટ છે થહુદ તથા નસારાને પગલે પગલે ચાલ્યા. એટલુંજ નહીં પણ તાજ્યાવાળા અને પીર પરસ્તોએ એવી વાતો કાઢ્યો છે કે થહુદ તથા નસારાને પણ કદી સુચ નહીં.†

૧૮૯૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં નોઅમાન બીન અશીર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જર તમે તમારી સફા અરાયર કરો નહીં તો ખોદા તમારા દિલોમાં ઝૂટ નાખશે.

ફાયદો. એટલે જમાઅતની સફ અરાયર નહીં થવાની આ અસર છે કે આપસમાં ઝૂટ પડશે તકરાર થશે જેથી દુઃખ થશે.

૧૮૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ પોતાના મુમિન બંદાની તોખા કરવાથી તે પુરુષથી પણ વધારે ખુશ થનાર છે કે જે એક ખુલ્લી (ચટપટ) હલાકીવાળી ઝમીનમાં ઉતર્યો હોય તેની સાથે તેની સ્વારી હોય તેના ઉપર તેનું ખાવાનું પીવાનું હોય ફરી તેણે માયું મુકયું અને સારી રીતે જાંઘ્યા, અને જાગ્યો તો જુએ છે કે તેની સ્વારી ચાલી ગઇ. ફરી તેણે તેની ઢુંદ કરી તે એટલાં સુધી કે તે પર ગરમી તરસ વગરની સખતી થઇ તો તેણે પોતાના દિલને ક્યું હું જ્યાં હો ત્યાં પાછો જાઉં અને સૂઇ રહું તે એટલાં સુધી કે મરી જાઉં. ફરી તેણે પોતાનું માયું કાંડા [કલાઇ] ઉપર રાખીને જાંઘ્યા કે મરી રહે, ફરી તે જાગ્યો તો જુએ છે કે તેની સ્વારી તેની પાસે છે તેના પર તેનું ભાયું તથા તેનું પાણી છે. તો મુમિન બંદો જે આ સ્વારી તથા ભાથાથી ખુશ થાય છે તેથી વધારે

† અને અંગ્રેજોની રીત ભાતે ચાલવું એટલુંજ નહીં પણ તેની મદદ કરવી અને રકુલમાં શીખવવું એવો જહેર છે. આ હજરતનો મોજેજો છે. આ. મો.

અલ્લાહ તેની તોખા કરવાથી ખુશ થાય છે.

ફાયદો. એટલે મુમિનની તોખાથી અલ્લાહની સમ્પૂર્ણ ખુશી થાય છે. બંદો અનખથી ખચી જાય છે.

૧૮૯૫ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જર લોકો ઉપર એવો વખત આવનાર છે કે આદમી આ વાતની પરવા કરશે નહીં કે તેણે જે માત્ર લીધા તે હલાલથી છે કે હરામથી છે.

ફાયદો. બેદની ફેલાશે ફોલત મેળવવામાં ધણો લોક તથા પોચું ઈમાન હોવાને લીધે હરામ હલામમાં કંઈ જુદાઈ [તમીઝ] રહેશે નહીં. ચાહે લાંચથી મળે ચાહે ચોરીથી ચાહે ખરચી [ઝીનાની કમાઇ] થી ચાહે વ્યાજથી ચાહે દગા ખાજીથી. આ વખતનો એવોજ હાલ છે કે જેવી રીતે મળે છે સાંભરે છે [એસડે છે] જાણે માત્ર કે કેયામતની કંઈ ખબર નથી.

૧૮૯૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જર લોકો ઉપર એક વખત એવો આવવાનો છે કે કતલ કરનાર નહીં જાણશે કે કયા વાતમાં કતલ કરી, અને ન કતલ થઇએ જાણશે કે કયા બાબતમાં કતલ થયો.

ફાયદો. એટલે ઝમાનો એવો બગડશે કે વગર કારણે અને વગર સખતે ખૂતા મરજી ચાલશે. આવો મોટો ગુનાહ લોકોને સહેલો લાગશે. જેમકે આપસની લડાઈ [ખાના જંગી] ધાગું કરીને વગર કારણે થાય છે. દિલ્લી તથા લખનૌના વાંકાઓમાં માત્ર આખ મેળવવા ઉપર તલવાર ચાલે છે. આદમીની જાનને કાઢી સમાન પણ જાણતા નથી. જાણે એઓજ માણસને ઉપનન કરે છે જેથી નાહકક જખલ કરે છે.

૧૮૯૭ બોખારીમાં અબુ સઈદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે યાજૂજ માજૂજના નીકળવા પછી જર એતુસ્લાહની હજજ તથા ઉમેરો થશે. *

ફાયદો. આથી જણાયું કે યાજૂજ માજૂજની હલાકી પછી ઇસ્લામ કાએમ રહેશે તથા

* આથી જણાયું કે યુરોપવાળા ગમે તેવી સખતાઈ કરશે પણ હજજ કેયામત સુધી ખાંધ પડશે નહીં. આ. મો.

હજીર ઉમરા અદા થશે. કેટલાક એલમા કહે છે કે તેઓના હલાક થયા પછી વીસ વર્ષ સુધી માણસોનું રહેવું થશે. વલ્લાહો આલમ.

૧૮૯૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં સહલ બીન સઅદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જરૂર મારી ઉમ્મતમાંથી સિતેર હઝાર અથવા સાત લાખ જનતમાં જશે. [સંખ્યા વિષે અમુ હાજેમ તામિહનને શક પડ્યો છે જે આ હદીસને રાવી છે] તેઓ એક બીજા સાથે લાગેલા હશે એક બીજાને થોભાવનાર હશે તેઓના આગળ પાછળના કરતાં આગળ જશે નહીં. (એટલે એક કતાર પાંચે એકા વેળા સર્વ સાથે અંદર જશે) તેઓના મોં પુનેમના અંદર જવાં થશે.

*૧૮૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં † અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારામાંના કેટલાક પુરૂષ મારી સામે લવાશે તે એટલાં સુધી કે જ્યારે હું તેઓને હોજ-કાતનું પાણી આપવા કુકીશ તો તેઓ મારી પાસેથી હઠાવાશે. તો હું કહીશ એ મારા પરવરદિગાર આ તો મારા સહાયા છે તો જવાબ મળશે કે ખચીત તારી પછી તેઓએ શું કયું એની તને ખબર નથી.

ફાયદો અરબના કેટલાંક ટોલાં નવાં મુસલમાન હજરત [સલ] પછી મુરતદ થયાં હતાં જેઓને સિદીકે અકબરે [રદી] કતલ કર્યાં. આ હદીસમાં તેજ લોકો મતલબ છે.

૨૦૦૦ બોખારીમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કેટલાક માણસોને તેઓના ગુનાહોને લીધે શિક્ષામાં અગ્નિની આગ જરૂર લાગશે ફરી તેઓને અલ્લાહ પોતાની રહમતના ફજલથી જનતમાં દાખલ કરશે. તેઓ જહમીયો કહેવાશે. †

† તોફાવાળા કહે છે કે કરતાએ આ હદીસને બોખારી તથા મુસલિમની લખી છે. પણ એ માત્ર બોખારીમાં છે. ગુ. મો.

‡ આ હદીસથી જણાયું કે કેટલાક વાએજો જે લોકોને ખેહલાવે છે કે હજરતની ઉમ્મતમાં કોઈ જહમમાં જશે તો સર્વ શકીય અકા-અકીથી છુટી જશે એમ નહીં છે. લોકોને ગુનોહ કરવા શીખવનાર છે. ગુ. મો.

ફાયદો નવાદરૂલ એસલમાં રિવાયત છે કે આ લોકો જનાએ ધલ્લીહીમાં અરજ કરશે કે એ અલ્લાહ જેવી રીતે તે પોતાના કરમથી અમને દોષપથી કાઢ્યા તેવીજ રીતે આ લકબ (ટટલ જહનમીનો) પણ દૂર કર. તો અલ્લાહ તઆલા એક ફિરસ્તાને મોકલશે, તે તેઓના માથાથી આ ખિતાબ મટાવશે. આ હદીસથી જણાયું કે બદકાર મુસલમાન હમેશ દોષપમાં રહેશે નહીં. ઈમાનની ખરકતથી આખર મુકિત મેળવશે.

૨૦૦૧ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નમાઝમાં દોઝા વખતે આસમાન તરફ આંખ ઉઠાવ્યાથી લોકો જરૂર અટકે નહીં તો જરૂર તેઓની આંખો છીણવાય જશે.

ફાયદો નમાઝમાં દોઝાને વખતે આસમાન તરફ આંખ ઉપાડવી દુરસ્ત નથી. કારણ કે હક તઆલા જગ્યાથી પવિત્ર છે.

૨૦૦૨ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખચીત જુમઆને છાડવાથી લોકો બાજ રહે (કિનારે રહે) નહીં તો જરૂર અલ્લાહ તેઓના દિલો પર મોહાર (સિલ) કરશે ફરી જરૂર તેઓ ગફલત કરનારાઓમાં થશે.

ફાયદો એટલે જુમઆ છેડવાની આ સજા છે કે દિલ પર ગફલતની છાપ પડે છે. અને જ્યારે ગફલત થઈ તો અલ્લાહની રહમતથી દૂર પડ્યો. આ હદીસથી જણાયું કે જુમઆની નમાઝ ફરજ છે. શરીઅતના બાજર વગર છાડવી હરગીઝ દુરસ્ત નથી.

૨૦૦૩ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મરયમના છોકરા (ઇસા આ.) જરૂર શૈહાના માર્ગમાં લખાઈ કહેશે હજીર માટે અથવા ઉમરા માટે અથવા બંને માટે.

ફાયદો આ હદીસથી જણાયું કે કેયામતની નજદીક જ્યારે હજરત ઇસા (અલે) આસમાનથી ઉતરશે તો શરીઅતે મોહમ્મદી ઉપર અમલ કરશે. અને કાબાની હજીર અથવા ઉમ-

રેા કરશે. મક્કા તથા મદીનાની વચ્ચે એક જગ્યા છે તેનું નામ રૈહા છે.†

† શરહ મશારેકમાં છે કે આ જગ્યા મદીનાથી ૩૬ માઇલ ઉપર છે. ગુ. મો.

✽ ફસલ ૨ ✽

આ ફસલમાં ઘણી તરેહની હદીસો છે.

૨૦૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મોનાફિકની ત્રણ નિશાની છે. જ્યારે તે વાત કરે તો જૂઠું કહે, અને જ્યારે તે વાત કરે વિરૂધ્ધ કરે, અને જ્યારે અનામત રખાય તો ખિયાનત કરે. †

૨૦૦૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક કામનો ભાણેજ તેઓમાંથી છે.

ફાયદો. એટલે જ્યારે કાંઈ પાસેનો સગો વારસ નહીં રહે તો ભાણેજ પોતાના મામાનો વારસ છે. અને મામા ભાણેજનો વારસ છે.

૨૦૦૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હા, તમારામાંના બે પુરૂષોને જેટલો તાવ (બોખાર) ચઢે છે તેટલો મને તાવ ચઢે છે.” અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) જ્યારે કહ્યું કે ઓ હજરત (સલ) આપને બોખારનું ઘણું જોર છે ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો. એટલે જેટલી તકલીફ બે પુરૂષોને થાય છે તેટલી મારા પર થાય છે. તો ઘણી સખતાઈ થવીજ જોઈએ. હજરત (સલ) પર ઘણી તકલીફ થવાનું કારણ આ હતું કે તેથી સવાબ ઘણો થાય. કારણ કે જેટલી તકલીફ વધુ તેટલો સવાબ વધુ.

૨૦૦૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઓહોહ પર્વત અમને ચાહે છે અને અમો તેને ચાહીએ છીએ. [મોહબ્બત રાખીએ છીએ.]

૨૦૦૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએ-

† આ હદીસનું વધુ ખયાન હદીસ નાં ૧૫૨૫ માં છે. ગુ. મો.

શા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કદી મારી પાસે ઘાટરડીના ખણખણાટની જેમ આવે છે. અને એ મને ઘણી ભારી પડે છે ફરી તે બંધ પડે છે. અને જે કંઈ કહ્યું હોય તે હું ચાદ કરી છું છું. અને કદી મારી આંગળ પુરૂષની શિકલમાં ફિરસ્તો આવે છે ને તે મારાથી વાત કરે છે. ફરી જે તે કહે છે તે હું સંભાળું છું ?” હારેસ બીન હિશામે હજરત (સલ) ને સવાલ કર્યો કે કેવી રીતે આપની પાસે વહી આવે છે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો. બોખારીમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે મેં હજરત (સલ) ને જોયા કે કડકડતી ઠંડીમાં વહી આવતી તો હજરત (સલ) ના કપાળ પર પરસેવો ફટતો હતો.

૨૦૦૯ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી પાસે આવવા માટેનો તને હુકમ આજ છે કે તું પરદો હોય અને મારા બેદની વાતો સાંભળે. તે એટલાં સૂધી કે હું તેને મનાઈ કરું.” આ હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદને ફરમાવ્યું. *

ફાયદો. અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ [રદી] હજરત (સલ) ના ખાદિમ હતા. જ્યારે કુરઆનમાં આ હુકમ થયો કે હજરતના ઘરમાં લોક વગર હુકમે જાય નહોં ત્યારે હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહને આ હદીસ ફરમાવી. એટલે તને વારે ઘડી હુકમ માંગવાની જરૂરત નથી. કેમકે ખિજમતના કામમાં હરકત પડશે. તારું બીતર આવવું અને મારું મનાઈ

* આ હદીસમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ (રદી) ની મોટી ફજલ છે. ગુ. મો.

નહીં કરવું એજ હુકમ આપવાની નિશાની છે. અને જ્યારે હું તને મના કરું તે વેળા આવવું દુરસ્ત નથી.

૨૦૧૦ બોખારીમાં અણુ ઐયુષ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અબ્બાસ આજો તેને શું થયું ?” અને બોખારી તથા મુસલિમમાં આવી રીતે છે “અલ્લાહની તું બંદગી કરે અને તેની સાથે તું કોઇ ચીજને શરીક કરે નહીં. અને નમાઝને કાએમ કરે [ડીક રીતે પઢે અથવા હમેશ પઢે] અને ઝકાત આપે અને સગાઓથી બલાઇ કરે. તું મારી જીંટી છોડ ” એક જંગલી માણસે હજરત [સલ] ની જીંટીની નાથ [નકીલ] પકડીને કહ્યું, ઓ રસુલુલ્લાહ આપ મને એવું કામ બતાવો જે મને જનતની પાસે કરે અને જહનમથી દૂર કરે તેને હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] ને તેના પૂછવાથી આશ્ચર્ય થયો કે ઇસ્લામના અહકામ પ્રગટ થયા. ફરી ખુલ્લી વાતને આવી દિલેરીથી શા માટે પૂછે છે ? ફરી ફરમાવ્યું કે તોહીદ, નમાઝ, ઝકાત અને સગાઓથી સોલૂક કરવાથી જનતથી નજદીકી અને દોઝખથી દૂરી મળે છે.

૨૦૧૧ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અસલમ ખોદા એને સલામત રાખો. અને ગેફાર ખોદા એની મગફેરત કરો. તમો જાણો કે મેં એ કશું નથી પણ અલ્લાહે એ કહ્યું છે. ” અને ખોદાખી બીન ઐમા [રદી] ની રિવાયતમાં છે “ ગેફાર ખોદા એની મગફેરત કરો. અને અસલમ ખોદા એને સલામત રાખો. અને ઓસૈયાએ અલ્લાહની તથા તેના રસૂલની નાફરમાની કરી. ઓ અલ્લાહ તું બની લેહયાન પર લાનત કર અને રેઅલ તથા જકવાન પર લાનત કર.

ફાયદો અસલમ તથા ગેફાર એ કામો હતી વગર લડે ઇમાન લાવી હતી. હજરતે [સલ] તેઓ માટે ખિશારત તથા દોઆ કરી. અને ઓસૈયા, બની લેહયાન, રેઅલ અને જકવાન ચાર કામ હતી તેઓએ હજરત [સલ] ના સહાબાને દગાથી કતલ કર્યા. માટે હજરતે [સલ] તેઓને બદ-દોઆ કરી (આપ આપો.)

૨૦૧૨ મુસલિમમાં અણુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે દરેક કુતરયા દાંતવાળા દરિન્દા (ફાડી ખાનાર જનવર) ને ખાવું હરામ છે.

ફાયદો એટલે જે જનવરના નોકદાર દાંત હોય અને તે દરિન્દુ પણ હોય એટલે બીજા જનવરને ચીરી ફાડીને ખાતું હોય તે હરામ છે. જેમકે વાઘ, ચીતો, વર, કુતર ખીલાડી કોહલું શિયાળ વગેરે. ઇમામ આજમ ઇમામ શાફેઈ તથા ઇમામ અહમદ (રહ) નો આજ મજહબ છે. પણ ઇમામ માલિક (રહ) ના મજહબમાં બે રિવાયતો છે એક હરામની અને બીજી મકરૂહની. પણ જેને નોકદાર દાંત તો હોય પણ દરિન્દુ ન હોય જેવું કે જાંત તે હલાલ છે.

૨૦૧૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમ્મા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો કોઇ પોતાની બાયડીને ગુલામની જેમ કોરડા કયાં સૂધી માર્યા કરશે? કદાપી તેજ શખસ દિવસની આખરીમાં તેને સૂવડાવશે.

ફાયદો એટલે શરીઅતની તથા અકલની રૂએ લાએક નથી કે જેને પોતાની પાસે સૂવડાવે તેને એવી રીતે સખત માર મારે. સવારના મારવું અને સાંજના પોતાની પાસે સૂવડાવવું આદમી પણાને જાજતું નથી.

૨૦૧૪ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમ્મા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારામાંનો કોઇ જે કામ પોતે કરે તેવાંથી કયાં સૂધી હસશે.

ફાયદો એક શખસે પાદ મારી અને બીજાને પુરૂષ હર્યો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે જે પોતે કરે તે પર હસવાનું કેવું? આથી જણાયું કે પાદ વિષે હસવું દુરસ્ત નથી. કેમકે એઅબી તથા બીજાની શરમિન્ગી છે.

૨૦૧૫ મુસલિમમાં અણુ હોમેદ સાએદી [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તો તેને શા માટે નહીં ઢાંક્યું? કંઈ નહીં તો તે પર એક લાકડીજ મુકતે. ” અણુ હોમેદ [રદી] જ્યારે હજરત [સલ] ની પાસે દૂધનું પ્યાળું લાવ્યા ત્યારે હજરતે તેમને આ ફરમાવ્યું.

ફામદો હજરતે [સલ] આ અદ્વય શીખ-
વે છે વાણીને પુણ્ય રાખવું નહીં જોઈએ.
કે તેમાં કાંઈ બીજું પડે નહીં. એ કંઈજ સ્ત્રી-
જ હાંકવાની નહીં મળે તો તે પર એક લાકડી રાખે.
૨૦૧૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ
હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]
ફરમાવ્યું કે કેયામતના દિવસે બોણુની અસરથી
મારી ઉમ્મતના મોં તથા હાથ પગ ચમકતાં [પગ
કંથ્યાન] થશે.

ફામદો એટલે જે જે જગ્યા ઉપર વો-
ળુનું પાણી લાગે છે તે કેયામતમાં પ્રકાશીત થશે.
૨૦૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ
બીન આઝેબ. [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે
(સલ) ફરમાવ્યું કે તું તો અમારો ભાઈ તથા
મોલા (અઝાદ કરેલો) છે " આ હજરતે (સલ)
ઝેદબીન હારેસા (રદી) ને ફરમાવ્યું. જ

૨૦૧૮ બોખારીમાં ઉરવા બીન ઝોઝેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું કે તું તો મારો ભાઈ અલ્લાહના દીનમાં
તથા તેની કિતાબમાં છે. અને તે [એટલે આ-
એશા] મને હલાલ છે. " જ્યારે હજરતે આએ-
શા (રદી) ની માંગણી કરી તો અયુ બકર
સિદ્દીકે [રદી] કહ્યું હું તો તમારો ભાઈજ છું. જ
ત્યારે હજરતે તેમને આ ફરમાવ્યું. આવી રીતે
સુરસલ હદીસ રિવાયત થઈ છે. અને એ હદીસ
હજરત આએશા [રદી] ની છે હજરત [સલ] થી
રિવાયત થઈલી.

ફામદો હજરત આએશા (રદી) ની માં-
ગણી વેળા હજરત અયુ બકર સિદ્દીકે (રદી)
આ ઉજર (કારણ) કયો કે હજરત (સલ)
મને ભાઈ ફરમાવ્યા કરે છે. તો ભાઈની દીકરી-
થી કેવી રીતે નિકાહ દુરસ્ત થાય? હજરતે જ-
વાબ આપ્યો કે અમારે અને તારે દીની ભા-

જે ઝેદબીન હારેસા [રદી] એ હજરત હમ-
ઝાની છોકરી પાલવા માટે દાવો કર્યો અને ચુકા-
દો હજરત બકર માટે અપાયો ત્યારે હજરતે (સલ)
આ હદીસ ઝેદને દિલાસા માટે કહી. વાંચો હદીસ
નાં ૪૬૬ ગ્રા. મો.

જ આથી જણાયું કે સહાબા હજરત ઉપર
ભાઈનો સખ્ત વાપરતા હતા. ગ્રા. મો.

૫. પણું એ એથી હજમ પહોંચિય થવું નયી
ફરમાવ્યું તો સમાજ (નસબ) નીરમે ભાઈ પહોં છે
૨૦૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં બોખેર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે
અમજના દિવસે તમે ઝીનવાણાઓથી અફજજ
(ફીજ) છો. " આ હજરતે (સલ) જંગે હોદેશી
યાને દિવસે ફરમાવ્યું. અને તેએ ચઢેસા હતા.

ફામદો તે દિવસે સહાબાએ મરવા ઉપર
સ્થાપના (બેઅત) કરી હતી. એટલે આ મેદાનમાં
તુકડે તુકડા થશે પણ અમે કદમ ખસેડવાના ન-
હીં. ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને આ બિશારત
આપી. અને એક રિવાયતમાં છે કે પંદર સો
સહાબી હતા.

* ૨૦૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અ-
નસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે તું જેની મોહબ્બત રાખે છે તે-
ની સાથે થશે.

ફામદો અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
એક પુરૂષે પૂછ્યું આ રસુલુલ્લાહ કેયામત કયારે
થશે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તે કેયામત માટે
કયો સમાન કયો છે જે પૂછે છે? તેણે કહ્યું
કંઈ સામાન નથી, નવધારે નમાઝ છે અને ન-
વધારે રોજ છે. * પણ હું જોદાની તથા તે-
ના રસુલની મોહબ્બત રાખું છું ત્યારે હજરતે
(સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કેયામતમાં
તું મોહબ્બતને લીધે અમારે સાથે થશે. આથી
જણાયું કે પેગમ્બરો તથા વલીયાતી સાચી મો-
હબ્બત મુકિતવું ઉમદા સાધન છે. અને આ પ-
ણુ આ હદીસથી સિધ્ધ થાય છે કે કહિસે ત
થા ફાસેકાની મોહબ્બત બદખબતીની નિશાની છે.

* એટલે જરૂરત જેગી ઇબાદત કરે છું વધારે
ઇબાદત કરી નથી. આટલી ઇબાદત પણ જે થઈ
હોય તોજ મોહબ્બતનો દાવો થઈ શકે છે.
ફરજ સુનત ચટ કરવાથી મોહબ્બતનો દાવો ખોટો
પડે છે. અને આ હદીસમાં સવાલ કેયામત કયારે
થશેનો છે પણ તેનો જવાબ અપાયો નથી તેનું
કારણ મિરકાત વજેદમાં છે કે એ જવાબ આપવો
અશક્ય છે. માટે ફરી કેયામતની નિશાનીયો બયાન
કરી. કેયામત કયારે થશે તેની કોઈને ખબર ન-
થી. ગ્રા. મો.

કારણ કે દરેક રાખસનો હાર (કિયામતમાં) એ માથું પોતાના દોષની સામે થશે.

૨૦૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાખ ખીન આબેય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું મારો છે અને હું તારો છું. ” આ હજરતે (સલ) હજરત અલી (રદી) માટે ફરમાવ્યું. *

ફાયદો એટલે સમ્પૂર્ણ ઐક્યતા (કમાલ ઇતેહાદ) છે એતકલ્લીશી છે. આ હદીસથી અલી મુરતબની ઘણી નજદીકી તથા યુગ્મ-ગી સિધ્ધ થઇ.

૨૦૨૨ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તું તેજ છે મોટી થઇ ગઇ તારી ઉમર મોટી થાય નહીં. ” અનસ ખીન માલિક (રદી) ની મા ઉમ્મે સાલેમ (રદી) ની પાસે એક યતીમ છોકરી હતી તેણીને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ હજરતે (સલ) હસીની રૂએ ફરમાવ્યું બદલોઆ કરવાની મતલબ નથી જેમ કે અખ્યાય પાંચમાં એનું બયાન વિસ્તારથી થયું છે. §

૨૦૨૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેયામતને દિવસ લોકોમાં પ્રથમ ઇનસાફ ખૂન વિષે થશે.

ફાયદો આથી જણાયું કે નાહક ખૂન કરવું ખોદાને ઘણુંજ ના પસંદ છે. અને એ એવો સખત યુનોહ છે કે કેયામતમાં પ્રથમ ખૂન વહેવાના મોકદદમા રોજી થઇને ફેસલ થશે. ઇબ્રાહીમમાં પ્રથમ નમાઝનો સવાલ થશે અને મામલાત (વ્યવહાર) માં ખૂનનો (પ્રથમ) ફેસલો થશે.

* હજરત અલીએ (રદી) હજરત હમઝા (રદી) ની છોકરીને પાલવવાનો દાવો કર્યો અને ચુકદો હજરત બક્ર માટે અપાયો ત્યારે તેમનું દિલ રાખવા હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. વાંચો હદીસ નાં ૪૬૬. આ હદીસથી શીઆ હજરત અલીની ખિલાફતનો આધાર લે છે પણ એવા શબ્દો બેલે-બીબ માટે પણ ફરમાવ્યા છે. વાંચો હદીસ નાં ૧૬૬૮ તથા ૧૭૮૫. આ. મો.

§ વાંચો હદીસ નાં ૧૦૫૨ આ. મો.

૨૦૨૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સર્હદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે વાહ, આતો ઠીક વ્યાખાણ છે તું નહીં કર. પણ જ્યારે તું ખજૂર ખરીદવા ચાહે તો પ્રથમ તેને વેચ ફરી ખીન વેચાણથી તેને ખરીદ. ” જ્યારે બિલાલ (રદી) હજરત (સલ) પાસે બરની જાતનું ખજૂર લાવ્યા અને કયું અમારી પાસે નબળું ખજૂર હતું તો મેં જે સાથે ખજૂર આપીને એક સાથે ખજૂર લીધું, નખી સાહેબ (સલ) ના ખાવા માટે ત્યારે હજરતે આ તેમને ફરમાવ્યું. અને બોખારીની રિવાયતમાં વાહ, વાહ, જે વાર છે.

ફાયદો એટલે એક જાતની વસ્તુને આછી વધારે કરીને વેચવું બદલવું એનુંજ નામ વ્યાજ છે. પણ જ્યારે નબળી ચીજને સારી ચીજથી બદલવી હોય તો તેની આ તદખીર છે કે હલકી ચીજને વેચે ફરી તે કીમતથી સારી ચીજ ખરીદે. આ વ્યાજ નથી. કારણ કે જાત બદલાઈ ગઇ. એમ થવામાં આણું વધતાનો કશો દોષ નથી.

૨૦૨૫ મુસલિમમાં નોબેશા ખીન હોજલી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઐયામે તશરીફ એ ખાવા પીવાના તથા અસ્લાની યાદના દિવસ છે.

ફાયદો કુરબાનીની છંદ પછી ત્રણ દિવસ અગિયારમી બારમી અને તેરમીને ઐયામે તશરીફ કહે છે. એટલે એ ખાવા પીવાના દિવસ છે એમાં રોઝો રાખવો દુસ્ત નથી. વર્ષમાં પાંચ દિવસ રોઝા રાખવા હરામ છે ઇદે ફિતર (રમજાનની છંદ) ઇદે અદહા (બકર ઇદ) અને ઐયામે તશરીફમાં.

૨૦૨૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે હું કાલે કયાં થઇશ. હું કાલે કયાં થઇશ (કયાં રહીશ) ” જે બીમારીમાં હજરત (સલ) ની વશાત થઇ તેમાં હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) ની દસ્તૂર હતી કે સઘળી બીબીયોને ઘેર એક એક દિવસ રહેતા હતા. પણ હજરત આએશા (રદી) ને બધા

ચાહતા હતા. જ્યારે મોતની બીમારીમાં માંદ થયા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે કાલે ક-બી બીબીની વારી થશે. આ વાતથી બીબીયો સમજ કે હજરત (સલ) નું દિલ આજ ચાહે છે કે હજરત આએશા [રદી] ના ઘરમાં રહે. સર્વેએ ખુશીથી છુટ્ટી આપી કે આપ આએશા (રદી) ના ઘરમાં રહે. અમે પોતાની વારી માફ કરી. હજરત (સલ) ઘણા ખુશ થયા ફરી ત્યાં રહ્યા. અને ત્યાંજ ઇતેકાલ થયો અને ત્યાંજ દફન થયા. આ હદીસથી હજરત આએશા (રદી) ની માટી ફજલત સિધ્ધ થઇ.

૨૦૨૭ મુસલિમમાં અયુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ સોમૈયાના છોકરા સખતાઇ પામનાર તને બાગી ટોલું કતલ કરશે.

ફાયદો અમ્માર (રદી) ની માનું નામ સોમૈયા હતું. અમ્માર અલી [રદી] ના સાથી હતા. જ્યારે હજરત મોઆવીયા તથા હજરત અલી (રદી) માં લડાઇ થઇ ત્યારે અમ્માર શહીદ થયા. આ હદીસથી સિધ્ધ થયું કે ઇમામે ખરહુક અલી મુરતગ (રદી) હતા. અને મોઆવીયા (રહ) નું લશકર બાગી હતું. @

૨૦૨૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મ-સજીદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇમાનદારને આટલું જૂઠું બસ્ત્ર છે કે તે જે સાંભળે તે બયાન કરે.

ફાયદો એટલે જૂઠું માત્ર આ ચીજનુંજ નામ નથી કે પોતાની તરફથી વાત બનાવે અને જૂઠું થડે પણ આ પણ જૂઠુંમાંથી છે કે જે વાત સાંભળે વગર તપાસે તેને કહેવા લાગે. કારણ કે ઘણી ખબરો જૂઠી ફેલાય છે. માટે અકલવાળા ઇમાનદારને તેની તકડક કરવી જરૂર છે. વગર તકડકે કોઇ વાત બ્યાનથી કાઢે નહીં. એજ માટે આલમાએ હદીસે હદીસની તપાસમાં ઘણી મેહનત કરી છે. અને ઘણી મારી રીતે છાંંડી છાંંડીને સહી હદીસને જઈ તથા મોજૂ-અથી જૂઠી પાડી છે. અલ્લાહ તઆલા તેમના દરજ્જા [પદવી] બોલદ કરો. માટે અકલવાળા મુ-

@ એ વિષે હદીસ નાં ૧૫૭૨ ની નોટમાં કેટલુંક બયાન થયું છે. શુ. મો.

સલમાનને લાજેમ છે કે જે કોઇથી હદીસ સાંભળે અથવા કોઇ કિતાબમાં જુએ તો જ્યાં સુધી હદીસની મોતખર કિતાબોમાં તેની સનદ મળે નહીં ત્યાં સુધી માને નહીં.

૨૦૨૯ બાખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આહો આ માલ લાલ કારક છે. અને જે તે કહ્યું તે મેં સાંભળ્યું. અને હું જાણું છું (દીક લાગે છે) કે તું એને (પોતાના) સગાઓમાં આપે ” આ હજરતે [સલ] અયુ તલહા [રદી] ને ફરમાવ્યું.

ફાયદો કુરઆનમાં જ્યારે આ મજમૂતની આયત ઉતરી કે “તમો જ્યાં સુધી પોતાની પ્યારી ચીજને (ખોદાના માર્ગમાં) ખરચશો નહીં ત્યાં સુધી નફીને મેળવશો નહીં ” તો અયુ તલહા અનસારીએ કહ્યું ખોદા આવી રીતે ફરમાવે છે અને મારા સર્વ તરેહના માલથી બેરોહા નામનો બગીચો ઘણો પ્યારો છે. તેને મેં ખોદાના માર્ગમાં આપ્યો. માટે એ હજરત (સલ) આપ જે આહો તે એને કરો અને જેને આપવું ઘટે તેને આપો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. હજરત ઘણાજ ખુશ થયા અને તેની તારીફ કરી અને તે બાગને અયુ તલહાના સગાઓને આપ્યો. આથી જણાયું કે ખિરાત આપવામાં બો-જાઓ કરતાં સગાં પ્રથમ છે. આ બાગ મદીનામાં ઘણો ઉમદા હતો હજરત [સલ] ની મસજીદને સામે હતો અને તેનું પાણી ઘણુંજ મીઠું હતું. હજરત [સલ] ઘણી વેળા તેમાં પધારતા હતા. અને તેનું પાણી પીતા હતા. સમ્પૂર્ણ ઇમાનની આજ નિશાની છે કે પોતાની ઘણી પ્યારી વસ્તુને ખોદાના માર્ગમાં કુરઆન કરે.

૨૦૩૦ મુસલિમમાં જબેર [રદી] થી .રિ-વાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કેમ નહીં (હા.) તો તું તારી ખજૂરીએને તોડે ફરી કદાપી તું ખિરાત કરશે અથવા કોઈ લાલું કામ કરશે. ” આ હજરતે જબેરની ખાલાને ફરમાવ્યું. અને જુઓ તો તેણીને તલાક થઇ હતી. ફરી તેણીએ વિચાર કર્યો હતો કે પોતાની ખજૂરીના ખજૂરને તોડે તો તેને એક પુરૂષે નીકળવાની મનાઇ કરી.

ફાયદો ઇમામ શાફેઇ [રહ] નો આજ મ-

ઝહ્ય છે કે સ્ત્રીને જરૂરતને લીધે ઇદતમાં ધરથી બહાર નીકળવું દુરસ્ત છે.

૨૦૩૧ મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જે ધરમાં ખજૂર નહોય તે ધરવાળા બૂખ્યા છે.

ફાયદો હજરતે મદીનાવાળાઓ માટે આ ફરમાવ્યું. કારણ કે તેઓને વધુ ખોરાક ખજૂર છે.

૨૦૩૨ મુસલિમમાં જાબેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બંદા અ-ને કુફરમાં નમાઝ છોડવું છે (નમાઝ છોડવાથી એમાં કંઈ ફરક રહેતો નથી.)

ફાયદો એટલે ઇમાનની નિશાની નમાઝ છે. જ્યારે આદમી જાણી બુઝને નમાઝ છોડે તો કુફરમાં અને તેનામાં કંઈ છેડો રહ્યા નહીં. કાફર થઈ ગયો. ઇમામ અહમદ, ઇસહાક અને અબ્દુલ્લાહ બીન મોઆરકતો આજ મજહબ છે. અને ઇમામ માલિક તથા શાફેઈ (રહ) ના મજહબમાં કાફર તો નહીં થયો પણ કતલ કરવાને લાયક (વાજેબુલ કતલ) થયો. અને ઝોહરી તથા ઇમામ આજમ (રહ) ના મજહબમાં જાણી બુઝને નમાઝ છોડવાથી ન તો કાફર છે અને ન તે વાજેબુલ કતલ છે. પણ જ્યાં સૂધી નમાઝ નહીં પડે તેને મારવું તથા કેદમાં રાખવું એ-છએ. તો ઇમામ આજમ (રહ) ની નજદીક આ હદીસની આ મતલબ છે કે જે નકારતી રૂએ નમાઝ છોડે તો કાફર છે. અથવા કુફર સરખો છે. મુસલમાનોને લાજેમ છે કે નમાઝ છોડવાને સહેલું સમજે નહીં. ફરસતને ગતીમત જાણીને જલદી તોપહ કરે અને નમાઝ માટે તૈયાર થાય.

૨૦૩૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મો-ગફ્ફલ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક બે બાગો (એટલે અજન તથા ઇકામત) વચ્ચે નમાઝ છે. દરેક બે બાગો વચ્ચે નમાઝ છે. ફરી ત્રીજી વાર કહ્યું જેને બે-છએ તે પડે. (એટલે વાજેબ નથી.)

૨૦૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-લ્લાહ બીન સલામ [રદી] થી રિવાયત છે કે હ-જરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તે બાગ તે ઇસ્લામનો બાગ છે. અને તે આમલો તે ઇસ્લામનો થામલો છે. અને રસી તે મજબૂત રસી (ઈસ્લામની રસી)

છે. અને તું મરતા સૂધી ઇસ્લામ પર રહેશે.” જ્યારે અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ પોતાનું સ્વપ્નું હજરતને કહ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ખવાબમાં બાગ, થમ્લ, અને ર-સી જેવાં હતાં હજરતે તેની તાખીર (મતલબ) કહી હતી. જેમકે એનું બયાન વિસ્તારથી સાત-માં અધ્યામાં આવી ગયું છે. *

૨૦૩૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં બરાઅ બીન આએબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે ફરિશતા હતા. તારું પદ-વું સાંભળતા હતા. અને જન તું પઢ્યા કરતે તો લોકો તેઓને સવારના જોતે. તેઓ ધૂપતે નહીં. ” એસૈદ બીન હોજેર (રદી) એક રાત્ર સૂરા કહ્ય પઢી અને તેમની પાસે એક ઘોડો બે ડોરડામાં બંધાયો હતો. તેના ઉપર એક વા-દળીએ છાયા કરી (તેમાં દીવા બળતા હતા.) ફરી તે વાદળીઘડી ઘડી નગ્દીક થતી ગઈ અને તે ઘોડો તેનાથી ભડકતો હતો તે વિધે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો બોખારીમાં પૂરો ફરસો આવી રી-તે છે કે એસૈદ બીન હોજેરનો છોડેરા તેમની પાસે સૂતો હતો તેવજુના ઘોડાના ભડકવાથી ડર્યા કે કદાપી છોડેરા છુંદાય નહીં. અને કુરઆન પઢવું બંધ પાડવું. વાદળી પણ ગેબ થઈ. સ-વારે આ હાલ હજરત (સલ) આગળ કબ્લા ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવું કે કુરઆન સાંભળવા ફરિસ્તા હાજર થાય છે. હર કાષ્ટને નજર આવતા નથી.

૨૦૩૬ મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ એક સત્ય વાત છે જેને જીન્નો લઈ બાગે છે અને ફરી પોતાના દોસ્તના કાનમાં નાખે છે. ફરી તે તેમાં સો જૂહનો ઉમેરો કરે છે. ” હજરત આએશા [રદી] એ કહ્યું કે કાહેનો કાઈચીજ અમને બયાન કરે છે ફરી અમે તેને ખરી પડેલી જોઈએ છીએ ત્યારે હજરતે [સલ] તેણીને આ કહ્યું.

ફાયદો અરબમાં કેટલાક લોકો હતા જી-ન્નાતથી તેઓને મુલાકાત રહેતી હતી. તેઓને પૂછીને આઈન્દાની ખબરો લોકોને બતાવતા હતા.

• વાંચો. હદીસ નાં ૧૪૬૫, ૩૬. મો.

દીને ઇસ્લામમાં હુકમ થયો કે ખોદા સિવાય કોઈ એવું બાણતું નથી કાહેન જૂરા બેહકીકત છે તેઓથી હાલ દરયાકત કરવો હુસ્ત નથી. હજરત આએશાએ (રદી) પૂછ્યું કે ઓ હજરત ! જો કાહેન જૂરા છે તો તેનું શું કારણ છે કે તેઓની વાત સાચી પણ પડે છે ? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીમ ફરમાવી. એટલે જો આ જગતમાં શાય છે તેના વિષે ફિરસ્તાઓને હુકમ થાય છે ફિરસ્તા આસમાન પર પ્રથમ પોતામાં તેની વાત ચીત કરે છે. શૈતાન અને જીન્ન ત્યાં જઈને સાંભળી આવે છે અને પોતાના પૂજક દોસ્તોને બતાવે છે. તે લોકો એક સાચને સાથે સો જૂઠું મેળવીને લોકોને કહે છે. તેજ એક વાત તો સાચી પડે છે અને બાકીની વાહીયાત. નાદાન લોકો તેજ એક સાચી વાતને આધારે માનનાર થાય છે. અને તેઓની જૂડી ધણી વાતોને પોતાની નાદાનીને અને મૂર્ખાઈને લીધે યાદ રાખતા નથી.

૨૦૩૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તો નિર્મળ ઇમાન છે " એટલે વસવસો. વસવસા વિષે પૂછ થઇ ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું. અને તે આ છે કે માણસને પોતાના દિલમાં એવી વાત જણાય જેને ખોલવું લારી પડે. અને બીજી રિવાયતમાં અયુ હોરેરાથી આવી રીતે છે કે આ ચોખ્ખુ ઇમાન છે. આ હદીસ પણ માત્ર મુસલિમે રિવાયત કરી છે.

ફાયદો મિશકાતમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે કેટલાક સહાબાએ હજરત (સલ) પાસે આવીને પૂછ્યું કે ઓ હજરત અમારા દિલોમાં ઘણાંજ યુરા યુરા ખ્યાલ આવે છે જેને અમારો અજ્ઞાન પર લાવવો મોટો ગુનોહ સમજાયે છીએ ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે યુરા ખ્યાલને યુરો જાણવો અને અજ્ઞાન પર નહીં લાવવો ઇમાનની નિશાની છે. જો દિલમાં ઇમાન નહોત તો કોણ રોકત ? અને આ મતલબ નથી કે યુરા ખ્યાલ આવવા ચોખ્ખુ ઇમાન છે. જેમ કે અયુ દાહિદમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્દુલ્લાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે એક પુરુષે હજરત (સલ) ને કહ્યું કે

મારા દિલમાં કોઇક એવો યુરો ખ્યાલ આવે છે કે જો હું બળીને કાયલો થાજીં તોએ જીભથી તેને કાઢું નહીં. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખોદાનું શુકર કે તેણે શૈતાનનું કામ વસવસાથી ટાળ્યું. એટલે શૈતાન કાફિરથી તો શિક્ક અને ખુલ પરત્તી કરાવે છે પણ ઇમાનવાળા પર યુરો ખ્યાલ નાંખવા સિવાય તેનું કશું જોર ચાલતું નથી. વસવસાનો ઉપાય આ છે કે તે તરફ ધ્યાન કરે નહીં. અને અલ્લાહ પાસે પનાહ અને બચાવ માંગે, લાહવલ પઢે અને લાએલાહની જીકર કરે કેમકે એ કીમ્યા સમાન છે.

૨૦૩૮ મુસલિમમાં રાફિઅ બીન ખદીજ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કુતરાની કીમત હરામ છે. વ્યભિચારની ખરથી હરામ છે અને રમડી ખેંચનારની કમાઇ નાંખાક છે.

ફાયદો ઇમામ શાફેઇ (રહ) નો નજદીક આ હદીસ પરમાણે કુતરાની કીમત હરામ નથી અને ઇમામ ષાખમ (રહ) ની નજદીક હલાલ છે. તો એમની નજદીક હદીસની મતલબ આ છે કે જો કુતર શિકારી કે સંભાળ માટેનું નહીં હોય તો તેની કીમત હરામ છે. અને ખરથી (વશ્યા મજદુરી) એ તો એક મતે હરામ છે. અને રમડી ખેંચવાની કમાઇ આ હદીસ પરમાણે ઇમામ અહમદ (રહ) ની નજદીક હરામ છે. અને બીજા ઇમામોની નજદીક હરામ નથી પણ મકરહ છે. કેમકે નળસતથી કોરી નથી.

૨૦૩૯ બોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારૂં તેને મોહખ્ખત કરવું તને જનતમાં લઇ જશે. " એટલે કુલ હોવલ્લાહની મોહખ્ખત.

ફાયદો એક શખ્સે હજરત (સલ) ને કહ્યું ઓ હજરત ! હું તારા ઇખલાસ એટલે કુલ હોવલ્લાહને ધણી પ્યારા જાણું છું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૪૦ મુસલિમમાં યોરેહ બીન ઓસૈય (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જોહાદ કરનારાઓની પાસેથી એમની હુરમત લેવેમસનારાએ પરતેઓની મળી હુરમત (ઇખલાસ) એવી છે

જેહાદ કરનારાઓના ધરખારની દેખરેખ સખતો ઘેર બેસનાર પુરૂષ (જેહાદમાં નહીં જનાર) કંઈ તેઓમાં ખીયાનત કરશે તો તે કયામતને દિવસે ખડો કરવામાં આવશે ફરી તે (જેહાદ કરનાર) તેના નેક અમલમાંથી જેટલાં ચાહશે લેશે. ફરી રસૂલુલ્લાહે અમારી તરફ જોઈને કહ્યું તમે શું ધારો છો ? ફાયદો એટલે એને સત્થ જણાવો છો કે કંઈ સદેહ છે.

૨૦૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બંનેનો હિસાબ અલ્લાહની આગળ છે. તમારામાંનો એક તો જૂઠો છે. તને આ સ્ત્રી પર કંઈ કાચુ નથી.” હજરતે (સલ) આ બંને લેઆન કરનારાને કહ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે પોતાની સ્ત્રીને બદકારીની એવ લગાડી. તેણીએ નકાર કર્યો. બંનેએ આપસમાં કસમ ખાધી અને જૂઠા પર લાનત કરીને (લેઆન કરીને) જૂઠા પડ્યાં ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે બેમાનું એક ખાતરીથી જૂઠું છે. અગર જો શરીઅત પ્રમાણે કાઠનું જૂઠું સિધ્ધ થયું નથી પણ કયામતમાં બોદા હિસાબ કરશે. ફરી ખાવિન્દે જે માલ ખાવડીને આપ્યો હતો તે માંગ્યો. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને હવે તેને આપેલા માલ પર કાચુ કે અખત્યાર નથી. જો તું સાચો છે તો તે માલ સમ્બોગના બદલામાં ગયો, અને જો સ્ત્રી સાચી છે તો માલનું લેવું આદમી પણાથી થઈ દૂર છે.

૨૦૪૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મુસલમાનના મુસલમાન પર પાંચ હજ છે. [૧] સલામનો જવાબ વાળવો [૨] બીમારની બીમાર પુરતી કરવી (૩) જનાઝાની પાછળ જવું [૪] દયવતને કબૂલ કરવી અને [૫] છીંકનો જવાબ આપવો [એટલે યરહમોક-લ્લાહ કહેવું.]

૨૦૪૩ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પર મુસલમાનના છ હજ છે. લોકોએ પૂછ્યું તે ક્યાં

છે. ? આ રસૂલુલ્લાહ ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તું તેની મુલાકાત કરે તો તેને સલામ કરે * અને જ્યારે તે તને નોતરે તો નોતરું કબૂલ રાખે. અને જ્યારે તારેથી નસીહત ચાહે તો તેને નેક નસીહત કરે. અને જ્યારે છીંક ખાવ અને અલ હરદો લિલ્લાહ કહે તો તેને જવાબ આપે. (એટલે યરહમોક-લ્લાહ કહે) અને જ્યારે તે માંદો થાય તો તેની ખબર લ્યે. અને જ્યારે તે મરે તો તેના જનાઝાની સાથે ચાલે.

ફાયદો પ્રથમ હદીસમાં પાંચ હજ પ્રમાણમાં અને આ હદીસમાં છ તો મતલબ આ છે કે ઇસ્લામના હજ પાંચ કે છમાં અટકેલાં નહીં તે ધણાં છે. પણ જેની જરૂરત વણી જોઈ તે ફરમાવ્યું કદી પાંચ કદી છ અને કદી ઓછાં વધારે.

૨૦૪૪ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહનું હજ દરેક મુસલમાન પર છે કે તે દર સાત દિવસમાં ગોસલ કરે પોતાના માથાને અને પોતાના બદનને ધુએ ” અને બીજી રિવાયતમાં છે “ અલ્લાહ માટે (એટલે અલ્લાહનું) દરેક મુસલમાન પર હજ છે કે તે દરેક સાત દિવસમાં એક દિવસ ગોસલ કરે. (એટલે જુમ-આને દિવસ ગોસલ કરવું મુસ્તહબ છે.) †

૨૦૪૫ મુસલિમમાં જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે (ગિટડી) નું પાણી ઉપર દોહવું તથા તેની ડોલને માંગેલી આપવી અને તેના નરને માંગેલો આપવો (એટલે ગિટડી ગાલણ કરવા માટે) અને તેને દૂધ પીવા (ગરીબોને) આપવી અને અલ્લાહના માર્ગમાં તે પર બોજ લાદવો (એટલે જેહાદ કરનારને સ્વાર કરવો અથવા અસ-ખાવ લાદવો) ” આ હજરતે (સલ) તે પુરૂષને ફરમાવ્યું કે જો કંઈ કે આ રસૂલુલ્લાહ

* આથી જણાયું કે જેઓ મુલાકાત વેળા આદાબ બંદગી અને એના મલકતા શખ્સો વાપરે છે તેઓ સુનત વિરૂધ્ધ કરવા છતાં મુસલમાનનું હજ પછુ નાશ કરે છે. અને હોઆ લેવાથી સુનતના સવાબથી પોતે અલાગ્યો રહે છે. ગુ. મો. † વાંચો હદીસ નાં ૧૩૨૩ ગુ. મો.

ઊંટ વિષે શું હક છે (એટલે તેને રાખવામાં કયું હક લાયક પડે છે તથા કયી કયી ચીજ તેના માલિકને યોગ્ય છે.)

ફાયદો અરબની દસ્તૂર હતી કે જ્યારે તળાવ કે કૂવા ઉપર ઊંટોને પાણી પાવા લખ જતા તો દૂધ દોહતા અને ગરીબોને આપતા.

૨૦૪૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારો હોજ મહિનાના રસતા સુધીના છે. તેનું પાણી દૂધથી વધુ ઉજળું છે. અને તેની ખુશ્બો કસ્તુરીથી ઘણી છે. અને તેના કૂઆ આસમાનના તારા જેવા છે. જે કાંઈ તેથી પીશે તે કદી તરસો થશે નહીં. †

ફાયદો જો કે તરસ તો એક વારના પીવાથી મટી જશે પણ જનતવાળા લેહજતને માટે તેને પીયા કરશે.

૨૦૪૭ મુસલિમમાં ઉમ્મુદ-દરદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરુષની દોઆ પોતાના લાઇ માટે પી-ક પાછલ મકબૂલ છે. તેના માથાની પાસે એક ફિરસ્તો નિમાયો છે. જ્યારે તે પોતાના લાઇ માટે લલી દોઆ કરે છે તો તેની સાથે નિમા-ધલો ફિરસ્તો કહે છે આમીન. અને તારે માટે પણ તે દોઆ જેટલો લાલ છે. (એટલે જે-ટલો દોઆ તેં તેને માટે માંગી તે તેને પણ મળશે. અને તને પણ મળશે. ¶

૨૦૪૮ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક દીનાર તેં અલ્લાહના માર્ગમાં (જેહાદમાં) ખરચ કર્યો, અને એક દીનાર તેં ગરદન છોડવવામાં (એટલે ગુલામ આઝાદ કરવામાં) ખરચ કર્યો, અને એક દીનાર તેં મીસકીનો ઉપર સદ્કો કર્યો, અને એક દીનાર તેં પોતાના ઘરવાળાઓ પર ખરચ કર્યો. આ સર્વમાં જે તેં પોતાના ઘરવાળા પર ખરચ કર્યો તે (નો સવાબ) મોટો છે.

ફાયદો જેહાદમાં આઝાદ કરવામાં અને ખિરાત કરવામાં ખરચ કરવાથી પાચડી બચ્યાં-

† આ હદીસનું કેટલુંક બચાન હદીસ નાં ૧૫૩૬ માં છે. શુ. મો.

¶ વાંચો હદીસ નાં ૯૧૩ શુ. મો.

આ પર ખરચ કરવું આટલાં માટે અફળ છે કે આ ફરજે એન છે. ફરજનો સવાબ નફલ વગેરેથી વધુ થવો જોઈએ. પોતાની પાચડી બચ્યાં પર દરેક શખ્સ ખરચ કરે છે પણ જો તેને ખોદાનો હુકમ સમજીને ખરચ કરશે તો નૈયતને લીધે ઘણો સવાબ મળશે.

૨૦૪૯ મુસલિમમાં ઉસમાન બીન અયુબ આસ સક્શી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે તો શૈતાન છે તેને ખિન્જ્ય કહે છે. તો જ્યારે તું તેને [એટલે તેના વસવસાને] જુએ તો તેના વિષે અલ્લાહની પનાહ લે. અને તારી ડાખી તરફ ત્રણ વાર ચુંક. † ઉસમાન બીન અયુબ આસે જ્યારે કહ્યું કે શૈતાન મારી વચ્ચે તથા મારી નમાઝ ને કિરાઅત વચ્ચે આવે છે ફરી મારી કિરાઅતમાં શુખ્દ નાંખે છે ત્યારે હજરતે [સલ] આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે જે શૈતાન નમાઝમાં શુખ્દ નાંખે છે તેનો લકબ (અભિધાન) ખિન્જ્ય છે. ફરી તેનો ઉપાય બતાવ્યો. બીજી હદીસમાં છે કે જે શૈતાન વાંચુમાં શુખ્દ નાંખે છે તેનો લકબ વલદાન છે.

*૨૦૫૦ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે જો એમજ થશે અને હું જીવતો રહીશ તો તારે માટે અખશીશ માંગીશ અને તારે માટે દોઆ કરીશ.

ફાયદો હજરત આએશાએ (રદી) અરજ કરી કે ઓ હજરત ! મારા મરવા પછી મારે માટે દોઆ કરશે ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૫૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કુફરનું માથું (કે સરદાર) પૂર્વ તરફ છે. અને બઝાઈ અને મગર્રી ઘોડાવાળાઓમાં જિંટો-વાળાઓમાં અને જુમો પાડનાર જિંટવાળાઓમાં છે. અને ગરીબાઈ (તથા ગમખારી) બકરાં-વાળાઓમાં છે. ‡

‡ વાંચો હદીસ નાં ૧૩૨૩ જ્યારે જનવ-રની સંજતની અસર થાય છે તો માણસની સંજતની અસર જરૂર થવાની માટે નેક લોકોની સોહબત પસંદ કરવી. શુ. મો.

ફાયદો પૂર્વની તરફથી ઘણા ફસાદ થયા અને દળદળ પણુ તે તરફથી નીકળશે. ફરી ફરમાવ્યું કે જનાવરોની સંગતની પણુ તાસીર થાય છે. સાધસ તથા જાંટવાળા ઘણું કરીને બદલવાય થાય છે. અને બકરાં ચરાવનાર ઘણું કરીને ગરીબ થાય છે. એજ માટે પેગમ્બરોએ બકરાં ચરાવ્યાં છે.

૨૦૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાક વીખેરાયલા વાળ વાળા દરવાજાઓ પરથી હકાડાયલા પુરૂષો છે કે જે તેઓ અલ્લાહને બરોસે કસમ ખાય તો ખોદા તેઓની કસમ સાચી કરે છે.

ફાયદો એટલે કેટલાક ખોદાના બંદા દેખાવમાં તો એવા ધુરા લાગે છે કે તેઓને કાદ દરવાજા ઉપર ઉભા રહેવા દે નહીં. અને બી-તરથી એવા સાફ હોય છે કે ખોદાને તેઓની ખાતેરદારી કરવી પસંદ છે. આ હદીસથી બેલાલ જણાય છે (૧) આકે કાઈ દેખીતા ખરાબ મુસલમાનને હલકો જાણે નહીં.

શેઅર.

ખાકસાગને જહારા બ હેકારત મનેગર તું એદાની કે ફરી ગરદ સ્વારે આશદ * પણુ એવું પણુ નહીં જોઈએ કે શરીઅત વિ-રૂધ્ધ ફકીરોને સામાન્ય લોકોની જેમ વધી અને કોતુખ જાણે. કારણ કે આ હદીસમાં હજરતે (સલ) કેટલાક વીખેરાયલા વાળ વાળા ખાકસારો (ગરીબો) ને ખોદાના મકબૂલ ફરમાવ્યા છે. એમ ફરમાવ્યું નથી કે દારૂડયા દાદી મુઝા પણુ એ-વા થાય છે. અને (૨) આ કે ઇમાનને સાથે ગરીબાઈ (નરમાઈ) અને યુમનામી અલ્લાહ ત-આલાને પસંદ છે. [હદીસ નાં ૩૯૯]

૨૦૫૩ બેખારીમાં સહલ ખીન સઅદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું કે અલ્લાહના માર્ગમાં એક દિવસ સરહદ સમ્બાળ કરવી તે દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી બેહતર છે. અને તમારા કોરડા મુકવાની જગ્યા જનતમાં દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી

સારી છે. અને અલ્લાહના માર્ગમાં બંદાનું બ-પોર પેહેલાં ચાલવું અથવા બપોર પછી ચાલ-વું દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી ઉમદા છે.

ફાયદો આખેરતનો સવાબ તથા આખે-રતનું અદના મકાન સધળી દુન્યાથી એટલાં મા-ટે બેહતર થયા કે દુન્યા ફાની છે. અને આ-ખેરત ઉમદા તથા બાકી છે. †

૨૦૫૪ મુસલિમમાં સલમાન (રદી) થી રિ-વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક દિવસની સરહદ સમ્બાળ તે રમજનના રોજ તથા રમજનની રાત જાગવા કરતાં બેહતર છે. અને જે તે મરે તો જે અમલ તે કરતો હ-તો તે તેના અમલ ચાલુ રહે છે. અને તેનો રિજક (રોજ) તેના પર ચાલુ રહે છે અને મુ-નકર તથા નકીરના ડરથી નિભાય (નીડર) થાય છે.

ફાયદો મોતથી શહીદનો ખોરાક તથા અમલનો સવાબ બંધ પડતો નથી. તથા કબ-રના સવાલ જવાબનો ખટકો રહેતો નથી.

૨૦૫૫ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ફ-જરની બે રકઅતો દુન્યાથી તથા જે તેમાં છે તેથી બેહતર છે.

ફાયદો આ ફજરની સુનતની ફજલત છે. હજરત (સલ) ની આદત હતી કે સધળી સુનત તથા નફલથી ફજરની સુનતને ઘણીજ શ્રેષ્ઠ જાણુતા હતા. તથા તેની સમ્પૂર્ણ સમ્બાળ રાખતા હતા.

૨૦૫૬ મુસલિમમાં મોગીરા ખીન શોઅબા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-વ્યું કે લોકોને પાણી (વગેરે) પાનાર પીવામાં તે-ઓથી છેલ્લો છે.

ફાયદો એટલે પાનારને લાજમ છે કે પ્રથમ ખીજ તરસા મુસલમાનોને પાપ. ફરી સ-

* અર્થ—જહાનના ગરીબોને તું હલકાઈથી ન-હીં જો. તું થું જાણે છે કદાપી આ ધુળમાં સ્વાર હશે. શા. મો.

† એક હકીમનો કોલ (વચન) છે કે જે કોઈ સોનાનું વાસણુ આપે અને કહે કે કાલે પાછું આ-પશો. અને ખીજે માટીનું વાસણુ હમેશ માટે આપે તો અકલવાળો માટીના વાસણુને હમેશ માટે ક-બૂલ કરશે. અને આખેરતની વસતુ તો ઉગ્રહા તથા હમેશની છે એટલે તેનેજ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. ખોદા મને એવી સમજ આપે. શા. મો.

વંની પછી પોતે પીએ. એવીજ તરેહ દરેક હા-
કેમ સરદાર, અને કારબારીને લાજેમ છે કે જે
વસ્તુમાં અપત્યાર ધરાવતો હોય તેમાં પ્રથમ બી-
ન મુસલમાનોને એજ રાખે. સરદારી એનું-
જ નામ છે.

૨૦૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુ-
લ્લાહ બીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ૨૦માવ્યું કે મુસલમાનને ગાળો
બાંડવી ગુનોહ છે. અને તેને કતલ કરવો કુફર
છે (એટલે બે ઈનસારી નાશુકરી છે.)

ફાયદો જો હલાલ જાણીને મુસલમાનને
કતલ કરશે તો ચોખ્ખું કુફર છે અને નહીં તો
મોટો ગુનોહ છે.

૨૦૫૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિ-
વાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સુબ્હા-
ન-લ્લાહ તું અલ્લાહના અળખને ઉઠાવી શકતો
નથી” અને બીજી રિવાયતમાં છે કે “અલ્લાહના
અળખની તને ક્ષતિક (કે ખરદાક્ષત) નથી તેં શા
માટે આવી રીતે નહીં કહ્યું અલ્લાહુમ્મ
આતેના ફીદ-દુન્યા હુંસનત વ ફીલ આ-
ખરતે હુંસનત વ ફેના અન્નૂખ-નનાર” હ-
જરત (સલ) એક પુરૂષની બીમાર પુરસી માટે
ગયા તેણે આ દોઆ કરી અલ્લાહે તેને શિક્ષા
આપી તેને હજરતે (સલ) આ ૨૨માવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) એક મુસલમાન
બીમારને જોવા માટે પધાર્યા. તે ઘણેજ નિર્બ-
ળ (નાતવાન) થયો હતો. જેવું મરગીતું બચ્યું.
તો હજરતે (સલ) ૨૨માવ્યું કે તેં કંઈ દોઆ
તો કરી નથી? તેણે કહ્યું કે હા, હું સાળ પ-
ણામાં આ દોઆ કર્યા કરતો હતો. કે આ અ-
લ્લાહ આખેરતમાં તારે જે અળખ મને કરવો
હોય તે દુન્યામાં જલદી મારા પર કર. ત્યારે હ-
જરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે માણુ-
સને અલ્લાહના અળખની શક્તિ નથી ન તો
દુન્યામાં અને ન આખેરતમાં. દુન્યાની તકલીફ
તેં પોતાના મેંથી શા માટે માંગી. ફરી તેને
દીન તથા દુન્યાની ભલાઈની દોઆ શીખવી. તો
તેને તેજ દોઆથી તંદુરસ્તી આવી.

૨૦૫૯ બોખારીમાં ઉમ્મે સલમા (રદી)
થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ૨૨માવ્યું કે

સુબ્હાન-લ્લાહ આજની રાત્રે કેવા (રહમતના) ખ-
ડાના ઉતર્યા. આજ રાત્રે કેવા શિતના ઉતર્યા.
કોઈ છે જે કાઠડીવાળી સ્ત્રીએને જગાડે (એટલે
તેઓ તહજ્જુદ પડે) કેટલીક દુન્યામાં પેહેરનારી
આખેરતમાં નાંગી છે (એટલે દુન્યામાં મજ્જ-
તવાળી અને આખેરતમાં ગુનાહને લીધે જુલત.)

ફાયદો હજરત ઉમ્મે સલમા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરત (સલ) એક રાત્રે સૂષ-
ને જગ્યા ફરી આ હદીસ ફરમાવી. ઇસ્લામની
ફતેહ તથા આ ઉમ્મતના ફસાદો થનારા હજરતને
(સલ) ખવાયમાં પ્રગટ થયા.

૨૦૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હૈરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે સૈહાન, જૈહાન, ફૈરાત, અને નીલ
દરેક જંનતની નેહેરો છે.

ફાયદો સૈહુન તથા જૈહુન તુરકસ્તાનમાં
છે. અને ફૈરાત એરાકમાં છે. અને નીલ મિસ-
રમાં છે. એટલે આ નેહેરોનું પાણી જંનતના
પાણીથી મળતું છે. અથવા આકે આ નેહેરોને
ત્યાંથી મદદ મળે છે.

૨૦૬૧ બોખારીમાં શહાદ બીન ઓસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
કે સૈયેદુલ ઇસ્તિમ્શાર આ છે કે બદો કહે
અલ્લાહુહુમ્મ અન્ત રખિબ લાએલાહ ઇ-
લા અન્ત ખલફતની વ અના અંખદોક
વ અના અંલા અંહુદેક વ વઅંદેક મસ્ત-
તઅંતો અંઝિનં બેક મિન શરે મા ફૂન-
અતો અબુઓ લક બેનેઅંમતેક અંલેય વ
અબુઓ લક બે જંન્બી પૂગફેરલી ફૂન્ન-
હુ લા યગફેરજં જંનૂખ ઇલા અન્ત *

* અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ તુંજ મારો પાલ-
નાર છે તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તેં મને ઉ-
ત્પન્ન કર્યો અને હું તારો બદો હું અને હું તારા
કરાર પર તથા તારા વાયદા પર હું જેટલી મારી
શક્તિ છે. અને મારા ભુરા કરતુકથી તારી પનાહ હું
હું. મારા પરના તારા એહસાનનો હું ઇકરાર કરું અને
મારા ગુનાહનો હું ઇકરાર કરું. માટે તું મને
ખુશ. કારણ કે તારા સિવાય ગુનાહોને કોઈ બ-
ખાતો નથી. ઝા. મો.

જે કોઈ એને યકીન કરીને કહેશે ફરી તે તે દિવસે સાંજ થવા પહેલાં મરશે તો તે જનનતવાળાઓથી છે. અને જે કોઈ એને યકીન કરીને રાતના પઢશે ફરી તે સવાર થવા પહેલાં મરશે તો તે જનનતવાળાઓથી છે.

કથાદે. અલ્લાહુમ્મ થી તે અન્ત સૂધી સવાર સાંજ પઢા કરે. રાત દિન બંને આવી ગયાં. રાત અથવા દિવસમાં બ્યારે મરશે આ ઉમદા બેશારતમાં દાખલ થશે. આ દોઆને સંયેદુલ ઇસ્તિગદાર કહે છે.

૨૦૬૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ બકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇદના બંને મહિના રમગન તથા બુલ હન્જર અધુરા થતા નથી.

કથાદે. ઇમામ અહમદે (રદી) આ હદીસની મતલબ આવી રીતે કહી છે કે એક વર્ષમાં આ બંને મહિના અધુરા થતા નથી જો એક ઓગણત્રીસનો થશે તો બીજો ત્રીસ દિવસનો થશે. અને ઇસહાકે (રહ) કહ્યું કે આ બંને મહિનાનો સવાબ ઓછો થતો નથી પૂરો મળે છે. અગર જો ગણતરીમાં ઓગણત્રીસા હોય. અને આજ મત ઠીક છે **વલ્લાહો આલમો.**

૨૦૬૩ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ સદકો છે અલ્લાહે તમારા પર એનો સદકો કર્યો છે. માટે તમે તેના સદકાને કબૂલ કરો. ” એટલે સફરમાં અમન હોવા છતાં સફરની કસરને.

કથાદે. સફરમાં ચાર રકઅત નમાઝને બે રકઅત પઢવાનો હુકમ છે. આ બોદાની તરફથી હલકો ભાર કરવું તથા છુટી છે. તો યોગ્ય નથી કે બોદાની રૂખસત (છુટી) નહીં માનીએ અને પૂરી પઢીએ. ઇમામ આજમ (રહ) નો આજ મન્હબ છે કે સફરમાં પૂરી નમાઝ પઢવી ફરસ્ત નથી.

૨૦૬૪ મુસલિમમાં ઝૈદ બીન અરકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સલાતે અવ્વાબીન તે વેળા છે કે બ્યારે ઊટના અવ્વાના તબિયાં દાખવા લાગે.

કથાદે. એટલે ચાસ્તની વખતે પણો ગરમ થાય છે. અવ્વાનાં તબિયાં બળવા લાગે છે. તે આ દરેક તરફથી ભાગીને ઊટા પાસે ભેગાં થાય

છે. મસાબિખ લોક મહેરબ પછી છ રકઅત નમાઝને સલાતુલ અવ્વાબીન કહે છે. અને આ હદીસથી જણાવું કે સલાતુલ-દોહા (ચાસ્તની નમાઝ) નું નામ સલાતુલ અવ્વાબીન છે. અવ્વાબીન તે આબેદોને કહે છે કે જેનું દિલ અલ્લાહની ઇબાદત તરફ ઝુકેલું રહેતું હોય.

૨૦૬૫ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા એકલા નમાઝ પઢવાથી જમાઅતની નમાઝ અફજલ છે પચ્ચીસ હિસ્સા.

૨૦૬૬ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર તથા અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એકલાં નમાઝ પઢવાથી જમાઅતની નમાઝ પચ્ચીસ દરજ્જા ઓછા છે. આ અયુ સઈદ (રદી) ની રિવાયત છે. અને અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) ની રિવાયતમાં સતાવીસ દરજ્જા છે.

૨૦૬૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરૂષની નમાઝ પઢવી પોતાના બરમાં તથા બગરમાં તેથી જમાઅતમાં નમાઝ પઢવી વીસ અને કેટલાક દરજ્જા વધારે છે (એટલે પચ્ચીસ અથવા સતાવીસ દરજ્જા) અને એનું કારણુ આ છે કે તેઓમાંનો કોઈ બ્યારે સારી રીતે વોજુ કરે છે ફરી તે મસજદમાં આવે છે તેને નમાઝ સિવાય કોઈએ ઉઠાવ્યો નથી તો તે જે ડગલાં ભરે છે તેના બદલ અલ્લાહ તેનો મરતબો બોલંદ કરે છે અને તેના બદલ એક યુનોહ મટાંડે છે. તે એટલાં સૂધી કે મસજદમાં દાખલ થાય. અને બ્યારે તે મસજદમાં દાખલ થયો તો જ્યાં સૂધી નમાઝ તેને શાકી રાખે (એટલે જેટલી મુદત નમાઝની ઇન્તેજરીમાં વીતે) તે નમાઝમાં છે અને તમારામાંનો કોઈ નમાઝ પઢેલી જગ્યામાં જ્યાં સૂધી હોય છે તેના પર ફરસ્તા દોરદ પઢે છે (દોઆ માંગે છે) તેઓ કહે છે આ અલ્લાહ તું એના પર રહમ કર, ઓ અલ્લાહ તું એની મગફરત કર, ઓ અલ્લાહ તું એની તોખા કબૂલ કર, તે જ્યાં સૂધી કે તે તેમાં કોઈને તકલીફ

નહીં આપે દુન્યાની વાત નહીં કરે (અથવા વોળુ નહીં તોડે.)

ફાયદો આ ત્રણે હદીસથી જણાયું કે જમાઅતની નમાઝ એકલા પઢેલી નમાઝથી પચ્ચીસ દરજ્જા અધિક છે. તથા સવાબમાં વધારે છે. અને જો નૈયત ધણી નિર્મળ થઈ તો સત્તાવીસ દરજ્જા સુધીના પણ વખત આવે છે. ફરી હજરતે (સલ) તેનું કારણ ફરમાવ્યું કે સમ્પૂર્ણ વોળુ કરવું તથા માત્ર નમાઝનેજ માટે મસજીદ સુધી જવું દરેક ડગલે સવાબ મેળવવો, અને મસજીદમાં થોભવું ઇનતેઝરી કાઢી નમાઝમાં દાખલ થવું, ફિસ્તાઓનું દોઆ કરવું, અને મસજીદમાં તલાવતથી બાઅદબ રહેવું, નકામી વાત તથા લોકાની તકલીફથી બચવું, આ પ્રજલતનું તથા વધારાનું કારણ છે. એકલાં નમાઝ પઢવામાં આ બાબતો મળતી નથી.

૨૦૬૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે રાતની નમાઝ બે બે રકઅતો છે. ફરી જ્યારે તું સુઈ થવાથી ઊરે તો એક રકઅત વિત પડ.

ફાયદો ઇમામ શાફેહ, અયુ યુસોફ, તથા મોહમ્મદ (રહ) ની નગદીક તહજ્જેદની બે બે રકઅત અપ્રજલ છે. અને આજ હદીસ તેમની દલીલ છે.

૨૦૬૯ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બાળકની જનમતી વેળા કિકિયારી પાડવી તે શૈતાનના ઘોચવાથી (ચુચાવવાથી) છે.*

૨૦૭૦ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કાફિરનો કાંત ઓહોદ પર્વત બરાબર થશે, અને તેના આંખડાનું બાડા પછું ત્રણ દહાડાના માર્ગે બરાબર થશે.

ફાયદો એટલે દોઝખમાં કાફિરોનું કદ ધણુંજ લાંબું ચોડું થશે. કે જેથી અબ્બા ધણો થાય, અને બદન ઉપર અગ્નિ ધણી વળગે.

* આ હદીસનું વધુ બયાન હદીસ નાં ૯૨૯ માં છે. ગુ. મો.

૨૮૭૧ મુસલિમમાં બખેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એકનું ખાણું બેને બસ થાય છે, અને બેનું ખાણું ચારને બસ થાય છે, અને ચારનું ખાણું આઠને બસ થાય છે.

ફાયદો એટલે ઇમાનવાળાને હિરસ [લોભ] નજ બેઈચ્છે, પોતાના ખાણામાં બીજા ભૂખ્યા ભાઈ મુસલમાનને ભેગો કરે. એક દિવસ આસફા થવું નહીજ સડી જરૂરત જેટલાં ઉપર બસ કરે. ઇનસાફથી આણું છે કે પોતાનું તો પેટ ભરે અને બીજા મુસલમાન ભૂખ્યા રહે અને ન્તેયા કરે.

૨૦૭૨ મુસલિમમાં સોદ્દેબ બીન મૈનાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇમાનવાળાનો અજબ મામલો છે. તેના તો દરેક કામમાં ખૈર (બેહતરી તથા લાભ) છે. અને ઇમાનવાળા સિવાય બીજા કામને એ નથી. જો તેને ખુશી પોહોંચે તો તે શુકર કરે તો તે તેને માટે બેહતર છે. અને જો તેને દુઃખ પોહોંચે તો તે સખર કરે તો તે તેને માટે બેહતર છે.

ફાયદો એટલે મુમિનનું કોઈ રીતે નુકસાન નથી ખુશીમાં શુકર ગુમ્હરીથી નેઅમત ધણી મળે અને સવાબ મેળવે. અને દુઃખમાં સખરને લીધે ખોદાનો મકબૂલ થાય અને સવાબ અગણીત મળે. અને કાફિરને એ વાત હાસલ નથી. ન ખુશીમાં ખોદા તરફ તેની નજર રહે છે અને ન ગમમાં.

૨૦૭૩ મુસલિમમાં બખેર બીન સમોરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમારા હાથોથી શા માટે તમો ઇશારો કરો છો જાણે અંચલ ઘોડાની પુછડી (એટલે જેવી રીતે શરીર ઘોડો હમેશા દુમ અહીં તહીં હલાવતો રહે છે તેવી રીતે તમો હલાવો છો) માણસ પોતાની જામ પર હાથ રાખે એ તેને બસ છે. ફરી સીધે તરફ ડાબે તરફ પોતાના ભાઈ ઉપર સલામ કરે.

ફાયદો નમાઝની છેવટમાં કેટલાક લોક હાથ ઉપાડીને ડાબે જમણે લોકોને સલામ કરતા હતા. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ પ્ર-

રમાવી. અને નમાઝમાં સલામની વખતે હાથ ઉઠાવવાની મનાઈ કરી.

૨૦૭૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે કેસ ખીનતે મેહસન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તમે પોતાની આલાહનું તાલું અને ગળાને આ ઘાંટીથી મસલો છે? તમે આ કુસ્ટ [ફૂટ] ને લાજેમ જાણો કારણ કે એમાં સાત ખીમારીથી શિક્ષા છે. તેમાંની એક જતુલ જન્મ (પાનજરનું દરદ) છે. ગળાના દરદમાં નાખમાં લ્યો. અને જતુલજન્મમાં ગળામાં નાખો.

ફાયદો. અરબની આરતો ગળાના વરમમાં જે પોતાના બાળકોને ઘાંટી આપતી હતી તેથી હજરતે [સલ] મનાઈ કરી. અને ફરમાવ્યું કે ફૂટ (ફૂટકી)ની ઘાંટી આપ્યા કરો. ફરી ફરમાવ્યું કે ફૂટમાં સાત ખીમારીઓની શિક્ષા છે. તેમાંની બે ને બચાવ કરી. ગળું સુજવું અને જતુલ જન્મ. અને (ખીજ) પાંચ ખીમારીને વર્ણી નથા. પણ જાણવું જોઈએ કે ફૂટ ગરમ તથા ખુશ્ક છે હૈજ તથા પિશાબને ચાલું કરે છે, ઝેહેરને દૂર કરે છે, જીભાની શક્તિ [કામ શક્તિ] ને વધારે છે. પેટના કાડાને મારે છે જે મધ સાથે પીએ તો. અને કલેજ તથા હોજડી (મેઅદો) ના નિર્ગળ પણને દૂર કરે છે, અને આંતરીયાના તાવને શિક્ષા આપે છે. બાળકોને ઘણું કરીને સરદીની હરકત હોય છે માટે હજરતે [સલ] આ દવા દેરવી. અહલે હદીસ જોદે હિન્દીને કુસ્ટ એટલે ફૂટ કહે છે. પણ હકીમો જોદે હિન્દી અગરને કહે છે. અગર પણ ગરમ તથા ખુશ્ક છે. ભેજ, હૃદય, હોજડી, અને કલેજને શક્તિ આપે છે. અને વાયનો નાશ કરે છે. અને ખાંસી સાંસ, ખેહોશી ઠંડુ ખફકાન. પેટ ચાલવું, અને જલનધરને દૂર કરે છે.

૨૦૭૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમ્દુલ્લાહ ખીન એમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુસલમાન પુરૂષ ઉપર કોઈ બાબતને પસંદ કરતો હોય અથવા નહીં પસંદ કરતો હોય બ્યારે યુનાહનો હુકમ કરતો નહોય ત્યાં સુધી સાંભળવું તથા તાબેદારી કરવી છે. પણ જો યુનાહનો હુકમ કરે (શરીઅત વરિધ્ધ આદ્લા

કરે) તો સાંભળવું નહીં તાબેદારી કરવી નજ જોઈએ.

ફાયદો. પુરૂષીકે નાખુશી (બંનેમાં) હાકેમ (મુસલમાન) ની તાબેદારી વાજબ છે. પણ શરીઅત વરિધ્ધ કામમાં તાબેદારી કરવાની નથી.

૨૦૭૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હેરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મદીનાના માર્ગોમાં ફરિશ્તા છે તેમાં પલેગ તથા દજ્જલ આવશે નહીં.

૨૦૭૭ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અમર ખીન લોહૈ ખીન કમઆ ખીન ખિન્દેક તે ખોજાઆનો બાપ છે.

ફાયદો. એટલે ખોજાઆની કામ અમર ખીન લોહૈની આલાહ છે. એ લોક યમની નહીં પણ મોજરના ટોલામાં દાખલ છે. ખોજાઆની કામમાં કંઈ વાંધો પડ્યો હોતો હજરતે [સલ] તેને બચાવ કર્યો. અરબમાં મૂર્તિ પૂજન તથા સાંઠ છોડવાની વીધી અમર ખીન લોહૈથી નીકળી.

૨૦૭૮ મુસલિમમાં અબુ ઐયુબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહના માર્ગમાં સવારના સાંજના ચાલવું [જેલાહમાં સવાર સાંજ મચ્યા રહેવું] તે જે ચીજ ઉપર સૂર્યોદય કે સૂર્યાસ્ત થાય છે તેથી બેહતર છે. [એટલે તમામ દુન્યાથી અપ્રજલ છે. એનો સવાબ બાકી છે અને દુન્યા ફાની છે.]

૨૦૭૯ મુસલિમમાં જામેર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે દિલોની સખતાઈ પૂર્વવાળાઓમાં છે અને ઈમાન હેઝઝવાળાઓમાં છે.

ફાયદો. મદીનાથી પૂર્વે મોજરની કામ રહેતી હતી તેઓ ધણા સખત લોક હતા. અરબમાં હેઝઝ તે પ્રાન્તનું નામ છે જેમાં મક્કા તથા મદીના છે.

૨૦૮૦ મુસલિમમાં નવ્વાસ ખીન સિમઆન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારા ઉપર દજ્જલ સિવાયનો મને ધણો ડર છે (એટલે દજ્જલ સિવાય બીજા પ્રસાદોનો મને તમારા વિષે ધણો ખોફ છે) જો તે દજ્જલ નીકળ્યો અને હું તમારામાં હોઈશ તો હું તમારાથી પ્રથમ તેને દાખલાથી ઝ

ધરીશ. અને જો તે નીકળ્યો અને હું તેઓમાં નહીં હોઈશ તો દરેક પુરુષ પોતાના તરફથી અપહરણ છે. અને અલ્લાહ મારા તરફથી દરેક મુસલમાન ઉપર ખલીફા છે. ખતીત તે ધુધર-વાળા વાળનો જુવાન છે. તેની આંખ ટેટા સરખી છે. અબ્દુલ ઉઝા ખીન કતલની સાથે હું તેને ઉપમા આપું છું (અબ્દુલ ઉઝા એક કાશિર હતો) તો જે કોઈને તમારામાંથી તે મળે તેના ઉપર સૂરા કહફની શરૂઆત પઢવી નેહાયે. ખતીત તે શામ અને એરાકની વચ્ચેના માર્ગથી નીકળનાર છે. ફરી તે જમણી તરફ ખરાબી નાંખશે અને ડાબે તરફ ફસાદ મચાવશે. ઓ અલ્લાહના બંદાઓ તમો ધિમાન પર અમે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ તે અમીન ઉપર કંટકું રહેવાનો ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે ચાલીસ દિવસ. એક દિવસ વર્ષ જેટલો, એક દિવસ મહિના જેટલો, એક દિવસ જુમઆ જેટલો, અને બાકીના દિવસો તમારા દિવસો સરખા છે. અમે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ તે દિવસ જે વર્ષ જેટલો છે શું તેમાં એક દિવસની નમાઝ અમને બસ થશે ? હજરતે ફરમાવ્યું કે નહીં. તમો અનદાજને ક્યાં કરશો (એટલે જેટલી વાર પછી આ દિવસોમાં નમાઝ પઢો છો તેવીજ રીતે તે દિવસે પણ અટકલથી પડશો) અમે કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ ! અમીન ઉપર તેનું જલદી ચાલવું કેવી રીતે થશે ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે વરસાદની જેમ જેને હવા પાછલથી ઉડાવે છે. ફરી તે લોકો પાસે આવશે અને (કુદર તરફ) બોલાવશે તો લોકો તેના પર વિશ્વાસ લાવશે તેનું કહ્યું માનશે. ફરી તે આસમાનને હુકમ કરશે તે વરસાવશે અને અમીનને હુકમ કરશે તે ઉગવશે ફરી તેઓના ઘેર તેઓની પાસે ઊંટની ખુધ જેટલાં લાંબાં થઈને અને આન [આયળ] બારેલાં લઈને અને ધૂખ બારેલી લઈને આવશે. ફરી તે લોકો પાસે આવશે ને તેડું કરશે તો તેઓ તેની વાતને પાછી ફેરવશે તો તે તેઓથી હરી જશે. ફરી તેઓ દુકાળવાળા સરખા થશે તેઓના હાથમાં તેમના માલથી કંઈ રહેશે નહીં. અને તે ખરાબાની અમી-

નમાં જઈને તેને કહેશે તારા ખજાના કાઢ તો અમીનના ખજાના તેના તાબે થશે જેમ મધમાં ખ સરદારને તાબે થાય છે. ફરી તે બર જુવાન પુરુષને બોલાવશે ફરી તેને તલવારથી મારીને બે તુકડા કરશે તીરના ફાસલા જેટલે, ફરી તેને પૂકારશે તો તે પુરુષ ખુશીના ચોરેથી હસતો હસતો આવશે. ફરી તે એવી હાલતમાં હશે એવામાં અલ્લાહ મસીહ ખીન મરયમને મોકલશે તો તે દિમશકના ઉજળા પૂર્વ તરફના મીનારાની પાસે બે ગેરવા રંગના કપડાંમાં બે ફિરસ્તાઓને ખાંધે હથેલી ટેકતા ઉતરશે. તેવળુ જ્યારે માથું નીચું કરશે તો પરસેવો ટપકશે અને જ્યારે તેને ઉપાડશે તો મોતીના ખુદ જેવો પરસેવો રેલાશે. જે કાફરને તેમના શ્વાસની વરાળ લાગશે તે મરશે. અને તમનો શ્વાસ જ્યાં સુધી તેમની નજર પોહોંચે છે ત્યાં સુધી જાય છે. ફરી તે દળગલની હુંદ કરશે તો તે લુદના દરવાજા પાસે મળશે તેને કતલ કરશે. ફરી ઇસા (અલે) પાસે એક કોમ આવશે જેઓને અલ્લાહે તે દળગલથી બચાવ્યા હશે તેઓના મોં પર ઇસા [અલ] હાથ ફેરવશે અને તેઓના જનતના દરજ્જાઓનું બયાન કરશે. ફરી તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે અલ્લાહ ઇસા (અલે) ઉપર વહી મોકલશે કે મેં મારા બંદાઓને કાઢ્યા છે તેઓ સાથે કેતાલ ચલાવવાની કોઈને શક્તિ નથી તો તું મારા બંદાઓને તુરતી તરફ ભેગા કર. અને અલ્લાહ યાજૂજ માજૂજને મોકલશે. અને તેઓ દરેક જગ્યા જગ્યાથી ઉતરી પડશે. ફરી તેઓના પ્રથમ તખરીયા નદી ઉપર આવશે અને તેનું સર્વ પાણી પીશે. ફરી તેઓના પાછલા ત્યાં આવશે તો તેઓ કહેશે ખતીત આ જગ્યા એક વેળા પાણી હતું. ફરી તેઓ ચાલશે ને જખલે ખમરે (ધણા ઝાડવાળા પર્વત) પોહોંચશે. અને તે પહાડ બેતુલ મકદેસમાં છે. ફરી તેઓ કહેશે ખતીત અમીન વાળાઓને તો અમે કતલ કર્યાં આવો આપણે આસમાનવાળાઓને કતલ કરીએ.

• એટલે મેહેર અને ખ્યારની રૂએ મોં પર હાથ ફેરવશે અથવા જેદાદથી આવતાં તેમના મોં પર ખુળ ઉડેલી હશે તેને હાથ ફેરવી સાફ કરશે. આ. મો.

ફરી તેઓ પોતાના તીર આસમાન તરફ મારશે તો અલ્લાહ તેઓના તીરને (બાહીથી) ખરડેલા ધાછા ફેરવશે. અને અલ્લાહના નખી ઇસા (અલે) તથા તેમના સાથીઓ ધરાયલા રહેશે તે એટલાં સુધી કે તમને જે સો સોનાના દીનાર આજે પસંદ છે તેથી વધારે તેઓને બળદનું એક માથું પસંદ થશે. [એટલે ખાવાની ધણી તંગી પડશે] ફરી અલ્લાહના નખી ઇસા (અલે) તથા તેમના સાથી અલ્લાહથી દોઆ કરશે અલ્લાહ તેઓ પર તેઓની ગરદનમાં કાઢે મોકલશે તો તેઓ એક જીવના મરવાની જેમ સવાર સૂધી (સઘળા) મરી જશે. ફરી અલ્લાહના નખી ઇસા તથા તેમના સાથી અમીન તરફ ઉતરશે તો જમીન પર એક વેંત જમીન એવી નહીં મળશે જેમાં તેઓનો વીસડાત કે તેઓની દુરબંધથી ભરેલી ન હોય. ફરી અલ્લાહના નખી તથા તેમના સાથી અલ્લાહથી દોઆ કરશે તો અલ્લાહ તેઓ પર ખુબતી ઊંટની ગરદનો જેવા પક્ષીઓ મોકલશે, તેઓ તે મરેલાને જ્યાં અલ્લાહ આહશે ત્યાં ફેંકશે. ફરી અલ્લાહ વરસાદ મોકલશે જેથી કોઇ માડીનું કે ઊનનું ધર બચેલું રહેશે નહીં. ત્યારે અલ્લાહ અમીનને ઘાઇને હેન જેને જેમ [અથવા ખુબસૂરત સ્ત્રીની જેમ] સાફ કરશે. ફરી અમીનને કહેવાશે તારા ફળને ઉગાવ અને તારી બરકતને પાછી ફેરવ. તો તે દિવસે એક દાડમને એક ટોણું ખાશે અને તેઓ તેના છલતાના છાયામાં બેસશે. અને દુધમાં બરકત થશે તે એટલાં સુધી કે દૂધારી ઊંટડી એક મોટાં ટોલાને બસ થશે અને દૂધારી ગાય એક કપીલાને બસ થશે. અને દૂધારી બકરી એક દાદાની ઓલાદને બસ થશે. ફરી તેઓ એવી હાલતમાં હશે કે અલ્લાહ એક સાફ હવાને મોકલશે જે તેઓની બગળાની નીચે અસર કરશે, ફરી તે દરેક મુમિન મુસલમાનની રૂહ (આત્મા) ને કબજે કરશે અને શરીર કોઢા રહી જશે. તેઓ અમીનમાં ગધેડાંઓની જેમ લડવા બીડવામાં* રહેશે તો તેઓ પર કેયામત ક્રએમ થશે.

* એના એક અર્થ આ છે કે ખુલ્લી તોર પર ગધેડાની જેમ સમ્મોજ કરશે. એની પછી સરમ રહેશે નહીં. ડા. મો.

ફાયદો એક દિવસે હજરતે [સલ] દ-જગલનું ધણું વર્ણન કર્યું. સહાબાને તેનો ડર ધણો લાગ્યો. હજરતે [સલ] ને આ હાલ જણાવ્યો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. સહાબાને શાન્ત પાડવા કે જે મારી ઝિન્દગીમાં દજગલ આવ્યો તો હું બસ થઇશ, અને નહીં તો અલ્લાહ મારો ખલીફા છે તે ઇમાનવાળાઓને બચાવશે. ફરી તેની નિશાનીથી બતાવી અને સૂરા કહફ પઢવાની આજ્ઞા કરી. સૂરા કહફના મથાળાની દશ આયોનામાં દજગલના શરને દર્શાવવાની તાસીર છે. ફરી દજગલનો પૂરો કિસ્સો તથા ઇસા (અલે) નું ઉતરવું તથા ઇસા [અલે] ને હાથે તેનું કતલ થવું, તે પછી યાનૂજ માનૂજનું નીકળવું, તેઓનું ધણા થવું તથા જોર થવું, ફરી તેઓનું મરવું, ફરી કેટલાક વખત પછી કાફિરો બદ જાતના વખતમાં કેયામત કાએમ થવું ફરમાવ્યું. દજગલ તથા યાનૂજ માનૂજને ખોદા એટલી તાકત એટલાં માટે આપશે કે ઇમાનવાળાઓની પરીક્ષા કરે કે કોણ તેઓના દાવમાં આવે છે? અને કોણ ઇમાન ઉપર થોભે છે? ઇમાનવાળાઓને લાજેમ છે કે જ્યારે કોઇ કાફિર અથવા શરીઅત વિરૂધ્ધ ફકીરથી કોઇ ચમત્કારી કામ જુએ તો તેનો કદી અપ્રોદો કરે નહીં, તેને દજગલનો નાએબ જાણે. ઇમાન તથા પરહેઝગારીને જુએ. શોઅબદા (ઇદ્રનળ) પર ખ્યાલ કરે નહીં. વલી એટલે મુતકી ઇમાનવાળાથી જે થાય તેને કરામત કહે છે. અને જે કાફિર, બેદીન કાસિફથી થાય તેને હસ્તિદરાજ કહે છે.

૨૦૮૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં હેજ્રે [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરૂષની પરીક્ષા તેના ધરવાળાઓમાં, તેના માલમાં, તેના જનમાં, તેની ઓલાદમાં, તથા તેના પડોસીમાં થાય છે. તેના કફરો રોજા, નમાઝ, સદકો, સારાં કામોની આજ્ઞા કરવી અને જુડાં કામોથી મનાઇ કરવી છે.

ફાયદો એટલે જે આદમીથી જન માલ જેરે બચ્યાં અને પડોસી વિષે કંઇ કસર કે નાઇનસાશી થાય તો તે આ ઇમાદતોથી માફ થાય છે.

૨૦૮૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અ-

મર* (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એક બીછાણું પુરૂષનું બીજું સ્ત્રીનું ત્રીજું મેમાનનું અને ચોથું શૈતાનનું છે.

ફાયદો. એટલે જરૂરતથી વધારે નામ અને બઝાઈ માટે બીછાણું રાખવાં શતાતી કામ છે. પણ જે મેમાનો માટે ચાર કે ચારથી વધુ બીછાણું રાખે તો તે દુરસ્ત છે. વગર જરૂરતે હોય તે મના છે.

૨૦૮૩ મુસલિમમાં અબુ મુસા તથા અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે સરીહની યુજુરગી જેવી રીતે બીજા બાણા પર છે તેવી રીતે સ્ત્રીઓ પર આએશા [રદી] ની યુજુરગી છે.

ફાયદો. સરીહ તે બાણાને કહે છે કે રાટળીને માંસના સેરવામાં બીજવી હોય. અરબને આ બાણું સર્વ બાણાથી ઘણું પસંદ હતું. હજરત આએશા [રદી] એ બીજી સ્ત્રીને જેતાં ઇલમ તથા અદબ હજરત [સલ] થી ઘણું શીખ્યાં હતાં, માટે તેમની ફજલત હજરતે (સલ) ફરમાવી.

૨૦૮૪ મુસલિમમાં જાબર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લાલ ઊંટવાળા સિવાય તમારો દરેક પુરૂષ બખ્શાયો છે” આ હજરતે (સલ) સનીયતુલ મિશર ઉપર ફરમાવ્યું.

ફાયદો. સનીયતુલ મિશર નામનો એક કુંગર હતો. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે જે એના પર ચઢે તેના યુનાહ બખ્શાઈ જશે. સર્વ સહાબા અદ્યા પણ એક ગામડીયો ચઢો નહીં ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણા-

● કર્તાએ આ હદીસને અબ્દુલ્લાહ બીન અમરની રિવાયત લખી છે પણ સહી મુસલિમમાં મસાબીહમાં તથા જમેલિલ આસૂલમાં એ રિવાયત જાબર બીન અબ્દુલ્લાહની છે. શરહ મશારિક. ડા. મો.

† રાવી કહે છે કે અમે તેની પાસે આવીને કહ્યું ત્યાં હજરત [સલ] તારે માટે બખ્શીશની દોઆ કરે. તો તેણે કહ્યું. તમારાવાળો (એટલે હજરત) મારે માટે દોઆ કરે તેથી બેહતર છે કે હું મારા પોવાહલા બંદને મેળવું. આ હદીસમાં હજરતનો મોઅજ્જેઝ છે. ડા. મો.

યું કે કુન્યાની મોહબ્બત આખેરતને જગાડે છે.

૨૦૮૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મોત સિવાય દરેક બીમારીની શિશા કલોંજમાં છે.

ફાયદો. એટલે સર્વ સરદ બીમારીઓનું કલોંજ ઔષધ છે. એનું બાકીનું વિસ્તાર સાતમાં અધ્યાયમાં આવી ગયું છે. ¶

૨૦૮૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક તરસા કલેજમાં સવાય છે.

ફાયદો. સોરાકા બીન માલિકે પૂછ્યું આ હજરત (સલ) જે કાઠનું બૂલું પહેલું જનવર મારા હોજ પર આવે અને હું તેને પાણી પાઉં તો મને તેમાં કંઈ સવાય થશે? ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. આથી જણાવ્યું કે દરેક જનદારના એકસાન કરવામાં સવાય છે ફરી તે જનવર હોય કે માણસ હોય, મુસલમાન હોય કે કાફર હોય.

૨૦૮૭ મુસલિમમાં જાબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે જમીનને નેહર કે વાદળ પાય તેમાં દશાંશ છે. અને જેને બાંટડી પાય તેમાં વીસાંશ (વીસમો ભાગ) છે. ¶

ફાયદો. જેમાં મેહનત ઓછી હતી તેમાં ઝકાત ઘણી ટરવાઈ અને જેમાં મેહનત ઘણી હતી તેમાં ઝકાત ઓછી નિમાઈ. એનું જ નામ હિકમત છે.

૨૦૮૮ મુસલિમમાં જાબર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ યહુદોને લાનત કરે. તેઓએ પોતાના પેગમ્બરોની કબરોને મસજીદો ટરવી.

ફાયદો. એમાં ઇશ્કારો છે કે ઉમ્મતે મોહમ્મદીએ એવું કરવું નજ જોઈએ.

૨૦૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ

¶ વાંચો હદીસ નાં ૧૩૦૨ ડા. મો.
¶ આ દશમો કે વીશનો ભાગ હોવાનું ઉશરી જમીનમાં છે જેના કાયદા ફિમાં લખાય છે. ઇબ્રેહીમ રાજ્યની જમીન ઉપર આ ઝકાત લાગુ નથી. ડા. મો.

(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઐલાથી કે યમનના સનઆ સૂધી મારા હોજનો અંદાજો છે. અને તેમાં આસમાનના તારાની ગણતરીએ ફૂઝા છે. *

ફાયદો ઐલા શામની એક વસ્તીનું નામ છે. અને સનઆ યમનનું મોટું શહેર પ્રખ્યાત છે.

૨૦૯૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કૌરેશ, અનસાર, જોહૈના, મોઝૈના, અસલમ, અશજઅ, અને ગેફાર મારી દોસ્ત તથા મદદગાર છે. અસ્લાહ તથા તેના રસૂલ સિવાય તેઓનો કોઇ મદદગાર નથી. (ના. ૧૨૫૮)

ફાયદો આ કોમો હજરત (સલ) ઉપર ઈમાન લાવી જાન દિદા કરતી રહી માટે હજરતે (સલ) તેમની ફજલત બયાન કરી.

૨૦૯૧ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જાણે હું તે કાળા પ્રસ્લા (હબશી) ને જોઇ રહ્યું છું કે તે કાળાના પત્થર પત્થર ઉપેડે છે.

ફાયદો કેયામતની નજદીક એક હબશીને હાથે કાળા પડાશે.

૨૦૯૨ મુસલિમમાં ઉકબા બીન આમિર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે નજરનો કફરો કસમના કફરા સરખો છે.

ફાયદો એટલે જો નજર [માનતા] નહીં અદા કરી હોય તો કસમનો કફરો આપે. કસમનો કફરો આ છે કે દસ મિસકીનોને બંને વખત ખાણું ખવરાવે અથવા કપડું આપે અથવા શુલામ અઝાદ કરે. અને જો શકિત નહોતી તો ત્રણ રોઝા રાખે.

૨૦૯૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુર રહમાન બીન ઓફ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમે બંનેએ તેને (એટલે અયુ જહલને) કતલ કર્યો છે” હજરતે (સલ) આ મોઆજ બીન અમર બીન જમુહને તથા મોઆજ બીન ગફરાએ ફરમાવ્યું.

ફાયદો આ બંનેએ હજરત (સલ) ને ખખર આપી કે અમે અયુ જહલને માર્યો. હજરતે (સલ) બંને તક્વારોને ખૂનથી ખરડાય-

લી જોઇને આ હદીસ ફરમાવી.

૨૦૯૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એમ નથી, તેની કસમ કે જેના હાથમાં મોહમ્મદનો જાન છે ખચીત કમળ તો તેના પર અગ્નિથી બડકી રહ્યો છે જો એ ખખરમાં તેણે વેહેંચણી થવા પેહલાં તેને લીધા હતા. ” આ હજરતે (સલ) પોતાના શુલામ રિશાઆ માટે ફરમાવ્યું જેનું લકબ મિદઅમ હતું તે ખખરથી પાછા ફરતાં વાદીએ ઝેરામાં કતલ થયો.

ફાયદો વાદીએ કોરા યહુદીઓની એક વસતીનું નામ છે. જ્યારે ખખર ફતેહ કરીને હજરત (સલ) નું લશ્કર ત્યાં પોહોંચ્યું તો હજરત [સલ] ના શુલામ મિદઅમને તીર લાગ્યો તે મરી ગયો. સહાબાએ તેની તારીફ કરી કે તેને સહાદત મળી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે સહાદત ક્યાં તે તો ગનીમતની ચોરીથી દોષખમાં બળી રહ્યો છે. જ્યારે લોકોએ આ સાંભળ્યું તો ધક્કા ગબરાયા. એક શખસ આમડાનો પટો લીધો હતો તે હજરત (સલ) ની પાસે લાગ્યો. હજરતે ફરમાવ્યું આ અગ્નિનો પટો છે. એટલે જો તું નહીં આપતે તો આ તસમો (પટો) તને ખાળતે.

૨૦૯૫ મુસલિમમાં જામિર બીન સમોર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે કેટલીક લટકેલી અથવા ઝુકેલી હુમ જનતમાં અયુદ-દહાહ માટે છે. ” અને જો હજરતે રિવાયતમાં ઝુકેલીની જગ્યા “ આસાનીથી તે હડવા લાગે ” નો શબ્દ છે.

ફાયદો એક યતીમ તથા અયુ લોખાબામાં એક ખજૂરીની બાળકમાં ગંધો થયો. યતીમ રોવા લાગ્યો. હજરતે (સલ) અયુ લોખાબાને ફરમાવ્યું કે તું એને ઝાડ? આપશે તો તેને બદલે તને જનતમાં ખજૂરીની લૂંટો મળશે. પણ અયુ લોખાબાએ ઝાડ આપ્યું નહીં. અયુ દહાહ તે ઝાડ અયુ લોખાબાથી પરીદયું અને તે યતીમને આપ્યું. જ્યારે અયુ દહાહ મરણ પામ્યા તો હજરતે (સલ) તેમના જનાઝાની નમાઝ પઢીને આ હદીસ ફરમાવી. આ હદીસમાં

પથારી છે કે પતીમથી બદાઈ તથા એહસાન કરવું જોઈને ઘણું પસંદ છે.

૨૦૯૬ જોખારીમાં અમુ જર્ને (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જ્યારે તારા પર એવા હાકેમો થશે જેઓ નમાઝ ને મારી નાખશે અથવા આવી રીતે ફરમાવ્યું કે તેના મુસ્તહબ વખતથી પાછળ પાડશે (એટલે મકરહ વખતમાં પડશે) ત્યારે તારો શો હાલ થશે ? મેં કહ્યું આપ મને શો હુકમ કરો છો ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું તું મુસ્તહબ વખતમાં પઢી લે. ફરી જો જમાઅતની સાથે નમાઝ મળે તો તેઓની સાથે પઢ. આ બીજી નમાઝ તારે માટે નફલ થશે ” આ હજરતે (સલ) અમુ જર્નેને ફરમાવ્યું.

ફાયદો ઇસ્લામમાં નમાઝની સુસ્તી પ્રથમ મરવાનીયા રાજ્યથી શરૂ થઈ.

૨૦૯૭ જોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર [રદી] થી અથવા અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જો અબ્દુલ્લાહ બીન અમર જ્યારે ખરાબ [નકમા] લોકો રહી જશે તેઓનો કરાર તથા અમાનત મળી જશે (એટલે બગડી જશે) અને તેઓમાં ફૂટ પડશે અને તેઓ આવી રીતે થશે અને હજરતે (સલ) પોતાની આંગળીઓ એક હાથની બીજા હાથમાં (દાખલો આપવા) બેરબરો, તો તું શું કરશે ? અબ્દુલ્લાહ કહ્યું હું શું કરીશ ? જો રસૂલુલ્લાહ ! હજરતે ફરમાવ્યું, જે તું પેહેચાને કે આ કામ સારું છે તે લે, અને જે ખુર્જી જાણે તે છોડ. અને ખાસ પોતાના હાલ પર લાગેલો રહે. (એટલે પોતાના જનને તથા દીનને સમ્બાળતો રહે) અને તેઓને તથા અવામ (સામાન્ય) લોકોને છોડ.

ફાયદો એટલે જ્યારે ઝમાનો બગડે અને બેદેવાનતીને લીધે લોકોમાં ફૂટ પડે અને દરેક શખ્સ પોતાની અકલપર મગરર હોય તો એવા વખતમાં દીનદાર માણસને લાજેમ છે કે પોતાના સુધારા તથા સંભાળ માટે કમર કસે અને અવામથી બેખબર રહે.

૨૦૯૮ મુસલિમમાં આમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે જ્યારે તું

ખેખરથી કઠારો તારી જવાન બાંટી તને લઈને કેટલીક રોતો લાગશે [એટલે તું બાંટી ઉપર સફર કરી નાસશે] ત્યારે તારો શો હાલ થશે ? ” આ હજરતે ખેખરના યહુદી અમુલ હકીક યહુદીના એક છોકરાને કહ્યું. ફરી તેને આમર ફારકે તૈમાઅ અથવા અરીહા તરફ દેશ વટો આપ્યો.

ફાયદો ખેખરમાં યહુદી રહેતા હતા. જ્યારે ખેખર ફતેહ થયું તો હજરતે (સલ) ત્યાંના યહુદીઓને મેહનત મજદૂરી માટે રહેવા દીધા. આમર ફારકે (રદી) પોતાની ખિલાફતમાં ખેખર થી કાઢવાનો વિચાર કર્યો. યહુદીઓએ કહ્યું, તમારા પેગમ્બરે અમને અયાં રહેવા દીધા છે તમે શા માટે કાઢો છો ? ત્યારે આમર ફારકે આ હદીસ પઢી સંભળાવી. એટલે હજરતે (સલ) આ હદીસમાં તમને કાઢવાનો ઇશારો કર્યો છે. યહુદીઓએ કહ્યું અમુલ ફારસે (હજરતે સા.) આ વાત હસીની રીતે કહી હતી. આમર ફારકે (રદી) કહ્યું જો જોઈના દુશ્મન તું જૂઠું કહે છે. એટલે મસખરી કરવી પેગમ્બરનું કામ નથી. ફરી તેઓને શામ તરફ કાઢ્યા. તેઓ તૈમા તથા અરીહા નામની વસતીઓમાં જઈને રહ્યા.

૨૦૯૯ મુસલિમમાં ઉક્યા બીન હારેસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેવી રીતે થાય તે સ્ત્રી કહે છે મેં તમ બંનેને દૂધ પાવું છે. અને એક રિવાયતમાં છે અને કેવી રીતે થશે અને જુઓતો (દૂધ પીવાની) વાતચિત થઈ છે તું તેણીને તારા નિકાહથી છોડ ” ઉક્યા બીન હારેસે ઉમ્મે યહયા બીનને અબ્બા એહાબ બીન અઝીઝથી જ્યારે નિકાહ કર્યા અને એક કાળી સ્ત્રીએ આવીને કહ્યું કે મેં તમ બંનેને દૂધ પાવું છે ત્યારે હજરતે (સલ) આ તેમને ફરમાવ્યું.

ફાયદો જ્યારે તે સ્ત્રીએ આ કહ્યું તો ઉક્યાએ કહ્યું મને ખબર નથી કે મેં તારું દૂધ પીધું છે. ફરી પોતાની બાયડીના લોકોને પૂછ્યું તેઓએ પણ નકાર કર્યો. ફરી ઉક્યાએ હજરત (સલ) ને કહ્યું ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ઇમામ માલિક (રહ) નો આજ મત છે કે માત્ર એક સ્ત્રીના કહેવાથી રિદાઅત એટલે દૂધ પીવું સિધ્ધ થાય છે.

પણ ખીજ ઇમામેના મજહબમાં એક સ્ત્રીની વાતને કશો ભરોસો નથી. યાતો એ પુરૂષ કહે અથવા એક પુરૂષ અને એ સ્ત્રી કહે. તો આ હદીસની મતલબ તેઓની નજદીક આ છે કે હજરતે (સલ) આ હુકમ એહતેયાત તથા તકવા (પરહેઝગારી) ની રૂએ ફરમાવ્યો હતો, ફતવાની રૂએ નહીં.

૨૧૦૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે લોકોએ પોતાના નખીના માથાને ઝખમી કર્યું અને તેના આગળા દાંત તોડ્યા અને જુઓ તો તે તેઓને (સત્ય માર્ગ તરફ) બોલાવે છે તેઓનો કેવી રીતે છુટકારો થશે” આ હજરતે (સલ) એહાદને દિવસે ફરમાવ્યું. બોખારીએ આ હદીસને તાલીફ કરી છે [સનદ બયાન કરી નથી] પણ મુસલિમે તેની સનદ બયાન કરી છે.

૨૧૦૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસજીદ તથા અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે દરેક ગદર કરનાર (અહદ તોડનાર) માટે કયામતના દિવસે તેના ગદરના પ્રમાણમાં ઝરૂડો થશે.

ફાયદો આ આટલાં માટે થશે કે તે ફજહત (ખેત) થાય.

૨૧૦૨ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શા માટે (હું વોજુ કરું) શું નમાઝ માટે? એક રિવાયતમાં છે. શા માટે શું નમાઝ પડું છું કે વોજુ કરું? અને બીજી રિવાયતમાં છે શું હું નમાઝનો ઇરાદો કરું છું કે વોજુ કરું? ન્યારે હજરત (સલ) બજરથી નીકળ્યા ને તેમની આગળ ખાણું રખાયું તે વેળા કહેવાયું કે શું તમે વોજુ કરતા નથી? ત્યારે હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો પૂરો ફિરસો આવી રીતે છે કે ફરી હજરતે (સલ) ખાણું અને હાથને પાણી લગાડ્યું નહીં. આ હદીસથી જણાયું કે નમાઝ માટે વોજુ કરવું વાજબ છે, ખાણા માટે વાજબ નથી. જો કે ખાધા પેહેલાં હાથ ધોવા મુસ્તહબ છે પણ હજરતે (સલ) એટલાં માટે હાથ નહીં ધોયા કે

લોકોને જણાય કે જો હાથ ધોય તો ધોવા વાજબ નથી. †

૨૧૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે તેઓ માટે [એટલે મક્કાવાળાઓ માટે] તે દિવસે દાણો [અનાજ] નહોતો. અને જો તેઓ પાસે દાણો હોત તો તેઓ માટે તે વિષે (પણ) તેવણુ દોઆ કરતે” ન્યારે ઇબરાહીમે (અલે) મક્કા વાળાઓ માટે દોઆ કરી ત્યારે

ફાયદો હજરત ઇબરાહીમે મક્કા વાળાઓ માટે મેવા વધવાની દોઆ કરી તે વેળા ત્યાં ખેતી નહોતી. જો હોત તો તે માટે પણ દોઆ કરત.

૨૧૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં આ-એશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એવું થાય કે કાઠ નેક પુરૂષ મારા સહાબાનો આજ રાત્રે મારી સમ્માળ કરે. (ચોકી આપે.)

ફાયદો આ હજરતે લેલતુત તારીસમાં ફરમાવ્યું. ફરી સઅદ બીન અબી વક્કાસ હથિયાર બાંધીને આવ્યા. હજરતે (સલ) પૂછ્યું તું શા માટે આવ્યો છે? સઅદે કહ્યું આ હજરત! હું આપની સમ્માળ માટે આવ્યો છું. ફરી હજરતે (સલ) તેમને માટે દોઆ કરી. આથી જણાયું કે સંભાળ તથા ચોકી આપવી એ તવકકાલ વિરૂધ્ધ નથી.

* ૨૧૦૫ મુસલિમમાં અબુ કતાદા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કયારથી તારું ચાલવું મારી સાથે હતું?” લેલતુત તારીસમાં સવાર થતાં ન્યારે અબુ કતાદાએ ત્રીજ વાર હજરતને થોભા આપ્યો ત્યારે તેમને હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત [સલ] આખી રાત રસતામાં બેઠા ગલગાથી બુકવા લાગ્યા. અબુ કતાદાએ ત્રણ વાર હજરત [સલ] ને થોભાવ્યા. ત્રીજ વાર હજરત [સલ] બગ્યા ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. અબુ કતાદા (રદી) થી ન્યારે આ હાલ જણાયો તો હજરતે અબુ કતાદા માટે આ-

† વળી બજર ગયા પછી તો ખાણા માટે હાથ ધોવાજબ જોઈએ એવી લોકોની ઓઠી પ્રધા તોડવા માટે હજરતે (સલ) હાથ ધોયા નહીં. ગુ. મો.

વી રીતે દેખા કરી. જેવી રીતે તે પોતાના પે-
ગમ્બરની સમ્માળ કરી તેવી રીતે અલ્લાહ તા-
રી સમ્માળ કરે. †

* ૨૧૦૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં અ-
બ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે
કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે બલે ખવારી કોમ અ-
થવા એલચીયો ન હલકા પડે અને ન શરમિન્દા થાય.”
અબ્દુલ કેસના ડેપુટીસન [પ્રતિનિધિઓ] માટે
હજરતે પૂછ્યું આ કંથી કોમ છે અથવા કયા
પ્રતિનિધિઓ છે? લેખિએ કહ્યું રખીઆ. ત્યારે
હજરતે [સલ] આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો અબ્દુલ કેસ રખીઆની કોમના એક
ટોળાનું નામ છે. જ્યારે તેઓ હજરત [સલ] ની
સેવામાં મુસલમાન થવા આવ્યા, ત્યારે હજરતે (સલ)
આ હદીસ ફરમાવી ને તેમની ઇજાજત કરી.

૨૧૦૭ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ ક-
તાદા હારેસ બીન રિખ્ષ (રદી) થી રિવાયત છે
કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ મુરદુ આરામ
પાનાઈ છે અથવા એનાથી લોકોને આરામ છે
(આરામ આપનાર છે). સહાબાએ કહ્યું આરામ
પાનાર અને આરામ આપનાર કોણ છે? એ ૨-
સલુલ્લાહ! હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મુમિન
બંદો દુન્યાની તકલીફથી આરામ પાનાર છે. અ-
ને યુરા અગ્નિવાળા બંદાથી આદમીઓ, દેશો,
ઝાડ, અને પશુઓ આરામ પામે છે.

ફાયદો હજરત [સલ] ની સામે એક
જનાઝો નીકળ્યો ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદી-
સ ફરમાવી. એટલે ઇમાનદાર મુતકીના વિષે દુ-
ન્યા કેદખાનું છે, જ્યાં મર્યો અગ્નય (દુઃખ) થી
હુટ્યો. ઇમાન તથા ઇયાદતની યરકતથી કબર-
માંથીજ જન્મતની લેહજતનો નમૂનો પામવા લા-
ગ્યો. પણ જલેમ યુરાં ચલણ વાળો બેકેદ હોય
છે દરેક મખલૂકને નાહક દુઃખ આપે છે મટે
તેનું મૃત્યુ જગતને આરામ છે.

૨૧૦૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હેરિરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ]
ફરમાવ્યું કે માલદારનું વાર લગાડવું [ટાલવું]
જુલમ છે. અને જ્યારે કોષ (કરજદાર) માલદાર
ઉપર હવાલો આપે તો માન્ય કરવું જોઈએ.

† વાંચો હદીસ નાં ૧૬૭૬ યા. મો.

ફાયદો એટલે માલદાર થઈને કરજ અ-
દા નહીં કરે અને ટાલા કરે તો મોટો જુલમ
છે. અને જો મોહતાબ કરજદાર કોષ માલદારથી
પોતાનું દેણ અપાવે તો માની લેવું જરૂર છે, ધ-
ણો હેરાન કરે નહીં.

૨૧૦૯ મુસલિમમાં જા જામર (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લા-
હની પનાહ હું છું આથી કે લોકો વાતો કરે
કે હું મારા સહાબીને કતલ કરું છું. ખચીત
આ તથા એના સાથીઓ કુરઆન પઢે છે તે
તેઓની હંજરીથી નીચે ઉતરવું નથી. જેવી
રીતે તીર શિકારથી નીકળી જાય છે તેવી રીતે
તેઓ દીનથી નીકળી જાય છે. જ

ફાયદો જુલમ ખોવેસરા એક મોનાફિક હ-
તો. તેણે હજરત (સલ) ને કહ્યું તમો ઇન્સાફ-
થી વેહેંચણી કરતા નથી. હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું જો હું ઇન્સાફ નહીં કરીશ તો કોણ ઇ-
ન્સાફ કરશે? એમર ફારકે (રદી) કહ્યું એ હ-
જરત જો હુકમ હોય તો હું આ મોનાફિકને
મારી નાંખું. ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ
ફરમાવી. એટલે જો કે આ બેદીન કતલ કરવાને
લાએક છે પણ એમાં બદનામી થશે કે, પેગ-
મ્બર પોતાના સાથીઓને કતલ કરે છે તો લો-
કો મુલાકાત લેતાં અચકારો. ઇસ્લામથી મહરૂમ
રહેશે. આથી જણાવું કે હાકિમને મસલેહત ઉ-
પર ધ્યાન રાખવું જરૂર છે. કોષક જગ્યા નાખ-
તી કરવું પણ જોઈએ.

૨૧૧૦ મુસલિમમાં સલમાન બીન આમિર
દખળી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે છોકરાની સાથે તેનો અકીકો કર-
વો છે. માટે તમો તેની તરફથી રકત વેહવો,
અને તેનાથી તકલીફ કે નજસન દૂર કરો. [એ-
ટલે માથાના વાળ બોડો અને ગોસલ આપો.

ફાયદો જ્યારે છોકરો જન્મે તો સાતમે
દિવસે તેનો અકીકો કરે. છોકરો હોય તો બે બ-
કરાં અને છોકરી હોય તો એક બકરું જુલહ કરે.

જા શરહ મશારેકમાં છે કે આ હદીસ યોખા-
રી તથા મુસલિમ બન્નેમાં છે. યા. મો.

જ આ હદીસનું કેટલુંક ખયાન હદીસ નાં
૩૯૮ મો છે. યા. મો.

૨૧૧૧ મુસલિમમાં કબ્ર બીન ઉજર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કેટલાક શબ્દો (નમાઝની) પાછળ આવનાર છે દરેક નમાઝ પછી તેનો કહેનાર અથવા કરનાર અભાગ્ય રહેતો નથી. તેત્રીસવાર તસલીદ (અલ્લાહ ન-લ્લાહ) કહેવી છે. તેત્રીસવાર તહમીદ (અલ્લાહ-લ્લાહ) કહેવી છે. અને ચોત્રીસવાર તકબીર (અલ્લાહો અકબર) કહેવી છે.

* ૨૧૧૨ બાખારીમાં મિસવર બીન મ-ખરમા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી સાથે છે તેને તમે જુઓ છો. અને સાચી વાત મને સારી લાગે છે મને તમે જે વાતમાંથી એક સ્વીકારો કાંતો માલને અગ્નિ કાંતો કદ્યો [નિર્ અગ્નિ] ને. અને ખચીત મેં તમારી વાટ જોઈ હતી.” હવાઝેનના પરતિનિધિઓ હજરત [સલ] પાસે મુસલમાન થઇને આવ્યા અને માંગણી કરી કે તેઓનો માલ તથા તેઓના કેદીઓને પાછાં આપે ત્યારે હજરતે તેઓને આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો જગે હોનેનમાં હવાઝેનની કામ ઉપર ફતેહ થઈ તેઓના બાપડી બચ્ચાં કેદી થયાં. પ્રથમ હજરતે [સલ] તેઓની ઈન્તેજરી કરી કે જો તેઓ મુસલમાન થાય તો તેઓનો માલ તથા માણસોને પાછા ફરવે. પણ જ્યારે તેઓના આવવામાં વાર લાગી તો હજરતે (સલ) તેઓના માલને તથા કેદીઓને વેંચી આપ્યા. તે પછી તે લોકો મુસલમાન થઇને આવ્યા અને પોતાનો માલ તથા માણસ માંગ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. ફરી તેઓએ માલ છોડી પોતાના માણસોને લેવું પસંદ કર્યું. હજરતે [સલ] લશકરને રાજુ કરીને * તેમના બાપડી બચ્ચાં પાછાં આપ્યાં.

* ૨૧૧૩ બાખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન આમર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જૈબના ખઝાના (અથવા કુંચીઓ) પાંચ છે જોને અલ્લાહ સિવાય કોઈ બાળતું નથી. અલ્લાહ સિવાય કોઈ બાળતું નથી કે કાલે શું થશે, અને કોઈ બાળતું નથી કે ગર્ભસ્તાનોમાં શું છે, અને કોઈ જીવ બાળતો નથી કે તે કા-

લે શું કરશે, અને કોઈ જીવ બાળતો નથી કે તે ક્યા જમીનમાં મરશે. અને કોઈ બાળતું નથી કે ક્યારે વરસાદ વરસશે. †

ફાયદો એટલે જૈબની વાત ખાતરી પૂર્વક (યકીનથી) ખોદા સિવાય કોઈ બાળતું નથી. જૈબનો દરવાજો સઘળી જગત માટે ખંદ છે. તેની કુંચી કોઈ પાસે નથી કે ખોલે જ્યારે આદે વગર અડચણે જાય. પેગમ્બરોને વહી-થી અને વહીયોને ઇલહામથી જણાય છે. પણ એ જૈબ બાળતું નથી ખોદાના બતાવવાથી જણાય છે. એમ છતાં વહી તથા ઇલહામ દરેક વખત કાબુમાં નથી કે જ્યારે જોઈએ જણી લ્યે. નજૂમ, રમલ, તથા જશ્દમાં ખાતરી હોતી નથી માત્ર હિસાબ તથા અટકલ છે. હઝારવાર ખોદું પડે છે કોઈવાર બરાબર પણ નીકળે છે. અને જો કે વૈદક (નિબ્બ) માં ગર્ભવતી સ્ત્રીની નિશાની લખી છે કે પેટમાં છોકરો છે કે છોકરી. તો જ્યારે નિશાનીયો તથા સંબંધ ઉપર આધાર રહે તો જૈબદાની નહીં થઈ. એમ છતાં ઘણી વાર તેમાં ચૂક પણ થાય છે. અને આતો કદી જાણતું નથી કે છોકરું ગોરું છે કે કાળું, તેના સર્વ અવયવ પૂરાં છે કે અધુરાં. સારાંશ આ છે કે ઇલમે જૈબ ખોદાનો ખાસ્સો છે ખાતરીથી વગર ખટકે કોઈને જણાઈ શકતું નથી અહીં ઇસ્લામનો આજ અકીદો છે. જેના આ અકીદામાં નુકસાની તેના ઇમાનમાં યકીનથી નુકસાની છે.

૨૧૧૪ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી મારા પછી મારી એવી સખત પ્રીતિ કરનાર થશે કે તેઓમાનો એવી આશા કરશે કે પોતાની અહલો અપાલ તથા માલને બદલે મને જુએ (એટલે હજરત [સલ] ના દીવારની આશામાં પોતાના બાપડી બચ્ચાં અને માલ ફિદા કરવાની ખાહેશ કરશે.)

શેઅર.

હુબ્બે અહમદ હે સરાપા ઇમાં
જનો માલ ઉસકી ઝલક પર ફર્યાં

† આ હદીસનો વધુ ખોલાસો મારા રિવાજો “માલથી બચીરના રિવાજોનો દુક જવાબ” માં છે. ડા. મો.

૨૧૧૫ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે પુરુષનું પોતાના માબાપને માળો બાંડવી કપીસી શુભાહમાંથી છે. સહાબાઓ કહ્યું એ રસુલુલ્લાહ થું પુરુષ પોતાના માબાપને બાંડે છે. ? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું હા, આ એક પુરુષના આપને બાંડશે તો તે એના આપને બાંડશે, અને આ તેની માને બાંડશે. તો તે એની માને બાંડશે.

ફાયદો એટલી જ્યારે કોઈના મા આપને બાંડશે તો તે પણ એના મા આપને બાંડશે. તો ખરું જોતાં પોતાના મા આપને બાંડવાનું એજ મરજી થયે.

૨૧૧૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે લોકોની ઝિન્દગી કરતાં તે પુરુષની ઝિન્દગાની ધણી સારી છે જે અલ્લાહના માર્ગમાં પોતાના ઘોડાની ભગાય પકડનાર તેની પીઠ ઉપર દોડે છે. જ્યારે તે કોઈ અવાજને કે શોર બકારને સાંભળે છે તો તે તે પર એટલી હડે છે. મોતની જગ્યામાં કતલને તથા પોતાના મોતને હુંકોતો કરે છે. અથવા તે પુરુષની ઝિન્દગાની સારી છે જે આ પહાડોમાંના કોઈ પહાડની ટોચ ઉપર અથવા આ નાલાઓમાંના કોઈ નાલામાં બકરાં-એમાં રહે છે મોત આવવા સુધી નમાઝ પઢા કરે છે, ઝકાત આપે છે. અને પોતાના પરવરગીદારની કબ્રાદત કર્યા કરે છે. એના સિવાય બાકીમાં કોઈ બેહતરીમાં નથી.

ફાયદો હજરતે (સલ) આ હદીસમાં જે પુરુષને સવધી એક ફરમાવ્યા. એક જેઠાદ કરનાર અને દિવા કરનારને અને ખીજ ખુશમાં બેસનાર બેઠગી કરનારને. ખુશો પકડવામાં (ગી-સાગીરી) માં હજારો ફાયદા છે નિન્દા, અદેખાય, પારખાવ, નાશ કરવા, શર્, અને ફસાદથી મુક્ત છે. અચિન્ત રીતે કબ્રાદત થઈ શકે છે. પણ એવાની તે વખતમાં સારી છે કે ધરલામ પોતું માય જહાનમાં શરૂ રસાદ ફેલે સુવારાની તલન આપણે રહે નહીં. પણ જો એવું નહીં હોય તો લોકોમાં રહેવું અજીજ છે. જેમકે ખીજ હદીસમાં આવ્યું છે કે લોકોમાં રહેવું

અને તેઓનો લુલમ સહેવો ખુશમાં બેસવા કરતાં અજીજ છે.

૨૧૧૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન અબ્દુલ્લાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મોહમ્મદ રસુલુલ્લાહની તરફથી રમના વડા હેરકલને હેઠાવતના માર્ગને પુરું ચાલનાર ઉપર અલામ થાયો. એ પછી હું તને ધરલામના નોતરાથી તને નોતરું છું. જો તું મુસલમાન થશે તો સલામત રહેશે તને અલ્લાહ બેરોડા સવાબ આપશે (એટલે એક સવાબ ઈસ્લામીન કબૂલ કરવાનો અને ખીજ સવાબ મોહમ્મદી થવાનો) પણ જો તે પીઠ ફરવી (અને ધરલામ નહીં સ્વીકારે) તો ખખ્ખી ત તારા પર બેસુ તો (રખત) નો * યુનોહ છે (એટલે જો તું મુસલમાન નહીં થયો તો રખત પણ મુસલમાન થશે નહીં તો તેઓની શુભરાહીનો અગળ તારા પર થશે) અને આ પુસ્તકવાળાઓ તમે એવી વાત તરફ આવો કે જે અમારા અને તમારામાં સરખી છે કે અમે અલ્લાહ સિવાય કોઈની બેઠગી નહીં કરીએ. અને તેની સાથે કોઈને નહીં બેલીએ (શર્ક નહીં કરીએ) અને અમારામાંથી કોઈ આદમી કોઈને અલ્લાહ સિવાય રખ્ય (અથવા માલિક) નહીં બનાવે. પ્રરી જો તમે (એ અહલે કિતાબ) મોં ફરવશી (તોહીદથી) તો તમે કહો (તેઓને) તમે સાક્ષી રહો અમે બેઠગ મુસલમાન છીએ (અલ્લાહના હુકમને તાબે છીએ) આ પત્ર હજરતે કેસર તરફ લખ્યો.

ફાયદો સહી બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખી-

સરકારી ત્રિબેરીના મોટા કાચ બેસુ તોથી બકાય છે તેઓની આખાહીથી સરકારની આખાહી છે જેથી ખરી રથત એજોજ છે. માટે રથતની જગ્યા બેસુ તોનો રાખ હજરતે વાપર્યો. આમાં આ વસ્તુનો ઇશારો છે કે હાકેમ રથતના લાલની સલાળ રાખવી જોઈએ તેમાં કસર કરવાથી હાકેમ યુનેહઅર થાય છે. અને લોકો હાકેમની ચાલે ખર્ચે ચાલે છે તો હાકેમનું ઈમાન લાવડું રથતના ઈમાન લાવવાનું કારણ હોય છે અને નહીં ઈમાન લાવડું તેઓને ખરા માર્ગથી શેકવાનું કારણ છે માટે તેઓનો યુનોહ એને માટે કહ્યો ગુ. મે.

ન અપ્પાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે અપ્પુ સુદ્યાને (રદી) મારી આગળ કિરસો બધાન ક-
યો કે જ્યારે હોદ્દીયામાં અમારામાં અને હ-
જરત (સહ) માં સહ હ થઇ તો હું શામ દેશમાં
હતો. તેજ વખતમાં હજરતે [સહ] દેહ્યા કલ-
ખીને હાથ રમના બાદશાહ પર પત્ર મોકલ્યો,
તો દેહ્યા કલખીએ (રદી) રમના સરદારને પત્ર
આપ્યો, તેણે રમના બાદશાહને હવાલે કર્યો. ર-
મનો બાદશાહ એટલે હેરકલ તે વેળા શામમાં
આવ્યો હતો. હેરકલે કહ્યું આ શખ્સ જે પો-
તાને પેગમ્બર જાણે છે તેની કામનો કાંઈ હોય
તો તેને બુલાવો. તો કેટલાક કોરેશ સાથે મને
તેડું થયું. હેરકલે પૂછ્યું, તમે લોકોમાં આ પે-
ગમ્બરની સમાઈમાં વધારે પાસેનો કોણ છે ?
મેં કહ્યું કે હું છું. તો લોકોએ મને બાદશા-
હની આગળ બેસાડ્યો અને મારા સાથી મારી
પાછલ બેઠા. ફરી મુતરજેમ એટલે દુલાખિયો
બુલાવાયો. બાદશાહે મારા સાથીઓને કહ્યું,
હું આ શખ્સને કંઈ પૂછું છું. જો એ જૂઠું
કહે તો તમારે એને જૂઠુંવું. અપ્પુ સુદ્યાને
કહ્યું, બોદાની કસમ જો જૂઠું બોલવું પ્રગટ
થવાનો હું નહોત તો હું હજરત (સહ) ની
બાબતમાં કંઈક જૂઠું બોલતઃ—

બાદશાહ—આ પેગમ્બરનો હસબ નસબ
કેવો છે ?

અપ્પુ સુદ્યાને—અમારા લોકોમાં તે મા-
નીતા કુલનો અને ઉમદા ખાનદાનનો છે.

બાદશાહ—તેના બાપદાદામાં કોઈ બાદશાહ
પણ હતો ?

અપ્પુ સુદ્યાને—નહી.

બાદશાહ—નોબુવતનો દાવો કરવા પેહેલાં
કદી જૂઠું બોલવાનું તોહમત તેના પર મુકાયું છે ?

અપ્પુ સુદ્યાને—નહી. *

બાદશાહ—સરદાર લોક [મોટા મોટા]

* હજરત (સહ) સાથે બોલવામાં ઇસ્લામ
પેહેલાં પણ એવા પ્રખ્યાત હતા કે તેવણ એ ગુ-
ણને લીધે અહ અમીન કહેવાતા હતા. એ વાત
સૂરત આધરીસ મીશનના પાદરીએ પણ પોતાની
સત્યોદયમાં હજરત (સહ) ની તવારીખમાં કબૂલ
રાખી છે. ડા. મો.

તેને તાણે થાય છે અથવા મરીબ લોકો ?

અપ્પુ સુદ્યાને—મરીબ લોકો તાણે થાય છે.

બાદશાહ—તેના સાથી વધતા જાય છે
અથવા ઘટતા જાય છે ?

અપ્પુ સુદ્યાને—વધતા જાય છે.

બાદશાહ—તેઓ મોનો કોઈ તેના દીનથી
નારાજ થઈને ફરી પણ જાય છે ?

અપ્પુ સુદ્યાને—નહી.

બાદશાહ—તમારી તેની સાથે લડાઈ પણ
થઈ છે ?

અપ્પુ સુદ્યાને—હા.

બાદશાહ—(લાંબો હાલ પૂછતાં) કેવી
રીતે થાય છે ?

અપ્પુ સુદ્યાને—કદી તે અમારા પર જીત
મેળવે છે અને કદી અમે તેના પર જીત
મેળવીએ છીએ.

બાદશાહ—તે કદી વચન આપી દગો પ-
ણ કરે છે ?

અપ્પુ સુદ્યાને—કદી નહીં. પણ હવે અ-
મારી તેનાથી સલાહ થઈ છે. હવે તે શું ક-
રનાર છે તે જણાયું નથી. અપ્પુ સુદ્યાને
[રદી] કહે છે, બોદાની કસમ આ વાતસિવાય
બીજી કોઈ વાત હું મેળવી શક્યો નહીં.

બાદશાહ—તમારા લોકોમાં એવી રીતે
નોબુવતનો દાવો કોઈએ આગળ પણ કર્યો છે
કે નહીં ?

અપ્પુ સુદ્યાને—નહીં.

ફરી બાદશાહે દુલાખિયાને ક્યું તું કહે,
મેં તેના હસબ નસબ પૂછ્યા તો તે કહ્યું
તે માનીતા કુલનો તથા બાંચા ખાનદાનનો છે.
તો પેગમ્બરો એવીજ રીતે પોતાની કામમાં
શરીફ માનીતા અને ઉમદા ખાનદાનના થતા
આવ્યા છે. મેં પૂછ્યું કે તેના બાપ દાદામાં
કોઈ બાદશાહ હતો. તે કહ્યું કે નહીં. તો જો
કોઈ બાદશાહ થયો હોત તો હું કહેતે કે આ
શખ્સ નોબુવતની આડમાં પોતાના બાપ દાદાનું
રાજ્ય ચાહે છે. અને મેં તેને પુરું ચાલનાસ-
ઓનો હાલ પૂછ્યો કે સરદારો છે કે મરીબ.
તે કહ્યું કે મરીબ (બાપડા) છે. તો પેગમ્બરોનો
એવોજ હાલ છે, કે પ્રથમ મરીબ લોક તેમની

તામેદારી કરે છે. એટલે મોટા આદમી મગર-
રીને લીધે અભાગ્ય રહે છે. અને મેં પૂછ્યું કે
નોતુન્વતની આગળ કદી અનાથી જૂડી વાત
પણ સિધ્ધ થઈ છે. તે કહ્યું કે નહીં. તો મેં
નળ્યું કે જે આદમીએ વિષે કદી જૂઠું નહીં
કહે વાર તે ખોદા વિષે કેમ કરીને જૂઠું કહેશે.
અને મેં તને પૂછ્યું કે તેના લોક દીનથી ના-
રાજ થઈને ફરી પણ જાય છે (મુરતદ થાય છે)
તેં કહ્યું કે નહીં. તો ઈમાનનું દર જ્યારે દિલમાં
રચ્યું તો તેનો એવોજ હાલ છે. એટલે ઈમા-
નની એવીજ ખાસીયત છે કે તેમાં ફેરફાર થ-
તો નથી. અને મેં તને પૂછ્યું કે તેના લોક
વધતા જાય છે અથવા ઓછા થાય છે. તે કહ્યું
વધતા જાય છે. તો ઈમાનનો એવોજ હાલ છે
કે તેની અટતી થાય છે. તે એટલાં સૂધી કે
સમ્પૂર્ણ થાય. અને મેં પૂછ્યું કે તેની લડાઈનો શો
હાલ છે. તેં કહ્યું કે કદી તે જીતે છે અને
કદી અમો. તો પેગમ્બરનો એવોજ હાલ છે કે
પ્રથમ ઈમાનવાળાઓની આઝમાએશ થાય છે
ફરી શ્તેહનું પરિણામ મળે છે. અને મેં પૂછ્યું
કે તે દગો પણ કરે છે. તેં કહ્યું કે નહીં. તો
પેગમ્બરની એવીજ આદત હોય છે, તેઓ કદી
દગો કરતા નથી. અને મેં પૂછ્યું કે એવો દા-
વો તેની કામમાંથી કાઢ બીજા શખ્સે પણ
કર્યો હતો. તેં કહ્યું કે નહીં. તો જો એવો દાવો
કાઢ્યો કર્યો હતો તો હું એમ જાણુતે કે આ
શખ્સ પણ પોતાની કામના માર્ગ પર આલ્યો.
આગળાઓની જેમ જોને પણ લોભે પકડયો.
ફરી આદશાહે કહ્યું તે તમને શી ચીજ બતાવે
છે. મેં કહ્યું તે અમને નમાઝ, ઝકાત, સગાં-
ઓથી બલાઈ કરવી, અને પરહેજગારી શીખવે
છે. આદશાહે કહ્યું જો આ સર્વ વાતો સાચી
છે તો ખચીત તે શખ્સ પેગમ્બર છે. અને
હું પ્રથમથી જાણુતો હતો કે આ વખતમાં પે-
ગમ્બર થવો જોઈએ, પણ મારી ધારના આ ન-
હોતી કે તમો અરબ લોકોમાં થશે. અને જો
હું આ જાણુતે કે હું તેના સૂધી પોહોંચી શ-
કીશ તો હું તેના દીદારનો આશોક થતે અને
જો હું તેની પાસે હતો તો હું તેના પગ ધીતે.
અને જરૂર તેનું રાજ્ય અને હોકુમત મારા પ-

ગની નીચે સૂધી પોહોંચીશો. ફરી આદશાહે હજરત
(સલ)નો પત્ર માંગ્યો અને વાંચ્યો. જ્યારે તે પત્ર
વાંચી રહ્યો તો દરબારવાળાઓમાં ધણી વાત ચીત
થઈ, શોર બકોર શરૂ થયો. ફરી આદશાહના હુક-
મ પ્રમાણે અમને બહાર કાઢયા. અમુ સુધ્યાન
(રદી) કહે છે, જ્યારે અમો કઢાયા તો મેં પો-
તાના સાથીઓને કહ્યું, મોહમ્મદ (સલ) આ
મરતબે પોહોંચ્યો કે રમનો આદશાહ તેનાથી ડરે
છે. તો તે વેળાથીજ મને ખાતરી થઈ હતી કે હ-
જરત (સલ) સર્વ પર જીત મેળવશે. તે એટલાં
સૂધી કે ખોદાએ મને ઇસ્લામમાં દાખલ કર્યો. રા-
વી કહે છે, ફરી હેરકલે રમના સરદારને પોતા-
ના એક મકાનમાં ભેગા કર્યા અને બારણે ટાલાં
બાંધ્યા ફરી તેઓને કહ્યું, આ રમના લોકો! જો
કયામત સૂધી પોતાની હિદાયત તથા ભલાઈ આ-
હતા હો અને પોતાનું રાજ્ય સદા રહેવું ધારતા
હો તો આ પેગમ્બર પર ઈમાન લાઓ. ત્યારે
રમના સર્વ સરદાર લડકી ઉઠ્યા અને જંગલી
ગધિડાની જેમ બડકીને નાઠા પણ દરવાજા બંધ હ-
તા. ફરી આદશાહે તેઓને બોલાવીને કહ્યું, હું
તમારા ધર્મની મજબુતાઈની પરીક્ષા કરતો હતો
શાબાશ! જે વાત મને પસંદ હતી તે તમે કરી.
ફરી તો તે લોકોએ આદશાહને સિજદો કર્યો અને
ખુશ થયા. ” હેરકલ રમનો આદશાહ ખ્રીસ્તી
હતો. પોતાના ધર્મનો મહા વિદ્વાન હતો તેના
પર હજરત (સલ) ની નોતુન્વતની સત્તા સિદ્ધ
થઈ હતી. પણ પોતાની કામના ડરથી મુસલમાન
થઈ શક્યો નહીં. સને છ હિજરીએ હજરતે
[સલ] આદશાહો પર પત્રો લખી ઇસ્લામનું નો-
તરું કર્યું. સર્વ આદશાહોમાંથી ત્રણ આદશાહ
બગર લડાઈએ ઇસ્લામને સત્ય જાણી મુસલમાન
થયા. એક હજરાનો આદશાહ ખ્રીસ્તી, બીજો ય-
મનનો આદશાહ, ત્રીજો હિમાનનો આદશાહ. અ-
ને મોકલકેસ ઇસકંદરીયા તથા મિસરના આદ-
શાહે જેનું ધર્મ ખ્રીસ્તી હતું તેણે હજરતના પત્રનો
આ જવાબ લખ્યો કે તમારો કેવો ઉમદા ધર્મ
છે, તમો અસ્લાહની તોહીદ (એકમતા)નું નોત-
રું કરો છો, અને મૂર્ત પૂજા છોડવો છો. બે-
શક ઇસા (અલે) પછી એક પેગમ્બર મનાર છે.
મારી ધારના આ હતી કે કદાપી તે બીજો

કેથે થશે. અને તેણે કેટલુંક સાનું એક ખચ્ચર જેનું નામ દુલદુલ હતું અને જે સ્ત્રીઓ એટલે મારયા કિબતીયા તથા શીરીન હજરત (સલ) ને ભેટ મોકલી વલગણુ કરી, પણ મુસલમાન થયો નહીં. અને ઇરાનના બાદશાહે ગર્રીથી હજરતના પત્રને ફાડ્યો. હજરત (સલ) ની બદ દાઆથી તેના છોકરાએ તેનું પેટ ચીર્યું. આમર ફારૂક તથા હજરત ઉસમાન (રદી) ની ખિલાફતમાં સર્વ મુલક ફતેહ થયા કોઇ બાદશાહનું ઝોર નહીં રહ્યું. ઇસ્લામ થયું. હિન્દુસ્તાનમાં ખ્રીસ્તીઓ કહે છે કે ઇસા (અલ) પછી કોઇ પેગમ્બરના થવાની ખબર નથી તે ખોટું કહે છે. કારણ કે ખુદ ઇનજીલમાં સુવારતા હસ્તી ધરાવે છે કે ઇસા પછી ફારૂકલીત એટલે અમારા હજરત [અહમદ] આવશે * ખીજી દલીલ આ કે હજરત (સલ) ના વખતના ખ્રીસ્તી બાદશાહોએ ઇસા (અલ) પછી નખી થવાનો ઇક્રાર કર્યો છે જેમકે હેરકલ તથા મોકવકેસની વાતથી સિધ્ધ થયું. અને હબશનો બાદશાહ તો ખુલ્લી રીતે (એ આધારે) મુસલમાન થયો. અને કોઇ બાદશાહે હજરત (સલ) ને આ કહ્યું નથી કે ઇસા (અલ) પછી કોઇ પેગમ્બર થનાર નથી તમે શા માટે પેગમ્બરીનો દાવો કરો છો? તો સિધ્ધ થયું કે ઇસા (અલ) પછી પેગમ્બરીનો નકાર કરવો તે સત્યને ધૂપાવવું તથા બેઇનસાદી છે.

૨૧૧૮ મુસલિમમાં હોજેશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફિતનાની બાબતમાં ફરમાવ્યું કે તેમાંની ત્રણ ચીજો કોઇ ચીજને છોડે એમ લાગતું નથી. અને તેમાંના કેટલાક ફિતના ગરમીની આંધી (વટોલીયા) સરખા છે. તેમાંના કેટલાક નાના છે અને કેટલાક મોટા છે.

ફાયદો એટલે ત્રણ પ્રસાદ જગતમાં ફેલાનાર છે અને બાકીના જૂદી જૂદી તરેહના થશે, કોઇ જોછો કોઇ વધારે. આ ત્રણ પ્રસાદોથી કયા ફસાદ મતલબ છે તે જણાયા ન-

* ફારૂકલીત શબ્દથી હજરત (સલ) વિષે અપાઠલી બશારતની તપાસ મારી ચોપડી ફિલસોફીના કસોડીમાં તથા ઇન્હાફિલ હક યા. ૨ પૃષ્ઠ ૧૫૫-૧૬૮માં ધણી લખાણથી છે. યા. મો.

થી. કેટલાક કહે છે કે એક ફસાદ તો તુરકો-ઓની કતલ એટલે ચંગીઝખાન અને હલાકુના વખતનો આમ કતલ. ખીજો દબ્બાલનું નીકળવું. ત્રીજો ચાળુજ આબુજનું જાહેર થવું. **વહાહો આલમ.**

૨૧૧૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમારી અગ્નિ એ જહનંમની અગ્નિનો સિતરો ભાગ છે. સહાબાએ કહ્યું યો રસૂલુલ્લાહ જો આજ હોત તો (બાળવા માટે) બસ થાત. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે એના કરતાં અગણોતર ધણી વધારે છે દરેક ભાગ એના જેવી ગરમી રાખે છે. બોખારીમાં આ શબ્દ વધારે છે “તમારી અગ્નિ જેને આદમ પુત્ર [માયુસ] સળગાવે છે.”

ફાયદો એટલે દોઝખની અગ્નિની આગળ દુન્યાની અગ્નિની ગરમી ધણીજ ઓછી છે. ફરી જ્યારે આ અગ્નિની ગરમી માયુસ સહીદ શકતો નથી તો દોઝખનો શેષ હાલ થશે. બોખારી પનાહ.

૨૧૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે હરામ ખીનતે મિલહાન [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતના કેટલાક મારી આગળ લાવવામાં આવ્યા જેઓ અલ્લાહના માર્ગમાં ગાઝીયો છે. આ દરવાની વચ્ચે બાદશાહોની જેમ તખ્તો પર સ્વાર થયા છે.

ફાયદો ઉમ્મે હરામ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) મારા ઘરમાં સૂઈને હસતા જાગ્યા. મેં કહ્યું યો રસૂલુલ્લાહ આપ શા માટે હસો છો? ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. † અલ્લાહે ખ્યામમાં જતાવ્યું કે તારી ઉમ્મતની આવી ચઢતી થશે કે વહાણો પર બેસી બાદશાહોની જેમ જેહાદ કરશે. ઉમ્મે હરામે કહ્યું, યો હજરત (સલ)! મારે માટે દોઆ કરો કે ખોદા મને પણ તે ગાઝીયોમાં ભેગી કરે. હજરતે (સલ) દોઆ કરી. જેમકે મોઆવિયા (રદી) ના વખતમાં વહાણ પર બેસીને જેહાદ થયો. ઉમ્મે હરામ પણ ગાઝીયોમાં દાખ-

† આ હદીસનો વધુ જોલાસો હદીસ નાં ૧૨૦૬, ૧૨૧૦ માં તથા તેની નોટમાં છે. યા. મો.

હતી. ફરી વહાણ ઉપરથી ઉતરી સ્વારી પ-
રથી પડી ગઇ અને મરણ પામી.

૨૧૨૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું કે ઇબ્રાહીમ (અલે) થી વધુ શક ક-
રવાને અમે લાગ્યેક છીએ. જ્યારે ઇબ્રાહીમે
કહ્યું “ઓ મારા પરવરદિગાર તું મને દેખાડ કે-
વી રીતે તું મુરદાં જીવતાં કરે છે? અલ્લાહે
કહ્યું શું તને એવું, યકીન નથી. ઇબ્રાહીમે
કહ્યું કેમ નથી [યકીન છે] પણ મારા દિલને
શાન્તિ થાય.” જા અને અલ્લાહ રહમ કરે લૂત (અલે)
પર તેણે આશા કરી હતી કે ખતીત હું એક મજબૂત
મકાનની પનાહ લઈશ. અને જેટલી લાંબી મુ-
દત યુસોફ (અલે) કેદખાનામાં ઠેર્યા તેટલું જો
હું ઠેરતે તો યુલાવનારની વાત હું માનતે (એ-
ટલે તકરાર કરતે નહીં તેની સાથે ચાલ્યો જતો)

ફાયદો હજરતે [સલ] હજરત ઇબ્રાહીમ
(અલે) તું વર્ણન કરી એક શંકા દૂર કરી. એ-
ટલે જો કોઇ કહે કે હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે)
ને મુરદાં જીવતાં થવામાં શક હતો માટે જોવા-
ની દરખાસ્ત કરી. અને અમારા નખીએ (સલ)
હી એવી માંગણી કરી નહીં. તો હજરતે [સલ]
અ શુબહ (શંકા) ને આવી રીતે દફે કર્યો કે
મેં તો મુરદાં જીવતા થવામાં કંઈ શંકા કે
સન્દેહ નથી તો ઇબ્રાહીમને તો શક કે સન્દેહ
થાય જો શેનો. જો ઇબ્રાહીમને શક થતે તો અ-
મને પણ જરૂર થતે. અને હજરત લૂત (અલે)
નો કિસ્સો આ છે કે જ્યારે કાફરોએ હજરત
લૂત (અલે)ના મેમાનોની આજ્ઞા લેવા આહી તો હજરત
લૂત (અલે) ઘણા ગમગીન થયા અને ગભરાયા.
અને તે સેળા આ આશા કરી કે કદાપી કા-
ફિરોને દફે કરવાનું મને જોર હોત, પનાહ લે-
વા કોઇ મજબૂત જગ્યા મળત. હજરતે (સલ)
આ કિસ્સાની તરફ ધસારો કર્યો કે ખોદા લૂત
પર રહમ કરે ખોદા સિવાય પર ભરોસો કરવો
એટલે મજબૂત જગ્યાની આશા કરવી નોખુવ-
તની શાનને છજીતી નહોતી. અને હજરત યુ-
સોફ (અલે) નો કિસ્સો આ છે કે જ્યારે જ-

જા એટલે આથી કે ખોદાએ મારી માંગણી
સ્વીકારી. શા. મો.

લીખાની મતલબ યુસોફ (અલે) થી પાર નહીં
પડી તો તેણીએ તેમને તોહમત મુકીને કેદ
કરાવ્યા. તેવણુ ચઘિદ વર્ષ કેદમાં રહ્યા. જ્યારે
બાદશાહની નજીક ખવાળની મતલબ બયાન ક-
રવાને લીધે યુસોફ (અલે) ની સમ્પૂર્ણતા (કમાલ)
પ્રગટ થઇ તો તેમને બોલાવ્યા. હજરત યુસોફ
બોલાવનાર સાથે મયા નહીં. અને તેવણુ ધાર્યું
કે પ્રથમ બેકસૂર થવું સિધ્ધ થાય ફરી કેદ-
માંથી નીકળું. તો તેવીજ રીતે નિરાપરાધ તથા
પાકદામની સિદ્ધ થયા પછી બાદશાહ પાસે ગ-
યા. હજરતે (સલ) આ હદીસમાં હજરત યુસોફ
(અલે) ના થોભવાની તથા ધીરજની તારીફ કરી,
કે લાંબી કેદ હોવા છતાં તહદીક કર્યા વગર
કેદખાનાથી નીકળ્યા નહીં. હું આટલી વાર લ-
ગાડતે નહીં તેડનાર સાથે ચાલ્યો જતો.

૨૧૨૨ મુસલિમમાં અયુ જર્ [રદી] થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે
નૂર છે હું તેને કેવી રીતે જોજી. ” હજરત (સલ)
ને પૂછ થઇ કે શું આપે પરવરદિગારને જોયો છે ?
ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો એટલે તેની પાક ગત ઉપર નૂરે
જલાલના પરદા છે દુન્યામાં આંખને જોવાની
તાકત કયાં ?

૨૧૨૩ બોખારીમાં અયુ સઈદ (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અ-
મ્માર પર અફસોસ છે એ તેઓને જનત ત-
રફ બોલાવે છે અને તેઓ એને અગ્નિ તરફ તેડે છે.

ફાયદો જ્યારે અલી મુરતગ્ન તથા મો-
આવિયા (રદી) માં લડાઇ થઇ ત્યારે અમ્માર શ-
હીદ થયા. * આથી જણાયું કે ઇમામ બરહકની

* શરહ મશરિકે જોતાં પ્રગટ થાય છે કે આ
હદીસને હજરત મોઆવિયા (રદ) ના લશકરથી અ-
મ્માર (રદી) ના કતલ થવા સાથે કરી સંબંધ ન-
થી. કારણ કે જ્યારે અમ્માર તથા તેમના માબાપ
મુસલમાન થયા ત્યારે કાફરોએ એઓને પકડ્યા.
એઓ તેઓને ઇસ્લામનું નોતર કરતા હતા, અને
તે કાફરો ઇસ્લામ છોડવાની જબરાઇ કરતા હતા.
આખર એઓએ ઇસ્લામ છોડવાનો નકાર કર્યો.
ફરી તેઓએ એમના મા બાપને કતલ કર્યા. ઇસ્લા-
મમાં પ્રથમ એઓજ કતલ થયાં છે અને અમ્માર-
ને દુઃખ આપવા લાગ્યા. તે વિષે હજરત [સલ] આ
હદીસમાં ફરમાવે છે. શા. મો.

તાબેદારી કરવી જનતમાં જવાનું કારણ છે, અને બાબત તથા નાફરમાની દોષખમાં જવાનું સાધન છે.

૨૧૨૪ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને અફસોસ થાઓ ! હિજરતનો મામલો ભારી છે. શું તારી પાસે ઊંટ છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું તેની ઝકાત આપે છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું તેને દૂધ પીવા માગેલું પણ આપે છે ? તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું શું તું પાણી ઉપર તેને લાવવાને દિવસે તેને દોહડે છે ? (એટલે ગરીબોને તે વેળા દૂધ આપે છે ?) તેણે કહ્યું હા. હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તો તો ગામડાઓમાં જે શેહરોથી પાછલ છે અમલ (કરની) કર્યા કર. કારણ કે ખચીત અલ્લાહ તારા અમલમાંથી કંઈ ઘટાડશે નહીં. ” એક ગામડાઓએ હજરત (સલ) થી હિજરત કરવાની માંગણી કરી તેને હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો કુરઆન તથા હદીસમાં હિજરત કરનારાઓની પ્રજ્વલત ધણી વર્ણન છે તેને પણ હિજરતનો શોખ થયો હજરતે (સલ) તેનું ગળું નહીં જોયું કે તે પોતાનું વતન છોડી હિજરતની તકલીફ ઉઠાવી શકે માટે હિજરત કરવાથી રોક્યો અને ફરમાવ્યું કે પોતાના વતનમાં ઝકાત અને ખૈરાત કર્યા કર. હજરતે (સલ) નમાઝ રોઝાનું તેની આગળ વર્ણન રચ્યું નહીં કારણ કે જે શખ્સ ઝકાત અને ખૈરાત આપે છે તે નમાઝ રોઝા જરૂર કરતો હશે જેમાં માલ કંઈ ખરચ થતો નથી.

૨૧૨૫ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ યકરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તને અફસોસ છે તે તારા સાથીની ગરદન કાપી છે. હાય તે તારાવાળાની ગરદન ઉઠાવી છે. ” આ હજરતે કેટલીક વાર ફરમાવ્યું.

ફાયદો એક શખ્સે બીજા શખ્સની સામે તેની તારીફ કરી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી. એટલે તારીફ કરવી માણસને માટે ઊંચે (ઘાતક વસ્તુ) છે. કેમકે તે ગરરીમાં પડે છે કે હું આવો છું. અને જ્યારે મગરૂરી આવી તો મોટા મરતયા મેળવવાથી અભાગ્યો રહ્યા.

૨૧૨૬ યોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેની માને અફસોસ તે લડાઇ લગાડનાર છે. કદાપી તેનો કાષ્ટ મદદગાર થાત ” એટલે અયુ બસીરનો.

ફાયદો હજરત (સલ) તથા કૌરેશમાં આ સુલેહ થઇ હતી કે કૌરેશનો માણસ જો હજરત [સલ] પાસે આવે તો હજરત તેને પાછો આપે. અને જો હજરત (સલ) નો આદમી કૌરેશ પાસે આવે તો તેઓ આપે નહીં. તો એમ થયું કે આ સુલેહ પછી અયુ બસીર કૌરેશના લોકોથી ભાગીને હજરત પાસે મદીનામાં આવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે આ શખ્સ સુલેહ તોડવા આહ્વાન કરાવવા માંગે છે. અયુ બસીરનો બાકી કિસ્સો અધ્યાય છઠ્ઠામાં આવી ગયો છે. *

૨૧૨૭ મુસલિમમાં જાબર [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારી કમખખતી છે જો હું અફલ નહીં કરું તો તને નુકસાન છે અને ધારી છે.

ફાયદો એક મુનાફકે બેઅદબીથી કહ્યું કે ઓ હજરત (સલ) આપ વેહેંચણીમાં ઇન્સાફ કરતા નથી ત્યારે હજરતે [સલ] આ હદીસ પ્રમાવી. એનો કિસ્સો આ કિતાબમાં ધણી વાર આવી ગયો છે. †

૨૧૨૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એડોને ખરાખી છે અગ્નિથી

ફાયદો હજરતે (સલ) કેટલાક લોકોને જોયા કે તેઓએ વોળું કચું પણ તેઓની એડી સુકા રહેલી છે, ત્યાં પાણી લાગ્યું નથી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ પ્રમાવી, અને ફરમાવ્યું કે વોળું કર્યા કરો કેથે સુકું રહે નહીં.

૨૧૨૯ યોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે એડીયોની નસને ખરાખી છે દોષખથી.

ફાયદો એટલે જો વોળુંમાં એડી ઉપર-

* વાંચો હદીસ નાં ૧૨૪૧ જુ. મો.

† વાંચો હદીસ નાં ૩૬૮, ૨૧૯૬ વજેરે. જુ. મો.

ની નસ (ઓરકુખ, કુચા) સૂકા રહેશે તો દોઝખમાં બળશે. આ બંને હદીસાથી સાફ જણાય છે કે આખા પગને વોળુમાં ઘાવો ફરજ છે. જરા પણ સુકું રાખવાનો એવો ચુનોહ છે કે જેનું પરિણામ દોઝખ છે. આ બંને હદીસાથી જણાયું કે વોળુની આયતથી પગ ઉપર મસહ કરવાનું શીઆ જે સમજે છે તે ગલત છે. કુરઆનની મતલબ હજરત (સલ) કરતાં સારી કાણુ સમજી શકે છે ?

૨૧૩૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઝૈનખ ખીનતે જહશ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અરબોને ખરાળી છે તે બલાથી જે પાંસે થઇ છે. આજને દિવસે યાજૂજ માજૂજની દીવાર આટલી ખુલી છે અને (એને બતાવવા માટે) હજરતે અશુદ્ધીથી તથા તેની પાસની આંગળીથી ગોલાકાર (હલકો) બનાવ્યો. (એટલે આ ગોલાકારની બરાબર તે દીવારમાં સુરાખ થયો છે.) હજરત ઝૈનખે કહ્યું. અમારામાં સારા લોકો હોવા છતાં શું અમા હલાક થઇશું ? હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું હા, જ્યારે બી ધણી ફેલાય ત્યારે (એટલે જ્યારે દુન્યામાં ચુનોહ અને બદકારી ધણી વધે છે અને નેક લોક ઓછા થાય છે ત્યારે નેક અને બદ સર્વ હલાક થાય છે.)

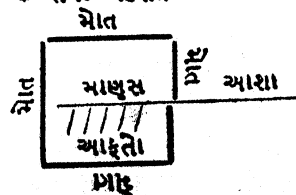
ફાયદો હજરત ઝૈનખ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) સૂધને જાગ્યા. એહરે મુખારક ડરને લીધે લાલ થયો હતો. કહેતા હતા લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહ ફરી આ હદીસ ફરમાવી. હજરત (સલ) ના વખતથી તે દીવારમાં કાણું પડ્યું ફરી તેના દીન પરતી દીન વધારે છે. તે એટલાં સૂધી કે કેયામતની નજદીક માર્ગ પડી જશે. યાજૂજ માજૂજ નીકળીને સઘળા જહાનને તબાહ કરશે. જે કે તે બલા તમામ જહાનમાં ફેલાશે પણ હજરતે (સલ) અરબનું ખાસ નામ એટલાં માટે લીધું કે હજરતને લીધે અરબથી યાજૂજ માજૂજને ધણી દુશ્મનાઇ થશે.

૨૧૩૧ મુસલિમમાં અયુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તમામ જહાનના પરવરદિગારની નજદીક સર્વ લોકોથી આ શખ્સ મોટો સાફી છે. એટલે તે પુરૂષ જે દળગલથી અધડશે.

ફાયદો સહી મુસલિમમાં રિવાયત છે કે જ્યારે દળગલ પ્રગટ થશે તો એક ઈમાનદાર પુરૂષ તેની આગળ જશે અને લોકોને કહેશે આ તો દળગલ છે એનું વર્ણન હજરતે (સલ) કર્યું છે. તો દળગલ તે ઈમાનદારને મારપીટ કરીને બોલાવશે અને કહેશે હવે પણ તું મારા પર ઈમાન લાવતો નથી ? ઈમાનદાર કહેશે તું જૂઠો મસીહ છે. ફરી દળગલ તેના માથા પર કરવત મેલાવી ચીરાવશે, તે પછી તેને ઝિન્દો કરશે, ફરી કહેશે તું મારા પર ઈમાન લાવ. મુમિન કહેશે હવે તો મને તારા જૂઠ તથા કુદરની ધણી ખાતરી થઈ. એટલે તેની પણ હજરત (સલ) ખબર આપી ગયા છે કે દળગલ એક શખ્સને મારીને જીવતો કરશે. તેને જણાશે કે તે શખ્સ હુંજ છું. ફરી મુમિન કહેશે આ લોકો ? હવે મારા પછી એને કાઢના મારવાની કે જીવડાવવાની શક્તી નથી. ફરી દળગલ તેને પકડશે કે જીખહ કરે તો તે જીખહ કરી શકશે નહીં. ફરી તેને અગ્નિમાં નાખશે. લોક જાણશે કે તે અગ્નિમાં છે પણ જુઓ તો તે જનતમાં હશે. ફરી હજરતે [સલ] આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખોદાની નજદીક આ મુમિનની શાહેદી ધણી ઉમદા છે.

૨૧૩૨ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મસજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ માણસ છે અને આ તેનું મોત છે, જેણે તેના પર ઘેરો ઘાલ્યો છે અને આ (લીટી) જે બહાર નીકળી છે તે તેની આશાઓ છે, અને આ નાની નાની રેખા છે તે તેની આફતો છે. તો જો આ આફત ચૂકી તો આ આફતે ડસ્યો, અન જો આ આફતથી બચ્યો તો આ આફતે કસ્યો. હજરતે મોરખ્યા (ચોરસ) રેખા પાડી અને એક લીટી તેની વચ્ચે પાડી બહાર ખેંચી અને આ વચ્ચે વાળી રેખાની એક તરફ નાની નાની રેખા પાડી તે વેળા આ ફરમાવ્યું. *

* તેના નકશો.

ફાયદો આ હદીસમાં હજરતે (સલ) ખાલુસના લોભ, બેવકુફાઈ બયાન કર્યા, કે મોત-તો ચોતરફથી ઘેરો નાખી બેઠ્યું છે અને સંકો આફતો અને દુઃખો તો સામે છે, જે એકથી બચે તો બીજાથી બચી શકતો નથી છતાં દુન્યા છોડતો નથી સતોષ પકડતો નથી. લોભની તો એવી દશા છે કે પચાસ વર્ષની ઉંમર નહીં અને સો વર્ષનો સામાન તૈયાર કરે છે. માલુસ ધણુંજ ઊંધણુસી તથા ખીલકુલ પરિણામ વિચારનાર નથી.

૨૧૩૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખેંચરનો બોજ ઉઠાવવો અફઝલ નથી આ બોજ ઉઠાવવો અફઝલ છે. એ અમારા પરવરદિગાર આ પાક તથા સુથર છે ” મસજીદ બનાવતી વખતે ઇંટો ઉઠાવતી વેળા હજરત (સલ) કહેતીની રૂએ આ કહેતા હતા.

ફાયદો મદીનાના લોકો ખેંચરથી ખજૂર ઉઠાવી લાવતા હતા તો ફરમાવ્યું કે મસજીદ માટે ઇંટો લાદવી ખેંચરના ખજૂર લાદવા કરતાં શ્રેષ્ઠ તથા સરસ છે. કેમકે એમાં દુન્યાનો લાભ છે અને તેમાં આખેરતનો ફાયદો છે.

૨૧૩૪ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે જે ખોદાએ ચાહ્યું તો આ મળલ (દરવાની જગ્યા) છે. ” મસજીદની જગ્યા ઉપર હજરત (સલ) ની ઊંટડી બેઠી ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો હજરત (સલ) જ્યારે મકાથી હિજરત કરી મદીને પધાર્યા તો મદીનાના દરેક રહસિ દરખાસ્ત કરી કે હજરત (સલ) અમારા મકાનમાં પધારો. હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે મને એમાં કશો અખત્યાર નથી જ્યાં ખોદાની મરજી હશે ત્યાં આ ઊંટડી બેસશે. તો જ્યાં હાલમાં હજરત (સલ) ની મસજીદ છે ત્યાં ઊંટડી બેઠી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. અબુ ઐયુબ અન્સારી (રદી) તું ધર ત્યાંથી પાસે હતું હજરત ત્યાં કેટલીક મુદત રહ્યા. ફરી મસજીદ બની અને ત્યાં ધર બન્યું અને લાંજ કબર મોખારક બની.

૨૧૩૫ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અ-

બ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ જબરહલ (અલે) છે પોતાના ઘોડાનું માથું પકડેલા છે અને તેમના પર લડાઈનો અસખાબ છે.

ફાયદો જંગે ખન્દક પછી જ્યારે બની કારેન્ન ઉપર હજરતે (સલ) ચઢાઈ કરી ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. એનો બાકીનો કિસ્સો ત્રીજા અધ્યાયમાં આવી ગયો.

૨૧૩૬ મુસલિમમાં અબ્બાસ બીન અબ્દુલ મુતલેબ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ વખતે તંનુર (ભટ્ટી) સળગ્યું ” (એટલે લડાઈની ભટ્ટી સારી રીતે સળગી ધણી હુમસાણુની લડાઈ થઈ) હોનેનની લડાઈને દિવસે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું.

ફાયદો ફરી હજરતે કેટલીક કાંકરી કાઢિરો તરફ ફેંકી અને ફરમાવ્યું “ કબ્રખાના રખખની કસમ કાઢિરો બાગ્યા ” ફરી કાઢિરોની હાર થઈ.

૨૧૩૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં મિસવર બીન મખરમા તથા મરવાન બીન હકમ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ ફલાણો શખ્સ છે અને તે તે લોકોમાંથી છે જેઓ કુરખાનીના ઊંટોને ધણું માન આપતા હતા. માટે કુરખાનીના જનવરો તેની આગળ કરો ” એટલે કેનાના લોકોનો પુરૂષ, જેણે કોરૈશના કાઢિરોને કહ્યું મને છોડો (જવાદો) હું તેની પાસે એટલે હજરત (સલ) ની પાસે જઈ છું. ફરી જ્યારે તેણે હજરતને જોયા ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું. રાત્રી કહે છે કે ફરી જ્યારે મિકરઝ બીન હફસ હજરત (સલ) પાસે આવ્યો તો હજરતે કહ્યું આ મિકરઝ બીન હફસ છે? અને એ બદકાર પુરૂષ છે. અને એણે પથુ કોરૈશને કહ્યું હતું મને જવા દો હું હજરત પાસે જઈ છું.

ફાયદો હિજરી છઠ્ઠે વર્ષે હજરત (સલ) ઉમરો કરવા મદીનાથી ચાલ્યા કોરૈશના કાઢિરોથી લડવાનો વિચાર નહોતો. કુરખાનીના ઊંટ હજરત (સલ) સાથે હતાં. સહાબા એહરામ ખાંધતા હતા. જ્યારે મકા પાસે હોદ્દીયા મથકે પોહોંચ્યા

તો કોરેશના કોરેશને હજરતને મકામાં જવાથી રોક્યા. તેઓ બીધા કે કદાપિ ઉમરાના બહાનાથી હજરત (સલ) અમને મારવા આવ્યા હોય. ત્યારે કેનાનાની કોમના એક શખ્સે કોરેશને કહ્યું કે હું હજરત પાસે તપાસ માટે જઈ છું. જ્યારે તે આગળ આવ્યો ત્યારે હજરતે કુર્યાનીના ઊંટ તેની સામે કરાવ્યા કે જેથી તેને ખાતરી થાય કે ઉમરા સિવાય બીજા કોઈ વિચાર નથી. ફરી જ્યારે તે પાછો ફર્યો તો તેણે કોરેશના કોરેશને કહ્યું કે આ લોકો તો દર્જન (જીવારત) માટેજ આવ્યા છે તેઓની સાથે કુર્યાની છે. ફરી કોરેશના કોરેશને મોકરેએને તપાસ માટે મોકલ્યા. બાકી કિસ્સો કંઈ વાર આવી ગયો છે.

૨૧૩૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં મોઆવિયા બીન સુફ્યાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ દિવસ આશુરા છે. અલ્લાહે એનો રોઝો તમને ફરજ કર્યો નથી પણ હું રોઝદાર છું માટે જેને રોઝો રાખવો પસંદ હોય તે રોઝો રાખે અને જેને રોઝો નહીં રાખવો પસંદ હોય તે રોઝો નહીં રાખે.

ફાથેદો મોહરમની દશમી તારીખનું નામ અશુરા છે. એનો રોઝો ફરજ નથી સુનત છે. હજરતે એનો રોઝો રાખવા નહીં રાખવાનો અખત્યાર આપ્યો છે. જેથી જીજ્ઞાસકે સુનત મોઅકાદ નથી.

૨૧૩૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અશુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ મારી કોમનો એટલે બની તમીમનો સદકો છે.

ફાથેદો જ્યારે બની તમીમની કોમ ઝકાતનો માલ લઈ આવી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. બની તમીમને હજરતે (સલ) પોતાની કોમ એ માટે કહી કે તેઓ મોજરની આલાદ છે. અને મોજર હજરતના (વંશમાં) દાદાઓમાંથી છે. અને કેટલાક કહે છે કે હજરતની નનમાલથી બની તમીમને સગાઇ છે.

૨૧૪૦ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે આ અને આ બરાબર છે ” એટલે

અટલી આંગળી અને અંગુઠો.

ફાથેદો માલુસના ખૂનનો પૂરો બદલો (દિયત) હજાર દીનાર અથવા દસ હજાર દિરમ અથવા સો ઊંટ છે. અને આંગળીનો બદલો પૂરી દિયતનો દસાંશ છે. એટલે સો દીનાર અથવા હજાર દિરમ અથવા દસ ઊંટ. મતલબ આ છે કે સર્વ આંગળીઓની દિયત બરાબર છે નાની હોય અથવા મોટી હોય.

૨૧૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે શા માટે તેના ચામડા (એટલે નમુનાની મરેલી બકરીના ચામડા) ને નહીં લીધું, ફરી તમોતેને રંગીને તેથી લાભ લેતો.

ફાથેદો હજરત મેમૂતા (રદી) ની બકરી મરી ગઇ. તેને ઉકરડા ઉપર નાખી ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે મરેલા જીવનની ખાલ સાફ કર્યો પછી કામમાં લાવવા લાગ્યે છે. મોતથી ખાલ હરામ થતી નથી.

૨૧૪૨ બોખારીમાં અશુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતની હલાકી કોરેશના છોકરાઓને હાથે છે.

ફાથેદો સહી બોખારીમાં રિવાયત છે કે મદીનામાં હજરત (સલ) ની મસજિદમાં મરવાનની સામે અશુ હોરેરા (રદી) એ આ હદીસ બયાન કરી. મરવાને કહ્યું ખોદા તેઓ પર લાનત કરો શું તેઓ છોકરા થશે ? અશુ હોરેરાએ (રદી) કહ્યું જો હું ચાહું તો તેઓના નામ પણ લગી કે ફલાણા અને ફલાણા. એટલે કોરેશની કોમથી કેટલાક યુવાન ખોદાથી નડર બેઅકલ હાકેમ થશે. મુસલમાનોની બેઇઝઝતી તથા ખૂનરેઝી નાહક કરશે જેમકે યઝીદ પલીદ તથા વરવાનની બણી ઓલાદ તથા કેટલાક અબ્બાસી બાદશાહ આ હદીસ મોઅજેઝો છે કે જેવી રીતે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું તેવું થયું. એનું વિસ્તારથી બયાન તવારીખમાં વર્ણવ્યું છે.

૨૧૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અશુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે મારી ઉમ્મતમાંથી તેઓ ફજ્જલ ઉપર ધણા સખત છે ” એટલે બની તમીમ.

કાચદોઢા એટલે જ્યારે દળદળ નીકળશે તો બની તમીમની કામ ઉપર તેનો કાણ ચાલશે નહીં.

૨૧૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે કબ્રખાના રખની કસમ તેઓ ધણી નુકસાની ખમનાર છે. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ! આખના ઉપર મારાં માં ખાપ વસાવ જાય (દિ-દા થાય) તેઓ કાણ છે? હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તેઓ ધણા માલ વાળા છે. પણ જે આવી રીતે અને આવી રીતે અને આવી રીતે પોતાને આગળ પાછળ જમણે ડાબે આપે તે નુકસાની પામનાર નથી પણ એવા ધણા ઓછા છે. કાંઈ પણ જાંટવાળો કે ગાયવાળો કે પકરાંવાળો તેની ઝકાત નહીં આપશે તો તે પ્રાણીઓ જે છે તેથી મોટાં તાજાં થઈને કયામતને દિવસે આવશે, તેઓ પોતાના શીંગથી તેને ભોકશે અને પોતાની ખરીયોથી તેને કચડી નાખશે. જ્યારે પાછલા જનવર ચાલ્યાં જશે તો પાછાં પેટેલાં આવશે તે એટલાં સુધી કે લોકોમાં ધનસાફ થશે.

કાચદોઢા અયુ જર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) કબ્રખાના છાયામાં બેઠા હતા જ્યારે મને જોયો ત્યારે આ હદીસ ફરમાવી. એટલે માલદાર સખી ઓછા થાય છે બખીલ ધણા થાય છે ન તેઓ ઝકાત આપે ન ખરીયાની ખખર થયે. જ્યારે કયામતના અજબમાં સપડાશે ત્યારે તેઓની નુકસાની સિખ થશે.

૨૧૪૫ બોખારીમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે બને (એટલે હાડકી તથા ગોવર) જીનોનું ખાણું છે. અને વાત આ છે કે નસીબીનના જીનોના પરતિનિધિઓ મારી પાસે આવ્યા અને તેઓ સા-જા જીનાત છે. ફરી તેઓએ મારેથી ખોરાકની માંગણી કરી તો મેં અલ્લાહથી તેઓ માટે દોઆ કરી કે તેઓનું કાંઈ હાડકા પર કે ગોવર [ચિક હાણું] ઉપર જવું થાય તો તેઓને તે માંથી ખાણું મળે" હજરતે [સલ] અયુ હોરેરા [રદી] ને ફરમાવ્યું કે તું મારી પાસે હાડકી તથા ગોવર નહીં લાવ. અયુ હોરેરા (રદી) એ ફરમાવ્યું હાડકી તથા ગોવર નહીં લાવવા-નું શું કારણ? ત્યારે હજરતે આ તેમને ફરમાવ્યું.

કાચદોઢા અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] મને પ્રમાણું કે મારે વાસતે ખડુ લાવ, કે હું ઇસ્તિનજ્જે કરું અને હાડકી તથા ગોવર નહીં લાવ. ત્યારે મેં તેનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે હજરતે આ હદીસ ફરમાવી. નસીબીન એક શહેરનું નામ છે. ત્યાંના જીનાત મુસલમાન થયા હતા. માટે હજરતે [સલ] તેમની તારીફ કરી તથા દોઆ કરી. હજરતની દોઆથી હાડકી પર માંખ જમે છે તેને જીના ખાય છે. અને ગોવર ઘાસ થાય છે તેને તે-ઓના ઠોર ખાય છે માટે હાડકી તથા ગોવર-થી ઇસ્તિનજ્જે મના થયો.

૨૧૪૬ મુસલિમમાં અયુ એમિદા ખીન જરાહ † (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તે (માછલી) ખોરાક છે, અલ્લાહ તગારે માટે કાઢી. શું તમારી પાસે તેના માં-સમાંનું કંઈ છે કે તમે મને ખવરાવો? અયુ એમિદા કહે છે કે અમે રસુલુલ્લાહ કને તેમાંનું મોકલ્યું તો આપે ખાધું." સમુદ્રે મરેલી મા-છલી ફેંકલી તેના વિષે હજરતે આ ફરમાવ્યું.

કાચદોઢા આ કિતાબના મુળ રચનાર સગાની કહે છે, અલ્લાહ તેની આશાઓને પોતાના રાજ્યને લીધે પુરી કરે, અને તેની વાતોને પોતાની ફ-લીલોથી સત્ય કરે કે સને ૬૨૨ ના રખીજલ અવવલની તા. ૧૧ મી એ રાતના હું સૂતા લાગ્યો. અને મેં કહ્યું ઓ અલ્લાહ તું આજ રાત્રે ખ્યાલમાં તારા નખી હજરત મોહમ્મદ (સલ)ની જિયારત કરાવ. કેમકે તેમના વિશેના શોખને તું જાણે છે. ફરી રાતના જાંઘ પછી મેં જોયું કે જાણે હું ત્યાં નખી [સલ] એક માળ પર છી-એ અને તારા ખીજ સાથીઓ માળની સીડી-ની પાસે નીચે છે. મેં કહ્યું ઓ રસુલુલ્લાહ! સમુદ્ર જે મરેલી માછલીને ફેંકે તેના વિષે આપ શો હુકમ ફરમાવો છો? શું તે હલાલ છે? હજરતે મારી તરફ હસતાં ફરમાવ્યું હા, ફરી મેં મારા સાથીઓ કે જેઓ સીડી પાસે હતા તે-ઓ તરફ ઇશારા કરીને કહ્યું તમે મારા સા-

† તોહફાવાળા કહે છે કે આ હદીસના રખી મુસલિમ તથા જયેજલ ઓમીયલમાં હજરત અબુ-ર (રદી) છે. કા. મો.

થીને કહે તેઓ અને સાચવશે નહીં. હજરતે (સહ) દરમાવ્યું કે તે મને ગાલ આપી અને તેઓએ મને એળ લગાડી છે. મેં કહ્યું ઓ રસલુ-લાહ! કેવી રીતે? ફરી હજરતે કંઈ કહ્યું નેના શબ્દો અને યાદ નથી પણ તેના અર્થ આ છે, જે લોકો નહીં માને તેવા આગળ તેં મારી હદીસો પેશ કરી (એટલે નાલાએકાની સામે હજરતની હદીસો બયાન કરવી ધણીજ બેઅદબી છે માળો બાંડવા સરખી છે) ફરી તેઓના તરફ મોં કરીને તેઓને ઠપકો આપ્યો અને તેઓને નસીહત કરી. ફરી મેં તેજ રાતની સવારના કહ્યું, હું આજ રાત પછી જેઓ હજરત (સહ) ની હદીસથી મોં ફેરવે તેવાઓ આગળ બયાન કરવાથી હું ખોટાની પનાહ હું છું. પણ જે લોકો પોત પોતાનાં મતફેર પડવામાં હજરતને લવાદ ટરવે છે, ફરી તેઓ હજરતના ફેસલાથી પોતાના દિલોમાં ખટકો કે ઉઘાસી લાવતાજ નથી અને પોતાનું કામ પૂરી રીતે હજરતને સોંપે છે તેઓની આગળ હું બયાન કરીશ.”

ફાથેદો કતાનાં સ્વપ્નાથી જણાયું છે કે એવી માછલી હલાલ છે. અને સિધ્ધ થયું કે હજરત (સહ) ની હદીસ નાલાએકાની સામે બયાન કરવી બેઅદબી છે. શાખીન દીનદારોને સંભળાવે અને નાલાએકાની આગળ નિરર્થક કરે નહીં. જામેર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) અમને લગાઇ ઉપર મોકલ્યા અને અયુ એબેહાને અમારા સરદાર ટરવ્યા. અને અમારા સાથનું બાયું પૂરું થયું, અને અમારા પર જખનો વધારો થયો તો સમુદ્રે એક મરેલી માછલી બહાર નાંખી, તેની મોટી માછલી કદી અમે જોઇ નહોતી, તેની પાંસળીની નીચેથી સ્વાર આઠ્યો જતો હતો. પ્રથમ તેના હલાલ હોવા નહોવામાં વાંધો પડ્યો તે પછી લાચારીને લીધે તેને ખાવા શરૂ કરી. અમે ત્રણસો માણસ હતા. મહિના સુધી ત્યાં રહ્યા અને ખાયા કરી. જ્યારે અમે મદીનામાં આવ્યા તો હજરત (સહ) આગળ આ કિસ્સો બયાન કર્યો. ત્યારે હજરતે આ હદીસ દરમાવી. ઇમામ આજમ (રહ) ના મળદબમાં જે વખત કાચે માછલી મરે અને પાણી પર તરી આવે તો હલાલ નથી પણ

જે કાંઈ અથડાવાથી તથા કારણથી મરે તો હલાલ છે.

૨૧૪૭ યોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્બાસ ખીન અબ્દુલ મુતલિબથી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) દરમાવ્યું કે તે (એટલે અયુ તાલિબ) અગ્નિમાં છેક નીચેના દરજ્જાથી જરા ઉપર છે. અને જે હું નહોત તો તે છેક નીચેની અગ્નિના ખાડામાં થતે. *

ફાથેદો અયુ તાલિબ હજરત (સહ) ન પાલ્યા અને હમેશા હજરતનો મદદગાર તથા કુમક કરનાર રહ્યો માટે દોઝખમાં તેના પર ઓછો તથા હલકો અજબ થયો.

૨૧૪૮ યોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) દરમાવ્યું કે તે તેણીને માટે સદકો છે અને મારે માટે બેટ છે” એટલે તે માસ જે બરીરા (રદી) ને સદકો અપાયું હતું તે.

ફાથેદો બરીરા (રદી) હજરત આશિશા (રદી) ની દાસી હતી તેણીને અકાતનું માંસ મળ્યું હતું. હજરતે (સહ) તેને ખાધું અને આ દરમાવ્યું. એટલે અકાતનો માલિક પ્રથમ ગરીબ થયો. ફરી તેણે તવગરને અથવા હાશેખી (સિયદ) ને આપ્યો તો દુસ્ત છે.

૨૧૪૯ મુસલિમમાં હમઝા ખીન અમર અસલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) દરમાવ્યું કે એ (એટલે રોઝો છોડતો) અલ્લાહ તરફની છુટી છે. તો જે કાંઈએ જેને લીધી તો ફીક છે. અને જે કાંઈ રોઝો રાખવા માહે તો તેના પર કંઈ દોષ નથી.” જ્યારે હમઝાએ (રદી) કહ્યું ઓ રસલુ-લાહ હું સફરમાં રોઝો રાખવાની શક્તિ રાખું છું શું મારા પર કંઈ દોષ છે? ત્યારે હજરતે તેમને આ દરમાવ્યું.

ફાથેદો સફરમાં રોઝો ખાવાની છુટી યોદાએ આસાની તથા હલકુ કરવા માટે આપી છે. આ હુકમ ફરજ નથી. સફરમાં રોઝો રાખવા નહીં રાખવાનો અખત્યાર છે.

૨૧૫૦ મુસલિમમાં અયુ મુસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) દરમાવ્યું કે તે

• આ હદીસથી પણ જણાયું કે અયુ તાલિબ કુદર ઉપર મર્યો છે. મુ. યા.

મિટલે જુમઆની મજબૂત ધડી કયામ એકે ત્યારથી તે નમાઝ પૂરી થાય તે વચ્ચે છે.

ફાયદોઃ ધણી હદીસોમાં સિમ્પ ગયું છે કે જુમઆમાં એક ધડી એવી છે કે તેમાં મુસલમાન જે દોઆ કરે તે કબૂલ થાય છે. પશુ આમાં ઇખતેલાફ છે કે તે કયી ધડી છે. તેમાંના બે મત ધણા સહી છે. એક તો આ કે ઇમામ મિન્યર ઉપર એસે તે વેળાથી તે નમાઝ પૂરી થાય ત્યાં સુધી છે. આ મતનો આધાર આ હદીસ છે. બીજો મત આ છે કે જુમઆની છેલ્લી ધડી જ્યારે સુયાસ્ત થાય છે તે ધડી છે. જેમકે અબ્દુલ્લાહ બીન સલામ (રદી) થી એ મજમુનની હદીસ બયાન થઇ છે. ધણા આલમાની નજદીક બીજો મત ધણોજ મજબૂત છે. જેમકે એનો ખોલાસો સિક્રેસ સમ્બાદતની ચરહ સિરાતુલ મુસ્તકીમમાં છે. જેને તહકીકનો શોખ હોય તે તેને વાંચે.

૨૧૫૧ ખોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની કુદરતનો જમણો હાથ બરેલો છે

રાત દિવસમાં રેલીને ખસા કરવું તેને પટાવતું નથી (એટલે દરેક વખત તેના ફેજનો રેલી વહે છે) જુઓ તો ખરા, આસમાનો અને ઝમીન પેદા કર્યાં ત્યારથી ખરચે છે તો જે તેના જમણા હાથમાં છે તેને એણે કંઈ કમી કંઈ નથી. અને જુઓ તો તેનું અરશ પાણી પર હતું. (એટલે અઝલથી છે) અને તેના બીજા હાથમાં રોક છે અથવા ફેજ છે. કોઇને જાણે ચઢાવે છે અને કોઇને નીચે પાડે છે.

ફાયદોઃ એટલે ખોહલી શાંત તથા તંગી કરવી એ બંને ખોદાની સિફતો છે.

૨૧૫૨ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે તારો સાથી જે વાત પર તને સાચવે છે તે પર તારી કસમ થાય છે. " અને બીજી રિવાયતમાં છે તારો સાથી સાચવે તેજ કસમ માતખર છે.

ફાયદોઃ વાદીની મતલબ પર કસમ ખાવી માતખર છે. એનું બયાન અધ્યાય સાતમાં આવી ગયું છે. *

* વાંચો હદીસ ના. ૧૩૫૭ શા. મો.

અધ્યાય અગીયારમો.

આ અધ્યાયમાં હદીસે કુદસી છે જેની હજરતે (સલ) પોતાના પરવરદિગારથી રિવાયત કરી છે.

કુદસી હદીસ તેને કહે છે કે હજરત (સલ) આવી રીતે કહે કે ખોદાએ આવી રીતે ફરમાવ્યું. કુરઆનમાં તથા કુદસી હદીસમાં આ ફર છે કે કુરઆનનો મજમુન તથા શબ્દ બંને ખોદાના તરફથી છે. આ કુદસી હદીસમાં મજમુન ખોદા તરફથી છે પણ શબ્દ હજરત [સલ] ના છે. ખોદાએ એક મતલબ ધલહામની રૂ-એ હજરતના દિલમાં નાંખી હજરતે તેને પોતાની ધખારતમાં બયાન કરી. કુરઆનને વગર વો-જુએ પકડવું દુસ્ત નથી અને હદીસે કુદસીને હાથ લગાડવો દુસ્ત છે.

૨૧૫૩ બોખારીમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે હું મારા બંદાને તેની બે પ્યારી (આંખો) માં સપડાજી (એટલે તેને બંને આંખો જતી રહે) અને તે સખર કરે તો હું તેને તેના બદલે જનત આપીશ.

કૃષ્ણદેવે બંને આંખો માલુમને ધણી પ્યારી છે તેનું પ્રત્યુ અથવા તેની રોશની (તેજ) જતી રહેવી તેને ધણું મુશ્કેલ છે. જ્યારે તેણે એવી સખત મુસીબત ઉપર સખર કર્યો, પોતાના માલિકનો શિકવો નહીં કર્યો તો એ માટે તેના બદલો જનત ફરવાયો.

૨૧૫૪ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે બંદો મારી મોલાકાત આહે છે તો હું તેની મોલાકાત આહું છું. અને જ્યારે તે મોલાકાતને પસંદ કરતો નથી (પ્રત્યુ નાજે છે) તો હું તેની મોલાકાતને પસંદ કરતો નથી.

કૃષ્ણદેવે એટલે ધમાનદારને મરતી વેળા મગફરતની બશારત થાય છે જેથી તે મોતનો તથા ખોદાની હોબુરીનો મુશતાક થાય છે (હાં-

સ કરે છે) અને કાફરને મરતી વેળા અગ્નય દેખાય છે તો તે મોતથી તથા ખોદાની હોબુરીથી ગભરાય છે. જુ

૨૧૫૫ બોખારીમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ખોદા ફરમાવે છે, જ્યારે મારો બંદો મારી આગળ એક વેંત આવે છે તો હું એક હાથ તેની આગળ વધું છું. અને જ્યારે તે મારી આગળ એક હાથ વધે છે તો હું એક વામ તેની આગળ વધું છું. અને જ્યારે તે મારી આગળ એક વામ વધે છે તો હું તેની આગળ દોડતો આવું છું.

કૃષ્ણદેવે એટલે બંદો જેટલો ખોદાની તરફ મોં કરે છે (તેના તરફ લાગે છે) તેથી એ વધું ત્રેવકું ખોદા તેના તરફ મોતવજ્જેહ થાય છે. તેનો મદદગાર થઈને દીનના મુશ્કેલ કામ તેના પર આસાન કરે છે. આ હદીસમાં નેક કાગોનું ઉત્તેજન છે જેથી ખોદાની નજદીકી મળે છે.

૨૧૫૬ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જ્યારે મારો બંદો યુનાહનો વિચાર કરે તો તમો તેને તેના ઉપર નહીં લખો. ફરી જો તે તે કામ કરે તો તેને એક યુનાહ લખો. અને જ્યારે તે નેકનો કસદ કરે ફરી તે તે કામ નહીં કરે તો તમો તેને એક નેકી લખો. પણ જો તે તે કામ કરે તો તેને દશ નેકો લખો.

કૃષ્ણદેવે સુહાન-લ્લાહ થું તેની કૃપા બંદાઓ પર બેહિસાબ છે. કે યુનાહના કામના કસદને લખાવતો નથી અને નેક કામના વિચાર

જુ એ હદીસનું કેટલુંક બયાન હદીસ ના. ૧૦માં છે. ગુ. મો.

એ બધાંને છે. અને બધાને એટલું રાગ છે અને નેકાને દસ ધણી કરે છે. પણ આ બાબતું બેઠકને કે બધાનો વિચાર જરૂર લખાતો નથી પણ જે બધાના વિચારની સહિ તેમ કરવાનો દિલમાં ઠરાવ કર્યો હોય (એટલે તેને કરવા ઉપર દિલમાં વગર ખટકે કરવાનો મન-જૂતીથી ઠરાવ કર્યો હોય) તેની બે સરતો છે એક તો આ કે તેવો ઠરાવ કર્યો (અઝમ, મો-સમમ) હોય બાદ તે બદ કામને ખોદાના ડરથી અ-મલમાં નહીં લાગ્યો હોય, અને તે પર શરમિ-દો થયો હોય તો એક નેકી વખાશે. કારણ કે તેણે ખોદાને માટે પોતાની પાછેરે પગા-નીને મારી. બીજી સરત આ છે કે બધાના પૂરતો વિચાર ખોદાના ખોદ (ડર) થી નહીં પણ કોઈ બીજા કારણને લીધે પૂરો નહીં પડ્યો હોય તો બેશક એક યુનોહ લખાશે. (દાખલા તરીકે) જેમકે કોઈએ રાતના પોતાના દિલમાં મજબૂ-તીથી આવો વિચાર કર્યો કે હું કાલે ફલાણુને કતલ કરીશ, અથવા ફલાણી સ્ત્રીથી વ્યભિચાર કરીશ અને ફરી તેજ રાત્રે તે પુરૂષ મરી ગયો અથવા તે સ્ત્રી મરી ગઈ તો તેના પર કતલ તથા વ્યભિચારના વિચારનો યુનોહ સિધ્ધ થયો. જેમકે આ મતલબ બીજી હદીસોમાં ખુદશી રી-તે વર્ણવે છે. §

* ૨૧૫૭ બોખારી તથા મુસલિમમાં અ-બુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અસ્લાહ ફરમાવે છે, મેં મારા બં-દા નેક બખતો માટે એવી બીજ તૈયાર રાખી છે જેને કોઈ આંખે જોઈ નથી. કોઈ કાને સાં-ભળી નથી. અને કોઈ માણસના દિલમાં તેનો ખિયાલ આવ્યો નથી.

ફાયદો એટલે જનંતમાં નેકાને માટે એ-વી ઉમદા નેઅમતો છે કે તેના જેવી દુન્યામાં કોઈ બીજ નથી કે જેનો દાખલો અપાય.

મિસરો.

એ નિસ્પત આક રા બા આલમે પાક

૨૧૫૮ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અસ્લા-હ ફરમાવે છે, બીજા બાગ થનારાઓને જોતાં

§ નાંચો હદીસ ના. ૨૫૮ ગુ. મો.

બાગ થવાથી (શિક્ષી) હું પણ: બેપરવા છું. જે કોઈએ એવું કામ કર્યું જેમાં તેણે મારી સાથે બીજાને ભેલ્યો (શરીફ કર્યો) તો હું તેને તેના શિક્ષના કામની સાથે છોડું છું.

ફાયદો એટલે જે બખાદત તથા અમલ દેખાવ તથા નામદારી માટે હોય તે ખોદાની ન-જદીક મકબૂલ નથી ધીકારેલો છે. ખોદા તેજ ઈ-બાદત તથા અમલને કબૂલ કરે છે જે ખોદા મા-ટેજ ચોખ્ખા હોય. બીજાનો તેમાં કંઈ લગાવ કે વલગણ નહોય.

૨૧૫૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અસ્લાહ ફરમાવે છે, હું મારા બં-દાના ગુમાનની નજદીક છું, અને બ્યારે તે મ-ને યાદ કરે છે તો હું તેની સાથે છું.

ફાયદો પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે, જે બદો મને પોતાના જીવમાં યાદ કરે છે તો હું પણ તેને પોતાના જીવમાં યાદ કરું છું. અને જે તે ગને લોકોમાં યાદ કરે છે તો હું પણ તેને મજબૂમાં યાદ કરું છે જે મજબૂ તે-ના મજબૂથી સારો છે. (એટલે તેની યાદ ફિ-રસ્તાઓમાં તથા નખીયોની અરવાહ (આત્માઓ) માં રહે છે.) આ હરીસમાં જીકરની ખુબુરગી છે અને નેક કામોની તરખીય આપવી છે કે જે-થી ખોદાની સાથે સારી ધારના મળે. એની આ મતલબ નથી કે યુનાહો ઉપર અડેલો સહે અને આવી રીતે કહે કે ખોદા જરૂર મને બખશશે. કારણ કે એવું નામ રજા [આશા] કે સારો ગુ-માન નથી પણ એ તો ખોટી આશા તથા શૈ-તાનનો વસ્વસો છે. જેવી રીતે કોઈ શખ્સ વ-ગર હજા ચલાવે અને વગર ફડકા ફેરવે દાણાનો આશા કરે તો બસકેલો તથા દીવાનો ગણાશે.

૨૧૬૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હો-રેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે અસ્લાહ ફરમાવે છે, ખચીત રોઝો મારે માટે ને અને હુંજ તેનો બદલો આપીશ. [એટલે ફિ-રસ્તાઓથી નહીં અપાવાં છું પોતે આપીશ.]

ફાયદો રોઝાને ખોદાએ પોતાની તરફ એ-ટલાં માટે લગાડ્યો (નિસ્પત કરી) કે બીજા ઇ-બાદતમાં જેમકે નમાઝ ઝકાત અને હજજમાં રિ-

યા, નામદારીને પેસારો છે પણ રાજામાં પેસારો નથી. કેમકે જે રાજદાર નહીં જાહેર કરે તો તેને કોઈ જાણી શકતું નથી. અને બીજું કારણ આ છે કે દરેક ઇલાકતમાં ફરિસ્તા માણસ સાથે ભેગા છે પણ રાજામાં ભેગા નથી. કેમકે તેઓને જૂક તરસ નથી કે તેને રોકે.

૨૧૬૧ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ખચીત તારી ઉમ્મત હમેશ કહેતી રહેશે આ શું છે આ શું છે? તે એટલાં સુધી કે કહેશે આ તો અલ્લાહ છે એણે જગત ઉત્પન્ન કર્યું તો અલ્લાહને કોણે ઉત્પન્ન કર્યો.

ફાયદો એટલે આ ઉમ્મતના કેટલાક નાદાન બેહુદા સવાલ કરતાં કરતાં એવે દરજ્જે પોહોંચશે કે ખોદામાં સન્દેહ કરશે અને જુઓ તો એના બરાબર કોઈ એવકુફાઈ નથી. કારણ કે ઉપાદક (ખાલેફ) ની ગરજ તેને હોય છે જેની પ્રથમ હસ્તિ નહોય, નમસ્તિથી અસ્તિ માં આવ્યો હોય. પણ જેની અસ્તિતો શરૂ તથા છેડા નહોય તે કેવી રીતે ગરજવાન થાય? આ બ્યથે સવાલ એવો છે જેમ કોઈ કહે કે દરેક ચીજ તો સૂર્યની રોશનીથી પ્રગટ થઈ પણ સૂર્ય કોના પ્રકાશથી જાહેર થયો.

મિસરો.

આફતાબ આમદ ફલીલે આફતાબ હદીસ શરીફમાં છે કે જેને એવો ખરાબ ખ્યાલ આવે તે અકિન્ને બિલાહ મિનશૈ-તાનીર રજમ પડે.

૨૧૬૨ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ખચીત રાજદાર માટે બે ખુશી છે. જ્યારે તે રાજાને ખોલશે ખુશી થશે, અને જ્યારે તે અલ્લાહની મુલાકાત કરશે ખુશી થશે.

ફાયદો રાજો ખોલતી વળા તો આ ખુશી કે રાજો પૂરો થયો અને જૂખ તથા તરસનું જોર નરમ પડ્યું. અને ખોદાથી મળીને રાજાનો સવાખ મેળવશે ત્યારે ખુશ થશે.

૨૧૬૩ બોખારીમાં અબુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અ-

લ્લાહ ફરમાવે છે, મેં મારા જીવ ઉપર તથા મારા બંદાઓ ઉપર જોલમને હરામ કર્યો છે. અબરદાર તમે એટલા માટે જોલમ કરો નહીં.

ફાયદો એટલે ખોદા જોલમથી પવિત્ર છે તેની સિફત આદેલ (અદલ કરનાર) છે. એજ માટે બંદાઓમાં પણ અદલને પસંદ કરે છે.

૨૧૬૪ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારી અજમતને લીધે આપસમાં મોહબ્બત રાખનારા કયાં છે? આજના દિવસે મારી છાયા વગર કોઈ છાયા નથી હું એ દિવસમાં તેઓને મારી છાયામાં રાખીશ.

ફાયદો એટલે જેઓ આપસમાં અલ્લાહને માટે મોહબ્બત રાખે છે તેઓની મોહબ્બત ખોદાજ માટે છે દેખાત કે દુન્યાની લાલચ, કે ખાહેશે નફસાનીથી તેઓની મોહબ્બત પાક છે તેઓ કેવ.મતમાં એવો ઉમદા દરજ્જે મેળવશે કે ખોદાની મદદ તથા અરશના છાયામાં થશે.

૨૧૬૫ બોખારીમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ત્રણ શખ્સોથી હું કેયામતને દિવસે ઝબડનાર છું. [૧] જે પુરૂષે મને વચમાં રાખી આપ્યું ફરી તેણે એવકાઈ કરી (૨) જે પુરૂષે આજાદ માણસને વેચ્યું અને તેના કીમત ખાધી. અને (૩) જે પુરૂષે એકને નોકર કે મઝદૂર રાખ્યો ફરી તેનાથી પૂરું કામ લીધું અને તેના પગાર કે મઝદૂરી આપી નહીં.

ફાયદો ખોદાને વચમાં રાખી આપ્યું એટલે કોઈની સાથે ખોદાને દરમીયાનમાં રાખી કોલ કરાર આપ્યો. અથવા ખોદાને જામિન રાખીને કરજ લીધું.

૨૧૬૬ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, નમાઝને મેં મારી વચ્ચે તથા મારા બંદાની વચ્ચે અડધા અડધ વેંદ્યા છે. અને મારો બંદો જે મોંઘે તે તેને માટે છે.

ફાયદો પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે. જ્યારે બંદો કહે છે અલ્લાહ હમ્દો લિલાહ રહિમ્ અલાહીની અલ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી તારીફ કરી. અને જ્યારે અરહમાનિ-રહીમ

કહે છે તો અલ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી સના સિફત [તારીફ] કરી. અને જ્યારે માલિકે ઘવમિ-હીન કહે છે તો અલ્લાહ કહે છે મારા બંદાએ મારી બંડાબ બયાન કરી. અને જ્યારે ઈશાક ન-અબોહો વધ્યાક નસ્તહન કહે છે તો અલ્લાહ કહે છે આ આપત મારા તથા મારા બંદાની વચ્ચે છે. એટલે ઇબ્રાહિમ જોદાને અને મદદનો લાભ બંદાને. અને જ્યારે એહદન-સ્સેરા તલ મુસ્તહીમ સેરાત-લલજન અનઅમત અલૈહીમ ઝેરીફ મગદૂએ અલૈહીમ વ લ-હાહીન કહે છે તો અલ્લાહ ફરમાવે છે આ મારા બંદા માટે છે. એટલે સુરએ ફાતેહા [અલ હમ્દો] માં એ મતલબ છે. એક સ્તુતી તથા તારીફ અને બીજી દોઆ, સ્તુતી તથા તારીફ તો અલ્લાહ માટે છે. અને દોઆ બંદા માટે છે. એજ માટે ફરમાવ્યું કે નમાઝ એટલે અલ હમ્દો મારા અને બંદાની વચ્ચે અડધા અડધ છે.

૨૧૬૭ યોખારીમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, આદમ પુત્રે મને જૂઠવો અને તે તેને યોગ્ય નહોતું. અને તેણે મને ભાંડ્યો જે તેને લાએક નહોતું. તો તેનું મને જૂઠવવું તે તો તેનું કહેવું છે કે જેવી રીતે મને ઉપન કર્યો તેવી રીતે ફરી મને પેદા કરશે નહીં. અને જુઓ તો પ્રથમની ઉપત્તી મારા પર ફરી પેદા કરવાથી સહેલી નથી (એટલે બંને વેળા બનાવવું મને બરાબર છે અને એમ નથી કે પ્રથમ વારનું બનાવવું તો સહેલું હોય અને બીજી વારનું અધર્.) અને તેનું મને ભાંડવું તે તો તેનું કહેવું છે કે અલ્લાહે ઓકરો લીધો અને જુઓ તો હું એકલો છું. નિરાધાર છું જેણે ન કાઢેને જણ્યો ન કાઢ્યો અને જણ્યો. અને તેની જોડનો કાઢ નથી.

ફાયદો જોદાએ કુરઆનમાં બબર કરી કે કયામત થશે મુરદાં બીજી વાર પેદા થશે. અને અરબના કાફિરો તેનો નકાર કરતા હતા. માટે તેને જૂઠવું કહ્યું. અને ભાંડવાથી મતલબ એમ લગાડવી છે ખ્રીસ્તીઓ કહે છે, ઇ-સા (ખ્રી) જોદાને ઓકરો છે, અને મહદ એ-

ઝેર (અલ) ને જોદાનો ઓકરો કહે છે, અને અરબના કાફિરો ફિસ્તાઓને જોદાની ઓકરી કહેતા હતા.

૨૧૬૮ મુસલિમમાં એયાજ બીન હેમાર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, દરેક માલ જે હું બંદાને આપું તે હલાલ છે. અને મેં સર્વ બંદાઓને હકાની ઉપન કર્યાં (જે જોગ દીન તરફ ઝૂકે નહીં) અને ખચીત તેઓની પાસે શૈતાન આવ્યો અને તેઓને તેઓના દી-નથી ખેરવા, અને જે મેં તેઓ માટે હલાલ કર્યું છે તેને તેઓએ હરામ કર્યું, અને તેઓ-ને શૈતાનોએ હુકમ કર્યો કે મારી સાથે શિક્ક કરે જેના વિષે મેં કાંઈ ફલીલ ઉતારી નથી.

ફાયદો એટલે શૈતાન તથા કાફિરો જે કાઢને નહીં બેલકાવને તો દરેક આદમી પોતાના પેદાએથી રીન ઉપર રહેતે. એટલે શિક્ક કરતે નહીં. અને હલાલ વસ્તુને જોદાના હુકમ વગર હરામ જાણતે નહીં. અરબના કાફિરોની દસ્તૂર હતી કે મુર્તિઓને નામે સાંઠ ઓડતા હતા. અને તેને ખાવું હરામ જાણતા હતા, તો ફરમાવ્યું કે હલાલને હરામ કહેવું શૈતાની વાત છે. આ હદીસથી જણાયું કે નજર નિયાઝના ખાણા જેને સ્ત્રીઓ અશુદ્ધ કહે છે તેને વગર ફાતેહા પઢે નહીં ખાવું અથવા હજરત ફાતેમાના ફાતેહાનું ખાણું મરદોને નહીં આપવું એ કદી દુરસ્ત નથી. એ પણ શૈતાની વાત છે. શરીઅતમાં એનો કાંઈ હુકમ નથી.

૨૧૬૯ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારા બંદાને લાએક નથી કે તે કહે, હું ઝુનોસ બીન મતા (અવે) થી બેહતર છું.

ફાયદો હજરત યુનોસ જોદાના હુકમ વગર પોતાની કામથી નીકલી મક્કા હતા. તો જે કાઢ તેમને બેસબર જાણી પોતાને બેહતર કહે તો એ કદી દુરસ્ત નથી. કારણ કે પેગમ્બરથી કાઢ બેહતર થઈ શકતું નથી. *

* એ હદીસ કેટલું બયાન હદીસ ના. ૧૩૨ માં છે. ગુ. મો.

૨૧૭૦ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે મારા બંદાઓ પર જે કંઈ મેં વરસાદ આપ્યો છે તો એક ટોલું તેઓમાં તેના વિષે કુદરત કરે છે. તેઓ કહે છે કે ફલાણા નક્ષત્રે આપ્યો અને ફલાણા નક્ષત્રને લીધે મળ્યો *

ફાથહે વરસાદ તો ખોદા આપે છે અને નાદાન લોક તેને તારાઓ તથા નક્ષત્રની તાસીર થી બાણી ખોદાનું શુકર કરતા નથી.

૨૧૭૧ બાબારીમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, હમેશા મારો બંદો નફલ ઇબાદતોને લીધે મારાથી નજદીક થાય છે. તે એટલા સુધી કે હું તેને મારો મહબુબ કરું છું. ફરી હું તેનો કાન થાગું છું જેનાથી તે સાંભળે છે, અને આંખ થાગું છું જેનાથી તે જુએ છે, અને હાથ થાગું છું જેથી તે પકડે છે. અને પગ થાગું છું જેનાથી તે ચાલે છે. અને જો તે મારાથી મળે તો જરૂર હું તેને આપું. અને જો તે મારી પનાહનાં આવે તો જરૂર હું તેને પોતાની પનાહમાં લઉં.

ફાથહે આ હદીસમાં તે મોકામનું બયાન છે જેને ઇસમે સોલુક (તસ્લુક) માં રૂના પ્રિલાહ તથા બકા પ્રિલાહ કહે છે. આ હદીસથી જણાયું કે જ્યારે બંદો ધણી ઇબાદત કરનારથી પસન્દ (મહબુબ) થાય છે તો ખોદા તેના હૃદય તથા રુવયોનો એટલે આંખ કાન હાથ અને પગનો સંભાળનાર થાય છે. ઝનાહોથી તેને રોકે છે. અને કેટલાક કહે છે કે ખોદા પોતાના મહબુબ બંદાની હાજત પૂરી કરવા પર તેના કાન, આંખ, અને પગથી પણ વધુ લાગેલો (મોતવજજેહ) રહે છે. પણ મતલબની શીઘ્ર આ છે કે જ્યારે અલ્લાહની મોહબબતે

* કોઈનું કામ મહયાતું થતું હોય તો જે કહેવાય છે કે ફલાણાનો સીતારો ચમક્યો, સીતારો તેજ છે. અને નખલા માટે કહેવાય છે ફલાણાનો સીતારો ડુબતો છે, એનો સીતારો નથી, વગેરે આ મહારાજા ઇસમને તારા પ્રજાઓના સુલતાનોમાં આપ્યા છે. જેથી અમુક એકને સુલ. એ.

બંદા પર છાયા નાખ્યો તો તેને ખોદા સિવાય કોઈ ચીજથી વલગાય કે દિલનો લગાવ રહેતો નથી. અને ખોદાની ઇચ્છા સિવાય કોઈ આશા કે ખાહેશ તેના દીલમાં પેસારો કરવા પામતો નથી. તો જે કામમાં ખોદાની મરજી નહોતી તે તેનાથી થઈ શકતું નથી. આંખ કાન હાથ પગ ખોદાની ઇચ્છાને તાબે થાય છે. તેની ઇચ્છા વગર ન કોઈ વસ્તુને જુએ ન કોઈ વાતને સાંભળે. તો એવા બંદા દરજ્જા મેળવવાના માર્ગનો આ હદીસમાં ઇશારો ફરમાવ્યો કે તે હમેશા નફલોથી મળે છે. એટલે જ્યારે બંદાએ જાણ્યું કે ખોદાની નજદીકી તથા તેના કુરબ (પસંદગી) નો તેની બંદગી સિવાય કોઈ માર્ગ નથી તો તે તેની ઇબાદત માટે કમર બાંધે છે. અને ઇબાદત બે તરેહની છે ફરજ તથા નફલ. પણ ફરજ ઇબાદત તો ફરક વખત થઈ શકતી નથી કારણ કે તેના વખતો નિયમિત (મોકરર) છે. તો શોખીન બંદાઓ જે વખતોમાં ફરજ નથી તેમાં ખાલી વગર કામે શુગલે રહી શકતા નથી. જેઓ તે ખાલી વખતોને નફલ ઇબાદતોથી ભરપૂર રાખે છે. જ્યારે કેટલીક સુદત સમ્યક્ શોખ તથા ચોખ્ખા દિલથી એવી રીતે નફલ પર તૈયાર રહે છે તો તેના વાપદા પ્રમાણે મકનૂલ દરગાહે સમદી તથા મહબૂબે ઇલાહી શકને તેનો આવો હાલ થાય છે.

સેઅર

હમા ગોશીમ તા ચે ફરમાઇ

હમા અસમેમ તા નજર આઇ

આ હદીસથી ખુદાની રીતે સિધ્ધ થયું કે જો કોઈ કમાલ વગર ધણી નફલ પહેલાં લાવી શકતો નથી. તો જણાઇ આવ્યું કે આ જે કેટલાક જાહેલ કેટલાક બેનમાફી ફરીઅત વિરુદ્ધ ફકીરો માટે એવી પદવી સિદ્ધ કરે છે તે તેમનો ખોટો યુમાન છે. કારણ કે નફલની તો વાતજ શી તે લોકો તો ફરજ પણ મટ કરી ગય છે.

૨૧૭૨ બાબારીમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સહ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારા મુમિન બંદાની કુશાની તેની પાસેથી મળે જ્યારે હું કામને લાગુ પડું ત્યારે

અને ફરી તે તે પર સખર કરે છે તો તેને માટે જનંત સિવાય કોઈ બદલો નથી.

કાષ્ટકો એટલે જ્યારે ધર્માનદારનું પ્યાર જેમકે મા બાપ બાઈડી છોકરો ભાઈ અથવા ઉસ્તાદ મરી ગયું અને તેણે તે પર સખર કર્યો તો તેને બદલો ખોદાએ જનંત ઠેરવ્યો છે.

૨૧૭૩ બોખારીમાં અનસ તથા અખુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જેણે મારા વહીની હલકાઈ કરી અને એક રિવાયતમાં છે ફુલમની કહી તો તે ખચીત મારી સાથે લગ્ન નીકળ્યો. અને કોઈ ચીજને હું કરનારો હોજી છું તેમાં જેવી રીતે મને મારા ધર્માનવાળા બંદનો જન બેવો ખટકે છે, તેવી રીતે કંઈ ખટકતું નથી. તે મોતને નાપસંદ કરે છે અને હું તેના અણગમાને પસંદ કરતો નથી. અને જુઓ તો તેને મોતથી છુટકારો નથી (અવશ્ય થનાર છે). અને ફુન્ના તળવા સમાન મુમિન બંદાએ મારી નજીકી ચાડી નથી, અને ફરજ અદા કરવા સરખી તેણે કોઈ બંદગી કરી નથી.

કાષ્ટકો વહીથી મતલબ ધર્માનદાર મુત્તકી છે, જેમકે કુરઆનમાં અલ્લાહ ફરમાવે છે અલ્લાહના અવલિયા અલ્લાહે ખિય. અર્થ “અલ્લાહના વહીવો પર કંઈ ખોદ કે જમ નથી અવલીમા તે છે કે જેએ ધર્માન લાવ્યા અને ખરહજગારી કરે છે.” અને આ જે ફરમાવ્યું કે જેવી મને ધર્માનદારની મોત ખટકે છે તેવી કોઈ ચીજ ખટકતી નથી. તો જો કે ખોદા ખટકો અવલી પાક છે પણ એમાં રહમતના વધારાનું બમ્બન છે. એટલે ધર્માનની બરકતથી તથા રહમતના જેથી ધર્માનદારના ખટકને ખોદાએ પોતાના તરફ લખાવ્યો. જેમકે ચોથી હદીસ (ના. ૨૧૭૩) માં ખીમારી, બૂખ અને તરસને તેણે પોતાની પાક જાતની તરફ નિસબત કરી છે. ફરી ફરમાવ્યું કે અલ્લાહની નજીકીનો માર્ગ ફુન્ના તળવાથી કોઈ બેહતર નથી. અને કોઈ બંદગી ફરજ અદા કરવાથી એક નથી. એટલે વહીવોની અગવી ધબ્બત સાંભળી જે કોઈ તેઓના જેવો થવાનો શીખ રખતો હોય તેને લાએમ છે કે પ્રથમ ફુન્નાથી દિલ ખમીડે ફરી અખાલત પકે કબર

બાંધે. અને નફલ કરતાં ફરજ ધખાદો પર લણી કોશીશ કરે. અને એમ કરે નહીં કે ફરજ ન માંજમાં તો મરગીની જેમ ઝમીન ઉર જલદી જલદી ચાંચ મારે અને પીરના ખાવેલા વજીરને બે બે પોહોર રગડતા રહે.

૨૧૭૪ મુસલિમમાં જુન્દોબીન અખદુન્લાહ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, જો કોણ જે મારા ઉપર કસમ ખાય કે હું ફલાણુને અપશવાનો નહીં. ખચીત હું તેના ચુનાહ માફ કરીશ (બખશીશ) અને તારા અલને અકારત (બચ) કરીશ.

કાષ્ટકો જેણે આવી રીતેકણું કે ખોદાની કસમ ફલાણુ શપ્સને ખો કદી બખશી નહીં તેણે જાણે ખોદા ઉપર હેમત કરી. માટે તેના નેક અમલને ખોદા બરખ કરે છે. અને જેના વિષે તેણે કસમ પધી તેને પોતાની રહમતથી બખશે છે. ને બખતી બદ બખતી, તથા ખાતેમાનો હાલ મોદા સિવાય કોઈ ને જણાયો નથી. કેવો પણ સખત કાફિર હોય તથા કેવો પણ ઝનેગાર મુસલમાન હોય ખાતરીથી તેને દોઝખી મળ્યું અથવા કહેણું ફુરસત નથી. કારણ કે કદાપી તેનું અનગમ (ખાતેમા) ખેર ઉપર થય હોય તથા મરમની નજીક તોખા કરી હોય

૨૧૭૫ મુસલિમમાં અખુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, મારી બનાવેલી તસવીરોની જેમ જે તસવીર બનાવવા લાગે તેથી વધુ કોણ જાહેમ છે. તેઓએ જેમએ કે એક રજ (જદી) ને કે એક દાણુને કે એક જવને ઉપન કરે.

કાષ્ટકો એટલે જનદારની સરત બનાવનારા ઉપન કરવામાં ખોદાની સાથે મલતા થાય છે. અને જુઓ તો એવા અસકત છે કે જનદાર તો કોરે રહું રજ કે જવ બરાબર બેળન હલકી ચીજને પણ બનાવી શકતા નથી.

૨૧૭૬ મુસલિમમાં અખુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ્વ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, આ આદમ પુત્ર તું બરમ કરે. હું પશુ તને આપ્યા કરીશ.

ફાંધો આ હદીસમાં સખીને ખોદાએ બોલા શુભવાનનો વાયદો કર્યો છે. આજ કારણ છે કે સખીને મોહતાજ નહીં જોયો. પણ આ જાણુ તું જોઈએ કે સખાવત ખોદાને પસંદ છે, અને ઇસરાફ ખરચ પસંદ નથી. સખાવત આ છે કે શરીરવત ખર્ચાણે સારાં કામોમાં ખરચ કરવું, અને ઇસરાફ આ છે કે શરીરવત વિરૂધ્ધ નકામા માલને ઉડાવવો. જેમકે નાચ રંગમાં અથવા ના-મહરીના મોકામાં.

૨૧૭૭ મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ઓ આદમ પુત્ર હું ખીમાર થયો તો તેં મારી ખીમાર પુરતી કરી નથી. બદો કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર હું કેવી રીતે તારી ખજર લજી અને જુઓ તો તું સધળી જહાનનો રખા છે (એટલે ખીમાર થવું મખલુકને લાગે છે ખાલેકને તથા ખીમારીને શા સંખધ) અલ્લાહ કહેશે શું તેં જાણ્યું નથી, કે મારા ફલાણો બદો માદો થયો તો તેં તેની ખજર લીધી નથી. શું તેં જાણ્યું નથી કે જો તું તેની ખજર લેતો તો મને તું તેની પાસે મેળવતો (એટલે મારી રહમત તથા સવાબને મેળવતો) ઓ આદમ પુત્ર મેં તારી પાસે ખાણું માંગ્યું તો તેં મને ખવરાવ્યું નહીં. બદો કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર હું કેવી રીતે તને ખવરાવું? અને જુઓ તો તું તમામ સંસારનો પાલાદાર છે. અલ્લાહ કહેશે શું તે જાણ્યું નથી કે મારા ફલાણા બદોએ તારી પાસે ખાણું માંગ્યું હતું તો તેં તેને ખવરાવ્યું નહીં? શું તેં જાણ્યું નથી? ખચીત જો તું તેને ખવરાવતો તો તે મારી પાસે મલત. ઓ આદમના દીકરા મેં તારી પાસે પાણી માંગ્યું તો તેં મને પાયું નહીં. બદો કહેશે ઓ મારા પરવરદિગાર કેવી રીતે હું તને પાણી પાજી અને જુઓ તો તું સધળી જગતનો પાલનાર છે? અલ્લાહ કહેશે તારી પાસે મારા ફલાણા સંવક પાણી માંગ્યું ફરી તેં તેને પાયું નહીં. તેં જાણ્યું નથી? ખચીત જો તું તેને પાણી પાતે તો જરૂર તે મારી પાસે મળત.

ફાંધો ઈમાનવાળાની ખોદાની નજદીક એટલી મોટી ઈજ્જત છે કે તેઓની જરૂરતને

તથા હાજતને પોતાની પાક જતની તરફ વળાવી. અને જુઓ તો તેની જાત પવિત્ર છે, સર્વ ગરજોથી તે પાક છે. આ હદીસમાં મુસલમાનોના હક અદા કરવાની તથા બલાઈ કરવાની તરખીય (ઉત્તેજન) છે.

૨૧૭૮ મુસલિમમાં અબુ જર્ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ઓ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું હિદાયત આપું (માર્ગ બતાવું) તેના સિવાય દરેક ગુમરાહ (ભટકેલો) છે. માટે તમે મારાથી હિદાયત માંગો હું તમને હિદાયત આપીશ. ઓ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું ખવરાવું તેના સિવાય દરેક ભૂખ્યો છે માટે તમે મારાથી ખાણું માંગો હું તમને ખવરાવું. ઓ મારા બંદાઓ તમારામાંથી જેને હું પેદરાવું તેના સિવાય દરેક નાગો છે માટે તમે મારાથી વસ્ત્ર માંગો હું તમને વસ્ત્ર આપું. ઓ મારા બંદાઓ ખચીત તમે રાત દિવસ ગુનાહ કર્યા જાઓ છો અને હું સધળા ગુનાહ માફ કરું છું માટે તમે મારાથી બખશીશ માંગો હું તમને મારી બખશું. ઓ મારા બંદાઓ ખચીત તમે મારી નુકસાનીને કદી પોહોંચી શકતા નથી કે તમે મને નુકસાન કરો, અને કદી તમે મારા લાભને પોહોંચી શકતા નથી કે તમે મારા લાભ કરો. ઓ મારા બંદાઓ જો તમારા આગળ અને પાછળ અને તમારા આદમી અને જીન્ન તમારામાંના એક બહાજ પરહેજગાર પુરૂષના દિલ જેવા થાય તો તે મારા મુન્નક (અને રાજ્યમાં) જરાએ વધારો કરશે નહીં. ઓ મારા બંદાઓ જો તમારા અગળા અને પાછળ તમારા માલુસ અને જીન્ન તમારામાંના એક ફાસિક (અકકાર) મરદના દિલ સંરખા અને તો તે મારી સતતનતમાં જરાએ નુકસાની પોહોંચવશે નહીં. ઓ મારા બંદાઓ જો તમારા આગળ અને પાછળ તમારા ઇનસાન અને જીન્ન એક મેદાનમાં ઉભા રહે ફરી તેઓ મારાથી માંગણી કરે ને હું દરેક ઇનસાનને તેની માંગણી આપું તો જેવી રીતે સમુદ્રનાં એક સોષગટાડશે તેવું છે (એટલે એવા આપવાથી પણ મારી કુદરતના ખજાનામાંથી કમી થતી નથી) ઓ મારા બંદાઓ આ તો તમારા આમાલ

(કૃત્ય) છે. હું તેને મણી સખું છું, ફરી હું તેના પૂરો બદલો આપીશ. તો જે કોઈ સારો બદલો મેળવે તેને જોઈએ કે તે ખોદાની હમ્દ (સ્તુતિ) કરે (કે તેણે તેની કમાઈને વ્યર્થ કરી નહીં) અને જે કોઈને એ સિવાય બીજા બદલો મળે તો તે પોતાના જીવ સિવાય કોઈને ઠપકો આપે નહીં. (કેમકે તેણે જેવું કર્યું તેવું મળ્યું)

ફાયરો આ હદીસમાં તમામ બંદાઓની [ફરી તે પીર હોય કે પેગમ્બર હોય] મોહતાજી (ગરજવાન થવું) તથા અશકય હોવાનું, અને ખોદાની શાકત શાહિનશાહી, બેપરવાન, કરીમી તથા અદાલતનું બયાન છે. એટલે વગર મારી પાસે માંગણી કરે તમારું કોઈ કામ ચાલી શકતું નથી. ન દુન્યામાં માર્ગ મેળવવો, ખાણું કે વસ્ત્રી તમને મળી શકે છે ન આખેરતમાં ગુનાહોની બખશીશ મારા વગર થઈ શકે છે. તો તમને મારી આગળ આજેઝી કરવી તથા દોઆ કરવી દરેક હાલતમાં જાઝમ થઈ. અને મારી બે પરવાઈની તો આ અવસ્થા છે કે તમે સધળા પેગમ્બરોના જેવા મુતકી થાઓ તો તેના પર મારા રાજ્યની ખીલવણી અટકેલી નથી. અને જે આખું જહાન અબુ જહલ તથા ફિરઓનની સમાન થાય તો મારું જ રાએ નુકસાન નથી. ફરી પોતાના અપાર દેણની મિસાલ [દ્રષ્ટાંત] આપી. જે સધળાં જહાનનો તરેહ તરેહનો સવાલ પૂરો થાય તોએ અને કંઈ કમીની વાત નથી. ફરી પોતાની અદાલત બયાન કરી કે આખેરતના સવાબ તથા અબ-

બુનું કારણ તમારું કૃત્ય [આમાલ] છે અમારા તરફથી કંઈ જુલમ નથી.

૨૧૭૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હુરેરા [રદી] થી વિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે, ઓ મોહમ્મદ જ્યારે હું કોઈ ચીજનો હુકમ કરું છું તો તેને કોઈ ફેરવી શકતું નથી. અને ખચીત મેં તને તારી ઉમ્મત માટે આપ્યું છે કે સધળા જમ્મતને ઘેરો નાખનાર દુકાળથી તેઓને નાશ કરીશ નહીં. અને તેઓના બનો સિવાય બીજાઓને તેઓ ખરજ બુ આપીશ નહીં કે તેઓની જડ સુળ કાપે, અગર જે દુન્યાની એ તરફના લોક ભેગા થાય. તે એટલાં સૂધી કે તેઓમાંના જ કેટલાક કેટલાકોને હલાક કરશે. અને તેઓમાંના જ કેટલાક કેટલાકોને કેદ કરશે.

ફાયરો કળ કરદ (લાકદીર) માં આ વાત ફરી ચુકી છે કે કયામત રૂધી ઉમ્મતે મોહમ્મદી કાએમ રહેશે. ન એવો દુષ્ટકાળ પડશે કે જેમાં સર્વ નાશ પામે. ન એવા કાફિર તેઓ પર જય મેળવશે કે તદ્દન તેઓનો નાશ કરે. જે કે ચંગી-ઝ ખાન તથા હલાકુ ખાનના વખતમાં લાખો બલકે કરોડો મુસલમાન કતલ થયા પણુ જડ બુન્યાદ ખીલકલ ઉખડી નહીં. હા, આટલું છે કે આ ઉમ્મતમાં આગસમાં વિરૂધતા શરૂ ફસાદ લૂટ તથા કતલ બંધ પડશે નહીં. જેમકે તવારીખની કિતાબોમાં આ હાલ જાહેર છે.

અધ્યાય બારમો.

આ અધ્યાયમાં હજરત (સલ) ની દોઆઓ છે જે દરેક મતલબને સંપ્રદ કરનાર છે.

અફઝલ આ છે કે હજરત (સલ) ની દોઆઓ યાદ કરીને પઢતો રહે. કારણ કે પ્રથમ તો આ કે કોઈ દીની કે દુન્યવી એવી મતલબ નથી જેની હજરતે [સલ] સામગ્રી રીતે કે વિસ્તારથી દોઆ કરી ન હોય. ખીજું આ કે જે દોઆ હજરત (સલ) ની ઝયાન મોબારકથી નીકળી હોય તે નિઃશંક બરકત વાળી તથા મકબૂલ હોય છે. તો હજરત (સલ) ની દોઆ છતાં શી જરૂર કે ખીજી દોઆઓને શીએ ?

૨૧૮૦ યોખારી તથા મુસલિમમાં આગ્રેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું કે ઇન્હુલિલ + અઅસ રખખન—નાસ વશદે અન્તશ—શાફી લાશેપ્રાઅ ઇદલા શેફાએક શેફાઅ લાયેગાદેરો સક્રમં ” * જ્યારે કેઈ માણસ માદું થતું તો તે પર હજરત (સલ) જમણો હાથ ફેરવતા ફરી આ કહેતા.

૨૧૮૧ યોખારીમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું કે સર્વ સ્તુતી અલ્લાહનેજ માટે છે જેણે એને અગ્નિથી છોડવ્યો.” એક ચહુદીનો છોકરો મરતી વેળા ઈમાન લાવ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ ફરમાવ્યું. અને તે છોકરો હજરતની ખિજમત કરતો હતો.

ફાયદો એક ચહુદીનો છોકરો હજરત (સલ) ની ખિજમત કરતો હતો, જ્યારે તે ખીમાર પડ્યો તો હજરત (સલ) તેની ખખર લેવા ગયા.

† નલની જગ્યા “જ” પર જે મીડાં આપ્યાં છે. અને માટા કાફની જગ્યા “ક” પર જે મીડાં રાખ્યાં છે. ગુ. મો.

* અર્થ—સખતીને લઈ લેઓ. એ આદમીઓના પરવરદિગાર. અને તું સાંજે કર તુંજ સોજે કરનાર છે. તારી શિક્ષા [સાંજ કરવા] વગર કોઈ શિક્ષા નથી. એવી શિક્ષા આપ જે ખીમારીને રહેવા દે નહીં. ગુ. મો.

અને તેને શિરાણે બેઠા, અને ફરમાવ્યું કે મુસલમાન થા. તેણે પોતાના બાપની તરફ જોયું. તેના બાપે કહ્યું, અયુસ કાસિમ [હજરત]ની વાત માન. ફરી તે મુસલમાન થયો ત્યારે હજરતે (સલ) આવી રીતે અલ્લાહનો ઉપકાર માન્યો. આ હદીસથી જણાવ્યું કે કાફિરથી ખિજમત લેવી દુસ્ત છે. તથા કાફિરની ખીમાર પુરતી કરવી દુસ્ત છે. તથા મોતની ખીમારીમાં મુસલમાન થવું મકબૂલ છે પણ તે એવી શરતથી કે આખેરતનો અગ્નય સામે આવ્યો (નજરે પડ્યો) ન હોય.

૨૧૮૨ યોખારીમાં અયુ ઓમામા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ હંમદો † લિલ્લાહે કસીર તૈયેખ મોખારક ફીહે જૈર મકપ્રીથીન વલા મોવદંન વ લા મુસ્તગન અન્હો રખખના” ‡ જ્યારે દસ્તરખાન (અથવા સફરો) ઉઠાવાતો ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા હતા.

૨૧૮૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર સુખ્દાન—લજ્જં સખખર લના હાન્નં વ મા કુન્ના લહુ મુકરેનીન વ ઇન્ના

† હે હુતીની જગ્યા “હ” પર જે મીડાં આપ્યાં છે. અને “સે” સખજની જગ્યા “સ” પર ત્રણ મીડાં રાખ્યાં છે. અને તોઈની જગ્યા “ત” પર જે મીડાં રાખ્યાં છે. અને એનની જગ્યા “અ” પર જે મીડાં લખ્યાં છે. ગુ. મો.

‡ અર્થ—સર્વ સ્તુતી અલ્લાહ માટે છે હજી, સુધરી, બરકતવાળી સ્તુતી. એવી સ્તુતી નહીં જે એકવાર બસ થાય અને છોડવામાં આવે અને તેની કંઈ હાજત રહે નહીં. એ અમારા પરવરદિગાર. ગુ. મો.

એલા રખેના લમુનકલેખૂન અલ્લાહુમ્મ ઇ-
ન્ના નસઅલૌક ફી સફરના હાજલ-ખિર્
વત્તકવા વ મિનલ અંમલે મા તરહાં † અ
લ્લાહુમ્મ હવેન અંલેના સફરના હાજલ વ
અતંવે અં-ના જોઅંહુ અલ્લાહુમ્મ અન્-
સું-સાહેબો ફિસ-સફરે વલ ખલીફતો ફિલ
અહલે અલ્લાહુમ્મ ઇની અજ્જિનં એક મિન
વઅંસાંઈસ-સફરે વ કઆખતીલ મન્જરે
વ સૂઈલ મુનકંલએ ફિલ માલે વલ અહલે” *
અને અબ્દુલ્લાહ ખીન સરજસે પછુ આ રિવાયત
કરી છે તેણે આ વધારો કર્યો. વલ ફારે જ-
અંહલ કારે વ દઅંવતીલ મન્જરૂમે.

ફાયદો આ દોઆ હજરત (સલ) સફર
કરતી વેળા પ્રમાવતા હતા.

૨૧૮૪ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લા-
હ ખીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત
(સલ) જ્યારે સફરથી પાછા ફરતા તો આગળી
હદીસમાં વર્ણુયલા શબ્દો કહેતા અને તેમાં આ
શબ્દો વધારતા. આએબૂન તાએબુન અંખે-

† હાદની જગ્યા “દ” પર ખે મીડાં રા-
ખ્યાં છે. અને સાદની જગ્યા “સ” પર ચાર મી-
ડાં મુક્યાં છે. અને જોઇની જગ્યા “જ” પર ચાર
મીડાં લખ્યાં છે. ગુ. મો.

* અર્થ—અહ્વાહ સર્વથી મોટો છે અહ્વાહ સ-
ર્વથી મોટો છે, અહ્વાહ સર્વથી મોટો છે. પવિત્રાઇ
છે તેને જેણે અમારે માટે આને તાખે કર્યું અને
અમો એને વશ કરી શકતા નહોતા. અને ખચીત
અમો તેની તરફ જનાર છીએ. એ અલ્લાહ ખ-
ચીત અમો અમારી આ સફરમાં તારાથી નેકી તથા
પરહેઝગારીને અને કરનીથી જે તું પસંદ કરે તેને
માંગીએ છીએ. એ અલ્લાહ તું અમને આ અમારી
સફર સેહલી કર અને એની દૂરીને તું અમારેથી
લપેટ. એ અલ્લાહ તું જ સફરમાં સાથી થાય છે
અને ધરવાળાઓમાં ખલીફા (સાંભળનાર) છે. એ
અલ્લાહ હું તારી પનાહ હું છું સફરની સખતીથી
ખરાબ દેખાવથી અને માલ તથા ધરખારની ખુરી
ઉલટ પુલટથી” અબ્દુલ્લાહ ખીન સરજસની રિવાય-
તના વધારાનો અર્થ—હું પનાહ હું છું લાલ પછી
મુકસાનીથી તથા જીલમ ખમનારની બદદોઆથી.
ગુ. મો.

દુન સાજેદુન લેરખેના હાંમેદુન સુંદકું-હા
હો વઅંહુ વ નસૂર અંખેહુ વ હઅમલ અ
હંઆખ વહંહુ †

ફાયદો આમાં જગે ખનદકના કિસ્સા ત-
રત ઇશારો છે કે અરખના કાફિરોએ મદીનાને ઘે-
રો નાખ્યો હતો ફરી અભાગ્યા થઇને નાહા.

૨૧૮૫ જોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ધણી વાર
આ દોઆ કર્યા કરતા હતા. અલ્લાહુમ્મ આ-
તેના ફિદ-ફુઆ હંસનતંવ ફિલ આખિરતે
હંસનતં વફુના અંખેઅન-નાર ‡

ફાયદો ફુઆની બેહતરી તન્દરસ્તી, જર-
રત જોગી રોઝી, ઇમાન, નેક અમલની તોશીક
અને સર્વ મકરહાત (અણુમમી વસ્તુ) થી પનાહ
છે. અને આખિરતની બલાઈ સવાખ, પદ્વીનો વધારો
અને દીદારે ઇલાહી છે. અલી મુરતજ (રદી)થી
રિવાયત છે કે ફુઆની બેહતરી નેક ખખત બાયડી
છે અને આખિરતની બેહતરી દૂર છે. અને દો-
અખના અજખની મતલબ કમખખત ખોરત છે.
આ દોઆમાં દીન ફુઆની સર્વ મતલબ દાખલ
થઇ. માટે હજરત (સલ) આ દોઆને ધણી
વાર પઢા કરતા હતા.

૨૧૮૬ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી]થી
રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ આતે નફસી તકંવાહા વઅકકે-
હા અન્ત ખૈરે મન અકકાહા વ અન્ત
વલીયોહા વ મવલાહા †

† અર્થ—અમો સફરથી ફરનાર છીએ તોખા
કરનાર ખંદગી કરનાર સિજદો કરનાર છીએ. અ-
મારા પરવરદિગારની હમ્દ કરનાર છીએ. અલ્લાહ
પોતાનો વાયદો સત્ય કર્યો અને પોતાના અંદાને
મદદ આપી અને કાફિરોના ટોલાંઓને હાર આપી
[હંકારીયા] એકલા તેણે. ગુ. મો.

‡ અર્થ—એ અહ્વાહ તું અમને ફુઆ-
માં બલાઈ (બેહતરી) આપ અને આખિરતમાં બલા-
ઈ (ખુબી) આપ. અને અમને અજિબના અજખથી
ખચાવ. ગુ. મો.

† અર્થ—એ અહ્વાહ તું મારા જીવને
તેની પરહેઝગારી આપ અને તું તેને [ખદખોથી]
પાક સાફ કર. તું તેનો બેહતર પાક સાફ કરનાર

ફાયદો જે ચીજ આખેરતમાં તુકસાની પુગવે તેથી બચવાનું નામ તકવો અને પરહેઝગારી છે. બાતેન [બીતર] ની સફાઈ વગર તકવો અસંભવિત છે. માટે હજરતે [સલ] પ્રથમ તકવા ની દોઆ કરી ફરી સફાઈની.

૨૧૮૭ બોખારીમાં હૈદ બીન અરકમ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે અનસારની બાબતમાં દોઆ કરી. અલ્લાહુમ્મજન્મલ અ-તઆઅંહુમ મિન્હુમ †

ફાયદો અનસારીઆએ કહ્યું એ હજરત આપ દોઆ કરા કે અમારા તાગેદાર લોક પશુ અમારા જેવા મુસલમાન થાય. ભારે હજરતે [સલ] આ દોઆ કરી. તાગેદારથી મતલબ બાયડી બચ્યાં તથા લોંડી ગુલામ છે. અથવા ચાર દોસ્ત છે.

૨૧૮૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું અલ્લાહુમ્મ—જન્મલ બિલ મદીનતે ફેઅં-ફે મા જન્મલત બે મકકત મિનલ અરકત †

ફાયદો હજરત ઇબ્રાહીમે [અલ] મક્કા માટે દોઆ કરી અન હજરતે [સલ] મદીના માટે દોઆ કરી. અરકતથી મતલબ રોજીનું બોહલી થયું છે અથવા બાતેનનો ફેજ છે.

૨૧૮૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરેરા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ—જન્મલ રિઝકં મોહુ મ્મદીન કુંતે †

ફાયદો એટલે એટલી રોજી આપ જેમાં જીંદગીના સ્વાસ બાકી રહે. માલની વૃદ્ધી ન હોય. કારણ કે રિઝકના બોહલા થવામાં ધણું કરીને ગફલત થાય છે અને સખરની પદવી મલતી નથી. તો હજરત (સલ)ની જીંદીમાં એવોજ હાલ

છે. અને તું તેના કારસાઝ (કામ બળવનાર) અને તેના મદદગાર છે. ઝા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું તેઓના તાગેદારને તેઓમાંથી કર. (એટલે તેઓના જેવા કર) ઝા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તે જે મક્કામાં અરકત આપી છે તેની બેવડી મદીનામાં આપ. ઝા. મો.

§ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મોહુમ્મદની આલ-ના રોજી જીવવા નેટલી કર. ઝા. મો.

રહો. અને હજરત (સલ) પછી હજરતની બીબીઓ અને હજરતની આલ્લાહ પશુ ફકીરીને અંગીકાર કરતાં રહ્યાં. જમાએલે તિરમેજમાં હજરત આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] ની વફાત સુધી હજરત (સલ)ના ધરવાળા એાનું પેટ જે દિવસ લગોલગ જવની રોટલીથી ભરાયું નથી. અને તેજ કિતાબમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરત તથા હજરતની બીબીઓ જે જે ત્રણ ત્રણ રાત સુષ રહેતા હતા અને તેઓને સાંજનું ખાણું મળ્યું નહોતું. અને તેજ કિતાબમાં હજરત આએશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) સધળી જિન્દગી દીવસમાં જે વાર રોટલી ખાધી નથી અને ન કદી દિવસમાં જે વાર માંસ ખાધું છે.

૨૧૯૦ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ—જન્મલ ફી કંલબી નૂરં વ ફી સમઇ નૂરં વ ફી બક્સરી નૂરં વ અંન યમીની નૂરં વ અંન શેમાલી નૂરં વ અમામી નૂરં વ બલફી નૂરં વ પ્રવ કંડી નૂરં વ તહુતી નૂરં વ જન્મલની નૂરં *

ફાયદો રોશનીથી મતલબ હક વાત છે જે-મકે અંધારાથી મતલબ બાતેલ વાત છે. તો મતલબ આ થઇ કે મારા દિલ તથા અવ્યવેને સત્યમાં લાગેલાં રાખ. એટલુંજ નહીં પણ શય જહત (પડદસા) થી મને હકની સાથે ઘેરી લે. કે જેથી બોહુ કોઇ તરફથી આવી શકે નહીં.

૨૧૯૧ બોખારીમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) પ્રમાણ્યું કે અલ્લાહુમ્મ—રહુમ અંબ્યાહ † ‡ એટલે અબ્બાહ બી-

• અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મારા દિલમાં રોશની કર અને મારા કાનમાં રોશની કર અને મારી આંખમાં રોશની કર અને મારે જમણે રોશની કર અને મારે ડાબે રોશની કર અને મારી આજળ રોશની કર અને મારી પાછળ રોશની કર અને મારા ઉપર રોશની કર અને મારી નીચે રોશની કર અને મને સધળાને રોશની કર. ઝા. મો.

† અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ તું અબ્બાહ પર રહુમ કર. ઝા. મો.

ન બિશરને. જ્યારે હજરતે (સલ) આગેલા (રહી) ના ઘરમાં તહજજોદ પઢી ત્યારે અગ્યાદ ખીન બિશરે પોતાનો અવાજ બોલેદ ક્યો ને મસજીદ માં નમાઝ પઢી ત્યારે હજરતે (સલ) આ ધરમાળ્યું.

ફાયદો આ હદીસમાં તહજજોદની ઉત્તેજન છે. આથી જાણ્યું કે મસજીદમાં ઉંચા અવાજથી તહજજોદ પઢવી ફરસ્ત છે.

૨૧૯૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં ખરાઅ ખીન આગેબ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ધરમાળ્યું અદલાહુમ્મ અસલમતો નફ્સી એલૈક વ વજહુતો વજહી એલૈક વ ફવ્વદંતો અમરી એલૈક વ અલજઅતો જંહરી એલૈક રગબતં વ રહુબતં એલૈક લા મલજઅ વ લા મનજઅ મિન્ક ઇલ્લા એલૈક અદલાહુમ્મ આમતો બે કિતાબેકલ-લ અન્જલત વ નખીયેકલ-લ અરસલત *

ફાયદો હજરતે (સલ) કાઈ શખ્સને ધરમાળ્યું કે જ્યારે તુ સૂચા કરે તો આ દોઆ પઢા કર. કરણુ કે જો તું એજ રાતમાં મરી ગયો તો ઇમાનપર મર્યો અને જીવતો રહ્યો તો સારી વાત થઇ.

૨૧૯૩ મુસલિમમાં સઅદ ખીન અખી વક્ાસ [રહી]થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાળ્યું અદલાહુમ્મ-શફે સઅંદ અદલાહુમ્મ-શફે સઅંદ અદલાહુમ્મ-શફે સઅંદ @

ફાયદો સઅદ ધણુજ માંદા હતા. હજરત [સલ] તેમના ખખર લેવા ગયા. સારે આ દોઆ કરી, ફરી તેમને શિષા થઇ.

* અર્થ-ઓ અદલાહ મેં મારા જીવને તને સોંપ્યો છે અને મારા મોને મેં તારી આગળ ક્યું છે. અને મારું સર્વ કામ તને હવાલે કર્યું છે. અને મારી પીઠ તારી તરફ જમાવી છે તારી તરફ શોખ તથા ટરથી. તારેથી ન કોઇ ભાગવાની જગ્યા છે અને ન પનાહ લેવાનું મકાન છે. પણ તારીજ પાસે છે. ઓ અદલાહ જે કિતાબ તે ઉતારી તે પર તથા જે નખીને તે મોકલ્યા તે પર હું ઈમાન લાવ્યો છું. શુ. મો.

@ અર્થ-ઓ અદલાહ તું સઅદને સાંભળે કર. ક. શુ. મો.

૨૧૯૪ મુસલિમમાં અખુ હારેશ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાળ્યું અદલાહુમ્મ અસંલેહ લી હીનીયલ-લજ્જ હો વ ઇંસંમતો અમરી વ અસંલેહ લી ફુન્યાયલ-લતી શીહા મઅાશી વ અસંલેહ લી આગેતીયલ-લતી શીહા મઅાદી વજઅંલીલ-હંયાત જંયાહતલ-લી ફો ફુલ્લે ખેરીન વ જઅંલીલ-મૌત રાહંતલ-લી મિન ફુલ્લે શરિત.

ફાયદો આ દોઆ દરેક મતલબન સમજ કરનાર છે.

૨૧૯૫ મુસલિમમાં મિકદાદ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાળ્યું અદલાહુમ્મ અતંઅંમ મન અતંઅંમની વસફુ મન સકાની †

ફાયદો જ્યારે કોઇની દઅવત ખાવ ત્યારે આવી રીતે દોઆ કરે.

૨૧૯૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખુદલાહ ખીન મસજીદ (રહી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ધરમાળ્યું અદલાહુમ્મ અઈંની અંલૈહીમ બે સખઈન ક સખએ યુસોફ ‡

ફાયદો જ્યારે ધરિશના કાફિરો તથા મોજરની કોમે હજરત [સલ] ને દુઃખ આપવા ઉપર કમર બાંધી ત્યારે હજરતે આ દોઆ કરી.

‡ અર્થ-ઓ અદલાહ તું મારા દીનને સુધાર જે મારા આખિરતના કામને સંભાળનાર છે. અને તું મારી દુન્યાને સુધાર જેમાં મારી રાજી જિન્દગી છે. અને તું મારી આખિરતને સુધાર જ્યાં મારે પાણુ જવાનું છે, અને જિન્દગીને તું મારે માટે દરેક બેહતરીમાં વધારો કરનાર કર અને મોતને મારે માટે દરેક શરથી રાહત કર. શુ. મો.

† અર્થ-ઓ અદલાહ જેણે મને ખવરાવ્યું તેને તું ખવરાવ, અને જેણે મને પાણી પાડ્યું તેને તું પીવડાવ. શુ. મો.

‡ અર્થ-ઓ અદલાહ તું મારી મદદ કર તેઓપર યુસોફ (અલે) ના સાત વર્ષના દુકાળ જેવા સાત વર્ષના દુકાળથી. શુ. મો.

એટલે જેવી રીતે હજરત યુસાફ (અલે)ના વખતમાં દુષ્કાળ પડ્યો હતો તેવો એઓપર પડે કે તેથી પોતાની અવદક્ષા તથા યુમરાહીથી ખબર દાર થાય, અને ઈમાન લાવે. તો એવો દુષ્કાળ પડ્યો કે તેઓએ હાડકાં તથા મુરદાર ખાધાં. આખરે હજરત (સલ) આગળ આજેઝી કરી. હજરતે સમપૂર્ણ મેહેરથી દોઝા કરી તો તે બલા ફે થઈ.

૨૧૯૭ મુસલિમમાં અલી તથા આયેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંબિલોં બે રેહાંક મિન સખતેંક વ બે મોઆફાતેક મિન આફુબતેક વ અંબિલોં એક મિન્ક લા ઓહસી સંનાઅં અલેક અન્ત કમા અસંનેત અંલા નફસેક *

ફાઈફો મસાળીહમાં હજરત આયેશા (રદી)થી રિવાયત છે કે એક રાત્રે મેં હજરત (સલ)ને બીજાણા ઉપર નહીં જોયા તો હું હુંડવા લાગી ફરી મારો હાથ હજરત (સલ)ના તલવા ઉપર પડ્યો જા અને હજરત સિજદામાં આ દોઝા પડતા હતા.

૨૧૯૮ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંબિલોં બે ઇંબંઝતેક લાએલાહ ઇંબલા અન્ત અન તોદીંલ્લની અન્તલ હંયુ લ-લઇં લા યમૂતો વલ જન્નો વલ ઇન્સો ય-

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારી રબની સાથે હું પનાહ છું તારા યુસ્સાથી, અને તારી ખબરથી રાબી સાથે તારા અબજ (શીક્ષા)થી. અને હું તારે આ બારે તારાથી (એટલે તારા કોપથી) પનાહ છું. તારી તારીફ તથા સ્વીટીને હું ધરી (જણી) રાકતે નથી. હું એવો છું જેવી તે પોતે તારી તારીફ કરી છે. ઝા. મો.

જા એટલે ધરમાં દીવો નહોતો. જેથી હું ટ-ટોલવા લાગી તો મારો હાથ હજરતના પગના તલવા ઉપર પડ્યો. આથી તમે સમજ શકશો કે કેટલાક કિસ્સા બયાન કરનાર જે બયાન કરે છે કે હજરત (સલ) જ્યાં બેસતા ત્યાં આપના નૂરથી ઉગરું થતું હતું એ બનાવથી વાત છે, ઝા. મો.

મૂતૂન †

૨૧૯૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) આ દોઝા ઇસ્તિસકા (પાણી માંગવા)માં ફરમાવી અલ્લાહુમ્મ અંબિલોં અલ્લાહુમ્મ અંબિલોં અલ્લાહુમ્મ અંબિલોં *

ફાઈફો એકવાર હજરત (સલ)ના વખતમાં દુષ્કાળ પડ્યો. હજરત (સલ) મિન્બર ઉપર જુમ-આનો ખુતબો પઢતા હતા એટલામાં એક ગામડિયો આવ્યો તેણે કહ્યું, ઓ રસુલુલ્લાહ જન-વરો મરી ગયાં અને બાળ બચ્ચાં બૂખ્યાં મરે છે તમે દોઝા કરો ખોદા પાણી વરસાવે. ત્યારે હજરતે (સલ) હાથ ઊપાડી ત્રણ વાર આ દોઝા રી. આકાશપર કેથે વાદળોં પતો નહોતો ફરી એકાએક પહાડ નીચેથી વાદળોં ઊઠ્યાં અને સઘળા આકાશપર ફેલાયાં. અને સારા દિવસ સુધી લગતોલગ પાણી વરસ્યું સૂર્ય દેખા-યો નહીં. હજરત (સલ) બીજી જુમઆએ ખુતબો પડતા હતા એટલામાં તેજ મમાર પાછો આવ્યો તેણે કહ્યું, ઓ રસુલુલ્લાહ ધણા પાણી હોવાને લીધે જનવર હલાક થયા અને મારો બંધ પડ્યો. આપ દોઝા કરો કે ખોદા વરસાદને રોકે ત્યારે હજરતે હાથ ઊઠાવ્યા અને આવી રીતે દોઝા કરી “ ઓ અલ્લાહ અમારે આસપાસ પાણી વરસે અમારાપર હવે વરસે નહીં. એ અલ્લાહ ટેકરાઓપર પહાડપર નાલાઓમાં. અને જમીનના ઝાડોમાં વરસાદ વરસે ” તો મદીના ઉપરથી વાદળ વીખરાયાં લાંબી તરેહ મદીના ખાલી થયું. આસપાસ વરસ્યો. આ હજરત (સલ)નો મોઅજેઝો હતો.

૨૨૦૦ મુસલિમમાં ઊમ્મે સલમા (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તારી ઈજ્જતની સાથે પનાહ છું, તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી આથી કેહ મને ભટકેલો કરે. હું એવો છું જેવી તે પોતે મારો નહીં અને જન્ન તથા ઇનસાન મરશે. ઝા. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું અમારા અંબિલોં વરસાદ વરસાવ, ત્રણ વાર. ઝા. મો.

અદલાહુમ્મ-ગફેર લે અખી સલમત વરખ
અં દરજતહુ ફીલ મહદીયીન વખલોફ ફી-
અંકેખિહી ફીલ ગાખેરીન વગફેર લના વ લહુ
યા રખખલ આંલમીન વફસહ લહુ ફી
કંખરિહી વ નવેર લહુ ફીહે ૧

ફાયદો અયુ સલમા હજરત ઉમ્મે સલમા
(રહી)ના પ્રથમ ખાવિન્દ હતા. જ્યારે તેવણ મરણ
પામ્યા તો ગોસલ કફનથી પેહેલાં હજરતે (સલ)
તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૨૨૦૧ મુસલિમમાં આએશા (રહી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અદલાહુમ્મ-ગફેર લે અહલે ખંડીમંલ ગ-
રકંદે †

ફાયદો બકીકલ ગરકદ મદીનાના કપરસ્થા
નનું નામ છે. જેઓ મદીનામાં મર્યા અને ત્યાં દફન
થયા તેઓ માટે આ દોઆમાં મગફેરત (ખખશીશ)
ની બશારત છે.

૨૨૦૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
મુસા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફર-
માવ્યું અદલાહુમ્મ-ગફેર લે આંખિદીન
અખી આંખેરીન અદલાહુમ્મ જઅંલહો
યૌમલ કેયામતે ફાંકે કસીરીમ-મિન ખલ-
ફેંકે અયુ મુસા કહે છે કે મેં કહ્યું ઓ રસૂલુ-
લ્લાહ મારે માટે (દોઆ કરો) ત્યારે હજરતે (સ-
લ) ફરમાવ્યું અદલાહુમ્મ-ગફેર લે અંખદી-
હાહિબને કેસીન જંખહુ વ અદખેલ હો

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અયુ સલમા
ની બખશીશ કર, અને તેના દરજ હિદાયતવાળા
ઓમાં ખાલફ કર. અને તેના પછી રહેનારા લોકોમાં
તું ખલીફા બન (એટલે તેઓને સલામતનાર કે-
ખરેખ રાખનાર થા.) અને ઓ સઘળી જહાનના
પાલનાર તું અમને અને તેને બખશ, અને તેને માટે
તેની કબરને કોશાદા કર, અને તેને માટે તેની કબ-
રને રોશન કર. શુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું બકીએ ગર-
કદ વાળાઓની બખશીશ કર, શુ. મો.

યવમલ કેયામતે મુદખલ કરીમ †

ફાયદો અયુ મુસા (રહી) થી રિવાયત છે
કે હજરતે (સલ) મને અયુ આમિરની સાથે
જંગે આંતાસમાં મોકલ્યો ત્યારે અયુ આમિરની
જાગમાં તીર લાગ્યો તેજ બખમથી તેવણ મરણ
પામ્યા. મેં આ બાખત હજરત (સલ) ને બયાન
કરી અને મેં કહ્યું ઓ હજરત અયુ આમિરે મને
કહ્યું હતું કે હજરત મારે માટે દોઆ કરે. ત્યારે
હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી. ફરી અયુ મુસા-
એ ગોતાને માટે દોઆ કરાવી. અબ્દુલ્લાહ ખીન
કેસ અં અયુ મુસાનુંજ નામ છે.

૨૨૦૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઐદ ખી-
ન અરકમ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સ-
લ) ફરમાવ્યું અદલાહુમ્મ-ગફેર લિલ
અનસારે વ લે અખનામંલ અનસારે વ લે
અખના. ઓ અખનામંલ અનસારે. *

૨૨૦૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ
હોરેરા (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અદલાહુમ્મ-ગફેર લિલ મોહંલેકાંન સદા-
બાએ કહ્યું વાળ કતરાવનારાઓ માટે પણ (દો
આ કરો) હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અદલાહુમ્મ
ગફેર લિલ મોહંલેકાંન † સદાબાએ કહ્યું વા-
ળ કતરાવનારાઓ માટે હજરતે ફરમાવ્યું અદલા
હુમ્મ-ગફેર લિલ મોહંલેકાંન સદાબાએ
કહ્યું ઓ રસૂલુલ્લાહ વાળ કતરાવનારાઓ માટે.
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું વલિલ મોહં રસેરીન

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું આખેફ અ-
ખી આમિરની બખશીશ કર. ઓ મારા અલ્લાહ તું
તેને કેયામતના દિવસે તારી મખલૂકમાંથી ઘણાઓ
ની ઉપર કર (ચઢતો રાખ) ફરી અયુ મુસા માટે
ફરમાવ્યું. ઓ મારા અલ્લાહ તું અબ્દુલ્લાહ ખીન
કેસના શુનાહોને બખશ અને તેને કેયામતના દિવસે
માનીતે ઠીકાણે રાખ. શુ. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અનસારીની
તેઓના છાકરાઓની તેઓના પોત્રોની બખશીશ
કર. શુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું માયું ખોડાવનારની
બખશીશ કર. તણ વાર ફરમાવ્યું. શુ. મો.

કૃષ્ણદેવો હજારો વેદાઅર્માં હજરત (સલ) સાથે કુરબાની હતી અને ઘણા સહાયા સાથે કુરબાની નહોતી. જ્યારે હજરત મકામાં પોહોંચ્યા તો સહાયાને ફરમાવ્યું, જેની પાસે કુરબાની ન હોય તે પોતાનું એહરામ ખોલે અને પોતાનું માથું ખોડાવે. જ્યારે હજારો નો વખત આવે તો ફરી એહરામ બાંધીને હજરત કરે. અને હજરતે (સલ) પોતે પોતાનું માથું વગર કુરબાની કરે ખોડાવ્યું નહીં. ફરી જેઓ પાસે કુરબાની નહોતી તેમાંથી કેટલાકોએ હુકમ પ્રમાણે માથું ખોડાવ્યું અને કેટલાકોએ પોતાના માથાના થોડાં થોડાં વાળ કતરાવ્યાં, માથું ખોડાવ્યું નહીં. તેઓ સમજ્યા કે હજરત કયાં વગર માથું શું મૂકાવીએ. હજરત (સલ) ને આ વાત પસંદ આવી નહીં કે તેઓએ હુકમ માનવામાં શા માટે લીલ કરી. માટે ખોડાવનારાઓ માટે ત્રણ વાર દોઆ કરી. અને કતરાવનારાઓ માટે દોઆ કરી નહીં. આખર ત્રીજી વાર રહમતે જેશ માયો ને કતરાવનારાઓને પણ બખશીશની દોઆમાં મેળા કર્યાં. આથી જણાયું કે હજરતમાં વાળ કતરાવવા કરતાં ખોડાવવું અફઝલ છે.

૨૨૦૫ મુસલિમમાં આશીયને માલિક અશ-જહ (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લહુ વરહુંમહો વ અંફેહી વ અંફેહી અં-હો વ અકરેમ નોઓલહુ વ વરસે અં મહબલહુ વગસેલહો બિલમાએ વરસલ જે વલ બરહે વ નકકેહી મિનલ ખતાંથા ક-મા નકકેતસે-સૌબલ-અબયદ મિનહ-દનસે વ અબહેલહો હાર ખૈરમ મિન હારેહી વ અહલ ખૈરમ મિન અહલેહી વ અવજ ખૈરમ મિન અવજેહી વ અહબેલહુલ-જ-નત વ અંબંજહો મિન અંબંબિલ-કબરે *

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું એને માટે બ-ખશીશ કર અને રહમ કર. અને એને આદિયત આ પ, અને એના ગુનાહ માફ કર, અને એને માનીતી મેમાની કર, અને એના ઠીકાણુને (એટલે કબરને) કોશાદ કર. અને એને પાણીથી બરકુથી અને કરાં-

અવ મિન્નારે જ્યારે હજરતે (સલ) જનાઝાની નમાઝ પઢી ત્યારે આ ફરમાવ્યું.

કૃષ્ણદેવો આ હદીસનો રાવી કહે છે કે જ્યારે હજરતે (સલ) તે મૈયતને માટે આવી ત-ફલીસવાર દોઆ કરી તો મેં આશા કરી કે કદાપી હું આ મૈયતની જગ્યા હોત.

૨૨૦૬ જોખારી તથા મુસલિમમાં અણુ મસા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-ગફેર લી ખતીઅતી વ જહલી વ ઇસરાશી ફી અમરી વ મા અન્ત અઅલમો બિહી મિફી અલ્લાહુમ્મ-ગફેરલી હુલી વ જહી વ ખતીઅતી વ અંમદી વ કુલ્લો બંલેક ઝુંદી †

કૃષ્ણદેવો જે કે હજરત (સલ) ગુનાહોથી માસૂમ (નિરાપરાધી) હતા પણ ઉમ્મતને શી-ખવવા અથવા કોઇ બેહતર કામના છોડવાના ખ્યાલથી આ દોઆઓ કરતા હતા. જેટલો કુ-રખ (નજદીકી તથા માન) વધારે તેટલો ડર વધારે. પ્રખ્યાત કહેતી છે કે નઝદીકારા ખેશ ખો-વદ હરાની @ બંદગીના આજ અર્થ છે કે બં-દો પોતાના માલિક આગળ ધુજતો કાંપતો રહે અને પોતાની કસરનો ફરી તે યદ હોય કે ન થી ઘો [એટલે એને તરેહ તરેહના કરમથી પવિત્ર કર] અને જેવી રીતે તે સફેદ કપડાને મેલથી સાફ કર્યું તેવી રીતે એને ખતાઓથી સાફ કર. અને એના ધરથી સાફ ધર તથા એની અહલથી સારી અહલ અને એની બાયડીથી સારી બાયડી બદલામાં આપ. અને એને જનતમાં દાખલ કર, અને એને કબરના અબખથી અથવા અગ્નિથી પનાહ આ-પ. ગુ. મો.

† ઓ અલ્લાહ તું મારી ચૂકને મારી નાદાનીને અને મારી જીયાદતી (હફથી વધવા) ને જે મારા મામલામાં થઈ છે, અને જેને તું મારાથી વધારે જાણનાર છે તેને બખશ. ઓ મારા અલ્લાહ તું મારી બેહુદગી (અથવા હસી) ને તથા મારી ગુનાહ ની કોશીશને તથા મારી ચૂકને તથા મારા કસરને તું બખશ. અને આ દરેક મારી તરફી છે. ગુ. મો.

@ આથી જણાયું કે જે કોઇ કોઈ પણ વલી વિષે એવું માને અથવા કહે કે તે ખુદાથી ન ડર છે તો તે તેમને ખુદાથી દૂર ફેંકે છે અને વલી પશુથી કાઢે છે. ગુ. મો.

હોય છકાર કરતો રહે.

૨૨૦૭ મુસલિમમાં અશુ હોરેશ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અ-હ્લાહુમ્મ-ગફેરલી જન્ની કુલહુ દિક્કહુ વ જલહુ વ અવ્વલહુ વ આખેરહુ વ અલા નિયતહુ વ સિરંહુ †

ફાયદો મસાબીહમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત [સલ] આ દોઆને સિગ્ગામાં પઢતા હતા.

૨૨૦૮ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અહ્લાહુમ્મ-ગફેરલી વરહંમની વ અલંકક ની બિરપ્રીકિલ-અઅલા” ‡ હજરતે વક્ત વખત આ દોઆ કરી.

ફાયદો રશીક આલાથી મતલબ પેગમ્બરોની રહ તથા મોકરબ ફિરક્ષતા છે. અને કેટલાક કહે છે કે રશીક આલાથી મતલબ ખોદા છે.

૨૨૦૯ બોખારી તથા મુસલિમમાં ઉમ્મે સોલૈમ બિન્તે મિલહાન (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અહ્લાહુમ્મ અક-સર માલહુ વ વલહુ વ ખારેક લહુ ફીમા અઅતેતહુ” * અનસ બીન માલિક [રદી] માટે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો અનસ બીન માલિક (રદી) હજરત [સલ] ના ખાદિમ હતા. તેણે નવ વર્ષના હતા અને તેમની મા એટલે ઉમ્મે સોલૈમે તેમને હજરતની ખીજમતમાં રાખ્યા. મસાબીહમાં રિવાયત છે કે ઉમ્મે સોલૈમે (રદી) હજરત (સલ)

† અર્થ—ઓ અહ્લાહ તું મારા સઘળા શુનાહને નાનાને મોટાને, આગળાને પાછળાને, અને ખુદ્દા તથા પોશીદાને બખશ. શા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અહ્લાહ તું મને બખશ, તું મારા પર રહમ કર, અને મને ઉંચા રશીક સાથે મેળવ. શા. મો.

* અર્થ—ઓ અહ્લાહ તું તેના માલને અને તેની આલાદને ઘણું કર. અને જે તે તેને આપ્યું હોય તેમાં તેને બરકત આપ. શા. મો.

ને કહ્યું ઓ હજરત! પોતાના ખાદિમ માટે દોઆ કરો. ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી. કોઈ રિવાયતમાં આવી રીતે છે કે હજરત (સલ) પોતાના વોજુતું પાણી ભરી રાખતા હતા. એક દિવસ હજરત ભૂલી ગયા, અને તેને બધું. જ્યારે હજરતે તેને બરેલું જોયું તો પૂછ્યું, આ કોણે બધું? ફરી જણાવ્યું કે અનસે બધું તો હજરતે તેમની ઉમરની દરાઝીની તથા આલ આલાદની કસરત (વધવા) ની દોઆ કરી. તો હજરત અનસ [રદી] એક સો વીસ વર્ષ જીવતા રહ્યા અને એકસો વીસ તેમના છોકરા જન્મ્યા. અને બસરામાં તેમના ખજૂરના બગીચા વર્ષ માં બે વાર ફલે છે. અને તેમના બકરાં પેટાંનો એટલો વધારો હતો જેનો શુમાર નથી.

૨૨૧૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં આગેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અહ્લાહુમ્મ-રફીકેલ અઅલા †

ફાયદો હજરત આગેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) તંદરસ્તીની હાલતમાં ફરમાવતા હતા કે વગર રાજ બોશીએ કોઈ પેગમ્બરની મોત આવતી નથી. જ્યારે હજરત (સલ) ને મોતની ખીમારીમાં બેહોશીથી હાશ આવ્યો તો હજરતે આંખ ખોલીને આ દોઆ કરી. આ વખતથી મેં જાણ્યું કે હજરતે (સલ) અમને છોડ્યાં અને મોતને પસંદ કર્યું. હજરતનું આ આખારી કલામ (વાક્ય) હતું તે પછી હજરતે કોઈ વાત કરી નહીં.

૨૨૧૧ મુસલિમમાં આગેશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અહ્લાહુમ્મ અન્તસ-સલામો વ મિન્કસ. સલામો તખારકત યા જલ જલાલે વલ એક રામ @

ફાયદો સહી રિવાયત આટલીજ છે અને

† અર્થ—ઓ અહ્લાહ હું બેચા મરત-ખાવાળા રશીકની સંગત ચાહું છું. શા. મો.

@ અર્થ—ઓ અહ્લાહ તુંજ સલામતી છે (એટલે સાચી સલામતી તનેજ છે) અને તારીખીજ સલામતી છે. તું બરકતવાલો છે, ઓ મોટાઈ અને ખુશ્હુરગીવાળો. શા. મો.

આ જે પ્રખ્યાત છે કે મિન્ડસ-સલામ પછી
વ એલેક યરજીસ-સલામ વ અદખેલના
હારમ-સલામ તખારકત રખના વ તંઆલે-
ત યા જલ જલાલે વલ ઇકરામ વધારે છે
તો હજરત (સલ) થી સહી રિવાયતમાં તેનો કે
થે પત્તા નથી.

૨૨૧૨ મુસલિમમાં અલી (રદી) થી રિવા-
યત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અલ્લા
હુમ્મ અન્તલ મલિકો લાએલાહ ઇલ્લા અ-
ન્ત. અન્ન રખી વ અના અખદોક જંગલમ-
તો નફસી વ અંતરફતો ખે જંખી ફગફેર-
લી જોનૂખા જમીઅ લા યગફેરજ-જોનૂખ
ઇલ્લા અન્ત. વહદેની લે અહસનીલ-અખ
લાકે લા યહદી લે અહસનેહા ઇલ્લા અન્ત.

વસરેફ અન્ની સૈયેઅહા લા યસરેફે અ-
ન્ની સૈયેઅહા ઇલ્લા અન્ત. લખેક વ સઅ
હેક વલ ખેરો કુલ્લોહુ પ્રી થદેક વશ-શ-
રો લૈસ એલેક. અના ખેક વ એલેક તખાર
કત વ તંઆલેત. અસ્તગફેરોક વ અતુખો
એલેક. વજજહતો વજજહયા કહેવા પછી આ
અખદો કહેતા હતા. અને જ્યારે રોકુઅ કરતા તો
કહેતા અલ્લાહુમ્મ લક રકઅંતો વ ખેક
આમ-તો વ લક અસલમતો. ખશઅ લક
સમઇં વ ખસરી વ મુખખી વ અંજમી વ
અંસખી. અને જ્યારે (રોકુઅથી) માથું ઉપાડતા
તો કહેતા રખના લકલ હંમદો મિલ-
અસ સમાવાતે વ મિલઅલ અરદ વ મા
ખેનહોમા વ મિલઅ મા શિઅત મિન શેઇ
ન ખઅંદો ફરી જ્યારે સિજદો કરતા તો કહેતા
અલ્લાહુમ્મ લક સજદતો વ ખેક આમ-તો
વલક અસલમતો સજદ વજહી લિલ્લેહ
ખલકંહુ વ સંવરહુ વ શક્કં સમઅંહુ વ
ખસરહુ પ્રતખારક-લ્લાહો અહસનુલ ખા

લેફીન ફરી અતહીયાત તથા સલામની વચ્ચે
છેવટમાં આ દોઆ થતી. અલ્લાહુમ્મ-ગરે
રલી મા કંદમતો વ મા અખખરતો વ મા
અસરરતો વ મા અઅંલન્તો વ મા અસ
રફતો વ મા અન્ત અઅંલમે ખિહી મિન્ની
અન્તલ મેકં મે વ અન્તલ મેઅખખેર
લાએલાહ ઇલ્લા અન્ત

જી અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું જ ખાદશાહ
છે તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તું જ મારો પરવર
દિગાર છે અને હું તારો ખન્દો છું. મેં મારા જનન
ઉપર જીલમ કર્યો અને મારા ગુનાહોનો મેં એકરા
ર કર્યો. માટે તું મારા સધળા ગુનાહોને ખખરા
તારા સિવાય કોઈ ગુનાહોને ખખરાતો નથી. અને
તું મને સારા સ્વભાવનો માર્ગ બતાવ [હિદાયત
આપ] તારા સિવાય કોઈ સારા સ્વભાવનો માર્ગ બ-
તાવે નહીં. અને જુરા સ્વભાવને મારાથી દૂર કર
તારા સિવાય કોઈ જુરા સ્વભાવને મારાથી દૂર કર
નાર નથી. હું હાજર છું તારી ખીજમતમાં હાજર
છું દરેક ખેર ખૂબી (બલાહ) તારા હાથમાં છે અને
શર્ (જુરાઇ) તારા તરફ નથી. હું તારી સાથે [કા
એમ] છું. અને તારા તરફ (પાછો આવનાર) છું.
તું ખરકતવાળો છે અને જાયા મરતખા વાળો છે.
હું તારાથી ખખશીશ ચાહું છું અને તારી આગળ
તોખા (પશ્ચાત્તાપ) કરું છું.” અને જ્યારે રોકુઅ
કરતા ત્યારે કહેતાં અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ મેં
તારે માટે રોકુઅ કર્યો (માથું નમાવ્યું) અને તારા
પર ઈમાન લાવ્યો અને તારો હું તોખદાર થયો.
તારે માટે મારા કાન, આંખ, ગદુદ, હાડકાં અને
પઠ્ઠા ઝુક્યાં” અને જ્યારે માથું ઉપાડતા તો કહેતા.
અર્થ—ઓ મારા પરવર દિગાર તારેજ માટે સર્વ સ્તૂતી છે
આસમાનો અને જમીન ભરીને અને જે એ બિની
વચ્ચે છે તે ભરીને. અને એ પછી કોઈ ચીજ તું ચા-
હે તે ભરીને” ફરી જ્યારે સિજદો કરતા તો કહેતા.
અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારે માટે મેં સિજદો ક-
ર્યો અને તારા પર ઈમાન લાવ્યો અને તારો તા-
ખદાર થયો. મારા મોઝે તેને સિજદો કર્યો જેણે
તેને પેદા કર્યું અને રૂપ આપ્યું અને તેના કાન
તથા આંખ ચીરીને બનાવ્યાં. તો અલ્લાહ ખરકત
વાળો છે સારો ઉત્પન્ન કરનાર છે” ફરી અતહીયા
ત તથા સલામની વચ્ચે કહેતા. અર્થ—ઓ અ-
લ્લાહ તું મારી ખખશીશ કર જે મેં આગળ કર્યું
અને જે મેં પાછળ કર્યું અને જે મેં પોશીદા ક

ફાયદો આ જે ફરમાવ્યું કે બદી તારી તરફ નથી. એટલે બદ-કામથી તારી નજદીકી મળતી નથી. અથવા આ મતલબ છે કે જો કે નેકી તથા બદીનો ઉત્પન્ન કરનાર ખોદાજ છે પણ બંદા થવાનો અદબ આ છે કે બદીને તેની તરફ લગાડવી નહીં જોઈએ. જેવી રીતે હોઆમાં “યા ખાલેકંશ-શર” અથવા યા ખાલેકંલ-કલ્બ વલ ખિન્ઝીર” કહેતા નથી. અને જુઓ તો આ સર્વનો ખાલિક તેજ છે. હનફી મજહબમાં આ હોઆઓ નફલ નમાઝમાં પઢે ફરજમાં નહીં.

૨૨૧૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્ત ખલકંત નફસી વ અન્ત તવપ્રફાહા લક મમાતોહા વ મહુંયાહા ઇન અહ્યૈતહા પ્રહુંપ્રહુંહા વ ઇન અમતહા ફગફેર લહા. અલ્લાહુમ્મ અસઅ લોકલ-આફ્રિયત ઈ હજરતે (સલ) એક પુરુષને ફરમાવ્યું કે જ્યારે તે સૂવા લાગે ત્યારે આ કહે.

૨૨૧૪ બાબારી તથા મુસલિમમાં અબુ હોરૈરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્જલ વલીદ-ખનલ-વલીદે વ સલમત-ખન હિશામીન વ ઐયાશ-ખન અબી રબીઅંત વલ મુસ્તદઅંફીન બે મકકત. અલ્લાહુમ્મશ-હોદ વતંઅતક અંલા મોદર. અલ્લાહુમ્મજઅલહા અંલૈહીમ સેનીન ક સેની યુસોફ †

યુ. અને જે મેં જાહેર કયું અને જે મેં જિયાદતી કરી, અને જેને તું મારાથી વધારે જાણનાર છે. તું જ આગળ પાડનાર છે અને તું જ પાછળ નાખનાર છે તારા સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તેજ મારા જીવ ને પેદા કર્યો અને તું જ તેને મારશે, તારેજ માટે એનું મોત તથા એની જિંદગી છે. જે તું એને જીવ તો રાખે તો એની સલામત કર અને જે તું એને મારે તો તેની બખશીશ કર. ઓ અલ્લાહ હું તારાથી આફ્રિયત ચાહું છું ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું વલીદ બીન વલીદને, સલમા બીન હિશામને, ઐયાશ બીન અબી રબીઆને, અને મક્કાનાં કમનેર (દખેલા મુસલમાનો)

ફાયદો મક્કામાં કેટલાક ગરીબ મુસલમાન હતા. જેમકે વલીદ, ઐયાશ, અમ્માર, ખખ્યા-બ વગેરે એઓને કોરેશના કાફિર ધણું દુઃખ આપતા હતા. તો હજરતે (સલ) તેઓના છુટકારા માટે હોઆ કરી. આખર ખોદાએ તેઓને મુકિત આપી. અને મોજર અરબમાં એક કોમ હતી તેઓ ધણા સખત લોક હતા. માટે હજરતે તેઓ પર બદ હોઆ કરી.

*૨૨૧૫ મુસલિમમાં ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્જલહી મા વઅંતની. અલ્લાહુમ્મ ઐન મા વઅંતની અલ્લાહુમ્મ ઇન તોહલિક હા-જંહીલ એંસાબત મિન અહલિલ ઇસ્લામે લા તોઅંબદ ફિલ અરદે †

ફાયદો જો જે બદરમાં હજરતે (સલ) જોયું કે સામાન સાથે હઝાર માણસ કાફિરોનું લશકર છે. અને હજરત (સલ) તું લશકર બેસામાન ત્રણસો તેર આદમીયોનું છે ત્યારે ગભરાટમાં આ હોઆ કરી. ખોદાએ તે કબૂલ કરી હજરત [સ. લ] ની ફતેહ થઈ. અને આ જે ફરમાવ્યું કે જો આ ઇસ્લામવાળા હલાક થશે તો તારી બંદગી ફરી થશે નહીં. એટલે મારી પછી કોઈ પેગમ્બર નથી કે તે મારી પછી લોકોને હિદાયત કરે શિક્ષે છોડાવે. તો જે હું તથા મારા સાથીઓ મુસલમાન હલાક થયા તો ફરી નિર્મળ બંદગી થવાની કોઈ સૂરત નથી. હજરત (સલ) ને ધણી બેચેહની આ હતી કે કેથે અલ્લાહનું દીન મટી નહીં જાય. જે કોઈ કહે કે જ્યારે ખોદાએ આ ફતેહનો વાયદો કર્યો હતો તો આટલો ગભરાટ કરવાની કયું જગ્યા હતી? તેનો જવાબ આ છે

ને છોડવ. ઓ અલ્લાહ તું તારો સખત અજબ મોજર લોક ઉપર નાંખ. ઓ અલ્લાહ તું યુસોફ (અલે)ના વખતના દુકાળો જેવા દુકાળોના વર્ષ એઓ માટે તું કર. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ જે તે મને વાયદો કર્યો છે તે તું પૂરો કર, ઓ અલ્લાહ જે તે મને વાયદો કર્યો છે તે કયાં છે? ઓ અલ્લાહ જે તું આ ટો-લાને ઇસ્લામવાળાઓથી હલાક (નાશ) કરશે તો પૃથ્વી ઉપર તારી બંદગી થશે નહીં. ગુ. મો.

કે હજરત (સલ) અલ્લાહની બે નિયાતી તથા બેપરવાઈની શાનથી ડર્યા, તે માલિક કે જે આ હે તે કરે તેના હાથ કોણ પકડનાર છે? બંદગી એતુજ નામ છે, બંદો ડરતો રહે કદી નજર થાય નહીં. અને બીજી કારણ આ હતું કે સદાબા શાંત થાય પોતાની બે સામાનીથી નહીં ડર. કારણ કે તેમને યકીન હતું કે હજરતની દોસ્તી બેશક કબૂલ છે.

૨૨૧૬ બાબારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અન્-શહેદક અન્-દક વ વન્-દક અલ્લાહુમ્મ ઇન તશઅ લા તોઅંબ હો બઅંદલ યવમ. આ હજરતે જગે બદરને દિવસે ફરમાવ્યું. અને અનસની રિવાયતમાં છે અલ્લાહુમ્મ ઇનક ઇન તશઅ લા તોઅંબ હો ફીલ અરદે. આ હજરતે જગે આંદાદને દિવસે ફરમાવ્યું.

ફાયદો મસાબીહમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે જગે બદરને દિવસે તમ્બુમાં હજરત (સલ) આ દોઆ કરતા હતા. તો આજ બકરસિદીકે હજરતનો હાથ પકડ્યો અને કહ્યું કે ઓ હજરત (સલ) આટલી દોઆ બસ કરે છે. આપે પેહેલા તમ્બુરની દોઆ પોતાના રખાથી કરી. તો હજરત (સલ) બકતર પેહેરેલા તમ્બુથી બકાર નીકળ્યા અને આ ફરમાવતા હતા, કે હવે કાફરનું લશકર નાસી જશે અને પીઠ ફેરવશે. તો તેવીજ રીતે વગર ફેર પડે થયું.

૨૨૧૭ મુસલિમમાં આબેશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્નિમા અના બશરૂન ફઝૈયુલ મુસલેમીન લઅન્તોહુ અવ સબખતોહુ ફજ

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તારો કોલ કરાર તને યાદ દેવરાજે છું. (એટલે ઘણી નમ્રતા પૂર્વક તારા કોલ કરારને આધારે તારેથી માંગુ છું) ઓ અલ્લાહ ને તું યાહે છે તો આજ પછી કોઈ તારી બંદગી કરે નહીં. અને અનસની રિવાયતમાં છે. અર્થ—ઓ અલ્લાહ ને તું યાહે તો તારી બંદગી ઝમીનમાં કોઈ કરે નહીં. શુ. મો.

અંલહો લહુ ઝકાત વ અજર ના

ફાયદો એટલે કદાપી માણસાઈથી હું કોઈ મુસલમાનને બદ દોઆ કરે તો તેના વિષે અસર કરે નહીં, એટલુંજ નહીં પણ બદ દોઆ તેના વિષે ખૂદ દોઆએ ખેર થાય. આ દોઆથી હજરત (સલ) ની સમ્પૂર્ણ મહેર પોતાની ઉમ્મ ત ઉપર સમ્પદ થઈ.

૨૨૧૮ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અહુબિન-નાસે એ લેય અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અહુબિન-નાસે એલેય અલ્લાહુમ્મ ઇન્નહુમ મિન અહુબિન નાસે એલેયા † અનસારે માટે ત્રણ વાર ફરમાવ્યું.

૨૨૧૯ બાબારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્નિ અબરઓ એલે ક મિન્મા સંનઅંબ ખાલિદુન † આ હજરતે બે વાર ફરમાવ્યું ત્યારે ખાલિદ બીન વલીદ બની ખોજેમાથી પાછા આવ્યા ત્યારે.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરત (સલ) ખાલિદ (રદી) ને બની ખોજેમાની કામ તરફ મોકલ્યા તેમને મુસલમાન કરવા. તો ખાલિદે તેઓને ધરલામનું નોતરું આપ્યું. તેઓ સારી રીતે કઠી શક્યા નહીં કે અમો મુસલમાન થયા પણ તેઓએ આવી રીતે કહ્યું અમો બેદીન થયા અમો બેદીન થયા. * એટલે મુસલમાન થયા. કારણ કે કાફર મુસલમાનોને બેદીન કહેતા હતા. તો

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું તો બશરૂન છું. માટે જે કોઈ મુસલમાનને હું લાનત કરું અથવા તેને યુર કહું તો હું તેને માટે પવિત્રાઈ અને સવાબ કર. શુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ બચીત તેઓ મારા પ્યારા લોકોમાંથી છે કે વાર. શુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખાલિદે જે કહ્યું તેથી હું ખેતાર છું. શુ. મો.

* એજ મહાવરા પરમાણે પારસીઓ બીજા ધર્મ વાળાઓને બેદીન (બેદીન) કહે છે. શુ. મો.

ખાલિદે તેઓને કતલ કરવા તથા કેદ કરવા શરૂ કર્યાં. અને દરેક મુસલમાનને એક કેદી આપ્યો કે તેને કતલ કરે. તો મેં ક્યું ખોદાની કસમ હું પોતાના કેદીને કતલ કરીશ નહીં અને મારા કોઇ સાથી પણ કતલ કરશે નહીં. ફરી જ્યારે અમો પાછા ફર્યા તો આ હાલ હજરત (સલ) ને કહ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. એટલે ખાલિદથી કસર થઇ વગર મતલબ સમજે તેઓને માર્યાં. હું એમાં તેનો સાથી નથી. આથી જણાયું કે નૈયતની ગણતરી છે જ્ને ગલતીથી અથવા નાદાનીથી મતલબ વિરૂધ્ધ કોઇ શબ્દ નીકળે તો તેનો કશો ઇતખાર નથી.

શેઅર

મા દરરા બિન્ગરેમો હાલ રાં
ને બેરરા બિન્ગરેમો કાલરા *

અને ખાલિદના તરફથી આઇ બચાવ થઇ શકે છે કે તેમને હુકમ હતો કે જ્ને તેઓ ઇસ્લામ નહીં સ્વીકારે તો તેઓને કતલ કરે. તો તેઓએ ઇસ્લામને સાફ રીતે જાહેર કર્યું નહીં. અને તેઓએ જે આ કયું કે અમો બેદીન થયા એમાં આ મતલબ પણ થઇ શકે છે કે અમે પોતાનું દીન છોડ્યું અમો યહુદી અથવા નસરાની થયા. કદાપી આરને લીધે ઇસ્લામનો શબ્દ નહીં કહ્યો હશે પણ આવી રીતે કયું કે અમો બેદીન થયા. વસ્લાહો આલમ.

૨૨૨૦ બોખારી તથા મુસલિમમાં અયુ હોરેરા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ૫૨માવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની આ હિંખોહુ ફ અહિંખહુ વ અહિંખમ મન યો હિંખોહુ હસન બીન અલી (રદી) વિષે ૫૨માવ્યું. @

ફાયદો હજરતે [સલ] એક વાર ઇમામ હસન (રદી) ને પોતાના બોળામાં લઇને તેમને

* અર્થ—અમો દિલોને તથા હાલતને જોઇએ બાહેરને તથા વાતને જોતા નથી. શા. મો.

@ અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું એના પર પ્રીતિ રાખું છું તો તું પણ એની પ્રીતિ રાખ અને જે એનાથી પ્રીતિ રાખે તેનાથી પણ તું પ્રીતિ રાખ. શા. મો.

અમ્મા ફરી આ દોઆ કરી.

૨૨૨૧ બોખારીમાં એસામા બીન એદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ૫૨માવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની આહિંખોહોમા ફ અહિંખોહોમા અને બીજી રિવાયતમાં છે અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અરહુંમો હોમા ફરહુંમ હોમા હસન તથા હોસન (રદી) વિષે ફરમાવ્યું.*

ફાયદો આ બંને હદીસોમાં હસનેનની ધણી ઉમદા પ્રજલત છે. કેમકે હજરતે (સલ) તેમની મોહબ્બતની તથા તેમનાથી મોહબ્બત રાખનારની મોહબ્બતની દોઆ કરી. ખોદાની મોહબ્બત કરવાની મતલબ સમ્પૂર્ણ મેહર તથા ફા કરવી છે.

૨૨૨૨ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ૫૨માવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોક ખૈરહા વ ખૈર મા ફીહા વ ખૈર મા ઉરસિલત બિહી. વ અઝિન્ને બેક મિન શરૈહા વ શરૈ મા ફીહા વ શરૈ મા ઉરસિલત બિહી જે જ્યારે જ્ને રથી હવા ચાલતી ત્યારે હજરત (સલ) આ કહીતા હતા.

૨૨૨૩ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન મસબ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ૫૨માવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોક હોહા વ-તોકાં વલ-અંક્રાફ વલગેના †

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું આ બંનેને ચાહું છું તો તું પણ તે બંનેને ચાહ. અને બીજી રિવાયતમાં છે. અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ હું આ બંને પર રહમ કરું છું [મેહર રાખું છું] તો તું પણ તેઓ પર રહમ કર. શા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું તારેથી એની ખેલતરીને તથા જે એમાં હોય તેની ખેલતરીને તથા જેને માટે એ મોકલાયો છે તેની ભલામને ચાહું છું. અને એની ખુરાઇથી તથા જે એમાં છે તેની ખુરાઇથી તથા જેને માટે એ મોકલાયો છે તેની ખુરાઇથી હું તારી પનાહહું છું. શા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખરેખર હું તારી પાસે હિદાયતને પરહેઝગારીને પાકામનીને અને બે-પરવાહ [ગિના]ને માંડું છું. શા. મો.

ફાયદો અકાંક્ષ, ઇક્ષુક તે આ કે કામ શક્તિ શરીરવત તથા અકલને તાપે થાય. એટલે શરીરવતની વગર રળએ કોઈ ચીજની ખાલિશ વધે નહીં. આથી ધણા સારા સવલાવો ઉત્પન્ન થાય છે જેમકે સખાવત શરમ (વેગરે)

૨૨૨૪ બાખારીમાં સઅદ બીન અબી વ-કાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઝીન્ને બેક મિનલ-બુખલે વ અઝીન્ને બેક મિનલ બુખને વ અઝીન્ને બેક મિન અન ઓરદ ઇલા અરજાલલ-ઓમરે વ અઝીન્ને બેક મિન કિતનતિલ-દજ્જલે વ અઝીન્ને બેક મિન અંબંબિલ કંબરે †

ફાયદો નકામી ઓમર ઓટલે પુદાપાથી ઓટલાં માટે પનાહ માંગી કે તે વખત માણસના હાથ ખેંચ કાઢ્યા સર રહેતાં નથી. ન અકલ હીકાણે રહે છે. તો બાણે માણસ હીવાર જેવા બને છે.

૨૨૨૫ બાખારી તથા મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઝીન્ને બેક મિનલ બેકાસે વલ ખખાએસે * જ્યારે હજરત (સલ) બજરએ જતા ત્યારે આ કહેતા હતા.

ફાયદો બજરમાં ખોદાતું નામ લેવામાં આવતું નથી માટે શૈતાન ત્યાં રહે છે. એજ કા રણુથી હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

૨૨૨૬ બાખારી તથા મુસલિમમાં અબુ સઈદ તથા અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અ-

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તહકીક હું બખીલાઈથી તારી પનાહહું છું. અને નાહિમ્મતીથી તારી પનાહહું છું. અને રજલ ઉમર [નકામી ઉમર]થી તારી પનાહહું છું. અને દજ્જલના કિતનાથી તારી પનાહહું છું. અને કબરના અબજથી હું તારી પનાહહું છું. યા. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું ભૂત ભૂતણીઓથી તારી પનાહહું છું. યા. મો.

ઉંજો બેક મિનલ-હમ્મે વલ-હુંજને વલ-અંજએ વલ કસલે વલ બુખલે વલ બુખને વ હંલબુદ-દૈને વ ગલખતિર બિલે *

ફાયદો મરદાનો ગલખો તે આ કે બાદ શાહ બલેમ હોય અથવા બાહુલાથી મામલો પડે અથવા શહવત પરતી મરદોમાં વધી જાય.

૨૨૨૭ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઓમર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઝીન્ને બેક મિન અબલે નેઅંમતેક વ તાહંવોલે અફ્રયતેક વ ફ્રાજઅતે નિકંમતેક વ જમીએ સખતંક ‡

૨૨૨૮ મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઝીન્ને બેક મિન અંબંબિલ કંબરે વ અઝીન્ને બેક મિન કિતનતિલ-મસીહિદ-દજ્જલે વ અઝીન્ને બેક મિન કિતનતિલ-મહુયા વલ મમાતે. અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અઝીન્ને બેક મિનલ-મઅસમે વલ મગરમે. @

ફાયદો કિન્દગીના કિતનો બીમારી તથા માસ ઓલાઈની નુકસાની અથવા માલનો વધારો જે ખોદાથી ગફલતમાં નાખે અથવા કુશર તથા ગુમરાહી છે. અને મોતનો કિતનો તે વખતની સખતી તથા દેહશત અથવા ખોદાની પનાહ ખુરો ખાંતેમાં થવો છે.

* અર્થ—ઓ મારા અલ્લાહ ખચીત હું ફિકર [ચિન્તા] થી ગમથી આજીઝ થવાથી કાહેલીથી, બખીલીથી, ના હિમ્મતીથી, કરજના બોજથી, અને લોકોના ગલખાથી તારી પનાહહું છું. યા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત તારી નેઅમત ટલવાથી, તારી આફ્રીયન બદલાવાથી, એકાએક ના તારા અબજથી, અને તમામ તારા ગુરેસાથી હું તારી પનાહહું છું. યા. મો.

@ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત હું કબરના અબજથી તારી પનાહહું છું. અને મસીહ દજ્જલના કિતનાથી હું તારી પનાહહું છું. અને કિન્દગીના તથા મોતના કિતનાથી હું તારી પનાહહું છું. ઓ અલ્લાહ ગુનાહથી તથા કરજદારીથી હું તારી પનાહહું છું. યા. મો.

† મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિનેં બેક મિન શરે મા અં મિલતો વ મિન શરે મા લમ અમ્મ મલ @

* ૨૨૨૯ મુસલિમમાં અનસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિનેં બેક મિન ઇલમી-લ લા યનપ્રએ* વ કંલખીલ-લા યખશએ વ દોઆંઈલ-લા યુસમએ વ નફસીલ લા ત શખએ †

ફાયદો. ઇલમ નિર્વાહ એટલે ઇલમ બે અમલ તથા જે ઇલમની શરીઅતમાં ઇમ્મઅત ન હોય જેમકે જાદુ, નજુમ (ન્યોતિષ), રમલ, જ ફર, તથા જે ઇલમ આખેરતમાં કામ નહીં આ વે બલકે નુકસાની કરે જેવું કે યુનાની હિકમતનો ઇલમ. અને લાલ કારક ઇલમ તે છે જે દુન્યામાં અથવા આખેરતમાં ગમ્મવા બનેમાં કા મ આવે. માત્ર દુન્યાનો શાવદા વેદ તથા હિ-સાબમાં છે. અને માત્ર આખેરતનો લાભ ઇલમે મારેફત (બ્રહ્મ જ્ઞાન) ઇલમે સોલુકમાં છે અને દુન્યા તથા આખેરત બંનેમાં કામ આવનાર શ-

† આ હદીસ કેટલીક પ્રતોમાં નથી જેથી હ-દુમાં એ પર નમર નથી પણ કેટલીક સહી પ્રતોમાં તથા શરહ મશારેકમાં આ હદીસ છે જેથી લખાઈ છે. ગુ. મો.

@ અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત જે મેં કયું તેની ખુરાઈથી અને જે મેં નહીં કયું તેની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ હું છું ગુ. મો.

● જે લોકો કહે છે કે હજરત (સલ) દરેક વસ્તુ બધે જે તેઓએ આ હદીસ ઉપર વિચાર કર્યો બેઠ્યો. હજરત (સલ) પોતે તો નિર્વાહ ઇલમથી પનાહ માંગે છે અને તેઓ કહે છે કે હજરત બધે છે. હજરત જેની પનાહ માંગે તે તેમને માટે સિધ્ધ કરવું મોટી બેઅબી છે. ગુ. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તદ્દરીક નિર્વાહ વિદ્યાથી, નવી ડરનાર દિલથી, નહીં સાંભળવામાં આવે એની દોઆથી તથા નહીં પેટ બરાય તેવા જીવથી હું તારી પનાહ હું છું ગુ. મો.

રીઅતના દિયો છે. અને જે ઇલમ ન લાલ કરે અને ન નુકસાની જેમકે જરૂર નથી પણ ગણીત વિદ્યા તથા ઇલમે લોગત (શબ્દ કોશ) માં દખલ વધારે.

૨૨૩૦ મુસલિમમાં આએશા [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અંજિનેં બેક મિન કિતનતિ ન-નારે વ અંબંબિન-નારે વ પ્રિતનતિલ કંબરે વ અંબંબિલ કંબરે વ મિન શરે કિતનતિલ ગેના વ મિન શરે કિતનતિલ-પ્રકંરે વ અંજિનેં બેક મિન શરે કિતનતિલ-મસીહિંદ-દજ્જલ *

ફાયદો. માલદારનો પ્રતનો ગફલત ગરૂરી તથા બખીલાઈ. અને મોહતાજને કિતનો તે માલદારો પર અદેખાઈ કરવી, તેઓના માલમાં લોભ કરવો, પોતાની કિસ્મત પર રાજ નહીં રહેવું, અને માલની હુંદમાં હગમ કામે અંગીકાર કરવાં.

૨૨૩૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અથુ બકર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાયું અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની કંલમતો નફસી જુંલમન કસીરે વ લા યગફેરૂં જોનુબ ઇલા અન્ત ફગફેરૂં મગફેરતમ-મિન ઇન્દે ક વરહંમની ઇન્નક અન્તલ ગપુફર-ર-હીમ †

● અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત અગ્નિ (દોઝખ) ના કિતનાથી તથા અગ્નિના અબ્બથી, કબરના કિતનાથી તથા કબરના અબ્બથી, તવબરીના કિતનાની ખુરાઈથી અને ગરીબાઈના કિતનાની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ હું છું. અને મસીહે દજ્જલના કિતનાની ખુરાઈથી હું તારી પનાહ હું છું. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત મેં મારા જીવપર કબોજ જુલમ કર્યો છે અને તારા સિવાય કોઈ કુનાહોને બખશતો નથી. માટે હું તારી પાસની બખશીશથી મારી બખશીશ કર અને મારા પર રહમ કર ખચીત હું બખશનાર રહમ કરતાં છું. ગુ. મો.

ફાયદો સિદ્ધિ અકબર (રદી) થી રિવા-
યત છે કે મેં કહ્યું, ઓ હજરત મને કોઈ દો
આ બતાવો જેને હું નમાઝમાં પઠા કરું.
ત્યારે હજરતે (સલ) મને આ દોઆ બતાવી.
અતઃવીયાત તથા દોરદ પછી એને પઠવી
જનકએ.

૨૨૩૨ મુસલિમમાં બરાઅ બીન આઝમ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું અલ્લાહુમ્મ મન્ની અવ્વલો મન અ
હુન્ના અમરક ઇબ્ન આતુહો * કોરડા ખાધેલા
કાળુ મોં કરાવેલા એક યહુદીનું હજરત (સલ)
આઝમ હજર થયું ત્યારે હજરતે આ ફરમાવ્યું
ફરી હજરતે (સલ) તેને માટે સંગસારનો હુકમ
ફરમાવ્યો તેને સંગસાર થયો. (પત્થર મારી
મારી નાંખ્યો.)

ફાયદો હજરત (સલ) આગળ કાળુ મોં
કરેલા યહુદીનું હજર થયું તેને કોરડાનો માર
પડતો હતો. હજરતે (સલ) યહુદીઓને પૂછ્યું
તમારી કિતાબમાં વ્યભિચારની આજ શિક્ષા તથા
સજા છે? યહુદીઓએ કહ્યું હા, આજ હુકમ છે
ત્યારે હજરતે [સલ] તેમના એક વિદ્વાનને બો-
લાવ્યો જેનું નામ ઈબ્ને સૂરીયા હતું. અને તેને
ફરમાવ્યું હું તને તે ખોલ્લી કસમ આપું છું
જેણે હજરત મુસા [અલે] પર તૌરાત ઉતારી.
શું તમારી કિતાબમાં જીનાની આજ સજા છે
કે કાળું મોં કરો અને કોરડા મારો? તેણે કહ્યું
નહીં, આ સજા નથી. જો તું મને એવી મોટી
કસમ નહીં આપત તો હું કદી ખરી બાબત
ખોલતે નહીં. હરામ કારીની શિક્ષા તૌરાતમાં
સંગસાર છે. પણ જ્યારે અમારા મોટા લોકોમાં
વ્યભિચાર વધી તો પ્રથમ અમારી આ દસ્તુર હતી
કે મોટા લોક સરદારને પકડતા તો તેને છોડી
દેતા. અને જો ગરીબ કે હલકાને પકડતા તો તેને
સંગસાર કરતા. ફરી અમે આપસમાં સલાહ મ
શવરો કર્યા કે આઓ એક ચીજ એવી ટૂંકીએ
કે જે સરખી રીતે મોટા લોકો તથા હલકાઓ

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખચીત તારા કા
મને જ્યારે તેઓ મારે (તબે) તો તેને હવતું કર
નાર [ચાલુ કરનાર] હું પ્રથમ છું. ઝા. મો.

પર કર્યા ફરીએ. તો આ સલાહ ફરી કે સંગ-
સારને બદલે કોરડાની માર તથા મોં કાળું થયા
કરે. ફરી યહુદીઓએ હજરત [સલ] થી શિક્ષા
હલકી કરવાની માંગણી કરી. એટલે સંગસાર
થાય નહીં. હજરતે (સલ) તેઓની વાત ઉપર
ધ્યાન આપ્યું નહીં. અને તેને સંગસાર કરાવ્યો.
ફરી આ હદીસ ફરમાવી. અને બીજી રિવાયત
આવી રીતે છે કે જ્યારે યહુદીઓએ સંગસારના
હુકમનો નકાર કર્યો તો અબ્દુલ્લાહ બીન સલામે
હજરત [સલ] ને કહ્યું કે તૌરાતમાં સંગસારનો
હુકમ છે. ફરી તૌરાત મંગાવી તો યહુદીઓએ
સંગસારના હુકમ ઉપર લાથ રાખ્યો. અબ્દુલ્લાહ
બીન સલામે તેઓના લાથ ખસડીને તે આપત
વાંચી ફરી હજરતે (સલ) તેને સંગસાર કરાવ્યો.

૨૨૩૩ મુસલિમમાં અયુ હોરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અ-
લ્લાહુમ્મ-હદે ઉમ્મ અબી હોરેરત અલ્લા
હુમ્મ હુમ્મેય ઓબેદક હાજ વ ઉમ્મહુ ઇ
લા એબાદેકલ-મોઅમેનીન વ હુમ્મેય એ
લેહેમ—લ મોઅમેનીન. †

ફાયદો મસાબીહમાં અયુ હોરેરા (રદી)
થી રિવાયત છે કે મારી મા મુશરેક હતી. હું તેણી-
ને કહ્યો કરતો હતો કે તું મુસલમાન થા તો તેણી
એ એક વેળા હજરત [સલ] ની બાબતમાં એવી
જેઅદબીની વાત કહી જે મને ઘણીજ ખુરી લાગી.
ફરી હું હજરત [સલ] ની સેવામાં રડતો આવ્યો
અને મેં કહ્યું, ઓ હજરત મારી માને માટે
દોઆ કરો કે ખોદા તેને હિદાયત કરે. ત્યારે
હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી. ફરી હું હજરત
(સલ) ની આ દોઆથી ખુશી થઈને નીકળ્યો.
જ્યારે હું પોતાના ઘરના દરવાજા ઉપર પોહાંચ્યો
અને મારી માએ મારા જોડાની ખખડાત સાંભ-
ળી તો કહ્યું. ઓ અયુ હોરેરા થોભ. અને મેં

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અયુ હોરે
રાની માને હિદાયત આપ. ઓ અલ્લાહ તું
તારા બંદાને તથા તેની માને ઈમાનદાર બંદાઓ
નજદીક ખ્યાલ કર. અને એ બનેની નજદીક મુનિ
નોને ખ્યાલ કર. ઝા. મો.

પાણીનો અવાજ સાંભળ્યો. તો તેણીએ ગોસલ કરી જલદીથી કપડાં પેહેરીને દરવાજો ખોલ્યો અને આવી રીતે કહ્યું અસહદો અલ-લાહુમ્મિલાહ હલ-હલાહો વ અસહદો અત્ર મોહુમ્મદર-રસુલુલ્લાહ જી તો હું ખુશીમાં રડતો હજરત (સલ) ની ખીજમતમાં પાછો ફર્યો. અને આ ખનાવ કહ્યો તો હજરતે અલ-હંમ્દો લિલ્લાહ કહીને ફરમાવ્યું કે વળું સાફ થયું. આ હદીસ મોઅજ્જો છે કે તરત હજરત (સલ) ની દોઆ કમૂલ થઇ.

૨૨૩૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અમુ હો. રેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ-હદે દવસ'વ-વ આતે બેહિમ §

ફાયદો યમનમાં દોસ એક કોમ હતી. અમુ હોરેરા તેજ કોમના હતા. હજરતે [સલ] અમુ હોરેરા [રદી] ની ખાતર આ દોઆ કરી, ખોદાએ દોઆ કમૂલ કરી. તો તે કોમ મુસલ-માન થઇને હજરત (સલ) ની ખિજમતમાં આવી.

૨૨૩૫ મુસલિમમાં અલી (રદી) થી રિવા-યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લા-હુમ્મ-હદેની વ સદેની અને બીજી રિવાયતમાં છે, અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની મસઅલોકલ-હોદા વસ-સદાદ જ [આ દોઆ કરતી વેળા] હિદાયત થી મતલબ માર્ગની હિદાયતને તથા સીધા પ-ણીથી મતલબ તીરના જેવા સીધા પણીને ધ્યાન કર. આ હજરતે (સલ) અલી (રદી) ને શીખવી.

ફાયદો એટલે જેવી રીતે કોઈ જગ્યા જવાનો વિચાર હોય છે તો સીધા તેજ તરફ જાય છે ડાબે જમણે ફરતા નથી એવીજ રીતે ખોદાથી

જી અર્થ—હું સાક્ષી આપું છું કે અહ્મદ સિ-વાય કોઇ પુન્ય નથી તથા હું સાક્ષી આપું છું કે મોહમ્મદ અલ્લાહના રસૂલ છે. શા. મો.

§ અર્થ—ઓ અહ્મદ તું હૈસને (દો-સના કબીલાને) હિદાયત આપ. અને તેઓને (મારી પાસે) લાવ. શા. મો.

¶ અર્થ—ઓ અહ્મદ તું મને માર્ગ બતા-વ અને સીધો કર અને બીજી રિવાયતમાં છે તે-ના અર્થ—ઓ અહ્મદ ખચીત હું તારાથી હિદા-યતને તથા સીધા પણીને માંગું છું. શા. મો.

હિદાયત માંગતાં સીધા માર્ગનું ધ્યાન થવું જોઇએ કે મજલે મકસદે પોહોંચવે, સરીઅત પર ચાલે, ગુમરાહી તથા બિદઅતની તરફ ઝુકે નહીં. અને રાસ્તી માંગતી વેળા તીરના સીધા પણીને ધ્યાન માં રાખે. એટલે જેવી રીતે તીર સીધો નીશાના (ચોટ) પર પોહોંચે છે ડાબે જમણે ઝુકતો નથી એવીજ રીતે પોતાના મલમ તથા અમલમાં રા-સ્તીનો ખ્યાલ કરવો જોઇએ કે જેથી ખોટાનો પેસારો થાય નહીં. અને આ ખ્યાલનો ખીન્ને લાભ આ છે કે દિલથી મહલત દૂર થાય અને દિલનું હાજર થવું મળે.

૨૨૩૬ મુસલિમમાં સઅદ બીન: અમુ વ-કાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બારેક લે અહ્મલિલ-મદીનતે ફી મુદ્દેહીમ * જે કોઇ મદીનાવા-ળાઓ સાથે યુરાઇનો ઇરાદો કરે છે તેને જેવી રીતે નિમક પાણીમાં ગળે છે તેવી રીતે અદ્લા-હ ગળાવશે.

ફાયદો મુદ્દ એક માપ છે સાઅની ચો-થાઇ આસરે ત્રણ પાઉ (દોઢ સેર લવટાં).

૨૨૩૭ મુસલિમમાં અમુ હોરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અ-લ્લાહુમ્મ બારેક લના ફી સુમરેના વ બારે-ક લના ફી મદીનતેના વ બારેક લના ફી સુઅેના વ બારેક લના ફી મુદ્દેના અલ્લા-હુમ્મ ઇન્ન ઇબરાહીમ (અલે) અંબ્રહોક વ ખલીલોક વ નબીયોક વ ઇન્ની અંબ્રહોક વ નબીયોક વ ઇન્નહુ દઅાંક લે મક્કત વ ઇ-ઇન્ની અદ્જિંકલિલ મદીનતે બે મિસલે મા-દઅાંક લે મક્કત વ મિસલિહી, મઅંહુ †

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું મદીનાવાળાઓને તેઓના મુદ્દમાં બરકત [વધ્ધિ] આપ. શા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું અમારે માટે અ-મારા ફજમાં બરકત આપ. અને અમારા મદીનામાં બરકત આપ. અને અમારા આસમાં બરકત આપ. અને અમારા મુદ્દમાં બરકત આપ. ઓ અહ્મદ ખચીત ઇબરાહીમ (અલે) તારા બંદા, તારા દોસ્ત તથા તારા ચેજઅર છે. અને ખચીત હું તારો ખં દો તથા તારો નબી છું. અને તેવણે તારી પાસે

પ્રથમ જ્યારે ફળ મળતું ત્યારે હજરત આ દો-
આ પડતા. ફરી નાના બાળકોને ખુલાવી તે
ફળ તેઓને આપતા.

ફાયદો સાચ તથા મુદ્દની બરકતથી મત
લખ અનાજની બરકત છે. હજરત મંજરાહીમ (અ-
લે) મકાના ફળો માટે બરકતની દોઆ કરી હ-
તી કારણ કે ત્યાં અનાજ થતો નહોતો, અને
હજરતે (સલ) મદીનાના ફળ તથા અનાજ બં-
નેની દોઆ કરી કારણ કે ત્યાં બંને ચીજો
થતી હતી. સુનત આ છે કે નવું ફળ નાના
બચ્ચાઓને આપે. કારણ કે નવી ચીજ નવા
શબ્દોને આપવી યોગ્ય છે.

૨૨૩૮ બોખારીમાં અબ્દુલ્લાહ બીન ઝો-
મર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-
રમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બારેક લના ફી
શામના અલ્લાહુમ્મ બારેક લના ફી ય-
મનેના *

ફાયદો પૂરી રિવાયત આવી રીતે છે
કે લોકોએ કહ્યું કે અમારા નજદ માટે બરકતની
દોઆ કરો. હજરતે (સલ) એ વાર જવાબ નહીં
આપ્યો, ત્રીજી વાર ફરમાવ્યું ત્યાંજ તે ધરતી
કમ્પ તથા ફસાદો છે અને ત્યાંથીજ શૈતાનનું
શીંગ એટલે સૂર્ય નીકળે છે. શામનો દેશ મ-
ક્કા તથા મદીનાથી ઉત્તરે છે અને યમન દક્ષિણે
છે. અને નજદનો દેશ પૂર્વ તરફ છે. શામને
પોતાના તરફ એટલાં માટે લગાડ્યો કે તે પે-
ગમ્બરાની પરી છે. અને યમનને પોતાની તર-
ફ એટલાં માટે નીસબત કર્યો કે મક્કા તેહામા
ની કમીન છે. અને તેહામા યમનને લાગતું છે.

૨૨૩૯ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન યુ-
સર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફ-

મક્કા માટે દોઆ કરી છે. અને ખબીત હું તારી
પાસે મદીના માટે દોઆ કરું છું. મક્કા માટે જે-
ટલી દોઆ કરી તેટલી તથા તેની સાથે તેના જે
ટલી બીજી પણ. ઝા. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ હું અમારે માટે અ-
મારા શામમાં બરકત આપ. ઓ અલ્લાહ હું અમારે
માટે અમારા યમનમાં બરકત આપ. ઝા. મો.

રમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બારેક લહુમ ફી મા-
રઝકંતુમ વમદેર લહુમ વહુમ હુમ *
આ દોઆ હજરતે (સલ) અબ્દુલ્લાહના આપ
ખુસર માટે કરી.

ફાયદો અબ્દુલ્લાહ બીન યુસર (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરત (સલ) અમારે ઘેર પધા-
યાં અને ખાણું તથા ખજુર ખાણું. શરબત
પીણું બચેલું શરબત જમણા તરફવાળા માણ-
સને આપ્યું. ફરી હજરત (સલ) સ્વાર થયા.
ત્યારે મારા આપે લગામ પકડી દોઆની ઇચ્છા
કરી ત્યારે હજરતે આ દોઆ કરી.

૨૨૪૦ બોખારીમાં બરાઅ બીન આઝબ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ બિસમેક અહુયા વ બિરમે-
ક અમતો જ્યારે હજરત (સલ) સુવા લાગતા
ત્યારે આ દોઆ કરતા. અને જ્યારે જાગતા
ત્યારે કહેતા અલ હુમ્મો લિલ્લાહિલ-લ
અહુયાના બઅંદ મા અમાતના વ એલે-
હિન-નોશૂર †

ફાયદો બિંધને મોત એટલાં માટે ફરમાવ્યું
કે મોતથી અકલ હુશયારી રહેતી નથી. તેવીજ
રીતે બિંધમાં પણ રહેતી નથી. એ પછી કયામ
તમાં જીવી ઉઠવાનું એટલાં માટે [તલ] વર્ણુન કયું
કે જાગવું તે કયામતની જિન્દગીની
મિસાલ (કે નમુનો) છે. એટલે જેવી રીતે બિંધ
પછી જાગીએ છીએ. તેવી રીતે મોત પછી કે-
યામતમાં જીવતા થઈશું.

૨૨૪૧ બોખારી તથા મુસલિમમાં અબુ
હુરેરા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ બાઅેદ યેની વ યે-
ન અતંયાયા કમા બાઅંદત યેનલ મશરે
કે વલ મઝદેએ અ અલ્લાહુમ્મ નકકેની

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ તે જે તેઓને આ-
પ્યું છે તેમાં તેઓ માટે બરકત આપ. અને તેઓની
બમ્બરાશ કર અને તેઓ પર રહમ કર ઝા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તારા નામની સાથે
જીવું છું અને તારા નામની સાથે મરું છું અને
જ્યારે જાગતા ત્યારે કહેતા. અર્થ—સર્વ સ્તુતી અ-
લ્લાહ માટે છે જેણે અમને મારવા પછી છવવા ક-
ર્યાં. અને તેનાજ તરફ જીવતા થઈ ઉઠવાનું છે. ઝા. મો.

મિનલ-ખતાંયા કમા ચેનકંકસ-સૌખલ
અખ્યદો મિનલ-દનસે અલ્લાહુમ્મ-ગસેલ
ખતાંયાય બિલ માએ વસ-સંલજે વલ ખ
રદે *

૨૨૪૨ બોખારી તથા મુસલિમમાં જરીર
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ સંખ્યેતહો વજઅંલહો હા-
દિયમ મહદીમ* † જ્યારે જરીર (રદી) શીકાયત
કરી કે તે ઘોડા ઉપર ચોબી શકતા નથી ત્યારે
તેમને માટે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો જરીર (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) મને એક પુત્રપાના તોડવા માટે
મોકલ્યો. મેં કહ્યું, હું ઘોડા ઉપર ચોબી શકતો
નથી. ત્યારે હજરતે મારી છાતી ઉપર હાથ ફેર-
વ્યો ફરી આ દોઆ કરી તો સ્વારી
આવડી ગઇ.

૨૨૪૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં આએશા
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમા-
વ્યું કે અલ્લાહુમ્મ હુંખમેખ એલૈનલ-મદી
નત કહુંખમેના મક્કત અવ અશદ અલ્લા
હુમસંહંહેહહા વખારેક લના ફી મુદહા વ સા
એહા વનકોલ હુમમાહા ફજઅંલહા બિલ
જેહંકેતે †

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ જેમ તે પૂર્વ પશ્ચિમ
માં છેદું રાખ્યું છે તેવી રીતે મારામાં તથા મારા
પાપોમાં છેદું રાખ. ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે જન્મ કપડું
મેલથી સાફ કરવામાં આવે છે તેવી રીતે તું મને
પાપોથી સાફ કર. ઓ અલ્લાહ તું મારા પાપને
પાણીથી બરફથી અને કરાંથી ઘો. એટલે તરેહ તરે-
હની બખશીસથી. શા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું તેને ઘોડા પર
ચોલાવ. અને તેને હિદાયત કરવાર તથા હિદાયતાવાળો
કર. શા. મો.

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ જેવી રીતે અમો મક્કાની
મોહબ્બત રાખીએ છીએ તેવી અથવા તેથી વધારે
મદીનાને અમારું પ્યાર કર. ઓ અલ્લાહ તું મદીનાને
સાબુ કર (એટલે મદીનાની આબોહવાને ઠીક કર.) અને
તેના મુદમાં અને તેના સાઅમાં વહિ (બરકત) આપ.
અને તેના બુખારને ફેરવ. અને જોહદમાં તેને નાખ.
શા. મો.

ફાયદો મસાબીહમાં હજરત આએશા (ર
દી) થી રિવાયત છે કે જ્યારે હજરત [સલ]
મક્કાથી હિજરત કરીને મદીનામાં આવ્યા તો અ-
બુ બકર સિદીક તથા બિલાલ (રદી) બુખારની
બીમારીમાં સપડાયા. અને બિલાલ મક્કા જવાના
શોખની શેઅરો પઢવા લાગ્યા તો મેં આ હાલ હજ
રત [સલ] ને કહ્યો ત્યારે હજરતે (સલ) આ દો-
આ કરી. મદીનાનાં આબો હવા ધણું ખરાબ
હતાં ધણું કરીને બુખારની વખા થયા કરતી
હતી. હજરત [સલ] ની દોઆથી તે બલા ફરે
થઇ. જોહદા મદીનાથી છ કોસ ઉપર એક જ-
ગ્યા છે ત્યાં યહુદી રહેતા હતા. મદીનાની બી-
મારી હજરત (સલ) ની દોઆથી ત્યાં જતી રહી.

૨૨૪૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ હુંવાલૈના વલા અલૈના. *

ફાયદો આનો કિસ્સો આજ બાબમાં
આવી ગયો કે પ્રથમ હજરતે [સલ] વરસાદની
દોઆ કરી જ્યારે સાત દિવસની હેલી લાગી ત્યારે
આ દોઆ કરી.

૨૨૪૫ મુસલિમમાં અબુ હેરેરા (રદી) થી
રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અ-
લ્લાહુમ્મ રખસ-સમાવાતે વ રખસલ
વ રખસલ અરશીલ-અંજલમ રખખના વ
રખખ કુલ્લે શૈધન ફાલિકલ હુંખે વન-નવા
વ મુનઝેલત-તારાતે વલ ઇન્જલે વલ કુરકાંને
અઝાંજલે એક મિન શરે કુલ્લે શૈધન અન્ત
આખેખુમ-ખેના સૂંચતિહી અલ્લાહુમ્મ અ-
ન્તલ-અવ્વલો પ્રલૈસ કંબલક શૈઝિન વ અન્તલ
આખેરો ફલૈસ ખઅંદક શૈઝિન વ અન્તલ-
અંજેરો ફલૈસ પ્રાંક શૈઝિન વ અન્તલ-
ખાતેનો ફલૈસ ફુનક શૈઝિન ઇકંદે અંજલ
દૈન વ અખનેના મિનલ ફકં રે †

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ અમારે આસપાસ વરસે
અમારા પર નહીં. શા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ આસપાસ અને ઝમી-
નના પરવરદિગાર અને મોટા અરશના પરવરદિગાર
ઓ અમારા પરવરદિગાર તથા ફરેક સૈના પરવરદિ-

ફાયરો દાણો અને ઠંડો જમતી વખત ઉપર તથા નીચેથી ફાટે છે. ઉપરની તરફ ઝડ હોયે જાય છે. અને નીચેની તરફથી જડ નીચે ખુસે છે, આ જે ફરમાવ્યું કે અવલ અને આખર ખોદા છે એટલે ન તેનો આરંભ છે અને ન તેનો અંત છે. અને મખલૂકનું આરંભ પણ છે તથા અંત પણ છે. પ્રથમ નેસ્ત (અદમ) હતી અને આખરમાં ફના છે. ખોદા જાહેર છે પોતાની કુદરતની નિશાનીયોથી કે સઘળું જહાન તેને માને છે આલિમ હોય અથવા જાહેલ. અને પોતાની જાતની હકીકતથી જાતેન છે. તમામ જગત તેમાં હેરાન છે જેવા નાદાન તેમાં હેરાન છે તેથી વધુ દાના તેમાં સરગરદાન છે.

૨૨૪૬ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ રખ્ખ જીખરઇલ વ મીકાઇલ વ ઇસરાફીલ ફાતેરસ-સમાવાતે બલ-અરદું આલિમલ જૈએ વશશહાદતે અન્ત તહકેમો બૈન એબાહેક શી મા કાનુ ફીહિ યખતલેકુન એહહેની લેમ-ખતોલેફ ફીહિ મિનલ હકુંકે બે ઇન્નેક ઇન્નક તહદી મન તશાઓ ઇલા સિરાતિમ-મુસ્તકીમ †

૨૨૪૭ બોખારી તથા મુસલિમનાં અખ્દુ-જાર દાણા તથા ઠંડો [ઊગાવવા માટે] ફાટનાર અને તૌરાત ઈન્જલ તથા કુરઆનના ઉતારનાર ! હું તારી પનાહહું છું દરેક વસ્તુની ખુશધી તું દરેક ચીજની ખાખરી પકડનાર છે [તારા કબજામાં દરેક ચીજ છે.] એ અલ્લાહ તુંજ પ્રથમ છે તારાથી આગળ કંઈ નથી. અને તુંજ આખર (છેલ્લો) છે તારા પછી કોઈ ચીજ નથી. અને તુંજ પ્રકાશ છે તારા ઉપર કોઈ ચીજ નથી અને તુંજ ખુશો છે તારી પાછલ કોઈ ચીજ છુ પેલી નથી. તું અમારા હેબુને અદા કર અને મોહતાજીથી અમને ખેપરવા કર. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ઓ જીખરઇલ મીકાઇલ અને ઇસરાફીલના પરવરદિગાર ! ઓ આસમાનો અને ઝમીનના બનાવનાર ! અદ્વય તથા દ્વયના જાણનાર ! જે ખાખતમાં તારા બંદા મતફેર પડે છે તેમાં તેઓ વચ્ચે તું ફેસલો કરે છે. તારા હુકમથી તું મને ખરો માર્ગ બતાવ જેમાં કુદ પડી છે. ખચીત તુંજ સીધા માર્ગ તરફ જને આહ છે. માર્ગ બતાવે છે. યા. મો.

લ્લાહ બીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ રખખના લકલ હુંમ અન્ન ફુયેમુસ-સમાવાતે વલ અરદું વ મન ફીહિન્ન વ લકલ-હુંમ અન્ત નૂરસ-સમાવાતે વલ અરદું વ મન ફીહિન્ન વ લકલ-હુંમ અન્ત મલિકુસ-સમાવાતે વલ અરદું વ મન ફીહિન્ન વ લકલ હુંમ અન્તલ હકકું વ વ-અંદોકલ-હકકું વ લેકાંઓક હકકું વ કાં-લોક હકકું વલ જનતો હકકું વનનારો હકકું વન-નખીયુન હકકું વ મોહુંમદુન હકકું વસ-સાઅંતો હકકું અલ્લાહુમ્મ લક અસલમતો વ બેક આમતો વ અંલૈક તવકકલતો વ એલૈક અનખતો વ બેક ખાઅંતો વ એલૈક હાકમતો ફગફેરલી મા કુંદમતો વ મા અખખરતો વ મા અસરરતો વ મા અઅંલ-ન્તો અને બીજી રિવાયતમાં એ પછી આવી રતે છે વ મા અન્ત અઅંલમો બિહી મિત્રી અન્તલ-મોકેમો વ અન્તલ મોઅખખેશ લાએલાહ ઇલ અન્ત અથવા લાએલાહ જેરોક * રાતમાં જ્યારે હજરત (સલ) તહજ્જેદ માટે ઉઠતા ત્યારે આ દોઆ પઢતા.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ ઓ મારા પરવરદિગાર તારેજ માટે સર્વ સ્તુતી છે. આસમાનો ઝમીન અને જે એમાં છે તેને તું થોભાવનાર છે. અને તારેજ માટે સઘળી સ્તુતી છે. આસમાનો ઝમીન અને જે એમાં છે તેને તું રૌશન કરનાર છે. અને તારેજ માટે તમામ તારીક છે. આસમાનો ઝમીન અને જે એમાં છે તેનો તું માલિક છે. અને તારેજ માટે દરેક સ્તુતી છે. તું સત્ય છે અને તારો વાયહો સત્ય છે અને તારી મુલાકાત સત્ય છે અને તારું વચન સત્ય છે અને જનત સત્ય છે અને હોઝખ સત્ય છે અને પેગમ્બરો સત્ય છે અને મોહમ્મદ સત્ય છે અને કિયામત સત્ય છે (એટલે આ સઘળી વસ્તુ સાચ માચ છે એમાં કંઈ શક કે સન્દેહ નથી) ઓ અલ્લાહ મે તારી આગળ પરદન ઝુકાવી (તાજિદાર થયો) અને તારા પર ઈમાન લાગ્યો અને

૨૨૪૮ મુસલિમમાં અબુ સઈદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ રખના-લકલ હુંદો મિલઅસ સમાવાતે વલ અરદેં વ મિલઅ માશિઅત મિન શેઈન બઅંદો અહલસં-સંનાએ વલ મજદે અહકકે મા કાલલ અંપદો વ કુલ્લોના લક અંપદુન અલ્લાહુમ્મ લા માનેઅં લેમા અઅંતેંત વ લા મોઅંતેંય લે મા મ નઅંત વલા યનફઅો બંલ જહદે મિન્કલ જહદો * જ્યારે હજરત (સલ) પોતાનું અથું રકુઅથી ઉપાડતા ત્યારે આ દોઆ પડતા હતા.

ફાયદો આ દોઆ હનશી મજહબમાં ન-પ્રલ નમાઝમાં પડે. ફરજમાં નહીં.

૨૨૪૯ મુસલિમમાં અબુ બરઆ અસલમી (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ સુખલ ખેર અલેહેમા સ-ખમ વ લા તજઅંલ અંશહોમા † કદન જેલૈબીય તથા તેમની ખાયડી માટે હજરતે આ દોઆ કરી.

તારા પર ભરોસો કર્યો અને તારી તરફ હું ફર્યો અને તારી મદદથી હું ઝખડયો અને તારી તરફ મેં ફરયાદ કરી માટે જે મેં આગળ કહ્યું અને જે મેં પાછળ નાખ્યું અને જે મેં પોશીદા કહ્યું અને જે મેં જહરે કહ્યું તે હું બખશ.” અને એક રિવાયતમાં એ પછી આવી રીતે છે અથ—અને જેને તું મારાથી વધુ જાણનાર છે. તુંજ આગળ કરનાર છે અને પાછળ પાડનાર છે તારા સિવાય કોઈ પ્રત્ય નથી. ગુ. મો.

* અર્થ—ઓ અલ્લાહ અમારા પરવરિગાર આસમાનો અને ઝમીન ભરીને અને એ પછી જે તે ચાલું હોય તે ભરીને તને સર્વ સ્તુતી છે. ઓ તારીફ અને સ્તુતીને લાએક બંદો જે કંઈ કહે તેને હું લાએક છે અમેા સર્વ તારા બંદા છીએ. ઓ અલ્લાહ જે તે આપ્યું તેને કોઈ રોકનાર નથી અને જેની તે રોકાણ કરી તેને કોઈ આપનાર નથી. અને હોલત-વાળાને તારેથી હોલત લાભકારક નથી. એટલે વગર ઇ-ખાદતે તથા આછીએ હોલત કેયામતમાં કંઈ કામ આવશે નહીં. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું આ બંને ઉપર મા-લને રેલછેલ કરીને આપ અને તેઓના ગુજરાનને (રાજને) સખત નહીં કર. ગુ. મો.

ફાયદો આ જોર ખાવિન્દ બલુઅ ગરીબ હતાં. માટે હજરતે (સલ) તેમને માટે ફરાગતની દોઆ કરી.

૨૨૫૦ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબુદુઆ હ ખીન આફા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ સંલેસ અંલા આલે અખી આફા. ઈ

ફાયદો જ્યારે આયાત ઉતરી કે “ઓ મોહમ્મદ જાકોના માલાથી ઝકાત લે અને તેઓ માટે દોઆ કર” તો અબુદુલાહ ખીન આફા (રદી) ઝકાત લાવ્યા ત્યારે હજરતે (સલ) તેમને માટે આ દોઆ કરી.

૨૨૫૧ જોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અંલલ-આકામે વજ-જરાએ વ ખોતુંનિલ-ઐદેયતે વ મનામેતિશ-શજરેં જ્યારે હજરતે (સલ) પાણીની માંગણી કરી (ફરી બલો વરસાદ થયો) તો કહેવાયું કે જનવરો હલાક થયાં તથા માર્ગો બંધ પડ્યા માટે તમે અલ્લાહથી દોઆ કરો કે અલ્લાહ અમારેથી એને રોકે ત્યારે હજરતે (સલ) આ દોઆ કરી.

ફાયદો આનો પૂરો ફરસો આજ મધ્યાયમાં આવી ગયો.

૨૨૫૨ જોખારી તથા મુસલિમમાં અબુદુ-હ ખીન મસજીદ [રદી] થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ અલેક બે કે રેશીન આ હજરતે ત્રણ વાર ફરમાવ્યું ફરી કહ્યું અલ્લાહુમ્મ અલેક બે અખી જહલીબને હેશામીવ-વ જિંતખતને રખીઅંત વ શૈખત ખન રખીઅંત વલ વક્લીબીબને જિંતખત વ ઓમૈયતખને ખલફીવ-વ જિંતખતખને

‡ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું ફરફ મોકલ [રહમ કર] અબુ અવફાની આલ પર. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ટેકરાઓ પર પહાડીઓ પર નાલાઓની લીતર અને ઝાડ જીવવાની જગ્યા માં વરસાવ. ગુ. મો.

અખી મોઝે તોનજી અને હજરતે (સલ) સાત-
માને વળીયા પથુ મને યાદ નથી. અખદુલાહ
ખીન મસજીદ (રદી) કહે છે, તેની કસમ કે જે-
ણે હજરત મોહમ્મદને સત્યની સાથે મોકલ્યા
જેના જેના હજરતે (સલ) નામ લીધાં તેઓની
લાશો મેં પડેલી જોઈ. કરી તેઓને ખેંચીને
બદરના કૂવામાં નખાયા. સગાની આ કિતાબના
માં કહે છે કે સાતમો તે અમ્માર ખીન
વલીદ છે.

ફાયદો રિવાયત છે કે હજરત (સલ)
મકકામાં કમ્યાની સામે નમાઝ પઢતા હતા.
અખુ જહલ તથા કોરેશના કોરેશ ત્યાં બેઠા
હતા. જ્યારે હજરત (સલ) સિજદામાં ગયા તો તે
નાપાકોએ ઉંટની ઓઝડી હજરત [સલ]ની પીઠ
ઉપર બેને ખભાની વચ્ચે મુકી અને હસવા
લાગ્યા અને એક ખીજને માથે નાખવા લાગ્યા
કે ફલાણુએ આ હરકત કરી. ખીજે કહેતો નહી
ફલાણુએ કરી. અને હજરત (સલ) તેવીજ રીતે
સિજદામાં રહ્યા. ફાતેમા ઝહરાએ જ્યારે આ
સાંભળ્યું તો ધભરા આવીને હજરત [સલ] ની
પીઠ ઉપરથી તેને ઉતારી. ત્યારે હજરતે તેઓને
આ બદલોઆ કરી. પ્રથમ સામટી રીતે કોરેશને
વળીયા કરી મોટા મોટા મુજબોનું નામ વિસ્તાર
થી લીધું જેમકે તે લોકો બદરમાં મરાયા અને
કૂવામાં ફેંકાયા. પથુ ઓમૈયા ખીન ખલફ હજરત
(સલ)ને હાથે ઝખમી થઇને મકકામાં જઇને
મર્યો. અને આ જે ક-તાંએ કહ્યું કે સાતમો
અમ્માર ખીન વલીદ છે એ વાત ઠીક પડતી નથી.
કારણ કે કહેવામાં આવે છે કે અમ્મારની મોત
બધરા દેશમાં થઇ. વલ્લાહો આલમ.

૨૨૫૩ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુ-
લાહ ખીન અખ્યાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે
હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ ફેકેકે
હલો ફીદીન અખુ મસજીદ આટલા વધારો કે

જુ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું કોરેશની પકડ કર.”
કરી કહ્યું. અર્થ—ઓ પદલાહ તું અખુ જહલ ખીન
હિનામને, ઉતખા ખીન રખીઆને, રીખા ખીન રખીઆ-
ને, વલીદ ખીન ઉતખાને, ઓમૈયા ખીન ખલફને તથા
ઉતખા ખીન મેહતને તું પકડ. ગુ. મો.

ગી છે રમ્બેલેમકુત-તાવીલ* હજરત [સલ]
માટે જ્યારે અખદુલાહ ખીન અખ્યાસ વોજીનું
પાણી મુક્યું ત્યારે આ દોઆ હજરતે (સલ)
તેમને માટે કરી.

ફાયદો આજ દોઆની બરકતથી અખદુ-
લાહ ખીન અખ્યાસ મોટા આલિમ થયા.
જેમકે કુરઆનની તફસીરની ઘણી ખરી રિવાયત
તેમનાથી છે. અખુ મસજીદ તે મોહમ્મદનું નામ
છે જેણે મુસ્તદ્દક કિતાબ રચી.

૨૨૫૪ બોખારી તથા મુસલિમમાં અનસ
(રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું
અલ્લાહુમ્મ લા ઈશ ઇલ્લા ઈશાલ-આખેર
હ. ફગફેર લિલ અન્નારે વલ મોહાજેરહ †

ફાયદો જો ખન્દકમાં મોહાજરીન તથા
અન્સાર લોક મદીની આસપાસ ખન્દક ખોદતા
હતા, અને આવી રીતે કહેતા હતા.

નહનુલ-લજીન બાયઝે મોહમ્મમહા, અલલ-
જેહાદે મા ખકીના અખદા † ત્યારે તેઓના
જવાબમાં આ દોઆ ફરમાવી. એટલે દુન્યાની
ઝિન્દગી કંઈ વિસાતની નથી. ઝિન્દગી તો આ-
ખેરતની છે. તો આ મારા અલ્લાહ તું તેઓની
બખશીશ કર કે તેઓ ત્યાંની ઝિન્દગીના લુફત
ઉઠાવે.

૨૨૫૫ મુસલિમમાં અખદુલાહ ખીન અ-
મર (રદી)થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ)
ફરમાવ્યું અલ્લાહુમ્મ મોહમ્મદ ફલ ફુલ
બે સંજે ફે કોલખના અંલા તાંઅંતેક †

૨૨૫૬ બોખારી તથા મુસલિમમાં અખદુ-
લાહ ખીન અવશ (રદી)થી રિવાયત છે કે

જુ અર્થ—ઓ અલ્લાહ તું એને દીનમાં સમજ
આપ.” અને અખુ મસજીદની રિવાયતમાં આટલો વ-
ધારો છે †—અને તેને કુરઆન હદીસના અર્થ
શીખવ. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ ખરી ઈશ તથા ઝિન્દ-
ગાની તે આખેરતનીજ ઈશ તથા ઝિન્દગાની છે. માટે
તું અનસારોની તથા મોહાજરોની બખશીશ કર.
ગુ. મો.

† અર્થ—અમો તે બીએ કે જ્યાં સુધી અમો
હવના રહીએ હમેશા માટે જેહાદ કરવાને મોહમ્મદથી
બેઅત કરી છે. ગુ. મો.

† અર્થ—ઓ અલ્લાહ દિલોના ફેરવનાર તું
અમારા દિલોને તારી બદગી ઉપર ફેરવ. ગુ. મો.

હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અહલાહુમ્મ મુ-
નજીહ-હિતાબ મરીઅલ-હિસાબ કોહકે
મિલ-અહલાહુમ્મ-એમહુમ વ
અલમ્મલ હુમ * કફિરોના ટાળાંઆ ઉપર હજરતે
આ દોઆ કરી.

ફાયદો જંગે ખન્દક તથા જંગે અહઝાબ
માં કફિરોએ મદીના ઉપર ઘેરા નાખ્યો હજરત
(સલ)ની દોઆથી ઘણીજ ઠંડી હવા આવી કફિરો
ગજરાઇને ખાગ્યા.

રરપ૫ મુસલિમમાં આગ્રેશા (રહી)થી રિવા-
યત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું અહલા
હુમ્મ તન વલેય મિન અમરે ઉમ્મતી
શૈઅ' ફ શકું અંત્રૈહે ફશકું અંલૈહે, વ
મન વલેય મિન અમરે ઉમ્મતી શૈઅ'
ફરફકું બેહિમ ફરફકું બિહી. †

ફાયદો મુસલિમોના લાઝમને લાઝમ છે
કે બુલગ નહીં કરે તંગી નહીં કરે હજરત
(સલ)ની આ બદ દોઆ (આપ) થી કરે. તેઓની
સાથે આસાની તથા નરમી કરે એટલે તેઓથી
નરમી કરશે.

રરપ૬ મુસલિમમાં મનબેર [રહી]થી રિવાયત છે
કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું અહલાહુમ્મ વલે હ
કે ફકફેર † એટલે તે પુરુષને કે જે દોસ પી કામમાંથી
હતો તેફલ બીન અમર દોસીની સાથે તે મદીનામાં
આવ્યો ત્યાંની હવા તેને માફક નહીં આવી
તેણે તીસનું ફગ લઇને તેથી આગળીએ વળે
જોડ કાપા ને તે મરી ગયો.

ફાયદો મયાખીહમાં મનબેર (રહી)થી

* અર્થ—ઓ અહલાહ હિતાબના ઉપર નાર
જલદી હિસાબ કરનાર તું કફિરોના ટાળાંઓને લગા-
વ. ઓ અહલાહ તું તેઓને હાર આપ [શિક્ષિત દે]
અને તેઓને હલાવી દે. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અહલાહ જે મારી ઉમ્મતના
મામલામાં કોઈ ચીજ વિષે હાકેમ બને ફરી તે તેના
પર સખતી કરે તો તું તેના પર સખતી કર. અને
જે કોઈ મારી ઉમ્મતના મામલામાં કોઈ બાબતમાં
હાકેમ બને ફરી તે તેઓપર નરમી કરે તો તું તેના
પર નરમી કર. યા. મો.

† અર્થ—ઓ અહલાહ અને તેના બને હાથો-
ને હુમ્મલ્લા હુમ્મલ્લા.

છે કે જ્યારે હજરતે મદીના તરફ હિજરત કરી
તો તેફલની સાથે એક પુરુષ પણ હિજરત કરી
મદીનામાં તે ધણો બીમાર થયો. તેજ ગજરાટમાં
તેણે પોતાની આંગળીઓના સાંધા કાપ્યા લોહી
બંધ પડ્યું નહીં એજ રાખી તે મરી ગયો.
તો તેફલે તેને ખવાયમાં લેવો કે તેનું સધળું
મદન સારું છે પણ પોતાના હાથોને છુપાવેલા
છે. તેફલે પૂછ્યું તારા મારાભિયારે તારી સાથે
કેવી મેહરબાની કરી? તેણે કહ્યું કે હિજરતની
બરકતથી મારી બખશીશ કરી. તેફલે કહ્યું તું
પોતાના હાથોને દા માટે લપેટ છે? તેણે જવાબ
માં કહ્યું કે એવો હુકમ થયો છે કે જેને તે પો
તે બખાસા તેને આ પાકને કરતા નથી. ફરી
તેફલે એ જવાબ હજરત (સલ) આગળ કહ્યો
ત્યારે હજરતે (સલ) તેને માટે આ દોઆ કરી.
એટલે ઓ મારા અહલાહ જેની રીતે તે તેના
સધના બદન ઉપર દરમ કર્યું છે તું તેના હાથો
ઉપર પણ ફૂપા કર. આ હદીસથી હિજરતની
માટી ફજલા તો કલાપા તે શખ્મની પો-
તાને મારવાની નહીં હશે નહીં. જે એફનીની
હાલતમાં આ બનાવ બન્યો હશે. અથવા હલા-
કીની નિયત હશે પણ હિજરતની બરકતથી ત-
થા હજરત (સલ) ની દોઆથી તેની મગફરત
થઈ હશે.

રરપ૬ મુસલિમમાં સઅદ બીન અગી વ-
કાસ [રહી] થી જવાબ છે કે હજરતે [સલ]
ફરમાવ્યું અહલાહુમ્મ હાઓલાએ અહુલી જ
એટલે અહી. ફાતમા, હાનન, અને હુસૈન. (રહી).

ફાયદો જ્યારે નજરાનના ખ્રીસ્તીઓએ ઇ-
સ્લામની હકીયત [સત્યતા] વિષે ઘણી ગુફતગો
કરી ત્યારે હજરત (સલ) ને હુકમ થયો કે મો-
બાહલો કરો. એટલે હજરત (સલ) તથા ખ્રી-
સ્તીઓ બદ દોઆ કરે કે જે ખોટા દીન ઉપર
હોય ખોટાની લાનત તેના ઉપર પડે. અને આ મ-
જમુની આયત ઉતરી કે ઓ મોહમ્મદ તું
તેઓને કહે આઓ આપણે બુલાવીએ અમારા
છોકરાઓને અને તમારા છેકરાઓને, અને અમારી

† અર્થ—ઓ અહલાહ આ લોકો મારી અહલે
બેત છે. યા. મો.

ઝીઝીને અને તમારી ઝીઝીને, અને અમારા સગાંઓને અને તમારા સગાંઓને ફરી આપણે ધણી નમ્રતાથી દોઆ કરીએ અને જૂઠા પર ખોદાની લાનત નાખીએ” જ્યારે આ આયત ઉતરી તો સવારના ઇમામ હસનનો હાથ પકડી તથા ઇમામ હુસેનને ગોદમાં લઇ હજરત (સલ) ની-કળ્યા. હજરત ફાતેમા અહરા હજરતની પાછળ અને અલી મુરતજ [રદી] સર્વની પાછળ હતા. ફરી હજરતે (સલ) આ હદીસ ફરમાવી. જ્યારે ધ્રોણીઓએ આ સુબારક નૂરાની શીકલો જોઇ તો ડર્યા અને મોખાહલો કરવાનો નકાર કર્યો. રમને જીઝયો આપવા કબૂલ થયા. આ હદીસથી પંજતન પાકની મોટી સમ્પૂર્ણતા સિ-ધ્ધ થઇ. હજરતે (સલ) પોતાની ખીખીઓને ત-થા મહાબ્બાને સાથે લીધાં નહીં કારણ કે એવા વખતમાં તેઓને લેવાથી ખીરતીઓ પર હજ-રત (સલ) નો રોઅમ્મ પડતે નહીં. અને સંપૂર્ણ રીતે સત્યતા સિધ્ધ થતે નહીં. કારણ કે ઓ-લાદની નુકસાની જેટલી માણસને ભારી લાગે છે તેટલી સાથીઓની તથા ખીખીઓની નુકસાની ભારી પડતી નથી. અને શીઆ જે આ આય-તથી તથા આ હદીસથી અલી મુરતજ (રદી) નીજ ખિલાફત ઉપર આધાર લે છે તે તદન બં-ધ બેસતી વાત નથી. એને અને ખિલાફતને શો સંબંધ ? સગાઇ તથા મોહબ્બત જૂદી વા-ત છે અને ખિલાફત જૂદી વાત છે. અને જો માત્ર સગાઇ તથા હજરતની મોહબ્બત ખિલા-ફતની શરત હોત તો ફાતેમા અહરા અલી મુ-રતજ કરતાં ખલીફા થવામાં ઈષ્ટ છે. અને જુ-ઓ તો આ કાઇનો મત નથી.

૨૨૬૦ બોખારીમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું **અહ્લાહુમ્મ હાલતો** * એટલે હાલા ખીનતે ખો-વૈસદ ખદીજ (રદી) ની ખેન. જ્યારે તેણીએ હજરત (સલ) પાસે આવવાની રજા લીધી ત્યારે હજરતે ખદીજના હુકમ માંગવાને જાણી તેનું સ્મરણ કર્યું.

* અર્થ—ઓ અહલાહ આ તો હાલા છે. ગુ. મો.

ફાતેમા હજરત ખદીજ (રદી) ની વફાત પછી તેણીની ખેહેન હાલા હજરત (સલ) ને ઘેર આવી. અને દરવાજા ઉપર ઉભા રહીને હજરતથી ઘરમાં આવવાનો હુકમ માંગ્યો. હજ-રતને તેણીના અવાજથી હજરત ખદીજ યાદ આવ્યાં હજરત (સલ) ગમગીન થયા ફરી આ હદીસ ફરમાવી.

૨૨૬૧ મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ ખીન મ-સજિદ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું **અમસૈના વ અમસલ-મુલકો** લિલ્લાહ. વલ હંમ્દો લિલ્લાહે લાએલાહ ઇલ-લ્લાહો વહંદહુ લા શરીક લહ, લહુલ મુલકો વલહુલહમ્દો વહોવઅંલા કુદલે શૈધન કુંદીર. અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અસઅલોક ખૈર હાન્હિલ-લૈલતે વ ખૈર મા બઅંદહા વ અજોન્ને બેક મિન શરૈ હાન્હિલ-લૈલતે વ શરૈ મા બઅંદહા અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજોન્ને બેક મિનલ કસલે વ સૂધલ-કે ખરે અલ્લાહુમ્મ ઇન્ની અજોન્ને બેક મિન અંબંબિન-નારે વ અંબંબિલ કંખરે. † જ્યારે સાંજ થતી ત્યારે હજરત (સલ) આ કહેતા હતા અને જ્યારે સવાર કરતા ત્યારે પણ એજ રીતે કહેતા (એટલું કે અમસૈનાની જગ્યા) અ-સંખંદના વ અસંખંદલ-મુલકો લિલ્લાહે.

૨૨૬૨ મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું ખિસ્મિલ્લાહે અહ્લાહુમ્મ તકંખલહો મિન

† અર્થ—ઓ અહલાહ અમે સાંજ કરી અને અહ્લાહના મુલકે સાંજ કરી. અને સર્વ સ્તુતી અ-હ્લાહ માટે છે. અહલાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. તે એ-કલો છે તેનો કોઇ ભાગિયો નથી. તેનેજ માટે મુલક છે અને તેનેજ માટે સર્વ સ્તુતી છે અને તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તિવાન છે. ઓ અહલાહ ખચીત હું તારાથી આ રાતની ખેરિયતને તથા એ રાત પછીની ખેરિયતને માંગુ છું. અને આ રાતની ખુરાઈથી તથા આ રાત પછીની ખુરાઈથી હું તારી પનાહલું છું. ઓ અહ્લાહ સુરતીથી તથા વજ્રપણની ખુરાઈથી હું તારી પનાહલું છું. ઓ અહ્લાહ હોઝખના અબખથી તથા કખરના અબખથી હું તારી પનાહલું છું. ગુ. મો.

મોહમ્મદીવ—વ આલે મોહમ્મદીવ વ મિન ઉમ્મતે મોહમ્મદીન † આ હજરતે (સલ) જી-બહ કરતી વેળા કહી.

ફાયદો હજરત આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) એક શીંગવાળો ગેટો જોના મોંઢાથ પગ કાળા હતા મગાવ્યો.* ફરી ફરમાવ્યું એ આએશા ? છરી તેજ કરીને લાવ. ફરી હજરતે (સલ) છરી લઇને તેને જીબહ કર્યો અને આ દોઆ પઢી.

૨૨૬૩ બાબારી તથા મુસલિમમાં આએશા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું બિરિમલ્લાહે તુરબતો અરફના એ રીકતે અમ્મદના તશદી સક્કીમના એ ઇન્જને રખ્ખેના † ન્યારે કાઠ માણુસ હજરત (સલ) થી બીમારીની શીકાયત કરતો અથવા તેને ગોડ હોતું કે ઘાવ હોતો તો હજરત (સલ) પોતાની કલેમાની આંગળી માટી ઉપર રાખતા ફરી તેને ઉપાડી આ ફરમાવતા.

ફાયદો મોતો લગ તથા માટીથી શિક્ષ થવી માત્ર હજરત (સલ) ની દોઆની ખરકત હતી. એજ માટે મદીનાની માટીને બાકે-શિ-યા કહે છે.

૨૨૬૪ બાબારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અબ્બાસ (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહુલ-અલીયુલ અંજમુલ-હલીમ. લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહો રખ્ખુલ અરશિલ-અંજમ. લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહો રખ્ખુસ-સમા

† અર્થ—અલ્લાહના નામથી હું જીબહ કરું. આ અલ્લાહ તું એને મોહમ્મદના તથા આલે મોહમ્મદના તથા ઉમ્મતે મોહમ્મદના તરફથી કબુલ કર. શા. મો.

* એજ રિવાયતથી જણાય છે કે તે ગેટો ખરસી પછુ હતો. શા. મો.

† અર્થ—આ માટી અમારી ઝમીનની છે અમારા કોઠની ચુકથી લાગેલી છે એ અમારા બીમારને અમારા પરવરદિગારના હુકમથી શીકા આપે છે. શા. મો.

વાતે વલ અરફું વ રખ્ખુલ-અરશિલ કરીમ † સખતી વેળા હજરત (સલ) આ કહેતા હતા.

૨૨૬૫ બાબારી તથા મુસલિમમાં મોગીરા બીન શાઅબા (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહો વ-હુદહુ લા શરીક લહ. લહુલ મુલકો વ લહુલ હમ્દો વ હોવ અલા કુલ્લે શૈઇન કંદીર. અલ્લાહુમ્મ લા માનેઅં હોમા અ-અંતેત વ લા મોઅંતેય લે મા મનઅંત વ લા યનફેઅં જંલ જહદે મિન્કલ જહદો † દરેક નમાઝ પછી હજરત (સલ) આ દોઆ કહેતા હતા.

૨૨૬૬ બાબારી તથા મુસલિમમાં જાએ-ર (રદી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહો વહુદહુ લા શરીક લહ. લહુલ-મુલકો વ લહુલ-હમ્દો વ હોવ અલા કુલ્લે શૈઇન કંદીર લાએલાહ ઇલ્લ-લ્લાહો વહુદહુ અન્જમ વઅંદહુ વ નફર અંજહુ વ હઝમલ-અહઝામ વહુદહુ † આ હજરતે સર. ઉપર ફરમાવ્યું.

† અર્થ—હવે મોઠાઇવાળા ધીરજ રાખનાર અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. મોઠા અરશના પરવરદિગાર અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. આ-સમાનો અને ઝમીનના પરવરદિગાર તથા માનીના અરશના પરવરદિગાર અલ્લાહ સિવાય કોઇ પૂજ્ય નથી. શા. મો.

‡ અર્થ—અલ્લાહ રિવાય કોઇ માખુદ નથી. તે એકલો છે તેનો કોઈ બાગિયો નથી. તેનેજ માટે રાખ્ય છે અને તેનેજ માટે સર્વ સ્તુતિ છે અને તે દરેક ચીજ ઉપર શક્તીમાન છે. આ અલ્લાહ જે તે આપ્યું તેને કોઇ રોકનાર નથી. અને જે તે રોક્યું તેને કોઇ ચાપનાર નથી (ફરી પીર હોય કે પેગમ્બર હોય કે ફિરતો હોય) અને તારી આજળ પૈસાવાળા (કે નસીબાવાળા) ને પૈસો કે નસીબો કંઈ જાલ કરતો નથી. શા. મો.

§ અર્થ—અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તે એકલો છે તેનો કોઈ બાગિયો નથી. તેનેજ માટે ખાદશાહ છે અને તેનેજ માટે સધળી તારીફ છે. અને તે દરેક ચીજ ઉપર કુદરત રાખનાર છે. અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી. તે એકલો છે. તેણે પોતાનો

ફાયદો જ્યારે મખા ફતેહ થયું ત્યારે હજરતે (સલ) સજા પર્વત ઉપર પોતાની ફતેહ તથા મદદનો સુરારો આદા કર્યો.

૨૨૬૭ બાખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું તાએલાહ ઇલ્લાહો વહેદલુ તા શરીફ લહ. લહુલ-મુલકો વ લહુલ હુન્દો વ હો. વ અંલા કુલ્લે શૈધન કદીર. લા હુવલ વ લા કુન્વત ઇલાહ. લાએલાહ ઇલ્લાહો વ લા નઅંબોહ ઇલાહ ઇલાહો. લ હુન નેઅંમતો વ લહુલ ફલ્લો વ લહુલ-નાઉલ હુસનો લાએલ હ ઇલ્લાહો સુ ખલેસીન લહુલ-દીન વ લવ કરેલુ કાફેરુન ફરેક નમાઝ પછી હજરત (સલ) આ કલેમો પઢતા હતા.

૨૨૬૮ બાખારી તથા મુસલિમમાં અબ્દુલ્લાહ બીન અમર (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે [સલ] ફરમાવ્યું લખ્મૈક અલ્લાહુમ્મ લખ્મૈક લા શરીફ લક લખ્મૈક ઇન્નલ હુ મદ વન્નેઅમત લક વલ કુલક લા શરીફ લક * હજરત [સલ] પોતાની હજ્જ તથા પોતાના વાયદો પૂરા કર્યો અને તેણે પોતાના બંદાની મદદ કરી. અને એકલા તેણે કાફિરોના ટોળાને હાર આપી, યા. મો.

ફ અર્થ—અલ્લાહ સિવાય કોઈ માબદ નથી તે એકલો છે. તેનો કોઈ ભાગિયો નથી તેનેજ માટે રાજ્ય છે અને તેનેજ માટે સર્વ તારીફ છે અને તે ફરેક વીજ ઉપર શક્તિ રાખનાર છે. અલ્લાહની મદદ સિવાય યુનાહોથી ફરુડ કે બંદગીની શક્તિ નથી અલ્લાહ સિવાય કોઈ માબદ નથી અને અમો તેના સિવાય કોઈની બંદગી કરતા નથી. તેનીજ નેઅમત છે અને તેનુજ ફલ છે અને તેનેજ માટે લકી સતુતી છે અલ્લાહ સિવાય કોઈ પૂજ્ય નથી અમો તેને માટે નિર્મળ દીન કરનાર છીએ અમર જે કાફિરોને અણુઅમો થાય. યા. મો.

● અર્થ—ફરી ફરીને ફ. વારી ખિજમતમાં હાજર ફ. એ અલ્લાહ હું તારી ખિજમતમાં હાજર ફ. વારો કોઇ ભાગિયો નથી. ફરી ફરીને ફ. તારી ખિજમતમાં હાજર ફ. ખસીત સર્વ સતુતી નેઅમત અને રાજ્ય તારેજ માટે છે તારો કોઇ શરીફ નથી. યા. મો.

ઉમરામાં આ શબ્દોથી તલબિયહ કહેતા હતા.

ફાયદો તલબિયહ તે જીકરને કહે છે જે એહરામ બાંધતી વેળા લખ્મૈક શબ્દ મેળવીને કહેવાય છે. આ જીકરને એહરામ બાંધવા પછી ફરેક નમાઝ પછી તથા ઉંચ નીચે ચઢતાં ઉતરતાં તથા લોકોથી મળતી વેળા ફરમાવતા હતા. સર્વ રિવાયતમાં આ તલબિયહ એક સરખી છે. એમાં મત ફર નથી. ઇમામે આજમ (રહ) ની નજદીક એમાં કમી કરવું દુસ્ત નથી. અને એમાં કંઈ વધારો કરે તો કંઈ દોષ નથી. લખ્મૈક અરબીમાં પુકારના જવાબમાં કહે છે જેમ હિન્દીમાં “ જી ” કહે છે. કવળ્યા બન્યા પછી હજરત ઇબ્રાહીમ (અલે) ને હુકમ થયો હતો કે તમો સર્વ લોકોને કેયામત સુધી હજ્જ માટે પુકારો તો તેવણે પુકાર કરી હતી તો હાજીઓની આ લખ્મૈક કહેવી તે પુકારનો જવાબ છે.

૨૨૬૯ મુસલિમમાં અનસ (રહી) થી રિવાયત છે કે હજરતે (સલ) ફરમાવ્યું લખ્મૈક ઉમરત વ હજ્જ. જ

ફાયદો આ હદીસથી જણાવ્યું કે હજરતે (સલ) હજ્જે વેદાવ્યમા હજ્જ તથા ઉમરાની સાથે નૈયત કરેલી છે એને કિરાન કહે છે. એટલે એક એહરામથી હજ્જ તથા ઉમરા અદા કરવાં. ઇમામ આજમ (રહ)નો આજ મજહબ છે કે તમ-તોઅ તથા ઇફરાદથી કિરાન અફજલ છે. તમ-તોઅ આ કે પ્રથમ ઉમરાનું એહરામ બાંધી ફરી તે ઉમરા અદા કરી એહરામ ઉતારે ફરી આઠમી તારીખ (જલહજ્જની અથવા એથી આગળ) હજ્જને માટે બીજું એહરામ બાંધ. અને ઇફરાદ આ છે કે માત્ર હજ્જ કરે ઉમરા કરે નહીં, અને વગર હજ્જ કરે એહરામ ઉતારે નહીં. અલ હુન્દો લિલાહે અંલલ-ઇતમામ, વસ્સલાતો અંલા સ્સૂલીહી વ અલિહી વ સહબિહીલ કેરામ.

ફ અર્થ—ફરી ફરીને ફ. વારી ખિજમતમાં હાજર ફ. ઉમરાની તથા હજ્જની ફ. નૈયત કરે. યા. મો.

મસનવી

શુકરકે અનમમકો પોહોંચી કિતાબ * ધલમે અહાદીસકી લુખ્યે લુખ્યાબ.
જે મતાલિખથે બર ઓજે ફલક * તરબુમેસે ઉતાર આખે અરદ તક.
યઅની કે ઉર્દુકી પહેન કર કયા * શાહેદે તાજી હોવા જલવા નોમા.
ગન્જ ખશી દસ્ત બદસ્ત આ ગયા * કયા હી હોવા રાએ નેહાં બરમલા
દોસ્તો અપ્પ ધાંકા અપ્પ દક્ક કરો * ખતક કો સમગ્ગયો ખુદ ઇસકો પદો.
ઇસકો ન જુઝદાન મેં રખ છોડયો * હાં કર્હો ઐસા ન સિતમ કીજયો.
પેરવે સંનત હી કા રહ્યો બખાં * દિલ મેં ન બિદઆત કા દેના મકાં.
અપ્પ બી તુ બિદઆતમેં રહા ગર ફસા * મુન્હ તુ મોહમ્મદ કો દેખાવેગા કયા.
નૂર કો લે નારકી શુમ કર હવસ * આકલે દીન્દાર કો તુડતા હે બસ,
યા રખ્ખ ઇત અવરક કો મકબૂલ કર * હિન્દ કો ખસ ફેજ સે કર બહરવર.
પુરંમ અફસૂદ કો પૂર દરદ કર * ઉલફતે દુન્યા સે ઉસે સરદ કર.
તેંહી હુત રહેકા હરમ રહે * તેરે ગમે ઇશક મેં પુરંમ રહે.
યા રખ્ખ ઇસ આઝાકી દોઆ કર કબૂલ * ખાતેમા બિલ ખૈર બહકકે રસુલ.

ત્રીજા ભાગના સમાપ્તથી આખું પુસ્તક ખોદાના
કરમો ફજલથી સમાપ્ત થયું.

એ વિષે

સર્વ સ્તુતી ખોદાનેજ માટે છે.

મશારફુલ—અનવારના ઉર્દુ ભાષાંતર કરનારના હેટલાક ફાયદાઓનું
લિસ્ટ.

૫૪

- ૩ હજરત (સલ) ની સરદારીનો પૂરાવો ઈ
જ્જલથી.
- જેહાદ વિષે ખ્રીસ્તીઓની શંકાનો ઉત્તર
તથા હજરત (સલ) ની નોખુવતની સા-
બિતી અખરથી.
- ૪ સિદ્દીકે અકબર (રદી) ની ફજલત.
- ૫ તોહમતની જગ્યાથી અચ્ચાવ કરવો તથા
તેથી પોતાની સુધાધ બહેર કરવી.
- ૬ નફ્સો ખુસ દિલીથી થવી જોખ્યે દરસ્તા
દિલે થવી નહીં જોખ્યે.

૫૪

- ૭ ઉમ્મત ઉપર હજરત (સલ) ની શક્રત
નું બયાન.
- ૧૦ મશવરો આપતાં મામલાવાખાની અપ્પ પ્ર-
ગટ કરવી જાએજ છે.
- ૧૧ કાફેરોની સંગતમાં તથા નોકરીમાં તેઓ
સાથે દગો કરવો દુસ્ત નથી.
- ૧૩ હદીસુસ-સકલેન ઉપર સુનીઓ સિવાય
કોઇને આશવું નસીબમાં નથી.
- ૧૭ બીઅમે બારીક કપડું પહેરવાની મનાઇ.
- ૧૯ ઈમાનનો મીઠાસ ત્રણ બીજમાં છે અને

૫૪

- ગોદા તથા રસુલની મોહબ્બતની નિશાની.
 ૨૦ જાહેરીયતની ચાર રસમો આ ઉમ્મતમાં
 બાકી છે.
 ,, નિશાકની નિશાની તથા માનાફિકાની વેલું ચણી.
 ,, પાંચ જનવર મુજબુનું દરમમાં પણ કતલ
 કરવું હુસ્ત છે.
 ૨૧ સાત માણસો કેયામતમાં અરશના છાયા
 માં થશે.
 ૨૩ સલામ અલૈક કરવાની ઉ-તેજન તથા સલા-
 મ મોહબ્બતનું કારણ છે.
 ૨૪ હજરત ઇસા (અલે) ના ઉતરવાના વખતમાં
 સલીમ તોડવું બુઝને કતલ કરવું જીઝ્યો
 કાઠી નાખવો તથા માલનો વધારો થશે.
 ,, આમર કાફકની ફજલત એટલે શૈતાન તે-
 મનાથી ભાગતો હતો. એ વિષે શાઆઓની
 શંકા તથા તેનો જવાબ.
 ૨૬ મુલકોના ફતેહ થવાની ખબરનો મોઅજ્જો.
 ૨૭ હવા આવવાની ખબરનો મોઅજ્જો.
 ,, ઇજમાએ ઉમ્મત વિરુદ્ધ નવી વાત સાંભ-
 ળવાની મનાઈ.
 ૨૮ અદરના કેદીઓ પાસેથી ફિદ્યો લેવા વિષે
 હજરત (સલ)નું રડવું.
 ૨૯ હજરત ગોસલની કેરીયત.
 ,, શહાદતના દરજ્જનું ખ્યાન.
 ,, નિશાક તથા દોરખા થવાની નિન્દા.
 ૩૦ તમીમ દારીની હદીસ તથા દજ્જનલને આ-
 બે જોવાના કિસ્સાનું ખ્યાન.
 ૩૧ મેયત ઉપર આંસુ રેડવા તથા દિલથી
 ગમ કરવાનું હુસ્ત થવું.
 ,, અરબ દારેસ તથા રૂમની ફતેહ થવાની
 ખબરનો મોઅજ્જો.
 ૩૨ કેયામતની નજ્દીક ખ્રીસ્તીઓનો હોકુમત
 વધશે.
 ૩૪ ચોવૈસ કરનીનો કિસ્સો.
 ૩૫ ઇમામત કરવાના દરજ્જનું ખ્યાન,
 ૩૬ મુલ્ક આવાદ તથા અમલની મીસાલ તથા
 અમલ સિવાય કબરમાં કોઈ કામ આવનાર
 નથી.

૫૪

- ,, હાલાત લખનાર ફિરશતાઓનું ફેરબદલ થવું.
 ૩૭ શકાઅતે કુબરા તથા મકામે મહમુદની
 હદીસ.
 ૪૦ પેગમ્બરે તથા વલીયો પર તોહમત મુકના
 રની નિન્દા.
 ૪૧ ચાસ્તની નમાઝની ખુશુરગી.
 ૪૨ ખૈરાત કરવાનું ઉ-તેજન તથા ભેશું કર્યા
 કરવાનો ભય.
 ૪૩ અલ્લાહની રહમતનું જોહલા થવાનું ખ્યાન.
 ,, ઉમ્મતે મોહમ્મદી અડધી જનતવાળા થશે.
 ૪૪ હજરત (સલ) પછી ચાર હાકેમ થવાની
 ખબર.
 ,, જનની નેઅમતો બાકી રહેવાની પૃકાર.
 ,, અમાનતદારી ઉડી જવી તથા બદ દયાનતી
 પ્રગટ થવાનું વર્ણન.
 ૪૫ પાછલી રાતની ખુશુરગી જે દોઆ કબૂલ
 થવાનો વખત છે.
 ૪૬ બની એમૈયાના ફિતનાઓની ખબર.
 ૪૮ નિકાહ કરવામાં માલ તથા ખાનદાન કરતાં
 દીનદારીને શ્રેષ્ઠ રાખવું જોઈએ.
 ,, દોઅખ ખેંચનાર ફિરશતાઓની ગણતરી.
 ૪૯ નૂહ [અલે] ના નોતરા ઉપર ઉમ્મતે મો-
 હમ્મદીની ગવાહી.
 ૫૦ દોઆ વિષે જલદી કરવી એ જૂલ થવાને
 રોકનાર છે.
 ૫૨ ખ્રીસ્તીઓનું ખતના કરાવવી છોડવાનો
 યુનોહ.
 ૫૩ જૈદ જાફર અને અબ્દુલ્લાહની શહાદતની
 ખબરનો મોઅજ્જો.
 ,, તોખા કબૂલ થવાનું ખ્યાન અગર જો કે
 ટલીક વાર તોડી હોય.
 ૫૫ મૂસવી તથા ઇસ્વી ઉમ્મત કરતાં ઉમ્મતે
 મોહમ્મદીનું શ્રેષ્ઠ થવું હદીસ તથા
 ઈનજીલથી.
 ૫૭ શોલની નિન્દા તથા ઇમામની તાએદારી
 કરનાર ગુમનામ ગાઝીની તારીફ.
 ૫૮ સલામ અલૈક એ હજરત આદમની સુ-
 નત છે.

૫૪

- ૫૯ ઇમાનની નિશાની.
- ૬૩ ઇમામ કાસિમની બરીની તથા પીરાન પીર ની મેહદીની મનાઇની દલીલ.
- ,, ખૈરાતનો સવાબ એમોકા ખરચ થઈ હો એ તોએ નિર્થક થતો નથી.
- ૬૫ જહાન ઉત્પન્ન થવાનું બયાન.
- ૬૮ નાહક સો ખૂન કરનારની તોખાનો કિસ્સો.
- ૬૯ દરવેશ તથા જાદુગરનો તથા છોકરાની ક રામત પ્રગટ થવાનો તથા અસ્લાહની હિ-દાયત જાહેર થવાનો કિસ્સો.
- ૭૦ ઇલમે રમલ વગેરે નહીં દુરસ્ત થવાની દલીલ.
- ૭૯ પેગમ્બરોનો ખવામ સાચો પડે છે પણ તેની મતલબ ઠેરવવામાં કદી ચુક પડે છે.
- ૮૧ હજરત આએશાની રિવાયતથી અબુ ઝર આની હિકાયત તથા અગિયાર સ્ત્રીનો કિસ્સો.
- ૮૨ ઘો ખાવાની કરાહિયતનું વર્ણન.
- ૮૩ કબ્રોની જિયારત મના થવા પછી દુર-સ્ત થવી.
- ,, હજરત (સલ) ની સંગતનો લાભ નહીં લે નાર ઉમ્મત ઉપર હજરતની નવાએશ.
- ૮૫ જેહાદની કુશલત.
- ,, ખોદાના દીદારની જનંત જહાનમ પુલ સ રાતની હદીસ તથા સર્વથી પાછલ જનં-તમાં જનારનો કિસ્સો.
- ૮૮ ચોર વ્યભિચારી વ્યાજખાવ અને કુરઆ ન પર અમલ છોડનારનું બયાન.
- ૮૯ એમૈયાની શેઅરો હજરત (સલ) નું સાંભળવું.
- ૯૦ જે સ્ત્રી સાથે પરણવું હોય તેને ભેવું દુર-સ્ત છે તથા ગરીબાઈમાં બણી મોહર ક રવી મકરૂહ છે.
- ૯૧ કાગળ માંગવાનો કિસ્સો તથા શીઆઓની શંકાનો ઉત્તર.
- ૯૫ કખીરા ચુનાહોનું વર્ણન.
- ૯૬ તારીફ કરવાના દુરસ્ત નહીં દુરસ્તનો ખુલાસો.
- ,, આઈન્દાની ખબર આપવાનો તથા પાણી

૫૪

- વધવાનો મોઅજ્જેઝો.
- ,, જામેર (રદી) ના કરજ અદા કરવાનો તથા ખજૂર નહીં ઘટવાનો મોઅજ્જેઝો.
- ૯૭ અબુ બકર સિદીક (રદી) ની ખિલાફત ની સોખુતી.
- ,, વિલાપ કરવાની મનાઇ.
- ૯૮ જે કપડાથી હોળુરે દિલ થવામાં ખલલ પડે તેને પેહેરવાની કરાહિયત.
- ૯૯ નમાઝના રૂકનો ખરાખર કરવાનું વાજેબ થવું.
- ,, શકિત નહીં હોય તો નજર પૂરી કરવી વાજેબ નથી.
- ૧૦૦ ખાચડી સાથે સારાસ્વભાવથી રહેવાની આજ્ઞા.
- ૧૦૨ ભલામણ કરવી સવાબનું કારણ છે.
- ,, ચંદ્ર પ્રાટવાનો મોઅજ્જેઝો તથા તે વિષેની શંકાનો ઉત્તર.
- ૧૦૪ આઈન્દાની ખબર આપવાનો મોઅજ્જેઝો.
- ,, જે મન્ત્રમાં શિકે ન હોય તેનું દુરસ્ત થવું.
- ૧૦૫ મુસલમાનોને લાભ કરવાનો સવાબ.
- ,, હજરત (સલ) ની સખાવત તથા હિલમનું વર્ણન.
- ૧૦૮ કુરઆન પઢવાના તથા સૂરા બકર તથા આલે ઇમારાનના પઢવાના સવાબનું વર્ણન.
- ૧૧૦ શુકર ચુગરી તથા અદેખાઈ દૂર કરવાનો કાયદો.
- ૧૧૫ ખારજીઓનું વર્ણન.
- ૧૧૭ કોઇને અબુલ કાસિમ કહેવું દુરસ્ત નથી.
- ,, જીકર કરનારાઓની ખુશુરૂગી.
- ૧૧૮ મોંદો સાબ થવાની હોઆ.
- ૧૧૯ વાંસણ ઢાકવાની તાકીદ.
- ૧૨૦ દરમીયાની ચાલ ચાલવાનું વર્ણન.
- ,, દુન્યા તથા આખેરતની મતલબોને ભેગી કરનાર હોઆ.
- ,, તોહીદ તમજદના શખ્દોની તાલીમ.
- ૧૨૨ સતોપ તથા દુન્યા ઉપર ધ્યાન નહીં આપ-વાની શીખામણ.
- ૧૨૩ ઇમામની પાસે સફમાં ઇલમવાળા રહેવા ભેદ.
- ૧૨૪ હજરત (સલ) ની ઝિન્દગીમાં સિદીકે અક-

૫૪

- અરુનું ધ્યાન થયું.
 ૧૨૬ અલી મુરતઝની જુઓરગી.
 ૧૨૭ કયામતમાં જનવરોમાં પણ ધનસાધ થશે.
 „ આ ઉમ્મતના આમ હો. યહુદ તથા ન-
 સારાની ચાલ ચાલશે.
 ૧૨૮ હરામ ચાલ ફેલવાનું વર્ણન.
 „ આપસમાં ખૂન રેછ વગર કારણે થવાનું
 બયાન.
 ૧૨૯ જુમઆની નમાઝની તાકીદ તથા તેને
 છોડવાની ધમકી.
 ૧૩૦ દરિન્દા (કાડી ખાતર) વનનરનું હરામ પડ્યું.
 ૧૩૧ ખોદા તથા રસૂલની મોહબબત મુક્તિનું સા-
 ધન છે.
 ૧૩૩ બ્યાજનું બયાન.
 „ હજરત આયેશા [રદી] સાથે હજરત (સલ)-
 ની મોહબબતનું બયાન.
 ૧૩૪ નમાઝ છોડવી કુદ્દ૨ છે કે નહીં તે વિષે ઓ-
 લમાના ઇખતેલાફનું બયાન.
 ૧૩૬ વસવસાનું બયાન તબા આફે વસવસાને પુ-
 રું જાણવું એ ઇમાનને લીધે છે.
 ૧૩૭ ઇસ્લામના હકકો.
 ૧૩૮ પીઠ પાછળ દોઆ કરવા મકબૂલ છે.
 „ ધરવાળાઓનો અરવ્ય તે જોહાદના આગ્રહ
 કરવાના તથા સદકા કરવાના અરવ્યથી શ્રેષ્ઠ છે.
 ૧૩૯ શુબનામ થવાની તથા ખાકસારીની તારીફ.
 ૧૪૦ બંને જહાનની ખરિયત માંગેલ તથા આ-
 ખેરતના ઉરથી દુન્યાને અગ્રહ નહીં માંગેલો.
 „ સૈયદલ ઇસ્તિગ્દારની ફજર
 ૧૪૧ ચાશતની નમાઝની ફજલત.
 „ જમાઅતથી નમાઝ પઢવાની ફજલત પચી-
 સ કે સતાવીસ દરજા છે.
 ૧૪૩ કુદ અથવા ઉદે હિન્દોના યુલો.
 „ હજમલ તથા યાજૂજ માજૂજનો કિસ્સો.
 ૧૪૬ હજરત આયેશા (રદી) ની ફજલત.

૫૪

- ૧૪૮ જમાનાના ફસાદમાં પોતાના સુધારામાં લા-
 મનું ઝેરખેરે અને આમ લોકોની વાત
 તથા કામથી ચૂપકી પકડવી ઝેરખેરે.
 ૧૫૧ ઇલમ જેવો ખારસો ખોદાનો છે.
 ૧૫૨ રૂમના બાદશાહ તરફ હજરતનો પત્ર તથા
 તેનો વિસ્તારથી કિસ્સો.
 ૧૫૬ દુન્યામાં ખોદાને આ માથાની આંખે જોષ
 શકતા નથી.
 ૧૬૨ આપુ તાલિબના કુદર ઉપર મરવાનો સિધ્ધાંત.
 ૧૬૩ જુમઆની મકબૂલ ધરીનું બયાન.
 ૧૬૪ બંદાઓ પર ખોદાની રહમત ખોદલી થવી.
 ૧૭૦ તોહાદ નામાવનાર હદીસ.
 ૧૭૨ ખાધા પછીની દોઆ.
 „ સફર વખતની દોઆ.
 ૧૭૩ સફરથી પાછા ફરતી વેળાની દોઆ.
 ૧૭૪ અહલે ખૈત માટે જરૂરત જોગી રાજીની દોઆ.
 ૧૭૫ સૂતી વખતની દોઆ.
 „ દા. ખાણું ખાધા પછીની દોઆ.
 ૧૭૬ હજરત (સલ)ની દોઆથી વરસાદ વરસવા
 નો મોઅજ્જેઝ.
 ૧૭૮ જનાઝની દોઆ.
 ૧૮૦ હજરત (સલ) નમાઝમાં પઢતા તે દોઆઓ.
 ૧૮૧ સૂતી વખતની દોઆ.
 ૧૮૩ સખત લવા ચાલતી વખતની દોઆ.
 ૧૮૪ જાનના જતી વખતની દોઆ.
 ૧૮૫ નતલિયાત તથા દોરદ પછીની દોઆ.
 ૧૯૦ તહજ્જેદ વખતની દોઆ.
 ૧૯૩ મોખાહલા તથા અહલે ખૈતની ફજલતનું
 વર્ણન તથા સીઆઓની શંકાનો ઉત્તર.
 ૧૯૪ સવાર સાંઝની દોઆ.
 ૧૯૫ સખતી તથા મુસીબત વખતની દોઆ.
 „ નમાઝ પછીનું જકર.
 ૧૯૬ નમાઝ પછીનો વજીહે.

